

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ՆԱԽԱԳԾՈՒՄ, ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Շիրակի փողոցի հարևանությամբ ավտոբուսային հավաքակայանի կառուցում

Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագիր

Նախնական գնահատման հայտ

(S2 լրամշակված)

Խորհրդատու

Ֆինանսավորող
գործակալություն

Ասիական զարգացման
բանկ

Իրականացնող մարմին

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Ծրագրի No: 130115 L

Ծրագրի նախաձեռնող՝

«Էգիս Ինթերնեյշնլ» ընկերությունը «Էգիս Ինթերնեյշնլ» ընկերության հայաստանյան մասնաճյուղի միջոցով

Գրանցման համարը՝ N 01 F936183

Ծրագրի նախաձեռնողի հասցեն՝ ՀՀ, ք. Երևան, Ջեյմս Բրայսի 19/1

Ծրագիր՝

«Շիրակի փողոցի հարևանությամբ ավտոբուսային հավաքակայանի կառուցում»

Նպատակը՝

ավտոբուսային հավաքակայանի կառուցում

Ծրագրի իրականացման վայրը՝

Երևան ք. Շենգավիթ վարչական շրջան

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Բովանդակություն

Ա. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	9
Ա1. Ծրագրի նախապատմությունը	9
Ա2. Իրականացնող մարմինների առաջադրանքները և ձեռնարկվող գործողությունները	10
Բ. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ	13
Բ1. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատմանն ու կառավարմանն առնչվող ՀՀ օրենսդրությունը.....	13
Բ 2. Միջազգային բնապահպանական կանոնակարգեր.....	17
Բ3. Վարչական շրջանակը.....	19
Գ. ԾՐԱԳՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	23
Գ1. Ներածություն	23
Գ2. Ծրագրի տեսակը	25
Գ3. Ծրագրի տեղադիրքը.....	25
Գ4. Աշխատանքների նկարագրությունը.....	27
Դ. ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ	40
Դ1. Կոնցեպտուալ.....	40
Դ2. Տեղադիրքի այլընտրանքները	42
Դ3. Նախագծային այլընտրանքներ.....	43
Ե. ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	47
Ե1. Ընդհանուր շրջանակը	47
Ե2. Մթնոլորտային օդի որակը.....	50
Ե3. Աղմուկ	59
Ե4. Թրթռումներ.	62
Ե5. Մակերևութային և ստորգետնյա ջրեր	63
Ե6. Տեղագրություն, գրունտներ, երկրաբանություն, սեյսմոլոգիա.....	63
Ե7. Էկոլոգիական ռեսուրսներ	68
Ե8. Սոցիալ- տնտեսական պայմանները.....	76
Զ. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.....	79
Զ1. Դրական ազդեցությունները	79
Զ-2. Բացասական ազդեցություններ.....	83
Զ 3. Գումարային ազդեցության գնահատում	119

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ	
Է. ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ, ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԼՍՈՒՄՆԵՐ, ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	120
Է1. Տեղեկատվության հրապարակում.....	120
Է2. Հանրության մասնակցություն և քննարկումներ.....	121
Է3. Բողոքների լուծման մեխանիզմ.....	123
Ը. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ	127
Ը1. Ներածություն.....	127
Ը2. Իրականացման գործիքակազմը	127
Ը3 Ազդեցությունների կառավարում.....	128
Ը 3-1 Մեղմացնող միջոցառումներ	128
Ը 3-2. Մոնիթորինգ.....	159
Ը 4. Շինարարության բնապահպանական կառավարման պլան (ՇԲԿՊ).....	161
Ը5. Հաշվետվողականություն	161
Ը.6 Ազդեցությունների ամփոփում. Պարտականությունների գրանցամատյանը	164
Թ. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	169
Թ.1. Եզրակացություններ.....	169
Թ.2. Առաջարկություններ.....	170

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ա. ԱՐԱԳ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ (ԱԲԳ) ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ	172
ՀԱՎԵԼՎԱԾ Բ. ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՊԱՏԱՄԻԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ.....	180
ՀԱՎԵԼՎԱԾ Գ. ՀՀ ԿԱՆՈՆԱԿԱԶԳԵՐԻ / ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿԸ.....	186
ՀԱՎԵԼՎԱԾ Դ. ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ	191
ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե. ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄՆԵՐ.....	193
ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-1. Երևանի քաղաքապետարանի կողմից տրված նախագծման թույլտվություն (Ճարտարապետահատակագծային առաջադրանք)	193
ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-2. Երևանի Քաղաքապետարանի նախնական համաձայնությունը նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ.....	195
ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե- 3. Երևանի Արշակունյաց պողոտա և Շիրակի փողոցի հասցեներում ավտոբուսային հավաքակայանի անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման վկայականներ	196
ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-4. Սանիտարական գոտու վերաբերյալ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի կողմից տրված բացատրագիր.....	205

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-5. Նախագծման խորհրդատուի դիմումը «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ին՝ ջրամատակարարման և կոյուղու տեխնիկական պայմանի տրամադրման համար.....207

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-6. «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի կողմից տրված ջրամատակարարման և կոյուղու տեխնիկական պայման 208

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-7. ՀՀ ճանապարհային ուստիկանության կողմից հաստատված ավտոբուսային հավաքակայանի երթևեկության կառավարման պլան.....211

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-8. ՔՏՀԱ ՏՄ գրությունը հրդեհային անվտանգության պահանջների բավարարելու մասին.....218

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ. ՇԻՐԱԿԻ ԱՎՏՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՎԱՔԱԿԱՅԱՆԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԱՅԻՆ ՊԱՏՎԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ...219

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ-1. Հավաքակայանի իրավիճակային թերթիկ 219

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ-2. Հավաքակայանի իրավիճակային հատակագիծ 225

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ-3. Անվտանգության հեռավորությունները ըստ ՀՀՇՆ30-01-2014 226

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ-4. Հեռավորությունը ամենամոտ գտնվող օբյեկտներից և բնակելի տներին 227

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է. ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....228

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-1. Կլիմայական հիմնական տարրերի տվյալները.....228

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-2. Կենսաբազմազանության ուսումնասիրության հաշվետվություն.....233

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-3 Հնագիտական փորձագիտական եզրակացություն.....262

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը. ԾՐԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՓԸ 263

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-1. Ծրագրի գործողությունների ուղղակի (D) և անուղղակի (I) ազդեցություններ.....263

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-2. Ազդեցությունների Ժամանակային շրջանակը 265

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-3. Ազդեցությունների իստությունը 268

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-4. Նախքան մեղմացնող միջոցառումների իրականացումն ու դրանից հետո հասցված ազդեցության նշանակությունը 271

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԼՍՈՒՄՆԵՐԻ և ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ.....275

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-1. Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարի հետ ներածական հանդիպում 275

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2. 1-ին հանրային քննարկման մասին հաշվետվություն.....277

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ.....307

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. ԲԿՊ աղյուսակ. մեղմացնող միջոցառումներ 307

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-2. Բնապահպանական կառավարման պլան. մոնիթորինգ ...366

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ի. ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԻ ՁԵՎԱԶԱՓ 386

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Լ. ՏԵՂԱՄԱՍԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԻ ՁԵՎԱԶԱՓ.....388

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Խ. ՊԱՏԱՀԱՐԻ/ՄԻՋԱԴԵՊԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՆՍՈՒՇ.....389

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ծ. ԿԱՆԱԶԱՊԱՏՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ.....391

Աղյուսակների ցանկը

Աղյուսակ Ա-1. Իրականացնող մարմնի առաջադրանքները և ձեռնարկվող գործողությունները

Աղյուսակ Գ-1. Նոր ավտոբուսային ցանցում նախատեսված տրանսպորտային միջոցների քանակը

Աղյուսակ Գ-2. Շիրակի փողոցի հարևանությամբ նոր ավտոբուսային հավաքակայանի ԲՄԳ կայանի տեխնիկական բնութագիրը

Աղյուսակ Ե-1. Տվյալների հավաքագրման ծրագիր

Աղյուսակ Ե-2. Կլիմայական պարամետրերը

Աղյուսակ Ե-3. Փոշու, ծծմբի երկօքսիդի (SO₂) և ազոտի երկօքսիդի (NO₂) կոնցենտրացիաները

Աղյուսակ Ե-4. Փոշու, SO₂ և NO₂ ելակետային տվյալների նմուշառման պլան

Աղյուսակ Ե-5. SO₂, NO₂ և փոշու օրական միջին ելակետային տվյալները՝ հավաքագրված հունվարի 14 - ից 19-ն ընկած ժամանակահատվածում

Աղյուսակ Ե-6. Աղմուկի սահմանային թույլատրելի արժեքները

Աղյուսակ Ե-7. Աղմուկի ֆոնային մակարդակը բոլոր չափված կետերում՝ կիրառելի ստանդարտների համեմատ

Աղյուսակ Ե-8. Տարածքի տեղադիրքի տեղագրագեոդեզիական կոորդինատները

Աղյուսակ Զ-1. Ազդեցությունների խստության սահմանման չափանիշներ

Աղյուսակ Զ-2. Բնապահպանական ազդեցությունների նշանակության գնահատում

Աղյուսակ Զ-3. PM_{2.5} և PM₁₀-ի առավելագույն թույլատրելի կոնցենտրացիաները

Աղյուսակ Զ-4. Անցողիկ և շարունակական թրթրման սահմանները՝ ըստ շինության տեսակի

Աղյուսակ Զ-5. ԲՄԳ ավտոբուսի արտանետումների գնահատումը

Աղյուսակ Զ-6. ԲՄԳ-ի բաղադրությունը

Աղյուսակ Զ-7. Երթևեկության ինտենսիվության գնահատում

Աղյուսակ Ը-1. Օպերատորի՝ թափոնների կառավարման համակարգը

Աղյուսակ Ը -2. Ազդեցությունների ամփոփում. պարտականությունների գրանցամատյան

Նկարների ցանկը

Նկար Գ-1. Ծրագրի տեղադիրքը՝ Արշակունյաց պողոտա - Շիրակի փողոց փոխհատման հարևանությամբ

Նկար Գ-2. Ծրագրի տարածքը՝ Արշակունյաց պողոտա-Շիրակի փողոց փոխհատման հարևանությամբ

Նկար Գ -3 Արագ լիցքավորման կայան՝ դիսպենսերներով

Նկար Գ -4. Պահեստային միավոր («22երի դարակ»՝ 1 800 լիտր, 250 բար)

Նկար Գ -5. Գազի կոմպրեսոր

Նկար Գ -6. Օդը չորացնող սարք

Նկար Դ-1. Շիրակի հավաքակայանի հատակագիծը՝ ըստ ԱԶԲ-ի սխեմատիկ նախագծի

Նկար Դ -2. ՄՆԽ-ի կողմից մշակված սխեմատիկ հատակագիծը

Նկար Ե-1. Փոշու կոնցենտրացիան Երևանում 2021 թվականի հունվարի 13 -ից 19-ն ընկած ժամանակահատվածում

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նկար Ե-2. SO2 կոնցենտրացիան Երևանում 2021 թվականի հունվարի 13 -ից 19-ն ընկած ժամանակահատվածում

Նկար Ե-3. NO2-ի կոնցենտրացիան Երևանում 2021 թվականի հունվարի 13 -ից 19-ն ընկած ժամանակահատվածում

Նկար Ե-4. Օդի որակի չափման կետերի գտնվելու վայրը

Նկար Ե-5. SO2-ի չափումները արդյունքները՝ օրական միջին չափանիշների համեմատ

Նկար Ե -6. NO2-ի չափումները արդյունքները՝ օրական միջին չափանիշների համեմատ

Նկար Ե-7. Աղմուկի չափման կետերի գտնվելու վայրը

Նկար Ե- 8. Աղմուկի քարտեզը՝ հաշվարկված ընկալիչների համար ցերեկային ժամերին

Նկար Ե-9 Աղմուկի քարտեզը՝ հաշվարկված ընկալիչների համար գիշերային ժամերին

Նկար Ե-10. Թրթռման փորձնական չափումների վայրը

Նկար Ե-11. Տեղադրագեոդեզիական քարտեզ

Նկար Ե-12. Սեյսմիկ գոնդավորման կետերի տեղադիրքը և քանակը

Նկար Ե-13. Ծրագրի տեղադիրքը Շենգավիթ վարչական շրջանում

Նկար Զ-1. Թրթռման ուրվագծային քարտեզ

Նկար Զ 2. Ծրագրի պարագայում ակուստիկ իրավիճակը ցերեկային ժամերին՝ առանց մեղմացնող միջոցառումների

Նկար Զ -3. Ծրագրի պարագայում ակուստիկ իրավիճակը գիշերային ժամերին՝ առանց մեղմացնող միջոցառումների

Նկար Զ-4. Ծրագրի պարագայում ակուստիկ իրավիճակը ցերեկային ժամերին՝ աղմկապաշտպան պատնեշի առկայությամբ

Նկար Զ-5. Ծրագրի պարագայում ակուստիկ իրավիճակը գիշերային ժամերին՝ աղմկապաշտպան պատնեշի առկայությամբ

Նկար Զ-6. Քաղաքային ճանապարհների նկատմամբ Ծրագրի տեղադիրքը

Նկար Է-1. Բողոքների լուծման մեխանիզմի գծապատկերը

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱԱ	Առողջություն և անվտանգություն
ԱԱԱ	Աշխատանքային անվտանգություն և առողջություն
ԱԱՇՄ	Առողջություն, անվտանգություն և շրջակա միջավայր
ԱԲԳ	Արագ բնապահպանական գնահատում (ստուգաթերթիկ)
ԱԲԸ	Արժեքավոր բնապահպանական ընկալիչ
ԱԳ	Ազդեցության գնահատում
ԱԶԲ	Ասիական զարգացման բանկ
ԱԶԲ ԱՔՀ	Ասիական զարգացման բանկի Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագիր
ԲԳՈՒՇ	Բնապահպանական գնահատման և ուսումնասիրության շրջանակներ
ԲԸՏՄ	Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին
ԲԼՄ	Բողոքների լուծման մեխանիզմ
ԲԿՊ	Բնապահպանական կառավարման պլան
ԲՊՄԿ	Բնության պահպանության միջազգային կազմակերպություն
ԲՄ	Բրիտանական ստանդարտներ
ԲՄՀ	Բրիտանական ստանդարտների հաստատություն
ԲՖԳ	Բազմափուլային ֆինանսավորման գործիք
ԳԿ	Գլխավոր կապալառու
ԳՄ	Գործադիր մարմին
ԳՕՍՏ	ՀՀ կողմից ընդունված ստանդարտներ
ԵԿ	Ենթակապալառու
ԵՔ	Երևանի քաղաքապետարան
ԵՔՕԻԳ	Երևանի քաղաքապետարանի ծրագրերի իրականացման գրասենյակ
ԷՆ	Էկոնոմիկայի նախարարություն
ԹՎԺ	Թերությունների վերացման ժամանակահատված
ԻՄ	Իրականացնող մարմին
ԿԳՄՄՆ	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն
ՀԼՀՊ	Հանրային լուսմների և հաղորդակցության պլան
ՀԿ	Հասարակական կազմակերպություն
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՀՇՆ	Հայաստանի Հանրապետության շինարարական նորմեր
ՀՕՏԾ	Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագիր
ՄԱԱ	Մասնիկի առավելագույն արագություն
ՄՖԿ	Միջազգային ֆինանսական կորպորացիա
ՄՆԽ	Մանրամասն նախագծման խորհրդատու
ՄՆ	Մշակույթի նախարարություն
ՄՉՀ	Մանրամասն չափագրման հետազոտություն
ՇԲԿՊ	Շինարարության բնապահպանական կառավարման պլան
ՇՄԱԳ	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում
ՇՄՆ	Շրջակա միջավայրի նախարարություն
ՇՄՆՈՒ	Շրջակա միջավայրի նախնական ուսումնասիրություն
ՇՄԱ	Շեմի սահմանային արժեքը
ՊՈԱԿ	Պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն
ՍԹԿ	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՍՄԿ	Ստանդարտացման միջազգային կազմակերպություն
ՎԻ	Վերահսկողության ինժեներ (Ինժեներ)
ՏՀԾ	Տվյալների հավաքագրման ծրագիր
ՔԹՊ	Քիմիական թթվածնի պահանջ
ՔԿԶՆԾ	Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագիր
ՕԳ	Օտարման գոտի

Ա. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ա.1. Ծրագրի նախապատմությունը

1. Երևանի հասարակական տրանսպորտի համակարգը բաղկացած է միկրոավտոբուսներից, ավտոբուսներից, տրոլեյբուսներից և մետրոյի երթուղիներից: Ներկայումս ուղևորների 85%-ը տեղափոխվում է չտուբսիդավորված մասնավոր միկրոավտոբուսներով՝ չնայած թանկ ուղեվարձերին: Թեև միկրոավտոբուսները 1990-ականներին փրկեցին Երևանը տրանսպորտային ծանր ճգնաժամից, սակայն այժմ երբ մեծ ու միջին ավտոբուսները դուրս են մղվել տրանսպորտային համակարգից, դրանք նպաստում են քառասյին իրավիճակների առաջացմանը: Ծառայության որակը բավարար չէ ծանրաբեռնվածության և խցանումների պատճառով: Հասարակական տրանսպորտի ենթակառուցվածքը վատթարացել է, տրանսպորտային միջոցների շարժակազմը հին է և բավարար չափով չի սպասարկվում՝ երթևեկելով միջինում 16 կմ/ժ արագությամբ:
2. Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի (ՔԿԶՆԾ) «Երևանի ավտոբուսային հավաքակայաններ» ծրագիրը ֆինանսավորվում է Ասիական զարգացման բանկի (ԱԶԲ) Բազմափուլային ֆինանսավորման գործիքի (ԲՖԳ) միջոցով: Բանկի քաղաքականությունը պահանջում է, որ ԱԶԲ-ի կողմից օժանդակվող և ֆինանսավորվող բոլոր ծրագրերը համապատասխանեն Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրի (ԱՔՀ, 2009) պահանջներին: Ենթադրվում է, որ Երևանի ավտոբուսային հավաքակայանի ծրագիրը կարող է պարունակել բնապահպանական ռիսկեր և ազդեցություններ, ուստի գոչձադրվու է շրջակա միջավայրի պահպանության մեխանիզմը:
3. Շրջակա միջավայրի անվտանգության դրույթները կիրառվել են Ծրագրի բնապահպանական գննության միջոցով և կատեգորիայի որոշման համար : Ծրագրի բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունների նախնական գննությունն իրականացվել է ԵՔ ԾԻԳ-ի կողմից՝ Մանրամասն նախագծման խորհրդատուի (ՄՆԽ) միջոցով: Գործընթացն իրականացվել է՝ համաձայն Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրի (ԱՔՀ, 2009) ապահովելով առաջարկվող ծրագրի բնապահպանական անվտանգությունն ու կայունությունը և օժանդակելով Ծրագրի վերաբերյալ որոշումների կայացման գործընթացում բնապահպանական նկատառումների դիտարկմանը: Այն հնարավորություն ընձեռեց Ծրագիրը դասակարգել ԱԶԲ ԱՔՀ-ի և ազգային նորմատիվային պահանջներին համապատասխան:
4. Շրջակա միջավայրի նախնական գննության հիմնական նպատակն էր ապահովել, որ բնապահպանական և սոցիալական նկատառումները հաշվի առնվեն մանրամասն նախագծման վաղ փուլում՝ նպատակ ունենալով ապահովել առաջարկվող ծրագրի կայունությունը: Որոշվել է հետագա ուսումնասիրությունների և գնահատման շրջանակը, ինչը, ըստ ազգային և միջազգային ստանդարտների, կպահանջվի ծրագրի մանրամասն նախագծման փուլում, իսկ ստուգման արդյունքներն ամփոփվել և ներկայացվել են Երևանի ավտոբուսների հավաքակայանի համար պատրաստված Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման (ՇՄՆՈՒ) հաշվետվության մեջ (Տարբերակ1).
5. Ծրագրի իրականացման պատասխանատուն Իրականացնող մարմինը՝ Երևանի քաղաքապետարանն է (Պատվիրատու), որը գործում է Ծրագրի իրականացման գրասենյակի (ԵՔ ԾԻԳ) միջոցով: Ծրագրի վարչական շրջանակը, պատասխանատու մարմինների առաջադրանքներն ու ձեռնարկվող գործողությունները ներկայացված են Բաժին Ա2-ում և մանրամասն ներկայացված են Բ3 բաժնում (Վարչական շրջանակը), ինչպես նաև Հավելված Բ-ում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- Սույն Նախնական գնահատման հայտը պատրաստվել է ՇՄԱԳ գործընթացի շրջանակներում Մանրամասն նախագծման խորհրդատուի (ՄՆԽ1) կողմից ԵՔ ԾԻԳ-ի հանձնարարականով համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի (2014 թ.) պահանջների՝ ապահովելու համար առաջարկվող ծրագրի բնապահպանական անվտանգությունը և կայունությունը և օժանդակելու Ծրագրի վերաբերյալ որոշումների կայացման գործընթացում բնապահպանական նկատառումների դիտարկմանը:

Ա2. Իրականացնող մարմինների առաջադրանքները և ձեռնարկվող գործողությունները

- Աղյուսակ Ա-1-ում ներկայացված է Իրականացնող մարմնի կողմից Ծրագրի համար առաջադրված խնդիրները և իրականացված գործողությունները: Աղյուսակը կազմվել է Շրջակա միջավայրի նախնական ուսումնասիրության և ծրագրի բնապահպանական դասակարգման հիման վրա, ինչպես նկարագրված է ստորև²:

Աղյուսակ Ա-1 Իրականացնող մարմնի առաջադրանքները և ձեռնարկվող գործողությունները

	Առաջադրանքը	Ժամանակացույցը	Արձագանքը/ձեռնարկվող գործողությունը
1	Ծրագրի բնապահպանական դասը որոշելու նպատակով լրացնել ՇՄ նախնական գննության Արագ գնահատման ստուգաթերթիկը	ԱԶԲ-ի կողմից բնապահպանական նախնական գննության փուլում	Բնապահպանական դասակարգումն իրականացվել է ԱԶԲ-ի կողմից
2	ՇՄ վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվությունը պատրաստված է ՀՀ օրենսդրական պահանջների և ԱԶԲ ԱՔՀ (2009) -ին համապատասխան	Պատրաստվել է ԾԻԳ-ի կողմից (ՇՄՆՈՒ տարբերակ)՝ Ծրագրի ազդեցության ընդգրկման շրջանակի որոշման և դասակարգման նպատակով ՄՆԽ-ն՝ ԵՔ ԾԻԳ-ի հանձնարարությամբ, Ծրագրի բնապահպանական դասը որոշելուց հետո	ՀՀ ՇՄՆ-ի եզրակացությունը ձեռք է բերվելու ԵՔ ԾԻԳ-ի կողմից ՄՆԽ -ի միջոցով Ներկայացվելու է ԱԶԲ-ի դիտարկմանը և հավանությանը
3	Իմաստավից քննարկումներ և խորհրդակցություններ	Կազմակերպվում է ՇՄԱԳ-ի շրջանակում	Ձեռք է բերվել ազդեցության ենթակա Երևան համայնքի

¹ Պայմանագրում սահմանված է որպես «Առաջադրանք 6»: Խորհրդատուին վերահսկողության իրականացման առաջադրանք չի տրվել:

² Ծրագրի ողջ շրջափուլում բոլոր պատասխանատու մարմինների առաջադրանքների և իրականացրած գործողությունների աղյուսակը ներկայացված է ՀԱՎԵԼՎԱԾ Բ-ում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

	ազդեցության ենթակա շահագրգիռ կողմերի հետ՝ ԱԶԲ պահանջներին և ՀՀ օրենսդրությանը համապատասխան	ՄՆԽ-ի կողմից՝ ԵՔ ԾԻԳ-ի հանձնարարությամբ	նախնական համաձայնությունը և ազդակիր վարչական շրջանի ղեկավարի նախնական հավանությունը
4	ՇՄԱԳ հաշվետվության հրապարակում	ՇՄՆՈԻ (Տարբերակ 1-ը) տեղադրվել է ԵՔԾԻԳ-ի պաշտոնական կայքում ³ ՇՄԱԳ հաշվետվությունը հրապարակվելու է ԱԶԲ-ի հավանությունը ստանալուց հետո	Կիրառարակվի ԱԶԲ-ի և ԵՔԾԻԳ-ի պաշտոնական կայքերում
5	Թույլտվությունների և հաստատումների ձեռքբերում պետական գերատեսչություններից	Ձեռք կբերվի նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը և/կամ աջակցություն կցուցաբերվի կապալառուին ձեռք բերման գործում	ՀՀ ՇՄՆ-ի կողմից հաստատված փորձաքննության եզրակացության ձեռքբերումը ԵՔԾԻԳ-ի կողմից՝ ՄՆԽ-ի միջոցով Ծառահատման թույլտվությունը ձեռք է բերվելու ԵՔ-ից
6	ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ն՝ որպես մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերի բաղկացուցիչ մաս	Նախքան մրցույթը	ԵՔԾԻԳ-ը ապահովում է, որ ՄՆԽ-ի կողմից ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ն ներառված լինի մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերում
7	ՇՄԱԳ/ ԲԿՊ հաշվետվությունների հասանելիությունը Կապալառուների համար	Նախքան մրցույթը	ԵՔԾԻԳ-ը ապահովում է որ ա) ՄՆԽ-ի կողմից ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ն ներառված լինի մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերում բ) ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ն տեղադրված լինի պաշտոնական կայքում, գ) ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ի թղթային օրինակը, այդ թվում՝ Պարտականությունների

3

<https://sudipyerevan.am/en/environmental-impact/>

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

			ամփոփագիրը փոխանցվի Կապալառուին
8	Շինարարական աշխատանքների բնապահպանական կառավարման պլան (ՇԲԿՊ)	Նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը	Կպատրաստվի Կապալառուի կողմից՝ ՄՆԽ-ի աջակցությամբ Կղիտարկվի և կհաստատվի ԾԻԳ-ի կողմից: ԱԶԲ-ին կտեղեկացվի հաստատման մասին:
9	ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ի պատշաճ իրականացում	Շինարարական աշխատանքների փուլում և թերությունների վերացման ժամանակահատվածում	Շինարարական աշխատանքների համապատասխանությունը ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ի պահանջներին վերահսկվում է ԾԻԳ-ի և Վերահսկող Խորհրդատուի կողմից՝ կանոնավոր ստուգայցերի միջոցով
10	ՇՄԱԳ -ի վերանայում և ազդեցության լրացուցիչ գնահատում	Եթե նախագծում/կամ գործողություններում առկա են զգալի փոփոխություններ	Ծրագրի նախագծային փոփոխությունների ռիսկերը կղիտարկվեն և անհրաժեշտության դեպքում բնապահպանական կատեգորիան կվերանայվի ԱԶԲ-ի կողմից
11	ԱԶԲ-ին ներկայացնել հաշվետվություն	Կիսամյակային հաշվետվություններ շինարարական աշխատանքների փուլում և թերությունների վերացման ժամանակահատվածում	Կպատրաստվի և կներկայացվի ԵՔԾԻԳ-ի կողմից

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Բ. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ

Բ1. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատմանն ու կառավարմանն առնչվող ՀՀ օրենսդրությունը

8. Հայաստանն ունի բավական լավ մշակված շրջակա միջավայրի պաշտպանության օրենսդրական և կարգավորման շրջանակ: ՀՀ Սահմանադրության 12-րդ հոդվածը (06.12.2015 թ.) սահմանում է պետության պատասխանատվությունը շրջակա միջավայրի պահպանության և վերարտադրության, բնական պաշարների պատշաճ օգտագործման վերաբերյալ:
9. Օրենսդրական դաշտը պարունակում է ավելի քան 30 օրենք և ավելի քան 100 օժանդակ իրավական կարգավորումներ՝ շրջակա միջավայրը պաշտպանելու համար: Ազգային քաղաքականությունը և օրենսդրական կարգավորումների շրջանակը, որոնք այս կամ այն չափով կիրառելի են տրանսպորտային և քաղաքաշինության ոլորտում, ինչպես նաև դրանց գործնական կիրառումը ուսումնասիրվել են ստուգման շրջանակում: Որոշ առավել կիրառելի օրենքներ և կանոնակարգեր, շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանությանն առնչվող կիրառելի իրավական պարտավորությունները և ՀՀ-ի կողմից պահանջվող ԱԳ գործընթացը, թվարկված են ստորև, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով.

Բնապահպանական

Օրենսգրքեր և օրենքներ

10. «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքը (հուլիսի 22, 2014 թ.) պահանջում է ծրագրերի՝ բնապահպանական ազդեցությունների գնահատում, ստուգում և դասակարգում՝ ըստ գործունեության տեսակի, գնահատման հաշվետվությունների փորձագիտական քննություն և փորձագիտական եզրակցության տրամադրում: Սույն օրենքի շրջանակում Շրջակա միջավայրի նախարարությունը հաստատում է տրամադրում երկրում զարգացման տարբեր ծրագրերի համար: Համաձայն Գլուխ 3, հոդված 14-ի՝ ՇՄԱԳ4 և փորձաքննության առարկա հանդիսացող տնտեսական գործունեության կատեգորիաները, սահմանված ցուցակներում ընդգրկված ցանկացած գործունեություն ենթակա են շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նախագծման փուլում՝ նախքան ծրագրի իրականացումը, և միայն ՇՄՆ-ի հաստատումը ստանալուց հետո ծրագրի գործողությունները կարող են սկսվել և իրականացվել: Կիրառելի են նաև Գլուխ 4-ի՝ Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության գործընթացին վերաբերող ընթացակարգերը և պահանջները, ինչպես նաև Գլուխ 6-ը՝ Հանրային ծանուցման և հանդիպումների ընթացակարգերն ու պահանջները:
11. «Թափոնների մասին» օրենքը (2004 թ.) կարգավորում է թափոնների (այդ թվում՝ շինարարական) հավաքումը, փոխադրումը, պահեստավորումը, մշակումը, վերաօգտագործումը և հեռացումը:

⁴ Հայաստանի օրենսդրությունը չի տարբերակում ազդեցության գնահատման պայմանները ծրագրի բնապահպանական կատեգորիաների համար, և՛ «Ա», և՛ «Բ» կատեգորիաները պահանջում են ՇՄԱԳ, մինչդեռ ԱԶԲ ԱՔՀ-ն (2009) նախատեսում է Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում «Ա» կատեգորիայի համար և Շրջակա միջավայրի նախնական ուսումնասիրություն (ՇՄՆՈԲ) «Բ» կատեգորիայի համար:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

12. «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» օրենքը (2005 թ.) կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանական օրենսդրության իրականացման նկատմամբ վերահսկողության կազմակերպումը:
13. «Հայաստանում ստուգումների կազմակերպման և իրականացման մասին» օրենքը (2000 թ.) կարգավորում է տնտեսական գործունեության տեսչական ստուգումների կատարման ընթացակարգերը:
14. «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին օրենքը» (1994 թ., վերջին անգամ լրամշակվել է 2007թ.-ին) կարգավորում է արտանետման թույլտվությունները և սահմանում է մթնոլորտային օդի աղտոտման սահմանային խտությունները և այլն:
15. «Հողային օրենսգիրքը» (2001) կարգավորում է հողօգտագործման գործընթացում առաջացող բոլոր հարաբերությունները, որոնք իրավական հիմք են հանդիսանում հողօգտագործման տարբեր և արդյունավետ ձևերի մշակման, հողի բերրիության բարելավման և պահպանման և հողային ռեսուրսների պաշտպանության համար՝ հաշվի առնելով դրանց ընդգծված բնապահպանական, տնտեսական և սոցիալական կարևորությունը:
16. «ՀՀ ջրային օրենսգիրքը» (2002) ապահովում է իրավական հիմքեր երկրի ջրային ռեսուրսների պահպանության, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման միջոցով քաղաքացիների և տնտեսության կարիքների բավարարման և ապագա սերունդների համար ջրային ռեսուրսների ապահովման համար: Համապատասխանում են «Ջրային օրենսգրքի» (2002 թ.) հետևյալ կանոնակարգերը և ընթացակարգերը՝ (ա) թույլտվությունների տրամադրման ընթացակարգը, (բ) սանիտարական ելքերը, (գ) ջրահեռացման ջրերի օգտագործումը, (դ) ջրային ռեսուրսների այլընտրանքային հաշվառում, (ե) անդրասահմանյան ջրային ռեսուրսների վերաբերյալ տեղեկությունների հասանելիություն, (զ) ստորերկրյա ջրային ռեսուրսների պահպանություն, (է) պետական ջրային կադաստրում փաստաթղթերի գրանցում, (ը) հանրության իրազեկում և Ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից մշակված փաստաթղթերի հրապարակում, ինչպես նաև ջրային ոլորտին և բնապահպանական խնդիրներին առնչվող ուղեցույցներ և այլ նորմատիվ փաստաթղթեր:
17. ՀՀ օրենքը «Բուսական աշխարհի մասին» (ՀՕ-22 23.11. 1999 թ) սահմանում է ՀՀ բույսերի պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման, վերարտադրության ու կառավարման, ինչպես նաև բուսատեսակների բազմազանության, քանակի և աճելավայրերի վրա մարդկանց գործունեության ազդեցությունը կարգավորելու քաղաքականությունը: Այն նաև սահմանում է տեսակների, մասնավորապես՝ էնդեմիկ և վտանգված, մոնիթորինգի և գնահատման պահանջները:
18. ՀՀ օրենքը «Կենդանական աշխարհի մասին» (ՀՕ-52 03.04. 2000 թ) սահմանում է ՀՀ կենդանիների պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման, վերարտադրության ու կառավարման, ինչպես նաև կենդանիների քանակի և նրանց ապրելավայրերի վրա մարդկանց գործունեության ազդեցությունը կարգավորելու քաղաքականությունը: Այն նաև սահմանում է տեսակների, մասնավորապես՝ էնդեմիկ և վտանգված, մոնիթորինգի և գնահատման պահանջները:
19. ՀՀ օրենքը «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» (ՀՕ-211 27.11.2006 թ) սահմանում է ՀՀ հատուկ պահպանվող տարածքների պահպանության, պաշտպանության,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

օգտագործման, վերարտադրության ու կառավարման, ինչպես նաև կենսաբազմազանության վրա մարդկանց գործունեության ազդեցությունը կարգավորելու քաղաքականությունը:

20. «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքը (11.11.1998 թ.):

Այլ հրավական ակտեր

- ✓ ՄՆ 245-71 «Արդյունաբերական ձեռնարկությունների նախագծման սանիտարական չափորոշիչները»
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 1325-Ն որոշումը «Հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին» (19.11.2014 թ.)
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 160-Ն որոշումը «Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների-ՍԹԿ) և Հայաստանի Հանրապետության տարածքում շահագործվող ավտոտրանսպորտային միջոցների բանաձև գազերում վնասակար նյութերի պարունակության սահմանային թույլատրելի նորմատիվները հաստատելու մասին» (2.02.2006)
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 121-Ն «Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների վերամշակման, վնասազերծման, պահպանման, փոխադրման և տեղադրման գործունեության, լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին» որոշումը նախատեսում է Հայաստանում առաջացած վտանգավոր թափոնների մշակման կանոնակարգեր, այդ թվում՝ քաղաքաշինության ոլորտում (2003 թ.)
- ✓ ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի նախարարություն թիվ 120՝ «ՀՀ տարածքում առաջացող թափոնների ըստ վտանգավորության աստիճանի դասակարգման մասին հրահանգը» (05.12.1996 թ.)
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 1404-Ն «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջների տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին» (02.11.2017 թ.)
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 1396-Ն որոշումը «Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» (8.09.2011 թ.)
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 108-Ն որոշումը «Բնակավայրերի կանաչ գոտիների չափերին և տեսակային տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին» (08.02.2018)
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 967-Ն որոշումը «Բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» (14.08.2008)
- ✓ ՀՀ ՇՄ նախարարի թիվ 64-Լ հրամանը «Անշարժ (ամրակայված) աղբյուրներից մթնոլորտ արտանետված վնասակար գազերի հաշվարկման համակարգչային ծրագրերի որոշման մասին» (18.02.2020 թ.)
- ✓ ՀՀ առողջապահության նախարարի թիվ 20-Ն որոշումը «Վտանգավոր քիմիական թափոնների գործածությանը և վտանգավոր քիմիական նյութերի պահպանմանը և փոխադրմանը ներկայացվող հիգիենիկ պահանջներ» N 2.1.7.001-09 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին (29.11.2009)
- ✓ ՀՀ առողջապահության թիվ 138 առ 06.03.2002 թ. հրամանը «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» № 2-III-11.3 սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին
- ✓ ՂՕՇ 17.2.4.05-83 «Բնության պաշտպանություն, մթնոլորտ, փոշու կախովի մասնիկների որոշումը գրավիմետրիկ մեթոդով»

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 160-Ն որոշումը «Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների -ՍԹԿ) նորմատիվները հաստատելու մասին» (02.02.2006 թ.)
- ✓ ՀՀ Կառավարության 29.01.2010 թ-ի №72-Ն որոշումը ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին;
- ✓ ՀՀ Կառավարության 29.01.2010 թ-ի №71-Ն որոշումը ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին;
- ✓ ՀՀ Կառավարության 25.09.2014 թ-ի №1059-Ա որոշումը «Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին»;
- ✓ ՀՀ Կառավարության 14.08.2014 թ.-ի №781-Ն որոշումը «Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը հաստատելու մասին»
- ✓ Ավտոմատ ԲՄԳ կայանների ստանդարտ տեխնոլոգիական նախագծման՝ շրջակա միջավայրի պահպանման ուղղված պահանջները (Սանկտ Պետերբուրգ, 2016 թ.)
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 438 որոշումը «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական հաշվառման, ուսումնասիրման, պահպանության, ամրակայման, նորոգման, վերականգնման և օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» (20.04.2002 թ.)
- ✓ Երևան քաղաքի ավագանու No 405-Ն որոշումը «Քաղաքաշինական նորմատիվ-տեխնիկական փաստաթղթերով սահմանված նորմերի Երևանում իրականացման լրացուցիչ պայմանների կարգի մասին» (16.03.2012 թ.)
- ✓ Երևան քաղաքի ավագանու No 337-Ն որոշումը «Երևան քաղաքի ավագանու No 405-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» (12.02.2021 թ.)
- ✓ ՇՄՆ-ի վտանգավոր նյութերի և թափոնների քաղաքականության բաժնի կողմից մշակված ասբեստ պարունակող նյութերի մշակման ուղեցույց:

Աշխատանքի անվտանգություն և առողջության պահպանություն

Օրենսգրքեր և օրենքներ

21. «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքը (2005 թ.)
22. «Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքը (1998 թ.):

Այլ իրավական ակտեր⁵

- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 1631-Ն որոշումը «Անհատական պաշտպանության միջոցների տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին» (2004 թ.);
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 1089-Ն որոշումը «Արտադրական միջավայրում և աշխատանքային գործընթացի վնասակար ու վտանգավոր գործոնների ազդեցությանը ենթարկվող բնակչության առանձին խմբերի առողջական վիճակի պարտադիր նախնական (աշխատանքի ընդունվելիս) և պարբերական բժշկական զննության անցկացման կարգը, գործոնների, կատարվող աշխատանքների բնույթի, զննության ծավալի, բժշկական հակացուցումների ցանկերը և աշխատանքի պայմանների հիգիենիկ բնութագրման կարգը հաստատելու մասին» (2004 թ.),
- ✓ ՀՀ կառավարության թիվ 2390-Ն որոշումը «Մեքենաների և մեխանիզմների անվտանգությանը ներկայացվող պահանջների տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին» (2006 թ.):

⁵ Արդյունաբերության և շինարարության անվտանգության ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության հիմնական կիրառելի նորմատիվային ասպեկտների մանրամասն ցանկը ներկայացված է ՀԱՎԵԼՎԱՄ Գ-ում, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱՄ Գ-1-ում

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- ✓ ՀՀ առողջապահության նախարարի թիվ 15-Ն որոշումը «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարակենցաղային սենքերի» N 2.2.8-003-12 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին (19.09.2012 թ.)

Ծրագրի դասակարգումը

23. Համաձայն ՀՀ ՇՄԱԳ մասին օրենքի՝ Ծրագրի բնապահպանական կատեգորիան որոշելու համար հաշվի են առնվում Ծրագրի հետևյալ չափանիշները.
  - ✓ Գլուխ 3, Հոդված 14, կետ 5, 3) դ՝ 5 խորանարդ մետր և ավելի տարողությամբ բենզալցակայաններ/գազալցակայաններ,
  - ✓ Գլուխ 3, Հոդված 14, կետ 6, 7) ա՝ Քաղաքաշինական կառույցներ՝ ավելի քան 1500 քմ շինարարական տարածքով:
24. Առավել խիստ բաղադրիչի սկզբունքից ելնելով՝ առաջարկվող Ծրագիրը դասակարգվում է որպես «Կատեգորիա Բ» և ենթակա է Հայաստանի Հանրապետության պետական ՇՄ փորձաքննության 2 փուլով ընթացակարգի՝ նախնական և հիմնական, որի նպատակով պատրաստվել և սույն Նախնական գնահատման հայտի հաշվետվությունը, և այնուհետև ներկայացվելու է ՇՄԱԳ հաշվետվությունն ամբողջ ծավալով:

Բ 2. Միջազգային բնապահպանական կանոնակարգեր

Հայաստանի Հանրապետության մասնակցությունը միջազգային բնապահպանական կոնվենցիաներին և արձանագրություններին

25. ՀՀ-ն ստորագրել և վավերացրել է ավելի քան 35 միջազգային կոնվենցիաներ և արձանագրություններ, որոնցից 24-ը վավերացվել են սկսած 1993 թ.-ի գերխոնավ տարածքների պահպանության մասին Ռամսարի կոնվենցիայով: Առաջարկվող նախագիծը գննվել է միջազգային պարտավորությունների տեսանկյունից և եզրակացություն է արվել, որ Ծրագրի արդյունքում դրանցից ոչ մեկը չի խախտվելու:
26. Վտանգավոր նյութերի գործածության ոլորտում, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը վավերացրել է Ստոկհոլմի կոնվենցիան և հանդիսանում է Բազելի կոնվենցիայի մասնակից կողմ: Հայաստանի Հանրապետության կողմից ստորագրված և վավերացված բնապահպանական միջազգային կոնվենցիաների արձանագրությունների ամբողջական ցանկը ներկայացված է Հավելվածում Գ-ում:

ԱԶԲ անվտանգության քաղաքականության հայտարարագիր (2009 թ.)

27. Սույն ուսումնասիրությունն իրականացվել է՝ համաձայն ԱԶԲ Անվտանգության քաղաքականության հիմնադրույթների (ԱՔՀ, 2009), Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման ուղեցույցի (2003 թ.) և Բնապահպանական ուսումնասիրության և գնահատման շրջանակների (ԲԳՈԻՇ), որոնք համաձայնեցված են ՀՀ կառավարության և ԱԶԲ-ի միջև: Տեղական ստանդարտների բացակայության դեպքում ուղենիշ են ընդունվում միջազգային ստանդարտներն ու ուղեցույցները, մասնավորապես Համաշխարհային բանկի «Բնապահպանական, առողջապահական և անվտանգության ընդհանուր ուղեցույցը» (2007 թ.):
28. Բանկի քաղաքականությունը պահանջում է, որ ԱԶԲ-ի կողմից օժանդակվող և ֆինանսավորվող բոլոր ծրագրերը համապատասխանեն Անվտանգության քաղաքականության հիմնադրույթների (ԱՔՀ, 2009) պահանջներին, որտեղ սահմանված են

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

քաղաքականության սկզբունքերը և նախանշվում է Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրի իրագործման գործընթացը: Մասնավորապես, պետք է կիրառվեն բնապահպանական անվտանգության քաղաքականության Հիմնական սկզբունքները⁶:

29. Անվտանգության քաղաքականության հիմնադրույթները (ԱՔՀ, 2009) սահմանում են ազդեցության գնահատման (ԱԳ) պահանջներ ԱԶԲ-ի կողմից օժանդակվող բոլոր ծրագրերի համար: ՇՄ ազդեցության գնահատման հաշվետվությունը պահանջվում է բոլոր «Ա» և «Բ» բնապահպանական կատեգորիաների ծրագրերի համար, ընդ որում «Ա» և «Բ» կատեգորիաների հաշվետվությունների մանրամասնությունն ու ընդգրկունությունն ուղղակիորեն կապված են բնապահպանական ռիսկերի և պոտենցիալ ազդեցության մեծության հետ: ԱԶԲ Քաղաքականության հիմնական սկզբունքներից մեկը առաջարկվող ծրագրի գնության գործընթացի հնարավորինս վաղ սկսելն է՝ շրջակա միջավայրի գնահատման համապատասխան շրջանակը և հաշվետվության տեսակը որոշելու համար, որպեսզի ձեռնարկվեն հնարավոր ազդեցություններին և ռիսկերին համարժեք ուսումնասիրություններ:

Նախնական գնություն և դասակարգում

30. Ծրագրի բնապահպանական կատեգորիան որոշելու նպատակով ԱԶԲ-ն իրականացրել է նախնական գնություն և դասակարգում: Շիրակի ավտոբուսների հավաքակայանի ծրագիրը որպես ԲԿԶՆ Ծրագիր գնվել է ԱԶԲ-ի դասակարգման համակարգի հիման վրա: Առաջարկվող Ծրագիրը ենթարկվել է մանրամասն գնության իր տեսակի, գտնվելու վայրի, մասշտաբի և հնարավոր բնապահպանական ազդեցությունների մեծության և ազդակիրների զգայունության տեսանկյունից:
31. ԱԶԲ-ի կողմից լրացվել է Արագ բնապահպանական գնահատման (ԱԲԳ) ստուգաթերթիկը, որը կցվել է սույն հաշվետվությանը որպես Հավելված Ա: Զննության արդյունքում եզրակացվել է, որ առաջարկվող ծրագիրը մեծ հավանականությամբ շրջակա միջավայրի վրա նշանակալի անդառնալի, անկառավարելի կամ աննախադեպ բացասական ազդեցություններ չի ունենալու: Ծրագրի հնարավոր բնապահպանական բացասական ազդեցությունները տեղանքային բնույթի են, դրանցից անշրջելիները սակավաթիվ են և հիմնականում կառավարելի են մեղմացնող միջոցառումների շնորհիվ: Այս ազդեցությունների գոտին չի տարածվի աշխատանքների իրականացման շինհրապարակների ֆիզիկական սահմաններից դուրս:
32. Արագ բնապահպանական գնահատման (ԱԲԳ) ստուգաթերթիկի հիման վրա ԱԶԲ-ի խորհրդատուներն առաջարկեցին Շիրակի ավտոբուսների հավաքակայանների ծրագիրը դասակարգել «Բ» խմբում, ուստի, համաձայն ԱԶԲ ԱՔՀ (2009)-ի անհրաժշտ կլինի պատրաստել Շրջակա միջավայրի նախնական ուսումնասիրության (ՇՄՆՈԻ) հաշվետվություն:

Ստանդարտներ և կանոնակարգեր

33. Շրջակա միջավայրի նախնական ուսումնասիրությունը (ՇՄՆՈԻ) իրականացվում է՝ համաձայն ԱԶԲ Անվտանգության քաղաքականության հիմնադրույթների (ԱՔՀ, 2009 թ.), Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման ուղեցույցի (2003 թ.) և Բնապահպանական ուսումնասիրության և գնահատման շրջանակների (ԲԳՈԻՇ), որոնք համաձայնեցված են ՀՀ կառավարության և ԱԶԲ-ի միջև:

⁶ ԱԶԲ-ի Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագիր (2009 թ.), Ա. Համապարփակ հայտարարագիր ԱԶԲ-ի պարտավորության և քաղաքականության սկզբունքների վերաբերյալ, էջ 14, 1. Բնապահպանական անվտանգության մեխանիզմներ, քաղաքականության սկզբունքները, էջ 16:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

34. Այն դեպքերում, երբ տեղական ստանդարտները բացակայում են (օրինակ՝ ռոտաման ջրանցքի ջրի որակի), կկիրառվեն միջազգայնորեն ճանաչված ստանդարտները, իսկ այն դեպքերում, երբ ֆոնային ելակետային տվյալները գերազանցում են ազգային օրենսդրական չափանիշներին և ազգային ուղեցույցները առկա չեն, ապա կկիրառվեն միջազգային ուղեցույցները: Բոլոր նման դեպքերում ՇՄՆՈՒ հաշվետվության մեջ կհիմնավորվեն տվյալ ծրագրի կամ տեղանքի համար ընտրված մակարդակներն ու մոտեցումները:

- Համաշխարհային բանկի «Բնապահպանական, առողջապահական և անվտանգության ընդհանուր ուղեցույցները» (2007 թ.)
- Համաշխարհային բանկի «Աղտոտվածության կանխարգելման և մեղմացնող միջոցառումների ձեռնարկը»

Բ3. Վարչական շրջանակը

Վերահսկիչ մարմին

35. Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծագրերի (ՔԿԶՆԾ) կառավարման խորհուրդը, որը գլխավորում է վարչապետը, կազմված է Էկոնոմիկայի նախարարության, Ֆինանսների նախարարության, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության, Արդարադատության նախարարության, Երևանի քաղաքապետարանի, Կենտրոնական բանկի, Կադաստրի կոմիտեի և Երևանի կառուցապատման ԾԻԳ-ի ներկայացուցիչներից: Կառավարման խորհուրդը ստեղծվել է Ծրագրի իրականացմանը հետևելու նպատակով:

Գործադիր մարմին

36. Էկոնոմիկայի նախարարությունը Կառավարման խորհրդի ներքո հանդիսանում է ՔԿԶՆԾ Գործադիր մարմինը (ԳՄ): ԳՄ-ն կկատարի Ծրագրի իրականացման և վարկային միջոցների բաշխման վերահսկողությունը:

Իրականացնող մարմին

37. Ծրագրի Իրականացնող մարմինը (ԻՄ) Երևանի քաղաքապետարանն է (Պատվիրատու), որը պատասխանատու է Ծրագրի իրականացման ընթացքի ընդհանուր վերահսկողության համար: Քաղաքապետարանը նաև պատասխանատու է աղբի/թափոնների կառավարման ծառայությունների համար, որը ներառում է շինարարական աղբի/թափոնների տեղադրման համար թափոնավայրեր հատկացնելու, ինչպես նաև տարածքի հետագա կանաչապատման նախագիծը հաստատելու և անհրաժեշտության դեպքում ծառատունկի նպատակով լրացուցիչ տարածք հատկացնելու համար:

Երևանի կառուցապատման ներդրումային ծրագրի իրականացման գրասենյակ

38. Երևանի քաղաքապետարանի ներքո ստեղծված Երևանի կառուցապատման ներդրումային ծրագրի իրականացման գրասենյակը (ԵԿՆԾԻԳ) պատասխանատու է ծրագրերի ամենօրյա կառավարման համար: Այն ղեկավարվում է լրիվ դրույքով աշխատող Ծրագրի տնօրենի կողմից: ԵԿՆԾԻԳ-ը ներառում է մասնագետներ հետևյալ ոլորտներում՝ ինստիտուցիոնալ, տեխնիկական, ֆինանսական, մոնիթորինգի և գնահատման, իրավական/պայմանագրերի կառավարման, գնումների, տարաբնակեցման, բնապահպանության, հասարակայնության հետ կապերի, ինչպես նաև օգնական/թարգմանիչ: ԵԿՆԾԻԳ-ի պարտականությունները ներառում են՝

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- (i) գնումների պլանի պատրաստում և թարմացում,
- (ii) մրցույթների կազմակերպում, հայտերի գնահատում և պայմանագրերի շնորհում,
- (iii) պայմանագրերի կառավարում,
- (iv) Տեխնիկական վերահսկողության (Ինժեների) գործողությունների կառավարում,
- (v) վերահսկողություն,
- (vi) որակի հսկողություն,
- (vii) համապատասխան գործակալություններից հաստատումների և թույլտվությունների ձեռքբերում,
- (viii) Պայմանագրի շնորհման ժամանակացույցի պատրաստում և վարկի հատկացում՝ ըստ ԱԶԲ ուղեցույցների,
- (ix) Կապալառուի կողմից իրականացվող մեղմացնող միջոցառումների ստուգում՝ ԲԿՊ-ում սահմանված կարգով,
- (x) կանոնավոր կերպով կիսամյակային բնապահպանական հաշվետվությունների պատրաստում և ներկայացում ԱԶԲ-ին,
- (xi) հանդիսանալ հասարակության հետ կապի օղակ՝ մտահոգությունների և բողոքների առնչությամբ,
- (xii) փոխգործակցել Կառավարության և քաղաքային իշխանությունների, Ծրագրի կառավարման խորհրդատուների, ՀԿ-ների, քաղաքացիական հասարակության և Ծրագրի իրականացմամբ հետաքրքրված այլ շահագրգիռ կողմերի հետ՝ իրականացնելով պատշաճ խորհրդատվություն, արձագանքելով արտակարգ իրավիճակներին և ծանուցելով համապատասխան ղեկավար մարմիններին ողջամիտ ժամկետներում,
- (xiii) տեղեկացված լինել ղեկավար մարմինների պահանջներին և օրենսդրության փոփոխություններին և արձագանքել համապատասխանաբար:

Մանրամասն նախագծման խորհրդատու (ՄՆԽ)

39. Նախագծման Խորհրդատուի հիմնական պարտավորությունները ներառում են՝

Նախագծային փուլում

- I. Մշակել մանրամասն նախագիծ Երևանի քաղաքապետարանի կողմից տրամադրված Կոնցեպտուալ (հայեցակարգային) նախագծի հիման վրա⁷,
- II. Իրականացնել ազդեցությունների գնահատում (ԱԳ) և պատրաստել ՇՄԱԳ հաշվետվությունը այդ թվում՝ Բնապահպանական կառավարման և մոնիտորինգի պլանը (ԲԿՊ), ինչպես նաև այլ պահանջվող փաստաթղթերը,
- III. Իրականացնել ՄՉՀ հետազոտություն և մշակել Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագիրը,
- IV. Պատվիրատուին ներկայացնել ՇՄՆՈՒ հաշվետվությունը՝ ԱԶԲ-ի կողմից դիտարկման և հաստատման համար,
- V. իրականացնել անհրաժեշտ հանրային լսումները՝ համաձայն ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ և ՀՀ կառավարության միջև համաձայնեցված Բնապահպանական գնահատման և ուսումնասիրությունների շրջանակի (ԲԳՈՒՇ),
- VI. Իրականացնել Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում և ըստ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգի դիմել ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարություն՝ դրական եզրակացություն ստանալու նպատակով:

⁷ Հայեցակարգային նախագիծը (սկզբնական սխեմատիկ նախագիծը) մշակվել է ԱԶԲ-ի կողմից՝ հավաքակայանի նախագծման առաջատար մասնագետի և ենթակառուցվածքների նախագծման ավագ ինժեների ներգրավմամբ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Տեխնիկական վերահսկողության խորհրդատու (Ինժեներ, որը տվյալ պահին ներգրավված չէ)

40. Ինժեների հիմնական առաջադրանքները ներառում են՝

Շինարարական աշխատանքների փուլում

- I. Ծրագրի շինարարության տեխնիկական վերահսկողություն, ներառյալ՝ ԲԿՊ-ի և ՇԲԿՊ-ի իրականացումը,
- II. ապահովել բոլոր աշխատանքների իրականացման լիարժեք համապատասխանությունը նախագծին և մասնագրերին, ինչպես նաև կիրառելի ազգային և միջազգային բնապահպանական, առողջության ու անվտանգության ստանդարտներին,
- III. կառավարել պայմանագրային փոփոխությունները, Կապալառուի հայտերը և վերանայումները,
- IV. մոնիթորինգի ենթարկել ծրագրի իրականացումը, օգուտները և ապահովել համապատասխանությունը սոցիալական բոլոր պահանջներին, ապահովել տարաբնակեցման ու բնապահպանական պահանջների, ճանապարհային անվտանգության, առողջության և անվտանգության, մոնիթորինգի իրականացումը՝ համաձայն համապատասխան անվտանգության փաստաթղթերի, ԱԶԲ Անվտանգության քաղաքականության և ՀՀ գործող օրենսդրության,
- V. աջակցել և ուղղորդել շինարարության Կապալառուին՝ ՇԲԿՊ և մանրամասն ՏԲԿՊ-ի մշակման գործում,
- VI. ապահովել ՇԲԿՊ-ի և ՏԲԿՊ-ների պատրաստումը շինարարության Կապալառուի կողմից,
- VII. հաշվետվություն ներկայացնել ԵԿՆՕԻԳ-ին:

Հետշինարարական փուլում

- VIII. մոնիթորինգի իրականացման նպատակով կատարել տեղամասային այցելություններ թերությունների վերացման ժամանակաշրջանում:

Կապալառու

41. Կապալառուի հիմնական պարտավորությունները թվարկված են, սակայն սահմանափակված չեն ստորև թվարկվածով.

- I. Մշակել Շինարարական բնապահպանական կառավարման պլանը (ՇԲԿՊ)՝ որպես աշխատանքային շինարարական փաստաթուղթ, հիմնվելով սույն ՇՄԱԳ/ԲԿՊ հաշվետվության վրա՝ այդ թվում մեղմացնող միջոցառումների համար գնահատված բյուջեն, ինչպես նաև անհրաժեշտության դեպքում՝ թարմացնել ՇԲԿՊ-ն շինարարության ընթացքում և ձեռք բերել Ինժեների հաստատումը թարմացված մասի վերաբերյալ,
- II. վարձել ամբողջ դրույքով աշխատող բնապահպանության մեկ մասնագետ և առողջության և անվտանգության մեկ մասնագետ կամ մեկ բնապահպան՝ առողջապահության և անվտանգության ոլորտի կրթությամբ, ինչպես նաև վարձել սոցիալական հարցերի մասնագետի, ինչպես սահմանված է մրցութային փաստաթղթերում,
- III. Իրականացնել ՇԲԿՊ-ն՝ որպես պայմանագրի հատուկ մասի և հատուկ պայմաններ, ԲԿՊ-ի, ներառյալ՝ մոնիթորինգի տարբեր բաղադրիչների իրականացումը համաձայնեցնել Ինժեների հետ,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- IV. արտակարգ իրավիճակների և պատահարների դեպքում անհապաղ ծանուցել Ինժեներին և արտակարգ իրավիճակների հարցերով զբաղվող համապատասխան ղեկավար մարմիններին,
- V. համապատասխան մարմիններից ձեռք բերել թույլտվություններ և հաստատումներ և դրանց պատճենը տրամադրել Ինժեներին,
- VI. իրականացնել շիանրարական աշխատանքների կանոնավոր ինքնամոնիթորինգ և տրամադրել ուղղիչ միջացառումների մասին հաշվետվություն,
- VII. պատրաստել բնապահպանական ծրագրի վերաբերյալ հաշվետվություն, ինչպես սահմանված է ՇՄԱԳ-ում:

Ասիական զարգացման բանկ

- 42. Ծրագրի ամբողջ շրջափուլի ընթացքում ԱԶԲ-ն կարող է իրականացնել պարբերական դիտարկումներ, ստուգումներ և ծրագրի վերահսկողություն՝ ԱՔՀ 2009 թ. սկզբունքներին և պահանջներին համապատասխան: ԱԶԲ-ն սոցիալական և բնապահպանական ազդեցությունների և ռիսկերի կառավարման գործում կաջակցի ԵԲ-ին՝ դրանով իսկ նպաստելով ներդրումների երկարաժամկետ կայունությանը: Այս նպատակով ԱԶԲ-ն միջոցներ կձեռնարկի, որպեսզի ծրագրի նախապատրաստման և իրականացման ընթացքում ԵԲ-ն հետևի ԱԶԲ-ի սոցիալական և բնապահպանական անվտանգության պահանջներին:
- 43. ԱԶԲ-ն նույնպես իր ներդրումը կունենա Ծրագրի մասին տեղեկությունների հրապարակման գործում, մասնավորապես՝ ՇՄՆՈՒ-ի և ԲԿՊ-ի, ինչպես նաև բնապահպանական մոնիթորինգի կիսամյակային հաշվետվությունների անգլերեն տարբերակները կայքում տեղադրելու միջոցով:
- 44. Ստորև թվարկված է պարտականությունների այն շրջանակը, որոնք ԱԶԲ-ն կիրականացնի ծրագրի տարբեր փուլերում:

Նախաշինարարական փուլում

- I. ուսումնասիրում է ծրագրի բնապահպանական զննության արդյունքները և վավերացնում է ծրագրի բնապահպանական դաքը,
- II. ուսումնասիրում և հաստատում է ՇՄՆՈՒ-ն՝ «չեմ առարկում» ձևաչափով,
- III. հրապարակում է ՇՄՆՈՒ-ն ԱԶԲ-ի կայքում

Շինարարության փուլում

- IV. ուսումնասիրում է կիսամյակային հաշվետվությունները և ԵԿՆ ԾԻԳ-ին տրամադրում անհրաժեշտ խորհրդատվություն,
- V. իրականացնում է տարեկան բնապահպանական առաքելության ստուգայցեր

Հետշինարարական փուլում

- VI. ուսումնասիրում է հետշինարարական փուլի աուդիտի հաշվետվությունները:

- 45. Պետական մարմինները և նրանց դերակատարությունը, որ կարող են ներառվել Ծրագրում, հետևյալն են.

Շրջակա միջավայրի նախարարություն

- 46. ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարությունը (ՇՄՆ) պատասխանատու է բնական ռեսուրսների պաշտպանության, կայուն օգտագործման, վերականգնման, ինչպես նաև

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի բարելավման համար: Այդ ոլորտներում ՇՄՆ ղեկավարությունը վերահսկում է ազգային քաղաքականության, շրջակա միջավայրի չափորոշիչների և ուղենիշների զարգացումը և դրանց կիրառումը: ՇՄՆ-ն այդ գործառնություններն իրականացնում է իր կառուցվածքային ստորաբաժանումների միջոցով: ԲՆ հիմնական ստորաբաժանումը, որը վարչական իշխանություն ունի ՇՄԱԳ-ի և ծրագրի հաստատման գործընթացի վրա «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ն է, որը պատասխանատու է գնահատման հաշվետվությունների դիտարկման և փորձաքննության եզրակացության կարծիք տրամադրելու համար, նաև՝ շրջակա միջավայրի պաշտպանության նպատակով լրացուցիչ պահանջների ներկայացման համար:

47. ՇՄՆ-ն նաև Կառավարության լիազոր մարմինն է թափոնների կառավարման ոլորտում՝ համաձայն «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի (24.11.2004 թ) :

Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին

48. Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինը (ԲԸՏՄ) ՀՀ կառավարությանը ենթակա պետական մարմին է, որը պատասխանատու է ծրագրերի ստուգման համար՝ ապահովելով ծրագրի իրականացման գործընթացի համապատասխանությունը ՇՄՆ-ի կողմից սահմանված պայմաններին և Ծրագրի ԲԿՊ-ին:

Արտակարգ իրավիճակների նախարարություն (ԱԻՆ)

49. ԱԻՆ-ը պատասխանատու է քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության աշխատանքների համակարգման համար, արտակարգ իրավիճակների կանխման և հետևանքների վերացման միջոցառումների կազմակերպման ու համակարգման համար, արտակարգ իրավիճակների դեպքում բնակչությանը տարհանելու և պատսպարման միջոցառումների կազմակերպման համար: ԱԻՆ-ը կազմակերպում է արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկ պարունակող ծրագրերի պետական փորձաքննություն՝ ապահովելով ցանկացած գործունեության տեխնոլոգիական անվտանգության կանոնների խստագույն կիրառումը:

Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն (ՏԿԵՆ)

50. ՏԿԵՆ-ի էներգետիկայի վարչությունը պատասխանատու է տնտեսության էներգետիկայի ոլորտի կայուն զարգացման և անվտանգության համար, ներառյալ բնական գազի ոլորտը: Վարչության առաջադրանքների շրջանակը ներառում է նաև բնական գազի պաշարների արդյունավետության մեխանիզմների մշակումը:

Գ. ԾՐԱԳՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գ1. Ներածություն

51. Երևանի հասարակական տրանսպորտի համակարգը բաղկացած է միկրոավտոբուսներից, ավտոբուսներից, տրոլեյբուսներից և մետրոյի երթուղիներից: 2013թ. հանրային տրանսպորտի ցանցի հետազոտությունների միջոցով հավաքագրված ավտոբուսային ցանցի IPSC երթևեկության տվյալների և «Երևանտրանս»-ի տրամադրած տվյալների վերլուծության համաձայն՝ միկրոավտոբուսների ուղևորների թիվը տարեկան կազմում է 63,4 մլն ուղևոր, և 104,7 մլն ուղևոր: 2013 թվականից ի վեր ավտոբուսային ցանցում տեղի է ունեցել մի քանի երթուղիների փակում, և երթևեկության տեղափոխում այլ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ավտոբուսային երթուղիներ: Մա վկայում է այն մասին, որ Երևանի տրանսպորտային շուկայում օրվա գրեթե բոլոր ժամերին նկատվում է տրանսպորտային միջոցների պակաս (դեֆիցիտ), այսինքն՝ պահանջարկը գերազանցում է առաջարկը:

52. Մյուս կողմից՝ հասարակական տրանսպորտի ենթակառուցվածքը վերջին երկու տասնամյակում վատթարացել է ներդրումների թերսնուցման պատճառով, ինչպես նաև տրանսպորտային միջոցների շարժակազմը հին է և սպասարկման որակը բավարար չէ՝ երթևեկության արագությանը կազմում է միջինում 16 կմ/ժ: Ներկայումս ուղևորների 85%-ը փոխադրվում են չտուբսիդավորված մասնավոր միկրոավտոբուսներով՝ չնայած թանկ ուղեվարձերին: Թեև միկրոավտոբուսները 1990-ականներին փրկեցին Երևանը տրանսպորտային ծանր ճգնաժամից, ներկայումս մեծ ու միջին ավտոբուսների դուրս մղման պայմաններում դրանք ստեղծում են քառասյին իրավիճակներ: Տրանսպորտային միջոցների գերծանրաբեռնվածության և երթևեկության խցանումների պատճառով ծառայության որակը չի բավարարում: Այս փոփոխությունը լուրջ վնաս է հասցրել հասարակական տրանսպորտի այլ տեսակների ֆինանսական կայունությանը և հանգեցրել է տրոլեյբուսի և մետրոյի ոլորտներում ներդրումների դժվարությունների, քանի որ ուղեվարձերը չափազանց ցածր են ընթացիկ և կապիտալ ծախսերը ծածկելու համար:
53. Հայաստանի կառավարությունն աշխատում է Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի (ՎԶԵԲ) հետ ավտոբուսների հնացած գործող շարժակազմը նորով փոխարինելու ուղղությամբ:
54. Սակայն ներկայիս իրավիճակը բարենպաստ չէ ոչ միայն քաղաքային ավտոբուսների շարժակազմի շահագործման առումով, այլ նաև ոլորտի աշխատակիցների աշխատանքի համար բարենպաստ պայմանների և սոցիալական հարցերի լուծման համար: Մեյսմիկ անվտանգության առումով առկա հավաքակայանների շենքերից շատերը աշխատավայրում լուրջ վտանգ են ներկայացնում: Հայաստանի կառավարությունը դիմել է ԱԶԲ-ին՝ օգտագործելու ՔԿՆԶԾ-ի վարկային միջոցները Երևանի Ջրվեժի ավտոբուսային հավաքակայանի վերակառուցման և պատակով:
55. 2013-2017 թվականների ընթացքում հասարակական տրանսպորտի հիմնական պարամետրերի փոփոխության վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ 2013 թվականի համեմատ 2017 թվականին երթուղիներում ցամաքային տրանսպորտի բոլոր երեք տեսակների օրական թիվը փոքր-ինչ նվազել է: Նոր ավտոբուսային ցանցի ծրագրով առաջարկվող ավտոբուսային ցանցը ներառելու է մոտ 50 ավտոբուսային երթուղի (տե՛ս Աղյուսակ Գ-1):

Աղյուսակ Գ-1. Նոր ավտոբուսային ցանցում նախատեսված տրանսպորտային միջոցների քանակը

Փոխադրամիջոցի չափը	Երթուղիների քանակը	Շարժակազմի քանակը	%
Հողակապավոր ավտոբուս (18 մ)	11	216	26,3%
Մեծ (12 մ)	3	29	3,5%
Միջին (8.6 մ)	31	488	59,5%
Տրոլեյբուս	5	87	10,6%
Ընդհանուր	50	820	100%

Գ2. Ծրագրի տեսակը

56. Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագիրը (ՔԿԶՆԾ) մշակվել է որպես Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագծի լրացում՝ կայուն, ինտեգրված և տնտեսապես արդյունավետ քաղաքային տրանսպորտի համակարգի ստեղծմանը նպաստելու նպատակով՝ դրանով իսկ բարելավելու քաղաքային տրանսպորտի համակարգը Երևանում: Սա քաղաքաշինական ռազմավարության մի մասն է, որը ձեռնարկվել է ԵՔ-ի կողմից: Այս Ծրագիրն ընդգրկում է ճանապարհային քարտեզը, քաղաքականության շրջանակը և մինչև 2025 թ. ընկած ժամանակահատվածի համար ներդրումային ծրագիրը, որը բաղկացած է կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ գործողությունների պլաններից:
57. ՔԿԶՆԾ-ն ներառում է հետևյալ բաղադրիչները և ակնկալվող արդյունքները.
- I. Բաղադրիչ Ա. տրանսպորտի քաղաքային ենթակառուցվածքի ամբողջականացում, ընդլայնում, վերականգնում և բարելավում Հայաստանի քաղաքային վայրերում (ֆիզիկական ներդրում),
  - II. Բաղադրիչ Բ. ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացման պլան, համապատասխան համայնքներում քաղաքային տրանսպորտի ինստիտուցիոնալ և կառավարման կարողությունների հզորացմամբ, ներառյալ՝ կոնցեսիաները (ոչ ֆիզիկական ներդրումները),
  - III. Բաղադրիչ Գ. Ծրագրի կառավարման համակարգ. խորհրդատվական ծառայություններով՝ ՔԿԶՆ Ծրագրի և ԲՖԳ ներքո բոլոր այլ հատուկ ծրագրերի իրականացման և կառավարման նպատակով (ոչ-ֆիզիկական ներդրումները):
58. Առաջարկվող Ծրագիրը մտնում է Ա բաղադրիչի մեջ, որը ներառում է հետևյալը⁸
- I. ճանապարհի և կամրջի կառուցում, քաղաքային ենթակառուցվածքի բարելավում,
  - II. հասարակական տրանսպորտի ցանցի և ենթակառուցվածքի հիմնանորոգում և ընդլայնում:

Գ3. Ծրագրի տեղադիրքը

59. Երևանի քաղաքապետարանը Շիրակի փողոցի հարևանությամբ նախատեսում է կառուցել ավտոբուսային նոր հավաքակայան՝ Երևան ժամանող բնական սեղմված գազով (ԲՍԳ) լիցքավորվող շարժակազմը տեղավորելու համար: Նախատեսվում է, որ երկարաժամկետ հեռանկարում հավաքակայանում կտեղավորվի մինչև 400 ավտոբուս (տե՛ս Նկար Գ-1):
60. Ավտոբուսային նոր հավաքակայանը կկառուցվի Երևանի հարավ-արևմուտքում՝ Շենգավիթ վարչական շրջանի Արշակունյաց պողոտա - Շիրակի փողոց փոխհատման հարևանությամբ: Ծրագրին հատկացվող տարածքը՝ 12.9 հեկտար է: Հատկացվող անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման վկայականներն են.

Շիրակ փ. 2/42 – Վկայական N 01022022-01-0068

Շիրակ փ. 2/43 – Վկայական N 22122021-01-0236

Շիրակ փ. 2/44 – Վկայական N 23122021-01-0193

Արշակունյաց պ. 284/21 - Վկայական N 22122021-01-0433

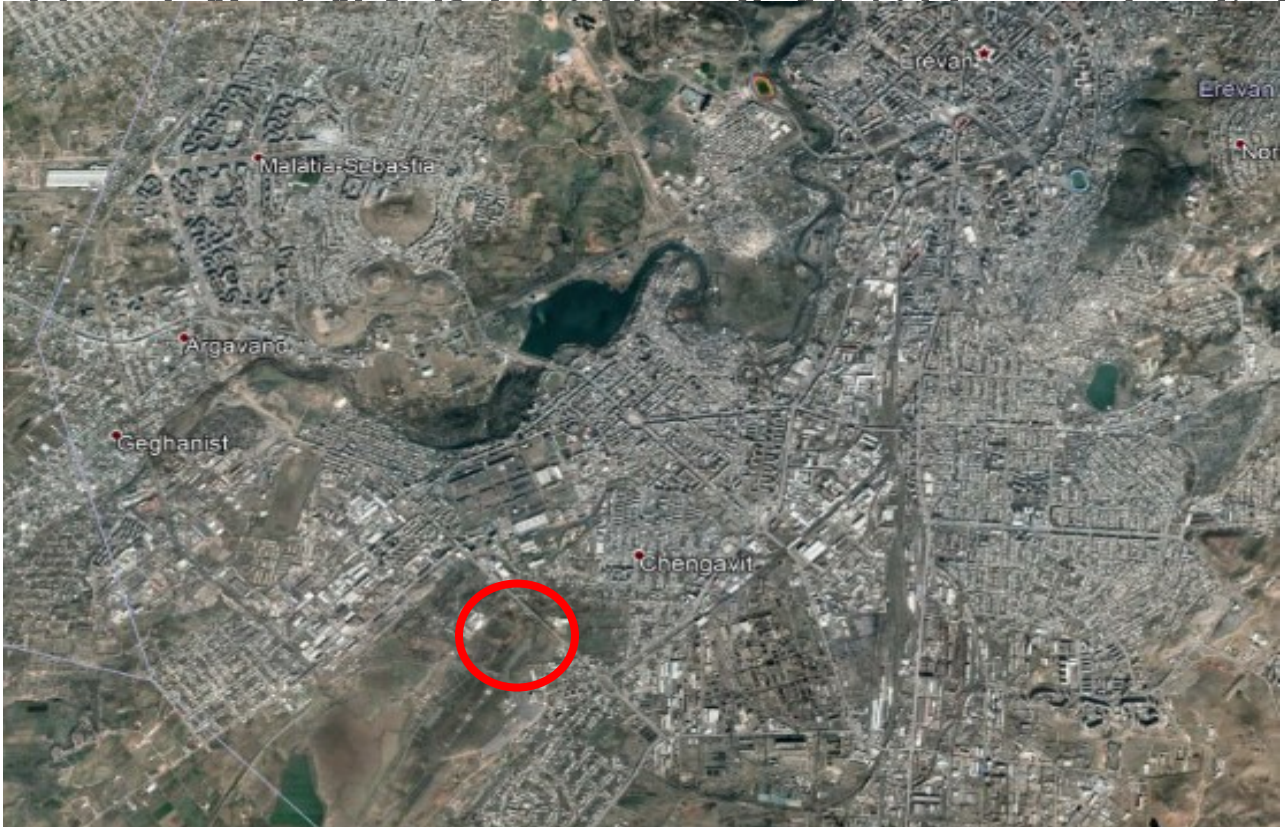
Արշակունյաց պ. 284/22 - Վկայական N 22122021-01-0452

⁸ <https://sudipyerevan.am/en/road-construction/>.

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

61. Հավաքակայանի տեղադիրքի տեղագրագեոդեզիական կոորդինատներն ըստ ARMWGS-84 ազգային համակարգի ներկայացված են Աղյուսակ Ե-8-ում:
62. Ավտոբուսների նոր հավաքակայանի տեղադիրքը Քաղաքապետարանն առաջարկել է Երևան քաղաքում տեղակայման մի շարք այլընտրանքներ դիտարկելուց հետո, ինչպես նաև հաշվի առնելով քաղաքում ավտոբուսների այլ հավաքակայանների տեղակայման ընդհանուր տրամաբանությունը: Ներկա ծրագրին նախորդող տարբերակները մերժվել են Պատվիրատուի և ԱԶԲ-ի կողմից: Այդ այլընտրանքների ամբողջական նկարագրությունը և դրանց մերժման պատճառները մանրամասն ներկայացված են Գլուխ Դ-ում (Ծրագրի այլընտրանքների վերլուծություն):

Նկար Գ -1. Ծրագրի տեղադիրքը՝ Արշակունյաց պողոտա - Շիրակի փողոց փոխհատման հարևանությամբ

63. Շիրակի փողոցի հարևանությամբ ավտոբուսային հավաքակայանը նախագծվել է ՀՀՇՆ 30-01-2014 «Քաղաքաշինություն. Քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հատակագծում և կառուցապատում» շինարարական նորմերի XVI բաժնի 311-րդ կետով սահմանված պահանջների խիստ պահպանմամբ, ընդ որում ամենամոտ գտնվող արտադրական օբյեկտի և բնակելի տան հեռավորությունը հավաքակայանի պարիսպից համապատասխանաբար կազմում է 16.1 և 22.51 մ: Հարակից հողօգտագործումների և շենք- շինությունների իրավիճակային հատակագիծը տես ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ձ. ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ Ձ-2 և Ձ-3.

Գ 4. Աշխատանքների նկարագրությունը

64. Հայեցակարգային նախագիծը (սկզբնական սխեմատիկ նախագիծը) մշակվել է ԱԶԲ-ի կողմից՝ հավաքակայանի նախագծման առաջատար մասնագետի և ենթակառուցվածքների նախագծման ավագ ինժեների ներգրավմամբ, և ԵՔ ԾԻԳ-ի կողմից տրամադրվել է ՄՆԽ-ին՝ որպես հիմք՝ մանրամասն նախագծման համար: Սակայն, սխեմատիկ նախագիծը ուսումնասիրելուց հետո ՄՆԽ-ի կողմից մշակվել և առաջարկվել է ամբողջությամբ նոր հատակագիծ (մանրամասները տես Գլուխ Դ1. Ծրագրի այլընտրանքները): Խորհրդատուի կողմից պատրաստվել է տեխնիկական հուշագիր, որն ամփոփում է սխեմատիկ նախագծի անհրաժեշտ փոփոխությունները: Վերջիններս քննարկվել և համաձայնեցվել են բոլոր կողմերի հետ:
65. Սույն Ծրագրի համար մանրամասն նախագիծը՝ այդ թվում սույն ՇՄԱԳ/ ԲԿՊ-ն մշակվել է Նախագծման խորհրդատուի կողմից և կներառվի մրցութային փաստաթղթերում: Ներկայումս ընթանում է համալիր փորձաքննության գործընթացը:
66. Շիրակի փողոցի հարևանությամբ նոր հավաքակայանը նախագծվել է ընդհանուր քանակով 400 ԲՄԳ ավտոբուս տեղավորելու համար՝ հետևյալ բաշխվածությամբ՝ 261 հատ 12 մ երկարությամբ և 132 հատ 18 մ երկարությամբ ԲՄԳ ավտոբուսներ:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

67. Ավտոբուսային հավաքակայանը զբաղեցնում է 11,05 հա (110500 ք.մ), որից

կառուցապատման մակերեսը՝ 13782 ք.մ,
անջրանցիկ տարածքի մակերեսը՝ 86 936 ք.մ,
կանաչապատ տարածքը՝ 9782 ք.մ;

68. Նախագիծը ներառում է հետևյալ բաղադրիչները.

i) Կայանատեղի

69. Նախագծվել է կայանատեղի ավտոբուսների և անձնակազմի անձնական փոխադրամիջոցների համար: Ավտոբուսների կայանատեղին գտնվելու է մեկ հարթության վրա, որտեղ յուրաքանչյուր ավտոբուսի համար նախատեսված է կայանման տարածք:

- 12 մ երկարությամբ 261 ավտոբուսի համար նախատեսվում է 5 մ X 15 մ չափի կայանատեղի, երկու կայանված ավտոբուսների հետնամասերի միջև 2 մ տարածությամբ՝ «հետընթաց կայանման» ռեժիմով ԲՄԳ դանդաղ լիցքավորման սարքի համար:
- 18 մ երկարությամբ 132 ավտոբուսի համար կայանատեղին կլինի 5մ X 21մ չափով թողնելով «միջանցք»՝ նախատեսված «առաջընթաց կայանման» ռեժիմի համար: Ավտոբուսների համար առաջարկվում է 60 աստիճանի անկյունով կայանատեղիներ:
- Կայանատեղիի տարածքը ներառում է նաև 6 ԲՄԳ արագ լիցքավորման դիսպենսերներ,
- դանդաղ լիցքավորման ԲՄԳ դիսպենսերներ կայանատեղիի տարածքում՝ գիշերային վերալիցքավորման համար,
- անձնական փոխադրամիջոցների կայանատեղին նախատեսված է անձնակազմի 85 անդամի և այցելուների համար, յուրաքանչյուր կայանակետի մակերեսը՝ 2,5 մ x 5 մ՝ նախատեսված «հետընթաց կայանման» ռեժիմով 90 աստիճանի անկյունով կայանման համար: Անձնական փոխադրամիջոցների կայանատեղին տեղակայվելու է շահագործման տարածքից դուրս և ներառելու է բավարար կայանատեղիներ՝ անձնակազմի մեքենաների, մոտոցիկլետների և հեծանիվների համար: Շենքի մուտքերի մոտ նախատեսվում է նաև կայանատեղի հաշմանդամների համար:

ii) Լիցքավորման կայան

- Փոխադրամիջոցների ավանդական լիցքավորման համար հիմնական երթուղու երկայնքով կտեղադրվի 2 դիսպենսերով դիզելային վառելիքի լիցքավորման կայան: ԲՄԳ-ով լիցքավորվող ավտոբուսների համար՝ դիսպենսերների մոտ նախատեսվելու է առանձին տարածք կոմպրեսորի համար (ԲՄԳ վառելիքի համար) և սպասարկողի համար: Լիցքավորման կայանում նախատեսվում է 6 ԲՄԳ դիսպենսեր աշխատանքային ժամերին արագ լիցքավորման համար՝ (Նկար Գ-2):

Նկար Գ-2. Արագ լիցքավորման կայան՝ դիսպենսերներով

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Քանի որ արագ լիցքավորման համակարգի արտադրողականությունը հիմնականում կախված է պահեստավորման մեծությունից (տարողությունից), ապա Շիրակի հավաքակալայանի համար (400 ԲՄԳ ավտոբուս) նախատեսվում է նվազագույնը 80 տ գազի պահեստավորում: Այն ապահովում է 250 բար ճնշման պայմաններում 500մ³ գազի պահեստավորման հզորություն: ԲՄԳ ավտոբուսների հավաքակալայանում սովորաբար անհրաժեշտ են անվտանգության միջոցառումներ, մասնավորապես բավարար տարածք է պահանջվում բարձր ճնշման և մեծ տարողության պահեստի համար, որպիսի հնարավոր լինի իրականացնել բազմաթիվ ավտոբուսներ հաջորդաբար լիվքավորումը:

Նկար Գ-3. Պահեստային մաս («Ղէրի դարակ»՝ 1 800 լ, 250 բար)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- Երբ պահեստը դատարկ է կամ լիցքավորման ընթացքի մեջ է, այն պետք է վերալիցքավորվի կոմպրեսորների միջոցով: Նշանակում է, որ ավտոբուսային հավաքակալանում արագ լիցքավորման համակարգի արտադրողականությունը հիմնականում կախված է կոմպրեսորների աշխատանքային արտադրողականությունից Պահանջվում է 5 աշխատանքային +1 պահուստային կոմպրեսոր (Նկար Գ-4)

Նկար Գ -4. Գազի կոմպրեսոր

- Յուրաքանչյուր կոմպրեսորի համար տրամադրվելու է նաև օդը չորացնող սարք (Նկար Գ-5)

Նկար Գ -5. Օդը չորացնող սարք

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- Լիցքավորման կայանի տարածքում կտեղադրվեն նաև օդամղիչներ՝ յուրաքանչյուր դիսպենսերի մոտ երկուական:
- Լիցքավորման կայանը ապահովված է լինելու ծածկով և հագեցած է լինելու հրդեհաշիջման սարքերով:

Աղյուսակ Գ-2. Շիրակի փողոցի հարևանությամբ ավտոբուսների նոր հավաքակայանի ԲՄԳ կայանի տեխնիկական բնութագրերը

	Պարամետր	Չափման միավոր	Արագ և դանդաղ լիցքավորումները համակցված
1	Բնական սեղմված գազի օրական սպառումը	N մ ³ / օր	66 362
2	Մեկ լիցքավորման ԲՄԳ ծավալը (9 ժամ տևողությամբ գիշերային դանդաղ լիցքավորման համար)	Nմ ³ / ժամ	1 688
3	ԲՄԳ սարքավորումների զբաղեցրած տարածքը	մ ²	3 783
4	Կոմպրեսորների քանակը	500 Nմ ³ /ժ X 6= 9000 Nմ ³ /ժ	6
5	Դիսպենսերների քանակը	հատ	6
6	250 բար բարձր ճնշման պահեստային ծավալը	մ ³	4
7	Լիցքավորման բաշխիչ փողրակ ավտոկայանատեղիում	բաշխիչ փողրակ	400

iii) Փոխադրամիջոցների լվացման տարածք

Ավտոբուսների արտաքին լվացումը լինելու է մեխանիզացված և հնարավորություն է տալու լվանալ ավտոբուսի բոլոր մակերեսները՝ ավտոբուսի կողքերը, վերևի և հատակային հատվածը:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նախատեսվել է ամբողջությամբ մեխանիզացված լվացման համակարգ՝ պորտալ սարքավորումներով, ինչպես նաև ջրի վերացիկլավորման համակարգեր: Լվացման տարածքը լինելու է փակ: Դժվար հասանելի մասերը, օրինակ մեքենայի հատակային հատվածի մաքրումը կկատարվի ձեռքով՝ ձկուն խողովակների միջոցով:

Նախատեսվել 4 լվացման կետ (մեկ լվացման կետի մակերեսը՝ $7մ \times 13մ = 125 մ^2$)՝ յուրաքանչյուր ավտոբուսը շաբաթական մեկ անգամ լվանալու համար: Լվացման կետերի անհրաժեշտ քանակը որոշվել է՝ 1 լվացման կետ 40 ավտոբուսի համար հաշվարկով:

Փոխադրամիջոցների լվացման համար օգտագործվելու է երկրորդային ջուր:

iv) *Տեխսպասարկման տարածքը*

Շարժակազմի կանոնավոր սպասարկումն ապահովելու համար նախագծվել է սպասարկման աշխատանքների 26 կայան՝ 6մ X 15 մ՝ 12 մ -ոց ավտոբուսների համար և 6մ X 21մ չափերով՝ 18 մ-ոց ավտոբուսների համար: Սպասարկման մեկ կետի մակերեսը (ներառյալ հորը) շուրջ 135 մ² է, իսկ սպասարկման տարածքն ամբողջությամբ կգրադեցնի շուրջ 1520 մ²: Ընդհանուր առմամբ տարածքում անհրաժեշտ է մոտավորապես 8 հոր: Մուտքը դեպի հորեր կապահովվի ստացիոնար աստիճանավանդակի միջոցով, ինչպես նաև բոլոր հորերը փոխկապակցված կլինեն մեկ թեքահարթակով:

Շուրջ 1670 մ² մակերեսով տարածք հատկացված է տեխսպասարկման աշխատանքների հսկողության աշխատակազմի գրասենյակի և հարմարությունների համար (մոտ 10 հոգու համար): Վերահսկողություն իրականացնող անձնակազմի համար սպասարկման տարածքի հարևանությամբ տրամադրվում է 2 աշխատասենյակ: Այս աշխատասենյակները պաշտպանված կլինեն աղմուկից, սակայն սպասարկման տարածքը տեսանելի կլինի:

v) *Վերանորոգման սրահներ*

Նախատեսված են առանձին սրահներ տարատեսակ վերանորոգման աշխատանքների համար՝ շարժիչների, փոխանցման տուփերի, օդափոխման համակարգով և գոծիչով ներկման, պաստառապատման, անվաբացքի ուղղման և էլեկտրական սարքավորումների վերանորոգման համար մեկական սրահներ՝ յուրաքանչյուրը պահեստամասերի պահեստավորման հնրավորություններով:

Տեխսպասարկման և վերանորոգման սրահների մոտակայքում նախատեսված են սանիտարահիգիենիկ պայմաններ (զուգարաններ, լվացարաններ և այլն):

vi) *Պահեստային խցիկներ*

Նախատեսված է մեկ խցիկ պահեստամասերի համար՝ առանձին հատվածներով հին և նոր անվադողերի, նավթի բաքերի, մնացած բոլոր պահեստամասերի և մանրադետալների համար, ինչպես նաև առնվազն մեկ պահեստային տարածք՝ ԲՄԳ-ով աշխատող մեքենաների և դիզելային տրանսպորտային միջոցների համար:

Նախատեսված է գործիքների պահեստ՝ աշխատանքային գործիքները համակարգված կերպով դասավորելու, անվտանգ պահելու համար: Գործիքների պահեստավորման սենյակի դասավորությունը լինելու է հարմարեցված գործիքների պարբերաբար հաշվառման և աուդիտ իրականացնելու համար:

vii) *Մուտքի / ելքի հատված և կամուրջ*

Նախատեսվում է 3 հիմնական մուտքեր դեպի ավտոբուսների նոր հավաքակայան. Մեկը՝ Արշակունյաց պողոտայի կողմից, 2-ը՝ Շիրակի փողոցի կողմից, այսպիսով՝ մուտքերն առկա են դեպի հավաքակայան տանող հիմնական մոտեցման ճանապարհի վերջնակետերում: Արշակունյաց պողոտայի կողմից ավտոբուսների անխոչնդոտ երթևեկը ապահովելու համար դեպի 6-րդ փողոց տանող ոռոգման ջրանցքի վրայի կամուրջը նախատեսվում է լայնացնել և հիմնանորոգել:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նախագծված է երկու երթևեկելի գոտի՝ յուրաքանչյուր մուտքի և ելքի համար, քանի որ ավտոբուսները կարող են մուտք գործել և դուրս գալ Շիրակի փողոցի երկու ուղղություններով:

Առանձին մուտք է նախատեսված անձնական մեքենաների համար, ինչպես նաև ավտոբուսների համար ելքը և մուտքերը Շիրակի փողոցից լինելու է տարանջատված: Շիրակի փողոցի մուտքերից մեկը նախատեսվում է ծառայեցնել որպես հիմնական մուտք ավտոբուսների համար, իսկ մյուսը՝ որպես ելք ավտոբուսների համար և մուտք աշխատակիցների ծառայողական մեքենաների համար: Բոլոր մուտքերի մոտ նախատեսվում է կառուցել անցակետեր: Ավտոբուսների մուտքի դարպասը լինելու է RFID (ռադիոհաճախականության նույնականացում) սարքավորված անցակետով: Ավտոբուսների երթևեկությունը օպտիմալացնելու համար նախատեսվում է առանձին ելք, որը նույնպես սարքավորված է լինելու ելքի համար նախատեսված RFID կապով:

Անձնակազմի և այցելուների համար նախատեսվում է ավտոբուսներից առանձնացված մուտքի/ելքի մեկ դարպաս՝ դեպի վարչական մասնաշենք և կայանատեղի մուտք ապահովելու համար: Ավտոբուսի մուտքի/ելքի տարածքում առանձնացվելու է անվտանգության անձնակազմի համար նախատեսված հատուկ սենյակ:

viii) Վարչական աշխատասենյակներ

Հավաքակայանի ընդհանուր տարածքից մոտ 500 մ² մակերես է հատկացվել վարչական գրասենյակների և շինությունների համար: Վարչական շենքի առաջին հարկում տեղակայվելու են ընդունարանը և անվտանգության ծառայության տարածքը: Այս հարկում են գտնվելու հանդիպումների/հանրային խորհրդակցությունների/կոնֆերանսների դահլիճները: Վարչական աշխատասենյակները կտեղակայվեն առաջին հարկից բարձր: Նախատեսվել է ղեկավար անձնակազմի համար երեք (3) սենյակ, և առնվազն տասնհինգ (15) աշխատասենյակ՝ տեխնիկական անձնակազմի համար: Աշխատանքային բացօդյա տարածքներ ևս տրամադրվելու են վարչական անձնակազմի համար: Փակ աշխատասենյակների և բացօդյա աշխատանքային տարածքների փաստացի քանակը համաձայնեցված է Երևանի ավտոբուսային ընկերության և ԻՄ/ՕԻԳ-ի հետ: Խորհրդակցությունների սենյակի հարմարությունները ներառում են նաև պատին ամրացված LCD տեսակի էկրան:

Գրասենյակային տարածքը ունենալու է նաև պատճենահանման մեքենաների սենյակ, գրասենյակային պարագաների պահեստ, բուֆետ և աշխատանքային ընդմիջման (լանչի) համար նախատեսված տարածք: Վարչական գրասենյակային տարածքը հագեցած է լինելու հակահրդեհային և արտակարգ իրավիճակների սարքավորումներով և դրանց պահուստային մասերի համար նախատեսված հատուկ պահեստներով, առաջին բուժ. օգնության և շենքի սպասարկման պարագաներով: Վարչական շենքի յուրաքանչյուր հարկում պետք է ապահովվեն որակյալ և համապատասխան չափի՝ արական և իգական սեռի համար նախատեսված սանհանգույցներ (գուգարաններ, լվացարաններ և այլն): Յուրաքանչյուր սանհանգույցում առնվազն մեկ գուգարան պետք է հասանելի լինի հաշմանդամների համար: Շենքերի ներքին կահավորումը ներառված չէ ներկա առաջադրանքի մեջ:

ix) Հսկողության սենյակ և ուղեվարձի կառավարման սենյակ.

Վարչական շենքերի համալիրը ներառելու է նաև հատուկ սենյակներ շարժակազմի կառավարման և ուղեվարձի կառավարման համար:

Շարժակազմի կառավարման սենյակը ունենալու է նվազագույնը 6 աշխատանքային կայան: Սենյակի նախագիծը և առաստաղի բարձրությունը նախատեսված են մեծ էկրանով LCD մոնիտորների տեղադրման համար: Հսկողության սենյակը ունենալու է նաև համապատասխան տարածք՝ աշխատանքային կայանների վերահսկողությունն իրականացնող անձնակազմի համար: Առանձին սենյակ կհատկացվի ուղեվարձի էլեկտրոնային վճարման համակարգի մոնիթորինգի իրականացման համար: Այս սենյակը ունենալու է համապատասխան չափի աշխատանքային կայաններ՝ ուղեվարձերի կառավարումն իրականացնող անձնակազմի համար: Ինչպես հսկողության սենյակի այնպես էլ ուղեվարձի կառավարման սենյակի մուտքերը լինելու են

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

անվտանգ հսկվող: Այս սենյակների հատուկ սարքավորումները մանրամասն նկարագրված են նախագծի Թողարկում 2.5-ում: Այս սենյակների համար սահմանված են բոլոր հաղորդողիների միացումները (օրինակ՝ էլեկտրական, հեռահաղորդակցության) և դրանց գտնվելու տեղադիրքերը: ITS (խելացի տրանսպորտային համակարգեր) սարքավորումների տեխնիկական մասնագրերը կտրամադրվեն ԱԶԲ-ի խորհրդատուների կողմից:

x) *Վարորդի և ուղեկցորդի հարմարանքները*

Տրամադրված և կանանց համար նախատեսված որակյալ կողպվող հանդերձապահարաններ են տրամադրվելու վարորդների, ուղեկցորդների և ավտոբուսային ընկերության այլ աշխատակիցների համար: Տրամադրված պահարանների թիվը պետք է բավարար լինի վարորդների և ուղեկցորդների առնվազն երկու ամբողջական հերթափոխի համար 400 ավտոբուսի հաշվարկով: Նախագծված են արական և իգական սեռի համար նախատեսված որակյալ սանհանգույցներ (գուգարաններ, լվացարաններ և այլն), այդ թվում՝ հաշմանդամների համար նախատեսված գուգարաններ: Նախատեսված են նաև ճաշարանը և խոհանոցը: Ճաշարանը լինելու է հարմար վարորդների, ուղեկցորդների, ինչպես նաև վարչական անձնակազմի համար: Անձնակազմի համար տրամադրվելու են նաև հանգստի և ժամանցի հարմարություններ, ներառյալ հեռուստատեսության, սեղանի խաղերի սենյակ և ֆիզիկական վարժությունների և խաղերի դահլիճներ (օրինակ՝ սեղանի թենիս, բասկետբոլ և այլն): Անձնակազմի հանդերձարանները, հանգստի և ժամանցի տարածքները, սանհանգույցները և ճաշարանը լինելու են վարչական մասնաշենքի մուտքի հարևանությամբ և ունենալու են հավաքակայանից դուրս առանձին մուտք: Նախագծված է նաև անձնակազմի վերապատրաստման դասընթացների համար նախատեսված սենյակ, որը կարող է նաև ծառայել որպես խորհրդակցությունների դահլիճ, ինչպես նաև հաշվի է առնվել վարորդի համար նախատեսված ուսուցողական մոդել-մեքենան և դրա հետ կապված ծախսերը: Լվացաքատունը նախատեսված է հանդերձապահարանների սենյակի հարևանությամբ՝ համազգեստների լվացումը հեշտացնելու համար: Շենքերի ներքին կահավորումը ներառված չէ ներկա առաջադրանքի շրջանակում:

xi) *Ջրահեռացման և ենթաջրահեռացման ներհրապարակային համակարգեր*

Հավաքակայանի ջրահեռացման համակարգը նախագծված է այնպես, որ հավաքակայանը կարողանա գործել նույնիսկ արտասովոր եղանակային պայմաններում:

Տարածքում նախատեսված են.

- ✓ Միացյալ ջրամատակարարման և հրդեհաշիջման համակարգ
- ✓ Տնտ-կենցաղային կոյուղի
- ✓ Արտադրական կոյուղի
- ✓ Անձրևատար կոյուղի
- ✓ Ավտոբուսների լվացման և հոսքերի մաքրման (ռեցիրկուլյացիա) համակարգ

xii) *Ջրամատակարարման և հրդեհաշիջման համակարգ*

Ջրամատակարարման ցանցը նախատեսված է օղակաձև միացյալ տնտեսական, խմելու, արտադրական, հակահրդեհային պողպատե $\phi 108 \times 4$ խողովակներից, բաժանարար հորերով և $\approx 125-130$ մ մեկ հիդրանտով և ջրամբարներով:

Համաձայն շինությունների պատկանելիության և բնութագրի նախագծով կատարվել են ջրի ծախսի հաշվարկներ:

Ջրի ծախսերը՝

ա, ներքին հրդեհաշիջում

10լ/վրկ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

բ. արտաքին հրդեհաշիջում	20լ/վրկ
գ. տնտեսական-խմելու ջուր	4,5լ/վրկ
դ. տնտեսական-կենցաղային կոյուղի	4,5լ/վրկ
ե. անձրևաջրեր	350լ/վրկ
զ. ավտոմատ հրդեհաշիջում	30լ/վրկ

Աղմինիստրատիվ և տեխ. սպասարկման մասնաշենք

- Ճաշարան 88 տեղի համար- 8,244մ3/օր,
3,15մ3/ժամ,1,59լ/վրկ (ըստ ճաշատեսակների քանակի)

- Աղմինիստրացիա և ինժեներա-տեխնիկական անձնակազմ
Ըստ ՇՈՒՄ 2.04.01-85*- մարդկանց թվի- 16,184մ3/օր, 10,844մ3/ժամ,
5,18լ/վրկ
և սան-սարքավորումների (այդ թվում ցնցուղներ
տակդիրով)

Արտադրական ծախսեր

(համաձայն ջրօգտագործման և ջրահեռացման նորմատիվների 1 ավտոբուսի-193,1լ/օր)-
3,88մ3/օր, 0,48մ3/ժամ, 0,134լ/վրկ (ընդունվել է օրական 20 ավտոբուս)

Շարժիչների վերանորոգում- 9,4մ3/օր, 1,175մ3/ժամ, 0,38լ/վրկ (1 ավտոբուսի- 0,94 մ3/օր)
(ընդունվել է օրական 10 ավտոբուս)

Ավտոբուսների լվացում- 15,5մ3/օր, 1,5մ3/ժամ, 0,42լ/վրկ (թարմ ջուր, կորուստների
լրացում)

Ընդամենը՝ 52,7մ3/օր, 17,15մ3/ժամ, 7,7լ/վրկ
(այդ թվում՝ տաք ջուր)

Հատակների լվացում- 1,2լ-1մ2 օրում

Ըստ տեխ. սպասարկման մասնաշենքի մակերեսի այն կազմում է 5150լ/օր (5,15մ3/օր)

Լվացման տևողությունը ընդունվել է մոտ 1 ժամ-5,15մ3/ժամ, 1,43լ/վրկ

Հատակների լվացումը կկատարվի աղմինիստրատիվ և ինժեներա-տեխնիկական կազմի
աշխատանքի ավարտից հետո (7 օրը մեկ):

Հրդեհաշիջում

Բաց ավտոկայանատեղի հրդեհաշիջում- 10լ/վրկ. (200 մեքենայից ավել- ՀՀՇՆ IV-11.03.03-02)
Ավտոբուսների տեխ. սպասարկման և աղմինիստրատիվ մասնաշենք

Ներքին հրդեհաշիջում- 2x5լ/վրկ- 10լ/վրկ

(դիտարկվել է որպես մեկ ընդհանուր կառույց, պայմանավորված հակահրդեհային դռների և
պատերի բացակայությամբ, ըստ ծավալի) ՇՈՒՄ 2.04.01-85* աղ.2- 50հազ.-200 հազ. մ3 և կետ 6.6)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Արտաքին հրդեհաշիջում- 30լ/վրկ (СНП 2.04.02-84* աղ. 7 կառույցի ջերմակայությունը-I,II հրդեհի վտանգավորության կատեգորիա- А,Б,В, ծավալը 50հազ.-200հազ. մ3)

Կոմպետրային- 10լ/վրկ

Ավտոմատ հրդեհաշիջում- 30լ/վրկ (СП 5.13130.2009, տեղամասի խումբ- 2 ներկման խուց, պահեստ և քիմ մաքրման կետ)

Արտաքին հրդեհաշիջման ծավալը- 30լ/վրկ կապահովվի քաղաքային ցանցի հիդրանտից մոտ 150մ հեռավորության վրա:

Տարածքում ընդունվել է 1 հրդեհաշիջման ծախս- 10լ/վրկ. (կամ ներքին, կամ ավտոկայանատեղի)- 3 ժամվա ընթացքում և ավտոմատ հրդեհաշիջման ծախսը 30լ/վրկ. 1 ժամվա ընթացքում):

Ցանցը նախատեսված է օղակաձև միացյալ տնտ. Խմելու, արտադրական, հակահրդեհային պողպատե $\phi 108 \times 4$ խողովակներից, բաժանարար հորերով և $\approx 125-130$ մ մեկ հիդրանտներով: Տրամագիծը ընտրվել է առավելագույն $13,2$ լ/վրկ. ծախսից ելած 10 լ/վրկ.- հրդեհաշիջում $3,2$ ր/վրկ-max. տնտ. խմելու (բացառվել են ցնցուղների և ոչ կարևոր արտադրական ծախսերը)

Հորերը հավաքվի ե/բ-ից $D=1500$ և $D=1000$ հակի նիշը ընդունված է 250 մմ ցածր խողովակների հատակի նիշերից, խիճ ավազային նախապատրաստական շերտի վրա, խողովակների տակ $0,1$ մ և վրան $0,2-0,3$ մ ավազե շերտ:

Ավտոմատ հրդեհաշիջումը անկախ համակարգ է, ջուրը տրվում է պոմպակայանից վերը նշված կետեր, պողպատե $\phi 159 \times 4,5$ մմ խողովակով:

Մուտքագծի վրա տեղադրված է սպրինկլերա-ջրային կափույր (клапан) ABD 16, որի աշխատանքը կապված է նշված կետերի առաստաղի տակ տեղադրված սպրինկլերների հետ:

Ջրամբարի ջուրը տրվելու է է Շիրակի փողոցով անցնող $de 250$ մմ ջրագծից $\phi 108 \times 4$ խողովակովով: Ջրագիծը գտնվում է ջրամբարներից ≈ 400 մ հեռավորության վրա: Քաղաքային ցանցից միացումը կատարվելու է մեկ տեղից $\phi 108 \times 4$ պողպատե խողովակներով:

Պահանջվող կենցաղային, արտադրական և հրդեհաշիջման ծախսերը ապահովելու համար տարածքում նախատեսված է $10,6 \times 10,6 \times 4,26$ մ չափերով 2 ջրամբար 350 մ3 յուրաքանչյուրը: Գերլցումից ապահովելու և անձեռնմխելի մակարդակները պահելու համար նախատեսված են էլեկտրոնային կափույրներ:

Ձեռնարկության ջրի ծախսը և ճնշումը ապահովվում են պոմպերով ջրամբարներից: Հավաքակայանը ապահովված է լինելու թվով $6,7 \times 6,7$ մ մակերես ունեցող պոմպակայանով: Պոմպակայանի հատակի նիշը համապատասխանում է ջրամբարի հատակինիշին, ինչը ապահովում է պոմպերի ջրալցումը:

Նախատեսված է պոմպերի II խումբ: I խումբ՝ ավտոմատ հրդեհաշիջման –պատրաստի սարքավորում 2 պոմպից ընդանուր հենցի վրա HYDRO MX-A 1/1 NB 80-200/188Q=117,4 մ3/ժամ $H=47$ մ $N=30$ կվտ, որից մեկը աշխատող միյուրը ռեզերվ և ժոկեյ պոմպ բաքով CMBE 1-U-C-C-D-A Q=3.5 մ3/ժամ $H=50$ մ $N=1.1$ կվտ, որն ապահովում է մշտական ճնշումը:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

II խումբ՝ ապահովում է max տնտ-խմելու –արտադրական ծախսերը 7,754լ/վրկ կամ ներքին հրդեհաշիջման (մյուս դեպքում ավտոկայանատեղի) 10լ/վրկ և max տնտ-խմելու ծախսերը (առանց ցնցողների և առտադրական ծախսերի)-3.2 լ/վրկ: Պատրաստի սարքավորում 3 պոմպից ընդանուր հենոցի վրա՝ Multi ER3CRE 20-3Q=25 մ3/ժամ H=46մ N=4կվտ յուրաքանչյուրը: Սովորական ռեժիմով՝ մեկ աշխատող երկու ռեզեով, հրդեհի ժամանակ երկու աշխատող մեկ ռեզեով: Ավտոմատ հրդեհաշիջման դեպքում ըստ հաշվարկի պահանջվող ճնշումը 50մ:

Տեղադրվելու է 9 հրշեջ հիդրանտներ:

Արտադրական և տնտեսական- կենցաղային կոյուղու համակարգ

Կոյուղին և սանիտարական համակարգը նախագծված է տեղանքին համապատասխան: Տեխսպասարկման մասնաշենքի հատակների լվացման և արտադրական լվացարանների հոսքերը ինքնքիռու եղանակով ուղղվելու են մաքրման տեխնոլոգիական սարքավորում, որտեղ կատարվելու է յուղի և նավթամթերքի անջատում: Մասնաշենքից հոսքերը հեռացվելու են հոսակներով $\phi 150$, պատյաններ ունեցող $\phi 150$ պոլիվինիլքլորիդե խողովակներով: Մաքրումից հետո հոսքերը ուղղվելու են անձրևատար ցանց:

Սանիտարական կոյուղու համակարգը նախատեսված է աղմինիստրատիվ և ավտոբուսների տեխսպասարկման մասնաշենքի աշխատասենյակների հոսքերի հեռացման համար: Հոսքերի քանակը-15,65 մ3/ժամ ; 6,77լ/վրկ: Խողովակները՝ ծալքավոր de 160մմ: Հորերը՝ հավաքովի ե/բ էլեմենտներից D=1000մմ, խիճավազային 0,1 մ շերտի վրա: Խողովակների տակ 0,1 մ և վրա 0,3 մ շերտով ավազային լիցք: Նախագծված կոյուղատար համակարգը կմիացվի քաղաքային կոյուղատար համակարգին, որն անցնում է Շիրակի փողոցով (տե՛ս Հավելված Ե, Ենթահավելված Ե-7):

Անձրևաջրերի հեռացում

Անձրևաջրերը 0.3x0.5մ B22.5 բետոնե առուներով, որոնք թափվելու են ջրի կոլեկտորի մեջ, որտեղից հեռացվելու են 2 խողովակաշարերով, որոնք լցվելու են Շիրակի փողոցով անցնող անձրևատարի մեջ:

Ավտոբուսների լվացման և հոսքերի մաքրման ռեցիրկուլյացիոն համակարգ

Ավտոբուսների լվացման հոսքերը 10 ակն կետերից ուղղվելու են մաքրման սեկցիաներ, որոնք նախատեսված են սարքավորումների սենյակների տակ: Սեկցիաները երեքն են՝

I սեկցիա-նստվածքային (խոշոր մասնիկների՝ ավազի և ցեխի նստում)

II սեկցիա - նավթի և յուղի անջատում

III սեկցիա - պարզարան

3-րդ սեկցիայից սուզված պոմպով պարզեցված ջրերը մղվելու են $\pm 0,0$ մաքրման սարք վերջնական մաքրման և հետագա օգտագործման (ռեցիրկուլյացիա) :Նախատեսված է 1 սարք 10մ3/ժամ յուրաքանչյուրը կատարում է $\approx 88\%$ հոսքերի մաքրում, որի շնորհիվ տեղի է ունենում ջրի խնայողություն և շրջակա միջավայրի պահպանություն: Կորուստները 13%-15% չափով լրացվում են ջրամատակարարման ցանցից:

xiii) Կաթսայատուն

Հավաքակայանն ապահովված է լինելու կաթսայատնով: Նախատեսված է իրականացնել կաթսայատուն՝ 8.80x10.80մ չափերով:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

xiv) Էլեկտրամատակարարման սարքավորումներ

Խորհրդատուն նախագծել է նաև տեղամասի համար պահանջվող էլեկտրականության պայմանները՝ էլեկտրական միացումները, տրանսֆորմատորները և լուսավորության, սարքավորումների և այլնի համար ենթակառուցվածքները: Նախատեսված է ընդհանուր էլեկտրամատակարարման ենթակայան հավաքակայանի տարածքում, որը զբաղեցնելու է 72 մ² տարածք և մատակարարելու է առնվազն հսկողության սենյակը և ուղեվարձի կառավարման սենյակը:

xv) Հեռահաղորդակցության գծեր

Հավաքակայանը կապահովվի հեռախոսային մալուխներով և ինտերնետային կապուղիներով:

xvi) Գոյություն ունեցող հաղորդուղիները

Նախատեսվում է հավաքակայանի համար հատկացված տարացքով անցնող հաղորդուղիների տեղափոխություն՝ գազատարի տեղափոխություն և ոռոգման ջրանցքի պաշտպանություն:

xvii) Կանաչապատում Հավաքակայանը և հարակից ավտոբուսային կանգառը կանաչապատման տեսանկյունից գրավիչ տեսք կունենան: Կանաչապատման նախագիծը գուգակցվելու է կանաչապատման տարածքի խնամքը նկարագրող պլանի հետ:

xviii) Ոռոգման համակարգ և պոմպակայան

Կանաչապատ հատվածի խնամքի համար նախատեսվում է ոռոգման համակարգ: Ոռոգումն ապահովվելու է մոտավորապես 27 մ հեռավորության վրա անցնող ոռոգման ջրանցքից: Ջուրը ջրանցքից ϕ 89 x 4 խողովակներով տրվելու է նախատեսված հոր՝ ե/բ օղակներից, D=1500մմ, H=1500մմ որտեղից պոմպի միջոցով տրվելու է կանաչապատ տարածքներ 2 ճյուղով՝ ϕ 89x4 խողովակներով : Տարածքների երկարությունը 536մ և 455մ է: Ոռոգումը կկատարվի առանձին հատվածներով: Պահանջվող ջրի քանակը՝ 15 մ³/ժամ 4.2լ/վրկ:

Նախատեսված է իրականացնել ոռոգման համակարգի համար օժանդակ շենք՝ 3.20x3.20մ չափերով: Պոմպը <<GRUNDFOS>> արտադրության է CME 15-1A-R-A-E-AVBE N=2.2 կՎտ, Q=15 մ³/ժամ H=25մ :

xix) Նշանների համակարգը

Հավաքակայանի մուտքի հատվածում կտեղադրվի մեծ լուսավորված վահանակ: Հաստատության տարածքում անհրաժեշտ կլինի նաև տեղադրել մի շարք նշաններ՝ տարբեր տարածքներ սահմանազատելու, հատուկ վտանգներ նշելու և այլնի համար: Խորհրդատուն մշակել է նշանների համակարգի լիարժեք պլան հավաքակայանի տարածքի համար:

xx) Շուրջկողմյա ցանկապատում

Հավաքակայանի տարածքը ամբողջ պարագծով ապահովված է լինելու 2,6մ բարձր ցանկապատով, որի ընդհանուր երկարությունը լինելու է 1453մ: Բնակելի տներին մոտ գտնվող պատերի մոտ կիրականացվի կանաչ պատնեշ՝ 2-3 սարքով տնկված ծառերից բաղկացած:

70. Իրականացվելու են ընդհանուր առմամբ հետևյալ շինարարական աշխատանքները.
- i. գոյություն ունեցող շինությունների ապամոնտաժում,
  - ii. հողային աշխատանքներ/ հանույթ (հողային աշխատանքների ընդհանուր ծավալը 193700 մ³ է, որից 93199 մ³ հանույթ, ներառյալ՝ 24875 մ³ բուսահողի շերտի հեռացումը),
  - iii. լիցքի աշխատանքներ, որոնց ծավալը կազմում է 276375.7մ³, 23930.76 մ³ խճային խառնուրդ C-6 և շուրջ 100501 մ³ կոպճային խառնուրդ C-4;

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- iv. ոռոգման ջրանցքի վրայով 9 մ երկարությամբ և 20 մ լայնությամբ Արշակունյաց պողոտայի հետ կապող մոտեցման կամրջի վերակառուցում:
- v. Շենքեր և կառույցներ.
  - վարչական շենքի կառուցում՝ 3 հարկ + 1 ստորգետնյա 1670 մ² տարածքով,
  - տեխնիկական սպասարկման սրահի կառուցում՝ 6200 մ² տարածքով,
  - լիցքավորման կայան՝ 9670 մ²,
  - լվացման կայան՝ 1920մ²,
  - 4 անցակետ,
  - պոմպակայան, էլեկտրական ենթակայան, կաթսայատուն,
  - դիզելային վառելիքի ստորգետնյա պահեստ, ԲՄԳ պահեստ,
  - 2 ջրամբար՝ ընդհանուր 200 մ³ ծավալով,
  - 2 հանգստի սենյակ՝ անձնակազմի համար:
- vi. Հաղորդուղիների, այդ թվում՝ բարձրավոլտ էլեկտրահաղորդման գծերի տեղափոխություն Ջրագծերի տեղափոխումը ներառում է՝
  - 1567.8 մ երկարությամբ ջրագծի վերակառուցում,
  - ջրագծերի դիտահորեր՝ 11 հատ,Կոյուղագծի տեղափոխում և կառուցում, այդ թվում՝
  - 1039.5 մ ընդհանուր երկարությամբ կոյուղատարի վերակառուցում,
  - կոյուղատարի դիտահորեր՝ 10 հատ,
  - 1230մ ընդհանուր երկարությամբ հեռանկարային կոյուղատարի կառուցում,110 կՎ ՄԲ փոխանցման գծի տեղափոխում, այդ թվում՝
  - ա. ապամոնտաժում
  - բ. տեղադրում
- vii. Ասֆալտի տեղադրում՝ հետևյալ հիմնական աշխատանքներով.
  - ❖ վերին (մաշման) շերտ, տաք մանրահատիկ ասֆալտ. Տեսակ A, կարգ I՝ ԵԽԸ 60/90 բիտումով. h= 6 մ, 100501 մ² բարձր ծակոտկենությանբ տաք ասֆալտ, կարգ I՝ ԵԽԸ 60/90 բիտումով. h=10 սմ, 61 415 մ²
  - ❖ խճաքարի, ավազի, կոպճավազի խառնուրդ C-6 40մմ, h=10 սմ - 13958.7 մ³
  - ❖ կոպճավազային խառնուրդ C-4 80մմ, h=100 սմ, E=180ՄՊա - 100501մ³
- viii. 2060.0 մ ընդհանուր երկարությամբ ջրահեռացման համակարգի կառուցումը ներառում է՝
  - ❖ կենցաղային կոյուղու խողովակաշար ϕ -160 - 280 մ,
  - ❖ աշխատանքային թափոնաջրերի կոյուղու խողովակաշար ϕ -160, որը միացվում է համակարգին մաքրվելուց հետո - 260 մ,
  - ❖ անձրևաջրերի ջրահեռացման համակարգ: ϕ -200 - 1035 մ
    - ϕ -250 - 90 մ
    - ϕ -300 - 117 մ
    - ϕ -400 - 118 մ
    - ϕ -500 - 160 մ
- ix. Լուսավորության 167 ցինկապատ սյուն՝ LED լուսատուներով (215Վտ).
- x. Ճանապարհի կառուցում և կահավորում
  - 160 մ երկարությամբ մոտեցման ճանապարհ Արշակունյաց պողոտայից, երկու մոտեցման ճանապարհներ՝ 23 մ և 35 մ երկարությամբ Շիրակի փողոցի կողմից
  - մայրեր
  - ճանապարհային նշանների տեղադրում. երթևեկության կազմակերպման և անվտանգության նկատառումներով նախատեսվում է 22240 մ ընդհանուր երկարությամբ գծանշում և 28 ճանապարհային նշան

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- ռոռգման ջրանցքի վրայով անցնող կամրջի վերակառուցում
- կանաչապատում՝ ներառյալ ռոռգման համակարգը

71. Շինարարական աշխատանքների համար կիրառվող նյութերը հետևյալն են.
- լիցքի նյութ՝ կոպիճ և ավազ, հողային և ժայռային հանույթ
  - բետոն
  - ասֆալտ
  - բազմաշերտ (սենդվիչ) պանել
  - մետաղական ամրաններ՝ կառուցվածքների համար
  - մետաղական կառուցվածքներ և կցամասեր
  - ջուր՝ տեխնոլոգիական (տոփանում) և բնապահպանական (փոշու առաջացումը կանխարգելելու համար)
  - այլ (խողովակներ, լուսավորություն, պաստառներ և պողպատե արգելափակոցներ, ներկեր, քսանյութեր և այլն)

Դ. ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

72. ԱԶԲ Անվտանգության քաղաքականության հիմնադրույթները (2009)⁹, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը¹⁰ պահանջում են հաշվի առնել ծրագրի իրագործելի այլընտրանքներն ինչպես տեղադիրքի, այնպես էլ նախագծային լուծումների առումով որպիսի հնարավորինս խուսափել կամ կանխարգելել հավանական բնապահպանական ազդեցությունները:
73. Նոր հավաքակայանի և սեղմված բնական գազի լիցքավորման կայանի կառուցման համար դիտարկվել են հետևյալ այլընտրանքային տարբերակները.

Կոնցեպտուալ (հայեցակարգային)

- «Զրոյական» կամ «ոչինչ չանել» այլընտրանք
- Զրվեժի ավտոբուսային հավաքակայանի վերակառուցում
- Արշակունյաց պողոտա-Շիրակի փողոց փոխհատման հարևանությամբ ավտոբուսային նոր հավաքակայանի կառուցում

Ավտոբուսային նոր հավաքակայանի տեղադիրքի այլընտրանք

- «Նորագավիթի» ավտոբուսային նոր հավաքակայան
- «Էրեբունու» ավտոբուսային նոր հավաքակայան
- «Շիրակի» ավտոբուսային նոր հավաքակայան

Նախագծային

- ԱԶԲ-ի կողմից տրամադրված նախնական սխեմայի վրա

⁹ ԱԶԲ ԱԲՀ (2009) Բնապահպանական երաշխիքների քաղաքականության սկզբունքները, Սկզբունք No 3, էջ 16, . <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/32056/safeguard-policy-statement-june2009.pdf>

¹⁰ «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք, Հոդված 18, պարբերություն 2, ենթապարբերություն 5). <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=91594>

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- «ԷԳԻՍ»-ի այլընտրանքային սխեմայի վրա

Դ1. Կոնցեպտուալ

«Զրոյական» այլընտրանք

74. Կոնցեպտուալ տարբերակներից մեկը՝ «զրոյական» կամ «ոչինչ չանել» այլընտրանքն է, այն է՝ թողնել ներկա իրավիճակն այնպես, ինչպես կա: Այս տարբերակը մերժվել է սույն հաշվետվության Ա1 (Օրագրի նախաբանը) և Գ. (Օրագրի նկարագրությունը) պարբերություններում նշված մի շարք պատճառներով, որոնք հիմնավորում են նոր հավաքակալանի կառուցման անհրաժեշտությունը, այն է՝

- ❖ Երևան քաղաքի տրանսպորտային համակարգում տրանսպորտային միջոցների պակասը (դեֆիցիտը):

- Միջին չափի ավտոբուսների (միդիավտոբուսներ) շարժակազմը կազմված է բացառապես ավելի փոքր դիզելային տիպի փոխադրամիջոցներից՝ 18-ից մինչև 22 նստատեղով և կանգնած ուղևորներ տեղափոխելու սահմանափակ հնարավորությամբ: Այս փոխադրամիջոցներով սպասարկվում է 39 երթուղի՝ որպես անհատական կոնցեսիաներ:

- Երևան քաղաքի հասարակական տրանսպորտի հիմնական մասն են կազմում մասնավոր օպերատորների կողմից շահագործվող «ԳԱԶԵԼ» մակնիշի միկրոավտոբուսները: Ցանցի այս հատվածը ապահովում է ուղևորափոխադրումների մոտ 53%-ը: Գրանցված են մոտավորապես 1400-ից ավելի միկրոավտոբուսներ, սակայն մեծ հավանականությամբ օրական շահագործման մեջ գտնվող մեքենաների թիվը ավելի փոքր է:

- Բոլոր միկրոավտոբուսները փոխարկվել են սեղմված բնական գազով շահագործման համար: Այս տրանսպորտային միջոցների շուրջ 75%-ը 10 տարուց ավելի տարիք ունի: Նման ինտենսիվ շահագործման պարագայում այս տրանսպորտային միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետը 5 տարուց քիչ է: Ուսումնասիրությունները վկայում են, որ շարժակազմի մեծ մասը գտնվում է անմխիթար վիճակում, հոլի են թերություններով, որոնք կարող են հանգեցնել անվտանգության խնդիրների:

75. Հաշվի առնելով վերը նշվածը՝ կարելի է եզրակացնել, որ շահագործման համար պիտանի տրանսպորտային միջոցների քանակը սահմանափակ է: Օրվա գրեթե բոլոր ժամերին Երևանի տրանսպորտային համակարգում առկա է տրանսպորտային միջոցների պակաս, այսինքն պահանջարկը գերազանցում է առաջարկը, ինչը հանգեցնում է գերձանրաբեռնվածության:

- ❖ Վատթար վիճակում գտնվող տրանսպորտային ենթակառուցվածքներ, տրանսպորտային միջոցների շարժակազմը հին է և դրանց պատշաճ պահպանում/սպասարկում չի իրականացվում:

- Գոյություն ունեցող տրոլեյբուսի շարժակազմը (79 տրանսպորտային միջոց) շատ հին է (9-10-ից մինչև 27-30 տարվա արտադրության), և դրանց շուրջ 20%-ը հնարավոր չէ օգտագործել անմխիթար վիճակի պատճառով:

- Միջին չափի ավտոբուսների հիմնական մասի օգտակար ծառայության ժամկետը սպառվել է: Բացառություն են կազմում միայն «Higer» մակնիշի ավտոբուսները (249

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

միավոր՝ միջինում 4-6 տարվա արտադրության): «Hyundai» և «Jijiang» ավտոբուսները նպատակահարմար չեն քաղաքային ավտոբուսային ցանցում ինտենսիվ շահագործման համար:

- Միկրոավտոբուսների մոտ 75% -ը 10 տարեկանից բարձր տարիք ունեն: Նման ինտենսիվ շահագործման դեպքում այս տիպի մեքենաների անվտանգ շահագործման ժամկետը 5 տարուց պակաս է: Նրանք շարժվում են միջինում 16 կմ/ժ արագությամբ և մեծապես նպաստում են քաղաքային ճանապարհների երթևեկության խցանումներին:

76. Այսպիսով, շարժակազմի մեծ մասը, հատկապես միկրոավտոբուսները, գտնվում են չափազանց վատ վիճակում, որը կարող է հանգեցնել անվտանգության խնդիրների:

- ❖ Ծառայության որակը. սպասարկման որակը անբավարար է տրանսպորտային միջոցների գերձանրաբեռնվածության պատճառով:
- ❖ Ավտոբուսային ոլորտի աշխատակիցների բարեկեցությունը. Պայմանները բարենպաստ չեն ինչպես քաղաքային ավտոբուսների շարժակազմի շահագործման առումով, այնպես էլ ոլորտի աշխատակիցների բարեկեցության համար: Գործող հավաքակազմի շենքերից շատերը սեյսմիկ անվտանգության առումով հուսալի չեն և աշխատավայրում լուրջ վտանգ են ներկայացնում:

77. «Ոչ մի գործողություն» տարբերակը կենսունակ չի համարվում, քանի որ եղած պայմանները ժամանակի ընթացքում էլ ավելի կվատթարանան: Վերոնշյալ բոլոր հանգամանքները կարևորում են փոխադրամիջոցների շարժակազմի արդիականացման և ավտոբուսների նոր շարժակազմի անհրաժեշտությունը, ինչն իր հերթին հանգեցնում է նոր և/կամ վերակառուցված և արդիականացված հարմարությունների անհրաժեշտության: Այսպիսով, Երևան քաղաքի տրանսպորտային համակարգի վերակառուցումն ու արդիականացումը դարձել է կենսական անհրաժեշտություն:

«Ջրվեժի ավտոբուսների հավաքակազմի վերակառուցում»

78. Առաջարկվել է նաև մեկ այլ այլընտրանք՝ վերակառուցել Ջրվեժի ավտոբուսների գոյություն ունեցող հավաքակազմը: Այս առաջարկը գրավիչ է համարվել, քանի որ ենթադրվում էր վերակառուցել արդեն իսկ գործող ձեռնարկությունը և նոր տարածքի հատկացման կարիք չկար: Մյուս կողմից, պարզ դարձավ, որ մի շարք սահմանափակումներ չեն նպաստում այս տարբերակի ընտրության օգտին.

- ✓ շինարարության ընթացքում գոյություն ունեցող շարժակազմի ժամանակավոր տեղավորման համար տարածքի բացակայություն,
- ✓ հին հավաքակազմի բազմաթիվ շենքերի և շինությունների ապամոնտաժման և քանդման աշխատանքների ընթացքում շինարարական տարածքը մեկուսացնելու և գործող շարժակազմի անվտանգությունն ապահովելու անհնարիություն,
- ✓ ինչպես գործող, այնպես էլ նոր ժամանած շարժակազմի վերջնական տեղավորման համար տարածքի բացակայություն:

«Նոր ավտոբուսային հավաքակազմի կառուցում»

79. Վերը նշված պատճառներով «Ջրվեժի ավտոբուսների հավաքակազմի վերակառուցում» այլընտրանքը մերժվեց և դիտարկվեց մեկ այլ այլընտրանք, այն է՝ «Նոր ավտոբուսային

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

հավաքակայանի կառուցում» այլընտրանքը: Այս տարբերակը գերծ է նախորդ երկու այլընտրանքների թերություններից:

80. Ավտոբուսային նոր հավաքակայանի գտնվելու վայրի առումով դիտարկվել է այս այլընտրանքի երեք տարբերակ՝

- «Նորագավիթի» նոր հավաքակայան
- «Էրեբունու» նոր հավաքակայան
- «Շիրակի» նոր հավաքակայան

Դ2. Ավտոբուսների նոր հավաքակայանի տեղադիրքի այլընտրանքները

«Նորագավիթի» այլընտրանք

81. Ավտոբուսային նոր հավաքակայանի կառուցման համար նախ դիտարկվեց հողատարածք, որը գտնվում էր Արտաշատի խճուղու ձախ կողմում՝ Երևանի շրջանցիկ ճանապարհի Նորագավիթի հատվածի Նոր Շիրակ-Արտաշատի խճուղի հանգույցի փոքր օղակաձև փոխհատման հարևանությամբ: Սակայն այս այլընտրանքը մերժվեց, քանի որ

- ✓ Նախատեսվող կառույցների/ հարմարությունների համար տարածքը բավականաչափ մեծ չէր,
- ✓ առաջարկվող հողատարածքը գրեթե ամբողջությամբ զբաղեցված է (հանդիսանում է մասնավոր սեփականություն կամ վարձակալված է) և օգտագործվում է հարևանությամբ բնակվող բնակիչների կողմից:

«Էրեբունու» այլընտրանք

82. Դիտարկվող մեկ այլ տարբերակ էր ավտոբուսային նոր հավաքակայանի կառուցումը Էրեբունի վարչական շրջանի Արին-Բերդի փողոցի վրա գտնվող նախկին «Երևանի մսի կոմբինատի» հետևում գտնվող հողատարածքում: Այս տարբերակը որոշակի առավելություն ուներ, այն է՝ հողակտորի նկատմամբ պետական սեփականության ձևը, սակայն այն նույնպես մերժվեց հետևյալ պատճառներով.

- ✓ առաջարկվող հողակտորը անտառապատ էր՝ ավելի քան 450 ծառով,
- ✓ մոտեցման ճանապարհները շատ վատ վիճակում էին, և դրանց վերանորոգման համար անհրաժեշտ էին լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ:

«Շիրակի» այլընտրանք

83. Ի վերջո, որոշվեց, որ նոր հավաքակայանը կտեղակայվի Երևանի հարավ-արևմուտքում՝ Արշակունյաց պողոտայի և Շիրակի փողոցի փոխհատման հարևանությամբ, համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողատարածքում: Ընդհանուր տարածքը 18 հեկտար է, որից 11,7 հեկտարը Երևանի քաղաքապետարանը հատկացրել է ապագա նոր հավաքակայանի կառուցման համար ¹¹:

84. Նախորդ տարբերակների համեմատությամբ վերջինն ունի մի շարք առավելություններ.

- ✓ հատկացված հողատարածքը բավականաչափ մեծ է՝ ավտոբուսային հավաքակայանի հարմարությունների և կառույցների ամբողջ համակարգը տեղավորելու համար,

¹¹ Սկզբում ԵՔ-ը հատկացրել էր 12,9 հա ավտոբուսների նոր հավաքակայանի կառուցման համար: Այս տարածքը նվազեցվել է մինչև 11,7 հա՝ առաջին հանրային քննարկման ժամանակ ԱԵԱ-ների ներկայացրած պահանջը բավարարելու համար: Մանրամասները ներկայացված են Գլուխ Է-ում և Հավելված Թ-ում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- ✓ պլանավորումը և հատակագիծը կարող են ապահովել հավաքակայանի շահագործման անվտանգության բոլոր պահանջները,
- ✓ առավելագույնս արդյունավետորեն է պահպանվում ավտոբուսների «գրոյական վազքը» նվազեցնելու սկզբունքը:

Դ3. Նախագծային այլընտրանքներ

Սկզբնական սխեմատիկ նախագիծը

85. Սկզբնական սխեմատիկ նախագիծը մշակվել և առաջարկվել է ԱԶԲ-ի կողմից՝ հավաքակայանի նախագծման առաջատար մասնագետի և ենթակառուցվածքների նախագծման ավագ ինժեների ներգրավմամբ, որը պետք է բավարար հիմք հանդիսանար մանրամասն նախագծի համար (տե՛ս Նկար Դ-1):
86. Նախագծման խորհրդատուն դիտարկել է այս սխեմատիկ հատակագիծը և եզրակացրել է, որ ԱԶԲ-ի կողմից մշակված հատակագիծը պետք է վերանայվի, քանի որ առկա են էական անհամապատասխանություններ Պատվիրատուի կողմից ՊՇ-ում նշված պահանջների և Նախագծման խորհրդատուի կողմից հավաքագրված ելակետային տվյալների հետ: Այս սեխմատիկ հատակագիծը պետք է վերանայվի գրեթե բոլոր առումներով: Մասնավորապես,
- ✓ կայանատեղին գտնվում է հողատարածքի հյուսիսում՝ 12 մ երկարությամբ ավտոբուսների կայանման համար նախատեսված 432 տեղով: Ավտոբուսների համար նախատեսված տեղերը գտնվում են կողք կողքի՝ երեք ավտոբուսից կազմված շարքերով: Ավտոկայանատեղիի այսպիսի դասավորությունը օպտիմալ է տարածք խնայելու առումով, սակայն, մյուս կողմից, մեջտեղում կայանված ավտոբուսն այս դիրքում (առջևից, հետևից) արգելափակված է երկու այլ ավտոբուսներով: Երեք ավտոբուսների՝ մեկ շարքում կայանման լուծումը հարմար չէ նաև շահագործման տեսանկյունից. շահագործման ընթացքում ի հայտ կգան զգալի բարդություններ, կառաջանա կայանված շարժակազմի բազմաթիվ մանեվրներ գործելու անհրաժեշտություն: Հետևաբար, կայանման այս լուծումը չի համապատասխանում շահագործման պահանջներին:
  - ✓ Առաջարկվող 7 մ լայնությամբ երթևեկության գոտին բավարար չէ երթևեկության և մանևրելու համար: 12 մետր լայնությունը բավարար է կայանման և շրջադարձի համար, սակայն բավարար չէ երկկողմանի երթևեկություն ապահովելու համար:
  - ✓ Սխեմատիկ նախագծով նախատեսվում է կայանատեղի 82 մասնավոր փոխադրամիջոցի համար և 130 տեղ՝ երկանիվ փոխադրամիջոցների համար: Այնուամենայնիվ, եթե համարվի, որ անձնակազմի 50%-ը հավաքակայան է գալիս սեփական մեքենայով, դա նշանակում է, որ մասնավոր մեքենաների կայանատեղիի համար անհրաժեշտ է ավելի քան 200 տեղ, ուստի պահանջվող քանակը զգալիորեն մեծ է, քան սխեմատի նախագծով նախատեսված կայանատեղիների թիվը: Մյուս կողմից, 130 հեծանիվի համար նախատեսված կայանատեղին համարվում են չափազանցված և ոչ օգտակար, քանի որ հեծանվավարությունն այնքան էլ զարգացած չէ Երևանում:

Նկար Դ-1. Շիրակի ավտոբուսների հավաքակայանի հատակագիծը՝ ըստ ԱԶԲ-ի սխեմատիկ նախագծի

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- ✓ Հավաքակայանն ունի երկու մուտքի դարպաս, որոնք տեղակայված են Շիրակի փողոցում: Նախագծով այլ փողոցներից մուտք չի նախատեսվում: Այս դարպասներով ավտոբուսների երթուղիները ուսումնասիրելուց հետո եզրակացվել է, որ երկուսն էլ նախատեսված են միայն ելքի համար, ինչը նշանակում է, որ մուտքը դեպի հավաքակայան բացակայում է:
- ✓ Նախագծով առաջարկվում է ինչպես ԲՄԳ, այնպես էլ դիզելային վառելիքով լիցքավորում ավտոբուսների համար հետևյալ դիսպենսերներով՝ 12 ԲՄԳ դիսպենսեր (6-ը՝ երկկողմանի) և 4 դիզելային վառելիքի դիսպենսեր (2-ը՝ երկկողմանի): Այս դիսպենսերները տեղակայված են երկու տարբեր վայրերում և ունեն «խառը» բաշխվածություն: Դրանց միջև կա դիզելային վառելանյութի և ԲՄԳ պահեստի համար նախատեսված տարածք: ԲՄԳ պահեստի և կոմպրեսորի տեղակայման վայրի ընտրության գործում հաշվի չի առնվել անվտանգության նկատառումներով շենքերից նվազագույն 50 մ հեռավորության պահպանման անհրաժեշտությունը:
- ✓ Արշակունյաց պողոտայի հավաքակայանի նախագծով 3725 մ² տարածք օգտագործվում է սպասարկման աշխատանքների համար, ներառյալ տեխսպասարկման հորերը, ավտոմասերի պահեստավորումը, տեխնիկական գոտիները և անձնակազմի համար նախատեսված հարմարությունները: Հաշվի առնելով, որ 400 ԲՄԳ ավտոբուսների սպասարկման համար պահանջվում է մոտ 5910 մ² տարածք, կարելի է եզրակացնել, որ այդ նպատակի համար նախատեսված տարածքը չափազանց փոքր է և բավարար չէ:
- ✓ Բոլոր գործառնությունների համար նախատեսված վարչական գրասենյակները նույն տեղում են (2 հարկանի շինության նախագիծ): Նախատեսվում էր ընդամենը շուրջ 16 աշխատասենյակ: Այս թիվն, ինչպես հաշվարկված է, բավարար չի լինի 110 աշխատակցից կազմված անձնակազմի համար: Աշխատանքային լավ պայմաններ ունենալու համար վարչական անձնակազմի համար ավելի շատ տարածք է անհրաժեշտ:
- ✓ Հանգստի համար նախատեսված լուծումները չեն բավարարում. հիմնական շենքի ներսում նախատեսված է միայն հանգստի սենյակ վարորդների համար:
- ✓ Հաշմանդամություն ունեցող կամ այլ հատուկ կարիքներ ունեցող անձանց համար մատչելիության/հասանելիության վերաբերյալ ոչ մի տեղեկատվություն չի տրամադրվել և որևէ հատուկ լուծում չի նախատեսվել:
- ✓ Բնապահպանական երաշխիքների վերաբերյալ ոչ մի տեղեկատվություն չի տրամադրվել, և որևէ հատուկ լուծում չի նախատեսվել:

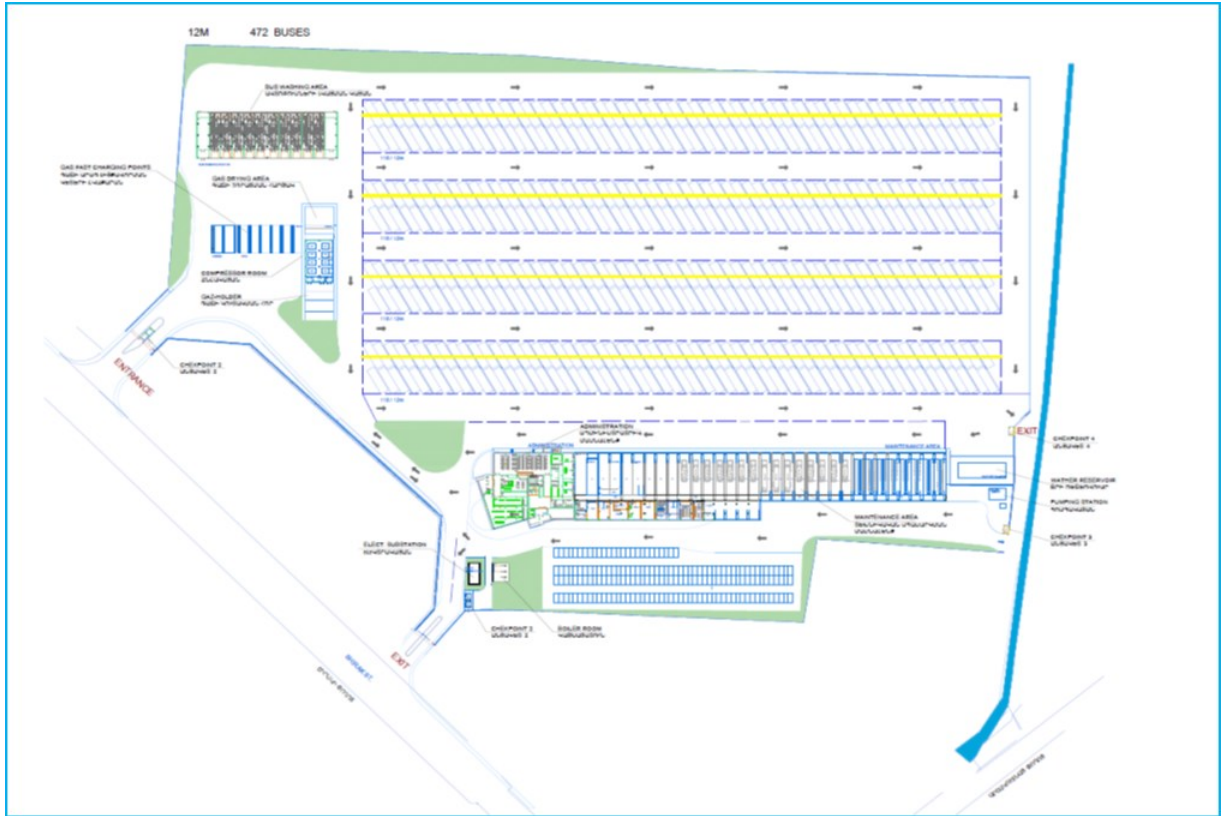
Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

87. Ամփոփելով՝ կարելի է համարել, որ ԱԶԲ-ի առաջարկած սխեմատիկ նախագիծը բավարար չէ և զգալի բարելավման կամ վերամշակման կարիք ունի:

«ԷԳԻՍ»-ի սխեմատիկ նախագիծը

88. Նախագծման խորհրդատուն հավաքակայանի համար նոր հատակագիծ է մշակել՝ նախագծային ընդունված կոնցեպտուալ կանոնների հիման վրա: Վերջնական հաստատված հատակագիծը ներկայացված է ստորև (ներկայացված է Նկար Դ-2-ում):
89. Այս հատակագիծը զերծ է վերը նշված թերություններից, և կան մի շարք առավելություններ՝ նախորդ այլընտրանքների համեմատ, այն է՝
- ✓ Երթևեկության անվտանգություն. բոլոր տրանսպորտային միջոցները՝ ինչպես ավտոբուսները, այնպես էլ անձնական տրասպորտը, կշարժվեն միակողմանի երթևեկության սկզբունքով, իսկ հետիոտներն՝ հատուկ ուղիներով սահմանված կանոններով (կանգառներ, առաջնահերթություն խաչմերուկ և այլն),
  - ✓ անձնական փոխադրամիջոցների համար նախատեսվել է ավտոկայանման 240 տեղ,
  - ✓ երթևեկության կառավարման նոր պլանում հաշվի է առնվել մեկ մուտքի և մեկ ելքի դարբաս: Յուրաքանչյուր մուտքի և ելքի համար նախատեսվել է երկուական երթևեկության գոտի, որպիսի ավտոբուսները կարողանան մուտք գործել և դուրս գալ Շիրակի փողոցի երկու ուղղություններով,
  - ✓ հավաքակայանի համար նախատեսվել է համակցված ԲՄԳ լիցքավորման լուծում (արագ և դանդաղ լիցքավորում),
  - ✓ ԲՄԳ լիցքավորման կայանի և շինությունների միջև նախատեսված է 60 մ-ոց անվտանգության գոտի,
  - ✓ նախատեսվել է սպասարկման աշխատանքների նվազագույնը 26 կետ՝ պարբերական սպասարկման համար, ինչպես նաև որոշ կետեր՝ օպերատորի կողմից ամենօրյա գնման համար: Տեխնիկական տարածքը ներառում է անվտանգության հսկողություն՝ վարչական շենքին կից հատկացված տարածքով:
  - ✓ Բավարար տարածք է հատկացված՝ սպասարկման աշխատասենյակների և վարչական շենքերի համար:

Նկար Դ-2. ՄՆԽ-ի կողմից մշակված սխեմատիկ հատակագիծը

Ե. ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ե1. Ընդհանուր շրջանակը

90. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումը և ՇՄԱԳ հաշվետվության, այդ թվում՝ Բնապահպանական կառավարման պլանի (ԲԿՊ) պատրաստումը, սկսվել է նախատեսվող գործունեության տարածքի ֆիզիկական, կենսաբանական, հնագիտական-մշակութային և սոցիալ-տնտեսական միջավայրի վերաբերյալ տվյալների և տեղեկությունների հավաքագրմամբ և վերլուծությամբ: Ռեսուրսները (ժամանակ և բյուջե) չվատնելու համար հավաքագրվում են միայն այն տվյալները, որոնք անհրաժեշտ են և օգտակար են ԱԳ հուսալի գործընթացի համար:

91. Նախ ուսումնասիրվել են առկա ելակետային տվյալները և տեղեկությունը: Կլիմային, տեղագրությանը, երկրաբանությանն ու հողերին, բնական պաշարներին, բուսական և կենդանական աշխարհին և սոցիալ-տնտեսական վիճակին վերաբերվող ելակետային տվյալները ձեռք են բերվել պաշտոնական, հրապարակված և չհրապարակված աղբյուրներից: Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագիծը (Հատոր 5, 2006 թ.) ելակետային տվյալների հիմնական աղբյուրն է, որը հետագայում համալրվել է այլ տեղեկատվական աղբյուրներով, ինչպիսիք են՝ Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագիրը (2017)¹², մասնագիտական ուսումնասիրություններն ու դաշտային հետազոտությունները, այդ թվում՝ ծրագրի շահառուներից ստացված տեղեկատվությունը: Վերջինս կարևոր է տեղի բնակիչների

¹²<https://www.yerevan.am/uploads/media/default/0001/72/e7224f93ad7096478f9aadb96ba61ea0ca693c9.pdf>

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

և այլ շահագրգիռ խմբերի կողմից շրջակա միջավայրի պահպանության համար կարևորվող տարրերը և հանգամանքներն հաշվի առնելու տեսանկյունից:

92. Հավաքագրվել են այն տվյալներն, որոնք վերաբերվում են շրջակա միջավայրի այն կողմերին, որոնք ծրագրի գործողությունների հետևանքով կարող են ազդեցության ենթարկվել: Այս նպատակով մշակվել է տվյալների հավաքագրման պլան.

Աղյուսակ Ե-1. Տվյալների հավաքագրման պլան

ԱԲԸ	Բնապահպանական պարամետրերը	Տվյալների աղբյուրը	Արտաքին փորձագետ	Մոդելավորում
Մթնոլորտային օդի որակ	Կլիմա	ՀՀՇՆ (СНнП) II-7.01-2011 Շինարարական կլիմատոլոգիա	Կիրառելի չէ Տվյալների ուսումնասիրություն	Կիրառելի չէ
	Փոշի Ծծմբի երկօքսիդ (SO2) Ազոտի երկօքսիդ (NO2)	ՀՀ ՇՄՆ-ի «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ	Տվյալների ուսումնասիրություն Օդի որակի հետազոտության միջազգային մասնագետ	Շինարարության ընթացքում փոշու և գազի արտանետումների ցրման հաշվարկ և շահագործման փուլի համար կանխատեսումներ
	Աղմուկ	Չափագրումներ	Տեղական մասնագետ ելակետային չափումների համար Մոդելավորման մասնագիտացված միջազգային փորձագետ	3D ձայնային մոդել՝ ծրագրի աղմուկի ազդեցությունը գնահատելու համար Երկարաժամկետ կտրվածքում առանց աղմկապաշտպան պատնեշների՝ երթևեկության պայմաններում Երկարաժամկետ կտրվածքում աղմկապաշտպան պատնեշների առկայությամբ երթևեկություն Աղմկապաշտպան միջոցառումների գնահատումը
	Թրթռումներ	Չափագրումներ	Տեղական փորձագետ ելակետային	Ազդեցության մոդելը, որը հիմնված է շենքի վրա թրթռման

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

			չափումների համար Մոդելավորման մասնագիտացված միջազգային փորձագետ	ազդեցության փոխանցման ֆունկցիայի եզրակացության վրա
Էկոլոգիական ռեսուրսներ	Բուսական աշխարհ	Տարածման վայրերը և Կարմիր գրքում գրանցված լինելը, վտանգված և/կամ էնդեմիկ տեսակների մասին գրականության ուսումնասիրություն Տեղանքի դաշտային այցելություններ	մասնագիտացված փորձագետ	Կիրառելի չէ
	Կենդանական աշխարհը	Կենսատեսակների ապրելավայրերի և Կարմիր գրքում գրանցված, վտանգված և/կամ էնդեմիկ տեսակների մասին գրականության ուսումնասիրություն Հրազդան գետի և մերձափնյա միջակայքի տեղանքի դաշտային այցելություններ	մասնագիտացված փորձագետ	Կիրառելի չէ
	Օտարման գոտում գտնվող ծառերը	Դաշտային այցելության եղանակով հաշվել օտարման գոտում գտնվող և շինարարական աշխատանքների ընթացքը խոչընդոտող համայնքային ծառերը	մասնագիտացված փորձագետ	Կիրառելի չէ
Հողերը	Բուսահող	Երկրաբանական հետազոտության հաշվետվություն	մասնագիտացված փորձագետ	Կիրառելի չէ
	Աղտոտված հողեր	Կիրառելի չէ	Կիրառելի չէ	Կիրառելի չէ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Սոցիալական համակարգեր Բնակելի տներ Ձեռնարկատիրական գործունեություններ	Սոցիալ-տնտեսական տվյալներ	Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագիծը (Հատոր 5, 2006թ.) Էլակետային տվյալների հիմնական աղբյուրն է, որը հետագայում համալրվեց այլ հրապարակված և չհրապարակված տեղեկատվական աղբյուրներով Տեղանքի ուսումնասիրություն՝ դաշտային այցելության եղանակով	Կիրառելի չէ	Կիրառելի չէ
	ՀՕՏ գործընթացում ընդգրկված գույքը	Կադաստրային փաստաթղթեր Մանրամասն չափագրման հետազոտություն	Նախագծման խորհրդատվական թիմ	Կիրառելի չէ
	Հեռահաղորդակցության մալուխների, ջրի, կոյուղու և գազի խողովակների, էլեկտրասյունների և էլեկտրալարերի ջրահեռացման համակարգերի առկայությունը	Հաղորդողիների ուսումնասիրություն, Խորհրդակցություններ սեփականատերերի/ մատակարարների հետ, հանդիպումներ տեղի բնակչության հետ	Նախագծման խորհրդատվական թիմ	Կիրառելի չէ
Նյութական ռեսուրսներ	Լիցքի նյութը ձեռք կրերվի գրանցված քարհանքերից	Նոր քարհանքեր, բացահանքեր չեն բացվի	Կիրառելի չէ	Հաշվարկվել է շուրջ 23930.76 մ3 խճային խառնուրդ C-6 և շուրջ 100501 մ3 կոպճային խառնուրդ C-4
Հնագիտական և մշակութային ժառանգություն	Հնագիտական վայրեր Մշակութային ռեսուրսներ	Տվյալների ուսումնասիրություն Մշակույթի նախարարության տվյալները Տեղամասային դաշտային այցելություններ	Հնագետ	Կիրառելի չէ

Ե2. Մթնոլորտային օդի որակը

Կլիմա

93. Այս հատվածը ներկայացվում է Էրեբունի մոնիթորինգի կայանի օդերևութաբանական տվյալների հիման վրա, որը տեղակայված է Արշակունյաց պողոտայից մոտ 4 կմ հեռավորության վրա¹³: Հիմնվելով այս տվյալների վրա՝ տարածքը բնութագրվում է չորացամաքային կլիմայով և գտնվում է ՀՀ չափավոր տաք կլիմայական գոտում: Կլիման հիմնականում բնութագրվում է երկար, շոգ ամառներով և ցուրտ ձմեռներով: Կլիմայական հիմնական տարրերի տվյալները ներկայացված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆՓԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-1-ում: Միջին պարամետրերն ամփոփված են Աղյուսակ Ե-2-ում¹².

Աղյուսակ Ե-2. Կլիմայական պարամետրերը

Կայան	Օդի ջերմաստիճանը °C			Օդի հարաբերական խոնավությունը %			
	Միջին տարեկան	Տարեկան նվազագույն	Տարեկան առավելագույն	Միջին տարեկան	Ամենացուրտ ամսվա միջինը (հունվար)	Ամենաշոգ ամսվա միջինը (օգոստոս)	
Երևան «Էրեբունի»	11.9	Հունվարին՝ -28	Օգոստոսին՝ +42	61	67	28	
Տեղումները և ձյան ծածկույթը							
Կայան	Տեղումների քանակը				Չյան ծածկույթը		
	Մայիս ամսվա միջինը	Օրական առավելագույնը մայիսին	Տարեկան, մմ միջին ամսական / օրական առավելագույն		10 օրվա առավելագույնը, սմ	Տարվա ընթացքում ձյունածածկ օրերի թիվը	Մառեցման առավելագույն խորությունը, սմ
Երևան «Էրեբունի»	45	42	291	51	58	47	70
Քամի							
Կայան	Օդի միջին տարեկան ճնշումը (hPa)	Ցերեկվա ժամերին պարբերականությունը՝ ըստ ուղղությունների %	Միջին արագությունը՝ ըստ ուղղությունների, մ/րկ	Ամսական միջին արագությունը, մ/րկ	Տարեկան միջին արագությունը	Ուժեղ քամիների օրերի թիվը	
Երևան «Էրեբունի»	912,1	25 Հունվար հարավ-արևմուտք	2,9 Հունվար հարավ-արևմուտք	0,7	1.5	29	

¹² ՀՀՇՆ (СННП) П-7.01-2011 Շինարարական կլիմատոլոգիա, http://www.mud.am/lows/files/26_10_11_h.pdf

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

		8	4,0	1,9	
		Ապրիլ Հարավ	Ապրիլ հարավ – արևելք		
		28	5,7	2,8	
		Հուլիս Հյուսիս- արևմուտք	Հուլիս Հյուսիս – արևելք		
		21	2,9	1,0	
		Հոկտեմբեր Հարավ- արևմուտք	Հոկտեմբեր Հյուսիս և արևմուտք		

94. Ինչպես ՀՀՇՆ (СНП) II-7.01-2011-ում ներկայացված, այնպես էլ չափագրումների արդյունքում ստացված (տե՛ս ստորև), օդերևութաբանական տվյալների ուսումնասիրությունը օգտագործվել է՝ չափված մեծությունների վրա դրանց ազդեցությունն ավելի ստույգ գնահատելու համար:

Փոշի, ծծմբի երկօքսիդ (SO₂) և ազոտի երկօքսիդ (NO₂)

95. Երևանը երեք կողմից շրջապատված է սարերով, ինչը խոչընդոտում է մթնոլորտում աղտոտիչների բնական ձևով ցրվելուն և, հետևաբար, հանգեցնում է օդում դրանց բարձր խտացումների: Օդի աղտոտիչների գոյացման հիմնական աղբյուրն ավտոմեքենաների արտանետումներն են, որոնք կուտակվում են ճանապարհացանցի ինտենսիվ շահագործման հետևանքով: Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագծում գնահատված է, որ օդի աղտոտիչների շուրջ 95%-ն առաջանում է հասարակական տրանսպորտի շահագործումից:

96. Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագծի համաձայն՝ Արշակունյաց պողոտա – Շիրակի փողոց փոխհատման հարևանությամբ գտնվող ծրագրային տարածքը գտնվում է օդի «չափավոր» աղտոտվածության գոտում: Ստորև բերված Աղյուսակ Ե-3-ում ներկայացված են օդի աղտոտիչների խտությունները (փոշի, ծծմբի երկօքսիդ, ազոտի օքսիդ) որոնք չափվել են 2018 թ. առաջին եռամսյակից սկսած՝ Շենգավիթի No 2 ստատիկ կայանում, որը տեղակայված է առաջարկվող Ծրագրի տարածքից 500 մ հեռավորության վրա, որտեղ իրականացվում են շուրջօրյա ակտիվ չափագրումներ:

97. Աղյուսակը ներկայացնում է նաև օդի աղտոտիչների առավելագույն թույլատրելի մեծությունները՝ հիմնվելով բնակավայրերի մթնոլորտում սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիայի (ՄԹԿ) վերաբերյալ ՀՀ ստանդարտների վրա: Այս կայանում օդի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության թիվ 160-Ն «Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների-ՄԹԿ) նորմերի մասին» որոշման հիման վրա:

Աղյուսակ Ե-3. Փոշու, ծծմբի երկօքսիդի (SO₂) և ազոտի երկօքսիդի (NO₂) խտությունները

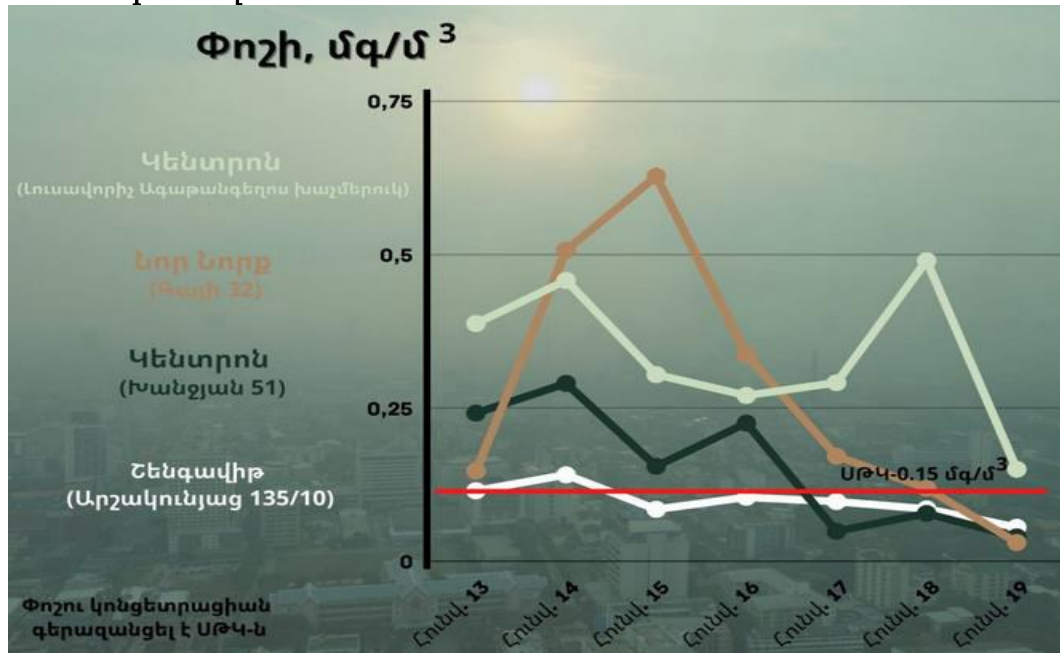
Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Պարամետր	Կայան	2018	2019	2020	2021			Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա (մգ/մ ³)	
					Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Սահմանային միանգամյա	Միջին օրական
Փոշի								0.5	0.15
	N2	0.12	0.163	0.11	0.08	0.10	0.10		
Ծծմբի երկօքսիդ (SO ₂)								0.05	0.05
	N2	0.031	0.022	0.011	0.018	0.013	0.013		
Ծծմբի երկօքսիդ (SO ₂)							0.032	0.085	0.04
	N2	0.019	0.016	0.009	0.026	0.021	0.011		

Տվյալները տրամադրվել է ՇՄՆ-ի «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից: Համաձայն ՀՀ կառավարության 02.02.2006 թ. թիվ 160-Ն «Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների-ՍԹԿ) նորմերի մասին» որոշման:

98. Ենթադրված վարչական շրջանում՝ Արշակունյաց պողոտայում տեղակայված No 2 ՇՄՆ-ի օդի որակի մոնիթորինգի կայանների տվյալները հաստատում են, որ օդի միջին որակը մոտ է թույլատրելի կոնցենտրացիաներին և որոշ դեպքերում գերազանցում է դրանք:
- (i) Փոշի. համաձայն չափված ընդհանուր միջին տարեկան ցուցանիշների՝ փոշու աղտոտիչները (0.163) գերազանցել են միջին օրական (0.15) ՍԹԿ-ն: Գերազանցումներ գրանցվել են No 2 կայանում 2019 թ.-ին:
  - (ii) Ծծմբի երկօքսիդ (SO₂). 2018 թ.-ից մինչև 2021 թ. ծծմբի երկօքսիդի ցուցանիշները չեն գերազանցել առավելագույն և միջին օրական ՍԹԿ-ն. չնայած գերազանցումներ գրանցվել են No 2 կայանում՝ 2017 թ.:
  - (iii) Ազոտի երկօքսիդ (NO₂). 2018 թ.-ից մինչև 2021 թ. ընկած ժամանակահատվածում ազոտի երկօքսիդի չափված ընդհանուր տարեկան միջինը չի գերազանցել ՍԹԿ-ն:
99. Բացի տրանսպորտային արտանետումների առաջացրած աղտոտումից, խոշոր անտառահատումները, որոնք տեղի են ունեցել քաղաքի այս հատվածում, քաղաքի սահմաններին հարակից վայրերում, ամառային չոր ամիսների ընթացքում առաջացնում են փոշու զգալի քանակություն: Տրանսպորտային արտանետումների և անտառահատումների համատեղ ազդեցությունները բացատրում են Ադյուսակ Ե-2-ի արդյունքները:
100. Ծրագրային տարածքի շրջակայքում Շիրակի ավտոբուսների հավաքակայանի համար օդի ելակետային որակը գնահատելու նպատակով Նախագծման խորհրդատուի կողմից 2021 թվականի հունվարին իրականացվել է մոնիթորինգ՝ արտաքին միջազգային մասնագետի ներգրավմամբ: Մոնիթորինգն իրականացվել է 5 օրվա ընթացքում՝ 2021 թվականի հունվարի 14 -ից (հինգշաբթի) մինչև 2021 թվականի հունվարի 19 -ը՝ երեքշաբթի: ՇՄՆ-ի «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ -ի պաշտոնական տվյալները օգտագործվել են որպես օդի որակի, մասնավորապես փոշու, ծծմբի երկօքսիդի (SO₂) և ազոտի երկօքսիդի (NO₂) տվյալների աղբյուր:

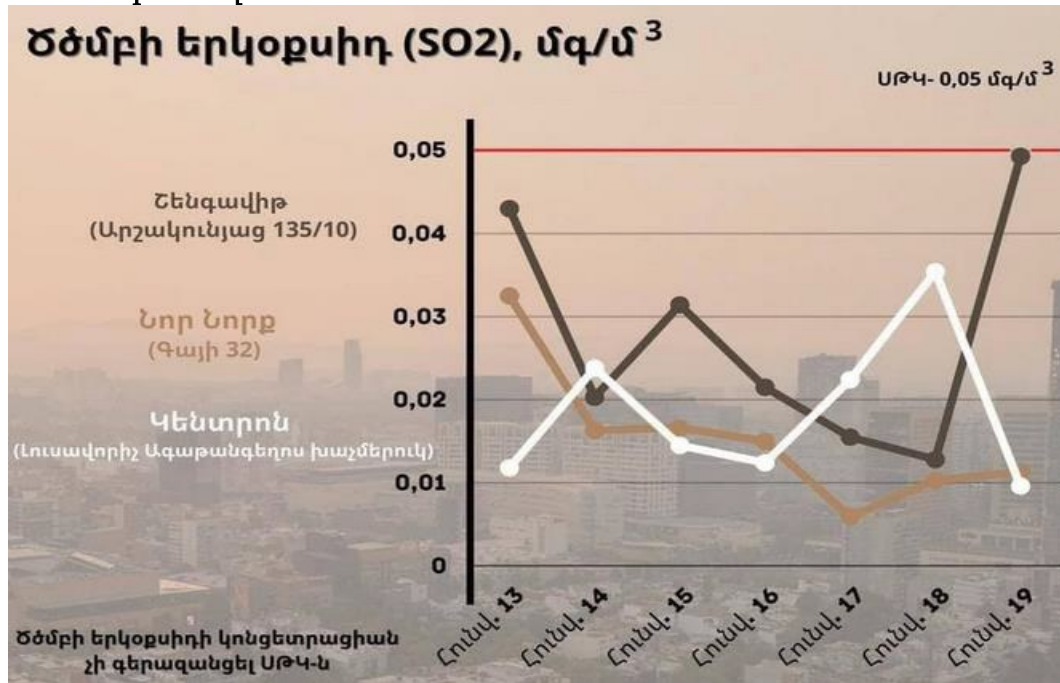
Նկար Ե-1. Փոշու կոնցենտրացիան Երևանում 2021 թվականի հունվարի 13 -ից 19-ն ընկած ժամանակահատվածում¹⁴

101. Ելակետային տվյալները հավաքագրվել են նաև տեղամասային այցելության ընթացքում: Տեղադրվել են օդի որակը բնութագրող հետևյալ սենսորները (տվիչները).
  - 5 պասիվ նմուշառողներ NO₂-ի համար,
  - 5 պասիվ նմուշառողներ SO₂ –ի համար,
  - 1 տեղամաս ղինամիկ տվիչով (NEMO), մանր մասնիկների համար (PM₁₀, PM_{2.5})
102. Հիմնադրվել է PM (պինդ մասնիկներ) մոնիթորինգի կայան: Պինդ մասնիկները (փոշի) պարունակում են միկրոսկոպիկ պինդ կամ հեղուկ կաթիլներ, որոնք այնքան փոքր են, որ կարող են թափանցել մարդու շնչուղիների մեջ և առողջական լուրջ խնդիրներ առաջացնել: Որոշ մասնիկներ, որոնց տրամագիծը 10 միկրոմետրից պակաս է, կարող են խորը ներթափանցել թոքերի մեջ, իսկ որոշները նույնիսկ կարող են անցնել արյան մեջ: Մարդու առողջության համար ամենամեծ ռիսկը ենթադրում են 2,5 միկրոմետրից պակաս տրամագծով մասնիկները (PM_{2.5}):
103. PM- ի չափման էտալոնային մեթոդի համար կիրառվում է մասնիկների ֆիլտր, որը հավաքում է աղտոտիչները, այնուհետև կշռում դրանք: Մենստրային ցանցը կիրառում է այլ մեթոդ, քանի որ նման ընթացակարգը բարդ է ավտոմատացնելու և ստանդարտացնելու համար: PM սենսորները աշխատում են լազերի հիման վրա, որը չափում է PM-ը, այնուհետև գործակցում է զանգվածի հետ՝ PM-ի ծավալը որոշելու համար: PM-ի մոնիթորինգի կայանը իրենից ներկայացնում է 29x10 սմ չափերի տուփ: Այն նախատեսված է լիարժեք ինքնուրույն աշխատելու համար՝ արևային վահանակի կամ էներգիայի մատակարարման հիման վրա: Այս կայանը կապված է մի քանի անլար հաղորդակցության միջոցների հետ՝ Sigfox, LoRa կամ LTE-M: Մարքը տեղադրվել է անվտանգ վայրում՝ կողոպուտից խուսափելու համար (տեղանքում փակ բակ ունեցող տեղական հողատերեր):

¹⁴<http://armmonitoring.am/posts/33>

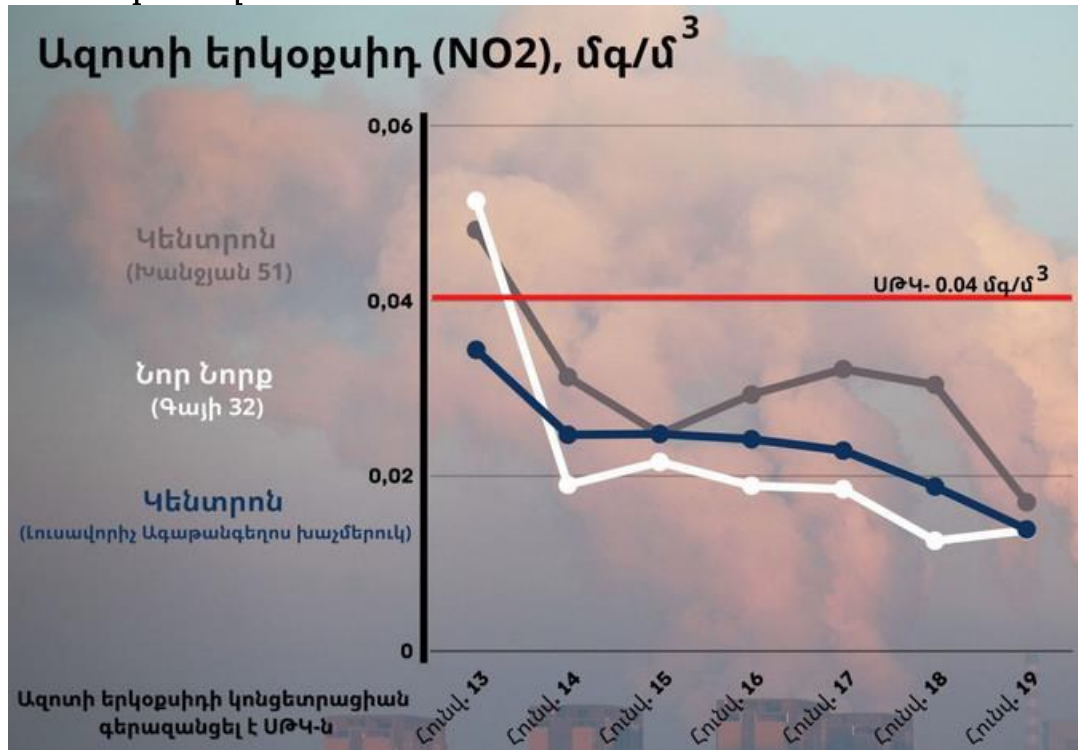
Նկար Ե-2. SO₂ կոնցենտրացիան Երևանում 2021 թվականի հունվարի 13 -ից 19-ն ընկած ժամանակահատվածում¹⁵

104. Ծծմբի երկօքսիդը՝ մթնոլորտում կարևոր բաղադրիչ է, ինչպես նաև օդի հիմնական աղտոտիչ: Գերազանցելով որոշակի կոնցենտրացիան՝ այն էական ազդեցություն է թողնում մարդու առողջության վրա, բույսերի, ինչպես նաև կենդանիների կենսամիջավայրի կենսունակության վրա: SO₂-ի արտանետումները մթնոլորտում դառնում են թթվային անձրևների նախադրյալներ:
105. Պասիվ նմուշառիչը հիմնված է կալիումի կարբոնատից և գլիցերինից պատրաստված կլանիչով SO₂ մոլեկուլների կլանման սկզբունքի վրա: Քանակի որոշումը կատարվում է իոն-քրոմատագրությամբ: Նմուշառիչները պատված են պոլիպրոպիլենային պատյաով, որի բացվածքը 20 մմ է: Քամուց և եղանակային երևույթներից պաշտպանվելու համար ապակե մանրաթելային թաղանթը ամրացվում է մետաղալարով և տեղադրվում է հատուկ նախագծված պաշտպանիչ կախովի սարքում:
106. Ազոտի երկօքսիդը՝ նույնպես օդի ազդեցիկ աղտոտիչ է: Այն նպաստում է մթնոլորտում ծխի առաջացմանը և որոշակի կոնցենտրացիան գերազանցելու դեպքում կարող է լրջորեն ազդել մարդու առողջության վրա: Ազոտի երկօքսիդի առաջացման հիմնական ոլորտներն են՝ հանածո վառելիքի այրումը, ավտոմեքենաների արտանետումները, բենզինի և մետաղի վերամշակումը, էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը և այլ արտադրական պրոցեսներ:
107. Ազոտի երկօքսիդի չափման պասիվ նմուշառիչները հիմնված են տրիետանոլամինից պատրաստված կլանիչով NO₂ մոլեկուլների կուտակման սկզբունքի վրա: Այնուհետև հավաքված NO₂-ը սպեկտրոֆոտոմետրիկորեն որոշվում է Սալցմանի մեթոդով:

¹⁵ <http://armmonitoring.am/posts/33>

Նկար Ե-3. NO₂-ի կոնցենտրացիան Երևանում 2021 թվականի հունվարի 13 -ից 19-ն ընկած ժամանակահատվածում¹⁶

108. Եղանակային բոլոր պայմաններից պաշտպանված փոքր պատյաններում տեղադրված 20 սմ X 15 սմ չափսերով պասիվ նմուշառիչները կախվել են ձողից՝ մոտ 2,5 մետր բարձրության վրա՝ նմուշառման պլանով (Աղյուսակ Ե-4) որոշված 5 կետերում (նշված է Նկար Ե-6-ում)։

Աղյուսակ Ե-4. Փոշու, SO₂ և NO₂ ելակետային տվյալների նմուշառման պլան

Տեղամաս	Աղտոտիչներ	Միջավայր
Տեղամաս 01	NO ₂ /SO ₂	Ճանապարհ-փողոց
Տեղամաս 02	NO ₂ /SO ₂ + PM	Քաղաքային
Տեղամաս 03	NO ₂ /SO ₂	Կանաչապատ տարածք
Տեղամաս 04	NO ₂ /SO ₂	Քաղաքային
Տեղամաս 05	NO ₂ /SO ₂	Ճանապարհ

109. Մոնիթորինգի արդյունքները ստացվել են՝ հաշվի առնելով ինչպես տարբեր գործոններ, որոնք ազդում են աղտոտիչների տարածման և փոխակերպման վրա. տարբեր աղբյուրներից արտանետումները (արդյունաբերություն, տրանսպորտ, սպասարկման ոլորտ), օդերևութաբանական պայմանները (քամու արագությունը և ուղղությունը), ինչպես նաև տեղագրությունը: Օդի որակի չափագրումների արդյունքները ներկայացված են ըստ աղտոտիչների: Օդի որակի գնահատումը իրականացվում է ըստ գոյություն ունեցող ուղեցույցների՝ օդի որակի վերաբերյալ ՄՖԿ և ԱՀԿ ուղեցույցների և ՀՀ ստանդարտների:

¹⁶ <http://armmonitoring.am/posts/33>

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Սկար Ե-6. Օդի որակի չափման կետերի գտնվելու վայրը

- ինտենսիվ երթևեկության փողոցներին մոտ (տեղամաս 01, 05),
- բնակելի տարածքներին մոտ (տեղամաս 02, 04),
- կանաչ տարածքներում, աղտոտման աղբյուրներից հեռու՝ աղտոտման միջին մակարդակը ներկայացնելու համար (տեղամաս 03):

110. Մոնիթորինգի հավաքագրված ելակետային տվյալները ամփոփված են Աղյուսակ Ե-5-ում:

Աղյուսակ Ե-5. SO₂, NO₂ և փոշու միջին օրական ելակետային տվյալները՝ հավաքագրված հունվարի 14 -ից 19-ն ընկած ժամանակահատվածում¹⁷

Աղտոտիչ (մգ/մ ³)	Տեղամաս u 01	Տեղամաս u 02	Տեղամաս u 03	Տեղամաս u 04	Տեղամաս 05	ՀՀ ստանդարտ	ՄՖԿ/ԱՀԿ ստանդարտ
Ծծմբի երկօքսիդ (SO ₂)	0.015	0.014	0.025	0.012	Կիրառելի չէ ¹⁸	0.05	0.05/0.02

¹⁷ Գերազանցումները նշված են կարմիրով:

¹⁸ Սարքը մգեցված/ներկված է:

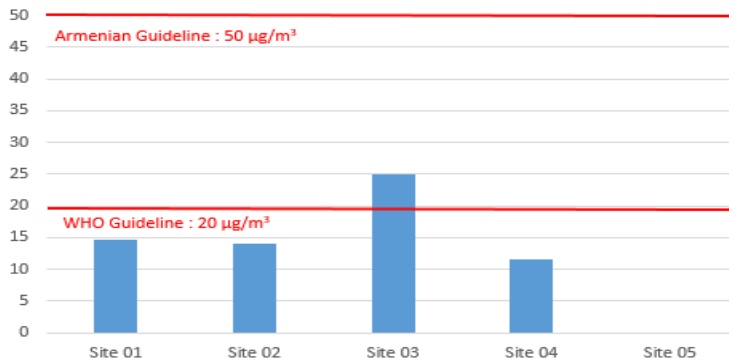

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Ազոտի երկօքսիդ (NO ₂)	0.064	0.058	0.061	0.059	0.065	0.04	0.04
Փոշի	Հունվար 15	Հունվար 16	Հունվար 17	Հունվար 18	Հունվար 19	ՀՀ ստանդարտ	ՄՖԿ/ԱՀԿ ստանդարտ
PM 10	0.131	0.103	0.123	0.053	0.016	0.06	0.05
PM 2.5	0.111	0.085	0.105	0.046	0.014	0.035	0.025

111. PM10 և PM2.5 չափված մեծությունները չեն տեղավորվում ոչ հայկական, ոչ էլ ՄՖԿ/ԱՀԿ ուղեցույցների ստանդարտներին: Մասնիկների բարձր կոնցենտրացիան (PM10 և PM2.5) վերագրվում է տրանսպորտային միջոցների արտանետումներից առաջացած աղտոտվածությանը և փոշին կլանող բուսականության բացակայությանը: Տրանսպորտային միջոցների և անտառահատումների համադրությունը բացատրում է վերը բերված աղյուսակում ներկայացված արդյունքները, ինչպես նաև Երևանի տեղագրությունը նույնպես նպաստում է պինդ մասնիկներով խիստ աղտոտվածությանը:
112. Ինչպես ցույց է տրված Նկար Ե-4-ում, SO₂- ի կոնցենտրացիաների մոնիթորինգի արդյունքները ցույց են տվել, որ բոլոր տեղամասերում այն ցածր է ՀՀ ստանդարտներից, ՄՖԿ-ից (0.05 մգ/մ³ օրական միջինը) և ԱՀԿ-ի կոնցենտրացիայի սահմանային արժեքից (0.02 մգ/մ³ միջին օրականը), բացի Տեղամաս 03-ից, որտեղ ավելի բարձր է ԱՀԿ ուղեցույցով սահմանված արժեքից: Մանիտարական առումով SO₂ կոնցենտրացիաների գծով օդի որակը կարող է որակվել որպես չափավոր:

Նկար Ե-4. SO₂-ի չափագրումների արդյունքները՝ միջին օրական չափանիշների համեմատ

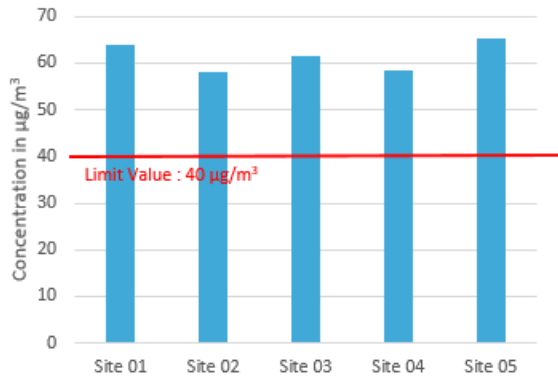
113. Ինչպես ցույց է տրված Նկար Ե-5-ում, 5 օրվա կտրվածքով չափված NO₂-ի կոնցենտրացիաները կազմում են մոտ 0.06 մգ/մ³: Կոնցենտրացիաները տատանվում են 0.058 մգ/մ³ -ից մինչև 0.065 մգ/մ³: Տարեկան սահմանային արժեքը գերազանցված է բոլոր տեղամասերի համար (0.040 մգ/մ³)¹⁹: NO₂ -ի 5 օրվա կտրվածքով կոնցենտրացիան կարող է գերազանցված համարվել, եթե համեմատենք օդի որակի տարեկան շեմի հետ²⁰:

Նկար Ե-5. NO₂-ի չափագրումների արդյունքները՝ միջին օրական չափանիշների համեմատ

¹⁹ 0.04 մգ/մ³ համաձայն հայաստանյան և միջազգային ստանդարտների

²⁰ Այնուամենայնիվ, սանիտարական նորմերի՝ ՄՆ 245-71 (85 μg/մ³) միջին օրական չափանիշի համեմատ, գերազանցում չի արձանագրվել:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

114. Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ NO_2 մոնիթորինգային կայանից հավաքագրված տվյալները և Նախագծման խորհրդատուի կողմից Արշակունյաց պողոտայի տեղանքում իրականացվող մոնիթորինգը ցույց են տալիս հետևյալը.
- NO_2 և փոշի (PM_{10} և $\text{PM}_{2.5}$). ՀՀ ստանդարտների և միջազգային ուղեցույցներով սահմանված արժեքների գերազանցումներ ամենայն հավանականությամբ տեղի կունենան տարվա ընթացքում,
  - SO_2 . կոնցենտրացիաների արժեքները ցածր են, քան սահմանված է ՀՀ ստանդարտով, սակայն տարվա ընթացքում կարող են գերազանցել ՄՖԿ և ԱՀԿ օրենսդրությամբ սահմանված արժեքները,
  - տարբեր չափումների հիման վրա օդի որակը, կարելի է բնութագրել որպես վատթարացում տարվա որոշակի ժամանակահատվածում, մինչդեռ ժամանակի մեծ մասի համար այն մնում է ուղեցույցի արժեքներից ցածր:
115. Վերոնշյալ չափումների նպատակն է ներկայացնել Ծրագրային տարածքում օդի որակի ընդհանուր պատկերը և այն համեմատել ՀՀ ստանդարտի հետ: Իրավիճակը հաշվետվությունում նկարագրված է որակական և քանակական առումներով: Օդի որակի և աղտոտման կանխատեսումները հիմնված են աղտոտիչների արտանետումների գնահատման և մթնոլորտում ցրման մոդելի վրա (տես Գլուխ 9. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԳԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ):

Ե3. Աղմուկ

116. Ներկայումս Երևանում աղմուկի հիմնական աղբյուրը համարվում է գործող քաղաքային տրանսպորտը (մոտավորապես 90%): Աղմուկի ելակետային միջավայրը հիմնականում բնութագրվում է ճանապարհային երթևեկության աղմուկով, որն առաջանում է Արշակունյաց պողոտայի և Շիրակի փողոցի մերձակայքում:
117. Նախագծման խորհրդատուն ներգրավել է ակուստիկ ինժեներ, որի կողմից իրականացվել է ակուստիկ հետազոտություն՝ նախատեսվող գործունեության տարածքի աղմուկի մակարդակի ֆոնային (ելակետային) տվյալները հավաքագրելու և ծրագրի ակուստիկ ազդեցությունը մոդելավորելու նպատակով: Արդյունքներն ամփոփվել են հաշվետվության մեջ, որը կներկայացվի ՇՄԱԳ-ի հիմնական փուլում:
118. Չափագրումները կատարվել են 3 կետերում 18.01.2021 թ. և 19.01. 2021 թ.-ին, որոնց արդյունքները ընդունված են որպես ելակետային: Չափագրումների կետերի գտնվելու վայրը ներկայացված է Նկար Ե-7- ում:
NM1 – բնակելի տուն, որը գտնվում է Արշակունյաց պող. 314/ 11 հասցեում,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

NM2- ռեստորան «Ռենեսանս», որը գտնվում է Շիրակի փ. 2 հասցեում,

NM3- բնակելի տուն, որը գտնվում է Ներքին Շենգավիթ 6-րդ փողոց, 1-ին հողակտոր

Նկար Ե-7. Աղմուկի չափման կետերի գտնվելու վայրը

119. Ելակետային արժեքները համեմատվել են ՀՀ ստանդարտների և ՄՖԿ-ի ուղեցույցների հետ, որոնք ներկայացված են Աղյուսակ Ե-6-ում:

Աղյուսակ Ե-6. Աղմուկի սահմանային թույլատրելի արժեքները

№	Մենքերի և տարածքների նշանակությունը	ՀՀ ստանդարտները		ՄՖԿ ստանդարտները (ցերեկ/ գիշեր)
		Չայնի մակարդակները Լա և ձայնի համարժեք մակարդակները Լաեկվ դԲԱ La eq (ցերեկ/ գիշեր)	ՇՄԱ (ձայնի առավելագույն մակարդակը), դԲԱ (ցերեկ/ գիշեր)	
1	Աշխատատեղ	60	-	-
2	Բնակելի շենքերի, կլինիկաների, ամբուլատորիաների, հանգստյան տների, ծերերի և հաշմանդամների խնամքի տների, գրադարանների, մանկապարտեզների, դպրոցների և այլ կրթական հաստատությունների հարակից տարածքներ	55/ 45	70/ 60	55/ 45
3	Հյուրանոցներին և ցանկացած տեսակի	60/ 50	75/ 65	55/ 45

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

հանրակացարաններին կից տարածքներ			

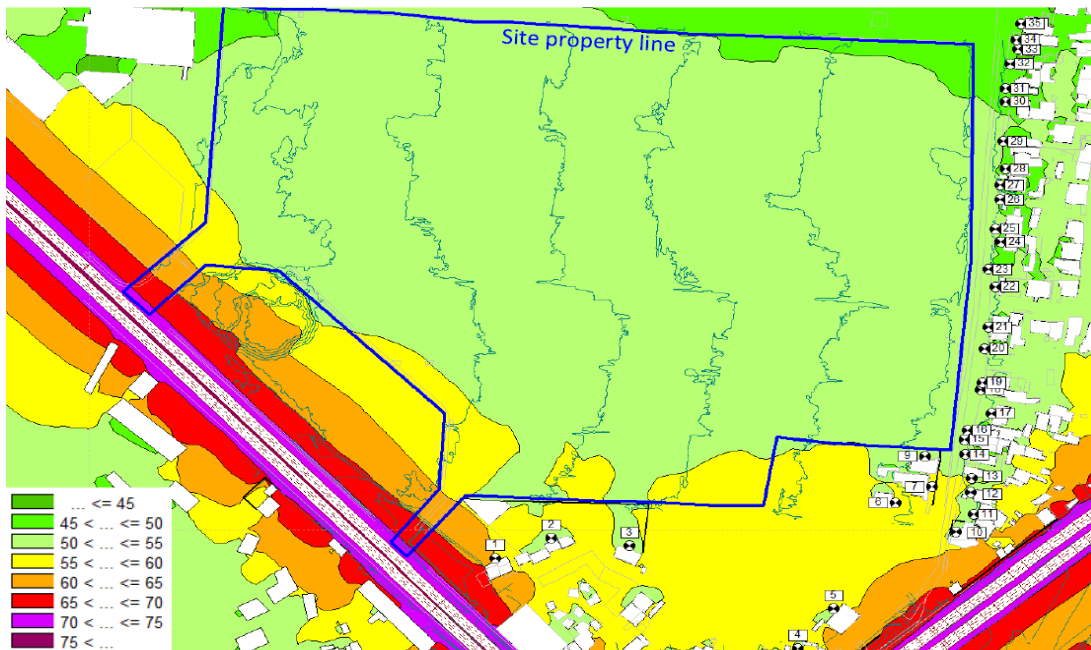
120. Աղմուկի հետազոտության հաշվետվության համաձայն՝ չափված բոլոր կետերում աղմուկի մակարդակն արդեն իսկ գերազանցում է ստանդարտներին (տե՛ս Աղյուսակ Ե-7).

Աղյուսակ Ե-7. Աղմուկի ֆոնային մակարդակը բոլոր չափված կետերում՝ ստանդարտների համեմատ

	Չափագրված ձայնի մակարդակը LAeq		ՀՀ ստանդարտներ ցերեկ/ գիշեր		ՄՏԿ ստանդարտներ
	ցերեկ	Գիշեր	LAeq	LAMax	LAeq
NM1	62.9	55.3	-	70/ 60	65.9/ 58.3
NM2	52.1	49.7	55/ -	70/ 60	55 / 52.7
NM3	49.5	46.2	55 /-	70/ 60	55 / 49.2

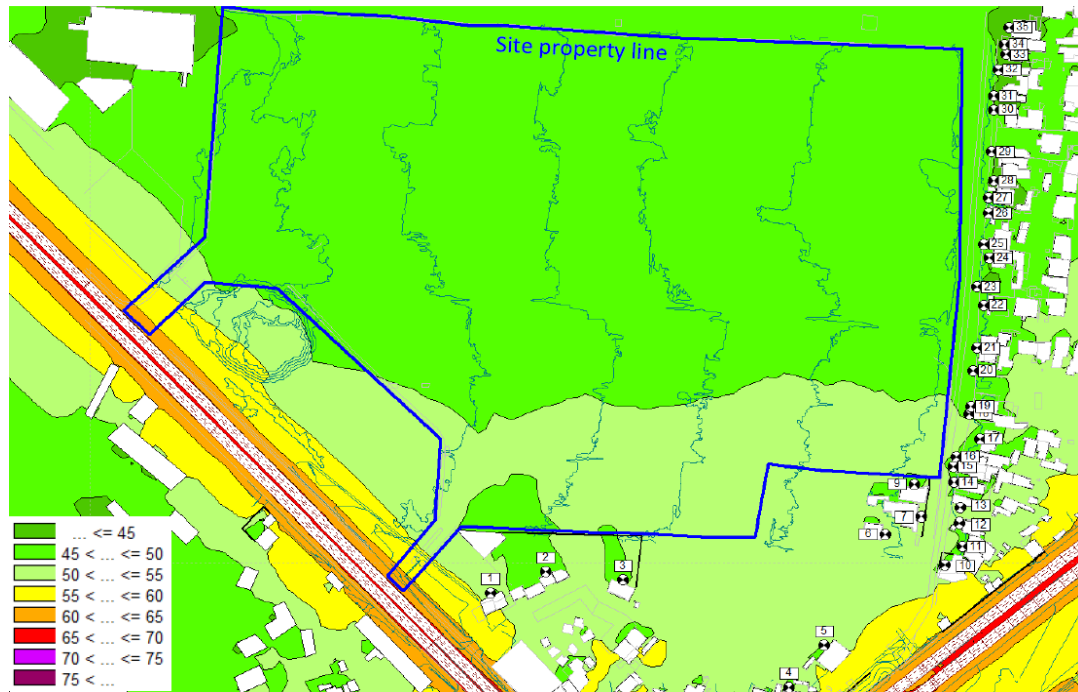
121. 3D մոդելի կիրառմամբ ստացվել է ուսումնասիրված տարածքի ֆոնային աղմուկի մակարդակը 35 ընկալիչների համար (ցույց է տրված Նկար Ե- 8 և Նկար Ե-9)

Նկար Ե- 8. Աղմուկի քարտեզը՝ հաշվարկված ընկալիչների համար ցերեկային ժամերին

122. Աղմուկի ուսումնասիրության շրջանակում կատարված չափագրումները տվյալներ են տրամադրում՝ գնահատելու ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման պոտենցիալ ակուստիկ ազդեցությունը տեղի բնակելի հատվածի, հյուրանոցների և այլ ձեռնարկատիրական հիմնարկների վրա: Արդյունքները համեմատվել են սահմանային շեմերի հետ (տե՛ս Գլուխ 2. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ):

Նկար Ե-9 Աղմուկի քարտեզը՝ հաշվարկված ընկալիչների համար գիշերային ժամերին

Ե4. Թրթռումներ

123. Ներկա վիճակի թրթռումների ուսումնասիրությունն իրականացվել է ակուստիկ և թրթռումների ինժեների կողմից, որը ներգրավվել է Նախագծման խորհրդատուի կողմից՝ ծրագրային տարածքի թրթռումների վերաբերյալ ֆոնային (եղակետային) տվյալները հավաքագրելու և Ծրագրի՝ թրթռումներից առաջացած ազդեցության մոդելավորման նպատակով:
124. Ֆոնային մակարդակը գնահատվել է 0,05 մ/վ: Ծրագրի տարածքում իրականացվել են թրթռումների երեք թեստային չափագրումներ՝ ստորև ներկայացված Նկարներ 10-ի վրա նշված 3 վայրերում: Յուրաքանչյուր չափագրման կետում տեղադրվել է 3-ական սենսոր (տվիչ): Սենսոր 1-ը տեղադրվել է թրթռումների աղբյուրի մոտակայքում: Սենսոր 2-ը տեղադրվել է շենքի նկուղում ֆունդամենտի վրա: Սենսոր 3 -ը տեղադրվել է շենքի ներսում՝ սենյակի հատակին: Չափագրման տևողությունը եղել է ոչ պակաս, քան կես ժամ:
125. Ճանապարհային երթևեկության հետևանքով գետնի ցնցումներն առաջանում են հիմնականում դինամիկ ուժերի պատճառով, որոնք կապված են ճանապարհի անհարթությունների հետ, ինչպիսիք են փոստրակները, բարձրությունները և այլն, որոնցով անցնում են մեքենաները: Ազդեցությունը գնահատվել է շինարարական աշխատանքների փուլի համար՝ հիմնվելով հետևյալի վրա՝
- աղբյուրի և ընկալիչի միջև հեռավորությունը,
  - շինարարության տեսակը,
  - գրունտի վիճակը:
126. Թրթռումների մակարդակի և առաջացող աղմուկի ուժգնությունը որոշվել է ծրագրի մոտակայքում գտնվող բնակելի տան ներսում: Կատարված չափագրումների տվյալների հիման վրա գնահատվել են հնարավոր վնասները, որոնք կարող են ծրագրի ընթացքում

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

հասցվել տներին և շինություններին: Արդյունքները համեմատվել են սահմանային շեմերի հետ (տե՛ս Գլուխ 9. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ)

Նկար Ե-10. Թրթռումների թեստային չափագրումների կետերը

Ե5. Մակերևութային և ստորգետնյա ջրեր

127. Լանդշաֆտ- ջրաբանական տեսակետից տարածքը գտնվում է Ախուրյան-Հրազդան ջրավազանային շրջանում, որտեղ հիմնական ջրային երակը՝ Հրազդան գետն է՝ բազմաթիվ աջակողմյան և ձախակողմյան վտակներով: Մակայն, ծրագրի տարածքում մակերևութային բնական ջրային մարմիններ չկան, քանի որ Հրազդան գետի ամենամոտ կետը գտնվում է նախատեսվող գործունեության տարածքի հյուսիսային մասից մոտավորապես 2,5 կմ դեպի հյուսիս, որտեղից այն հոսում է դեպի Երևանյան լիճ՝ մոտավորապես 400 մ դեպի հյուսիս: Գլխավոր հատակագիծը ցույց է տալիս, որ ծրագրի տարածքի մերձակայքում ջրհեղեղի ռիսկը ցածր է, քանի որ Հրազդան գետը խստագույնս կառավարվում է՝ ջրհեղեղի վտանգը վերահսկելու համար:

128. Տարածքի արևմտյան և արևելյան եզրամասերով անցնում են բաց տիպի երկու ջրանցքներ: Բետոնե ոռոգման ջրանցքը գտնվում է Ծրագրի տարածքից մոտ 12 մ հեռավորության վրա, ինչպես նաև մի շարք ջրատարներ են անցնում առաջարկվող տարածքով, որոնք նաև ծառայում են որպես հեղեղատարներ՝ հարակից փողոցների և ճանապարհների համար: Մասնավորապես, տարածքի արևմտյան մասով անցնող ջրանցքը գրունտային է:

129. Տարածքի արևելյան մասով անցնող ջրատարի հունը մասամբ կարգավորված է բետոնե սալիկների կամ հոծ բետոնե պատերի, մասամբ նաև մետաղական կիսախողովակների միջոցով, որոնք հիմնականում քայքայված են, ջարդոտված և վնասված: Տարածքի շինարարական իրացման համար տեղամասի հեղեղումներից և երկրաբանա-լիթոլոգիական կտրվածքին մասնակցող գրունտների ջրակալման երևույթներից խուսափելու նպատակով անհրաժեշտ է նախաձեռնել և իրականացնել ջրանցքները աղբից և բուսականությունից մաքրելու աշխատանքներ, դրանց խորացմանը և հոսքի կարգավորմանն ուղղված

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

աշխատանքներ, ինչպես նաև միջոցներ կիրառել ջրանցքներից գրունտային զանգվածների մեջ ջրերի արտահոսքը բացառելու նպատակով: Հետևաբար, պետք է իրականացվեն ջրանցքների ամրացման աշխատանքներ բետոնե կամ մետաղական կոնստրուկցիաներով և այլն:

130. Հիդրոերկրաբանական տեսակետից ստորգետնյա ջրերը կապված են Չորրորդականի հասակի բերվածքային (նստվածքային) առաջացումների չստորաբաժանված համախմբերին, պատկանում են ծակոտկենա-դատարկությունների ոչ ճնշումային ջրերի տարատեսակներին: Երկրաբանական հետազոտության աշխատանքների իրականացման ընթացքում ընդհանուր առմամբ հորատվել է 12 հորատանցք (4 հորատանցք՝ յուրաքանչյուրը 10.0 գծամետր, 2 հորատանցք՝ յուրաքանչյուրը 7.0 և 6 հորատանցք՝ յուրաքանչյուրը 5.0 գծամետր խորությամբ): Հորատման աշխատանքների ընթացքում ստորգետնյա ջրեր չեն բացահայտվել: Այս արդյունքները համապատասխանում էին հարակից տարածքում կատարված նախորդ հետազոտությունների տեղեկատվությանը և տվյալներին, որոնք ուսումնասիրվել, ամփոփվել և կիրառվել են՝ գործող կանոնակարգի պահանջներին համաձայն:

Ե6. Տեղագրություն, գրունտներ, երկրաբանություն, սեյսմոլոգիա

131. Մանրամասն նախագծի մշակման ընթացքում ՄՆԽ-ի կողմից իրականացվել է ինժեներաերկրաբանական հետազոտություն տեղանքի ռելիեֆի առանձնահատկությունների տեսողական գնահատման, երկրաբանական և ինժեներաերկրաբանական վտանգավոր պրոցեսների և երևույթների բացահայտման նպատակով: Կատարվել են հետևյալ աշխատանքները՝ տարածքի ինժեներաերկրաբանական տեղագնում, հորատանցքերի հորատում, գրունտներից խախտված և չխախտված կառուցվածքի նմուշների ընտրում, գրունտների ֆիզիկամեխանիկական հատկանիշների որոշում լաբորատոր պայմաններում, նախկինում տարբեր գիտաարտադրական և նախագծային հետազոտական կազմակերպությունների կողմից տվյալ և հարակից տարածքներում իրականացված ուսումնասիրությունների հաշվետվությունների հավաքում, ամփոփում և արխիվային նյութերի ընդհանրացում:

Տեղագրություն

132. Տեղագրական հանույթը կատարվել է լիցենզավորված մասնագիտացված «Ինֆորմուլա» ՍՊԸ-ի կողմից (կադաստրային լիցենզիա՝ N0391): Հանույթն իրականացվել է ARMWGS84 կոորդինատային համակարգով և աշխատանքների ընդհանուր ծավալն ընդգրկել է 19 հա: Քարտեզագրումն իրականացվել է ֆոտոգրամետրական և ԱՏՀ մեթոդաբանությաննհիման վրա, իսկ հսկիչ կետերն օգտագործվել են ավելի ճշգրիտ թվային օրթոֆոտո խճանկար ստանալու համար: Նույնականացման նշանները դրվել են ամբողջ տարածքում, որպեսզի անօդաչու թռչող սարքի կողմից նկարահանված նկարներում նկատելի լինեն (կոորդինատները տես Աղյուսակ Գ-2)։

Աղյուսակ Ե-8. Տարածքի տեղադիրքի տեղագրագեոդեզիական կոորդինատները

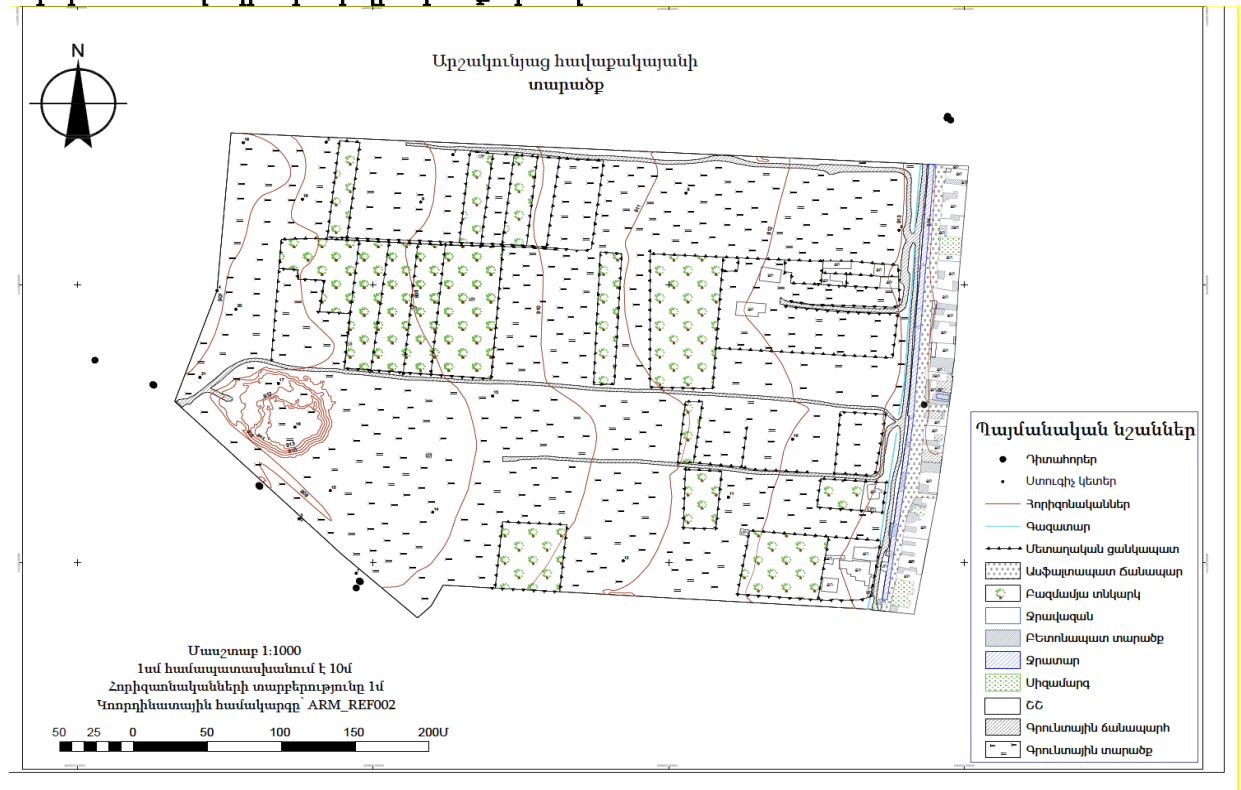
N	X	Y	Z
1	8455588.612498	4444392.187465	908.836056
2	8455550.003457	4444431.53576	908.554013
3	8455550.003218	4444431.500074	908.543257
4	8455494.332433	4444595.559908	905.81965
5	8455568.238765	4444702.35077	908.931489

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

6	8455632.182862	4444659.278799	908.977711
7	8455653.962643	4444693.332306	909.103547
8	8455811.763915	4444665.854981	911.355669
9	8455956.014628	4444639.177025	912.662349
10	8455883.865212	4444488.672062	912.091712
11	8455840.431921	4444446.913618	911.540192
12	8455769.265472	4444401.123105	910.56079
13	8455680.863735	4444519.801056	909.128872
14	8455640.402735	4444436.064107	908.711616
15	8455571.020632	4444451.660731	908.595687
16	8455547.045743	4444497.29669	913.932305
17	8455535.866894	4444528.818256	910.591552
18	8455552.156959	4444661.382866	908.872754
19	8455512.194632	4444702.062599	906.219028
20	8455507.116466	4444582.177165	907.379907
21	8455482.874326	4444533.193128	907.479077

133. Բոլոր աշխատանքներն իրականացվել են անվտանգության կանոնների պահպանմամբ: Հավաքագրված տեղեկատվությունը մշակելուց հետո ստեղծվել է օրթոֆոտո խճանկար՝ 2,5 սմ/պիքսելից պակաս թույլտվությամբ: Խճանկարի հիման վրա իրականացվել են քարտեզագրման աշխատանքներ: Բոլոր օբյեկտները ներառված են մեկ .dwg ֆորմատի ֆայլում՝ որպես կետ, տող և բազմանկյուն շերտեր: Քարտեզագրման աշխատանքներն ավարտելուց հետո ստեղծվել է տարածքի տեղագրական քարտեզը (Նկար Ե-11): Արդյունքները տրամադրվում են թվային ձևաչափերով՝ .dwg՝ CAD համակարգերի համար և .shp՝ GIS համակարգերի համար: Թվային օրթոֆոտո խճանկարի ձևաչափը .tiff է: Աշխատանքներն իրականացվել են DJI Matrice 210 RTK V2 GNSS դրոնով:

Նկար Ե-11. Տեղադրագեոդեզիական քարտեզ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

134. Գեոմորֆոլոգիական տեսանկյունից տեղամասը գտնվում է Արարատյան լճակուտակումային հարթավայրի սահմաններում՝ հյուսիս-արևելյան եզրամասում: Ռելիեֆը հարթավայրային է, մակերևույթը հարթ է, աննշան թեքությամբ դեպի արևմուտք: Տարածքը հիմնականում կառուցապատված չէ: Մակերեսի բացարձակ նիշերը տատանվում են 908.0-915.0 մետրի սահմաններում:

Երկրաբանություն

135. Տեղանքի երկրաբանական կառուցվածքը և հետազոտված հատվածները բնութագրվում են նեոգեն-չորրորդական հասակի հրաբխային առաջացումներով (բազալտ, անդեզիտ-բազալտ, հրաբխային խարամ, ավազ): Նշված կազմավորումները ծածկված են չորրորդական դելյուվիալ, էյուվիալ-պրոյուվիալ և էյուվիալ կազմավորումների եզրածածկված շերտերով՝ կավավազ, խոշորա-բեկորային գրունտներ, տեխնոգեն հող և այլն: Հորատման աշխատանքների ընթացքում մինչև 10.0 մետր խորությունը հորերում նկատվել են միայն նստվածքային գրունտներ:
136. Տեղամասի ինժեներաերկրաբանական կառուցվածքում՝ 15.0 մ խորության վրա առանձնացվել են գրունտների հետևյալ տարատեսակները.
- Շերտ 1. լիցքային գրունտ՝ չպառկապնդված, ավազակավային կազմի, հազվադեպ ճալաքարով և կոպիճով, տարածումը՝ շինարարական և կենցաղային թափոնների հետ միասին, հզորությունը՝ 0.5-2.0 մետր:
Տեխնածին առաջացումներ.
  - Շերտ 2. բուսահողի ծածկույթ՝ կավավազային կազմի, ավազային գրունտների, հազվադեպ կոպճի պարունակությամբ, մինչև 10%, տարածումը սահմանափակ է, հզորությունը՝ 0.1-0.3 մետր:
  - Շերտ 3. դարչնագույն կավ՝ մասամբ դեղնավուն երանգներով, պինդ և ձիգ պլաստիկ թանձրության, փոշենման և տարահատիկ ավազային նյութի նրբաշերտերով և ոսպնյակներով, կոպիճի, հազվադեպ՝ ճալաքարի պարունակությամբ մինչև 10%, գրունտը միջին խտության է, սակավախոնավ, տարածումը սահմանափակ է, հզորությունը՝ 1.0-4.0 մետր:
Չորրորդականի հասակի պյուվիա-պրոյուվիալ առաջացումներ.
  - Շերտ 4. ավազակավ, կավավազ մուգ շագանակագույն, ստորին մասում բաց դարչնագույն երանգով, ձիգ պլաստիկ և պլաստիկ թանձրության, տարահատիկ և փոշենման ավազային նյութի խառնուրդով, փոշենման ավազների նրբաշերտերով և ոսպնյակներով, կոպիճի, հազվադեպ՝ ճալաքարի պարունակությամբ մինչև 10%, գրունտը միջին խտության է, սակավախոնավ, տարածումը սահմանափակ է, հզորությունը՝ 1.0-3.0 մետր:
  - Շերտ 5. ճալաքարա-գլաքարային գրունտ՝ կոպիճով, հրաբխային ապարներից, կոպտահղկված, ավազային, մասամբ կավավազային լցանյութով մինչև 35%, տարահատիկ ավազների և կավային գրունտների նրբաշերտերով, ոսպնյակներով, բներով, գրունտը միջին խտության է, լցանյութը՝ սակավախոնավ տարածումը համատարած է, բացահայտված հզորությունը՝ 5.0 մետր:
137. Ինժեներաերկրաբանական հետազոտությունը ցույց տվեց, որ այնպիսի վտանգավոր ֆիզիկաերկրաբանական գործընթացներ և երևույթներ, ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, փլուզումը և այլն, ծրագրային տարածքում առկա չեն:

Սեյսմոլոգիա

138. Սեյսմատեկտոնական տեսակետից տարածքը տեղակայված է վաղ ալպիական ծալքավորման տարածաշրջանի Երևանի միջլեռնային վերադրված ձկվածքի սահմաններում,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Հրազդան գետի կիրճի ձախակողմյան հարթ տափարակի վրա: Համարվում է Հայկական լեռնաշխարհի ամենասեյսմաակտիվ տարածաշրջաններից մեկը:

139. Արշակունյաց պողոտայի հարևանությամբ նախատեսված ավտոբուսների նոր հավաքակայանի տարածքի գրունտների գերակայող պարբերությունների գնահատման համար հետազոտություններ են կատարվել երկրաֆիզիկական մեթոդներով, որոնց համար հիմք է ընդունվել սեյսմիկ գոտևորման քարտեզը²¹, որի համաձայն՝ ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է **երկրորդ** սեյսմիկ գոտու մեջ: Այդ գոտուն համապատասխանում է 0.4g հորիզոնական արագացման արժեքը: Գրանցումները կատարվել են 8 կետերում: Կետերի գտնվելու վայրը ներկայացված է Նկար Ե-12- ում:

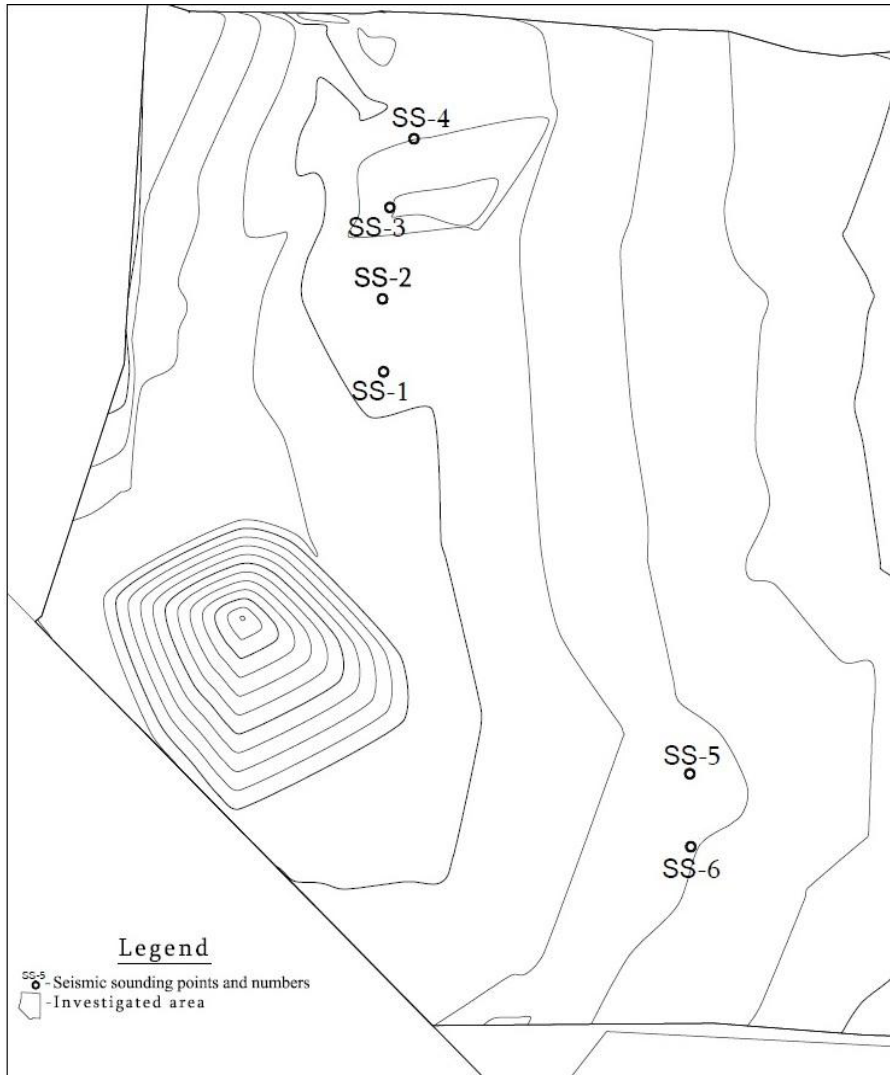
140. Միկրոսեյսմերով գրանցված տվյալներով ստացված արդյունքներից երևում է, որ տարածքի գրունտերի տատանումների գերակայող պարբերությունները գտնվում են 0.414-0.462 վրկ. տիրույթում: Տարածքի գրունտները համապատասխանում են սեյսմիկ **3-րդ կարգի**²² գրունտներին:

Նկար Ե-12. Սեյսմիկ գոնդավորման կետերի տեղադիրքը և քանակը

²¹ ՀՀԵՆ 20.04 «ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԱԴԻՄԱՑԿՈՒՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ՆՈՐՄԵՐ»

²² ՀՀԵՆ 20.04 «ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԱԴԻՄԱՑԿՈՒՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ՆՈՐՄԵՐ», Աղյուսակ 3.

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Գրունտներ

141. Առաջարկվող Ծրագրի տարածքը գտնվում է Երևան քաղաքում՝ կառուցապատված վայրում, որը ՀՀ հողային ֆոնդում դասակարգված է որպես կատեգորիա 2՝ բնակավայրի հողեր, իսկ գործառնական նշանակությամբ՝ 1) բնակելի կառուցապատման և 2) այլ նշանակության հողեր:
142. Հողի մի մասը զբաղեցված է բնակելի տներով և այլ կառույցներով, որոնք ներառված են ՀՕՏԾ-ի շրջանակում: Մյուս մասը կանաչ տարածք է, որտեղ տարիներ շարունակ մշակվում են պտղատու այգիներ հարևանությամբ բնակվող բնակիչների կողմից: Այս հատվածը ծածկված է բուսահողով:
143. Ինժեներաերկրաբանական հետազոտությունը ցույց է տվել, որ բուսահողը տարածված է չպառկապնդված լիցքային գրունտի տակ՝ ավազակավային կազմով, հազվադեպ ճալաքարով և կոպիճով, տարածումը՝ շինարարական և կենցաղային թափոնների հետ միասին, հզորությունը տեղամասի տարբեր մասերում 0.5-2.0 մետր է:
144. Բուսահողի ծածկույթը (Շերտ 2) չոր տափաստանային շագանակագույն հողերի տեսակ է, կավավազային կազմով՝ 2-4% օրգանական պարունակությամբ, ավազային գրունտներով,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

հազվադեպ կոպճի պարունակությամբ մինչև 10%, հզորությունը՝ 0.1-0.3 մետր, իսկ բուսահողի հնարավոր ծավալը գնահատվում է մոտ 24875 մ3:

145. Շերտ 3-ը և Շերտ 4-ը կավային գրունտներ են: Կավային գրունտները երկու տեսակի են՝ ավազակավ և կավ: Կավային գրունտները ներկայացված են մուգ շագանակագույն, ստորին մասում դարչնագույն երանգով, ձիգ պլաստիկ և պլաստիկ թանձրության կավերով և դարչնագույն, գորշավուն, մասամբ դեղնավուն երանգներով, պինդ և ձիգ պլաստիկ թանձրության ավազակավերով:
146. Լաբորատոր ուսումնասիրությունների արդյունքների համաձայն՝ տեղանքի երկրաբանալիթոլոգիական կտրվածքում գոյություն ունեցող կավային գրունտները բնութագրվում են գերուշման առանձնահատկություններով: Կավային գրունտների ֆիզիկամեխանիկական և քիմիական հատկությունների ցուցանիշների բացահայտման, ինչպես նաև դրանցում վտանգավոր ֆիզիկաերկրաբանական պրոցեսների և երևույթների բացահայտման և բնութագրման նպատակով իրականացվել են հորատանցքերից նմուշառման և լաբորատոր փորձարկման աշխատանքներ:
147. Շրջակա գրունտների որոշակի աղտոտվածություն նշվում է Երևանի գլխավոր հատակագծում, որտեղ նշվում է, որ գրունտները պարունակում են ծանր մետաղների (այդ թվում՝ քրոմ, նիկել, ցինկ, պղինձ, կոբալտ, մոլիբդեն և արծաթ) կոնցենտրացիաներ, որոնք բարձր են՝ համեմատած ֆոնային կոնցենտրացիաների հետ: Մյուս կողմից, ընդգծվում է, որ արդյունաբերական նշանակությամբ օգտագործվող հողերի տարածքներում գրանցվել են մետաղների զգալի կոնցենտրացիաներ, և ըստ Երևանի գլխավոր հատակագծի տվյալների՝ նման աղտոտվածությունը տեղայնացված է այդ արդյունաբերական տարածքներում, այնպես որ նախատեսվող գործունեության տարածքում վերը նշված վայրերից ծանր մետաղների ներթափանցման ռիսկը ռիսկը համարվում է շատ ցածր՝ մեծ հեռավորության պատճառով:
148. Այնուամենայնիվ, Ծրագրի տարածքի մերձակայքում հողի աղտոտման հնարավոր որոշ աղբյուրներ բացահայտված են և առնչվում են հետևյալին.
- Շիրակի փողոցի ծրագիծը հատող երկաթուղային գիծը,
  - կուտակված թափոններ (հիմնականում շինարարական թափոններ, օրինակ՝ ապամոնտաժված շինությունների մնացորդները՝ քար, մետաղ, պլաստիկ և այլն)
  - Ծրագրի տեղանքում առկա են փոքր այգիներ և պարտեզներ, որոնք մշակվում են հարևան բնակիչների կողմից և որտեղ կարող են օգտագործված լինել թունաքիմիկատներ:
149. Շինարարական աշխատանքների փուլում վառելիքի, յուղի (հիդրավլիկ, փոխանցման տուփ, շարժիչ և այլն) քսայուղերի և այլ հեղուկ նյութերի թափոններով հողի աղտոտման որոշակի վտանգի և մեղմացնող միջոցառումների համար տե՛ս Գլուխ Զ. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ և Գլուխ Ը. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ):

Ե7. Էկոլոգիական ռեսուրսներ

150. Բույսերի և կենդանիների, այդ թվում՝ հազվագյուտ և անհետացող տեսակների և դրանց բնական միջավայրի, պոպուլյացիաների օգտագործումը, վերարտադրությունը, պաշտպանությունը, պահպանումը և կառավարումը կարգավորվում են «Բուսական աշխարհի մասին» օրենքով (ընդունվել է 23.11.1999 թ.), «Կենդանական աշխարհի մասին» օրենքով (ընդունվել է 03.04.2000 թ.), Հայաստանի Կարմիր գրքով, ինչպես նաև Բնության պահպանության միջազգային միության (ԲՊՄՄ) Կարմիր գրքով և ԲՊՄՄ վտանգված տեսակների Կարմիր ցուցակով, որտեղ նշված են բույսերի և կենդանիների այն տեսակները, որոնք կանգնած են գլոբալ ոչնչացման առավել մեծ ռիսկի առաջ և, այդ իսկ պատճառով առանձնացված են որպես խիստ վտանգված կամ խոցելի տեսակներ:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

151. Ծրագրի ուսումնասիրության տարածքը գտնվում է կիսաանապատային լանդշաֆտային գոտում՝ համալրված բուսական և կենդանական աշխարհի անապատային տեսակներով, որոնք բնորոշ են Երևանի ողջ տարածքին: Ինչպես արդեն նշվեց, Ծրագրի տեղանքը գտնվում է կառուցապատված տարածքում, որտեղ հողերը հիմնականում մշակված են և առկա են շինություններ/կառույցներ: Այնուամենայնիվ, տարածքները հետազոտվել են «Կենդանական և բուսական աշխարհի հետազոտության» միջոցով՝ հաշվի առնելով, որ նախատեսվող տարածքում վայրի բուսականությունը մասնակիորեն վերականգնվել է, ռոռզման պակասի, բուսականության խնամքի դադարեցման պատճառով կամ ուղղակի ազատ տարածքներում:
152. Կենսաբազմազանության հետազոտության իրականացման, ինչպես նաև շինարարության գործընթացին խոչընդոտող ծառերի տեսակներն ու քանակը որոշելու համար պայմանագիր է կնքվել մասնագիտացված «Բիո Գամա» ՍՊԸ- ի հետ: Բուսական և կենդանական աշխարհի կարևոր տեսակների հավանական առկայության վերաբերյալ կենսաբանական ելակետային պայմանները նկարագրելու համար կատարվել է տվյալների և գրականության ուսումնասիրություն և մի քանի տեղամասային այցելություն՝ Ծրագրի տարածքում Կարմիր ցուցակում ընդգրկված, վտանգված և/ կամ էնդեմիկ տեսակների առկայությունը որոշելու համար: Հաշվետվության եզրակացությունները տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-1-ում, ամբողջական հաշվետվությունը կներկայացվի ՇՄԱԳ հիմնական փուլում:
153. Կիրառվել է հետևյալ մեթոդաբանությունը.
- ✓ գոյություն ունեցող գրականության և այլ հասանելի աղբյուրների ուսումնասիրություն,
  - ✓ տեղամասային այցելություններ,
  - ✓ տվյալների վերլուծություն և ֆոնային կենսաբանական վիճակի նկարագրություն
  - ✓ Կարմիր ցուցակում գրանցված և/կամ էնդեմիկ/վտանգված տեսակների ցանկի կազմում, որոնք հատուկ պաշտպանական միջոցների կարիք ունեն,
  - ✓ Ծրագրի շրջանակում հեռացվող ծառերի և թփերի տեսակների և քանակի որոշում,
  - ✓ ՇՄԱԳ/ԲԿԳ-ում ներառվող պաշտպանական միջոցառումների վերաբերյալ առաջարկներ.

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ (ՖԼՈՐԱՅԻ) ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

154. Ուսումնասիրվող տարածքների դաշտային աշխատանքների ընթացքում հավաքվել է ծառերի, թփերի և խոտաբույսերի մոտ 50 նմուշ, դրանք չորացվել են, կազմվել են հերբարիումներ, այնուհետև կատարվել են տեսակների որոշման աշխատանքներ: Լաբորատոր ուսումնասիրությունները կատարվել են ՀՀ ԳԱԱ բուսաբանության ինստիտուտում: Համակարգչային «Excel» ծրագրով ստեղծվել է տվյալների բազա, որում ընդգրկվել են բույսերի տեսակային կազմը, ուսումնասիրվող տարածքում դրանց տարածվածությունը, կենսաձևերը, տնտեսական և այլ նշանակություն ունեցող՝ սննդային, համեմունքային, դեղատու, մեղրատու, կերային, դեկորատիվ, տեխնիկական տեսակները: Տեսակների վերաբերյալ տվյալների աղբյուր են հանդիսացել Հայաստանի ֆլորայի 11 հատորները (Флора Армении, 1954-2011), Հայաստանի բույսերի Կարմիր գիրքը (2010), Հայաստանի ջրաճահճային բուսականությունը (Բարսեղյան, 1990), «Կանաչ Հայաստան» ատլասը (2016) և այլն: Ծառաթփատեսակների որոշումների համար օգտագործվել են մի շարք հրատարակություններ (Հարությունյան, 1987; Деревья и кустарники СССР, 1951): Բույսերի գիտական անվանումները ձշտվել են՝ ըստ Ս. Չերեպանովի մեթոդական ձեռնարկի (Չերեպանով, 1995): Տեսակների վերաբերյալ տվյալների վերլուծության համար օգտագործվել

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

է Լ.Բ. Մալիշևի ֆլորայի քանակական վերլուծության մեթոդը (Մալիշև, 1975). Բուսատեսակների գիտական անվանումները պարզաբանվել են Ն. Չերեպանովի մեթոդական ձեռնարկով (Չերեպանով, 1995 թ.):

155. Ուսումնասիրությունների ընթացքում հետազոտվել է ինչպես վայրաճ, այնպես էլ մասնավոր այգիների բուսականությունը՝ հիմնականում ծառերը: Ծրագրի համար առաջարկվող տարածքում իրականացված բուսաբանական հետազոտությունների արդյունքները ցույց տվեցին, որ ուսումնասիրված տարածքը ներկայացված է հիմնականում կիսաանապատային բուսականությամբ, որոնք պատկանում են Երևանի ֆլորիստիկ շրջանին, որը գտնվում է Հին Միջերկրածովյան ֆլորիստիկ ենթաթագավորության Իրանա-Թուրանական գավառի Արմենա-Իրանական ենթագավառում (Թախտաջյան, 1978 թ.):
156. Ուսումնասիրվող տարածքը գրեթե ամբողջությամբ փոփոխություն է կրել քաղաքային զարգացման արդյունքում՝ մշակվել են հողեր, հիմնվել են այգիներ, հարակից հողակտորներում կառուցվել են շենքեր և շինություններ: Ուսումնասիրվող տարածքի գրեթե կեսը զբաղեցնում են այգիները և բանջարանոցները: Պտղատու ծառերից բավականին հաճախ են հանդիպում ծիրանենին, թթենին, ընկուզենին, բալենին, խնձորենին և այլն: Բնակիչների կողմից խնամվող դեկորատիվ ծառերից հանդիպում են թխկի հացենիատերևը (*Acer negundo*), ուռենիներ, թեղի, բարդի և այլն:
157. Ռոտզան պակասի և բուսականության խնամքի դադարեցման պատճառով անմշակ և լքված տարածքներում (ուսումնասիրվող տարածքի գրեթե կեսը) բուսականությունը տեղ-տեղ վերականգնել է իր սկզբնական բնույթը: Ուսումնասիրվող տարածքի բնական բուսականությունը հիմնականում քսերոֆիլ կիսաանապատային է, օշինդրի (*Artemisia fragrans*) առանձին բուսուտներով, որից սակայն բավականին քիչ տարածքներ են պահպանվել: Տարածված են նաև ինվազիվ ու էքսպանսիվ տեսակների մոլախոտեր՝ հազարատերևուկ սովորականը (*Achillea millefolium*), շնախոտ սուրը (*Cynanchum acutum*), խիժաճարճատուկ կնյունանմանը (*Chondrilla juncea*), տատաշ փովողը (*Tribulus terrestris*) և այլն: Հանդիպում են թելուկազգիների (Թալ թուրքմենական - *Atriplex turcomanica*, Թելուկ սպիտակ - *Chenopodium album*), լոբազգիների (Դառը բիան - *Goebelia alopecuroides*), խաչածաղկավորների (Նվարդակ լայնատերև - *Lepidum latifolium*), բարդածաղկավորների (Գեղավեր կամ Տատասկ սովորական - *Cirsium vulgare*), հացազգիների (Արվանտակ մատնաձև - *Cynodon dactylon*) և այլ ընտանիքների ներկայացուցիչներից կազմված մոլախոտային համակեցություններ: Ներկայումս այստեղ առկա են դեգրադացված էկոհամակարգեր՝ շուրջ 40-60% հողի ծածկույթով և աղբավայրեր:
158. Տեղ-տեղ՝ առուների ափերին կամ լճացած հատվածներում զարգացած է ջրաճահճային և ջրամերձ բուսականությունը՝ եղեգի և կեռոնի գերակայությամբ:
159. Ավտոբուսների հավաքակայանի կառուցման համար նախատեսվող տարածքում հայտնաբերվել են բարձրակարգ անոթավոր բույսերի 109 տեսակ, որոնք պատկանում են 97 ցեղի, 37 ընտանիքի, որտեղ տեսակային բազմազանության առումով առաջատար դիրք են զբաղում Բարդածաղկավորների, Հացազգիների, Թելուկազգիների, Լոբազգիների, Հովանոցազգիների և այլ ընտանիքները կենսաձևերի հետևյալ համամասնությամբ՝ ծառեր՝ 26 տեսակ, թփեր՝ 7 տեսակ, խոտաբույսեր՝ 76 տեսակ: Ուսումնասիրվող տարածքի բարձրակարգ բույսերի հիմնական կենսաձևը հանդիսանում են խոտաբույսերը՝ կազմելով ֆլորայի կազմի 69.7%-ը:
160. Ուսումնասիրվող տարածքում աճում են օգտակար բուսատեսակներ, որոնցից շատերը լայնորեն և վաղուց օգտագործվում են մարդու կողմից: Տարածքում ուտելի (համեմունքային, հատիկալընդեղային, բանջարաբոստանային) տեսակներին են պատկանում, աստղազգազար արևելյանը (*Astrodaucus orientalis*), սիբեի սովորականը (*Falcaria vulgaris*), ավելուկ գանգուրը (*Rumex crispus*), դանդուռ սովորականը (*Portulaca oleracea*) և այլն: Տարածքում բավական

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

հարուստ ներկայացված են մեղրատու՝ գազար վայրի (*Daucus carota*), կոծոծ կամ կռատուկ երեսնակ (*Arctium lappa*), փշատ նեղատերև (*Elaeagnus angustifolia*) և դեղատու՝ ճարճատուկ սովորական (*Cichorium intybus*), իշառվույտ դեղատու (*Melilotus officinalis*), մոլոշ կամ փիփերթ արհամարհված (*Malva neglecta*), ջղախոտ կամ եզան լեզու մեծ (*Plantago major*) բուսատեսակները: Հետազոտված տարածքում ներկայացված են որոշ գեղազարդային՝ ուռենի բարեխնայան (*Salix babylonica*), որձախոտ կամ կեռոն լայնատերև (*Typha latifolia*), կերային՝ եղեգ հարավային (*Phragmites australis*), հավակոբեկ սովորական (*Echinochloa crusgalli*), գարի մկնային (*Hordeum murinum*), սիզախոտ անապատային (*Agropyron desertorum*), դաշտավունկ սոխուկավոր (*Poa bulbosa*), խոզանուկ կանաչ (*Setaria viridis*), տեխնիկական ուռենի էլբուրսի (*Salix elbursensis*), ուռենի բարձր (*Salix excelsa*), եղինջ երկտուն (*Urtica dioica*) և այլ բույսեր:

161. Տարածքում աճող տեսակներից շատերը հանդիսանում են մշակովի բույսերի վայրի ցեղակիցներ՝ կաթնուկ կողմնացույց (*Lactuca serriola*), գարի մկնային (*Hordeum murinum*), այծակն սյունաձև (*Aegilops columnaris*), գազար վայրի (*Daucus carota*) և այլն: Ուսումնասիրվող տարածքներում աճում են նաև մակաբույժ՝ գայլխոտ կամ գաղձ ցեղատի (*Cuscuta cesattiana*) և բազմաթիվ մոլախոտային բուսատեսակներ՝ դառը բիան (*Goebelia alopecuroides*), սեզախոտ անապատային (*Agropyron desertorum*), արջընկույզ սովորական (*Datura stramonium*), քանգի սև (*Hyoscyamus niger*), տատաշ փոփոզ (*Tribulus terrestris*), դառնափուշ կամ դառնուկ իտալական (*Xanthium italicum*) և այլն:
162. Հետազոտությունը ցույց տվեց, որ ուսումնասիրված տարածքի 109 տեսակների մեջ առանձնահատուկ պահպանության կարիք ունեցող, **վտանգված, խոցելի, անհետացման եզրին գտնվող և ՀՀ Բույսերի Կարմիր գրքում կամ ԲՊՄՄ (Բնության Պահպանության Միջազգային Միություն) Կարմիր ցուցակում գրանցված տեսակները բացակայում են:** Ուսումնասիրված տարածքում հատուկ պահպանության կարիք ունեցող, վտանգված, խոցելի, անհետացման եզրին գտնվող տեսակներ չեն հայտնաբերվել: Տարածքում հայտնաբերվել են մի շարք սննդային, դեղագործական, համեմունքային, կերային և այլ օգտակար բույսեր, սակայն քանակով և կենսազանգվածով դրանք բավականին փոքր են և բնակչության համար հետաքրքրություն չեն ներկայացնում:
163. Ծրագրի տարածքում առկա ողջ բուսականությունը կտրվելու և մաքրվելու է: Այդ ծառերի և թփերի քանակը, ինչպես նաև հակակշռող և մեղմացնող միջոցառումները ներկայացված են սույն հաշվետվության հետագա գլուխներում (Գլուխ Զ-ում և Գլուխ Ը-ում): Կտրվող տեսակները, անհատների թիվը և կոճղերի տրամագիծը ներկայացված են Կենսաբազմազանության հետազոտության հաշվետվության 4-րդ և 5-րդ աղյուսակներում, որոնք ներառված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-2-ում:
164. Ծառերի քանակը նշվել է՝ ըստ նախնական գնահատման, որը կարող է կրճատվել շինարարական աշխատանքների ընթացքում, քանի որ դրանցից շատերը կարող են պահպանվել և չհատվել: Դա կախված է ավտոբուսային հավաքակայանի ցանկապատի ճշգրիտ դիրքից: Այսպիսով, բուսականության մաքրման աշխատանքները սկսելուց առաջ կապալառուն պետք է վերահաշվի ծառերն ու թփերը և համապատասխանաբար թարմացնի Ծառերի կառավարման պլանը:

ԿԵՆՏՐԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ (ՖԱՈՒՆԱՅԻ) ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

165. Կենդանական աշխարհի (Ֆաունայի) հետազոտությունն իրականացվել է 2021 թ. հունիսին՝ դաշտային տեղամասային այցելության եղանակով (հունիսի 21, 26 և 30-ին) միջոցով: Ուսումնասիրվել է հազվագյուտ, վտանգված, էնդեմիկ տեսակների առկայությունը, ցամաքային անողնաշարավոր կենդանիների, երկկենցաղների, սողունների, թռչունների և

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

կաթնասունների տեսակների նշանակությունը: Ամբողջական հաշվետվությունը ներկայացված է ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է1-ում:

166. Կիրառվել են միջատաբանական հետազոտությունների ավանդական մեթոդները (Голуб и др., 2012), որոնց թվում՝ հավաք միջատաբանական ցանցով, հնձում խոտերի և թփերի վրայով, ճյուղերի թոթափում, հավաք քարերի տակից, ձեռքով հավաք, կենդանի ծառերի հին կոճղերի և քայքայման տարբեր փուլերում մահացած կոճղերի ստուգումներ և այլն: Նյութերը հավաքվել են Ծրագրի տարածքից, այդ թվում՝ ջրային առուների ափերի, տափաստանային դաշտերի հողերի և այլ տարածքներից: Ստուգվել են նաև միջատներով պոտենցիալ վարակված ծառերի և խոտերի որոշ չորացած հատվածներ (ճյուղեր, ցողուններ, արմատներ): Քանի որ այցելություններն իրականացվել են համեմատաբար ուշ ժամանակաշրջանում և որոշ տեսակների հասուն առանձնականներն այլևս չէին հանդիպում, հավաքվել են նաև դրանց որոշման ենթակա մնացորդները:
167. Հավաքված փորձանմուշները որոշվել են՝ օգտագործելով համապատասխան կարգաբանական խմբերի վերաբերյալ առկա մենագրություններն ու որոշիչները (Тер-Минасян, 1947; Яблоков-Хнзорян, 1967, 1976; Акрамовский, 1976; Данилевский, Мирошников, 1985; Марджанян, 1986; Аракелян, 1994; Tuzov (ed), 1997, 2000; Абдурахманов, Набоженко, 2011.), ինչպես նաև ՀՀ ԳԱԱ Կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի ԳԿ-ի Կենդանաբանության ինստիտուտի գիտական կոլեկցիոն նյութերի հետ համեմատության միջոցով: Հաշվի են առնվել նաև այլ ծրագրերի ուսումնասիրության տարածքների մերձակայքից և գիտական հավաքածուներից ձեռք բերված տվյալները:

Ցամաքային անողնաշար կենդանիներ

168. Ընդհանուր առմամբ, ուսումնասիրված տարածքի կենսավայրերը (բիոտոպերը) կրում են ռուդերալ բնույթ՝ գտնվելով մարդածին խիստ ճնշման ներքո. կիսաանապատային և չորային տափաստանային բուսականության որոշ մնացորդային բաղադրիչներ փոխարինվել են արհեստականներով՝ պարտեզներով և այգիներով: Ուստի ցամաքային անողնաշար կենդանիների ֆաունան ևս ունի մնացորդային բնույթ և կարող է բնութագրվել որպես հիմնականում կիսաանապատային՝ ընդգրկելով նաև որոշ ծառաթփային բուսականության հետ կապված տարրեր:
169. Ուսումնասիրության տարածքում հայտնաբերվել են երկու տեսակի անողնաշար կենդանիների ներկայացուցիչներ՝ հողվածոտանիներ (Arthropoda) և փափկամարմիններ (Mollusca): Հողվածոտանիներն ընդգրկում են 18 ընտանիքի պատկանող 54 տեսակի բզեզ (Coleoptera), 1 տեսակի մորեխ (Orthoptera), 5 ընտանիքի պատկանող 9 տեսակի թիթեռ (Lepidoptera) և 3 ընտանիքի պատկանող 7 տեսակի թռչանթաթև (Hymenoptera), իսկ փափկամարմինների տիպից (Mollusca)՝ 2 ընտանիքի պատկանող 3 տեսակ:
170. Այս բոլոր տեսակները լայն տարածում ունեցող տեսակներ են: Վերոհիշյալ տարածքից չի հայտնաբերվել ՀՀ Կարմիր գրքում (Հայաստանի..., 2010) և ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում (IUCN Red List) գրանցված անողնաշար կենդանիներից որևէ տեսակ: Չեն գրանցվել նաև նեղ տարածված տեսակներ՝ Անդրկովկասի, Կովկասյան էկոտարածաշրջանի էնդեմիկներ: Վերոհիշյալ տարածքից չի հայտնաբերվել ՀՀ Կարմիր գրքում (Հայաստանի..., 2010) և ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում (IUCN Red List) գրանցված անողնաշար կենդանիներից որևէ տեսակ: Չեն գրանցվել նաև նեղ տարածված տեսակներ՝ Անդրկովկասի, Կովկասյան էկոտարածաշրջանի էնդեմիկներ: Հետևաբար, կարելի է եզրակացնել, որ առաջարկվող Ծրագիրը նկատելի ազդեցություն չի ունենա Հայաստանում նմանատիպ բիոտոպերի ցամաքային անողնաշարավոր կենդանիների կենսաբազմազանության վրա:

Երկկենցաղներ, սողուններ

171. Երկկենցաղների և սողունների հետազոտությունների համար օգտագործվել է ստանդարտ մեթոդաբանություն: Հետազոտությունները կատարվել են 6 օրվա ընթացքում: Սողունները դիտարկվել են և՛ ցերեկային, և՛ երեկոյան ժամերին: Սողունների և երկկենցաղների հաշվարկն իրականացվել է երթուղային դիտարկումների միջոցով՝ համաձայն ընդունված մեթոդների (Формозов, 1951, 1976; Новиков, 1953; Priedniex, 1990; Heiger, 2003 և այլն): Երթուղային դիտարկումները կատարվել են, երբ սողուններն արևոտ ժամանակ տաքանում են: Կենդանիներն անմիջականորեն հանդիպել են ուսումնասիրվող տարածքում, ինչպես նաև դրանց առկայությունը որոշվել է՝ էլնելով դրանց հետքերից, բներից, թաքստոցներից և կենսագործունեության այլ արգասիքներից: Ստացված տվյալները համեմատվել են այլ հետազոտությունների և առկա գրականության տվյալների հետ: Երթուղու ամբողջ ընթացքը գրանցվել է GPS տեղորոշման սարքի օգնությամբ, այդ թվում՝ կենդանիների հանդիպելու վայրը, նրանց բները և մշտական թաքստոցները: Հնարավորության դեպքում կենդանին լուսանկարվել է:
172. Հետազոտությունների ընթացքում մեր կողմից դիտարկվել է երկկենցաղների երկու տեսակ (Կենսաբազմազանության հետազոտություն, Աղյուսակ 3)՝ կանաչ դոդոշը (*Bufo variabilis*) և լճագորտը (*Pelophylax ridibundus*): Այս տեսակները լայնորեն տարածված են հանրապետության գրեթե ողջ տարածքում, ենթարկվում են մարդածին կենսացենոզների, և նրանց քանակությունը կայուն է անգամ Երևան քաղաքում:
173. Ուսումնասիրությունների ընթացքում սողուններից դիտարկվել են՝
✓ մողեսների չորս տեսակ՝ կովկասյան ազաման (*Paralaudakia caucasia*), Ռադդեի ժայռային մողեսը (*Darevskia raddei nairensis*), շերտավոր մողեսը (*Lacerta strigata*) և դեղնափորիկը (*Pseudopus apodus*) և
✓ օձերի երեք տեսակ՝ կապարագույն սահնօձ (*Hemorrhois nummifer*), կարմրափոր սահնօձ (*Dolichophis schmidti*) և ջրային լորտու (*Natrix tessellata*):
174. Տեսականորեն կարող են լինել սողունների տեսակներ՝ փոքր թվով անհատներով, որոնք չեն դիտվել դաշտում, բայց իրականում կան և կարող են լինել հետազոտված տարածքում: Երկկենցաղների և սողունների նման տեսակներ հայտնաբերվել են հարևան տարածքներում նախորդ հետազոտությունների ընթացքում (Ասլանյան և այլք, 2003 թ.), ինչպես նաև ծառագորտ (*Hyla savignyi*), կասպիական կրիա (*Mauremys caspica*), կույր օձ (*Typhlops vermicularis*) և գյուրգա (*Macrovipera lebetina*):
175. Դիտարկվող տարածքում գրանցված սողուններից միայն գյուրգան, որը հետազոտության ընթացքում չի նկատվել, կարող է որոշակի վտանգ ներկայացնել աշխատող անձնակազմի համար: Այնուամենայնիվ, չբացառելով հնարավորությունը, այս տեսակների առկայությունը դիտարկվող տարածքում ներկայումս քիչ հավանական է, քանի որ այդ տարածքը խստորեն ենթարկվել է մարդածին ազդեցության:
176. Ուսումնասիրության տարածքում դիտարկված բոլոր տեսակներից (ինչպես ներկա հետազոտության ընթացքում, այնպես էլ նախկինում) բոլորը երկրում բնութագրվում են կայուն թվով և ոչ մեկը ներառված չէ ՀՀ Կարմիր գրքում: Երկկենցաղների 3 տեսակ և սողունների 7 տեսակ ներառված են ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում՝ LC կարգավիճակով:²³

Թռչուններ

177. Թռչունների հետազոտությունն իրականացվել է 2021 թ. հունիսի 16-ից 20-ը: Այս ընթացքում Ծրագրի համար նախատեսված ամբողջ տարածքը (12 հա) ուսումնասիրվել է 6 անգամ՝ հետևյալ մեթոդաբանությամբ. ակնադիտական գննությամբ փնտրվել է յուրաքանչյուր

²³ Least Concern – քիչ վտանգված

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

տեսակի նախընտրած բնակավայրը («Celestron» 12X56 հեռադիտակի օգտագործմամբ) և կատարվել է ձայնային ազդանշանների որոշում՝ դրանց առկայությունը որոշելու համար: Դիտարկումները կատարվել են օրական երկու անգամ՝ առավոտյան և երեկոյան: Դիտարկման տարածքը որոշվում է՝ օգտագործելով բարձր շարժունակության օբյեկտների դիտարկման ստանդարտ տեխնիկան. այն ընդգրկում է շինարարական աշխատանքների իրականացման՝ ողջ տարածքը և դրան հարակից աջ և ձախ կողմերի բուֆերային գոտիները (յուրաքանչյուրը՝ 100 մ) (ուսումնասիրված տարածքի ճշգրիտ տեղանքի նկարագրությունը և ամբողջական գեկույցը տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-2-ում):

178. Թռչունների հաշվարկը կատարվել է՝ ըստ ստանդարտ մեթոդների (Vinokurov, 1963; Formozov, 1951; Novikov, 1953; Priednieks, 1990): Երթուղու երկայնքով նշվել են թռչունների ուղղակիորեն հանդիպող բոլոր տեսակները, և, հնարավորության դեպքում, հաշվարկն իրականացվել է նաև ձայների վերծանման միջոցով: Երթուղու երկայնքով անցումն ու թռչունների հաշվառումը իրականացվում էր հաշվարկի ընթացքի միջին արագությամբ 0,8-ից 2,5 կմ/ժամ, որոշ տեղերում դիտակետեր էին նախատեսվում՝ ավելի երկար ժամանակահատվածում դիտարկելու համար (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ, Նկար 1):

179. Ուսումնասիրվող տարածքում հնարավոր է համարվել 7 կարգի և 18 ընտանիքի պատկանող 23 թռչունների տեսակների առկայությունը, որից հետազոտության ընթացքում գրանցվել է թռչունների 18 տեսակ, 1 տեսակ գրանցվել է հատուկ ձայնային ազդանշանների վերծանման միջոցով: Դիտարկման ժամանակահատվածում ուսումնասիրվող տարածքում չորս (4) տեսակ չի հայտնաբերվել, սակայն այդ տեսակները ներառված են ցուցակում, քանի որ բնորոշ են քաղաքային՝ կիսաանապատային տափաստանային և այգիների տարածքներով լանդշաֆտին:

180. Սովորաբար բնակելի տների տարածքում գերակշռում են քաղաքային տեսակները՝ տնային ճնճղուկ, սովորական կաչաղակ և մոխրագույն ագռավ: Մեծ երաշտահավը, կարմրակատարը, սև կեռնեխը, հարավային սոխակը, դալուկ մորեհավը հիմնականում գրանցվել են այգիների տարածքներում՝ պտղատու ծառերի և թփերի մեջ: Խոտապատ բաց տարածքներում դիտվում են մեծ քանակությամբ սև մանգաղաթևը, գյուղական ծիծեռնակը, ինչպես նաև հոպոպը և սովորական ճայր: Հետազոտված տարածքը իդեալական է ոսկեգույն մեղվակերի և արտոյտների համար: Ռոռզման ջրացքների և տարբեր հողակտորների սահմանների երկայնքով դիտվել են սպիտակ խախտոնիկ և ժուլան: Թռչնաֆաունայի առատ բազմազանությունը, որը ներկայացված է մանր սերմնակերներով, միջատակերներով, ինչպես նաև մանր կրծողներով, գրավում է գիշատիչ թռչունների որոշ տեսակներին, օրինակ՝ սովորական հողմավար բազեին:

181. Վերը թվարկված տեսակներից որևէ մեկը գրանցված չէ ՀՀ Կարմիր գրքում: Բոլոր տեսակները կարելի է համարել սինանտրոպային և բավականին հաջողությամբ հարմարեցված քաղաքային և մերձքաղաքային միջավայրին:

Կաթնասուններ

182. Կաթնասունների դաշտային հետազոտությունն իրականացվել է գծային երթուղու մեթոդի կիրառմամբ՝ թիրախային տարածքում դրանց առկայությունը և տարածվածությունը գնահատելու համար: Ողջ ծրագրային և դրան շրջապատող տարածքը ուսումնասիրման նպատակով բաժանվել է երկու երթուղու: Յուրաքանչյուր տեսակի համար դիտարկվել են համապատասխան կամ նախընտրելի բնակավայրերը, կենդանիները հաշվվել և բաց են թողնվել: Երթուղիների վրա բոլոր կենդանիների դիտարկումն ու գրանցումը կատարվել է քայլելով: Հավաքագրված տվյալները գրանցվել են տվյալների բազայում: Հնարավորության դեպքում կենդանիները լուսանկարվել են: Գրանցվել են նաև կաթնասունների բների, ոտնահետքերի և կենսագործունեության արգասիքների հետքերը:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Չղջիկների հայտնաբերման նպատակով կիրառվել է ձայնային (ակուստիկ) հայտնաբերման մեթոդը: Միաժամանակ կիրառվել են ուլտրաձայնային Echo Meter Touch 2 Pro դետեկտորը՝ չղջիկների արձակած ուլտրաձայները որոշելու համար: Ձայնագրությունների վերլուծությունը կատարվել է Kaliedoscope softwares համակարգչային ծրագրերի միջոցով: Խոշոր կաթնասունների հետազոտությունների ժամանակ ուսումնասիրվել են կենդանիների կենսագործունեության հետքերը (կղանքը, ոտնահետքերի առկայությունը և լքված բները):

183. Հայաստանում տարածված կաթնասունների 95 տեսակից ուսումնասիրվող տարածքում կարելի է հանդիպել 12 տեսակին: Դրանք դասակարգված են 5 խմբում՝
- 1) ոզնիներ - Erinaceomorpha - 1 տեսակ
  - 2) միջատակերներ - Insectivora - 1 տեսակ
  - 3) ձեռքաթևավորներ - Chiroptera - 6 տեսակ
  - 4) կրծողներ - Rodentia - 3 տեսակ
  - 5) գիշատիչներ - Carnivora - 1 տեսակ
184. Ուսումնասիրության տարածքում դաշտային հետազոտության ընթացքում գրունտային առուների մոտակայքում նկատվել են մոխրագույն առնետները (*Rattus norvegicus*): Տափաստանային դաշտամկները (*Apodemus witherbyi*), արևելաեվրոպական դաշտամուկը (*Microtus levis*) և երկգույն ոզնի: Ուսումնասիրվող տարածքում հայտնաբերվել են սասկած հարավային սպիտակակուրծք ոզնի (*Erinaceus concolor*), աղվեսի (*Vulpes vulpes*) կղանքներ:
185. Ձայնագրող սարքերի օգնությամբ ձայնագրվել է 4158 ձայն, որոնց վերլուծությունները ցույց են տվել, որ հիմնականում այդ տարածքում հանդիպում են միջերկրածովային փոքրաչղջիկը (*Pipistrellus kuhli*), թզուկ փոքրաչղջիկը (*Pipistrellus pipistrellus*): Ձայնագրված չղջիկների մեջ գրանցվել են նաև բեղավոր չղջիկների (*Myotis mystacinus*), տափաստանային չղջիկների (*Myotis aurascens*) ձայները:
186. Բոլոր կենդանիները տարածված են տարածաշրջանում: Ոչ մի տեսակ գրանցված չէ ՀՀ Կարմիր ցուցակում: Միայն մեկ տեսակ՝ արևելաեվրոպական դաշտամուկը (*Southern vole*) գրանցվում է որպես *հազվագյուտ*:

ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՀՊԱՆՎՈՂ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ և ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

187. Ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ նախատեսվող գործունեությունը չի իրականացվելու ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների սահմաններում, ինչպես նաև Ծրագրի անմիջական տարածքում՝ ՀՀ Կառավարության 2008 թ-ի օգոստոսի 14-ի «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N967-Ն որոշմամբ հաստատված բնության հուշարձանները բացակայում են: Նախատեսվող գործունեության տարածքին ամենամոտ գտնվող հատուկ պահպանվող տարածքը՝ 7 կմ-ից ավելին Արարատի մարզի Արագածի գյուղի մոտ գտնվող Որդան Կարմիր արգելավայրն է:
188. ՀՀ Կառավարության 2008 թ-ի օգոստոսի 14-ի «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկից առավել հավանական կարող են համարվել Հրազդանի կիրճի ձախափնյա մասում գտնվող «Անանուն» սյունաձև բազալտներ երկրաբանական հուշարձանները, որոնք գտնվում են շիրանարական աշխատանքների հրապարակից և տրանսպորտային ուղիներից առնվազն համապատասխանաբար 5.8 և 6,3 կմ հեռավորության վրա:

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ և ՊԱՏՄԱ- ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

189. Հնագետի խորհրդատվության համաձայն՝ նախատեսվող ծրագրի տարածքում Հայաստանի Հանրապետության Երևանի քաղաքի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակում ներառված հնագիտական վայրեր չկան (տես ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-3): Առավել մոտ գտնվող հնագիտական հուշարձանը՝

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

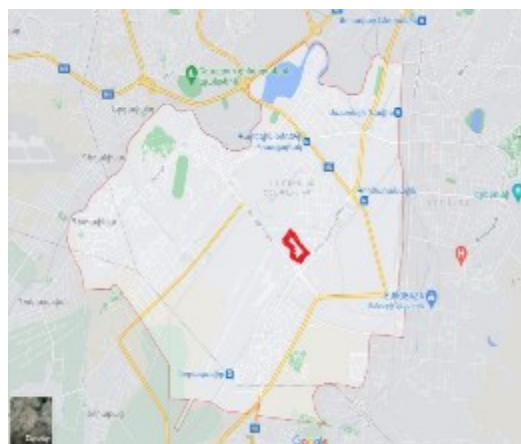
Կարմիր Բլուր համալիրն է, որի հեռավորությունը նախատեսվող գործունեության տարածքից կազմում է մոտ 800մ:

Ե8. Մոցիալ- տնտեսական պայմանները

190. Արշակունյաց պողոտայի հարևանությամբ ավտոբուսային հավաքակայանը կկառուցվի Երևան քաղաքի վարչական տարածքում, որը Հայաստանի Հանրապետության ամենամեծ վարչական, տնտեսական, գիտական և մշակութային կենտրոնն է և տարածաշրջանային փոխադրումների կարևորագույն տրանսպորտային տարանցիկ հանգույցը: Երևանը գտնվում է Արարատյան դաշտի հյուսիսարևելյան մասում՝ Հրազդան գետի երկու ափերին, ծովի մակարդակից 900-1200 մ բարձրության վրա և սահմանակից է ՀՀ Արարատի, Արմավիրի, Արագածոտնի և Կոտայքի մարզերին: Երևանի տարածքը 233 քառ. կմ է, բնակչությունը՝ 1087,9 հազար մարդ, որը կազմում է Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ավելի քան 35% -ը:
191. Երևանի տնտեսությունը բազմաճյուղ է՝ գյուղմթերքի վերամշակումից մինչև տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ: Երկրի համախառն ներքին արդյունքում (ՀՆԱ) կապիտալի տեսակարար կշիռը կազմում է 42,1%: Երևանին են բաժին ընկնում հանրապետության արդյունաբերության ընդհանուր ծավալի 42.1%-ը, շինարարության՝ 53.9%-ը, մանրածախ առևտրի՝ 82.6%-ը, ծառայությունների՝ 85.5%-ը, շահագործման հանձնված բնակելի շենքերի՝ 77.6%-ը, հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտների՝ 33.2%-ը: Հաշվի առնելով Երևան քաղաքի վարչական, տնտեսական, ինչպես նաև գիտական և մշակութային ներուժը՝ քաղաքային տնտեսության բոլոր ոլորտների զարգացման և ենթակառուցվածքների բարելավման և զարգացման ծրագրերի իրականացման համար թիրախ են հանդիսանում այս ոլորտները: Այս գործընթացում կարևորվում է միջազգային համագործակցության ընդլայնումը, համայնք-մասնավոր հատվածների արդյունավետ համագործակցությունը:
192. Երևան քաղաքը բաժանված է 12 վարչական շրջանի: Ծրագիրը կիրականացվի Շենգավիթ վարչական շրջանում:

Շենգավիթ վարչական շրջան

193. Ավտոբուսային նոր հավաքակայանը կկառուցվի Շենգավիթ վարչական շրջանի տարածքում (տե՛ս նկար Ե-13):

194. Շենգավիթը Երևանի ամենախոշոր արդյունաբերական վարչական շրջանն է: Խոշոր գործարանները և արտադրական ձեռնարկությունները կառուցվել են խորհրդային տարիներին, սակայն Հայաստանի անկախացումից հետո ծանր արդյունաբերության գործարանների մեծ մասը լքվեց, այդ թվում նաև Երևանի կաշվի գործարանը, որի տարածքի

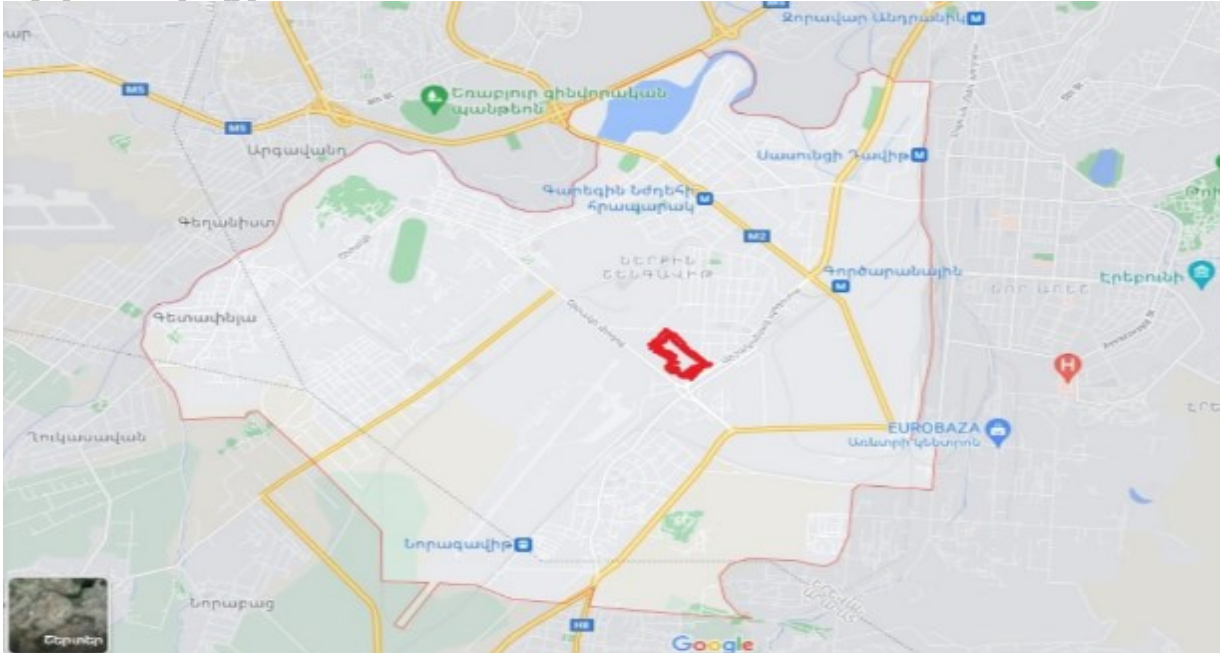
Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

վրա մասնակի ազդեցություն կունենա ճանապարհի կառուցումը: Շենգավիթ վարչական շրջանի տարածքում՝ Արշակունյաց պողոտայում տեղակայված են բազմաթիվ առևտրի խանութներ, պատկերասրահներ և առևտրային գրասենյակներ, այդ թվում՝ «Մինոփսիս Արմենիա»-ի գլխամասը և «Երևան Մոլը»՝ Հայաստանի ամենամեծ առևտրի կենտրոններից մեկը: Երևանի հանրակրթական դպրոցների գրեթե 15%-ը գտնվում է Շենգավիթում: Վարչական շրջանն ունի 29 հանրակրթական դպրոց, 2 մասնավոր դպրոց, ինչպես նաև 1 արհեստագործական ուսումնարան, որոնցից միայն Փանոս Թերլեմեզյանի անվան Երևանի գեղարվեստի պետական քոլեջն է գտնվում առաջարկվող ճանապարհի ծրագծին մոտ և գնահատվում է որպես արժեքավոր ընկալիչ:

195. Վարչական շրջանը գտնվում է Երևանի հարավում և զբաղեցնում է 4090 հա տարածք՝ 141.700 բնակչությամբ:
196. Երևանի քաղաքապետարանի կողմից Ծրագրի համար հատկացված հողակտորը զբաղեցնում է 11.7 հա և գտնվում է Արշակունյաց պողոտա և Շիրակի փողոց փոխհատման հարևանությամբ:
197. Ծրագրի ազդեցության տարածքում սոցիալական համակարգերի առկայության վերաբերյալ հիմնական տեղեկատվությունը, որոնք կարող են կրել ինչպես ուղղակի, այնպես էլ անուղղակի ազդեցություն ավտոբուսների նոր հավաքակայանի կառուցման և շահագործման հետևանքով, հավաքագրվել է տեղամասային այցելությունների ընթացքում (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ):
198. Ծրագրի սոցիալական համակարգերը ներկայացված են այնպիսի արժեքավոր ընկալիչներով, ինչպիսիք են՝
- ✓ տեղի բնակչությունը՝ հատկապես Արշակունյացի և Շիրակի փողոցների խիտ բնակեցված տարածքում և հարևան փողոցներում՝ ներառյալ խոցելի խմբերը,
  - ✓ պետական գույքը՝ դպրոցը և ընդհանուր օգտագործման պետական ճանապարհները,
  - ✓ համայնքային և մասնավոր սեփականությունը, ինչպիսիք են՝ բնակելի տները, ձեռնարկատիրական օբյեկտները, մշակվող այգիները և գյուղատնտեսական նշանակության հողերը,
  - ✓ հաղորդողները, ինչպիսիք են՝ հեռահաղորդակցության ուղիները, ջրատար և գազատար խողովակները, էլեկտրականության սյուները և գծերը, ջրահեռացման համակարգերը, ոռոգման գրունտային առուները:
199. Նախագծային աշխատանքների ընթացքում, ինչպես նաև առաջին հանրային լսումների ժամանակ պարզվեց, որ ծրագրի տարածքին անմիջականորեն հարող բնակելի թաղամասի կոյուղատար համակարգը բացակայում է: Տեղի բնակչությունն ապօրենի կերպով կեղտաջրերը թափում է ոռոգման ջրանցք, ինչը հանգեցրել է ջրանցքի ջրի որակի վատթարացմանը և դարձել է զարշահոտի աղբյուր (տե՛ս Հավելված Թ, Ենթահավելված Թ-3): Տեղի բնակչության համար կոյուղատար համակարգի հնարավորության (կառուցվող հավաքակայանի հարմարություններին միացնելու միջոցով) հարցը դիտարկվել և քննարկվել է ԵԲ-ի հետ: ԵԲ-ն տեղեկացրեց տեղի բնակչության համար կոյուղատար համակարգ ստեղծելու մտադրության մասին և հանձնարարեց կատարել անհրաժեշտ հաշվարկները և նախագծել ավտոբուսների հավաքակայանի կոյուղատար խողովակը՝ հաշվի առնելով նոր ստեղծված տեղական կոյուղու համակարգին հետագա միացման հեռանկարը:
200. Վերոնշյալ սոցիալական համակարգերի վրա հնարավոր ազդեցության տեսակը և համապատասխան մեղմացնող միջոցառումները ներկայացված են Գլուխ Զ-ում: Նախքան Ծրագրի մեկնարկը ՄՆԽ-ի կողմից կատարվելու է Մանրամասն չափագրման հետազոտություն և մշակվելու է ՀՕՏՕ, որն իրականացվելու է Պատվիրատուի կողմից: ՀՕՏՕ ընթացակարգի շրջանակներում օտարվող գույքի վերաբերյալ մանրամասն տվյալները ներկայացվում են առանձին հաշվետվությունում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նկար Ե-13. Ծրագրի տեղադիրքը Շենգավիթ վարչական շրջանում

2. ԲՆԱՊԱՀՂԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

201. Այս բաժինը բացահայտում է ծրագրի ազդեցության տարածքում շրջակա միջավայրի վրա՝ այդ թվում՝ բնակչության կենսամակարդակի վրա Ծրագրի հնարավոր դրական և բացասական, ուղղակի և անուղղակի ազդեցությունների շրջանակը ֆիզիկական, կենսաբանական, սոցիալ-տնտեսական (ներառյալ՝ աշխատանքի անվտանգության և առողջության, համայնքների առողջության և անվտանգության, խոցելի խմբերի և զենդեքային խնդիրների), ինչպես նաև ուսումնասիրվել են գլոբալ և գումարային ազդեցությունները: Այն ազդեցությունները, որոնք Ծրագրի գործողությունների ուղղակի արդյունք չեն հանդիսանում, սակայն կարող են առաջանալ Ծրագրի առկայության պատճառով, հատկապես սոցիալական բնույթի ազդեցությունները, նույնպես ուսումնասիրվել են ՇՄԱԳ փուլում:

2.1. Դրական ազդեցությունները

ա) Նախագծին առնչվող դրական ազդեցությունները

202. Ծրագրի նպատակը՝ Շենգավիթ վարչական շրջանում սեղմված բնական գազի լիցքավորման կայանով ավտոբուսների նոր հավաքակայանի կառուցումն է, որը կնպաստի Երևանի խիստ խաթարված հասարակական տրանսպորտային ենթակառուցվածքի բարելավմանը: Նշված հավաքակայանի կառուցման շնորհիվ էապես կբարելավվեն և՛ գործող, և՛ նոր ձեռք բերված քաղաքային ավտոբուսային շարժակազմի շահագործման պայմանները, ինչպես նաև էապես կբարելավվի ոլորտի աշխատակիցների բարեկեցությունը:

203. Վերջին երկու տասնամյակների ընթացքում ներդրումների բացակայության պատճառով Երևանում գոյություն ունեցող ավտոբուսների հավաքակայանների պայմանները խիստ վատթարացել են: Պայմանները վնասակար են ինչպես քաղաքային ավտոբուսային շարժակազմի շահագործման, այնպես էլ ավտոբուսների ոլորտի աշխատակիցների բարեկեցության համար: Ծրագիրը միտված է զգալիորեն բարելավելու ավտոբուսների

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

շարժակազմի շահագործումը, քանի որ հավաքակայանի բոլոր բաղադրիչները՝ կայանատեղիի տարածքը, հավաքակայանի տարածքում տրանսպորտային միջոցների շարժը, էրթնեկության հոսքին համապատասխան մուտքերն ու ելքերը, վարչական շենքը և այլ կառույցները նախագծվել են՝ համաձայն միջազգային և տեղական կանոնակարգերի՝ հավաքակայանի չափերի և հատակագծի բարելավմամբ, ինչպես նաև հաշվի առնելով աշխատանքի անվտանգության և աշխատողների առողջության պահանջները: Ծրագրի կառուցվածքային տարրերը, հատկապես վարչական շենքը կառուցվելու է հաշվի առնելով տարածաշրջանի սեյսմիկ ակտիվության ռիսկայնությունը:

204. Հավաքակայանի տարածքը նախագծված է այնպես, որ չի սահմանափակվում հաշմանդամություն ունեցող աշխատողների անարգել տեղաշարժը ամբողջ համալիրի ներսում: Մուտքի դարբասների և շենքերի մուտքերի մոտ նախատեսվում են թեքահարթակներ՝ անվասայլակ օգտագործողների տեղաշարժը հարմարավետ լինելու համար: Բազմահարկ շենքերում կտեղադրվեն վերելակներ: Սահմանափակ ֆիզիկական հնարավորություններով մարդկանց համար նախատեսված են նաև գետնի ուղորդող սալիկաձածակեր և ձայնային նախագոյշական ազդանշաններ:

205. Կայունության և էկոլոգիապես մաքուր լինելու սկզբունքը կիրառվել է նաև շինարարական նյութերի ընտրության հարցում: Նյութերի ընտրության և վերջնամշակման աշխատանքների հիմնական նկատառումները հետևյալն են՝

- I. նախագծում պահպանում է տարածաշրջանային և տեղական ճարտարապետական ոճը,
- II. համալիրն ամբողջությամբ նախագծված է միասնական ճարտարապետական ոճով,
- III. առաջարկվել է օգտագործել մոդուլային կահույք՝ աշխատանքային առավել զգոն մթնոլորտ ստեղծելու համար;
- IV. կիրառվելու են սենդվիչ պանելները, որոնք առավել էներգաարդյունավետ են,
- V. նախատեսվում է բնական լուսավորություն և օդափոխություն ապահովել բոլոր այն սենքերում, որտեղ դա հնարավոր է, մասնավորապես մուտքի միջանցքը, հանգստի սենյակները, վարչական օբյեկտները, զուգարանները և վերանորոգումների սրահը: Էներգաարդյունավետ լուսադիոդային լամպեր կօգտագործվեն այն տարածքներում, որտեղ անհրաժեշտ է ապահովել արհեստական լուսավորություն:
- VI. Տանիքները կառուցված են՝ ապագայում ֆոտովոլտային վահանակներ տեղադրելու հարմարությամբ:
- VII. Հնարավորության դեպքում օգտագործվում է երկրորդային օգտագործման ջուր:
- VIII. Կոշտ թափոնների հետագա վերամշակման նպատակով կուտակման համար տեղադրվելու են առանձնացված աղբամաններ՝ վարչական շենքի տարբեր հատվածներում և այլ տարածքներում:

բ) Էկոլոգիական օգուտները

206. Ի տարբերություն դիզելային ավտոբուսների՝ ԲՍԳ-ով աշխատող ավտոբուսներն ավելի անաղմուկ են և դրանց ածխաթթու գազի և ազոտի օքսիդի արտանետումները ավելի նվազ են: ԲՍԳ-ավտոբուսները կարող են զգալիորեն նպաստել շրջակա միջավայրի պահպանությանը՝ ածխաթթու գազի արտանետումները կրճատվում են 10-30 %-ով, ազոտի օքսիդի արտանետումները՝ 90%-ով, գրեթե ամբողջությամբ վերանում է PM2.5 մանր մասնիկներով փոշին, ինչպես նաև զգալիորեն նվազում է աղմուկի աղտոտումը, քանի որ ԲՍԳ շարժիչներն առավել անաղմուկ են: Ներկա իրավիճակում, երբ ավտոբուսների հավաքակայանը տեղակայվելու է մի տարածքում, որտեղ օդի որակը որոշ աղտոտող նյութերի

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

գծով արդեն իսկ վատթարացած է (հիմնականում NO₂, PM₁₀ և PM_{2.5}), ավտոբուսային հավաքակայանի նախագիծը փաստորեն հանդիսանում է էկոլոգիապես մաքուր ծրագիր և , քանի որ ենթադրվում է, որ Ծրագրի շնորհիվ Երևանում ներկա անմխիթար տրանսպորտային միջոցների թիվը կրճատվելու է, ապա հնարավոր է քաղաքի ֆոնային աղտոտվածության նվազեցումը:

207. Ինչպես նշվել է նախորդ գլխում, տարածքի արևելյան եզրով անցնող ջրանցքի հին և վնասված հունը ջրամեկուսացում չի ապահովում: Հեղեղումներից և տեղանքի լիթոլոգիական հատվածում հողերի ողողաքայքայումից խուսափելու համար անհրաժեշտ է նախաձեռնել և իրականացնել ջրանցքների բեկորներից և բուսականությունից մաքրման, հատակի խորացման և հոսքի կարգավորման գործողություններ, կանխել ջրանցքներից ջրի ներթափանցումը հողի շերտեր: Խնդրի լուծման համար առաջարկվել է իրականացնել բետոնե և մետաղական կառուցվածքով ջրանցքների ամրացման աշխատանքներ:
208. Ավտոբուսային հավաքակայանի ջրահեռացման համակարգի նախագծում հաշվի են առնված նաև տեղի տարածքի ջրային հոսքերը վերահսկելու, հողերի ողողաքայքայումը և տեղանքում հեղեղումները նվազագույնի հասցնելու նկատառումները:
209. Նախագծային լուծումները սերտորեն փոխկապակցված են էկոլոգիական օգուտների հետ. հաշվի է առնված բնական ռեսուրսների (ջրի, նյութի և էներգիայի) խնայողության սկզբունքը: Այդպիսի լուծումներից են. ջրի վերաշրջապատույտը և երկրորդային ջրի վերօգտագործումը, էներգաարդյունավետ վահանակները և այլն:
210. Կանաչապատման նախագիծը նույնպես որոշակի էկոլոգիական օգուտներ է խոստանում, այն է՝ տեղանքի գեղագիտական գրավչության բարելավում և էկոլոգիական արժեքի բարձրացում, հողի բաղադրակառուցվածքի կայունացում, անձրևաջրերի հոսքերի ներթափանցման բարելավում, և աղմուկի որոշակի նվազում (մասնավորապես Աղմուկի հետազոտության և մոդելավորման միջոցով որոշված հատվածների համար):

զ) Սոցիալ-տնտեսական օգուտները

211. Երևան քաղաքի հասարակական տրանսպորտի համակարգը ներառում է միկրոավտոբուսների, ավտոբուսների, տրոլեյբուսների և մետրոպոլիտենի երթուղիները: Հասարակական տրանսպորտի ենթակառուցվածքը վատթարացել է, իսկ մեքենաների շարժակազմը հին է և վատ պահպանված, դրանց միջին արագությունը կազմում է ժամում 16 կիլոմետր: Ավելին, 2013 թվականից ի վեր մի քանի ավտոբուսային երթուղիներ փակվել են՝ երթևեկությունը տեղափոխելով այլ ավտոբուսային գծեր: Մա վկայում է Երևանի տրանսպորտային համակարգում օրվա գրեթե բոլոր ժամերին տրանսպորտային միջոցների պակասի (դեֆիցիտի) առկայություն մասին, այսինքն՝ պահանջարկը գերազանցում է առաջարկին:
212. Երևան քաղաքի հասարակական տրանսպորտի հիմնական մասն են կազմում մասնավոր օպերատորների կողմից շահագործվող միկրոավտոբուսները: Ցանցի այս հատվածը ապահովում է ուղևորափոխադրումների մոտ 53%-ը: Գրանցված են մոտավորապես 1400-ից ավելի միկրոավտոբուսներ, սակայն իրականում օրական շահագործման մեջ գտնվող մեքենաների թիվը ավելի փոքր է, գերբեռնվածության և խցանումների պատճառով միկրոավտոբուսները մատուցում են ցածր որակի ծառայություններ:
213. Ներկայիս տրանսպորտային միջոցների շուրջ 75%-ը շահագործվում են ավելի քան 10 տարի (նշենք, որ նման ինտենսիվ շահագործման պարագայում այս տրանսպորտային միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետը 5 տարուց քիչ է): ՄՆԽ-ի կողմից իրականացված ուսումնասիրությունները վկայում են, որ շարժակազմի մեծ մասը գտնվում է անբավարար վիճակում, ինչը կարող է հանգեցնել անվտանգության խնդիրների: Հասարակության, ինչպես

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

նաև շահագործող անձնակազմի անվտանգության մակարդակի բարձրացումը համարվում է ծրագրի գլխավոր և ամենակարևոր սոցիալ-տնտեսական ձեռքբերումներից մեկը:

214. Ավտոբուսային շարժակազմը բացառապես բաղկացած է 18-ից մինչև 22 նստատեղով և կանգնած երթևեկելու սահմանափակ հնարավորությամբ միջին չափի ավտոբուսներից (միդի): Այս փոխադրամիջոցներով սպասարկվում է 39 երթուղի: Միջին չափի ավտոբուսներից, միայն «ՀԻԳԵՐ» մակնիշի ավտոբուսների արտադրողի կողմից սահմանված անվտանգ ծառայության ժամկետը չի սպառվել: «ՀՅՈՒՆԴԱԲ» և «ՋԻՋԻԱՆԳ» ավտոբուսների տարիքը չի գերազանցում 10 տարին, սակայն դրանք նախատեսված չեն քաղաքային ավտոբուսային ցանցում ինտենսիվ շահագործման համար:
215. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն աշխատում է Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի հետ՝ դեֆիցիտը հաղթահարելու և գոյություն ունեցող հնացած շարժակազմը փոխարինելու, ավտոբուսների նոր շարժակազմ ապահովելու ուղղությամբ: Այսպիսով, ուղևորները մեծապես կշահեն առաջարկվող Ծրագրից, որը հնարավորություն է ընձեռում ձեռք բերել շատ ավելի հարմարավետ և անվտանգ ավտոբուսների նոր շարժակազմ:
216. Ավտոբուսների հավաքակալանի շինարարության ավարտից հետո բարելավված հասարակական տրանսպորտային համակարգը կնպաստի Երևանի տարբեր հատվածների միջև փոխկապակցվածության ընդլայնմանը և դրանով իսկ՝ տարածաշրջանի տնտեսական աճին: Ակնկալվում է, որ նոր ավտոբուսային շարժակազմը դրական դերակատարություն կունենա Երևանի և երկրի տնտեսական աճի խթանման գործում:
217. ԲՄԳ-ով աշխատող ավտոբուսների նոր շարժակազմի համար ավտոբուսների հավաքակալանի կառուցման շնորհիվ էապես կկրճատվի ուղևորափոխադրումների ժամանակը և կբարձրանա երթևեկության անվտանգության մակարդակը: Ծրագրերի քանակական օգուտներն ու առավելություններն են՝
- (i) փոխադրամիջոցների շահագործման արժեքների խնայողություններ,
  - (ii) խնայողություններ ուղևորության ժամանակի առումով փոխադրամիջոցների միջին արագության աճի շնորհիվ՝ առկա ճանապարհային ցանցի հետ համեմատած
  - (iii) պատահարների նվազում,
  - (iv) բարելավված տրանսպորտային ծառայություններ՝ ընդլայնված ավտոբուսային շարժակազմի և առավել հարմարավետ տրանսպորտային միջոցների շնորհիվ:
218. Մի շարք լրացուցիչ ծախսեր, որոնք կարող են կրճատվել առկա ճանապարհացանցի գերբեռնվածության նվազման արդյունքում առայժմ քանակապես որոշված չեն, բայց դրանց դրական արդյունքները նույնպես ակնկալվում են:
219. Կանխատեսվում են որոշ սոցիալ-տնտեսական ազդեցություններ. շինարարական աշխատանքների ընթացքում ժամանակավոր աշխատատեղերի ստեղծումը կարող է ապահովել լրացուցիչ եկամուտ տեղի բնակչության համար՝ կարճաժամկետ աշխատատեղեր ստեղծելու միջոցով: Սոցիալական խնդիրները, որոնք պայմանավորված են ոչ տեղացի աշխատողներով, կհասցվեն նվազագույնի:
220. Ավտոբուսային հավաքակալանի կառուցման նախագծում հաշվի են առնված մարդկանց սոցիալապես զգայուն խմբերի կարիքները, մասնավորապես նախագծային լուծումները տրվել են հաշվի առնելով հաշմանդամություն ունեցող կամ այլ հատուկ կարիքներով անձանց համար ազատ տեղաշարժի ապահովումը: Մասնավորապես, շենքերում նախատեսված են հատուկ վերելակներ և հաշմանդամների հարմարավետության համար անհրաժեշտ համարվող հատվածներում կկառուցվեն 2.0x1.2 թեքահարթակներ:
221. Ծրագիրը կբարձրացնի բոլորի, և հատկապես կանանց, կենսամակարդակը, քանի որ երթևեկության ժամանակահատվածի կրճատման շնորհիվ տեղի կունենա ժամանակի

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

խնայողություն, ինչպես նաև գերբեռնվածության զգալի կրճատման շնորհիվ՝ երթևեկության ծառայության որակի բարձրացում:

222. Հարկ է նշել, որ սոցիալ-տնտեսական օգուտներ առկա են նաև տեղական մակարդակում: Ներկայումս տեղի բնակչության կենցաղային կեղտաջրերը ապօրենի կերպով թափվում են ոռոգման ջրանցքի մեջ, ինչը հանգեցնում է ջրի որակի վատթարացմանը և դառնում է զարշահոտի աղբյուր: ԵՔ-ի հետ դիտարկվել և քննարկվել է տեղի բնակչության համար կոյուղու համակարգի ստեղծման հնարավորությունը՝ այն միացնելով կառուցվող ավտոբուսային հավաքակայանի կոյուղատարին: Ավտոբուսային հավաքակայանի համար նախատեսված կոյուղու խողովակաշարը նախագծվելու է հաշվի առնելով վերոնշյալը:
223. Հաշվի առնելով 1-ին հանրային լուսմների ժամանակ ազդակիր անձանց կողմից բարձրացված խնդրանքը, իրականացվել է նախագծային փոփոխություն և տարածք է հատկացվել երեխաների խաղահրապարակի համար:

Ձ-2. Բացասական ազդեցություններ

224. Ծրագրի իրականացման ընթացքում շինարարական աշխատանքների հետևանքով, իսկ հետագայում՝ կառուցված ավտոբուսների հավաքակայանի շահագործման ընթացքում աշխատանքային տեղամասը և մերձակա տարածքի բնական և սոցիալական միջավայրը կարող է ազդեցության ենթարկվել: Աշխատանքային տեղամասից դուրս ազդեցություններն առաջանում են շինհրապարակից դուրս իրականացվող գործողությունների արդյունքում, ինչպիսիք են շինարարական տեխնիկայի երթևեկությունը, ճամբարների տեղակայումը, ջարդիչի, այլ սարքավորումների առկայությունը և այլն, որոնք, այնուամենայնիվ, ուղղակիորեն կապված են ծրագրի հետ:
225. ԵՔ ԾԻԳ-ի կողմից 2020 թվականի սեպտեմբերին՝ Ծրագրի ամենավաղ փուլում, հնարավոր բնապահպանական ազդեցություններից և ռիսկերից խուսափելու նպատակով իրականացվել է ծրագրի ազդեցության շրջանակի որոշում և Շրջակա միջավայրի նախնական ուսումնասիրության հաշվետվության նախագիծը ներկայացվել է ԱԶԲ-ին (Տարբերակ 1):
226. Այնուհետև, Շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման գործընթացը շարունակվել է Շրջակա միջավայրի նախնական ուսումնասիրության հաշվետվության (Տարբերակ 2) շրջանակներում: Ազդեցության գնահատումն իրականացվել է նախագծող թիմի հետ սերտ համագործակցությամբ. նախագծողները ժամանակին տեղեկացվել են ազդեցությունների մասին և հնարավորություն են ունեցել դրանք հաշվի առնելու: Մասնավորապես, առաջին հանրային լուսմից հետո սկզբնական նախագիծը ենթարկվել է փոփոխության և ավտոբուսային հավաքակայանի բաժանարար ցանկապատը տեղափոխվել է 1-15 մ դեպի ներս՝ հնարավորություն ընձեռնելով պահպանել մեծ թվով ծառեր և 1600 մ² տարածք տրամադրել տեղի երեխաների խաղահրապարակի համար:

Ազդեցությունների ժամանակային շրջանակը

227. ՇՄԱԳ ընթացքում Ծրագրի ազդեցություններն ուսումնասիրվել են և համապատասխան մեղմացնող միջոցառումները և մոնիթորինգի պահանջները նախատեսվել են ԲԿՊ-ում՝ ըստ ծրագրի զարգացման փուլերի՝
- Նախագծման փուլ,
  - Նախաշինարարական փուլ – նախապատրաստական աշխատանքներ,
  - Շինարարության փուլ,
  - Հետշինարարական փուլ,
  - Շահագործման փուլ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

228. Ծրագրի կողմից առաջացած բոլոր ազդեցությունները կարելի է խմբավորել երկու հիմնական մասերի՝
- Շինարարական աշխատանքների ազդեցություններ
  - Ավտոբուսների հավաքակայանի շահագործման ազդեցություններ:

Ձ 2-1 Ծրագրի շինարարական գործողությունների ազդեցություններ

229. Սույն հաշվետվության Գլուխ Գ-ում ներկայացված գործողությունները կարող են որոշակիորեն ազդել շրջակա միջավայրի վրա: Շինարարական աշխատանքները շրջակա միջավայրի վրա կունենան ոչ մեծ և միջին չափի շինարարությանը բնորոշ բացասական ազդեցություններ: Մյուս կողմից, ակնկալվում է, որ շինարարական աշխատանքների բացասական ազդեցությունները լինելու են ժամանակավոր, այսինքն՝ սահմանափակվելու են շինարարական աշխատանքների ժամանակահատվածով, և հիմնականում սահմանափակվելու են շինհրապարակի տարածքով:

Արժեքավոր բնապահպանական ընկալիչներ (ԱԲԸ)

230. Ծրագրի գործողությունները կարող են ազդել օրենսդրության և հասարակության կողմից արժևորվող բնական միջավայրի բաղադրիչների և սոցիալական համակարգերի վրա: Ազդեցությանների տեսակը և տարածման չափը պայմանավորված է ծրագրի տարածքի տեղադիրքով՝ ինչը և սահմանեց, թե շրջակա միջավայրի ո՞ր ասպեկտներն են դիտվելու որպես ԲԱԸ:

231. Ծրագրի բնապահպանական արժեքավոր ընկալիչների շրջանակը, ինչպես նաև հավանական ռիսկերը և դրանց կարևորությունը որոշվել և ամբողջացվել են շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր անձանց հետ, ինչպիսիք են՝ Շենգավիթի թաղապետարանի ներկայացուցիչը, համայնքի անդամները, տեղի բնակիչները, ՀԿ-ները և այլն, հանդիպումների, քննարկումների և հաղորդակցության միջոցով: Շրջակա միջավայրի համար հնարավոր վտանգ ներկայացնող գործողությունների բացասական ազդեցությունները և ռիսկերը որոշելուց հետո այսօրինակ քննարկումների, նախագծային աշխատանքների և ելակետային տվյալների առավել մանրամասն ուսումնասիրության շնորհիվ ազդեցությունների և ԲԱԸ-րի շրջանակը հստակեցվել է:

Ազդեցությունների խստությունը

232. Արժեքավոր բնապահպանական ընկալիչների (ԱԲԸ) վրա ծրագրի ազդեցությունների խստությունը վերլուծության է ենթարկվել, որի արդյունքները ներկայացվել են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-ում: Ազդեցության խստությունը որոշելու նպատակով կիրառվել է Աղյուսակ Զ-1-ում ներկայացված գնահատման համակարգը և հաշվի են առնվել հետևյալ ասպեկտները.

Աղյուսակ Զ-1. Ազդեցությունների խստության սահմանման չափանիշներ

Չափանիշներ	Դասակարգում/ Գնահատական			
	1	2	3	4
Ազդեցության մակարդակը (փոփոխության նկատմամբ զգայունություն)	Աննշան	Ցածր	Միջին	Բարձր

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Ազդեցության նշանակությունը	Տեղային	Մարզային	Ազգային	Միջազգային
Ազդեցության տևողությունը	Անցողիկ	Կարճաժամկետ	Միջին տևողության	Երկարաժամկետ (մշտական)
Ազդեցության հաճախականությունը	Մեկանգամյա	Հազվադեպ	Հաճախակի	Շարունակական
Ազդեցության հավանականությունը	Շատ քիչ հավանական	Հնարավոր	Հավանական	Հաստատ
Ազդեցության շրջելիությունը	Լիովին շրջելի	Հիմնականում շրջելի	Մասամբ շրջելի	Անշրջելի

Ազդեցության տեսակը

233. Ծրագրի գործողությունները ԱԲԸ-ի վրա կարող են ազդել ուղղակի կամ անուղղակի կերպով, ինչն առաջարկվող ծրագրի համար ամփոփ ներկայացված է ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-1-ում:

Ազդեցության կարևորությունը

234. Ազդեցության կարևորությունը՝ դա համապատասխան մեղմացնող միջոցառման կիրառման կարևորությունն է: Ծրագրի ազդեցությունների խստության մակարդակի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ կենսաֆիզիկական միջավայրի վրա ակնկալվող ազդեցությունները հիմնականում կլինեն ժամանակավոր և տեղի կունենան միայն շինարարության ընթացքում: Հավելված Ը, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-3-ում ներկայացված է ազդեցության կարևորությունը՝ մեղմացնող միջոցառումների կիրառման դեպքում և դրանց չկիրառման դեպքում՝ «ազդեցության կարևորությունը առանց մեղմացնող միջոցառումների»: Ազդեցություններից խուսափելու և համապատասխան մեղմացնող միջոցառումների պլանավորման, մնացորդային բացասական ազդեցությունների որոշման և դրանք հաղթահարելու համար, հիմք են ընդունվում ազդեցության հետևանքները «մեղմացնող միջոցառումների չկիրառման դեպքում»: Ռիսկերի և ազդեցությունների գնահատման համար կիրառվել են ԱԶԲ ԿԱԱԲ ուղեցույցով առաջարկվող չափանիշները, որոնք ներկայացված են Աղյուսակ Զ-2-ում:

235. Ֆիզիկական, կենսաբանական, սոցիալական և մշակութային միջավայրի վրա ազդեցությունները բոլոր ասպեկտները ուսումնասիրելուց հետո որոշվել է, որ դրանք կառավարելի են և կարող են նվազագույնի հասցվել, նույնիսկ վերացվել ժամանակին և պատշաճ իրականացվող մեղմացնող միջոցառումների միջոցով: Առաջարկվել են համապատասխան մեղմացնող միջոցառումներ՝ հիմք ընդունելով դրանց նշանակությունը և առաջացումը Ծրագրի բոլոր փուլերում (մանրամասն նախագիծ, նախաշինարարություն, շինարարություն, շահագործում և տեխնիկական սպասարկում): Մեղմացնող միջոցառումները ներկայացված են ԲԿՊ-ում (տե՛ս Գլուխ Ը. Բնապահպանական կառավարման պլանը և սույն ՇՄԱԳ հաշվետվությանը կից ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-ն):

Աղյուսակ Զ-2. Բնապահպանական ազդեցությունների կարևորության գնահատում²⁴

ԲԱԸ⇒ Խստություն↓	Միջազգային/ Չափազանց մեծ	Ազգային/ Բարձր	Մարզային/ Միջին	Տեղական/Ցածր
Բարձր	-	-		Սոցիալական համակարգեր Աղմուկ և թրթռում
Միջին	-	-	Երթևեկություն և տրանսպորտ Հաղորդուղիներ	Օդի որակ Հողեր, այդ թվում՝ բուսահող Լանդշաֆտ և գեղագիտական արժեք Բուսական և կենդանական աշխարհ
Ցածր	-	-	Զրի որակ (ոռոգման ջրանցք) Նյութական ոեւուրսներ	
Աննշան				Հնագիտական գտածոների հայտնաբերում Ստորգետնյա ջրեր

Առաջարկվող Նախագծի բնապահպանական արժեքավոր ընկալիչներն են՝

Մթնոլորտային օդի որակ (այդ թվում՝ աղմուկ և թրթռումներ)

236. Մթնոլորտային օդի վրա ազդեցությունը հավանական է հետևյալ փուլերում՝
- ✓ շինարարության փուլում՝ հողային աշխատանքների պատճառով առաջացած փոշի և գործող շինարարական մեքենաների ու տեխնիկայի գազային արտանետումների տեսքով: Շինարարական աշխատանքների ընթացքում վնասակար նյութերի

²⁴

Բարձր (Բ)	Միջին (Մ)	Ցածր (Ց)	Ոչ նշանակալի (ՈՆ)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

արտանետումներն առաջանալու են հանույթի աշխատանքների, բեռնման աշխատանքների, ծածկի իրականացման, գծանշումների և սարքավորումների շահագործման հետևանքով: Շինարարական տեխնիկան նույնպես աղմուկի և թրթռումների առաջացման հիմնական աղբյուր է հանդիսանում, և

- ✓ ավտոբուսների հավաքակայանի շահագործման փուլում՝ ավտոբուսային շարժակազմի շահագործման ընթացքում գազային արտանետումների տեսքով:

237. Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մթնոլորտային օդի վրա ազդեցությունը գնահատելու համար իրականացվելու է կանխատեսվող արտանետումների ցրման և գետնամերձ կոնցենտրացիաների հաշվարկներ, որի արդյունքները կկկցվեն հիմնական փուլի ՇՄԱԳ հաշվետվությանը: Մթնոլորտում վնասակար նյութերի ցրման հաշվարկները կատարվելու են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված 25 համակարգչային ծրագրի միջոցով: Հաշվարկների արդյունքում կորոշվեն ստորև նշված տվյալները, ինչպես նաև աղտոտվածության մակարդակը և կհամեմատվի առավելագույն թույլատրելի նորմերի հետ.

- ✓ անվանական հաշվարկային կետի կոորդինատները,
- ✓ վնասակար նյութերի կոնցենտրացիան,
- ✓ ջահի առանցքի ուղղությունը. քամու այն արագությունը (մ/վ), որի դեպքում հաշվարկային կետում գետնամերձ կոնցենտրացիաները հասնում են առավելագույն արժեքի:

238. Ինչպես շինարարության, այնպես էլ թերությունների վերացման ժամանակահատվածում ԲԿՊ-ում նախատեսված է փոշու արտանետումների գործիքային կանոնավոր չափագրումների պահանջները (տե՛ս Գլուխ Ը): Կապալառուից պահանջվելու է իրականացնել էլակետային վիճակի չափագրումներ շինարարական աշխատանքներն սկսելուց առնվազն 21 օր առաջ: Այնուհետև, Կապալառուն պարտավորվելու է իրականացնել փոշու՝ 2,5 PM և 10 PM մասնիկների գործիքային կանոնավոր չափագրումներ (ամսական երկու անգամ, ինչպես նաև ԱԵԱ-ներից բողոքներ ստանալու դեպքում) և արդյունքների ու դրանց վերլուծությունների վերաբերյալ ներկայացնել հաշվետվություններ՝ համեմատելով ազգային և ՄՖԿ (IFC) ստանդարտների հետ՝ ըստ հետևյալ առավելագույն թույլատրելի կոնցենտրացիաների:

Աղյուսակ Զ-3. PM2.5 և PM10-ի առավելագույն թույլատրելի կոնցենտրացիաները

№	Նյութի անվանումը	ՄԹԿ (մգ/մ3)		ՄՖԿ ստանդարտ (մգ/մ3)
	Փոշու մասնիկները	Առավելագույնը	Օրական միջինը	Օրական միջինը
1	PM2.5	0.15	0.035	0.025
2	PM10	0.3	0.06	0.05

239. Փոշու մասնիկների չափագրումները կատարվելու են նախապես ընտրված 5 կետերում (վայրը տե՛ս Նկար Ե-4)՝ յուրաքանչյուր կետում առնվազն 3 անգամ, աշխատանքային ժամերի ընթացքում, որի հիման վրա որոշվելու է միջին ցուցանիշը: Կետերն ընտրվել են խիտ բնակեցված տարածքներում՝ մոտ գտնվող զգայուն ընկալիչների սկզբունքի հիման վրա: Չափիչ սարքը տեղադրվելու է մոնիթորինգի պլանում որոշված զգայուն ընկալիչների մոտ (բնակելի տների, ձեռնարկատիրական գործունեության օբյեկտների)՝ դրանց վրա ազդեցությունը որոշելու համար:

²⁵ ՀՀ ԷՆ Հրաման թիվ 64-Լ «Անշարժ օբյեկտներից վտանգավոր գազերի արտանետումների ցրումը հաշվարկելու համար համակարգչային ծրագրերի որոշման մասին» (18.02.2020)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

240. Ծծմբի երկօքսիդի (SO₂) և ազոտի երկօքսիդի (NO₂) չափագրումները պետք է իրականացվեն կապալառուի կողմից երկու անգամ՝ առաջին անգամ նախքան շինարարական աշխատանքները սկսելը, երկրորդ անգամ՝ մինչև թերությունների վերացման ժամանակահատվածի ավարտը: Լրացուցիչ միջանկյալ չափագրումներ կիրականացվեն տեղի բնակիչների կողմից գրանցված բողոքների դեպքում:
241. Կանոնավոր չափագրումների համար օգտագործվող սարքավորումը չի կարող ներկայացվել Նախնական Գնահատման հայտի հաշվետվության այս փուլում, սակայն գործիքային չափագրումների համար ենթակապալառու ընկերությանը ներկայացվող պահանջները սահմանվում են ՇՄԱԳ/ԲԿՊ- ում.
- ✓ ենթակապալառու կազմակերպությունը կներկայացնի սարքավորումների տրամաչափերի և ստանդարտացման վկայագրեր,
  - ✓ կազմակերպությունը նախքան ընտրվելը պետք է ներկայացնի չափագրումների մեթոդաբանությունը,
  - ✓ առկա է և կօգտագործվի սարքավորում, որի արդյունքները հնարավոր կլինի համեմատել էլակետային տվյալների հետ:
242. Հետշինարարական փուլում փոշու, ածխաթթու գազի, ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի մակարդակի ավելացումը տե՛ս ստորև Զ-2-2-ում:

Աղմուկ

243. Շինարարական աշխատանքների ընթացքում շինարարական տեխնիկայի շահագործման հետևանքով անշուշտ տեղի կունենա աղմուկի որոշակի ավելացում: Աղմուկը վերահսկելու և թույլատրելի սահմանային չափանիշները պահպանելու համար ԲԿՊ-ում նախատեսվում է իրականացնել կանոնավոր մոնիթորինգ՝ գործիքային չափագրումների միջոցով: Ծրագրի տարածքի աղմուկի մակարդակի ֆոնային տվյալները հավաքագրվել են Ակուստիկ հետազոտության շրջանակներում (Ակուստիկ հետազոտության հաշվետվությունը կներկայացվի ՇՄԱԳ հիմնական փուլում):
244. Ելակետային չափագրումներ իրականացվել են 3 կետերում, որոնց գտնվելու վայրը ներկայացված է Նկար Ե-2-ում: Կիրառվել է 3D ձայնային մոդելը և ստացվել է ուսումնասիրվող տարածքի 35 ընդունիչների համար աղմուկի մակարդակի ֆոնային պատկերը (ցույց է տրված նկարներ Ե-8 և Ե-9-ում): Այդ տվյալները կօգտագործվեն Կապալառուի կողմից շինարարության և թերությունների վերացման շրջանում գործիքային չափագրումների կանոնավոր մոնիթորինգի համար:
245. Ելակետային տվյալները համեմատվել են Աղյուսակ Ե-6-ում ներկայացված ՄՖԿ ուղեցույցների և ՀՀ ստանդարտների հետ: Ակուստիկ ուսումնասիրության հաշվետվության համաձայն՝ չափված բոլոր կետերում աղմուկի մակարդակը արդեն իսկ գերազանցում է ստանդարտները (տե՛ս Աղյուսակ Ե-7): Սա նշանակում է, որ շինարարության ընթացքում կկիրառվի ՄՖԿ «+3դԲ կանոնը»:
246. Ակուստիկ ուսումնասիրության շրջանակներում կատարված չափագրումները տեղեկատվություն են տրամադրում ավտոբուսների հավաքակայանի հետագա շահագործման հնարավոր ակուստիկ ազդեցությունը գնահատելու համար: Այս ազդեցությունը և սանիտարական գոտու խնդիրները քննարկված են Գլուխ Զ 2-2-ում:

Թրթռումներ

247. Ծրագրի շրջանակում կտարբերակվի թրթռումների ազդեցության 2 տեսակ՝
- ազդեցությունը շինությունների և գույքի վրա,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- ազդեցությունը տեղի բնակչության առողջության վրա:

Թրթռումների ազդեցությունը շինությունների և գույքի վրա

248. Թրթռումների ազդեցությունը որոշվել է Նախագծի խորհրդատուի կողմից իրականացրած Թրթռումների ազդեցության ուսումնասիրության միջոցով՝ միջազգային փորձագետների ներգրավմամբ: Թրթռումների նախնական մակարդակի չափագրումները կատարվել են 2021 թվականի հունվարի 15-ից 19 -ը: Ըստ փորձագետի եզրակացության՝ թրթռումների աճ կարող է տեղի ունենալ բացառապես շինարարական աշխատանքների ընթացքում, ուստի ուսումնասիրության նպատակն էր՝

- ✓ որոշել՝ ստանդարտ շինարարական տեխնիկայի կիրառումը կարող է արդյո՞ք հանգեցնել հարակից շինություններում ճաքերի առաջացմանը,
- ✓ ճաքերի առաջացումը կանխելու կամ սահմանափակելու համար կապալառուին պարտադրել իրականացնել համապատասխան մեղմացնող միջոցառումներ:

249. Ելակետային չափագրումների և գրականության տվյալների, ինչպես նաև շինարարական տեխնիկայի և մեքենաների ցանկի հիման վրա հաշվարկվել է փոխանցման ֆունկցիան, որոշվել է թրթռումների նկատմամբ շենքի զգայունությունը և առաջարկություններ են արվել առավել մեծ ազդեցությունն ունեցող փուլերի համար: Թրթռումների չափումների և մոդելավորման հաշվետվությունը առկա է:

250. Թրթռումների հետազոտությամբ որոշված ազդեցությանը ենթարկվող շինությունների շրջանակի հիման վրա Կապալառուին պարտավոր է իրականացնել այդ շինությունների նախաշինարարական հետազոտություն՝ ելակետային վիճակը գրանցելու նպատակով: Այս պահանջը ներառված է ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ում:

251. Թրթռումների ազդեցությունը պայմանավորված է մի շարք գործոններով՝

- թրթռումների աղբյուրի մագնիտուտը,
- աղբյուրի և ընկալիչի միջև գրունտների տեսակը,
- հիմքից-հենարան կառույցների պարամետրերը (չափերը, նյութերը, շինության տեսակը և շինարարության որակը, հիմքի պայմանները),
- Թրթռումների ինտենսիվությունը, տևողությունը, հաճախականությունը և քանակը անմիջականորեն ազդում են ինչպես կառույցների, այնպես էլ մարդկանց առողջության վրա:

252. Թրթռումների ազդեցությունները կարող են հանգեցնել բազմաթիվ խնդիրների՝

- Ազդեցություններ կառույցների վրա. շենքերի և կառույցների ամբողջականությունը կարող է խաթարվել,
- Ազդեցություն մարդկանց առողջության վրա. թրթռումները կարող են դառնալ բնակիչների կամ օգտագործողների համար անհարմարության կամ անհանգստության զգացողության պատճառ;
- Ազդեցություններ զգայուն սարքավորումների վրա. լաբորատորիաներում, հիվանդանոցներում կամ գիտական հետազոտությունների համար օգտագործվող (լազերային, ՄՌՏ և այլն) զգայուն սարքավորումները կարող են խախտվել:

253. Թրթռումների մակարդակի և տարածվող աղմուկի վերաբերյալ եզրակացությունը հիմնված է Ծրագրի հարակից տարածքում իրականացված փորձարկման թեստային չափագրումների վրա: Փոխանցման ուժը չափելու թեստը կայանում է նրանում, որ ծանր բեռը նետվում է գետնին և չափվում է հարվածային ուժը և ներգործության տարածումը հարակից մի քանի հատվածներում: Փորձարկումների նպատակն է ստեղծել թրթռումների այնպիսի իմպուլսներ, որոնք կրկնում են հետագա աշխատանքների թրթռումների հնարավոր ուղին

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

սկզբնաղբյուրից մինչև ընդունիչ: Ներգործության տարածման մեծությունը արտահայտում է հարվածային ուժի և գետնի մակերևույթի թրթռումների միջև եղած կապը: Ուժի և թրթռումների նկատմամբ փոխանցիչների արձագանքները գրանցվում են բազմալիք մագնիտոֆոնի վրա՝ հետագայում լաբորատորիայում վերլուծելու համար:

254. Կատարված չափագրումները տեղեկատվություն են տրամադրում ծրագրի հնարավոր վնասները գնահատելու համար: Արդյունքները համեմատվել են շեմային մեծությունների հետ:
255. ՄՖԿ ուղեցույցը (Շրջակա միջավայրի, առողջության և անվտանգության վերաբերյալ ուղեցույցներ) շեմային մեծություններ չի տրամադրում, այդ իսկ պատճառով կիրառվել են բրիտանական երկու գործող ստանդարտներ՝ ԲՍ 7385. Մաս 2 (ԲՍՀ, 1993) և ԲՍ 5228. Մաս 4 (ԲՍՀ, 1992), որոնք տալիս են թրթռումներից շենքի վնասման շեմային մեծություններ: Երկու ստանդարտներն էլ վնասը դասակարգում են հետևյալ կերպ.
- Կոսմետիկ – պատերի սվաղի մակերեսի վրա մագային ճաքերի առաջացում,
  - Միջին – պատերի վրա մեծ ճաքերի առաջացում, կամ թուլացած և թափված ծեփեր, կամ աղյուսների ու բլոկների արանքում ճաքերի առաջացում,
  - Խոշոր – վնասվում է շինության կառուցվածքային կայունությունը:
256. Երկու ստանդարտներն էլ երեք օրթոգոնալ բաղադրիչների տեսանկյունից կարող են ուղեցույց լինել թրթռումների սահմանային թույլատրելի մակարդակի համար՝ այսինքն՝ թրթռումների այն մակարդակը, որից բարձր լինելու դեպքում շենք/շինությունները կարող են վնասվել: Երկու բրիտանական ստանդարտներն էլ քննարկվել են նախորդ ՔԿՁՆԾ ծրագրերում և նախապատվությունը տրվել է ԲՍ 5228, Մաս 4 (ԲՍՀ, 1992) -ին, որն առաջարկվել է նաև սույն ծրագրի համար: Դրանք ներկայացված են ստորև բերված Աղյուսակ Զ-4-ում:
257. Ինչպես սահմանված է ԲՍ 5228 մաս 2-ում, շինհրապարակից տարածվող թրթռումների բնույթով պայմանավորված, դրանք կարող են դասակարգվել.
- շարունակական թրթռումներ, երբ ամպլիտուդի ցիկլային փոփոխությունը բազմիցս կրկնվում է,
  - անցողիկ թրթռումներ, երբ ամպլիտուդի ցիկլային փոփոխությունը հասնում է գազաթնակետին, այնուհետև համեմատաբար արագ իջնում է մինչև զրոյական մակարդակը,
  - ընդհատվող թրթռումներ, երբ անցողիկ թրթռումները հաջորդում են միմյանց (երբեմն կանոնավոր, երբեմն անկանոն), և այդ հաջորդական իրադարձությունների միջև ընդմիջումները բավականաչափ մեծ են, որպեսզի միջանկյալ ժամանակահատվածում ամպլիտուդան նվազի մինչև աննշան մակարդակ:
258. Շինարարական տեխնիկական համարվում է «շարունակական թրթռումների» գեներատոր: Կառուցվածքային թերություններով շինությունների համար սահմանային արժեքներ են համարվում 1,25/2,5/5 մմ/վ մակարդակները:
259. Պայթուցիկները համարվում են «անցողիկ թրթռումների» գեներատոր: 2,5/5/10 մմ/վ մակարդակները համարվում են սահմանային արժեքներ կառուցվածքային թերություններով շինությունների համար:

Աղյուսակ Զ-4. Անցողիկ և շարունակական թրթռման սահմանները՝ ըստ շինության տեսակի

Շինության տեսակը	Անցողիկ թրթռումների սահմանային արժեքները			Շարունակական թրթռումների սահմանային արժեքները		
	<10 Հց	10-50 Հց	> 50 Հց	<10 Հց	10-50 Հց	> 50 Հց
Բնակելի, լավ վիճակում	5	10	20	2,5	5	10

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Բնակելի, զգալի կառուցվածքային թերություններով	2,5	5	10	1,25	2,5	5
Արտադրական/առևտրային (թեթև և ճկուն կառույցներ)	10	20	40	5	10	20
Արտադրական/առևտրային (ծանր և ամուր կառույցներ)	15	30	60	7,5	15	30

260. Ուսումնասիրության նպատակն էր որոշել տների հիմքերի վրա շինարարական աշխատանքների արդյունքում առաջացած թրթռումների հնարավոր մակարդակը և կանխատեսվող մակարդակները համեմատել սահմանային շեմային արժեքների հետ:

261. Կիրառվել է հետևյալ մեթոդաբանությունը.

- Առաջին հերթին կատարվել է որոշ շինարարական մեքենաների առաջացրած թրթռումների չափագրումներ՝ մեխանիկական էքսկավատոր, գլղոն, փոքր անվավոր բարձիչ, անվավոր բարձիչ: Պարզվել է, որ թրթռումների առավելագույն մակարդակ է առաջացնում գլղոնը: Գլղոնի կողմից գրունտին հաղորդվող էներգիան չափվել է և համեմատվել է գրականության արժեքների հետ:
- Երկրորդ՝ որոշվել են գրունտի և շենքերի արձագանքը թրթռումների նկատմամբ: Որոշվել է շինարարության տարածքի և տների հիմքերի միջև փոխանցման ֆունկցիան:
- Երրորդ՝ գնահատվել է թրթռումների մակարդակը՝ տարբեր շինարարական մեքենաների համար 1-ին և 2-րդ փուլերում կատարված չափագրումների արդյունքների համադրմամբ և արդյունքները համեմատվել են BS 5228-ով նախատեսված սահմանային արժեքների հետ: Գրունտի/շենքերի արձագանքները և գլղոնի թրթռումների բնութագրիչները համադրվել են՝ շինարարական աշխատանքների կանխատեսվող մակարդակները որոշելու համար:

262. Բացի գրունտի առանձնահատկություններից՝ գլղոնով առաջացած թրթռումների մակարդակները կախված են.

- ✓ Մեքենայի պարամետրերից (լայնություն, զանգված, թմբուկների քանակ),
- ✓ Տոփանման մեթոդից (թրթռացող կամ տատանողական, թրթռման ամպլիտուդ, արագություն):

263. Չափագրումների վիճակագրական վերլուծությունը և ռիսկայնության շրջանակները ամփոփ ներկայացված են թրթռումների զգայունության քարտեզում (տե՛ս Նկար Զ-1):

Նկար Զ-1. Թրթռումների տարածման քարտեզ

- ծրագրային տարածքի սահման, աշխատանքների իրականացման վայրից 0-ից 15մ հեռավորության վրա գտնվող շենքեր՝ զգալի անհանգստության զգացողության և աննշան ճաքերի առաջացման վտանգ,
- աշխատանքների իրականացման վայրից 15-ից 30 մ հեռավորության վրա գտնվող շենքեր՝ թեթև անհանգստության և աննշան ճաքերի առաջացման հավանական վտանգ,
- աշխատանքների իրականացման վայրից ավելի քան 30 մ հեռավորության վրա գտնվող շենքեր՝ անհարմարության զգացողության վտանգ:

264. Ուսումնասիրության արդյունքները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ շինարարական աշխատանքներին հարակից շինություններին լուրջ կառուցվածքային վնասների վտանգը շատ ցածր է, շինություններից 15 մետր հեռավորության սահմաններում շինարարական աշխատանքներ իրականացնելիս հնարավոր է անհանգստություն պատճառելու և ճաքերի առաջացման վտանգ: Համաձայն «Բրիտանական ստանդարտների»՝ աննշան ճաքերի առաջացման ռիսկային շեմը 1,25/2,5/5 մմ/վ է «վնասվածքներ ունեցող» շինությունների և 2,5/5/10 մմ/վրկ լավ վերանորոգված շինությունների համար: Համաձայն արդյունքների՝ ինչպես լավ վերանորոգված, այնպես էլ արդեն իսկ վնասվածքներ ունեցող շինություններում թրթռումների կանխատեսվող մակարդակները ցածր են աննշան ճաքերի ռիսկային շեմից («Բրիտանական ստանդարտներ»): Այնուամենայնիվ, սպասվում է, որ թրթռումների մակարդակը կբարձրանա, քանի որ գրունտը տոփանվելու է: Այդ իսկ պատճառով, անվտանգությունից ելնելով՝ 0-15 մետր բուֆերը առաջարկվել է դիտարկել որպես թրթռումների ռիսկային հատված: Ապահովության համար հավաքակայանի ցանկապատից մինչև մոտակա բնակելի շենք 15մ շեմը ընդլայնվել է մինչև 18մ նվազագույն հեռավորություն:

265. Այն դեպքերում, երբ շինարարական աշխատանքներն իրականացվում են շենքերից 15-30 մետր հեռավորության վրա, առաջարկվում է աշխատանքային տեղամասում իրականացնել մշտադիտարկում: Անհրաժեշտության դեպքում ձեռնարկվելու են համապատասխան մեղմացնող միջոցառումներ (մեքենաների շահագործման ռեժիմի

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

հարմարեցում, հաղորդակցություն): Մեղմացնող միջոցառումները մանրամասն նկարագրված են Գլուխ Ը՝ Բնապահպանական կառավարման պլանում:

266. Ծրագրի և անմիջապես հարակից տարածքներում թրթռումները հնարավոր են շինարարության, բայց ոչ շահագործման փուլում: Ավտոբուսների հավաքակայանի շահագործման ընթացքում թրթռումների մակարդակի ոչ էական ավելացումը գնահատվում է միայն աղբյուրից մինչև 7մ հեռավորության վրա՝ անհարմարություն զգացողություն պատճառելու առումով: Շինարարության ընթացքում ազդեցության խստությունը գնահատվում է 21 (Բարձր), սակայն աղմուկի և թրթռումների ազդեցությունը՝ ըստ Աղյուսակ Զ-2-ի (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը, Աղյուսակներ Ը-2 և Ը-3) գնահատվում է «ՄԻՋԻՆ», քանի որ այս ազդեցությունն ունի տեղային բնույթ և սահմանափակվում է ազդեցության հարաբերականորեն փոքր գոտիով: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ տեղային ազդեցությունը գնահատվել է «Բարձր» և ՇՄԱԳ փուլում աղմուկի և թրթռումների մոդելավորման ժամանակ այն հաստատվել է, ապա Բնապահպանական կառավարման պլանում նախատեսվում են արդյունավետ մեղմացնող միջոցառումներ, մասնավորապես՝ կառուցվելու են աղմկապաշտպան պատեր, իրականացվելու է շենքերի վիճակի նախաշինարարական ուսումնասիրություն, նախատեսված են նաև մեղմացնող միջոցառումներ շահագործման փուլի համար:

Թրթռումների ազդեցությունն առողջության վրա

267. Թրթռումների հետ կապված առողջապահական ստանդարտներին Կապալառուի համապատասխանությունն ապահովելու համար ԲԿՊ-ում պլանավորված է թրթռումների գործիքային չափագրումների պահանջը՝ ինչպես շինարարության, այնպես էլ թերությունների վերացման ժամանակահատվածի համար: Այս միջոցառումները իրականացվելու են Կապալառուի կողմից: Կապալառուն չափումներն իրականացնելու է շինարարական աշխատանքները սկսելուց առնվազն 21 օր առաջ: Կապալառուն պատասխանատու կլինի իրականացնելու գործիքային կանոնավոր չափագրումներ (ամսական երկու անգամ, նաև ԱԵԱ-ներից բողոքներ ստանալու դեպքում) և արդյունքների ու դրանց վերլուծությունների վերաբերյալ ներկայացնել հաշվետվություններ՝ համեմատելով ազգային օրենսդրական կարգավորումների հետ.

- GOCT 31319-2006 (EH 14253:2003) Մեխանիկական թրթռում. Ընդհանուր թրթռման չափումները և մարդու առողջության վրա ազդեցության գնահատումը. Աշխատավայրերում չափումների իրականացման վերաբերյալ պահանջները,
- GOCT 12.1.012-90 Աշխատանքային անվտանգության ստանդարտների համակարգը, ընդհանուր պահանջները,
- GOCT 12.1.012-2004 Թրթռման անվտանգություն. Ընդհանուր պահանջներ. Սանիտարական նորմ №2-III-11.3 «Թրթռումը աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում»

268. Թրթռումը կդասակարգվի հետևյալ կերպ՝

- Տրանսպորտից առաջացող թրթռում (աստիճան 1)
- Տրանսպորտային-տեխնոլոգիական միջոցներից առաջացող թրթռում (աստիճան 2)
- Տեխնոլոգիական միջոցներից առաջացող թրթռում (աստիճան 3, տեսակ Ա)
- Տեխնոլոգիական միջոցներից առաջացող թրթռում (աստիճան 3, տեսակ Բ)
- Տեխնոլոգիական միջոցներից առաջացող թրթռում (աստիճան 3, տեսակ Գ)

269. Չափագրումները կիրականացվեն 3 ընտրված կետերում (վայրերը տե՛ս Նկար Ե-2-ում)՝ յուրաքանչյուրում առնվազն 3 անգամ, աշխատանքային ժամերի ընթացքում, և կորոշվի միջին

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

արժեքը: Չափիչ սարքը կտեղադրվի Մոնիթորինգի պլանում որոշված զգայուն ընկալիչների մոտ (բնակարաններից, ձեռնարկատիրական գործունեության օբյեկտից դուրս կամ ներս կամ այլն)՝ դրանց վրա ազդեցությունը որոշելու համար:

270. Գործիքային չափագրումներ կատարելու նպատակով ընտրված ենթակապալառու ընկերությունը ներկայացվում են հետևյալ պահանջները՝
- ✓ ենթակապալառու կազմակերպությունը կներկայացնի սարքավորումների տրամաշափերի և ստանդարտացման վկայագրեր,
  - ✓ նախքան կազմակերպությանը ընտրելը, կներկայացվի չափագրումների առաջարկվող մեթոդաբանությունը
  - ✓ պետք է օգտագործվի էլակետային տվյալների հետ համադրելի տեխնիկական բնութագրերով սարքավորում ըստ՝ արագացման (մ/վ²), արագության (մ/վ), տեղաշարժի (մմ) և ճշգրտության (նիշերի)

Ջրային մարմիններ և հիդրոերկրաբանություն

Ոռոգման համակարգ

271. Ծրագրի ազդեցության գոտին ձգվում է մինչև արհեստական ջրային մարմիններ՝ ոռոգման համակարգ, որը տվյալ դեպքում ներառում է բետոնե ջրանցքը և հողային ջրատարները:
272. Ջրային մարմինները կարող են ազդեցության ենթարկվել աղտոտման և նստվածքազոյացման առումով. շինարարության ընթացքում շինարարական տեղամասից անձրևաջրերի հոսքի հետևանքով: Գոյություն ունի նաև ջրառի վտանգ, որը սակայն քիչ հավանական է՝ ոռոգման ջրի ցածր որակի պատճառով և ԲԿՊ-ով նախատեսվող արգելվող միջոցառումների խստագույն վերահսկողությամբ պայմանավորված:
273. Ազդեցությունը հավանական է գլխավորապես շինարարության փուլում: Ջրանցքի մոտակայքում հողային աշխատանքների պատճառով հնարավոր է տեղի ունենա նստվածքազոյացում, ինչպես նաև հնարավոր է ջրի աղտոտում անձրևաջրերի հոսքի, կեղտաջրերի, կամրջի շինարարության ընթացքում բետոնաջրերի, հեղուկ և պինդ թափոնների արտանետման և այլնի պատճառով: Ջրանցքի հունի որևէ փոփոխություն կամ ջրի մակարդակի նվազեցում թի ենթադրվում: Առկա ջրային ռեսուրսները հավանական աղտոտումից և նստվածքազոյացումից զերծ պահելու նպատակով ԲԿՊ-ում նախատեսվում են հատուկ միջոցառումներ, որոնք հատկապես կարևորվելու են ոռոգման սեզոնին:

Հիդրոերկրաբանություն (ստորգետնյա ջրեր)

274. Շինարարական աշխատանքների ընթացքում չի բացառվում վառելանյութի, յուղի (հիդրավլիկ, փոխանցման տուփ, շարժիչ և այլն) քսանյութերի և այլ հեղուկ նյութերի և թափոնների արտահոսք կամ հոսակորուստ ոչ պատշաճ կերպով պահեստավորված նյութերից, լիցքավորման ընթացքում կամ այլ պատճառներով ոչ սարքին սարքավորումներից և տեխնիկայից: Սակայն, դրանք չեն հանգեցնի ստորգետնյա ջրերի մեջ ներթափանցմանը և դրանց աղտոտմանը: Ըստ ինժեներաերկրաբանական հետազոտության՝ մինչև 10 մ խորությամբ հորատման աշխատանքների արդյունքում ստորգետնյա ջուր չի նկատվել: Ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման փուլում այդպիսի ազդեցության հավանականությունն էլ ավելի պակասելու է, քանի որ ամբողջ մակերեսը ասֆալտապատ է լինելու: Վառելիքի և այլ նյութերի ճիշտ պահեստավորման պարագայում աղտոտումը բացառվելու է: Ազդեցությունը քիչ հավանական է և գնահատվում է «Ոչ նշանակալի»:
275. Թեև ազդեցությունը հավանական չէ, այնուամենայնիվ, ԲԿՊ-ում շինարարության ընթացքում աղտոտումը նվազեցնելու համար մեղմացնող որոշ համապատասխան ընթացակարգեր են նախատեսվում (Գլուխ Ը, Հավելված Ժ):

Բուսական և կենդանական աշխարհ

276. Բուսական և կենդանական աշխարհի վրա ազդեցության սահմանման համար, բույսերի և կենդանիների, այդ թվում՝ հազվագյուտ և անհետացող տեսակների և դրանց բնական միջավայրի, պոպուլյացիաների օգտագործումը, վերարտադրությունը, պաշտպանությունը, պահպանումը և կառավարումը կարգավորվում են «Բուսական աշխարհի մասին» օրենքով (ընդունվել է 23.11.1999թ.), «Կենդանական աշխարհի մասին» օրենքով (ընդունվել է 03.04.2000 թ.), Հայաստանի Կարմիր գրքով, ինչպես նաև Բնության պահպանության միջազգային միության (ԲՊՄՄ) Կարմիր գրքով և ԲՊՄՄ վտանգված տեսակների Կարմիր ցուցակով, որտեղ նշված են այն բույսերն ու կենդանիները, որոնք գոյքալ ոչնչացման ավելի մեծ ռիսկի առջև են կանգնած և, հետևաբար, առանձնացված են որպես խիստ վտանգված կամ խոցելի տեսակներ:

277. Բուսական և կենդանական աշխարհի ուսումնասիրությունն իրականացվել է 2021 թվականին «Բիո Գամա» ՄՊԸ-ի փորձագետների կողմից (տե՛ս ուսումնասիրության վերաբերյալ ամբողջական հաշվետվությունը ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-2): Ուսումնասիրության արդյունքում հաստատվել է, որ Երևան քաղաքում գտնվող ուսումնասիրության ենթարկված տարածքը քաղաքային ձևափոխված տարածք է և հիմնականում մշակվում է տեղի բնակչության կողմից, ուստի այն չի կարող լուրջ էկոլոգիական վտանգ ներկայացնող տարածք համարվել: Նոր չմշակված հողեր Ծրագրում ընդգրկված չեն:

278. Բուսական աշխարհի ուսումնասիրության ազդեցության տեսակետից հետաքրքրական արդյունքները ամփոփ ներկայացված են ստորև՝

- ✓ Ծրագրի տարածքում չկան Հայաստանի Կարմիր գրքում, Բնության պահպանության միջազգային միության (ԲՊՄՄ) Կարմիր գրքում և ԲՊՄՄ վտանգված տեսակների Կարմիր ցուցակում գրանցված տեսակներ,
- ✓ Ծրագրի տարածքում չկան հազվագյուտ էկոհամակարգեր,
- ✓ Հիշյալ տարածքում չկան Հայաստանի էնդեմիկ բույսեր,
- ✓ Տարածքում ուտելի, բուժիչ և այլ օգտակար բույսերը, համեմունքները, անասնակերը և՛ թվաքանակով, և՛ կենսազանգվածով բավական քիչ են և բնակչության համար հետաքրքրություն չեն ներկայացնում:

279. Նախագծի սկզբնական տարբերակում նախատեսվում էր, որ ծրագրային տարածքի ամբողջ բուսականությունը կտրվելու և հեռացվելու է: Սակայն, ազդեցության ենթակա անձանց հետ առաջին հանրային քննարկումներից հետո որոշում կայացվեց, որ հետագոտված տարածքի ծառերի, թփերի և այլ բուսականության որոշակի մաս՝ հատկապես 6-րդ փողոցում հավաքակայանի ցանկապատին կից գտնվող ծառերը կարող են պահպանվել: Այնուամենայնիվ, անմիջապես ծրագրային տարածքում գտնվող ծառերի և թփերի մյուս մասը կտրվելու և հեռացվելու է: Դրանք ներառում են այգիներում բնակչության կողմից աճեցրած պտղատու ծառերն ու թփերը, ինչպես նաև այգիներից դուրս աճող դեկորատիվ ծառերը: Ուսումնասիրված տարածքում բազմաթիվ կան ինչպես չորացած հասունացած, այնպես էլ նոր տնկված երիտասարդ ծառեր: Շինարարությանը խոչընդոտող կտրված ծառերի և թփերի ցանկը, ըստ տեսակների և բների տրամագծերի, ներկայացված է ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-2, Կենսաբազմազանության վերաբերյալ հաշվետվության Աղյուսակ 4 և Աղյուսակ 5-ում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

280. Ըստ նախնական գնահատման՝ ավտոբուսային հավաքակայանի կառուցման նպատակով տարածքի մաքրման համար ընդհանուր առմամբ 554 ծառ և թուփ ենթակա է հեռացման, որից 516 միավորը տեղի բնակչության կողմից աճեցված են այգիներում (459 ծառ և 57 թուփ) և կարգավորվելու են ՀՕՏ-ով, իսկ 38 միավորը (36 ծառ և 2 թուփ) աճում են այգիներից դուրս, համարվում են համայնքային և կառավարվելու են Բուսական և կենդանական աշխարհի պլանով:
281. ԲԿՊ-ում հակակշռող և մեղմացնող միջոցառումներ են նախատեսվում հատման ենթակա ծառերի և այն ծառերի համար, որոնք շինարարության ընթացքում հատուկ պաշտպանության կարիք կունենան (տե՛ս Գլուխ Ը՝ Բուսական աշխարհի պահպանության և բուսականության մաքրման պլանը և ՀԱՎԵԼՎԱՏ Ժ՝ ԲԿՊ-ի Աղյուսակը): Ծառերի և այլ բուսականության պահպանության նպատակով ԲԿՊ-ում պլանավորվել են հնարավոր ազդեցություններն ընդունելի մակարդակների հասցնելուն ուղղված հատուկ մեղմացնող միջոցառումներ: Յուրաքանչյուր հատված ծառի կամ թփի դիմաց տնկվելու է 6 ծառ/ թուփ:
282. 6-րդ փողոցի բնակելի տարածքին կից ծառերը հնարավորինս պահպանելու վերաբերյալ ազդեցության ենթակա անձանց պահանջը բավարարելու համար ավտոբուսային հավաքակայանի ցանկապատը վերանախագծվել է: Ցանկապատը՝ մոտ 1–15 մ հետ տեղափոխելուց հետո, մեծաքանակ ծառեր, որոնք նախկինում պետք է կտրվեին, այժմ պահպանվելու են: Ծառերի պահպանության վերաբերյալ օրենսդրական պահանջները բավարարելու համար²⁶ նախքան շինարարական աշխատանքներն սկսելը կապալառուն պատասխանատվություն է կրում իրականացնել հատման ենթակա ծառերի/ թփերի վերահաշվարկ և ՇԲԿՊ-ի կազմում մշակել Ծառերի կառավարման պլան:
283. Կենդանական աշխարհի հետազոտության համաձայն՝ ցամաքային անողնաշարավորների մեջ չեն հայտնաբերվել Հայաստանի Կարմիր գրքում (2010) և ԲՊՄՄ վտանգված տեսակների Կարմիր ցանկում ներառված, ինչպես նաև պահպանության տեսանկյունից հետաքրքրություն ներկայացնող սակավաթիվ տեսակներ, ինչպիսիք են՝ Հայաստանի, Անդրկովկասի, Կովկասի էկոհամակարգի էնդեմիկ տեսակները, որոնք կարող են հատուկ պահպանության կարիք ունենալ: Ներկայիս բնական միջավայրն արդեն իսկ մեծապես փոփոխության է ենթարկվել, ուստի ավտոբուսային հավաքակայանի շինարարությունը դրանց քանակի և ապրելավայրերի էական ոչնչացման չի հանգեցնի:
284. Եզրակացվել է, որ ծրագրային տարածքում և անմիջական մոտակայքում խիստ վտանգված բույսերի կամ կենդանիների տեսակներ չկան, չկան խիստ կարևոր բնական միջավայրեր, որտեղ շինարարական աշխատանքներ չպետք է իրականացվեն:
285. Չնայած այն հանգամանքի, որ երեք տեսակի երկկենցաղներ և 7 տեսակի սողուններ ընդգրկված են ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում՝ LC կարգավիճակով (քիչ վտանգված) և չնայած նրան, որ նրանց բնական միջավայրը գրեթե ամենուրեք փոփոխության է ենթարկվել, երկկենցաղների և սողունների մասին ելակետային տվյալները բավական կայուն են: Աշխատանքների առաջին փուլում՝ հողային աշխատանքների իրականացման ժամանակ, խորհուրդ է տրվում ներգրավել սողունների մասնագետ (հերպետոլոգ), ով աշխատանքների

²⁶ Երևան քաղաքի ավագանու No 405-Ն որոշումը և Երևան քաղաքի ավագանու No 337-Ն որոշումը «Երևան քաղաքի ավագանու No 405-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» (12.02.2021 թ.).

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ընթացքում կհավաքի հանդիպած սողուններին: Այսպես կարելի է ապահովել և՛ սողունների տեսակների պահպանումը, և՛ անձնակազմի անվտանգությունը:

286. Թվարկված թռչունների ոչ մի տեսակ գրանցված չէ Հայաստանի Կարմիր գրքում: Բոլոր տեսակները կարող են համարվել որպես սինանթրոպիկ և բավականին հեշտությամբ քաղաքային և մերձքաղաքային միջավայրին հարմարվող: Հիմնական առաջարկությունն այստեղ թռչունների բնադրման սեզոնը հարգելն է: Շինարարական աշխատանքների սկիզբը կարող է առաջացնել անհանգստություն և սթրես, այդ իսկ պատճառով խորհուրդ է տրվում աշխատանքները չսկսել ապրիլից հունիս ընկած ժամանակահատվածում:

287. Հանդիպած և գրականությունից և տեղամասի նախկին ուսումնասիրություններից հայտնի գրեթե բոլոր հետազոտված կաթնասունները բնորոշ են տարածաշրջանին: Նրանց թիվը և բնական միջավայրը վտանգված չէ: Ի լրումն, կրծողներից և միջատակերներից շատերը սինանթրոպիկ են, հեշտությամբ բազմանում են շրջակա միջավայր նետված թափոնների և աղբի մեջ: Հետազոտված կաթնասունների մեջ չկան ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված տեսակներ: Միայն *Microtus levis* (հարավային դաշտամկան) մեկ տեսակ համարվում է «Հազվագյուտ»: Շինարարական աշխատանքների ընթացքում կարող են քանդվել կրծողների բները, անհրաժեշտ է իրականացնել մեղմացնող միջոցառումներ շինարարական աշխատանքների ընթացքում կենդանիների առկայությունը վերահսկելու և վերջիններիս ավելի անվտանգ միջավայր տեղափոխելու համար:

288. Կենսաբազմազանության հետազոտության արդյունքների ամփոփումը, հնարավոր ազդեցությունները և փորձագետների առաջարկությունները ներկայացված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-2՝ ԱՍՓՈՓՈՒՄ աղյուսակում: Ծրագրի համար իրականացված կենսաբազմազանության բոլոր հետազոտությունների եզրակացություններն անհապաղ գրանցվել են ծրագրի ընդգրկման տարածքը սահմանող հաշվետվության մեջ: Հիմք ընդունելով կենսաբազմազանության հետազոտությունը՝ կարելի է եզրակացնել, որ ավտոբուսային հավաքակայանի շինարարությունը էականորեն չի ձևափոխի և չի հանգեցնի խիստ կարևոր էկոհամակարգերի ոչնչացմանը, վտանգված կամ հազվագյուտ տեսակների անհետացմանը: Բայց և այնպես, ծրագրի իրականացման ընթացքում կենսաբազմազանությունը, այնուամենայնիվ, կարող է կրել որոշակի բացասական ազդեցություններ՝

- ✓ բնահողի հանույթի, տոփանման և տեղափոխման աշխատանքների հետևանքով բնական միջավայրին պատճառված որոշակի անհանգստություն կամ մասնատում,
- ✓ բուսականության, նորմալ սննդային շղթայի ոչնչացման պատճառով ծառերի և թփերի, ինչպես նաև կենդանիների կորուստ,
- ✓ անհանգստության պատճառում, օրինակ՝ աղմուկի մակարդակի ավելացման հետևանքով տեսակների միգրացիա,
- ✓ շինարարական աղմուկի, երթևեկության կամ մարդկանց ինտենսիվ ներկայության արդյունքում պատճառված անհանգստություն:

289. Կենսաբազմազանության վերաբերյալ հաշվետվությունը առաջարկություններ է տրամադրում այն մասին, թե ինչպես խուսափել և նվազագույնի հասցնել բուսական և կենդանական աշխարհին պատճառվող անհանգստությունը:

290. Հաշվետվությունն իր մեջ ներառում է հրահանգներ, որոնք կարող են օգտագործվել շինարարների կողմից: Դրանք վերաբերվում են հատկապես զգայուն

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

հատվածներին և դրանց առանձնահատկություններին, նշվում են այն գործողությունները, որոնցից պետք է խուսափել, ինչպես նաև որոշ միջոցառումներ աշխատանքային հրապարակից դուրս գտնվող տարածքների համար: Մասնավորապես, նշվում է, որ, հետագուոված տարածքում առկա է մեծ քանակությամբ թափոն և աղբ, ուստի այն արդեն բավականին աղտոտված է կենցաղային և շինարարական աղբով: Ավտոբուսային հավաքակայանի շինարարության ընթացքում այս տարածքի էլ ավելի անվերահսկելի աղտոտումը կարող է հանգեցնել տեղի էկոհամակարգերի վրա եղած ազդեցությունների մեծացմանը: Այսպիսով, տարածքի հետագա աղտոտման առավելագույն վերահսկողությունը, անհիմն ծառահատումներից և բուսականության մաքրումից խուսափելը, ինչպես նաև բնական միջավայրի առավելագույն պահպանումը խիստ ցանկալի է: Բացի այդ, ազդեցությունը մեղմելու համար խորհուրդ է տրվում մերձակայքում տնկել ծառեր և թփեր՝ դրանով իսկ ստեղծելով կանաչ բուֆերային գոտի ցամաքային անողնաշարավոր կենդանիների համար: Այս առաջարկությունները հաշվի են առնվել մեղմացնող միջոցառումների պլանավորման ընթացքում:

291. Հողային աշխատանքների իրականացման ընթացքում Կապալառուն կներգրավի կենսաբազմազանության գծով մասնագետի՝ մտահոգության տեղիք տվող տարածքների և բնական միջավայրերի մասին խորհրդատվություն ստանալու նպատակով:
292. Եթե շինարարական աշխատանքների տարածքին մոտ հայտնաբերվում են պահպանության տեսանկյունից զգալուն տեսակներ կամ նրանց գտնվելու վայրի մասին նշաններ և, եթե շինարարությունը կարող է իրենց կյանքի էական շրջափուլում անհանգստություն պատճառել, ապա Խորհրդատուն կմշակի և շինարարներին կներկայացնի ուղեցույցներ մտահոգիչ տարածքների միջև անհրաժեշտ նվազագույն հեռավորության մասին, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների ճիշտ ժամանակացույցի մասին:
293. Բուսական և կենդանական աշխարհի պահպանության մասին բոլոր առաջարկությունները հաշվի են առնվել և ներառվել Գլուխ Ը՝ Բուսական և կենդանական աշխարհի պահպանության և բուսականության մաքրման պլանում և Հավելված Ժ՝ ԲԿՊ-ի Աղյուսակում: Կենսաբազմազանության պահպանության նպատակով ԲԿՊ-ում պլանավորվել են հնարավոր ազդեցությունները ընդունելի մակարդակների հասցնելուն ուղղված հատուկ մեղմացնող միջոցառումներ:

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ և բնության հուշարձաններ

294. Ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ Նախատեսվող գործունեությունը չի իրականացվելու ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների սահմաններում, ինչպես նաև Ծրագրի անմիջական տարածքում՝ ՀՀ Կառավարության 2008 թ-ի օգոստոսի 14-ի «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N967-Ն որոշմամբ հաստատված բնության հուշարձանները բացակայում են:
295. Նախատեսվող գործունեության տարածքին ամենամոտ գտնվող հատուկ պահպանվող տարածքը՝ 7 կմ-ից ավելին Արարատի մարզի Արագածի գյուղի մոտ գտնվող Որդան Կարմիր արգելավայրն է:
296. ՀՀ Կառավարության 2008 թ-ի օգոստոսի 14-ի «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկից առավել հավանական կարող են համարվել Հրազդանի կիրճի ձախափնյա մասում գտնվող

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

«Անանուն» սյունաձև բազալտներ երկրաբանական հուշարձանները, որոնք գտնվում են շիրանարական աշխատանքների հրապարակից և տրանսպորտային ուղիներից առնվազն համապատասխանաբար 5.8 և 6,3 կմ հեռավորության վրա:

Գրունտներ և բուսահող

297. Նախատեսվող գործունեությունը քաղաքաշինության արդյունքում առայժմ չվերափոխված նոր հողատարածքներ չի ներգրավելու: Թեև, ըստ նշանակության, ծրագրի հողերը դասակարգվում են որպես «բնակելի», սակայն տարածքի կեսից ավելին մշակվում է տեղի բնակչության կողմից որպես պտղատու այգիներ: Սա առաջ է բերում բուսահողի գրունտի վերին, հումուսով հարուստ շերտի հանման և պահեստավորման հարցը՝ վերջինիս պահպանության նպատակով: Հնարավոր բուսահողի ծավալը գնահատվում է մոտավոր 24875 մ3, որը պահպանվելու է ծրագրային տարածքի շրջանակներում հատկացված կամ տեղական իշխանությունների հետ համաձայնեցված տարածքներում: Պահպանված բուսահողի մի մասը կօգտագործվի կանաչապատման նպատակով, մնացած մասը կհանձնվի Երևանի քաղաքապետարանին:
298. Պլանավորվում է իրականացնել ընդհանուր 193700 մ3 հանույթ, որը զգալի է և շինարարության ընթացքում կարող է հանգեցնել որոշակի էրոզիայի և նստվածքազոյացման հետ կապված խնդիրների: Կապալառուն Ինժեների հաստատմանն է ներկայացնում տարատեսակ հողային աշխատանքների համար շինարարության մանրամասն մեթոդաբանություն, որտեղ հատուկ ուշադրություն պետք է դարձվի ուղղահայաց պլանավորմանը՝ տրամադրելով անվտանգության և ջրահեռացման համապատասխան լուծումներ:
299. Շինարարության փուլում հողի՝ վառելանյութով, յուղով (հիդրավլիկ, փոխանցման տուփ, շարժիչ և այլն), քսանյութերով և այլ հեղուկ նյութերով ու թափոններով աղտոտման վտանգ կա: Այնուամենայնիվ, ազդեցության չափը և խստությունը բարձր չի լինի: Ինչպես նաև ծրագրի իրականացման տարածքում չկան օդն աղտոտող սարքավորումներ: ԲԿՊ-ում ներառված միջին մասշտաբի շինարարական ծրագրերին հատուկ կանոնավոր մեղմացնող միջոցառումները համարվում են բավարար, որոնցում հատուկ ուշադրություն է դարձվել վառելանյութի, յուղի, քսանյութերի և այլ հեղուկ նյութերի ու թափոնների տեղափոխմանը, պահեստավորմանը և տեղավորմանը, ինչպես նաև աղտոտված գրունտի անվտանգ տեղավորմանն ուղղված մեղմացնող միջոցառումներին:
300. Ներկայումս անմիջապես ծրագրային տարածքի մոտակայքում մեծ քանակությամբ բուսահող է պահպանվում: Նշված բուսահողը պատկանում է մասնավոր անձի: ԲԿՊ-ով նախատեսվում են կանխարգելիչ գործողություններ՝ նյութը չվնասելու կամ ինչ-որ կերպ դրա կորստին չնպաստելու նպատակով:
301. Կանաչապատման տարածքներն ըստ նախագծի կազմվելու են 10540մ2, որի համար պահանջվելու է ընդհանուր առմամբ 1212,4 մ3 բուսահող, ինչը նշված է նաև Կանաչապատման ամփոփագրում: Բուսահողաշերտի պահանջվող քանակը կբավարարվի ծրագրի աշխատանքների ընթացքում առաջացած և պահպանված հողի բերրի շերտով: Բուսահողի լրացուցիչ քանակ չի պահանջվի, այնուամենայնիվ, անհրաժեշտության դեպքում, կլրացվի

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

պայմանագրային հիմունքներով մատակարարից գնման միջոցով օրենքով սահմանված կարգով:

Բնական և նյութերի ստացման աղբյուրներ (ջրի, էլեկտրաէներգիայի մատակարարում, հանքեր/բացահանքեր)

302. Ըստ նախագծի՝ անհրաժեշտ է 61 415 մ³ խիճ և 100501 մ³ կոպճավազային խառնուրդ: Լիցքի համար անհրաժեշտ քարերը, կոպիճը, ավազը և այլ նյութեր (լիցքի աշխատանքների ընդհանուր ծավալը գնահատվում է 276375.7 մ3), ինչպես նաև ասֆալտը և բետոնը գնվելու են գրանցված հանքերից և գործարաններից:
303. Լիցքի համար շրջակա միջավայրից, օրինակ՝ մոտակա գյուղատնտեսական վայրերից որևէ տեսակի հանույթ չի նախատեսվում, բայց և այնպես, նմանատիպ գործողությունների ռիսկը գնահատվել է, և այդ նպատակով պլանավորվել են մեղմացնող միջոցառումներ ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ում: Անհրաժեշտության դեպքում, Կապալուն հետևելու է ՀՀ Կառավարության թիվ N 572-Ն «Հողագրունտի հանույթի կարգը սահմանելու մասին» որոշման և ոլորտը կարգավորող այլ օրենսդրական պահանջներին:
304. Տեխնոլոգիական նպատակներով ջրամատակարարումը և՛ ավտոբուսների հավաքակայանատեղիի շինարարության, և՛ շահագործման ընթացքում իրականացվելու է համապատասխան մարմնի հետ ծառայությունների մատուցման պայմանագրի միջոցով: Գոյություն ունեցող հզորություններին/միջոցներին միացման տեխնոլոգիական հնարավորությունները ուսումնասիրվում են նախագծման փուլում և ձեռք է բերվել նախնական հաստատում (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե. ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ Ե-5 և Ե-6):
305. Տեխնոլոգիական նպատակներով էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը և՛ ավտոբուսների հավաքակայանատեղիի շինարարության, և՛ շահագործման ընթացքում իրականացվելու է համապատասխան մարմնի՝ «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի հետ ծառայությունների մատուցման պայմանագրի միջոցով:
306. Գործնական նպատակներով բնական գազի մատակարարումը իրականացվելու է համապատասխան մարմնի՝ «Գազպրոմ Արմենիա» ՍՊԸ-ի հետ ծառայությունների մատուցման պայմանագրի միջոցով:

Թափոնների գոյացում

307. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցություններից է թափոնների առաջացումը, որը, պատշաճ կերպով չկառավարվելու դեպքում, դառնում է աղտոտման և լանդշաֆտի գեղագիտական տեսքի վատթարացման աղբյուր: Սույն հաշվետվությունը դիտարկում է թափոնների երկու հիմնական խումբ՝ շինարարության ընթացքում առաջացած թափոններ (ժամանակավոր ազդեցություն) և ավտոբուսային հավաքակայանի հետագա շահագործման ընթացքում առաջացող թափոններ (մշտական ազդեցություն) (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1.Մեղմացնող միջոցառումներ): Այս խմբերից յուրաքանչյուրն իր հերթին դիտարկվում է՝ ըստ թափոնների տեսակի (պինդ և հեղուկ) և վտանգի աստիճանի (վտանգավոր/ ոչ վտանգավոր):

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

308. Շինարարական աշխատանքների արդյունքում առաջացող թափոնները բաժանվում են երկու խմբի՝

Անվտանգ թափոններ

- ✓ Թափոններ, որոնք առաջացել են շենքերի, շինությունների քանդման աշխատանքների ընթացքում և շինարարության հետ կապված այլ թափոնների,
- ✓ Ոչ պիտանի հանույթ, որն առաջացել է հողային աշխատանքների արդյունքում, օրինակ՝ հող, ավազ, ապարներ և քարեր,
- ✓ Շինարարության հետ կապված կոշտ թափոններ՝ մետաղի, փայտի, պլաստմասայի մասերի, դատարկ պարկերի, տարաների (և այլն) և աղբի (կեղտ) տեսքով:

Վտանգավոր թափոններ

- ✓ Վտանգավոր հեղուկ նյութեր և դրանց թափոններ՝ ներառյալ վառելանյութ, յուղ, քսանյութեր, բետոնաջուր
- ✓ Ասբեստ պարունակող թափոններ, որոնք կարող են առաջանալ հին բնակելի տների տանիքների քանդման ընթացքում.

309. Թափոնների տեսակները և դրանց կառավարման եղանակները մանրամասն նկարագրված են Գլուխ Ը-ում՝ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ: Մեղմացնող առաջարկվող միջոցառումները թվարկված են ԲԿՊ-ում (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, Բնապահպանական կառավարման պլան. ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-2.Մեղմացնող միջոցառումներ)

Սոցիալական համակարգեր

310. Սոցիալական համակարգերի վրա ազդեցությունները համարվում է ծրագրի ամենագլխառից բաղադրիչը: Դրանք ներառում են շինարարական աշխատանքների, իսկ հետագայում կառուցված ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման արդյունքում՝ համայնքին, տեղի բնակիչներին, ձեռնարկություններին և այլ ազդակիրներին պատճառած անհարմարությունը և/կամ անհանգստությունը:

311. Ազդակիրների սեփականությանը պատճառված մշտական ազդեցության անդրադարձ է կատարվել ՀՕՏՕ-ում: Նախքան շինարարության մեկնարկը, ծրագրային տարածքի օտարման գոտու բնակիչները կվերաբնակեցվեն, և շենքերը կքանդվեն: Վերաբնակեցումը կիրականացվի ՀՕՏԵ-ի և ՀՕՏՕ -ի համաձայն: Սեփականության վրա ամբողջական ազդեցությունը գնահատվել է և սոցիալական վերլուծությունը ներկայացվել է առանձին հաշվետվությամբ:

312. Մարդկանց կենսակերպի վրա ազդեցությունները համարժեք գնահատելու համար ծրագրի տարածքում կամ անմիջապես դրան հարակից տարածքում հայտնաբերված և ազդակիրների թերթիկում ներկայացված զգայուն արժեքավոր ընկալիչները տեղ են գտել ՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ-ում: Տեղի բնակչությանը և այլոց պատճառվող բացասական ազդեցություններից խուսափելուն, կանխելուն և/կամ դրանք մեղմելուն ուղղված միջոցառումները և դրանց պատասխանատուները ինչպես հավաքակայանի շինարարության, այնպես էլ դրա ավարտից հետո, ներկայացված են ԲԿՊ-ում (Գլուխ Ը՝ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ և ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ):

313. Արտակարգ իրավիճակները, ներառյալ հիվանդությունների վերահսկողությունը, ինչպիսին է COVID-19-ը, կառավարելի են: ԲԿՊ-ում նշված են նաև Ծրագրի բոլոր կողմերի՝ ԾԻԳ-ի, Վերահսկողության Խորհրդատուի և Կապալառուի դերերը COVID-19 համաճարակի պայմաններում, որոնք պատասխանատվություն են կրում ԱԱԿՊ-ի, այդ թվում COVID -19- ի

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

կանխարգելման, վերահսկման և մեղմացնող միջոցառումների արդյունավետ իրականացման համար:

314. Դերերն ու պարտականությունները բաշխվում են հետևյալ կերպ՝

Կապալառու

- ✓ Ներառել ՇԲԿՊ-ում COVID-19-ի կանխարգելմանը, վերահսկմանը և մեղմացնողն ուղղված մանրամասն ԱԱԿՊ,
- ✓ Ապահովել, որպեսզի ԱԱԿՊ-ը պարբերաբար թարմացվի՝ հիմնվելով երկրի առողջապահության ոլորտը կարգավորող գործակալությունների և ԱՀԿ առողջության վերաբերյալ խորհրդատվություններ վրա,
- ✓ Իրականացնել ԱԱԿՊ-ում նախատեսված COVID-19-ի կանխարգելման, վերահսկման և մեղմացնող միջոցառումներ,
- ✓ Տրամադրել աշխատակիցներին նախաաշխատանքային կողմնորոշում և կանոնավոր դասընթացներ COVID-19-ի կանխարգելման, վերահսկման և մեղմացնող, ինչպես նաև ԱՊՄ-ների ճիշտ օգտագործման վերաբերյալ,
- ✓ Տրամադրել բոլոր աշխատողներին համապատասխան ԱՊՄ-ներ և ապահովել, որպեսզի յուրաքանչյուր հերթափոխի համար առկա լինի բավարար մատակարարում կամ ինչպես նշված է առողջության վերաբերյալ խորհրդատվություններում,
- ✓ Ստանձնել COVID-19-ի կանխարգելման, վերահսկման և մեղմացնող միջոցառումների հետ կապված բոլոր ծախսերը, աշխատակիցներից որևէ գումար չպետք է գանձվի,
- ✓ Աշխատակիցներին բժշկական օգնություն ցուցաբերել աշխատանքային տեղամասում COVID-19-ի ցանկացած դեպք արձանագրելիս,
- ✓ Տրամադրել COVID-19-ի կանխարգելման, վերահսկման և մեղմացնող վերաբերյալ պաստառներ և այլ նյութեր՝ աշխատակիցներին հասկանալի լեզվով և ձևաչափով,
- ✓ Աշխատանքային ճամբարներում ապահովել աաշխատողների միջև նվազագույնը 1 մետր հեռավորություն,
- ✓ Դադարեցնել գործունեությունը, եթե աշխատանքային տեղամասերը և/կամ հարակից տարածքները բարձր ռիսկերի են ենթարկվում COVID-19-ի պատճառով,
- ✓ Համապատասխանել աշխատակիցների բարեկեցությանը և աշխատանքային առողջությանն ու անվտանգությանը վերաբերող բոլոր ազգային և տեղական պահանջներին,
- ✓ Համակարգել ԾԻԳ/Խորհրդատուի հետ փաստաթղթերին, մոնիթորինգին և հաշվետվությանն առնչվող պահանջները, ներառել ձևանմուշները ՇԲԿՊ-ում,
- ✓ Թարմացնել արտակարգ իրավիճակների պլանը տեղական առողջապահական հաստատությունների կամ բժշկական անձնակազմի ցանկով, որոնք հասանելի են՝ տեղում կամ համայնքում COVID-19-ի հնարավոր դեպքերն ընդունելու համար,
- ✓ Պատրաստել երկշաբաթյա մոնիթորինգային հաշվետվություն COVID-19-ի վերաբերյալ և ներկայացնել ԾԻԳ-ին:

ԵՔՄԻԳ

- ✓ Վերանայել կապալառուների նոր/թարմացված/վերանայված ԱԱԿՊ-ը և բացթողումներ հայտնաբերելու դեպքում՝ հիմնվելով առողջապահական ոլորտը կարգավորող

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

գործակալությունների և ԱՀԿ կողմից տրված առողջապահական խորհրդատվությունների վրա, աջակցել կապալառուներին բացթողումները վերացնելու գործընթացում,

- ✓ Վերահսկել կապալառուների ԱԱԿՊ-ի ամենօրյա իրականացումը, մոնիթորինգը և հաշվետվությունը,
- ✓ Ստուգել աշխատանքային շինարարական տեղամասերը՝ կապալառուների պատրաստակամությունն ու COVID-19 կանխարգելման, վերահսկման և մեղմացնող միջոցառումների համապատասխան իրականացումը ապահովելու համար,
- ✓ Վերահսկել կապալառուների ԱԱԿՊ-ի իրականացումը,
- ✓ Համագործակցել տեղական առողջապահական մարմինների և բժշկական հաստատությունների հետ՝ շտապ օգնության դեպքերի և բուժման անհրաժեշտության համար,
- ✓ Վերահսկել բողոքների լուծման մեխանիզմի (ԲԼՄ) միջոցով բարձրացված բողոքները կամ առաջարկությունները,
- ✓ Տրամադրել հասանելի տեղական առողջապահական հաստատությունների կամ բժշկական անձնակազմի ցանկը՝ COVID-19-ի հավանական դեպքերը աշխատանքային տեղամասում կամ համայնքում հաստատելու համար,
- ✓ Վերանայել կապալառուների կողմից ներկայացվող COVID-19-ի վերաբերյալ երկշաբաթյա մոնիթորինգային հաշվետվությունները և ամսական կտրվածքով ներկայացնել ԾԻԳ:

Վերահսկողության խորհրդատու

- ✓ Աջակցություն ցուցաբերել ԾԻԳ-ին՝ կապալառուներին COVID-19-ի կանխարգելման, վերահսկման և մեղմացնող վերաբերյալ անվտանգության հրահանգներ և ուղեցույցներ տրվելիս,
- ✓ Աջակցություն ցուցաբերել ԾԻԳ-ին՝ աշխատանքային տեղամասի ռիսկերի գնահատում, ստուգումներ, քննարկումներ և պլանավորում իրականացնելիս,
- ✓ Աջակցություն ցուցաբերել ԾԻԳ-ին՝ կապալառուների ՇԲԿՊ-ը ներառյալ ԱԱԿՊ-ը վերանայելիս,
- ✓ Աջակցություն ցուցաբերել ԾԻԳ-ին՝ COVID-19-ի վերաբերյալ մոնիթորինգային հաշվետվությունները վերանայելիս, և
- ✓ Վերլուծել կապալառուների կողմից ներկայացված հաշվետվությունները և աջակցություն ցուցաբերել ԾԻԳ-ին՝ բնապահպանական մոնիթորինգային կիսամյակային և կանոնավոր հաշվետվությունները (ԲՄՀ) նախապատրաստելիս:

315. Որոշ սոցիալ-տնտեսական խնդիրներ բարձրացվել են ազդեցության ենթակա անձանց կողմից 1-ին հանրային լսումների ժամանակ, սակայն դրանք չէին վերաբերում շինարարական աշխատանքների հետևանքով առաջացած ազդեցություններին: Մարդկանց մտահոգությունները հիմնականում կապված էին ծրագրի հետևանքով առաջացած մշտական բացասական ազդեցությունների հետ: Այս հարցերը քննարկվում են Հավելված Թ. ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ -2-ում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Հաղորդողիների վրա ազդեցությունը

316. Հաղորդողիների վրա ազդեցությունը գնահատվում է գոյություն ունեցող համակարգերի լրացուցիչ ծանրաբեռնվածության և վնասման տեսանկյունից: Պատճառվող վնասի ռիսկը հնարավոր է շինարարության ժամանակահատվածում և գործնականում զրոյական է շահագործման փուլում, մինչդեռ հաղորդողիների վրա հիմնական ծանրաբեռնվածությունը բնորոշ է ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման փուլին և աննշան է շինարարական աշխատանքների ժամանակահատվածում: Հաղորդողիների զգայուն ընկալիչները և ազդեցությունները որոշված և ներկայացված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ-ում՝ Շիրակի ավտոբուսային հավաքակայանի ծրագծի թերթիկում:

317. Հնարավոր վիարներից խուսափելու համար նախատեսվում է իրականացնել գոյություն ունեցող վերգետնյա հաղորդողիների տեղափոխություն: Դա վերաբերվում է գազամատակարարման խողովակաշարին, էլեկտրալարերին, հեռահաղորդակցության մալուխներին, ինչպես նաև հողային ռոտզման ջրատարերին: Մյուս կողմից, ստորգետնյա հաղորդողիների հետազոտություն չի իրականացվել, և շինարարության ընթացքում դրանց վթարի, աշխատանքի խափանման և պատճառված վնասների որոշակի ռիսկն առկա է, թեպետ նախագծողները այսօրինակ ազդեցության հավանականությունը ցածր են գնահատում: Մրցույթն հաղթող կապալառուից պահանջվում է նախքան աշխատանքները մեկնարկելը իրականացնել հաղորդողիների հետազոտություն և կառավարել հաղորդողիների տեղափոխումը՝ պահպանելով հաղորդողիների տեղափոխման ենթապլանով նախատեսված մեղմացնող միջոցառումները: Մասնավորապես, հաղորդողիների ծառայությունը դադարեցնելուց առաջ, ազդակիր անձինք պետք է նախապես ծանուցվեն: Պատահարի դեպքում կապալառու կազմակերպությունը պարտավորվում է արագ վերացնել խափանումը և վերականգնել ծառայությունների մատուցումը, այնպես որ խափանումները կլինեն կարճաժամկետ և տեղայնացված, հաշվի կառնվեն օրվա ժամը և սեզոնային ժամանակը:

318. Անմիջապես ծրագրային տարածքի հատվածում տեղակայված հաղորդողիներին պատճառված վնասի հետևանքով առաջացած ազդեցությունը կարող է տարածվել ծրագրի իրականացման տարածքից դուրս: Օրինակ՝ ջրատար խողովակներին կամ ռոտզման առուներին հասցված վնասը կխաթարի շրջակայքում ապրող բնակչությանը մատուցվող համապատասխան ծառայությունների իրականացումը: Աշխատանքների արդյունքում առաջացած ցանկացած ազդեցություն ամբողջությամբ վերացվելու է Կապալառուի կողմից՝ վնասված հաղորդողիների տեղափոխմամբ, նորոգմամբ կամ փոխարինմամբ:

319. Տեղի ջրային համակարգերին միանալու տեխնիկական պայման ստանալու նպատակով Խորհրդատուն դիմել է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերությանը: Համապատասխան տեխնիկական պայմանը տրամադրվել է (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-5 և Ե-6)։

Երթևեկություն և տրանսպորտ

320. Արշակունյաց պողոտայի և Շիրակի փողոցների ճանապարհային երթևեկությունը, ինչպես նաև հարակից տեղական ճանապարհային ցանցի երթևեկությունը կմեծանա՝ շինարարության ընթացքում բեռնատարների ու այլ մեքենաների դեպի շինհրապարակ և այնտեղից դուրս երթևեկի պատճառով: Գոյություն ունեցող ճանապարհների ու հետիոտնային անցումների որևէ երկարաժամկետ զբաղեցում և/կամ արգելափակում չի ենթադրվում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Այնուամենայնիվ, հասարակական տրանսպորտի և հետիոտների անվտանգությունը որոշ չափով կարող է վտանգվել, ինչպես նաև մուտքերը դեպի բնակելի տներ, ձեռնարկություններ և դպրոցներ կարող են փակվել և դժվարանցանելի դառնալ:

321. Շինարարության ընթացքում հանրության անվտանգության ապահովման, խցանումների և քաղաքի երթևեկությանը պատճառվող այլ անհանգստությունների նվազեցմանն ուղղված ամենօրյա մեղմացնող միջոցառումները նկարագրված են ԲԿՊ-ում, նախ և առաջ՝ Երթևեկության կառավարման պլանում:
322. Հետշինարարական շահագործման փուլում վերոնշյալ փողոցները կենթարկվեն ծրագրի շահագործման ազդեցությանը՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ 400 ավտոբուսներ կկայանվեն ավտոբուսների հավաքակայանում: Այս ազդեցությունը քննարկվում է ստորև:

Լանդշաֆտների գեղագիտական գրավչություն

323. Շինարարական տարածքի մաքրումը ծառերից, ժամանակավոր ցանկապատումը, ճամբարների և շարժական տնակների հիմնումը, շինարարական մեքենաների կայանումը և շինանյութի և թափոնների կուտակումը լանդշաֆտի գեղագիտական տեսքի ձևափոխություն կառաջացնեն: Սակայն այս ազդեցությունը լինելու է ժամանակավոր և տևելու է մինչև աշխատանքների ավարտը: Շինարարության փուլում ազդեցության մեղմացումն ապահովվելու է Թափոնների և նյութերի կառավարման և Շրջակա միջավայրի պահպանության պլաններով, իսկ ծրագրի տարածքից դուրս գտնվող տարածքն օգտագործելու դեպքում՝ Աշխատանքային տեղամասի կառավարման պլանով: Շինարարական աշխատանքներն ավարտելուց հետո՝ Կանաչապատման նախագծի (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ծ) և Տեղամասի վերականգնման պլանի համաձայն՝ կիրականացվի տեղամասի և գեղագիտական տեսքի վերականգնում:

Հնագիտական և մշակութային ժառանգություն/Ֆիզիկական և մշակութային ռեսուրսներ

324. Ազդեցությունը հնագիտական հուշարձանների և պատմամշակութային արժեքների վրա հավանական չէ, քանի որ հնագետի խորհրդատվության համաձայն՝ նախատեսվող ծրագրի տարածքում Հայաստանի Հանրապետության Երևանի քաղաքի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակում ներառված հնագիտական վայրեր չկան (տես ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-3): Առավել մոտ գտնվող հնագիտական հուշարձանը՝ Կարմիր Բլուր համալիրն է, որի հեռավորությունը նախատեսվող գործունեության տարածքից կազմում է մոտ 800մ: What is the base grounds for the use of the second one?
325. Այնուամենայնիվ, ԲԿՊ-ի Մշակութային ժառանգության կառավարման ենթապլանով նախատեսվում են մեղմացնող միջոցառումների իրականացում՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով շինարարական աշխատանքների ընթացքում պատահական հնագիտական գտածոների հայտնաբերման մասին ՀՀ օրենսդրական պահանջների բավարարմանը:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Զ 2-2 Ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման հետևանքով առաջացած ազդեցությունը

Մթնոլորտային օդի որակ

326. Ենթադրվել է, որ ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման փուլում հնարավոր է մթնոլորտային օդի վրա ազդեցություն՝ ավտոբուսային շարժակազմի կողմից արտանետվող գազերի տեսքով՝ CO, SO₂, NO₂ փոշի: Հավաքակայանի շահագործման փուլում այսօրինակ ազդեցության մեծությունը որոշելու համար իրականացվել է մթնոլորտային օդի որակի հետազոտություն, այդ թվում՝ օդի որակի մոդելավորում և գնահատվել է նախատեսվող ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման ազդեցությունը օդի որակի վրա:
327. Գնահատումն իրականացվել է օդի որակի վերաբերյալ ՄՖԿ-ի և ԱՀԿ-ի ուղեցույցների համաձայն և հիմնված է 2021 թվականի հունվարին տեղամասային այցելության ընթացքում հավաքագրված էլակետային տվյալների վրա: Օդի որակի և աղտոտման կանխատեսումները հիմնված են աղտոտիչների արտանետումների գնահատման և մթնոլորտում ցրման մոդելի վրա: Արդյունքները ներկայացված են «Երևանում՝ Արշակունյաց պողոտայի հարևանությամբ նախատեսվող ԲՄԳ ավտոբուսային հավաքակայանի ծրագրի՝ օդի որակի վրա ունեցած ազդեցության գնահատումը» հաշվետվության մեջ, որը կներկայացվի ՇՄԱՓ հիմնական փուլում:
328. Օդի որակի վրա ծրագրի ազդեցության գնահատումը կատարվել է հետևյալ փուլերով՝
- Ավտոբուսային հավաքակայանով պայմանավորված արտանետումների՝ մթնոլորտային օդում ցրման մոդելավորում,
  - Ուսումնասիրվող տարածքի օդի աղտոտիչների մակարդակի համեմատությունը օդի որակի գործող չափանիշների հետ:
329. Կիրառվել է ADMS 5-ը ցրման առաջադեմ մոդելը, որը լայնորեն օգտագործվում է արդեն գործող և նախատեսվող արդյունաբերական ձեռնարկությունների օդի որակի վրա ազդեցությունը մոդելավորելու համար: Վերջինս, ի թիվս իր բազմաթիվ առանձնահատկությունների, հաշվի է առնում շենքերի, բարդ տեղանքների, մակերեսային անհարթության տատանումների ազդեցությունը, չոր և թաց նստվածքները, NO_x քիմիական սխեմաները, կարճաժամկետ արտանետումներ (փչումներ); կարճ ժամանակահատվածում կոնցենտրացիաների տատանումների հաշվարկ, հոտեր և խտացած ծխի տեսանելիություն. ռադիոակտիվ քայքայումը՝ ներառյալ γ -ճառագայթման դոզան:
330. Օդի որակի մոդելավորման վերջնական նպատակն է՝ որոշել արտանետումներից առաջացած աղտոտիչների կոնցենտրացիաները գերազանցելու են արդյոք օդի որակի համապատասխան շեմերը. ազգային նորմերին՝ առավելագույն թույլատրելի կոնցենտրացիաներին (MPC)²⁷ և միջազգայնորեն ճանաչված ստանդարտներին՝ ՄՖԿ-ի²⁸,

²⁷ ՀՀ կառավարության թիվ 160-Ն առ 02.02.2006 թ. որոշումը

²⁸ «Շրջակա միջավայրի, առողջության և անվտանգության ուղեցույցներ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՇՄԱՍ ուղեցույցներ, Շրջակա միջավայրի մթնոլորտային արտանետումներ և օդի որակ»

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ընդ որում հաշվի է առնվել, որ որպես կանոն՝ այս ուղեցույցն առաջարկում է թույլ տալ օդի որակի կիրառելի չափորոշիչների 25 տոկոսը²⁹։

331. Օդի որակի և աղտոտման կանխատեսումների համար ապագա ավտոբուսային հավաքակայանը բաժանված է 3 հատվածների, որոնցից յուրաքանչյուրի արտանետումների և ազդեցությունների տեսակը տարբերվում է։

- ավտոբուսային հավաքակայան. 400 ավտոբուս կայանելու հնարավորությամբ տարածք,
- վերալիցքավորման կայան. ԲՄԳ ավտոբուսների լիցքավորման հնարավորությամբ,
- ավտոլվացման կայան. ավտոբուսների լվացում օգտագործումից հետո։

332. Ծրագրի յուրաքանչյուր մասի համար ներկայացված են հետաքրքրություն ներկայացնող տարբեր աղտոտիչները և դրանց արտանետումների գործակիցը։ Ավտոբուսային հավաքակայանի համար արտանետումների գործակիցները որոշելու համար օգտագործվել է «Copert» մոդելը, որը տրանսպորտային միջոցների արտանետումների ստանդարտ հաշվիչն է ԵՄ-ում։ Այս մոդելը հաշվի է առնում այնպիսի տվյալներ, ինչպիսիք են. փոխադրամիջոցների քանակը, վազքը, արագությունը, ինչպես նաև և կլիմայական պարամետրերը, օրինակ, օդի ջերմաստիճանը։

333. Ավտոբուսային հավաքակայանի արտանետումների համար որոշվել են ԲՄԳ ավտոբուսների՝ վառելիքի սպառման և աղտոտող նյութերի արտանետումների գործակիցները։ Հաշվարկվել է, որ ավտոբուսային հավաքակայանում օրական կտրվածքով 400 ավտոբուսների գումարային երթևեկը կազմելու է 80 կմ վազք։ Այնուհետև «Copert» մոդելի տվյալներով գնահատվել է ԲՄԳ ավտոբուսի աղտոտող նյութերի արտանետումների գործակիցները, որոնք համեմատվել են դիզելային ավտոբուսի արտանետումների հետ և ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակներում։

Աղյուսակ Զ-5. ԲՄԳ ավտոբուսի արտանետումների գնահատումը

	ԲՄԳ քաղաքային ավտոբուսներ	PM10	PM2,5	NO2	CO
	կմ	գ	գ	գ	գ
ԲՄԳ ավտոբուսների արտանետումների գործակիցը՝ ըստ «Copert» մոդելի	1	0,1124	0,0671	0,66	8,4
Ծրագրի շրջանակում ընդհանուր արտանետումները	80	8,992	5,368	52,8	672

²⁹ ԱՄՆ ՇՄՊԳ-ի՝ զգալի վատթարացման աճի կանխարգելումը, չդեգրադացված օդային տարածքների համար կիրառելի սահմանափակումները (US EPA Prevention of Significant Deterioration Increments Limits applicable to non-degraded airsheds)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Քաղաքային դիզելային ավտոբուսային հավաքակայանի արտանետման գործակիցը՝ ըստ «Copert» մոդելի		0,75	0,7	0,97	4,1
% (ԲՄԳ- դիզել)/դիզել		-85%	-90%	-32%	105%

334. Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ PM10-ը, PM2.5-ը և NO2-ը ԲՄԳ ավտոբուսների դեպքում զգալիորեն նվազելու են՝ դիզելային հավաքակայանի համեմատությամբ: Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ ներկա պայմաններում, հաշվի առնելով մթնոլորտային օդի այսօրվա աղտոտվածությունը, Ծրագիրը նպաստելու է աղտոտիչների նվազեցմանը և մթնոլորտային օդի որակի բարելավմանը:
335. Հաջորդ բաղադրիչը ԲՄԳ-ի լիցքավորման կայանն է: Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է ԲՄԳ-ին բնորոշ բաղադրությունը, որտեղ հիմնական բաղադրիչը մեթանն է (94,2%):

Աղյուսակ Զ-6. ԲՄԳ-ի բաղադրությունը

ԲՄԳ տիպային բաղադրությունը	Պայմանական նշանակումը	%
Մեթան	CH4	94,2
Էթան	C2H	0,6229
Ածխաթթու գազ	CO	0,2057
Պրոպան	C3H	0,8003
Բութան	C4H	1,0025
Նիտրոգեն	N2	0,44
Այլ	H2, O2, S, etc	2,0

336. Ինչպես ցույց է տրված Աղյուսակ Զ-6-ում, բաղադրիչներից որ մեկի վերաբերյալ սանիտարահիգիենիկ կարգավորումներ չկան, Փաստորեն, սանիտարական առումով և բնակչության ազդեցության տեսանկյունից հետաքրքրություն ներկայացնող աղտոտիչները չեն արտանետվում լիցքավորման կայանի կողմից, ուստի այն չի մոդելավորվել:
337. Նույնը վերաբերում է նաև ավտովազման կետին: Վերոնշյալ հետաքրքրություն ներկայացնող աղտոտիչներից ոչ մեկը նշված չէ ավտովազման կետի համար, ուստի ենթադրվում է, որ ավտովազման կետը որևէ աղտոտիչ չի արտանետելու:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

338. Բացի այդ, հաշվի են առնվել, որ նախատեսվող գործունեությունը տեղի է ունենալու մի տարածքում, որտեղ արդեն իսկ առկա են աղտոտման այլ աղբյուրներ.

- վառելիքի այրում (էլեկտրաէներգիայի արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),
- արդյունաբերական արտանետումներ. լուծիչների, մասնավորապես՝ քիմիական նյութերի օգտագործումով,
- գյուղատնտեսական գործունեություն,
- թափոնների կուտակում և այրում,
- բնական աղբյուրները, ներառյալ հրաբխային ժայթքումները, լեռնային փոշու տարածումը, օրգանական միացությունների արտանետումները:

339. Այդ արտանետումները չեն կարող ճշգրիտ որոշվել, այդ իսկ պատճառով օդի որակի հետազոտությունը և մոդելավորումը սահմանափակվել է ծրագրային տարածքի շրջակայքում ճանապարհային երթևեկի ազդեցության գնահատմամբ՝ ավտոբուսային հավաքակալայանի կառուցման պարագայում և առանց դրա: Երթևեկության մոդելում կիրառվել են հաշվարկային տվյալներ, որոնք վերցված են որոշակի կետերից, որոնք ներկայացուցչական են ճանապարհային ցանցի համար: Այս հաշվարկների վերլուծությունը հնարավորություն է տվել որոշելու երթևեկության կարևոր բնութագրիչները՝ երթևեկության արագությունը, տարբեր տեսակի տրանսպորտային միջոցների (մեքենաներ, բեռնատարներ, ծանր բեռնատարներ և այլն) մոդալային մասնաբաժինը և ծանրաբեռնվածության մակարդակը գործիքային հետազոտության իրականացման տեղամասերում՝ շաբաթվա օրերի և օրվա ժամերի կտրվածքով:

340. Երթևեկության արտանետումները և օդի որակի վրա ազդեցությունը գնահատելու համար իրականացվել է երթևեկի գնահատման հետազոտություն, և տվյալները ամփոփվել են Աղյուսակ Զ-7-ում: Աղյուսակ Զ-7-ից երևում է, որ ավտոբուսային հավաքակալայանի ծրագրի արդյունքում հարակից փողոցների երթևեկն աճելու է: Սակայն, այդ աճը չի գերազանցելու ընդհանուր երթևեկի 1%-ը: Բացի այդ, արդեն նշվեց, որ ԲՄԳ ավտոբուսներն արտանետելու են շատ ավելի քիչ աղտոտիչներ, քան մնացած շարժակազմը որտեղ հիմնականում գերակշռում են դիզելային վառելիքով աշխատող մեքենաներն ու բեռնատարները:

341. Արտանետումների գործակիցները՝ գ/կմ/վ -ով հաշվարկվել են այն ենթադրության հիման վրա, որ ավտոբուսային հավաքակալայանը օգտագործվում է հավասարապես ամբողջ օրվա ընթացքում՝ յուրաքանչյուր ավտոբուսը կատարում է օրական մեկ շրջապտույտ: Յուրաքանչյուր ավտոբուսի համար օրական մեկ շրջապտույտի հաշվարկով՝ յուրաքանչյուր ավտոբուս հավաքակալայանի տարածքում ամեն առավոտ և ամեն երեկո երթևեկելու է 100 մ:

342. Օգտագործելով ավտոբուսային հավաքակալայանի ծրագրի հետևանքով առաջացած արտանետումների վերոնշյալ տվյալները՝ մոդելավորվել է Ծրագրի տեղանքում միայն ԲՄԳ ավտոբուսներից արտանետվող աղտոտիչների ցրումը: Մոդելավորման արդյունքները ցույց են տալիս, որ NO₂-ի և PM₁₀-ի կոնցենտրացիաների աղտոտվածության արժեքները տեղանքում՝ առանց ֆոնային աղտոտման, բավականին ցածր են՝ ֆոնային արժեքների չափումների տվյալների (տե՛ս Գլուխ Ե) և օդի որակի չափանիշների (40 $\mu\text{g}/\text{մ}^3$ NO₂-ի համար և 20 $\mu\text{g}/\text{մ}^3$ PM₁₀-ի համար) համեմատ: Գնահատումները ցույց են տալիս, որ աղտոտիչների կոնցենտրացիաները շատ ցածր են Արդյունաբերական ձեռնարկությունների նախագծման սանիտարական չափանիշների (ՄՆ 245-71) արժեքներից: Այսպիսով, ավտոբուսային

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

հավաքակայանը չի հանգեցնի ֆոնային աղտոտման աճի այնպիսի միջավայրում, որտեղ աղտոտիչների կոնցենտրացիան արդեն իսկ շատ ավելի բարձր է:

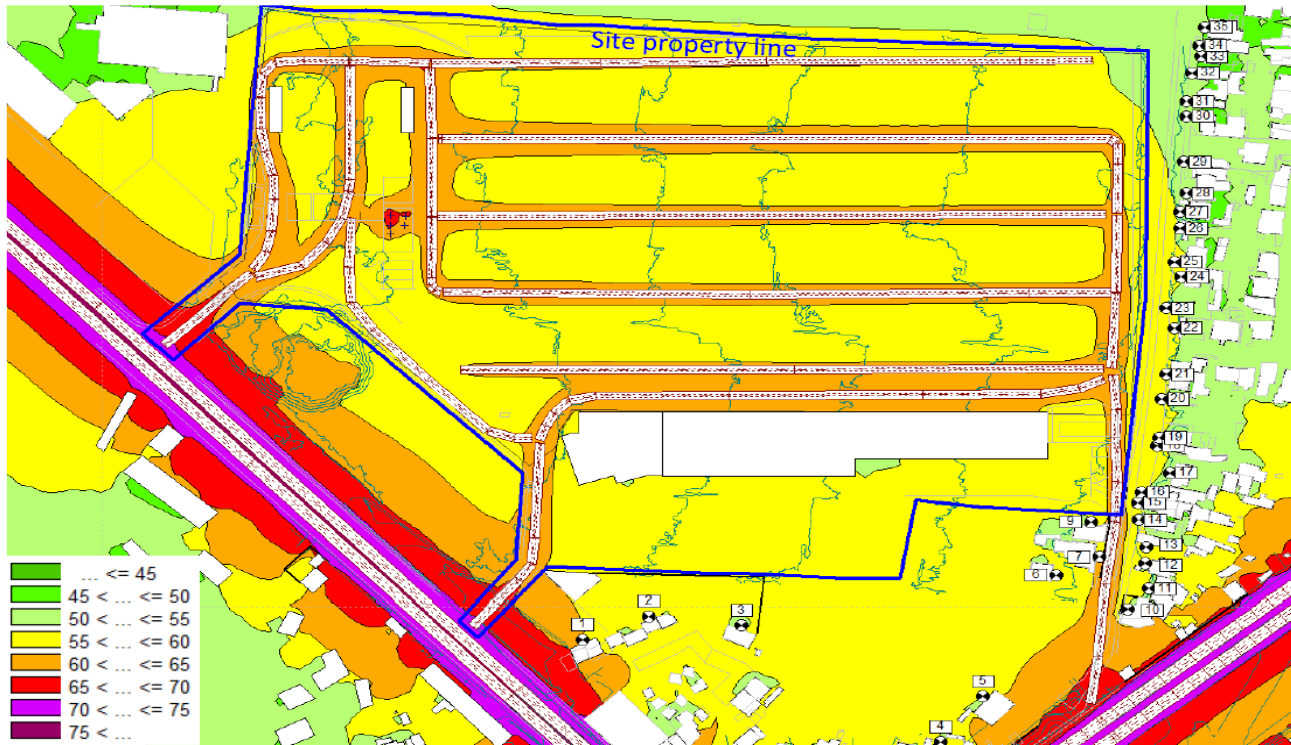
343. Սա թույլ է տալիս եզրակացնել, որ Ծրագրի ազդեցությունը օդի որակի վրա չի հանգեցնի զգալի վատթարացման: Ավտոբուսային հավաքակայանի կողմից առաջացող աղտոտումների կոնցենտրացիաները՝ օդում առկա աղտոտիչների կոնցենտրացիաների համեմատ, ցույց են տալիս, որ ավտոբուսային հավաքակայանի ազդեցությունը միջինում ցածր է ընդհանուր կոնցենտրացիաների 1% -ից:

Աղմուկ

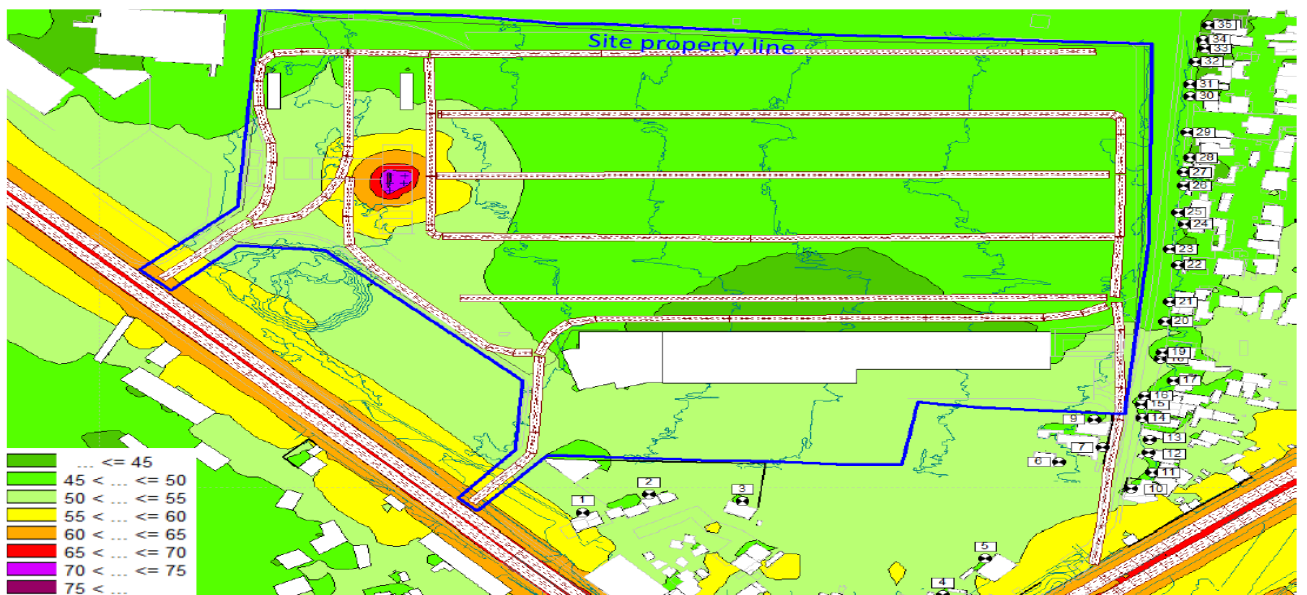
344. Արդյունաբերական ձեռնարկությունների նախագծման սանիտարական նորմերի համաձայն (ՄՆ 245-71, պարբ. 8.4, Կատ. IV)՝ ավտոբուսային հավաքակայանի և մոտակա բնակելի տարածքի միջև սանիտարական գոտին պետք է լինի 100 մ-ից ոչ պակաս: Մակայն, ըստ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեից ստացված պատասխանի, այս գոտու նվազեցումը հնարավոր է, եթե աղմուկի ազդեցությունը լինի օրենսդրական թույլատրելի չափանիշների սահմաններում (տես ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե. ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-2):
345. Որոշելու համար, թե թույլատրելի է արդյոք տվյալ դեպքում սանիտարական գոտու կրճատումը անհրաժեշտ էր որոշել աղմուկի մակարդակի հնարավոր ազդեցությունն, այսինքն նախատեսվող հավաքակայանը կունենա արդյոք օրենսդրական չափանիշները գերազանցող ազդեցություն:
346. Այդ նպատակով նախագծման խորհրդատուի կողմից վարձվել է ակուստիկ ինժեներ՝ Ծրագրի տարածքի ակուստիկ հետազոտություն իրականացնելու նպատակով՝ աղմուկի վերաբերյալ ֆոնային (ելակետային) տվյալների հավաքագրում և ծրագրի ակուստիկ ազդեցության մոդելավորում (տե՛ս աղմուկի ուսումնասիրության հաշվետվությունը կներկայացվի ՇՄԱԳ հիմնական փուլում): Կիրառվել է 3D ակուստիկ մոդելը, որը մի կողմից դիտարկում է աղմուկի հնարավոր աղբյուրները, իսկ մյուս կողմից՝ հաշվի է առնում ազդեցությունը մեղմացնելու համար կառուցվելիք աղմկապաշտպան պատնեշը: Քանի որ ծրագրի տարածքում աղմուկի հիմնական աղբյուրը՝ քաղաքային տրանսպորտն է, Արշակունյաց և Շիրակի փողոցների երթևեկության իրական վիճակը նույնպես վերլուծվել է, ինչպես նաև հաշվի է առնվել հավաքակայանի կոմպրեսորների հետագա շահագործման հանգամանքը:
347. Մոդելավորման արդյունքները համեմատվել են Աղյուսակ Ե-6- ում ներկայացված Ծրագրի՝ սահմանային շեմերի արժեքների հետ: Մոդելավորման հիման վրա եզրակացվել է, որ Ծրագրի ազդեցությունը կգերազանցի ինչպես Հայաստանի օրենսդրական, այնպես էլ ՄՖԿ-ի ստանդարտները, եթե մեղմացնող միջոցառումներ չիրականացվեն (Նկար Զ-2 և Նկար Զ-3):

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նկար 2. Ծրագրի պարագայում ակուստիկ իրավիճակը ցերեկային ժամերին՝ առանց մեղմացնող միջոցառումների

Նկար 2 -3. Ծրագրի պարագայում ակուստիկ իրավիճակը գիշերային ժամերին՝ առանց մեղմացնող միջոցառումների

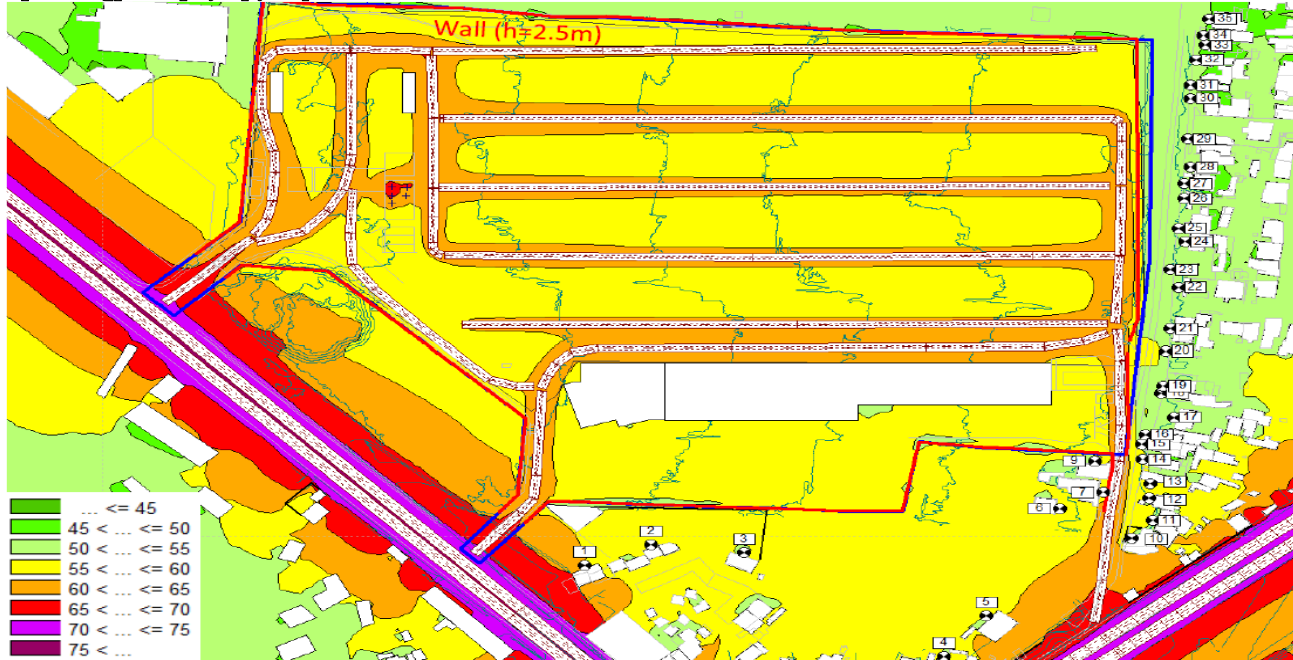

348. Արժեքները թույլատրված նորմերի սահմաններում պահելու համար որոշում կայացվեց ավտոբուսային հավաքակայանի տարածքի ողջ պարագծով կառուցել 20 սմ

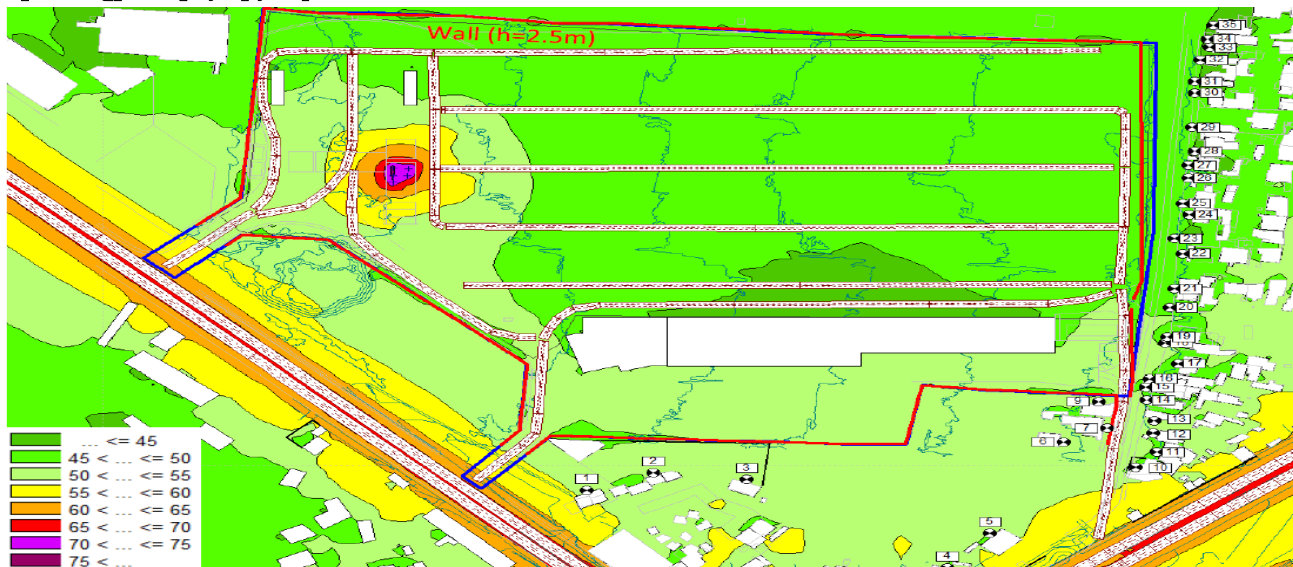
Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

հաստությամբ պարիսպ՝ որպես աղմկապաշտպան միջոց: Մոդելավորման հիման վրա եզրակացվեց, որ ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման հետևանքով առաջացած աղմուկը արդյունավետորեն կճնշվի (Նկար Զ-4 և Զ-5), և թվերը կլինեն Հայաստանի օրենսդրական և ՄՖԿ ստանդարտների սահմաններում:

Նկար Զ-4. Ծրագրի պարագայում ակուստիկ իրավիճակը ցերեկային ժամերին՝ աղմկապաշտպան պատնեշի առկայությամբ

Նկար Զ-5. Ծրագրի պարագայում ակուստիկ իրավիճակը գիշերային ժամերին՝ աղմկապաշտպան պատնեշի առկայությամբ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

349. Աղմկապաշտպան պատնեշի արդյունավետությունը էլ ավելի կուժեղացվի կանաչապատման լուծումներով, որոնց համաձայն 2-3 շաբթ ծառեր և թփեր կտնկվեն հավաքակայանի տարածքի այն կողմերում, որոնք հարակից են բնակելի տներին: նաև Ավտոբուսային հավաքակայանի տարածքի կանաչապատումը ևս նախագծված է: Այս բոլոր միջառումները թույլ կտան ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման հետևանքով առաջացած աղմուկի մակարդակը պահել թույլատրելի չափանիշների սահմաններում:

Թրթռումներ

350. Թրթռումների մակարդակի բարձրացում անշուշտ տեղի կունենա նախատեսվող հավաքակայանի անմիջական տարածքում և հարակից տարածքներում Ծրագրի շինարարության փուլում, սակայն ոչ շահագործման փուլում (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը., ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-2): Ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման փուլում թրթռումների մակարդակը կլինի ընդունելի սահմաններում:

Մակերևութային ջրային մարմիններ (ոռոգման ջրանցքի ջրի հոսքը և ջրի որակը)

351. Մակերևութային ջրային մարմինների վրա հետշինարարական ազդեցությունը սահմանափակվում է 6-րդ փողոցի երկայնքով անցնող բետոնապատ ոռոգման ջրանցքով և հարակից այգիները սնուցող ոռոգման գրունտային առուններով: Ոռոգման ջրանցքի վրա ազդեցությունը հնարավոր է ավտոբուսներից վառելիքի/ յուղի արտահոսքի տեսքով: Մյուս կողմից՝ այս ազդեցությունը մեծ չի լինելու, քանի որ ավտոբուսների շարժակազմը թարմացվում է բոլորովին նոր ավտոբուսներով, որոնցից արտահոսքերը քիչ հավանական են: Ավելին, ավտոբուսային նոր հավաքակայանը կահավորված է լինելու ժամանակակից արհեստանոցներով, և մեքենաների տեխնիկական վիճակը խստորեն վերահսկվելու է շահագործող օպերատորի կողմից: Այնուամենայնիվ, նախատեսվում են մեղմացնող միջոցառումներ (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1):

352. Ներկայումս գործող ոռոգման գրունտային ջրատարներից որոշները կվերանան: Այս ազդեցությունն անշրջելի է, սակայն դրանք բացասաբար չեն անդրադառնա հողօգտագործողների վրա, քանի որ քանդված առուններից ոչ մեկը չի սնուցում այն հողակտորները, որոնք օտարված չեն և հետագայում կմշակվեն տեղի բնակիչների կողմից: Հակառակ դեպքում՝ առունները կտեղափոխվեն այնպես, որ ոչ մի հողօգտագործող չգրկվի ոռոգման ջրից:

353. Շահագործման փուլում ավտոբուսային հավաքակայանի տարածքից անձրևաջրերի արտահոսք չի ենթադրվում և չի կարող հանդիսանալ ոռոգման ջրանցքի աղտոտման և նստվածքների աղբյուր: նախատեսվում է Ավտոբուսային հավաքակայանի տարածքում նախագծված է անձրևաջրերի հեռացման համակարգ, որը միացվելու է Շիրակի փողոցի ջրահեռացման գծին: Այդ նպատակով Խորհրդատուն դիմել է «Վեռլիա Ջուր» ՓԲԸ-ին և ստացել է տեխնիկական թույլտվություն (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-5 և Ե-6): Հավաքակայանի ջրահեռացման համակարգը կապահովվի նավթայուղերի զատիչներով՝ կանխելու նավթայուղերով և կոշտ մասնիկներով աղտոտված թափոնաջրերի թափանցումը քաղաքային կոյուղու համակարգ:

Հիդրոերկրաբանություն (ստորգետնյա ջրի որակ)

354. Այս ազդեցությունն հավանական չէ և գնահատվում է որպես «ոչ նշանակալի» քանի որ ավտոբուսային հավաքակայանի ամբողջ մակերեսը ասֆալտապատվելու է: Ասֆալտե պատվածքը, հեղուկ նյութերի պատշաճ և անվտանգ պահեստավորման և շահագործման ձեռնարկը, ինչպես նաև ստորգետնյա ջրերի խորը տեղակայվածությունը կբացառեն շահագործման ընթացքում որևէ աղտոտում:

Բուսական և կենդանական աշխարհ

355. Ֆլորայի և ֆաունայի վրա ազդեցությունը սահմանափակվում է շինարարության՝ մաքրման աշխատանքների ժամանակաշրջանով: Շահագործման ժամանակահատվածում Օպերատորը կխնամի շինարարության ընթացքում կտրված ծառերի փոխարեն տնկված ծառերն ու թփերը: Ոռոգման համակարգը նախատեսված է Կանաչապատման նախագծում, որը թույլ է տալու ոռոգել ոչ միայն ավտոբուսային հավաքակայանի տարածքում կանաչապատման նախագծի համաձայն տնկված ծառերն ու թփերը՝, այլ նաև ավտոբուսային հավաքակայանի ծրագրի տարածքից դուրս տնկվածները:

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ և բնության հուշարձաններ

356. Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վրա ազդեցությունը բացառվում է, քանի որ նախատեսվող գործունեությունը չի իրականացվելու ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների սահմաններում: Նախատեսվող գործունեության տարածքին ամենամոտ գտնվող հատուկ պահպանվող տարածքը՝ 7 կմ-ից ավելին Արարատի մարզի Արագածի գյուղի մոտ գտնվող Որդան Կարմիր արգելավայրն է, որն չի գտնվում ծրագրի տարածքին մոտենալու կամ բեռնափոխադրումների ուղեգծում:

357. Բնության հուշարձանների վրա ազդեցությունը նույնպես հավանական չէ, քանի որ Ծրագրի անմիջական տարածքում՝ ՀՀ Կառավարության 2008 թ-ի օգոստոսի 14-ի «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N967-Ն որոշմամբ հաստատված բնության հուշարձաններ չկան: ՀՀ Կառավարության 2008 թ-ի օգոստոսի 14-ի «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկից առավել հավանական համարվող Հրազդանի կիրճի ձախափնյա մասում գտնվող «Անանուն» սյունաձև բազալտներ երկրաբանական հուշարձանները գտնվում են շիրանարական աշխատանքների հրապարակից և տրանսպորտային ուղիներից առնվազն համապատասխանաբար 5.8 և 6,3 կմ հեռավորության վրա:

Գրունտներ և բուսահող

358. Ազդեցությունը հողի վրա նույնպես սահմանափակված է շինարարական աշխատանքների ժամանակահատվածով: Հողի հետ կապված որևէ այլ զարգացում հավանական չէ: Որևէ տեսակի աղտոտում նույնպես հնարավոր չէ՝ ավտոբուսային հավաքակայանի ամբողջ տարածքի ասֆալտե պատվածքի շնորհիվ:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նյութերի ստացման աղբյուրներ (գազի, ջրի, էլեկտրականության մատակարարում)

359. Ավտոբուսների շարժակազմի վերալիցքավորման համար գազի մատակարարումը կկազմակերպվի համապատասխան կազմակերպության՝ «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ի հետ կնքված մատակարարման պայմանագրի հիման վրա:
360. Ավտոբուսային հավաքակայանի շինարարության և շահագործման ընթացքում տեխնոլոգիական նպատակներով ջրամատակարարումը կկազմակերպվի համապատասխան կազմակերպության հետ մատակարարման պայմանագիր կնքելու միջոցով: Ջրամատակարարման պայմանագիր կնքելու հեռանկարով ամենամոտ ջրային համակարգերին միանալու հնարավորությունը ուսումնասիրվել է նախագծման փուլում: (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-5 և Ե-6): Սանիտարական և հրդեհաշիջման նպատակների համար գործող Փ- 250 մմ ջրատարին միացումը թույլատրվում է:
361. Ավտոբուսային հավաքակայանի կառուցման և շահագործման ընթացքում տեխնոլոգիական նպատակներով էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը կկազմակերպվի համապատասխան կազմակերպության՝ «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի հետ մատակարարման պայմանագիր կնքելու միջոցով:
362. Ավտոբուսային հավաքակայանի կառուցման և շահագործման ընթացքում տեխնոլոգիական նպատակներով հեռահաղորդակցությունը կկազմակերպվի համապատասխան մատակարարների հետ մատակարարման պայմանագիր կնքելու միջոցով:

Թափոնների առաջացում

363. Ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման ընթացքում առաջանալու են հետևյալ տեսակի կոշտ և հեղուկ թափոնները.

ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐ

- ✓ մուտքային բաժանարարի (գատիչի) ներսում ձևավորված մասնիկներ,
- ✓ կոմպրեսորների ներսում առաջացած մեխանիկական խառնուրդներ,
- ✓ ավտոբուսների շարժակազմի՝ շահագործման համար ոչ պիտանի պահեստամասեր,
- ✓ օգտագործված սարքավորումների՝ շահագործման համար ոչ պիտանի պահեստամասեր,
- ✓ ավտոբուսների անվադողեր - կատեգորիա III,
- ✓ կոշտ թափոններ՝ մետաղի, փայտե, պլաստմասե մասերի, դատարկ պարկերի, տարաների և այլնի տեսքով,
- ✓ կենցաղային աղբ և օրգանական սննդի թափոններ:

ՀԵՂՈՒԿ ԵՎ ՎՏԱՆԳԱՎՈՐ / ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԹԱՓՈՆՆԵՐ

- ✓ գազի՝ ջրի կաթիլներից մաքրման ընթացքում մուտքի գատիչներում առաջացող հեղուկը,
- ✓ որպես չորացնող միջոց օգտագործվող սիլիցելային գելը,
- ✓ ավտոբուսների լվացման կեղտաջրերը, որոնք ուղղվում են դեպի քաղաքային կոյուղու գծին միացված հավաքակայանի ջրահեռացման համակարգ,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- ✓ ավտոբուսների սպասարկման համար օգտագործվող յուղերի/քսանյութերի մնացորդներ,
- ✓ սանիտարահիգիենիկ սարքավորումներից դուրս եկող կեղտաջրերը,
- ✓ բենզինի և դիզելի թափոններ, որոնք առաջանում են դիզվառելիքի հազվադեպ օգտագործումից:

364. Թափոնների վերոնշյալ տեսակների կառավարումը կկազմակերպի ավտոբուսային հավաքակալանի օպերատորի կողմից՝ համաձայն Գլխում Ը-ի՝ Թափոնների և նյութերի կառավարման պլանի:

Սոցիալական համակարգեր

365. Գնահատվում է նաև սոցիալական համակարգերի վրա մշտական ազդեցությունը, որը ներառում է տեղի բնակիչների առողջության և կենսապայմանների չափանիշները, նրանց բնակելի տները և այլ գույքը, դպրոցները, ձեռնարկատիրական գործունեությունները, տեղական ճանապարհների և հաղորդակցության ցանցը և այլն: «Մշտական» նշանակում է, որ ազդեցությունը չի սահմանափակվի միայն շինարարական աշխատանքների ժամանակահատվածով: Մյուս կողմից, չնայած ազդեցության աղբյուրները գոյություն կունենան նաև ավտոբուսային հավաքակալանի շահագործման ընթացքում, այնուամենայնիվ դրանք կվերացվեն կամ կմեղմացվեն նախատեսված պաշտպանական միջոցառումների շնորհիվ: Հնարավոր ազդեցությունների այս տեսակները մանրամասն ներկայացված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է -ում: Ծրագծի թերթիկը և առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները թվարկված են ԲԿՊ-ի տարբեր ենթապլաններում:

366. Սոցիալ-տնտեսական որոշ խնդիրներ բարձրացվել են ԱԵԱ-ների կողմից 1-ին հանրային քննարկման ժամանակ (տե՛ս Հանրային լուսմների արձանագրությունը ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-3-ում): Տեղի բնակիչներն իրենց ավելի շատ համարում են ազդեցություն կրող ընկալիչներ, քան շահառուներ: Նրանք պնդում են, որ ներկայումս իրենք արդեն իսկ ապրում են անբարենպաստ միջավայրում՝ կոյուղու և ոռոգման ջրի բացակայության պայմաններում, գարշահոտ արձակող բաց ոռոգման ջրանցքի մոտ, որը նաև վտանգավոր է իրենց երեխաների համար, աղմկոտ օդանավակալանի մոտ, ուստի նրանք պնդում են, որ իրենք պետք է փոխհատուցվեն լրացուցիչ անհարմարությունների համար և պահանջում են, որ լինեն ծրագրի շահառուներ:

Ազդեցությունը աշխատողների և հանրային առողջության և անվտանգության վրա

367. Առհասարակ մարդկանց առողջության վրա ազդեցությունը կարող է լինել օդի որակի վատթարացման, աղմուկի և թրթռման մակարդակի բարձրացման, երթևեկության և արտակարգ իրավիճակների ոչ պատշաճ կառավարվող վտանգների, վտանգավոր նյութերի և թափոնների ոչ ճիշտ կառավարման հետևանքով:

368. Նախատեսվող գործունեության ազդեցությունը մթնոլորտային օդի որակի, աղմուկի և թրթռման վրա արդեն քննարկվել է: Երթևեկության ոչ պատշաճ կառավարման հետևանքային վտանգները, ինչպես նաև նյութերի և թափոնների կառավարումը նույնպես քննարկվել են: Համապատասխան մեղմացնող միջոցառումները քննարկվում են Գլխում Ը-ում և պլանավորված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-ում:

Ազդեցությունը հաղորդուղիների վրա

369. Առկա հաղորդուղիների ցանցի վրա ազդեցությունը՝ դրանց վատթարացման կամ վնասման ռիսկերը Ծրագրի շինարարական աշխատանքների փուլում արդեն իսկ քննարկվել են: Շահագործման փուլում ազդեցությունը կարող է լինել քաղաքային ջրամատակարարման և

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

կոյուղու համակարգի, էլեկտրաէներգիայի, գազամատակարարման և հեռահաղորդակցության համակարգի վրա ծանրաբեռնվածության առումով: Խորհրդատուն ուսումնասիրել է ավտոբուսային հավաքակայանի կողմից առաջացրած հնարավոր ծանրաբեռնվածությունը քաղաքային ջրամատակարարման և կոյուղու համակարգի վրա՝ դիմելով «Վեոլիա Ջուր» ՍՊԸ-ին՝ տարածքային համակարգերին միանալու տեխնիկական պայման ստանալու համար: Համապատասխան թույլտվությունը տրամադրվել է Ծրագրին (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-5 և Ե-6):

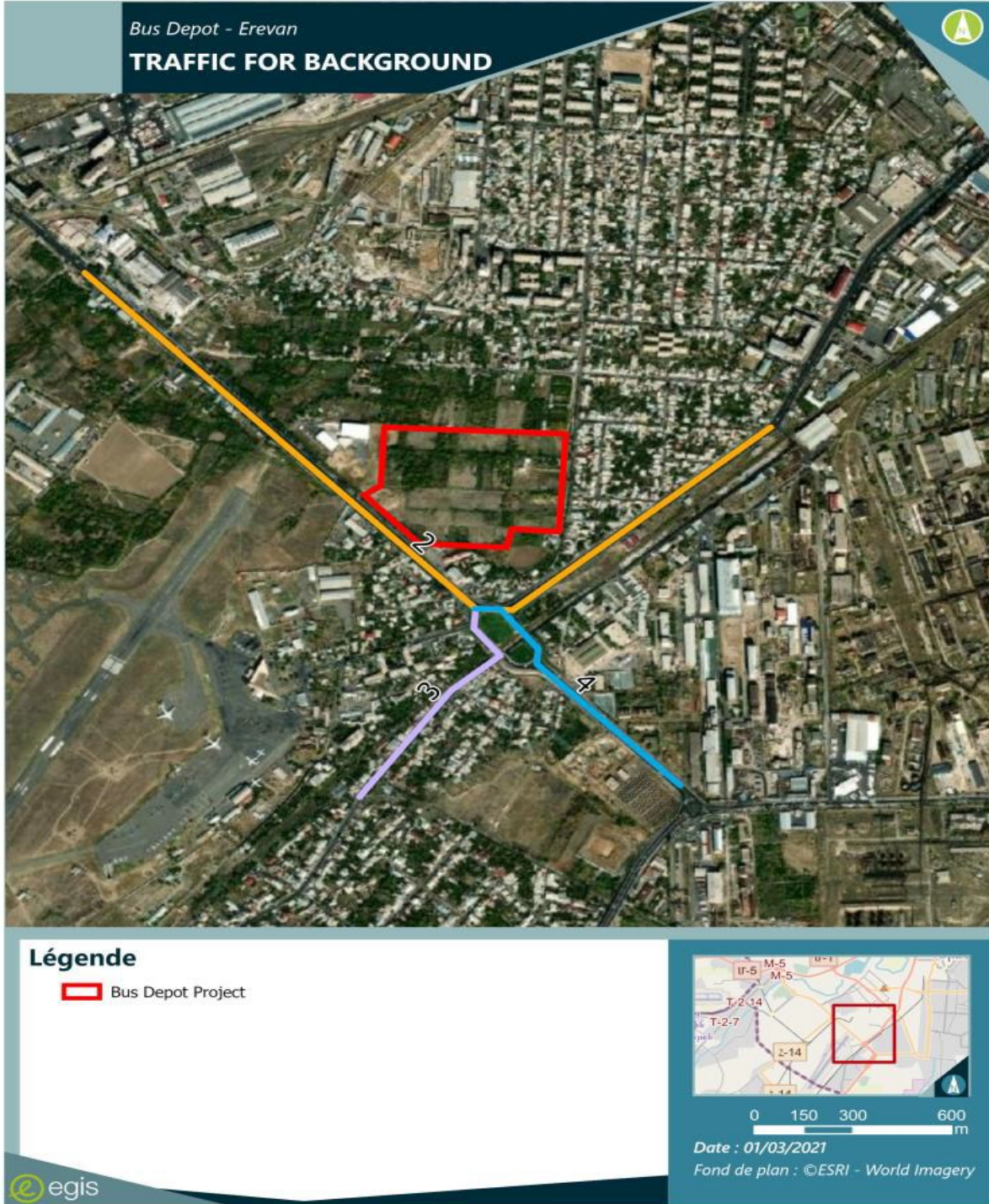
370. Նախագծման աշխատանքների ընթացքում, ինչպես նաև հանրային առաջին լուսմների ժամանակ պարզվեց, որ Ծրագրի տարածքին անմիջականորեն հարող բնակելի թաղամասի կոյուղատար համակարգը բացակայում է: Տեղի բնակչությունն անօրինական կերպով կեղտաջրերը թափում է ոռոգման ջրանցք, ինչը հանգեցրել է ջրանցքների ջրի որակի վատթարացմանը և դարձել է զարշահոտի աղբյուր: Ընդառաջելով բարձրաձայնված պահանջներին, որոշում կայացվեց Ծրագրի շրջանակներում տեղադրել 1230 մ երկարությամբ կոյուղատար խողովակ՝ տեղի բնակելի թաղամասի համար ստեղծելով հնարավորություն հետագայում միանալու քաղաքային կոյուղատարին:

Երթևեկություն և տրանսպորտ

371. Երկարաժամկետ կտրվածքով Ծրագրին անշուշտ կխաթարի քաղաքային երթևեկությունը: Ծրագրի տարածքը մոտ է երեք տարբեր ճանապարհների (տե՛ս Նկար Զ -6):
372. Արշակունյաց պողոտա – Շիրակի փողոց փոխհատմանը մոտ կառուցվող ավտոբուսային նոր հավաքակայանը սպասարկելու է 400 ավտոբուս: Յուրաքանչյուր ավտոբուսի համար օրական մեկ շրջապտույտի հաշվարկով՝ գնահատված է, որ յուրաքանչյուր ավտոբուս ամեն առավոտ և երեկո հավաքակայանի տարածքում երթևեկելու է 100 մետր: Ավտոբուսների մուտքը հավաքակայանի տարածք ապահովվելու է 2 մուտքերով՝ երկուսն էլ՝ Շիրակի փողոցի կողմից, իսկ ելքերը կապահովվեն՝ մեկը Շիրակի փողոցից, մյուսը՝ Արշակունյաց պողոտայի: Սա անշուշտ կմեծացնի Արշակունյաց պողոտայի և Շիրակի փողոցի երթևեկության ինտենսիվությունը:
373. Երթևեկության ինտենսիվության աճը որոշելու նպատակով իրականացվել է երթևեկության գնահատման հետազոտություն, որի արդյունքներն ամփոփված են Աղյուսակ Զ-7-ում: Երթևեկության գնահատումները ցույց են տալիս երթևեկության աճ Ծրագրի հարակից տարածքում:
374. Երթևեկության հետագա ինտենսիվությունը որոշելու համար ենթադրվում է, որ Ծրագիրը չի ազդի ընդհանուր երթևեկի վրա, բացի 400 ավտոբուսի ավելացումից՝ ավտոբուսային նոր հավաքակայանի ստեղծման արդյունքում: Նույնիսկ եթե ավտոբուսային հավաքակայանը հանգեցնի երթևեկության հարաբերական աճի Ծրագրի հարակից ճանապարհներին, այս աճը չի գերազանցի ընդհանուր երթևեկի 1% -ը, որտեղ մեքենաները և բեռնատարները մնում են գերակշռող:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նկար Զ-6. Քաղաքային ճանապարհների նկատմամբ Ծրագրի տեղադիրքը

Աղյուսակ Զ-7. Երթևեկության ինտենսիվության գնահատում

Երթևեկության ուղղություններ	Օրական երթևեկությունը	Նոր ԲՄԳ ավտոբուսների քանակը	Ընդհանուր երթևեկությունը+ԲՄԳ	Բեռնատարների %-ը	Ավտոբուսների %-ը	ԲՄԳ ավտոբուսների և բեռնատար

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

			ավտոբուսները			արների %-ը
Երթևեկություն 2	31500	133	31900	10	0,4	10,4
Երթևեկություն 3	7000	133	7133	10	1,9	11,9
Երթևեկություն 4	16200	133	16600	10	0,8	10,8

Լանդշաֆտի գեղագիտական գրավչություն

375. Լանդշաֆտի և շրջակա միջավայրի նախաշինարարական տեսքը մեծապես և անդառնալիորեն ձևափոխվելու է վերածվելով ավտոբուսային հավաքակալայանի: Ներկայիս պտղատու այգիների կանաչ տարածքը կփոխարինվի ասֆալտապատ և քարե պարսպապատ տարածքով՝ ավտոբուսակայանի շինություններով և կայանատեղիներով: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքի գեղագիտական տեսքի վերականգնումը և գրավիչ կանաչապատումը նույնպես գնահատվել է բնակիչների կողմից 2021 թվականի մայիսին տեղի ունեցած հանրային առաջին քննարկման ժամանակ:

376. Տարածքի արտաքին գեղագիտական գրավչությունն ապահովելու համար մշակվել է կանաչապատման նախագիծ, որը նախագծային փաթեթի մաս է կազմում: Այսպիսով, տարածքի վերականգնումն իրականացվելու է ըստ կանաչապատման նախագծի (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ծ) և Ծառերի կառավարման պլանի:

Ձ 3. Գումարային ազդեցության գնահատում

377. Առաջնորդվելով ԱԶԲ անվտանգության քաղաքականությամբ և ՀՀ օրենսդրական պահանջներով³⁰ Ծրագրի առաջացրած հավանական ազդեցությունները դիտարկելուց և առանձին վերլուծելուց հետո իրականացվում է բնապահպանական համալիր գումարային ազդեցության գնահատում և համապատասխան մեղմացնող միջոցառումների պլանավորում՝ հաշվի առնելով Ծրագրի ազդեցությունների հնարավոր կուտակային էֆեկտը:

378. Միջօրագրային ազդեցությունների շրջանակները սահմանված և ներկայացված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-ի Միեմա Ը-1-ում և Ը-2-ում: Միեմա Ը-1-ից պարզ է դառնում, որ բազմաթիվ գործողությունների պատճառով կարող են ազդեցություն կրել նույն ԱԲԸ-ները՝ այսպիսով ենթարկվելով կուտակային ազդեցությունների: Ազդեցությունների մեծ մասը կարճաժամկետ է, հանդիպելու է հիմնականում շինարարության ընթացքում և էականորեն մեղմացվելու ԲԿՊ-ում և ՇԲԿՊ-ում պլանավորված միջոցառումների իրականացման միջոցով (տե՛ս նաև ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-ի Միեմա Ժ-3):

379. Համապատասխան փաստաթղթերի, այդ թվում՝ Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագծի ուսումնասիրությունները, ինչպես նաև ԵՔ մարմինների հետ հաղորդակցության

³⁰ ԱԶԲ ԱՔՀ (2009), Հավելված 1, պարբ. 6 և «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք, Հոդված 18, 5)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ընթացքում պարզվեց, որ Ծրագրի ազդեցության տարածքում միաժամանակ չի նախատեսվում իրականացնել այլ ծրագրեր/գործողություններ, որոնք կարող են հանգեցնել բացասական բնապահպանական կամ սոցիալական ազդեցության աճին:

380. Միջծրագրային գումարային ազդեցությունների շրջանակը և դրանց խստությունը կարող է ընդլայնվել ՇՄԱԳի ընթացքում՝ հետագա հետազոտությունների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, Ճանապարհային ուստիկանության և Երևանի քաղաքապետարանի հետ խորհրդակցությունների, ինչպես նաև ազդեցության ենթակա անձանց և այլ շահագրգիռ կողմերի հետ հետագա հանրային քննարկումների արդյունքում: Շինարարության ընթացքում նախատեսվող գործունեության տարածքի շրջակայքում մեկ այլ գործունեության կամ ծրագրի ի հայտ գալու դեպքում՝ թարմացված ՇԲԿՊ-ում նախատեսվելու են նոր ազդեցությունների ուժգնությունը մեղմացնող լրացուցիչ միջոցառումներ, ինչպես նաև հնարավորության դեպքում կապ է հաստատվելու ծրագրերի միջև՝ նպատակ ունենալով նվազեցնել այդ ծրագրերի գումարային ազդեցությունները:

Է. ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ, ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԼՍՈՒՄՆԵՐ, ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

381. Ծրագրի բոլոր փուլերում՝ նախագծման փուլից սկսած մինչև շինարարություն և շահագործում, բոլոր շահագրգիռ կողմերի, ազդակիր անձանց, ՀԿ-ների և այլ շահագրգիռ անձանց բովանդակալից և արդյունավետ մասնակցությունն ապահովելու համար ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ ԱԶՀ-ի (2009) համաձայն՝ իրականացվել են հանրային լսումներ և քննարկումներ: Հանրային լսումների և հաղորդակցության պլանը (ՀԼՀՊ) մշակվել է ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ի շրջանակներում՝ որպես Բնապահպանական կառավարման պլանի բաղկացուցիչ մաս (տե՛ս Գլուխ Ը): ՀԼՀՊ-ը ներառում է հետևյալը՝

- I. Ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվության հրապարակում՝ հասարակության իրազեկվածության բարձրացման նպատակով:
- II. Հանրային լսումների / քննարկումների կազմակերպում նախագծի և ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ի մշակման փուլերում և հանրության և ազդակիր անձանց մասնակցության ապահովում: Նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը Կապալառուն իր հերթին իրականացնելու է նախաշինարարական հանրային հանդիպումներ, այնուհետև՝ հարկ եղած դեպքում՝ ընթացիկ հանրային հանդիպումներ (օր.՝ նախագծի փոփոխման և/կամ որևէ էական չնախատեսված ազդեցության դեպքում): Հետագա հանրային լսումներն իրականացվելու են Կապալառուի կողմից Ինժեների և ԵՔԾԻԳ-ի աջակցությամբ և մասնակցությամբ:
- III. Բողոքների լուծման մեխանիզմ՝ ազդեցության ենթակա անձանց (ԱԵԱ-րի)և շահագրգիռ կողմերի հետ ամենօրյա մշտական հաղորդակցության միջոցով բողոքներին և առաջարկություններին արագ արձագանքելու նպատակով:

Է1. Տեղեկատվության հրապարակում

382. Ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվության հրապարակումը սկսվել է հնարավորինս վաղ՝ նախագծման փուլում: Ծրագրի մասին տեղեկատվությունը, այդ թվում՝ մանրամասն նախագիծը և վերջնական ՇՄԱԳ-ը և ԲԿՊ-ը, հասանելի են դարձվել հանրությանը, համապատասխան մարմիններին և շահագրգիռ կողմերին: Ծրագրի մասին տեղեկատվությունը հրապարակվել է՝

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ա. Երևանի քաղաքապետարանի, Շենգավիթ վարչական շրջանի և այլ պետական մարմինների հետ խորհրդակցությունների և քննարկումների ընթացքում (տե՛ս հաշվետվությունը ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-1),

բ. հանրային լսումների միջոցով (Արձանագրությունը տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-3),

գ. ՇՄՆՈԻ հաշվետվության առաջին տարբերակը (անգլերեն և հայերեն) հրապարակվել է ԵԲՕԻԳ-ի կայքում³¹

383. Հետևյալ փաստաթղթերը հրապարակվելու են ԱԶԲ-ի, ԵԲ-ի և ԵԲՕԻԳ-ի, ինչպես նաև ՇՄՆ կայքէջերում, որոնք անհրաժեշտության դեպքում պարբերաբար կթարմացվեն,

- i. ԱԶԲ-ի (անգլերեն տարբերակ) և ԵԲՕԻԳ-ի կայքէջերում (անգլերեն և հայերեն տարբերակներ) հրապարակվող ՇՄՆՈԻ հաշվետվություն (վերջնական):
- ii. ՇՄԱԳ/ ԲԿՊ հաշվետվությունը (հայերեն տարբերակ)
- iii. Բնապահպանական գնահատման և ուսումնասիրության շրջանակներ (ԲԳՈԻՇ):
- iv. Վարկառուի կողմից պատրաստված ծրագրի առաջընթացի և ԲԿՊ-ի իրականացման մասին կիսամյակային հաշվետվություններ:

384. Ներածական և հետագա հանդիպումների ու հանրային քննարկումների իրականացման շրջանակները սահմանելու նպատակով որոշվում է ծրագրի առանցքային շահագրգիռ կողմերի շրջանակը, որը կարող է նշվել և ընդլայնվել ազդեցության գնահատման գործընթացի ընթացքում և ՇՄՆ-ն կողմից՝ ըստ «Հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ թիվ 1325-Ն որոշման (19.11.2014):

- Էկոնոմիկայի նախարարություն,
- Ֆինանսների նախարարություն և Կենտրոնական բանկ,
- Բնապահպանության նախարարություն և «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ,
- Անշարժ գույքի կադաստրի կոմիտե,
- Երևանի քաղաքապետարան,
- Ասիական զարգացման բանկ,
- Շենգավիթ վարչական շրջան, ազդակիր անձինք,
- Հասարակական կազմակերպություններ:

Է2. Հանրության մասնակցություն և քննարկումներ

350. Ծրագրի մասին առանցքային շահագրգիռ շահագրգիռ և ազդակիր կողմերի իրազեկությունը բարձրացնելու և հաղորդակցության կապն ապահովելու նպատակով, ներածական հանդիպում է իրականացվել Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարի տեղակալի հետ, ինչպես նաև վարչական շրջանի տարածքում Ծրագիրն իրականացնելու մտադրության մասին տեղեկացնող պաշտոնական գրություն է ուղարկվել (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2):

351. Ծրագրի ինժեներական և բնապահպանական թիմերի և Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարի տեղակալի՝ պրն. Համլետ Գրիգորյանի հետ համատեղ ժողովը տեղի է ունեցել 2021 թվականի մայիսի 13-ին: Ներածական հանդիպման ընթացքում նախագծային թիմը ներկայացրել է Ծրագրի գծագրերը և այլ տեխնիկական ու ինժեներական մանրամասներ, բացի

³¹<https://sudipyerevan.am/en/environmental-impact/>

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

այդ, ազդեցության ենթակա համայնքի ներկայացուցիչը տեղեկացվել է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման գործընթացի առաջընթացին և մեղմացնող միջոցառումների պլանավորմանը: Ազդեցության ենթակա շրջանի ղեկավարի տեղակալը տեղեկացվել է նաև այն մասին, որ Ծրագրի նախաձեռնողները, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և ԱԶԲ Անվտանգության քաղաքականության համաձայն, կազմակերպում են հանրային քննարկման միջոցառումներ, և հայցվել է օժանդակություն ցուցաբերել և նպաստել այդ միջոցառումների իրականացմանը՝ ապահովելով հանրության մասնակցությունը և նպաստելով արդյունավետ ու բովանդակալից հանրային քննարկումների իրականացմանը (ներաձևական հանդիպման մասին ամբողջական հաշվետվությունը տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-ում, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-Թ-ում):

352. Հանրային քննարկումների և տեղեկատվության հրապարակման մասին ԱԶԲ-ի ԱՔՀ-ի և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության պահանջները, մասնավորապես՝ «Հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության թիվ 1325-Ն որոշման (19.11.2014) պահանջները բավարարելու նպատակով իրականացվելու են մի շարք հանրային քննարկումներ/լուսումներ: Հանրային քննարկումներ/լուսումներն իրականացվելու են 4 փուլով ազդեցության ենթակա Շենգավիթ վարչական շրջանում: Հանրային քննարկումները/լուսումները կազմակերպվելու են ՄՆԽ-ի կողմից ԵՔԾԻԳ-ի հանձնարարությամբ՝ որպես Ծրագրի նախաձեռնող: Պետական իրավասու մարմինն ապահովելու են իրենց ներկայացուցիչների մասնակցությունը քննարկումներին:

353. **Առաջին փուլ.** Հանրային քննարկումը կազմակերպվել է տեղի է ունեցել 2021 թվականի մայիսի 27-ին: Քննարկումը վարում էր Երևանի քաղաքապետարանի բնապահպանության վարչության պետի տեղակալ պրն. Գևորգ Նավասարդյանը: Որպես քննարկման անցկացման վայր՝ ընտրվել էր Շենգավիթ շրջանի վարչական շենքը: Քննարկմանը հրավիրվել են ազդեցության ենթակա շրջանի ներկայացուցիչները՝ բնակիչները, ձեռնարկատիրական գործիչները, ինչպես նաև այլ շահագրգիռ հանրության ներկայացուցիչները:

354. Հանրային քննարկման իրականացման նպատակն էր տեղեկացնել շահագրգիռ կողմերին և հանրությանը ծրագրի իրականացման մտադրության և ընդհանուր գաղափարի մասին, նրանց հնարավորություն տալ տեղյակ լինելու ծրագրի մասին, հնարավորինս շուտ բարձրացնելու իրենց հուզող հարցերը, նպատակ ունենալով բոլոր ողջամիտ առաջարկությունները ներառելու Ծրագրի նախագծում, մեղմացնող միջոցառումների և մոնիթորինգի պլանում: Միջոցառման ամբողջական հաշվետվությունը ներկայացված է ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-ի ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-ում:

355. Յուրաքանչյուր հանրային քննարկում/լուսում իրականացնելուց առաջ ՄՆԽ-ն ապահովում է համապատասխան տեղեկատվության ժամանակին հրապարակումը, դրա հասկանալի բնույթը և հասանելիությունը ազդեցության ենթակա մարդկանց, այդ թվում՝ կանանց, աննպաստ վիճակում գտնվող և խոցելի խմբերի համար:

356. Առաջին հանրային քննարկման և նախագծային փաստաթղթերի վերաբերյալ ծանուցումը, ներառյալ՝ ՇՄՆՈՒ հաշվետվությունը, տեղադրվել են ԵՔԾԻԳ-ի պաշտոնական կայքում .

357. Ծանուցումները և վերջնական Նախնական գնահատման հայտը հանրային քննարկումներից առաջ՝ առնվազն 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում, հրապարակվելու են իրավասու մարմնի՝ «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի և ԵՔԾԻԳ-ի պաշտոնական կայքէջերում, ինչպես նաև թղթային պատճենները ներկայացվելու են հիշյալ մարմիններին:

358. Հանրային քննարկման իրականացման մասին ծանուցումը 2021 թվականի մայիսի 15-ին հրապարակվել է Հայաստանի Հանրապետություն պաշտոնաթերթում, ինչպես նաև հայտարարություններ են փակցվել ազդեցության ենթակա բոլոր համայնքներում՝ հանրային

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

տեսանելի վայրերում: Երևան Օրհուս Կենտրոն ցանցի միջոցով հրավերներն ու ծրագրի մասին տեղեկատվությունն տարածվել է շահագրգիռ կողմերի շրջանակում:

359. Հանրային քննարկման մասին հայտարարությունը, օրակարգը, մասնակիցների ցանկը և արձանագրությունը մասնակիցների կողմից բարձրացված հարցերի և անհանգստությունների, ձեռք բերված պայմանավորվածությունների ու տրված լուծումների մասին ամբողջական տեղեկատվության հետ միասին պատշաճ կերպով փաստաթղթավորվում և կցվում է սույն հաշվետվությանը՝ որպես ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2: Հանրային քննարկման արձանագրությունը տեսագրության հետ միասին կցվել է ՆԳՀ-ին և նույնպես ներկայացվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին:

360. Հանրային քննարկումը տեղի է ունեցել համավարակի տարածման պայմաններում, որի ընթացքում պահպանվել է COVID-19 համավարակին համապատասխան ձևաչափը՝ ՀՀ Պարետի գործող որոշումների համաձայն (տե՛ս նաև Գլուխ Ը՝ Աշխատանքային անվտանգության և առողջության պլան): Հետագա քննարկումների անցկացման համար ընդունելի է նաև մեկ այլ տարբերակ, ինչպես օրինակ՝ անհատական կամ փոքր խմբերով բացօթյա քննարկումներ շահագրգիռ կողմերի ներկայացուցիչների և ԱԵԱ-երի միջև: Այս միջոցառումները նույնպես պատշաճ կերպով փաստաթղթավորվելու են:

361. Եթե ծրագրի մեկնարկը որևէ պատճառով երկար ժամանակով հետաձգվի, ապա հանրային քննարկումը կիրականացվի տվյալ ժամանակահատվածին համապատասխան ձևաչափի պահպանմամբ:

362. **Երկրորդ փուլ.** Ազդեցության ենթակա վարչական շրջանում իրականացվելիք հանրային լսումը ղեկավարվելու է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից և կազմակերպվելու է, ենթադրաբար, 2022թ. գարնանը: Նախագիծը և ակնկալվող ազդեցությունները ներկայացվելու են մասնակիցներին, նրանց դիտողություններն ու առաջարկություններն արձանագրվելու են և ամփոփվելու նախքան ՇՄ փորձաքննության հիմնական փուլին անցնելը:

363. **Երրորդ փուլ.** Կրկին Երևանի քաղաքապետարանի կողմից ղեկավարվող հանրային քննարկումը կազմակերպվելու է համապատասխան մարմնի կողմից Ազդեցությունների գնահատման ՏԱ-ը ստանալուց և մանրամասն նախագծի պատրաստ լինելուց հետո: Վերջնական ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ն ներկայացվելու է հանրությանը, իսկ նրանց կողմից բարձրացված հարցերը փաստաթղթավորվելու են:

364. **Չորրորդ փուլ.** Կրկին «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից ղեկավարվող հանրային լսումը կազմակերպվելու է ՇՄ փորձաքննության հիմնական փուլի ամփոփիչ հատվածում՝ վերջնական նախագիծը հանրությանը ներկայացնելու, նրանց հուզող հարցերի ընդգրկման մասին տեղեկացնելու կամ վերջիններս չդիտարկելու վերաբերյալ հիմնավորում տրամադրելու համար:

Է3. Բողոքների լուծման մեխանիզմ

385. Առաջնորդվելով ԱԶԲ ուղեցուցների և քաղաքականությունների խնդիրների լուծման գործառնությունով՝ ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ում մշակվել է Բողոքների լուծման մեխանիզմ (ԲԼՄ)՝ նպատակ ունենալով ծրագրի իրականացման ընթացքում ազդակիր անձանց հետ շարունակաբար հաղորդակցվելու Ծրագրի կատարման մասին նրանց հուզող հարցերի շուրջ, բողոքները և առաջարկությունները ստանալու և դրանք լուծելու նպատակով: Բողոքների լուծման մեխանիզմը մշակվել է, որպեսզի Ծրագիրն իրականացնող կողմերը ստորև ներկայացված հիմնական սկզբունքների պահպանմամբ կարողանան ապահովել՝

- ազդակիր անձանց հուզող հարցերի և բողոքների արագ, ժամանակին և արդյունավետ լուծումը,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

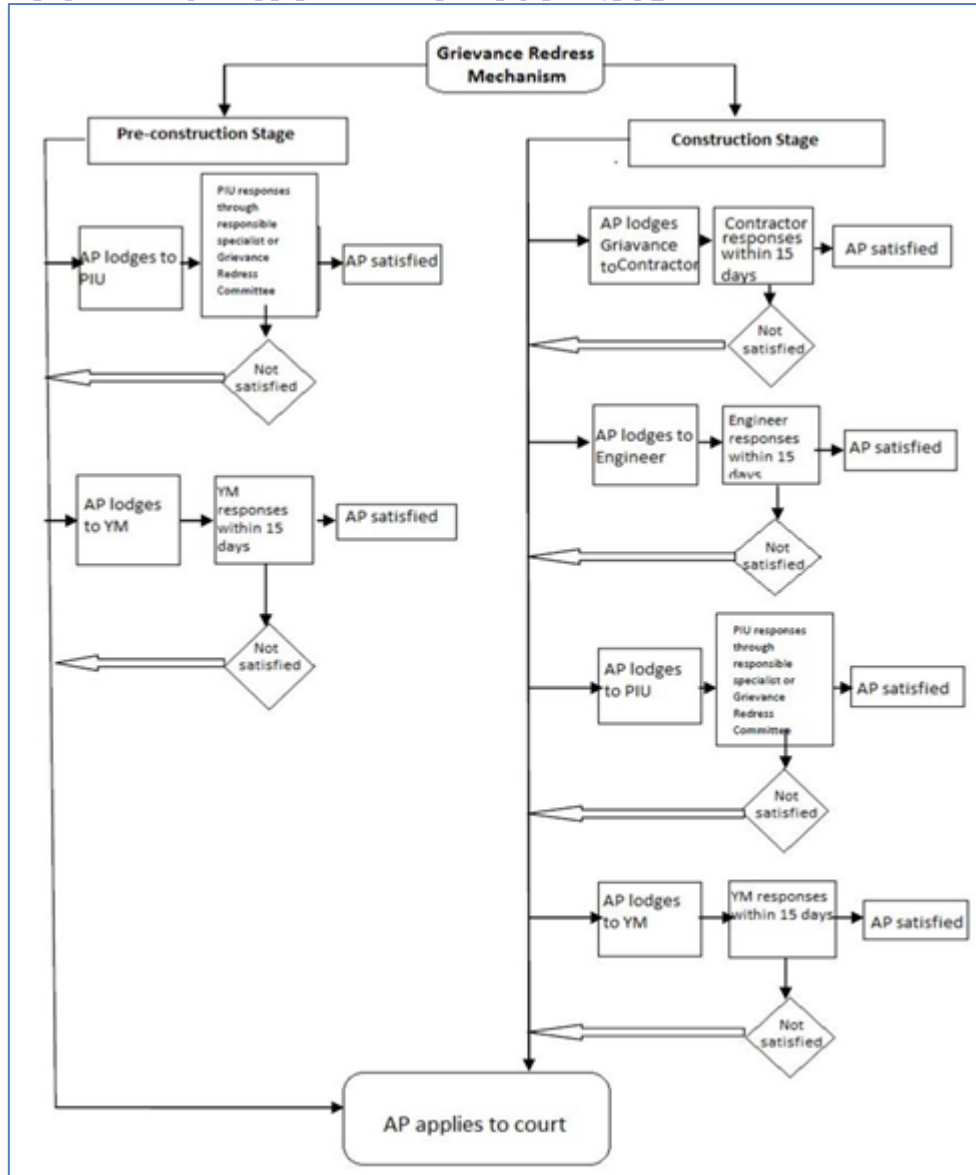
- ընթացակարգի պարզությունը և գործընթացի թափանցիկությունը,
  - ազդակիր անձանց բոլոր սեզմենտներին արագ, անվճար և անհատույց հասանելիությունը:
386. Ներկայացված բողոքների լուծման գործընթացում հավանականորեն ներառված կողմերն են՝ ԱԵԱ-ները, Կապալառուն, Ինժեները, ԵՔՕԻԳ-ը, ԻՄ-ը, դատարանը և/կամ ԱԶԲ-ն: Բողոքների լուծման մեխանիզմը մանրամասնորեն ներկայացվելու է հանրությանը հանրային լուսման և նախաշինարարական հանդիպումների ժամանակ: Բացի դրանից, ԲԼՄ-ի առկայության և առաջարկությունների ու բողոքների ներկայացման համար ազդակիր անձանց կողմից ձեռնարկվելիք քայլերի մասին տեղեկատվությունը նույնպես ներկայացվելու է ԵՔՕԻԳ-ի կայքէջում:
387. ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ը ներառում է ծրագրի ազդակիր անձանց և այլ շահագրգիռ խմբերի հետ մշտական հաղորդակցության մասին հատուկ ենթապլան: Մրցույթն հաղթող կապալառուն պատասխանատու է լինելու ԲԼՄ-ի պահանջները բավարարելու, և Ծրագրի տեղեկատվական ցուցանակը՝ ԲԼՄ-ի շինհրապարակներում կիրառելու մասին համապատասխան տեղեկատվությամբ, տեղադրելու համար:
388. Ծրագրի Բողոքների լուծման մեխանիզմի ընթացակարգային քայլերը ներկայացված են ստորև բերված գրաֆիկական պատկեր Է-1-ում:

Նախաշինարարական փուլ

389. **Քայլ 1.** Ծրագրի ազդակիր անձը իր առաջարկությունները/ մտահոգությունները/ բողոքները, նախ և առաջ կարող է ներկայացնել ԵՔՕԻԳ-ին: ԵՔՕԻԳ-ը ստանում, արձագանքում և լուծում է բողոքը: Եթե ԱԵԱ-ին չի բավարարում պատասխանը, կամ ԾԻԳ-ի պատասխանատու աշխատակազմին հարկավոր են լրացուցիչ լծակներ ազդակիր անձի բողոքը լուծելու համար, ապա կարող է ստեղծվել Բողոքների քննման խումբ (ԲՔԽ)՝ ապահովելու համար գործի օրինական, համապարփակ, արդար և թափանցիկ քննարկումը: ԲՔԽ-ի կազմը պետք է լինի հավասարակշռված և ներառի անկախ դիտորդի՝ ապահովելու համար բողոքի ուսումնասիրման գործընթացի անկողմնակալությունը և թափանցիկությունը: Առաջարկվում է ԲՔԽ-ի հետևյալ կազմը՝
- ա. ԾԻԳ-ի ներկայացուցիչ - նախագահ,
  - բ. անվտանգության երաշխիքների թիմի ներկայացուցիչ (ԾԻԳ) - մեկ անդամ,
  - գ. հարկ եղած դեպքում տեղական ինքնակառավարման մարմնի ներկայացուցիչ - մեկ անդամ,
  - դ. հարկ եղած դեպքում որակավորված տեխնիկական փորձագետ - մեկ անդամ,
  - ե. հարկ եղած դեպքում Ինժեների/Կապալառուի ներկայացուցիչ - մեկ անդամ,
  - զ. ԱԵԱ ներկայացուցիչ - մեկ անդամ,
  - է. անկախ կողմ (օրինակ՝ ՀԿ) - մեկ դիտորդ:
390. **Քայլ 2.** Եթե ԱԵԱ-ին չի բավարարում ԾԻԳ-ի որոշումն անգամ բողոքը ԲՔԽ-ի կողմից ուսումնասիրվելու դեպքում, ապա վերջինս կարող է բողոքը ներկայացնել Երևանի քաղաքապետարան: Գործի գրանցման, վերանայման և լուծման համար ԵՔ-ը առաջնորդվում է հանրային կառավարման մասին ՀՀ օրենքով:

Նկար Է-1. Բողոքների լուծման մեխանիզմի քայլերը

Շինարարության փուլ

391. **Քայլ 1.** Ծրագրի ազդակիր անձն իր առաջարկությունները/հուզող հարցերը/բողոքները կարող է ներկայացնել նախ և առաջ Կապալառուի՝ բողոքների լուծմամբ զբաղվող աշխատակիցներին (աշխղեկ, ինժեներ, սոցիալական կամ բնապահպանության մասնագետ), այսինքն՝ փորձ է արվելու տեղական մակարդակով բողոքները լուծել ժամանակին և արագ: Կապալառուի կողմից հաստատված մեխանիզմը Ծրագրի ԲՔԽ-ի անխախտելի մաս է կազմում: ա. Կապալառուն ցուցապատառների և Ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվական վահանակների միջոցով ապահովելու է կոնտակտային տվյալների հասանելիությունը (դաշտային գրասենյակի գտնվելու վայրը, աշխատանքային ժամերը,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

պատասխանատու կոնտակտային անձանց անունները, հեռախոսահամարները, փոստային և պաշտոնական էլ. փոստի հասցեները և այլն):

բ. ԱԵԱ-ն կարող է մոտենալ Կապալառուի ներկայացուցչին աշխատանքային տեղամասում և/կամ առաջարկությունը/բողոքը գրանցել Կապալառուի կողմից Ծրագրի տարածքում կամ դրան մոտ գտնվող դաշտային գրասենյակում պահվող բողոքների գրանցամատյանում: Բողոքի գրանցման ձևանմուշը, դիմումի բովանդակությունը և ձևաչափը սահմանվում է Կապալառուի ԲԿՊ-ում և համաձայնեցվում է Ինժեների հետ:

գ. Կապալառուն անմիջապես դիտարկում է բողոքը, համապատասխան մեղմացնող միջոցներ ձեռնարկում ողջամիտ ժամկետում խնդիրը լուծելու համար և 15 օրվա ընթացքում գրավոր պատասխանում է ԱԵԱ-ին՝ գրության պատճենն ուղարկելով Ինժեներին և ԾԻԳ-ին: Ներկայացված բողոքների/առաջարկությունների մասին դաշտային տվյալները կապալառուի կողմից ներառվում են ամսական հաշվետվության մեջ, որն ամեն ամիս թարմացվում է արտացոլելով բողոքի կարգավիճակը:

392. **Քայլ 2.** Եթե ԱԵԱ-ին չի բավարարում իր բողոքի առնչությամբ Կապալառուի տրամադրած լուծումը, ապա գոյություն ունեն խնդրի լուծման նաև այլ հնարավորություններ: Հաջորդիվ ԱԵԱ-ն կարող է դիմել Ինժեներին Կապալառուից պատասխան ստանալուց/չստանալուց հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում բողոքը ներկայացնելով: Հետագա առաջարկությունները/բողոքները դասակարգվում են ըստ բնապահպանական և սոցիալական/տարաբնակեցման կետերի: Սոցիալական/տարաբնակեցման անվտանգության հետ կապված խնդրները լուծվում են Ինժեների և ԵՔԾԻԳ-ի ՀՕՏՄ մասնագետների կողմից: Ինժեները բողոքին պատասխանում է 15 օրվա ընթացքում:

393. **Քայլ 3.** Եթե Ինժեները չի բավարարում բողոքը, ապա ԱԵԱ-ն կարող է դիմել ԵՔԾԻԳ, ԵՔ, ԻՄ և ԱԶԲ ՀՆ: Շինարարության փուլում ԾԻԳ-ի մակարդակով բողոքի լուծումն ընթանում է նույն հաջորդականությամբ, ինչ նախաշինարարական փուլում: Կապալառուն ցուցապատառների և Ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվական վահանակների միջոցով տրամադրում է բոլոր կոնտակտային տվյալները: Վերջինս այս փուլում ծառայում է որպես մեկնարկային կետ, տրամադրում է անհրաժեշտ բացատրություններ և հիշյալ մարմիններին դիմելիս աջակցություն ցուցաբերում՝ հարկ եղած դեպքում նաև ԱԵԱ-ի հետ անհատական շփման միջոցով:

394. Ի վերջո, ԱԵԱ-ը կարող է դիմել դատարանի միջամտությանը: Սակայն, Ծրագրի նախաձեռնողները կգործադրեն բոլոր ջանքերը Կապալառուի, Ինժեների և ԵՔԾԻԳ-ի մակարդակով խնդիրները լուծելու համար: Անհնարինության դեպքում փորձ կարվի խնդիրները լուծել ԵՔ մակարդակով՝ նպատակ ունենալով որքան հնարավոր է խուսափել/նվազագույնի հասցնել դատավեճը: Եթե ԱԵԱ-ը չի բավարարվում՝ սպառելով ԲԼՄ-ով նախատեսված բոլոր հնարավորությունները, ապա վերջինս կարող է դիմել ԱԶԲ-ին: Անկախ արդյունքներից և տրված լուծումներից՝ բոլոր բողոքները պատշաճ կերպով կփաստաթղթավորվեն և հասանելի կլինեն ուսումնասիրման/դիտարկման, մոնիթորինգի և գնահատման համար:

Ը1. Ներածություն

395. Բնապահպանական կառավարման ծրագիրը ներառում է՝

- ԲԿՊ-ի նպատակները և կառուցվածքը,
- ԲԿՊ-ի և մոնիթորինգի գործիքակազմը՝ իրականացման գործընթացում մասնակիցների դերերը, պատասխանատվությունները և կազմակերպչական կարգավորումները,
- Չնախատեսված ազդեցությունների և նախագծային փոփոխությունների կառավարումը,
- Ծրագրի բնապահպանական կառավարման կարողությունները և բյուջեն ընդլայնելու մասին վերապատրաստման և կողմնորոշման ծրագիրը,
- Ծրագրի իրականացման փուլի հանրային լսումների և հաղորդակցության պլանը և Բողոքների լուծման մեխանիզմը,
- Շինարարության բնապահպանական կառավարման պլանը (ՇԲԿՊ): Սա ներառում է ՇԲԿՊ-ի մշակման պահանջը և ուղեցույցը,
- Արձանագրությունների և հաշվետվությունների կազմման մասին պահանջները
- Ազդեցությունների ամփոփումը (Պարտականությունների գրանցամատյանը):

396. ԱԶԲ-ի բնապահպանական անվտանգության վերաբերյալ պահանջներին³² և շրջակա միջավայրի պահպանության մասին Հայաստանի Հանրապետության կիրառելի օրենքներին, նորմերին և ստանդարտներին համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով Ծրագրի համար մշակվել է Բնապահպանական կառավարման պլան (ԲԿՊ): Այն նկարագրում է բնապահպանական և սոցիալական պաշտպանության մասով ծրագրային բոլոր պարտավորությունները: ԲԿՊ-ն իր մեջ ներառում է Ծրագրի տևողության ընթացքում ծագած ցանկացած անցանկալի ազդեցությունից խուսափելուն, իսկ անհնարինության դեպքում՝ բնապահպանական պլանավորման և կառավարման միջոցով բացասական ազդեցությունները նվազագույնի հասցնելուն, մեղմացնելուն և/կամ հավասարակշռելուն, ինչպես նաև դրական ազդեցություններն ընդլայնելուն ուղղված միջոցառումները:

Ը2. Իրականացման գործիքակազմը

397. Բնապահպանական կառավարման պլանը մշակվում է որպես աշխատանքային գործիք Կապալառուի և Ինժեների համար, որպեսզի ԲԿՊ-ի օգտագործողների համար հստակ լինի, թե ինչ է հարկավոր ներառել իրենց աշխատանքային մեթոդների և գործողությունների մեջ շինարարական աշխատանքների հետ կապված բնապահպանական ազդեցությունները կանխելու և մեղմացնելու համար: Ի լրումն, այն ծառայում է որպես ուղեցույց Երևանի քաղաքապետարանի և այլ համապատասխան մարմինների, այդ թվում՝ շահագործման ԲԸՏՄ-ի համար:

³² ԱԶԲ ԱՔՀ (2009), էջ 16, սկզբունք No 4.

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

398. ՇՄԱԳ-ի անբաժանելի մաս կազմող ԲԿՊ-ն ներառվելու է մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերում և համարվելու է Կապալառուի պայմանագրային պարտավորությունների բաղկացուցիչ մաս:
399. Իրականացման միջոցառումները՝ հստակ նախանշում են ներգրավված յուրաքանչյուր կողմի դերն ու պատասխանատվությունը ԲԿՊ-ի իրականացման, մոնիթորինգի և վերահսկողության գործում, ինչպես նաև ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-ի ԲԿՊ սխեմայում ներկայացված են ժամանակացույցը և իրականացման բյուջեն:
400. ՇՄԱԳ/ԲԿՊ իրականացման ժամանակացույցը և պատասխանատու կազմակերպությունները նույնպես ներկայացված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Բ-ում:

Ը3 Ազդեցությունների կառավարում

401. Բնապահպանական կառավարման պլանը բաղկացած է երկու հիմնական մասից՝ տեքստային և աղյուսակային: Տեքստային մասը ներկայացված է ստորև, իսկ աղյուսակային ձևաչափը մշակվել և կցվել է սույն հաշվետվությանը՝ որպես ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ: Երկու մասերն էլ իրենց հերթին բաղկացած են 2 մասից՝ Ա. Մեղմացնող միջոցառումներ և Բ. Սոնիթորինգ:
- Բնապահպանական մեղմացնող միջոցառումների աղյուսակ,
  - Սոնիթորինգի աղյուսակ:

Ը3-1 Մեղմացնող միջոցառումներ

402. Այս բաժինը մշակվել է աղյուսակային ձևաչափի կիրառմամբ, որը ներառում է հետևյալը.
- Ծրագրի գործողություններ,
  - Դրանց հնարավոր բնապահպանական ազդեցությունները,
  - Առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումներ ամբողջ Ծրագրի ընթացքում՝ մանրամասն նախագծման փուլից մինչև նախաշինարարական, շինարարական, շահագործման փուլեր, այդ թվում՝ կարողությունների զարգացում և վերապատրաստումների անցկացում,
  - Աշխատանքների իրականացման և իրագեկման, դրանց հետ կապված ինստիտուցիոնալ և կազմակերպչական կառուցվածքի համար պատասխանատու մարմիններ,
  - Առաջարկվող մեղմացնող միջոցառման ինդիկատիվ (կանխատեսվող) ծախսերի գնահատում:
403. Այս բաժինը ներկայացնում է ընդհանուր սկզբունքներ և մեղմացնող միջոցառումներ, որոնք ընդգրկված են հետևյալ ենթապլաններում՝
- I. Շինարարության փուլ**
1. Բնապահպանական և անվտանգության կողմնորոշման ծրագիր
  2. Մասնագիտական առողջության և անվտանգության պլան
  3. Հանրային լուսման և հաղորդակցության պլան
  4. Բուսական և կենդանական աշխարհի պահպանման ու բուսականության մաքրման պլան
  5. Շրջակա միջավայրի պահպանության պլան
  6. Մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի պահպանության պլան

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

7. Հաղորդուղիների պահպանության և տեղափոխման պլան
8. Շինարարական ճամբարների տեղակայման պլան
9. Աշխատանքային տեղամասի կառավարման պլան (հանք և բացահանք, լցակույտեր, բետոնի և ասֆալտի գործարաններ)
10. Երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլան
11. Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլան
12. Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան
13. Մշակութային ժառանգության կառավարման պլան
14. Աշխատանքային տեղամասի վերականգնման, կանաչապատման և բուսականության վերականգնման պլան

II. Հետշինարարական փուլ

15. Թերությունների վերացման ժամանակահատված
16. Շահագործման փուլ

Բնապահպանական և անվտանգության գծով վերապատրաստման ծրագիր

404. Ծրագրի շրջափուլերի ընթացքում մշակվելու և իրականացվելու է բնապահպանական և անվտանգության վերապատրաստման ծրագիր: Վերապատրաստման ծրագիրն իր մեջ ներառում է՝

I. Շինարարական աշխատանքների մեկնարկից հետո 1 շաբաթվա ընթացքում Կապալառուին է ներկայացվում ԱԶԲ-ի անվտանգության և ազգային օրենսդրական պահանջների մասին ԵԶ-ի, ԵԿՆ ԾԻԳ-ի և Կապալառուի ինժեներական և բնապահպանական, առողջապահական և անվտանգության գծով անձնակազմի հետ Ինժեների կողմից իրականացվելիք վերապատրաստման դասընթացների պլանը՝ հետևյալ թեմաներով՝

- ա. Շրջակա միջավայրի կառավարում
- բ. Առողջության և անվտանգության կառավարում
- գ. Սոցիալական երաշխիքներ

II. Բնապահպանության, առողջության և անվտանգության թեմայով Կապալառուի՝ բնապահպանության, առողջության և անվտանգության գծով մասնագետների կողմից ՇԲԿՊ-ում մշակված Անվտանգության կողմնորոշման պլանի համաձայն, Կապալառուների և ենթակապալառուի ամբողջ անձնակազմի համար կազմակերպված վերապատրաստման դասընթացներ: Ինժեներական անձնակազմից և աշխատակիցներից պահանջվում է աշխատանքային տեղամասում իրենց առաջին աշխատանքային շաբաթվա ընթացքում մասնակցել կողմնորոշման/անվտանգության ներածական դասընթացին և նոր ընդունված աշխատակիցների համար պարբերաբար անցկացվող վերապատրաստումներին:

405. Կապալառուի կողմից կազմակերպվող վերապատրաստման դասընթացները ներառում են՝

ա. Աշխատանքային տեղամասում առաջին աշխատանքային շաբաթվա ընթացքում, այնուհետև նոր ընդունված աշխատակիցների, այդ թվում՝ ենթակապալառուների աշխատակիցների համար պարբերաբար Բնապահպանական կողմնորոշման/անվտանգության թեմայով իրականացվող ներածական դասընթաց՝

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- ✓ շրջակա միջավայրի և անվտանգության վերաբերյալ ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ում սահմանված ընդհանուր կանոններ և նորմեր, որոնք պետք է պահպանվեն աշխատանքային տեղամասում և ճամբարներում,
- ✓ առողջության և անվտանգության մասին ընդհանուր իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված ծրագիր՝ շինաշխատողներին սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդությունների և ՄԻԱՎ/ՉԻԱՀ-ի մասին իրազեկելու նպատակով,
- ✓ առողջության և անվտանգության մասին իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված հատուկ ծրագիր՝ շինաշխատողներին համավարակային իրավիճակներում, մասնավորապես՝ COVID-19-ի դեպքում ձեռնարկվելիք միջոցառումների մասին իրազեկելու նպատակով,
- ✓ անօրինական թրաֆիքինգ. աշխատակիցները պետք է տեղյակ լինեն, որ մարդկանց, վայրի բնության, վտանգված տեսակների և անօրինական նյութերի թրաֆիքինգը ճանապարհային միջանցքով չի թույլատրվում և նմանատիպ դեպքերի գրանցման դեպքում կկիրառվեն տուգանքներ՝ ընդհուպ աշխատանքից ազատում,
- ✓ Մասնագիտական առողջության և անվտանգության պլանում, բուսական աշխարհի պահպանության պլանում թվարկված այլ թեմաներ և այլն:

բ. Տարին առնվազն երկու անգամ բոլոր աշխատակիցների, այդ թվում՝ ենթակապալառուների համար վերոհիշյալ թեմաներով իրականացվող Բնապահպանական/առողջության և անվտանգության գծով վերապատրաստման դասընթաց:

գ. Աշխատանքային տեղամասում աշխատողների տարբեր թիրախային խմբերի հետ (բարձրությունների վրա աշխատողների, հողային աշխատանք իրականացնող, էլեկտրական գործիքներով աշխատող մասնագետների, վարորդների և այլոց մասին) պարբերաբար իրականացվող Բնապահպանության/առողջության և անվտանգության թեմայով վերապատրաստումներ նախքան նոր տիպի աշխատանք սկսելը;

դ. Վերահսկող ինժեների պահանջով միջանկյալ լրացուցիչ վերապատրաստումներ.

Աշխատանքային անվտանգության և առողջության ապահովման պլան

406. Սույն ենթապլանի նպատակն է Գլխավոր Կապալառուին (ԳԿ) ու ենթակապալառուներին (ԵԿ-ներ) ապահովել ԱԶԲ-ի և ՀՀ օրենսդրության բոլոր պահանջների մասին փաստաթղթերով՝ Ծրագրի իրականացման ընթացքում մասնագիտական անվտանգությունը և առողջությունը պահպանելու նպատակով: Սույն ենթապլանն ընդգրկում է շինհրապարակում գտնվելու իրավասություն ունեցող բոլոր անձանց առողջության, անվտանգության և բարեկեցության ապահովման մասին պահանջները, այդ թվում՝ համապատասխան կողմնորոշման ծրագիրը: Բացի այդ, այն պատասխանատվություն է դնում Գլխավոր Կապալառուի վրա՝ մշակելու և Բնժենների հաստատմանը ներկայացնելու աշխատանքային անվտանգության պլանը յուրաքանչյուր աշխատանքի համար, որը ներառում է բոլոր աշխատանքների անվտանգ և արդյունավետ իրականացումն ապահովելու նպատակով իրականացվող տվյալ աշխատանքին հատուկ անվտանգության միջոցառումները: Աշխատանքային անվտանգության և առողջության պլանը բաղկացած է հետևյալ բաժիններից.

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

I. ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄՆՈՐՈՇՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

407. Կապալառուն կազմակերպում և դասընթացներ է իրականացնում հետևյալ թեմաներով՝

- ✓ անվտանգության մասին ընդհանուր կանոններ և նորմեր, որոնք պետք է պահպանվեն շինհրապարակում և ճամբարներում,
- ✓ տվյալ աշխատանքի, այդ թվում՝ բարձրությունների վրա, էլեկտրական գործիքներով, հորատանցքերում և այլուր իրականացվող աշխատանքների վերաբերյալ կանոններ և նորմեր,
- ✓ առողջության և անվտանգության մասին ընդհանուր իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված ծրագիր՝ շինաշխատողներին սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդությունների և ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի մասին իրազեկելու նպատակով,
- ✓ առողջության և անվտանգության մասին հատուկ իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված ծրագիր՝ շինաշխատողներին COVID-19-ի ռիսկերի, դրանց կանխարգելման և վերահսկման՝ Կապալառուի Մասնագիտական անվտանգության պլանի ներակա և անքակտելի մաս կազմող միջոցառումների մասին իրազեկելու նպատակով,
- ✓ անօրինական թրաֆիքինգ. աշխատակիցները պետք է տեղյակ լինեն, որ մարդկանց, վայրի բնության, վտանգված տեսակների և անօրինական նյութերի թրաֆիքինգը ճանապարհային միջանցքով չի թույլատրվում և նմանատիպ դեպքերի գրանցման դեպքում կկիրառվեն տուգանքներ՝ ընդհուպ և այդ թվում աշխատանքից ազատում,
- ✓ մշակութային ժառանգություն. հնագետը իրազեկում է ամբողջ աշխատակազմին արժեքավոր մշակութային ընկալիչների առկայության, պաշտպանիչ միջոցառումների իրականացման և հնագիտական գտածոների հայտնաբերման ընթացակարգերի մասին: Հարկ եղած և ԵՔՕԻԳ-ի կողմից ուղղորդվելու դեպքում Կապալառուն ապահովում է գտածոների հայտնաբերման ընթացակարգի պատշաճ իրականացումը, վարձում է հնագետ կամ ընկերություն շահագրգիռ կառավարական մարմինների հետ համագործակցությամբ համապատասխան հնագիտական պեղումներ իրականացնելու համար,
- ✓ Վերահսկողության Ինժեների կողմից պահանջվող այլ հատուկ թեմաներ:

II. ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆԻՉ ՄԻՋՈՑՆԵՐ (ԱՊՄ)

408. Կապալառուն իր աշխատակիցներին է տրամադրում և ապահովում է, որ իր և ենթակապալառուի աշխատակիցները կրեն և օգտագործեն սեզոնին համապատասխան աշխատանքային համազգեստ և աշխատանքին հատուկ ԱՊՄ-ներ: Աշխատանքային համազգեստը ներառում է լուսանդրադարձնող ժիլետներ, բաձկոններ, տաբատներ կամ բանվորական արտահագուստ, կոշիկներ, սաղավարտներ և ձեռնոցներ: Համազգեստի վրա պետք է լինի ընկերության տարբերանշանը:

409. Տվյալ աշխատանքին հատուկ վտանգներով և ռիսկերով պայմանավորված՝ ԱՊՄ-ները կարող են ներառել հատուկ ակնոցներ, պաշտպանիչ ականջակալներ, դիմակներ կամ ռեսպիրատորներ, դիմապաշտպան վահաններ, գոտիներ, պարաններ, աշխատանքին հատուկ բանվորական, օրինակ՝ եռակցողների համար նախատեսված արտահագուստ, և այլն:

410. Կապալառուն ապահովում է, որ իր և ենթակապալառուի ամբողջ անձնակազմը, այդ թվում՝ բանվորները, ինժեներները, աշխույժները, մենեջերները և շինհրապարակի այցելուները, հարկ եղած դեպքում կրեն համազգեստ և ԱՊՄ-ներ: Կապալառուն խթանիչ միջոցառումների իրականացման և տույժերի կիրառման համապատասխան մեխանիզմ է ներկայացնում ՇԲԿՊ-ում՝ ԱՊՄ-ների օգտագործումը պարտադիր դարձնելու համար:

III. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ

411. Աշխատանքները սկսելուց առաջ տվյալ աշխատանքին հատուկ վտանգներով և ռիսկերով պայմանավորված (բարձրություններ, խոր խրամուղիներ և հորեր, ընկելու վտանգ, կռունկ և այլ տեխնիկա և այլն)՝ Կապալառուն տրամադրում է անվտանգության ապահովման համար անհրաժեշտ բոլոր գործիքները և լրացուցիչ սարքավորումները (հետևի բռնաձողով փայտամածեր, աստիճանավանդակներ, կամուրջների մուտքեր, էլեկտրական պաշտպանիչ վահաններ, հրակայուն սարքեր):
412. Կապալառուն ապահովում է իր և ենթակապալառուի աշխատակիցների համար ցանկացած վտանգավոր իրավիճակների (առանց պաշտպանիչ միջոցների խրամուղիներ և հորեր, անուշադրության մատնված էլեկտրական գործիքներ, ծանր տեխնիկայի չկանոնակարգված շահագործում և այլն) բացառումը աշխատանքային տեղամասից:

IV. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՇԽԱՏԱՎԱՅՐՈՒՄ

413. Կապալառուն ձեռնարկում է բոլոր անհրաժեշտ միջոցառումները իր և ենթակապալառուի աշխատակիցների առողջությունը, անվտանգությունը և բարեկեցությունը ապահովելու նպատակով: Առաջնորդվելով վերոգրյալով՝ վերջինս վարձում է բժշկական աշխատող, ով պատասխանատու է Կապալառուի ՇԲԿՊ-ի ԱԱՊՊ-ի անբակտերի մաս կազմող ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ին և Առողջապահական ծրագրին համապատասխանության ապահովման համար: Կապալառուն համագործակցում և համաձայնություն է ձեռք բերում մասնագիտացված բժշկական հաստատության հետ՝ պատահարների/միջադեպերի դեպքում անհրաժեշտ բժշկական աջակցություն ստանալու համար:
414. ՎԻ-ի կողմից հաստատված Կապալառուի բժշկական աշխատողը մշակում է վերապատրաստման ծրագիր և վերապատրաստումներ իրականացնում կապալառուի և ենթակապալառուի աշխատակիցների համար՝ ինչպես նշված է Առողջության և անվտանգության կողմնորոշման պլանում: Բժշկական աշխատողը պարբերաբար ստուգում է աշխատակիցների առողջական վիճակը, ստուգումների արդյունքում ստացված տվյալները հասանելի պահում դաշտային գրասենյակում և ամսական հիմունքներով հաշվետվություն ներկայացնում:
415. Կապալառուն ճանապարհահատվածների բոլոր աշխատանքային տեղամասերը ապահովում է առաջին օգնության համար նախատեսված բոլոր միջոցներով և գործիքներով : Դրանք են՝ հեշտ հասանելի, ամբողջական առաջին բուժօգնության պայուսակ, տեսանելի վայրերում փակցված ցուցապաստառներ պատասխանատու անձանց հասանելիության և կոնտակտային տվյալների մասին տեղեկատվությամբ: Թունավոր տեսակներին տարբերելու և առաջին բուժօգնություն ցույց տալու համար Կապալառուն պետք է հրավիրի մասնագետի, ով կիրահանի աշխատակիցներին: Խորհուրդ է տրվում աշխատանքային տեղամասում ունենալ Հայաստանի թունավոր օձերի մասին տեղեկատուն, որտեղ մանրամասն նկարագրված են թունավոր օձատեսակները, օձի խայթոցի դեպքում ձեռնարկվելիք համապատասխան գործողությունները:
416. Կապալառուն մշակում է COVID-19 համավարկի կանխարգելմանն ուղղված առողջության և անվտանգության պլանը՝ հիմնված CWRD- ի առաջարկված գործառնական ընթացակարգի վրա՝ «Վարակիչ հիվանդությունների պայմաններում անվտանգ աշխատելը

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

(օրինակ՝ Covid-19)» թեմայով և ձեռք է բերում ՎԻ-ի հավանությունը, ինչպես նաև տրամադրում ազգային նորմերով, միջազգային ուղեցույցներով, առողջության և անվտանգության պլանով նախատեսված բոլոր կանխարգելիչ միջոցները, գործիքները և սարքերը: Պլանը ունենալու է հետևյալ կառուցվածքը՝

Ա. Ներածություն

Բ. Ազգային և միջազգային COVID-19 կանոնակարգեր, անվտանգության ընդհանուր քաղաքականություն և կանոններ

Գ. Ուսուցման և իրազեկման ծրագիր

Դ. COVID-19- ով վարակման ռիսկերի գնահատում

Ե. Դերերն ու պարտականությունները՝ կառավարման, պլանավորման, իրականացման, մոնիթորինգի և հաշվետվությունների մասով

Մենեջերների և վերահսկողների պարտականությունները

ա. Գործատուի պարտականությունները

բ. աշխատողների պարտականությունները

Զ. COVID-19 –ի կանխարգելումը շինհրապարակում

ա. աշխատավայրի ստուգում

բ. մուտքի հսկողություն, ներառյալ թեստավորում և հետևում

գ. փաստացի կամ կասկածելի դեպքերին և վարակներին արձագանքելու միջոցառումներ

ա) աշխատակցի մոտ առկա են COVID-19- ի ախտանիշները

բ) աշխատակցի COVID-19- ի ախտորոշիչ թեստը դրական է

գ) աշխատակցի հետ սերտ կապ ունեցող COVID-19-ով վարակված անձի

առկայություն

դ. նշաններ և հիշեցումներ

ե. Ֆիզիկական և սոցիալական հեռավորություն

զ. պատշաճ հիգիենա

է. հարմարություններ, մաքրում և ախտահանում

ը. աշխատանքի վայրի նախազգուշական միջոցներ

թ. կացարաններ և սոցիալական հարմարություններ

ժ. առողջապահական և արտակարգ իրավիճակների հաստատություններ

ի. անձնական խնամք և առողջություն

Է. Գաղտնիություն

Ը. COVID-19 համավարակի կանխարգելում և աշխատանքային պրակտիկայի հսկողություն

Թ. աշխատողների պարտականությունները

Ճ. աշխատանքային տեղամասի/գրասենյակի ընդհանուր գործելակերպ

Ի. Ծախսեր

Լ. Բողոքների լուծման մեխանիզմ

Խ. Մոնիթորինգ և հաշվետվություն

Տեղեկատու փաստաթղթեր.

Նմուշային ստուգաթերթեր

Նմուշային ստուգաթերթ 1. COVID-19- ի հսկողության ստուգաթերթիկ աշխատողների և հյուրերի համար

Նմուշային ստուգաթերթ 2. Աշխատավայրի պատրաստման ստուգաթերթ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նմուշային ստուգաթերթ 3. Աշխատակիցների հիմնական ուսուցման ստուգաթերթ
Ինֆորմացիայի նմուշ

417. Կապալառուն իր աշխատակիցներից յուրաքանչյուրին պարբերաբար տրամադրում է ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ/սեռական ճանապարհով փոխանցվող վարակների (ՍՃՓՎ) կանխարգելման, բուժման և առողջապահական այլ համապատասխան միջոցներ՝ ՄԻԱՎ/ՍՃՓՎ-ներով վարակվելու ռիսկը և դրանց նկատմամբ խոցելիությունը նվազեցնելու նպատակով: Այս աշխատանքներն ընդգրկվում են կողմնորոշման դասընթացի մեջ և ուղեկցվում են կառավարական մարմինների, միջազգային գործակալությունների, հասարակական կազմակերպությունների (ՀԿ-ներ) և այլոց կողմից, այդ թվում՝ ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման ազգային կենտրոնի և ԱԶԲ-ի պայմանավորվող խորհրդատուների կողմից աշխատանքային տեղամասին հարող տարածքներում համապատասխան նախաձեռնությունների իրականացմամբ: Կապալառուն միանգամայն անվճար իր աշխատակիցներին տրամադրում է անհրաժեշտ թվով բարձրորակ պահպանակներ, քսանյութեր, ուղեցույցներ, պարբերաբար իրականացնում է ՍՃՓՎ/ՄԻԱՎ թեստեր և, հարկ եղած դեպքում, ՍՃՓՎ և ՁԻԱՀ բուժում:

V. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

418. Կապալառուն ձեռնարկում է բոլոր անհրաժեշտ միջոցները տեղի բնակիչների, ազդակիրների, ձեռնարկությունների, դրանց աշխատակիցների, հետիոտների և այլոց անտվտանգությունը, առողջությունը և բարեկեցությունը ապահովելու համար:

419. Կապալառուն տեղադրում է ժամանակավոր ցանկապատ և ձեռնարկում բոլոր միջոցները՝ աշխատանքային գոտին սահմանազատելու և ոչ իրավասու անձանց մուտքը սահմանափակելու համար: Հարկ եղած դեպքում նշանակվում են պահակներ, տեղադրվում են ցանկապատեր, արգելապատնեշներ և արգելափակոցներ: ՎԻ-ի կողմից ներկայացված հատվածներում Կապալառուն տեղադրում է ամուր ցանկապատ (1.5-2մ բարձրությամբ պլաստիկ ցանց կամ բետոնե բլոկներ):

420. Կապալառուն պատշաճ և տեսանելի կերպով տեղեկացնում է հանրությանը ընթացող շինարարական աշխատանքներից բխող վտանգի, շինհրապարակում գործող տեխնիկայի և/կամ սարքավորումների առկայության մասին՝ նախազգուշացնող նշաններ և մուտքն արգելող ցուցապաստառներ տեղադրելով: Հայտարարությունների թավատառ տեքստը լինելու է հայերեն:

VI. ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՆՁԻՆՔ

421. Վերահսկողության խորհրդատուի (Ինժեներ) Բնապահպանական/առողջության և անվտանգության գծով մասնագետը պատասխանատու է Ծրագրի աշխատանքների՝ ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ/ՇԲԿՊ-ի Մասնագիտական առողջության և անվտանգության պլանի պահանջների բավարարման վերահսկողության և մոնիտորինգի, ինչպես նաև ՄԱԱ-ն մասին ԵՔԾԻԳ-ին իրազեկման համար:

422. Կապալառուն Մասնագիտական առողջության և անվտանգության հարցերի կարգավորման պատասխանատվությունը դնում է իր Բնապահպանական/անվտանգության գծով մասնագետի վրա, ով պատասխանատու է լինելու կապալառուի և ենթակապալառուի բոլոր աշխատակիցների համար՝ վերոհիշյալ թեմաներով կողմնորոշման վերապատրաստման

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ծրագրի իրականացման, ինչպես նաև ՄԱԱ-ն մասին, այդ թվում՝ բոլոր պատահարների/միջադեպերի, բացթողումների մասին ՀԱՎԵԼՎԱԾ խ-ում ներկայացված ձևաչափով ՎԽ-ին անհապաղ իրազեկելու համար:

423. Կապալառուն շինհրապարակի բոլոր տեղամասերում տարվող շինարարական աշխատանքների համար նշանակում է ՄԱԱ գծով պատասխանատու անձի: Այս անձը պատասխանատվություն է կրում ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ/ՇԲԿՊ-ում բնապահպանական, առողջության և անվտանգության մասով ներկայացված պահանջների՝ իր տեղամասում պահպանման, ինչպես նաև աշխատակիցների համար նոր աշխատանք սկսելուց առաջ և նոր ընդունված աշխատակիցների համար՝ պարբերաբար աշխատանքի վերաբերյալ ներածական վերապատրաստումների անցկացման համար: Կապալառուի շինհրապարակում ՄԱԱ հարցերով պատասխանատուն արտակարգ իրավիճակներում իրականացնում է անվտանգության միջոցառումներ և անհապաղ տեղեկացնում ԲԱԱ մասնագետին պատահարների/միջադեպերի, այդ թվում՝ բացթողումների մասին, և ղեկավարում է շտկող միջոցառումների կատարումը, նախազգուշական քայլերի ձեռնարկումը՝ նպատակ ունենալով կանխել հետագայում դրանց կրկնությունը:

424. Կապալառուն պատասխանատու է իր ենթակապալառուների կողմից Մասնագիտական առողջության և անվտանգության պլանի պահանջների բավարարման համար:

Հանրային լուսման և հաղորդակցության պլան

425. Սույն ենթապլանի նպատակն է փաստաթղթերով հիմնավորել բոլոր այն միջոցառումները, որոնք ՀԿ-ն, ԵԿ-ները պետք է ձեռնարկեն ԱԶԲ ԱՔՀ 2009-ի և ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով՝ ծրագրի մասին տեղեկատվության հրապարակման և շահագրգիռ կողմերի, ծրագրի ազդակիր անձանց, ՀԿ-ների, այլ հետաքրքրված կողմերի հետ ծրագրի վերաբերյալ մշտական հաղորդակցությունն ապահովելու համար: Հանրային լուսման և հաղորդակցության պլանը (ՀԼՀՊ) կապ է ստեղծում Պատվիրատուի, Վերահսկողության խորհրդատուի և Կապալառուի (ինչպես նաև Ենթակապալառուների) ու ազդակիր անձանց միջև (տեղի բնակիչներ, ճանապարհից օգուտդներ և այլք)՝ նախօրոք և շինարարական աշխատանքների, ինչպես նաև հնարավոր ազդեցությունների ընթացքում քննարկումների անցկացման և խորհրդատվությունների տրամադրման հաղորդակցային կամուրջ ստեղծելով: Սույն ենթապլանի նպատակն է ապահովել բոլոր շահագրգիռ կողմերի իմաստալից ներգրավվածությունը և ծրագրի, այդ թվում՝ շինարարական աշխատանքների և դրանց հետ կապված գործողությունների ժամանակացույցի, աշխատատեղերի, ծրագրից բխող օգուտների մասին տեղեկատվության ժամանակին տարածման միջոցով բարձրացնել հանրային իրազեկվածության մակարդակը: Սույն պլանը մշակվել է շահագրգիռ կողմերի, ծրագրի իրականացման վայր հանդիսացող համայնքի, ծրագրի ազդակիր անձանց և հանրության հետ որպես ամբողջություն մշտական հաղորդակցությունը պահպանելու նպատակով:

426. Սույն ենթապլանը պարունակում է ընդհանուր պահանջներ այն մասին, թե ինչպես բավարարել բոլոր շահագրգիռ կողմերի, այդ թվում՝ տեղի բնակչության բողոքները և շահերը՝ արդյունավետ ԲԼՄ-ի հաստատման պատասխանատվությունը դնելով Հիմնական Կապալառուի վրա: ԲԼՄ-ի կառուցվածքը մանրամասն ներկայացված է Գլուխ Է-ում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

427. Ելնելով վերոգրյալից՝ ՀՀՀՊ-ը ներառում է՝

- 1) Նախաշինարարական և հետագայում շարունակական քննարկումներ՝ հանրությանը ծրագրի ներկայացման, վերջիններիս հետ հաղորդակցության ապահովման, ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման և քննարկումների անցկացման, ինչպես նաև հանրությանը Բողոքների լուծման մեխանիզմին և դրա հետ կապված ընթացակարգերին ծանոթացնելու համար:
- 2) Բողոքների լուծման մեխանիզմը (ԲԼՄ) կազմվում է Կապալառուի կողմից և թույլ է տալիս ազդեցության ենթակա անձանց ծրագրի վերաբերյալ հարցեր բարձրացնել:
- 3) Տեղեկատվության հրապարակում:

1) ՆԱԽԱՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

428. Նախաշինարարական հանրային քննարկումն անցկացվում է մրցույթի հաղթող կապալառուի կողմից մոբիլիզացման փուլում՝ տեղամասային հասանելիություն և Պատվիրատուի կողմից շինարարական աշխատանքները մեկնարկելու թույլտվություն ստանալուց հետո՝ շինարարական աշխատանքները սկսելուց առնվազն 10 օր առաջ:

429. Կապալառուն կազմակերպում է նախաշինարարական խորհրդատվական հանդիպումներ ազդակիր համայնքների ղեկավարների հետ և ներկայացնում իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված համապատասխան միջոցառումները: Սահմանվում են իրենց տարածքում իրականացվելիք շինարարական աշխատանքների պոտենցիալ զգայուն ընկալիչները և Կապալառուի կողմից ներկայացվում քննարկման մասնակիցներին: Առավել բարձր արդյունավետություն ապահովելու նպատակով պետք է իրականացվի հանրության իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված քարոզարշավ՝ ներգրավելով ՀԿ-երին: Սա իր մեջ կարող է ներառել հանրությանը հասցեագրված հայտարարություններ տարբեր մեդիա հարթակներում: Խորհրդատվական քննարկման նպատակն է ժամանակին նախազգուշացնել համայնքին հավանական փոփոխությունների մասին, որպեսզի վերջիններս հնարավորություն ունենան հարմարվել ծրագրի ազդեցություններին և նախապատրաստվեն ազդեցություններին կանխարգելելու, այլ ոչ թե՛ հակազդելու: Նախազգուշացումն ուղեկցվելու է աշխատանքների մասին նշանների, ցուցատախտակների, ցանկապատերի և արգելապատնեշների տեղադրմամբ ու ճանապարհի գծանշմամբ՝ շինարարական աշխատանքների մեկնարկից և դրանից հետո:

430. Կապալառուն հանրային տեսանելի վայրերում փակցնում է նախաշինարարական հանդիպման ամսաթիվը, վայրը և նպատակը, բրոշյուրներ բաժանում ազդակիր անձանց: Դրանք իրենց մեջ պարունակում են կոնտակտային տվյալներ՝ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու և կապ հաստատելու համար:

431. Ծրագրի մասին տեղեկատվությունը, այդ թվում՝ ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ-ն, շրջակա միջավայրի պահպանության, առողջության և անվտանգության մասին իրազեկվածության բարձրացման ծրագիրը նույնպես վիզուալ շնորհանդեսների միջոցով (շնորհանդես, գրաֆիկական նկարներ և քարտեզներ) է համայնքին ներկայացվում: Նախաշինարարական քննարկումները տեղի են ունենում ծրագիրը, շինարարական աշխատանքների ծրագիրը, ակնկալվող բնապահպանական, սոցիալական ազդեցությունները և ճանապարհի հասանելիության վրա

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ազդող ճանապարհային անվտանգության նախագծման առանձնահատկությունները, ինչպիսիք են՝ փոշու, աղմուկի բարձր մակարդակը, ճանապարհի ժամանակավոր փակումը և երթևեկության շեղումները ներկայացնելու ու քննարկելու, ինչպես նաև Բողոքների լուծման մեխանիզմը ներկայացնելու համար:

432. Կապալառուն լուծում է բարձրացված հարցերը կամ փոխանցում Վերահսկողության խորհրդատուին, եթե ԱԵԱ-ի ներկայացրած դիտողությունները/հարցերը իր պարտավորությունների սահմանից դուրս են գտնվում: Կապալառուն առաջընթացի վերաբերյալ առաջին ամսական հաշվետվության մեջ զեկուցում է խնդրի կարգավիճակի մասին (լուծված/չլուծված): Կապալառուն հաստատում է հետադարձ կապի մեխանիզմ՝ շահագրգիռ կողմերի, արժեքավոր զգայուն ընկալիչների, ծրագրի ազդակիրներ ու շահագրգիռ անձանց ներգրավվածության թափանցիկության համար: Հանդիպման մասնակիցների և արված դիտողությունների վերաբերյալ մանրամասները գրանցվում են Կապալառուի կողմից և ներառվում ՇԲԿ-ի մեջ:

2) ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ

433. Բողոքների լուծման մեխանիզմը մշակվել է ազդակիր անձանց հետ հաղորդակցվելու, ծրագրի կատարման մասին նրանց մտահոգությունները, բողոքները, գանգատները և առաջարկություններ ստանալու, դրանց լուծումը հեշտացնելու նպատակով: Մույն մեխանիզմի գործունեությունն ապահովվելու է Ծրագրի ընթացքում: Տեղական համայնքների, շահագրգիռ կողմերի և հանրության հետ շարունակական հաղորդակցությունը պահպանվելու է ՇՄՆՈՒԲ/ԲԿ-ի (առավել մարամասն տե՛ս Գլուխ Գ) համաձայն՝ Կապալառուի կողմից հաստատված ԲԼՄ-ի միջոցով: Շարունակական հաղորդակցությունը նշանակում է, որ ազդակիր բնակչությունը ցուցանակների և պաստառների միջոցով ժամանակին տեղեկացվելու է ցանկացած անհարմարության մասին, ինչպիսիք են՝ երթևեկության հասանելիության և վիճակի, ջրի, հոսանքի մատակարարման խանգարումներ և այլն:
434. ԲԼՄ-ի նպատակն է աջակցել ազդեցության ենթակա անձանց բողոք ներկայացնելիս և նկարագրել ժամանակին և արդյունավետ կերպով բողոքները լուծելու համար մշակված մեխանիզմը: Հավանական ներգրավված կողմերն են՝ ԱԵԱ-ները և այլ շահագրգիռ կողմերը, Կապալառուն, Վերահսկողության խորհրդատուն, ԵՔԾԻԳ-ը, ԵՔ-ն և դատարանը: Հանրությունը տեղյակ է պահվում ԲԼՄ-ի մասին նախաշինարարական հանրային քննարկման ընթացքում: Ի լրումն, ԲԼՄ-ի գոյությունը փաստող և ԱԵԱ-ների կողմից առաջարկություններ կամ բողոք ներկայացնելու համար ձեռնարկվելիք քայլերի մասին տեղեկատվությունը հրապարակված է ԵՔԾԻԳ-ի կայքէջում, ինչպես նաև շինհրապարակներում՝ Կապալառուի կողմից տեղադրված Ծրագրի մասին տեղեկատվական ցուցանակի վրա:
435. ԲԼՄ-ն ներառում է՝
- (i) Շինարարական հրապարակի մուտքի նոտ կտեղադրվեն համապատասխան տեղեկատվություն պարունակող պաստառներ կամ տեղեկատվական վահանակներ: Տեղեկատվությունն իր մեջ ներառում է դաշտային գրասենյակի գտնվելու վայրը, աշխատանքային ժամերը, պատասխանատու կոնտակտային անձանց անունները, «թեժ գծի» հեռախոսահամարները, փոստային և էլ. փոստի հասցեները և այլն:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- (ii) Ազդակիր անձանց համար դաշտային գրասենյակում կամ ցանկացած այլ հասանելի վայրում պահվող բողոքների գրանցամատյան: Հանրային բողոքների և առաջարկությունների ներկայացման համար դիմումի ձևաթուղթը կցվելու է ՇՄՆՈՒ հաշվետվությանը:
  - (iii) Կապալառուի՝ շինհրապարակում գտնվող ներկայացուցիչը (աշխղեկ, ինժեներ, սոցիալական կամ բնապահպանական հարցերով պատասխանատու անձ) պատասխանատու է ազդակիր անձանց կողմից ներկայացված բողոքների/առաջարկությունների բավարարման և Կապալառուի կողմից դաշտային գրասենյակում պահվող բողոքների գրանցամատյանում բողոքը/առաջարկությունը գրանցելու թույլտվություն տալու համար: Կապալառուի ներկայացուցիչը բողոքի/առաջարկության վրա գրանցում է նախնական տվյալները (ԱԵԱ-ի անունը, բողոքի/առաջարկության ներկայացման ամսաթիվը, խնդրի էությունը, հետագա գործողությունները և լուծման կարգավիճակը):
436. Կապալառուն գրանցամատյանում գրանցում է բոլոր բողոքները (բանավոր և գրավոր), ինչպես նաև լուծման էությունը և եղանակը, կիրառված մեղմացնող միջոցառումները: Եթե խնդիրը գտնվում է Կապալառուի իրավասությունից դուրս, ապա այն փոխանցվում է Ինժեներին: Եթե Ինժեները չի կարողանում լուծել բողոքը, ապա այն փոխանցվում է ԵՔԾԻԳ-ին:
437. Ծրագրի Բողոքների լուծման մեխանիզմի ընթացակարգային քայլերը ներկայացված են Գլուխ Է-ում:
- Պահել բողոքների գրանցամատյան (բողոքը ներկայացնող անձի անունը, խնդրի նկարագրությունը, բողոքի ներկայացման ամսաթիվը, պատասխան լուծման ամսաթիվը, հետագա գործողությունները և լուծման կարգավիճակը):
  - Համոզվել, որ գործում է բողոքների և առաջարկությունների անհապաղ Ինժեներին ներկայացման մեխանիզմ:

Կենդանական և բուսական աշխարհի պահպանության և բուսականության մաքրման պլան

438. Սույն ենթապլանի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ի և ԵԿ-ների մոտեցումը անմիջապես նախատեսվող գործունեության տարածքում, ինչպես նաև հարակից տարածքներում բուսական և կենդանական աշխարհի վրա ազդեցությունների նվազեցման, Ծրագրի՝ կարմիրգրքյան և վտանգված տեսակներ ընդգրկող տարածքների պահպանության նկատմամբ: Պլանը մշակվել է բուսական (23.11.2009) ու կենդանական (03.05.2000) աշխարհի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքների, «Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ Կառավարության 14.08.2014 թ.-ի N°781-Ն որոշման, ինչպես նաև բուսականության մաքրման համար քիմիական նյութերի օգտագործման մասին օրենսդրական նորմերի համաձայն:
439. Պլանի այս բաժինը մշակելիս հաշվի է առնվել այն հանգամանքը, որ թեև նախատեսվող գործունեության բուսական և կենդանական աշխարհի վրա ազդեցության մակարդակը գնահատվում է ցածր (տե՛ս Մխենա Զ-2) և դրանք հիմնականում տեղայնացված և

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

փոքրամասշտաբ բնույթ ունեն, այնուամենայնիվ, նախատեսվել են բացասական բնապահպանական ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումներ: Ընդհանուր սկզբունքն է՝ պահպանել բնությունը սահմանափակելով անհարկի ծառահատումը և առավելագույնս խուսափելով տարածքի հետագա աղտոտումից: Կապալառուին արգելվել է իրականացնել որևէ գործունեություն հարակից տարածքներում, իսկ բեռնափոխադրումներն իրականացնել բացառապես քաղաքային ավտոճանապարհներով, քանի որ ցանկացած գործունեություն, որը կհանգեցնի Հայաստանի Հանրապետության կենդանիների և բույսերի Կարմիր գրքում գրանցված տեսակների թվաքանակի կրճատմանը և դրանց ապրելավայրերի վատթարացմանն արգելվում է³³:

440. Նախատեսվող գործունեության և հարակից տարածքների շինարարական աշխատանքների արդյունքում կենդանական աշխարհի պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումները նպատակ ունեն կանխելու աշխատողների գիտելիքների և բնության նկատմամբ հոգածության բացակայության պատճառով շինարարության ընթացքում կենդանիների բնական միջավայրի, ձվադրման վայրերի, կենդանիների առանձնայկների և նրանց բների որևէ չհիմնավորված ոչնչացումը: Կապալառուն պատասխանատու է ՇՄԱԳ անխախտելի մաս կազմող ԲԿՊ-ի աղուսյակում ներկայացված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար:

441. Ծառերի և թփերի պատշաճ կառավարումն ապահովելու նպատակով Կապալառուն իր սեփական ուսումնասիրությունն է իրականացնելու հաստատելու համար սույն հաշվետվությանը կցված (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-2) Կենսաբազմազանության հետազոտության հաշվետվության մեջ ներկայացված տվյալները, Ծրագրի տարածքում գտնվող և շինարարության ընթացքը խոչընդոտող բոլոր ծառերը և թփերը, որպեսզի խուսափի անհիմն ծառահատումներից: Բացի դրանից, որոշվելու են շինարարական հրապարակին մոտ գտնվող այն ծառերը և թփերը, որոնք կարող են վնասվել իրականացվող աշխատանքների պատճառով՝ դրանց պահպանությունն ապահովելու համար: Մոբիլիզացման փուլում Կապալառուն մշակելու է և ՎԻ-ի հաստատմանն է ներկայացնելու ՇԲԿՊ-ի Բուսական և կենդանական աշխարհի պահպանության և բուսականության մաքրման պլանի մաս կազմող Ծառերի կառավարման պլանը՝ որը կազմվելու է համաձայն ստարն բերված ձևաչափի՝

Ա. Ներածություն (փաստաթղթի նպատակը)

Բ. Թույլտվություններ և հաստատումներ

Գ. Ազդեցության գնահատում՝

ա. շինարարության ընթացքը խոչընդոտող, կտրման և կոտրման ենթակա ծառերի (թփերի) հաստատում՝ ըստ տեսակների և վարչական շրջանների

բ. աշխատանքային տարածքին մոտ գտնվող, պահպանության կարիք ունեցող ծառերի (թփերի) նույնականացում

Դ. Մեղմացնող միջոցառումներ՝

գ. ըստ կանաչապատման նախագծի և վարչական շրջանների հետ ձեռք բերված համաձայնության՝ իրականացվելիք ծառատունկի (վերատնկման) վայր և ժամանակացույց

դ. ծառահատման ընթացակարգ և փայտանյութի թափոնների կառավարում

ե. աշխատանքների պատճառով հավանական վնասման ենթակա ծառերի պահպանում

զ. նոր տնկված ծառերի (թփերի) պահպանում:

³³ ՀՀ օրենքը «Կենդանական աշխարհի մասին» 03.04. 2000 թ., հոդված 18; ՀՀ օրենքը « Բուսական աշխարհի մասին» 23.11. 1999 թ., հոդված 17.

Ե. Թույլտվություններ/համաձայնագրեր, քարտեզներ, աղյուսակներ, նկարներ և այլն պարունակող հավելվածներ

442. Կապալառուն թարմացնելու է Օտերի կառավարման պլանը և ներկայանցնելու է ՎԻ-հաստատմանը նախքան ծառերի ու թփերի հատման գործընթացը սկսելը: Հիմնական սկզբունքներից է լինելու՝ մաքրման ենթակա կամ այլ կերպ խաթարվող տարածքները նվազագույնի հասցնելը:
443. Կապալառուն իրականացնելու է բուսականության մաքրման աշխատանքները՝ խստագույնս հետևելով Տեխնիկական մասնագրերի Բաժինի 401. «Մաքրում և արմատահանում» և Բաժին 1003 «Օտեր և թփեր» պահանջներին: Բուսականության մաքրման նպատակով թունաքիմիկատներ չեն օգտագործվելու: Անհրաժեշտության դեպքում օգտագործվելու են միայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության՝ «Արգելված քիմիական նյութերի և թունաքիմիկատների ցանկը հաստատելու մասին» 2005 թվականի մարտի 17-ի թիվ 293 որոշման մեջ չգրանցված թունաքիմիկատներ և բացառելու է ԿՕՍ-ներ պարունակող քիմիական նյութերի օգտագործումը:
444. Օտերի հատման արդյունքում բնությանը հասցվող վնասի փոխհատուցման համար նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները. այգիներում բնակչության կողմից աճեցվող թվով 459 պտղատու ծառը և 57 թփերը գնահտվելու և փոխհատուցվելու են մասնավոր անձանց ՀՕՏ շրջանակներում, իսկ համայնքային սեփականություն հանդիսացող 18 գեղազարդային ծառերի և 2 թփերի փոխարեն Կապալառուն տնկելու է նորերը: Օտերը տնկվելու են 1:6 հարաբերակցությամբ ընդհանուր սկզբունքով (6 ծառ/թուփ մեկ հատված ծառի/թփի դիմաց): Ընդհանուր առմամբ տնկվելու է 108 ծառ և 12 թուփ, որի համար ծախսերը նախատեսվում են 948000 ՀՀ դրամի չափով: Օտերը/թփերը տնկվելու են ԵՔ-ի կողմից հաստատված կանաչապատման նախագծով՝ ըստ Օտերի կառավարման պլանի: Լրացուցիչ միջոցառումների անհրաժեշտության դեպքում, փոխտատուցման ձևը կհամաձայնեցվի ԵՔ-ի հետ:
445. Աշխատանքների ընթացքում ժամանակավոր օգտագործված և խաթարված հողամասերի (եթե այդպիսիք լինեն) վերականգնմանն ուղղված միջոցառումները կիրականացվեն տվյալ տարածքի համար բնորոշ համարվող բույսերով: Բույսերի որևէ ապօրինի ներմուծում և այդ տարածքներում այլ տեսակների կլիմայավարժեցումը, ինչպես նաև անձանոթ տեսակների ներմուծումը խստորեն արգելվում է: Կապալառուն ներկայացնելու է օգտագործված տարածքների բուսականության վերականգնման մասին մեթոդաբանություն:
446. Շինարարական աշխատանքների և ավտոբուսային հավաքակայանի հետագա շահագործման ընթացքում ծրագրի իրականացման տարածքում հայտնաբերված կենդանիների պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումներ են առաջարկվել Կենսաբազմազանության հետազոտության մեջ կենդանական աշխարհի պահպանության գծով մասնագետների կողմից, որոնք հաշվի են առնվել նախագծում: Մասնավորապես, հողային աշխատանքների ընթացքում կապալառուի կողմից կվարձվի կենդանաբանության մասնագետ, ով կվերահսկի աշխատանքները և կապահովի կենդանիների տեղափոխումը անվտանգ հեռավորության վրա՝ բարենպաստ միջավայրում: Բացի այդ, մասնագետների կարծիքով ծառատունկը և կանաչ գոտու ստեղծումը բնակչության վայր կդառնան միջատների և ցամաքային այլ անողնաշարավորների համար:
447. Այն տարածքները, որտեղ թունավոր օձերի առկայությունն առավել հավանական է, հատկապես կարևորվելու են ՇԲԿՊ-ում, մասնավորապես այս տարածքներում իրականացվող շինարարական աշխատանքների ընթացքում պարտադիր ԱՊՍ է լինելու երկարաճիթ կոշիկների կրումը: Աշխատողները անցնելու են պարտադիր վերապատրաստում, որի

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ընթացքում կսովորեն լինել ուշադիր, ճանաչել թունավոր ցեղատեսակները և ճիշտ գործել օձերի հանդիպելիս (տե՛ս նաև վերևում Մասնագիտական առողջության և անվտանգության պլան):

448. Մանրամասն միջոցառումները տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-2-ում՝ ԲԿՊ սխեմայի պարբ. 4 և 14:

Շրջակա միջավայրի պահպանության պլան

449. Սույն պլանի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ների, ԵԿ-ների և նրանց աշխատակիցների մոտեցումը շինարարական աշխատանքների հետևանքով հողը, օդը և ջրային մարմինները էրոզիայից, նստվածքազոյացումից, փոշու և այլ արտանետումներից, ինչպես նաև աղմուկից և թրթռումներից զերծ պահելու նպատակով իրականացվելիք միջոցառումների ուղղությամբ: Պլանն իր մեջ ներառում է ցանկացած ազդեցության վտանգը նվազեցնելուն ուղղված մեղմացնող միջոցառումներ՝ դրանք հասցնելով օրենսդրորեն ընդունելի մակարդակի օգտագործված բոլոր տարածքներում՝ շինհրապարակներում, ճամբարներում, շինարարական նյութերի տեղափոխման համար նախատեսված ճանապարհներին, հանքերում, բացահանքերում, լցակույտերում և այլ վայրերում: Մասնավորապես, դիտարկվել են հետևյալ ասպեկտները.

- i. Օդի աղտոտման և փոշու վերահսկում
- ii. Աղմուկի և թրթռման վերահսկում
- iii. Հողի էրոզիայի և նստվածքների վերահսկում
- iv. Ջրի որակի և նստվածքների վերահսկում

Օդի աղտոտում և փոշու վերահսկում

450. Շինարարական աշխատանքների արդյունքում առաջացող փոշու և գազի արտանետումները նվազեցնելու համար մշակվել են կառավարման միջոցառումներ՝ օդի աղտոտվածությունը և տեղի բնակչության վրա հնարավոր առողջական ու անբարենպաստ ազդեցությունները վերահսկելու նպատակով: Կապալառուն օդի որակի վերահսկողությունն իրականացնելու է աշխատանքների ճիշտ կազմակերպման և ճշգրիտ ժամանակացույցի միջոցով: Հիմնական սկզբունքը՝ հողային աշխատանքների ընթացքում բաց մակերեսների տևողության հնարավորինս կրճատումն է, ինչպես նաև շինարարական նյութերի կուտակումների և դրանց մնացորդների ճիշտ ժամանակին շինհրապարակից հեռացումը:

451. Օդի որակի վերահսկողության մեկ այլ սկզբունք է՝ հնարավորության դեպքում դիզելային վառելիքի փոխարեն էլեկտրաէներգիայի կամ մարտկոցի էներգիայի կիրառումը, խուսափելով դիզելային շարժիչով կամ բենզինով աշխատող գեներատորները կիրառելուց:

452. Շինարարությանը վերաբերող հետագա միջոցառումները մանրամասն ներկայացված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-2-ում՝ ԲԿՊ սխեմայի, պարբերություն 5-ում՝ Շրջակա միջավայրի պահպանության ծրագիր:

453. Շինհրապարակում օդի որակի վերահսկողությունն ապահովելու նպատակով, Կապալառուն իրականացնելու է ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ում ներառված միջոցառումները, որոնք մշտադիտարկվելու են ակնադիտական վերահսկողության և պարբերական գործիքային չափագրումների միջոցով: Մասնավորապես, կապալառուն իրականացնելու է փոշու պարբերական չափագրումներ, որոնց արդյունքները համատվելու են Հայաստանի օրենսդրությամբ սահմանված նորմերի (Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

նախարարություն, 2002 թվականի մարտի 6-ի թիվ 138 հրաման) և ծրագրի համար ընդունված շեմային արժեքների հետ (տե՛ս Գլուխ Ե, Աղուսյակ Ե- 3):

454. Շինարարությունից հետո օդի որակի վերահսկման միջոցառումները սահմանափակված են Թերությունների վերացման ժամանակաշրջանով: Ավտոբուսային հավաքակայանի օդի որակի մոդելավորման հետազոտության մեջ նշվել է, որ շահագործման ժամանակահատվածում հատուկ մեղմացնող միջոցառումներ չեն պահանջվում (տե՛ս Գլուխ Ե., Ե2. Օդի որակ):

Աղմուկի և թրթռումների վերահսկում

455. Աղմուկի և թրթռումների վերահսկման նպատակն է՝ աղմուկի և թրթռման մակարդակի հնարավոր բարձրացման և դրա բացասական հետևանքների կառավարումը: Բացասական հետևանքներ են համարվում աղմուկի և թրթռումների պատճառած անհանգստությունը, առողջական խնդիրները, որը կարող են առաջանալ և՛ շինարարների, և՛ հարակից տարածքում բնակվողների մոտ:
456. Աղմուկի և թրթռումների վերահսկման միջոցառումները խմբավորված են 2 բաժիններում՝
- Ծրագրի շինարարության փուլում ժամանակավորապես բարձրացած աղմուկի և թրթռման մեղմացում,
  - Կառուցված ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման ընթացքում մշտապես առկա աղմուկի և թրթռումների մեղմացում:
457. Միջոցառումների առաջին խումբը ներառվում է ՇՄԱԳ-ում և վերահսկվելու է ակնադիտական վերահսկողության և գործիքային չափագրումների միջոցով: Կապալառուն պահպանելու է աղմուկի և թրթռումների հետ կապված Հայաստանի օրենսդրությամբ սահմանված նորմերը (Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարություն, 2002 թվականի մարտի 6-ի թիվ 138 հրաման) և ծրագրի համար ընդունված շեմային արժեքները (տե՛ս Գլուխ Ե, Աղուսյակ Ե -3):
458. Ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման ընթացքում հնարավոր բարձրացած աղմուկը մեղմացնելու համար նախագծվել է 2.5 մ բարձրությամբ աղմկապաշտպան քարե պարիսպ, որը շրջակայքի բնակիչների և այլ զգայուն տարածքների համար կծառայի որպես ձայնային արգելապատնեշ (Գլուխ Ե, Ե 3), ինչպես նաև հավաքակայանի տարածքի պարագծով նախատեսվում է պաշտպանիչ գոտի՝ կազմված 2-3 շարք ծառերից՝ ըստ կանաչապատման նախագծի:

Հողի էրոզիայի և նստվածքի վերահսկում

459. Մույն ենթապլանն իր մեջ ներառում է գրունտի և բուսահողի կառավարման հետ կապված հարցերը: Նախագծի շրջանակում մշակվել են Տեխնիկական մասնագրերի Բաժին 101. Ընդհանուր պահանջների, կետ 101.15 Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն և Տեխնիկական մասնագրերի Բաժին 1002. Բուսահող, ինչպես նաև կիրառելի են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ բուսահողի պահպանման կանոնակարգերը:
460. Գրունտի էրոզիայի և նստվածքի վերահսկման պլանն իր մեջ ներառում է վտանգված տարածքները նվազագույնի հասցնելու, գրունտի էրոզիայից և նստվածքների արտահոսքից խուսափելու նպատակով տեղամասային աշխատանքների պատշաճ կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումները: Կապալառուն էրոզիայի վերահսկումն իրականացնելու է ըստ Տեխնիկական մասնագրերի (հղումը պետք է հաստատվի) - էրոզիայի վերահսկում, ինչպես նաև իրականացնելու է բուսահողի հեռացում և պահեստավորում՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և Տեխնիկական մասնագրերի Բաժին 1002-ի (Բուսահող):

Ջրի որակի և նստվածքների վերահսկում

461. Ջրի որակի և նստվածքագոյացման վերահսկման միջոցառումները նախատեսված են Մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի պահպանության պլանում (տե՛ս ստորև)՝ ոռոգման ջրանցքը և այլ ջրատարերը՝ շինարարական թափոններով, նյութերի մնացորդներով, նստվածքներով և այլ աղտոտիչներով աղտոտվելուց զերծ պահելու համար, որոնք կարող են ազդել ջրի որակի վրա: (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ. ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1 պարբերություն 6. Մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի պահպանման պլան):

Մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի պահպանության պլան

462. Սույն ենթապլանի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ի և ԵԿ-ների՝ ոռոգման ջրանցքի և ոռոգման ջրատար առուների նկատմամբ մոտեցումները՝ ջրի հոսքի և որակի վրա ազդեցությունները նվազեցնելու համար:

463. Մի շարք արգելող, կանխարգելիչ և մեղմացնող միջոցառումներ են նախատեսվել ԲԿՊ-ում: Արգելող խումբն իր մեջ ներառում է որոշակի գործողություններ կանխող (արգելող) միջոցառումները՝ չնայած այդ գործողությունները նախագծում նախատեսված չեն: Այսպիսով, Կապալառուի համար այն ծառայում է որպես հիշեցում այդ գործողությունների արգելված լինելու մասին: Մասնավորապես՝

- ✓ ոռոգման ջրանցքից ջրատ չի նախատեսվում և արգելվում է: Այդպիսի անհրաժեշտության դեպքում՝ Կապալառուն ձեռք է բերելու «Երևան» ՋՕԸ-ի համապատասխան թույլտվությունը;
- ✓ արգելվում է ջրանցքի հունի որևէ փոփոխությանը հանգեցնող ցանկացած գործողություն;
- ✓ արգելվում է ջրի ազատ հոսքը խոչընդոտող ցանկացած գործողություն (ժամանակավոր կամ մշտական),
- ✓ արգելվում է ոռոգման ջրանցքի ջրի հոսքի ցանկացած խանգարում, եթե դրա շուրջ պայմանավորվածություն ձեռք չի բերվել համապատասխան մարմնի հետ:.

464. Թեև որևէ աշխատանք, որը կարող է անմիջական ազդեցություն ունենալ ոռոգման ջրանցքի վրա, նախատեսված չէ, այնուամենայնիվ, մշակվել է մի խումբ պարտադիր մեղմացնող միջոցառումներ, մասնավորապես՝

- ✓ կազմել ոռոգման սեզոնից դուրս ոռոգման ջրանցքին կից իրականացվելիք շինարարական աշխատանքների ժամանակացույցը,
- ✓ անհրաժեշտության դեպքում ոռոգման ջրի հոսքը խաթարելուց առաջ դիմել համապատասխան մարմիններին և ձեռք բերել «Երևան» ՋՕԸ-ից թույլտվությունը,
- ✓ ոռոգման ջրանցքի ջրի հոսքի ժամանակավոր խանգարումների հետ կապված աշխատանքերը (եթե այդպիսիք հարկ կլինի իրականացնել) կազմակերպել այնպես, որ ջրի հոսքի խաթարումները լինեն կարճատև և չհիմնավորված ձգձգումները բացառվեն:

465. Ոռոգման ջրանցքը շինարարական աղբով, շինանյութի և թափոնների մնացորդներով, նստվածքագոյացման և ջրի որակի վրա ազդող այլ աղտոտող նյութերի միջոցով աղտոտվելուց զերծ պահելու համար նախատեսվում է իրականացնել նստվածքների և աղտոտման կառավարմանն ուղղված միջոցառումներ, որոնք ներկայցված են ԲԿՊ-ի աղյուսակում՝ որպես ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ: Կապալառուն հնարավորինս կանխելու է բոլոր շինարարականներից արտահոսքը դեպի մակերեսային ջրային մարմիններ, այդ թվում՝ շինարարական

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ճամբարներից, նյութերի պահեստներից, քարջարդ և բետոնի գործարաններից (եթե այդպիսիք կլինեն), աղբանոցներից և այլ վայրերից: Ջրահեռացման էլքերում տեղադրվելու են յուղի գոտիչներ՝ շինհրապարակից դեպի Շիրակի փողոցի ջրահեռացման համակարգ աղտոտող նյութերի արտահոսքը կանխելու համար: Այս միջոցառումը նախատեսված է շահագործման փուլում ջրահեռացման համակարգը աղտոտված հեղեղաջրերից զերծ պահելու համար:

466. Քանի որ ինժեներաերկրաբանական հետազոտությունը ցույց է տվել տեղամասի արևելյան և արևմտյան եզրերով անցնող ջրային առուների վատ վիճակը, որոնք չամրացվելու և չվերանորոգվելու դեպքում կարող են հանգեցնել անցանկալի հետևանքների, հետևաբար, նախատեսվել են ոռոգման ջրանցքի ամրացման աշխատանքներ:
467. Թեև ըստ երկրաբանական հետազոտության տվյալների՝ ազդեցությունը ստորգետնյա ջրերի վրա հավանական չէ, երկրաբանի կողմից առաջարկվում են մի շարք միջոցառումներ, որոնք ներառված են նախագծում: ԲԿՊ-ում նախատեսվում է համապատասխան մեղմացնող ընթացակարգ՝ շինարարության ընթացքում աղտոտումը նվազեցնելու համար, որոնք վերաբերվում են վառելիքի ճիշտ պահեստավորմանը, վերալիցքավորման կայանների և մեքենաների տեխնիկական սպասարկման արհեստանոցների համար սահմանագծված տարածքների պատշաճ կազմակերպմանը, ցանկացած արտահոսքի պարտադիր մաքրման աշխատանքների իրականացմանը, իսկ լայնածավալ արտահոսքերի դեպքում՝ ՇՄՆ-ին տեղեկացմանը և հաշվետվությունների ներկայացմանը:

Հաղորդուղիների պահպանության և տեղափոխման պլան

468. Սույն ենթապլանի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ի մոտեցումը հաղորդուղիների՝ էկոլոգիապես անվտանգ տեղափոխման/տեղադրման և պահպանության ուղղությամբ: Հաղորդուղիների տեղափոխումն իրականացվելու է ըստ նախագծի և դրա հետ մեկտեղ պահպանվելու են այն հաղորդուղիները, որոնք ենթակա չեն տեղափոխման: , և իրականացնելու Շինարարական աշխատանքների ընթացքում կարող են հայտնաբերվել նոր հաղորդուղիներ, որոնք նույնպես պահպանվելու կամ տեղափոխվելու են սույն պլանով:
469. Հաղորդուղիների պահպանման և տեղափոխման պլանը իրականացվում է Տեխնիկական մասնագրերի՝ «Հաղորդուղիների տեղափոխում» բաժնի պահանջների համաձայն: Յուրաքանչյուր դեպքում, Կապալառուի կողմից կազմվելու է հաղորդուղիների տեղափոխման նախագիծ,, որը համաձայնեցվելու և հաստատվելու է սեփականատիրոջ կողմից:
470. Հաղորդուղիների տեղափոխման գործընթացի պատշաճ իրականացման համար մշակված մեղմացնող միջոցառումները փոխկապակցված են Հանրային լուսմների և հաղորդակցության պլանին և ներկայացված են ԲԿՊ աղուսյակում (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1 ԲԿՊ սխեմա, պարբերություն 7):

Շինարարական ճամբարների տեղակայման պլան

471. Սույն ենթապլանի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ի և ԵԿ-ների մոտեցումը շինարարական ճամբարների հիմնման ընթացքում՝ հաշվի առնելով, որ Ծրագրի տարածքը գրեթե ամբողջությամբ գտնվում է խիտ բնակեցված և ձեռնարկատիրական գործունեությունների վայրում: Գճամբարների տեղակայման և օգտագործման հետ կապված խնդիրները մի կողմից վերաբերում են շրջակա բնական միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությանը, մյուս կողմից՝ շրջակա սոցիալական միջավայրը պաշտպանելու անհրաժեշտությանը՝ հարակից բնակավայրերում և ձեռնարկատիրական գործունեությունների վայրերում անհանգստություններից խուսափելու և աշխատակիցների առողջությունը, անվտանգությունը և հարմարավետությունն ապահովելու համար:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

472. Սույն ենթապլանով ԳԿ-ի համար ընդհանուր պահանջներ են սահմանվում, որոնք վերաբերվում են գլխավոր գրասենյակի և շինարարական ճամբարների պլանավորմանը և տեղակայմանը, մեքենաների կայանատեղերի կազմակերպմանը, նյութերի և սարքավորումների պահեստավորմանը և աշխատանքային անձնակազմի համար սննդի և հանգստի սանիտարական հարմարությունների կազմակերպմանը: Միջոցառումները ներառված են ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ի մեջ և իրականացվելու են Կապալառուի կողմից՝ տեղի բնակչությանը պատճառվող անհանգստությունը նվազագույնի հասցնելու, բնակչության և տեղի/կենտրոնական իշխանությունների հետ ընդհարումից խուսափելու, ինչպես նաև հողի և ջրի աղտոտումը նվազագույնի հասցնելու համար:
473. Կապալառուի և ենթակապալառուների գրասենյակների, անձնակազմի կացարանների, սարքավորումների պահեստավորման, կայանատեղերի և մեքենաների մաքրման արտադրամասի, նյութերի ժամանակավոր պահեստավորման տարածքների համար օբյեկտների տեղակայման հիմնական չափորոշիչները/սկզբունքը՝ Ծրագրի տարածքում դրանց գտնվելու պահանջն է: Ծրագրի համար հատկացված տարածքից դուրս ցանկացած տարածքի օգտագործումը բացառվելու է:
474. Ավտոբուսային հավաքակայանի տարածքից դուրս շինարարական ճամբարների տեղակայման համար, եթե այդպիսի անհրաժեշտություն առաջանա, Կապալառուն ձեռք է բերելու ՎԻ-ի համաձայնությունը: Թույլատրված տարածքից դուրս ցանկացած օբյեկտի տեղակայման համար Կապալառուն նախապես ստանալու է հողամասի սեփականատիրոջ գրավոր թույլտվությունը: Շինարարական ճամբարի, տեղադիրքի ընտրությունը, եթե գտնվում է ծրագրի օտարման գոտուց դուրս և մոտ է բնակելի տներին և ձեռնարակատիրական օբյեկտներին, կատարվելու է հաշվի առնելով՝ հողի տոփանման և աղտոտման, ինչպես նաև մոտակա տարածքների բնակիչներին պատճառվող անհանգստությունը: նվազագույնի հասցնելու սկզբունքը:
475. Դաշտային ճամբարները ստեղծվելու են՝ Կապալառուի մոբիլիզացման պլանի և Կապալառուի՝ ՇԲԿՊ-ում ներկայացված տեղակայման սխեմայի համաձայն: Կանխարգելիչ/մեղմացնող միջոցառումները մանրամասնորեն ներկայացված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1 ԲԿՊ սխեմա, պարբերություն 8-ում:

ՋՐԱՄԱՍՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ

476. Ավտոբուսային հավաքակայանի շինարարական աշխատանքների և շահագործման ընթացքում տեխնոլոգիական նպատակներով ջրամատակարարումն իրականացվելու է համապատասխան մարմնի հետ ծառայությունների մատուցման պայմանագրի միջոցով: Ամենամոտ ջրային համակարգերին միանալու հեռանկարային և պայմանագիր կնքելու հնարավորությունն ուսումնասիրվել է նախագծման փուլում (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե -5 և Ե-6):
477. Խմելու ջուրը հասանելի կլինի շինարարական տեղամասերի բոլոր հատվածներում, ինչպես դեկավար անձնակազմի, այնպես էլ այլ աշխատակիցների համար: Կապալառուն ապահովելու է բավարար քանակությամբ շշայցված ջուր (օրական ամենաքիչը երկու լիտր շշայցված ջուր՝ մեկ անձի հաշվով):

ԷԼԵԿՏՐԱՄԱՍՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ

478. Շինարարական ճամբարի տեղանքը ապահովված է լինելու էլեկտրաէներգիայով՝ համապատասխան մարմնի հետ ծառայությունների մատուցման պայմանագրի կնքման միջոցով կամ կոմպակտ գեներատորների տեղադրման միջոցով: Էլեկտրաէներգիան անհրաժեշտ է լինելու ինչպես ճանապարհային անվտանգության ապահովման համար շինարարական աշխատանքների, այնպես էլ անվտանգության նկատառումներից ելնելով

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

գիշերային ժամերին շինարարության տարածքում և ճամբարում լուսավորության ապահովման համար: Կապալառուն հոգալու է, որպեսզի բավարար լուսավորություն լինի բոլոր այն վայրերում, որտեղ աշխատանքները ընթացքի մեջ են և վերջինիս աշխատակազմի համար ապահովված են անվտանգ աշխատանքային պայմաններ:

ՄԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

479. Բոլոր աշխատակիցների համար ծրագրի տարածքում տեղակայված ճամբարը Կապալառուն կահավորելու է ժամանակավոր սանիտարական հարմարություններով: Սանիտարական հարմարությունները (զուգարան, լվացվելու, ճաշելու, սրճելու, հանգստանալու, ձմռանը տաքանալու հարմարություններ) լինելու են բավարար քանակությամբ, պատշաճ կերպով պահպանվելու են շինարարական աշխատանքների ողջ ընթացքում, և առավելագույնս հեռու են լինելու հասարակության տեսադաշտից: Կապալառուն ապահովելու է նման սանիտարական հարմարությունների հասանելիությունը բոլոր աշխատակիցների համար: Ժամանակավոր տեղակայված հարմարությունները ճիշտ ժամանակին կհեռացվեն շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո:

ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԿԱՅԱՆՄԱՆ ԵՎ ՊԱՀԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ

480. Ճամբարի տարածքում նյութերի ժամանակավոր պահեստավորումը և մեքենաների կայանման ու վերանորոգման արհեստանոցների տարածքները կազմակերպվելու են այնպես, որ որևէ կերպ չխանգարեն բնակիչներին, ճանապարհային երթևեկությանը և ներքին ճանապարհից օգտվողներին: Կապալառուն ապահովելու է այս օբյեկտների անվտանգությունը և մաքրությունը:

481. Նյութերի ժամանակավոր պահեստավորման տարածքները կազմակերպվելու են պատշաճ կերպով. նյութերը կանոնավոր կերպով կույտերով կուտակվելու են և պատվելու են ծածկով, պարկերն ու տարաները պիտակավորվելու են՝ նշելով նյութի անունը և վտանգավորության աստիճանը՝ վտանգավոր/ոչ վտանգավոր:

482. Ճամբարի տարածքում լինելու են մեքենաների լվացման օբյեկտներ և կեղտաջրերի հեռացման համակարգեր. առաջացած կեղտաջրերը ուղղվելու են տեղի ջրահեռացման համակարգ:

483. Կայանման և վերալիցքավորման տարածքները ունենալու են անջրաթափանց մակերեսներ: Կապալառուն խուսափելու է կայանման վայրերը առանց պատվածքի հողի վրա, կամ խոտածածկ և բուսածածկ կանաչ վայրերում տեղակայելուց:

Տեղամասի կառավարման պլան (հանք և բացահանք, լցակույտեր, բետոնի և ասֆալտի գործարաններ)

484. Սույն պլանի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ի և ԵԿ-ների մոտեցումը Ծրագրի տարածքից դուրս՝ հանքերի, բացահանքերի, քարջարդ, բետոնի և ասֆալտի գործարանների, շինանյութերի և սարքավորումների տեղափոխման համար օգտագործվող ճանապարհների վրա շինարարական գործունեության հետևանքները կառավարելու միջոցառումների իրականացման գործում:

485. Ծրագրով չի նախատեսվում բացել նոր հանքեր և/ կամ հողային հանույթի վայրեր: Նախատեսված չէ նաև հիմնել բետոնի կամ ասֆալտի գործարան: Ենթադրվում է, որ մրցույթն հաղթող կապալառուն նյութը գնելու է արդեն իսկ գոյություն ունեցող հանքից և/ կամ ասֆալտի գործարաններից գնման պայմանագրի հիման վրա: Կապալառուից պահանջվելու է Վերահսկող Ինժեներին տրամադրել շինանյութի գնման պայմանագրերի պատճենները:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

486. Նաև չի նախատեսվում բացել նոր թափոնավայրեր կամ աղբավայրեր: Բոլոր թափոնները կտեղափոխվեն գոյություն ունեցող աղբակույտեր՝ հիմք ընդունելով Երևանի քաղաքապետարանի հետ կնքված պայմանագիրը: Համապատասխան թույլտվությունը Կապալառուն կտրամադրի ՎԻ-ին:
487. Եթե Կապալառուն այնուամենայնիվ բացի նոր հանքեր և/ կամ հողագրունտի հանույթ կիրականացնի, ինչպես նաև կհիմնի բետոնի կամ ասֆալտի գործարաններ, ապա վերջինից կպահանջվի խստորեն հետևել ՀՀ համապատասխան օրենսդրությանը, այդ թվում՝ ՀՀ օրենքը «Կենդանական աշխարհի մասին» 03.04. 2000 թ., հոդված 18; ՀՀ օրենքը « Բուսական աշխարհի մասին» 23.11. 1999 թ., հոդված 17, «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին ՀՀ օրենքը» (ՀՕ-211 27.11.2006 թ), ինչպես նաև ժամանակավորապես օգտագործվող յուրաքանչյուր տարածքի համար նրանից կպահանջվի պատրաստել և հաստատման ներկայացնել Տեղամասի կառավարման պլանը: Տեղամասի կառավարման պլանի բովանդակության համառոտ նկարագիրը տրված է ՀԱՎԵԼՎԱԾ Լ-ում:

Երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլան

488. Սույն պլանի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ի և ԵԿ-ների, ինչպես նաև նրանց աշխատակիցների մոտեցումը՝ շինարարական աշխատանքների ընթացքում հանրային ճանապարհային երթևեկությունը կառավարելու և շինարարական մեքենաները շինհրապարակ մուտք/ ելք գործելու համար միջոցառումների իրականացման գործում: Երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլանը կազմվելու է Կապալառուի կողմից՝ որպես ՇԲԿՊ-ի մաս, և համաձայնեցվելու է Երևանի քաղաքապետարանի ՕԻԳ-ի և ճանապարհային ոստիկանության հետ շինարարական աշխատանքների մոբիլիզացման ժամանակահատվածում և ամեն անգամ անհրաժեշտության դեպքում թարմացվելու է: Պլանավորման հիմնական սկզբունքը լինելու է խուսափել երթևեկության խցանումներից և ապահովել անվտանգ տեղաշարժի պայմաններ հանրային երթևեկության ու հետիոտների համար:
489. ԵԿՊ-ն ներառելու է նաև Տրանսպորտային միջոցների կառավարման պահանջներ՝, ինչպիսիք են՝ կայանման կազմակերպումը, վերանորոգումը, տեխնիկական գնությունը, վերալիցքավորումը և այլն:
490. Կապալառուն պարտավորվելու է անցկացնել Նախաշինարարական ճանապարհային և գույքի վիճակի ուսումնասիրություն և արձանագրել տեղական ճանապարհային ցանցի և ճանապարհի եզրին գտնվող գույքի վիճակը, ինչպես նաև փոխհատուցելու ու վերականգնել պատճառված վնասը:
491. Երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլանով նախատեսված միջոցառումները թվարկված են ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ. ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1-ի ԲԿՊ սխեմա պարբերություն 10-ում:

Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան

492. Այս պլանի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ի և ԵԿ-ների մոտեցումը շինարարական նյութերի պահեստավորման, ինչպես նաև շինարարության ընթացքում առաջացած թափոնների և նյութերի մնացորդների հեռացման, նաև շինարարության ընթացքում աղտոտված հողի կառավարման գործում:
493. Սույն պլանի թափոնների կառավարման հիմնական սկզբունքը հիմնված է թափոնների կառավարման մոտեցումների ներքոնշյալ առաջնահերթության վրա (ամենաբարձրից մինչև ցածր)՝
- i. հնարավորության դեպքում խուսափել թափոնների գոյացումից
  - ii. նվազեցնել թափոնների գոյացումը, ներառյալ՝ հողի աղտոտումը

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- iii. հնարավորինս վերաօգտագործել թափոնները
  - iv. հնարավորինս վերամշակել թափոնները, և
  - v. Մնացած թափոնները, գրունային հանույթը և աղտոտված հողը տեղադրել էկոլոգիապես ճիշտ եղանակով՝ քաղաքային իշխանությունների կողմից նշանակված վայրերում:
494. Նյութերի կառավարման հիմնական սկզբունքն այն է, որ Կապալառուն պատշաճ կերպով կազմակերպի շինանյութի մատակարարումը և պահեստավորումը: Շինանյութը մատակարարվելու է ամենօրյա սպառման քանակներով՝ շինարարության տարածքում երկար ժամանակ մնալուց, շինհրապարակներում տարածվելուց և աղբի, փոշու և ցեխի աղբյուր դառնալուց խուսափելու համար: Այն նյութը, որը չի մատակարարվում ամենօրյա սպառման քանակով, պահվելու է հատուկ հատկացված պահեստային տարածքում, որը նշված է Կապալառուի մոբիլիզացիոն պլանում և ՇՄԿՊ-ում. վերջինս հազեցած է լինելու անհրաժեշտ հարմարություններով՝ պահպանելու անվտանգության և աղտոտման վերահսկման կանոնները կոնտեյներներ, ծածկված պահեստներ, մնացորդների հավաքման կոնտեյներներ և այլն:
495. Հանույթի և հարթեցման աշխատանքներից կարող է առաջանալ հողագրունտի ավելցուկ: Ավելանալու դեպքում այն պետք է դասակարգվի, տեղափոխվի և տեղադրվի ԵՔ-ի կողմից հատկացված թափոնավայրում:
496. Կապալառուն դիմելու է համապատասխան մարմիններին՝ ստանալու բոլոր անհրաժեշտ օրենսդրական թույլտվությունները և լիցենզիաները թափոնների, այդ թվում՝ վտանգավոր թափոնների դասակարգման, փոխադրման, վերամշակման և հեռացման համար: Շինարարական թափոնների և նյութերի ցանկացած տեղափոխում շինարարության տարածք և տարածքից դուրս իրականացվելու է ճանապարհային ոստիկանության և ՎԻ-ի կողմից հաստատված ԵԿՊ-ի համաձայն:
497. Թափոնների, նյութերի մնացորդների և աղտոտված հողի կառավարումը վերոնշյալ սկզբունքների համաձայն՝ պատշաճ կերպով իրականացված ժամանակավոր կուտակում, սորտավորում, պահեստավորում և հեռացում, համապատասխան վերապատրաստման դասընթացների հետ մեկտեղ, թույլ կտա ապահովել թափոնների առաջացման և աղտոտված հողի կառավարման հետ կապված ռիսկի նվազեցումը ՇՄՆ-ի, Հայաստանի օրենսդրության և միջազգային լավագույն փորձով սահմանված ընթացակարգերին համապատասխան:
498. Թափոնների կառավարման առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները, այդ թվում՝ թափոնների հաշվառման պահանջները, նշված են ԲԿՊ աղյուսակում (ՀԱՎԵԼՎԱՕ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱՕ Ժ-1 ԲԿՊ, Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան, պարբերություն 12): Մյուս կողմից՝ Կապալառուից պահանջվելու է իր ՇԲԿՊ-ում ներկայացնել թափոնների կառավարման և դրանց քանակի կրճատման առավել մանրամասն ծրագիր: Կապալառուի՝ թափոնների կառավարման պլանը հաստատելիս Ինժեների ուշադրության կենտրոնում են լինելու հատկապես բետոնաջրերի հավաքման եղանակները և նավթի/վառելիքի/քանյութերի մնացորդները՝ հետագայում դրանց կրկին օգտագործելու հնարավորությունները:
499. Կապալառուն մանրամասն ներկայացնելու է իր մոտեցումը բոլոր տեսակի նյութերի և թափոնների կառավարման վերաբերյալ, որոնք առաջացել են շինարարական աշխատանքների ընթացքում:

ԱՆՎՏԱՆԳ ԹԱՓՈՆՆԵՐ

500. Ապամոնտաժման գործողություններից առաջացող թափոնները և շինարարության հետ կապված այլ թափոնները ենթակա են շինհրապարակից հեռացման: Ապամոնտաժված շենքերի/ շինությունների բեկորները, բետոնե մասերը, մետաղական, պլաստմասե, փայտե մասերը և այլն՝ ոչ վտանգավոր թափոններ են: Բոլոր ոչ վտանգավոր թափոնները

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

դասակարգվելու են ըստ դրանց հետագա օգտագործման պիտանելիության: Ապամոնտաժված պիտանի նյութերը փոխանցվելու են սեփականատիրոջը: Ոչ պիտանի նյութերը հեռացվելու են տեղամասից և տեղափոխվելու են նախապես թույլատրված աղբավայրեր: Շինարարական աղբի տեղադրման համապատասխան թույլտվություն ստանալու համար Կապալառուն դիմելու է Երևանի քաղաքապետարանին՝ և գրավոր թույլտվությունը ներկայացնելու է ՎԻ-ին:

501. Պինդ թափոններ: Վերջինս կարող է ներառել մետաղի և փայտանյութի, բետոնի, թղթի, պլաստմասի, ստվարաթղթի, շշերի և այլ շինարարական թափոնների, ինչպես նաև օրգանական սննդի թափոններ (աղբ): Կապալառուն պատասխանատվություն է կրում աշխատանքային տարածքի և շինհրապարակի հարակից տարածքների մաքրության համար: Հարակից տարածքներում թափոններ չեն լինելու: Շինհրապարակից դուրս ցրվող և տարածվող ցանկացած թափոն հավաքվելու է Կապալառուի/ենթակապալառուի կողմից: Ամբողջ աղբը Կապալառուի կողմից տեղափոխվելու է Երևանի քաղաքապետարանի կողմից նշանակված աղբավայր՝ վարչական շրջանի հետ կնքված պայմանագրի կամ թույլտվության հիման վրա:

ՎՏԱՆԳԱՎՈՐ ՆՅՈՒԹԵՐ ԵՎ ԹԱՓՈՆՆԵՐ

502. Վտանգավոր նյութերն ու թափոնները ներառում են այնպիսիք, որոնք կարող են առաջանալ շինարարական աշխատանքների ժամանակ, օրինակ՝ բնակելի հին տների քանդումից առաջացած ասբեստ պարունակող նյութերը: Ապամոնտաժված տանիքների հետևանքով առաջացած ասբեստ պարունակող թափոնները կհեռացվեն և կտեղավորվեն՝ համաձայն ՇՄՆ-ի Վտանգավոր նյութերի և թափոնների քաղաքականության բաժնի կողմից մշակված ասբեստ պարունակող նյութերի հետ աշխատելու ուղեցույցի: Հայաստանի օրենսդրության պահանջներին համապատասխան Կապալառուն ձեռք է բերելու լիցենզիա վտանգավոր թափոնների մշակման համար կամ պայմանագիր է կնքելու մասնագիտացված լիցենզավորված ընկերության հետ: Անհրաժեշտության դեպքում վտանգավոր թափոնների հեռացումը Կապալառուն համաձայնեցնելու է Շրջակա միջավայրի նախարարության հետ, որի մասին տեղեկացնելու է ՎԻ-ին:

ՀԵՂՈՒԿ ՎՏԱՆԳԱՎՈՐ ԹԱՓՈՆՆԵՐ

503. Վտանգավոր հեղուկ նյութերը և դրանց թափոնները դյուրավատ և/ կամ կենդանի օրգանիզմների համար թունավոր նյութերն են: Դրանք պահեստավորման, մշակման և վերացման հատուկ ընթացակարգեր են պահանջում և դասակարգվում են հետևյալ կերպ՝
- ✓ վառելիանյութ, այդ թվում՝ բենզինը, դիզելային վառելիքը, բիտումը և դրանց թափոնները
  - ✓ օգտագործված տեխնիկական յուղեր
  - ✓ բետոնաջուր (բետոնատար մեքենայի բաքը լվացվելու է բետոնի գործարաններում կամ հատուկ հատկացված վայրում):
  - ✓ Մեքենաների լվացման կեղտաջրեր

ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿԻ ԿՐՃԱՏՈՒՄ

504. Հնարավորության դեպքում Կապալառուն վերօգտագործելու է առաջացած թափոնները, մասնավորապես հողագրունտի հանույթը, քարերը և ապարները, քանդված ասֆալտը, տեխնիկական յուղը և բետոնե թափոնները: ՇԲԿՊ-ի շրջանակներում Կապալառուն ներկայացնելու է թափոնների կրճատման իր ծրագիրը:

Մշակութային ժառանգության կառավարման պլան

505. Թեև հնագետի հետ խորհրդակցության հիման վրա մշակութային և հնագիտական ժառանգության վրա ազդեցությունը գնահատվել է «ոչ նշանակալի» և աննշան, այնուամենայնիվ Մշակութային ժառանգության ենթապլանը ներառվել է ԲԿՊ-ում: Պլանը մշակվել է «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների և պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (11.11.1998) և «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական հաշվառման, ուսումնասիրման, պահպանության, ամրակայման, նորոգման, վերականգնման և օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության թիվ 438 որոշման համաձայն (20.04.2002 թ.): Այս ենթադրագրի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ի և ԵԿ-ի մոտեցումը՝ Ծրագրի տարածքում հայտնաբերված հնագիտական գտածոների, դրանց պահպանման և տեղափոխության ընթացակարգի և միջոցառումների վերաբերյալ:

Աշխատանքային տեղամասի վերականգնման, կանաչապատման և բուսականության վերականգնման պլան

506. Այս պլանի նպատակն է փաստաթղթավորել ԳԿ-ի, ԵԿ-ների և նրանց աշխատակիցների մոտեցումը՝ տեղամասի մաքրման և վերականգնման աշխատանքների գործում՝ որպես շինարարական աշխատանքների մի մաս: Շինարարական աշխատանքների ավարտին բոլոր խաթարված տարածքները պետք է գտնվեն մաքուր և կայուն վիճակում: Այս պլանը կիրառելի է՝

- (i) շինարարական հրապարակի բոլոր տեղամասերում,
  - (ii) բոլոր այն տարածքներում, որտեղ Կապալառուն հարմարություններ է ստեղծել (շարժական տներ, պահեստային տարածքներ, կայանատեղիներ և այլն).
- ✓ Ծրագրի ավարտից կամ շինհրապարակում աշխատանքների ավարտից հետո, վերջինս մաքրվելու է բոլոր նյութերից և թափոններից, տեղանքը կանաչապատվելու է այնպես, որ հնարավորինս վերականգնի տեղանքի նախնական վիճակը: Բուսականության վերականգնման աշխատանքների պահանջները ներկայացված են կանաչապատման նախագծում: Ենթադրվում է՝
- Կանաչապատման նախագիծը լրամշակել և Ծառերի կառավարման պլանը կազմել հաշվի առնելով «Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ Կառավարության 14.08.2014 թ.-ի №781-Ն որոշման պահանջները;
  - տնկել ծառեր, թփեր՝ համաձայն կանաչապատման նախագծի և Ծառերի կառավարման պլանի: Տե՛ս նաև Տեխնիկական մասնագրերի համապատասխան բաժինները. «Բուսահողի, ծառերի, թփերի վերականգնում և ճմապատում»:
  - Ծառերի և այլ բույսերի նորմալ աճը և խնամքն ապահովելու և վերահսկելու համար վարձել կանաչապատման գծով ենթակապալառու:

507. Համաձայն կանաչապատման նախագծի, կանաչապատման ենթակա տարածքը զբաղեցնելու է մոտ 10540 մ2, որի համար անհրաժեշտ բուսահողի ծավալը գնահատվում է 1212.4 մ3:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

508. Տեղամասի վերականգնման միջոցառումները չիրականացնելու կամ ոչ պատշաճ կերպով իրականացնելու դեպքում՝ դրանք կընդգրկվեն շտկման ենթակա թերությունների ցուցակում և աշխատանքների հանձնման- ընդունման վերջնական ակտը կստորագրվի ՎԽ-ի կողմից միայն վերականգնման միջոցառումները լիարժեք իրականացնելու և ավարտին են հասցնելու դեպքում:

Թերությունների վերացման փուլ

509. Կապալառուն պատասխանատու է լինելու Բնապահպանական երաշխիքների՝ ԱԶԲ-ի Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրի և Հայաստանի օրենսդրությանը համապատասխանության ապահովման համար նաև Թերությունների վերացման փուլում, այսինքն այն ժամանակահատվածում, որի ընթացքում Կապալառուն տեղում իրականացնելու է թերությունների շտկման աշխատանքներ:

510. ԲԿՊ-ի այս բաժինը ներառում է շինարարության փուլի համար սահմանված մեղմացնող միջոցառումներին հետևելու բոլոր պահանջները, այն տարբերությամբ, որ որոշ միջոցառումների համար՝ օրինակ օդի որակի, աղմուկի և թրթռումների գործիքային չափագրումների համար կարող է փոփոխվել մոնիթորինգի հաճախականությունը:

511. Կապալառուի սովորական պարտավորությունների գումարվելու են Թերությունների վերացման փուլին հատուկ պահանջներով: Դրանք մանրամասն ներկայացված են ԲԿՊ աղյուսակում (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ. ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1 պարա 24):

Ավտորուսային հավաքակայանի շահագործման փուլ

512. Թերությունների վերացման փուլին հաջորդող ժամանակահատվածում՝ շահագործման փուլում, Հայաստանի օրենսդրության պահանջներին բնապահպանական համապատասխանության ապահովումը փոխանցվում է ավտորուսային հավաքակայանի շահագործողին (օպերատորին): Օպերատորը կմշակի և կհիմնի բնապահպանական/սոցիալական կառավարման համակարգ, որը կհամապատասխանի հետևյալ պահանջներին.

- ❖ Բնապահպանական երաշխիքների անձնակազմ՝ լրիվ դրույքով աշխատող բնապահպանության մեկ մասնագետ և լրիվ դրույքով աշխատող սոցիալական հարցերի մեկ մասնագետ
  - ❖ Բնապահպանական կառավարման պլան
  - ❖ Աշխատանքային անվտանգության և առողջության ծրագիր
  - ❖ Սոցիալական պատասխանատվության ծրագիր
  - ❖ Մոնիթորինգի պլան
  - ❖ Տվյալների հավաքագրում և հաշվետվությունների ներկայացում
513. Բնապահպանական կառավարման պլանը պետք է ներառի՝

- Շրջակա միջավայրի պահպանության ծրագիր
  - Օդի որակ
  - Աղմուկի և թրթռումների հսկողություն
  - Ծառեր և կանաչապատում

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- Թափոնների կառավարում
- Նյութերի պահեստավորում
- Հաղորդողիների պաշտպանություն
- Աշխատանքային անվտանգության և առողջության ծրագիր
  - Ավտոբուսային հավաքակայանի անվտանգ շահագործման ձեռնարկ
  - Աշխատանքին բնորոշ անվտանգության ցուցումներ
  - Առողջապահության ծրագիր
- Սոցիալական պատասխանատվության ծրագիր
  - ԲԼՄ
  - Տեղեկատվության տրամադրում
  - Աշխատանքային անձնակազմի համար սոցիալական գործիքներ

514. Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլանը (ԱԻԱՊ) մշակվել է Նախագծման ինժեների կողմից՝ որպես Անվտանգության կառավարման համակարգի մաս, որպեսզի այն ներառվի Ավտոբուսային հավաքակայանի օպերատորի ձեռնարկում: ԱԻԱՊ-ը ներառում է տեղամասի գլխավոր հատակագիծը՝ սահմանված անվտանգության գոտիներով, հարմարությունների/կառույցների և մոտակայքում երրորդ կողմին պատկանող տարածքների միջև նշված հեռավորություններով, ինչպես նաև առաջարկություններ ազդանշանային համակարգի կազմակերպման, արտակարգ իրավիճակների ընթացակարգերի, հրդեհավտանգ իրավիճակի և ռիսկի նվազեցման միջոցառումների վերաբերյալ: ԱԻԱՊ-ը կկցվի ՇՄԱԳ հաշվետվությանը:

515. Բնապահպանական երաշխիքների և համապատասխանության վերաբերյալ առաջարկությունները ներկայացված են ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ի այս բաժնում:

Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան

516. Շինարարության փուլի ավարտից հետո Օպերատորը կկազմակերպի թափոնների կառավարումը ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման ընթացքում: Ավտոբուսային հավաքակայանում կմշակվի և կհիմնվի Նյութերի և թափոնների կառավարման համակարգ:

Նյութերի կառավարում

517. Ավտոբուսային հավաքակայանում պահպանվելու են վտանգավոր նյութերի հետևյալ տեսակները.

Աղյուսակ Ը-1. Ավտոբուսային հավաքակայանում օգտագործվող վնասակար և վտանգավոր նյութերը

Անվանումը
Գազ
Բնական սեղմված գազ (ԲՄԳ)
Շարժիչի յուղ
Քսայուղեր
Փոխանցման տուփի յուղ
Ղեկի հիդրավլիկ յուղ
Հովացնող հեղուկ
Դիմապակու հեղուկ
Յուղագերծող միջոց

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Մաքրող միջոց
Ներկանյութ
Արգելակի հեղուկ
Յուղ
Աերոզոլ
Ռետին (անվաղողեր)
O2 սեղմված գազի բալոն
Ացետիլենային սեղմված գազի բալոն
Մարտկոցներ

518. Այդ նյութերի պահպանումը/պահեստավորումը կիրականացվի՝ ըստ տվյալ նյութի դասակարգման՝ ըստ օգտագործման եղանակի և ըստ վտանգի դասի:

Աղյուսակ Ը-2. Պահպանման նպատակով նյութերի խմբավորումը

Պահեստավորում	- Դիզել՝ վերգետնյա օգտագործման համար (ավտոբուսների լիցքավորման համար) - Դիզել (հողային աշխատանքներ իրականացնող մեքենաների, շարժական գեներատորների, կոմպրեսորային շարժական սարքերի համար) - ԲՄԳ՝ վերգետնյա օգտագործման համար (ավտոբուսների լիցքավորման համար) - Դյուրավառ վտանգավոր նյութեր (օրինակ՝ ներկ, լուծիչ...) - Սեղմված գազի բալոն (արգոն, ազոտ, թթվածին, մեթան շինարարական աշխատանքներում օգտագործման համար) - Բարձր ջերմային արժեք ունեցող նյութեր

519. Տեղամասում վտանգավոր նյութերի մասին տեղեկատվությունը առկա կլինի Օպերատորի ԱԻԱՊ-ում: Յուրաքանչյուր տեսակի նյութի վերաբերյալ Օպերատորի կողմից կլրացվի ստորև նշված տեղեկատվությունը, որը կպահվի և հասանելի կլինի նյութերի և թափոնների կառավարման համակարգում: Օպերատորը պարտավոր կլինի լրացնել նյութի անվտանգության տվյալների թերթիկը, վերապատրաստել իր անձնակազմին տվյալ թեմայի շուրջ, իրականացնել պահեստավորումը օրենսդրական պահանջներին և ԱԻԱՊ-ի առաջարկություններին համապատասխան, ինչպես նաև փոփոխությունների դեպքում թարմացնել այն.

- քանակը
- տեսակը
- վտանգի խորհրդանիշը
- առնչվող ռիսկը
- նյութի ծածկագիրը
- վտանգի ծածկագիրը
- Տեղամասում գտնվելու վայրը
- Առաջարկվող ԱՊՄ-ն

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Թափոնների կառավարում

520. Թափոնների կառավարումը ներառում է հավաքակայանի շահագործման ընթացքում առաջացած բոլոր թափոնների դասակարգումը, ժամանակավոր առանձնացված հավաքումը, մշակումը և հեռացումը մշտական տեղավորման նպատակով: Օպերատորը թափոնների կառավարումը կազմակերպում է՝ ըստ հետևյալ դասակարգման

Աղյուսակ Ը -3. Օպերատորի թափոնների կառավարման համակարգը

Թափոնների տեսակը	Ոչ վտանգավոր	Վտանգավոր	Վերամշակում/ վերաօգտագործում	Տեղավորումը
Կոշտ	-	Մուտքային բաժանարարի (զատիչի) ներսում ձևավորված մասնիկներ, ծծմբի միացություններ պարունակող շլամ- III կարգի վտանգավոր նյութեր, ծածկագիր՝ 31604700 04 01 4 Քանակը՝ մոտ 40 կգ/ տարեկան	-	ԵՔ-ի կողմից հատկացված աղբավայր
	-	Կոմպրեսորների ներսում առաջացած մեխանիկական խառնուրդներ- III կարգի վտանգավոր նյութեր 54700300 04 013, քանակը՝ մոտ 40 կգ/ տարեկան		Տեղավորվում է՝ համաձայն ՀՀ կառավարության Արձանագրություն No 16 –ի (26.04. 2012 թ.)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

	Ավտոբուսների շարժակազմի՝ շահագործման համար ոչ պիտանի պահեստամասեր Կուտակիչների /ակումուլյատորների/ թափոններ 92110000 13 00 0	-		ԵՔ-ի կողմից հատկացված աղբավայր
	Ավտոբուսների անվադողեր – 57500000 00 00 0 ռետինե թափոններ ներառյալ հին դղեր IV կարգի վտանգավոր նյութ, քանակը՝ մոտ 400 հատ տարեկան		Վերաօգտագործման հնարավորություն ը կուտումնասիրվի	
	Շահագործման համար ոչ պիտանի օգտագործված սարքավորումների պահեստամասեր՝ Կուտակիչների /ակումուլյատորների/ թափոններ 92110000 13 00 0	-		ԵՔ-ի կողմից հատկացված աղբավայր
	Մետաղյա 35130300 13 00 0 օգտագործման համար ոչ պիտանի չադոտոված սև մետաղներից տարաներ և փաթեթ)	-		ԵՔ-ի կողմից հատկացված աղբավայր

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

	փայտե (17201000 13 00 5 փայտե տարաներ և չաղտոտված փայտանյութի թափոններ), պլաստմասե մասեր, դատարկ պարկեր, տարաներ (57102900 0 00 0 կարծրացած պոլիէթիլենի թափոններ) մոտավոր քանակը՝ 3 տ տարեկան			
	Կենցաղային աղբ և օրգանական սննդի թափոններ 91200000 00 00 0 արտադրությունում սպառման թափոններ կոմունալ թափոնների նման մոտավոր քանակը՝ 2 տ տարեկան	-		ԵՔ-ի կողմից հատկացված աղբավայր
Հեղուկ		Գազի մաքրման ընթացքում յուղի գատիչներում առաջացող յուղը - III կարգի վտանգավոր նյութ՝ բանեցված կոմպրեսորային յուղեր ծածկագիր՝ 54100211 02 03 3 մոտավոր	Վերաօգտագործվում է շարժիչի սպասարկման նպատակով	Մնացորդները հեռացվել են՝ հիմք ընդունելով ՇՄՆ հաստատումը

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

		քանակը՝ 20 կգ/ տարեկան		
	Գազի՝ ջրի կաթիլներից մաքրման ընթացքում մուտքի զատիչներում առաջացող հեղուկը՝ Գազամաքրման հանքային մնացորդներ՝ 31403900 01 00 0 մոտավոր քանակը՝ 20 լ/ տարեկան	-	-	Թափվում է հավաքակայանի կոյուղատար համակարգ, որը միացված է տեղական քաղաքային կոյուղու ցանցին
	Որպես չորացնող միջոց օգտագործվող սիլիցելային գել՝ օդի և գազի չորացման ընթացքում օգտագործված սիլիկագել 31470501 01 99 5	-	-	Տեղավորվում է համաձայն ՀՀ կառավարության Արձանագրություն No 16 –ի (26.04. 2012 թ.)
	Բանեցված կուտակիչների թթուներ՝ 52100100 02 01 0			Տեղավորվում է համաձայն ՀՀ կառավարության Արձանագրություն No 16 –ի (26.04. 2012 թ.)
	Ավտոբուսների լվացման կետերի կեղտաջրերը 31604504 04 01 3 Ավտոտրանսպորտային կազմակերպությունն	Շարժակազմի սարքավորումների լվացման նավթային շլամ ծածկագիր 54701600 04 01 3	-	Տեղավորվում է համաձայն ՀՀ կառավարության Արձանագրություն No 16 –ի (26.04. 2012 թ.)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

	երի կեղտաջրերի մաքրման շլամ, քանակը՝ 5 կգ/տարեկան	Քանակը՝ 20 կգ/տարեկան		
		Ավտոբուսների սպասարկման համար օգտագործվող յուղեր/քսանյութեր-բանեցված դիզելային յուղեր III կարգի վտանգավորության, ծածկագիր՝ 54100203 02 03 3 մոտավոր քանակը՝ 10 կգ/տարեկան Բանեցված կոմպրեսորային յուղեր 54100211 02 03 3 III կարգի վտանգավորության, մոտավոր քանակը՝ 5 կգ տարեկան Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած դիզելային յուղերի մնացորդներ ծածկագիր 54100303 02 03 3,		Տեղավորվում է՝ համաձայն ՀՀ կառավարության Արձանագրություն No 16 –ի (26.04. 2012 թ.)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

		մոտավոր քանակը՝ 30 կգ/ տարեկան		
	Կենցաղային կոյուղաջրերը	-	-	Ուղղվում են հավաքակայանի ջրահեռացման համակարգ, որը միացված է քաղաքային կոյուղատարին
		Բենզինի և դիզելի թափոններ, որոնք առաջանալու են դիզվառեվիքի հազվադեպ օգտագործումից Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած դիզելային վառելիքի մնացորդներ 54101100 02 03 3 III կարգի վտանգավորության, աննշան քանակությամբ	-	Տեղավորվում է՝ համաձայն ՀՀ կառավարության Արձանագրություն No 16 –ի (26.04. 2012 թ.)

Ը 3-2. Մոնիթորինգ

521. ԲԿՊ-ի շրջանակներում ներկայացվում է ծրագրի մոնիթորինգի համակարգը՝ ստուգելու նախատեսվող գործունեության համապատասխանությունը Հայաստանի օրենսդրությանը և ԱԶԲ-ի ստանդարտներին և կանոնակարգերին:
522. «Մոնիթորինգ» բաժնում ներկայացված պահանջները վերաբերում են՝
- Շինարարության փուլ*
- շրջակա միջավայրի որակի մոնիթորինգ՝ օդի, ջրի և աղմուկի և թրթռման գործիքային չափագրումների միջոցով (գործիքային մոնիթորինգ),

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- բնապահպանական մոնիթորինգ՝ կանոնավոր այցելությունների միջոցով ստուգելու շինարարական աշխատանքների համապատասխանությունը ԲԿՊ-ի մեղմացնող միջոցառումներին (ակնադիտական մոնիթորինգ):

Շահագործման փուլ

- Օպերատորի կողմից իրականացվող ինքնամոնիթորինգ՝ ստուգելու օդի որակի, աղմուկի և թրթռման առումով ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրական չափանիշներին:

523. ԲԿՊ-ի այս պաժինը ներկայացված է նաև աղյուսակային ձևաչափով և պարունակում է հետևյալ տվյալները՝ (տե՛ս ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-2. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մոնիթորինգ):

- Մոնիթորինգի են ենթարկվելու ծրագրի աշխատանքները՝ հողային աշխատանքներ, լիցք, ասֆալտապատում, կամրջի կառուցում և այլն,
- Մոնիթորինգի են ենթարկվելու պարամետրերը՝ արժեքավոր բնապահպանական ընկալիչները (հող, ջուր, օդի որակ և այլն),
- Մոնիթորինգի է ենթարկվելու վայրը (շինհրապարակ, ճամբարի տարածք, լցակայան և այլն),
- Գործիքներ և մեթոդներ (համապատասխան փաստաթղթերի առկայության ստուգում, տեղում ակնադիտական ստուգումներ, գործիքային չափագրումներ և այլն),
- Բնապահպանական առանձնահատկությունների ցուցիչ (վերաբերում է ԲԿՊ մեղմացումներ Աղյուսակ 1-ում սահմանված մեղմացնող միջոցառումների կատարմանը),
- Պատասխանատու մարմիններ (ըստ Ծրագրի բոլոր մասնակիցների՝ Երևանի քաղաքապետարանի ԾԻԳ, Ինժեներ, Կապալառու, Օպերատոր),
- Մոնիթորինգի հաճախականություն (վերաբերում է հանձնարարականներին, որոնք հիմնված են ծախսարդյունավետության սկզբունքի վրա)

524. Շրջակա միջավայրի որակի գործիքային մոնիթորինգը իրականացվելու է փոշու, ջրի, աղմուկի և թրթռումների գործիքային մոնիթորինգի պլանի հիման վրա, որը ներառում է՝

- Օդի որակի, ջրի և աղմուկի և թրթռումների ելակետային տվյալների հավաքագրում՝ կիրականացվի Կապալառուի կողմից՝ աշխատանքների մեկնարկից 28 օր առաջ: Ելակետային տվյալների հետազոտության ծախսերը ներառվելու են Կապալառուի բյուջեում:
- Նույն պարամետրերի տվյալների կանոնավոր հավաքագրում (առնվազն ամիսը երկու անգամ, նաև ԱԵԱ-ի բողոքի հիման վրա)՝ ելակետային տվյալների և նախագծի համար ընդունված օրենսդրական ստանդարտների, ՄՖԿ ստանդարտների և սահմանային մեծությունների հետ համեմատելու համար:

525. Փոշու, ջրի, աղմուկի և թրթռումների գործիքային մոնիթորինգի պլանը Կապալառուի կողմից մշակված և Ինժեների հետ համաձայնեցված Կապալառուի Շինարարության բնապահպանական կառավարման պլանի (ՇԲԿՊ) բաղկացուցիչ մասն է, որտեղ հստակ նշված է չափման կետերի գտնվելու վայրը և համեմատական վերլուծության համար յուրաքանչյուր չափման կետի համար անհրաժեշտ շեմերը (տե՛ս Գլուխ Ե, Աղյուսակ Ե-2).

526. Շրջակա միջավայրի ակնադիտական մոնիթորինգը իրականացվելու է տեղամասային այցելությունների միջոցով՝ ծրագրի բացասական ազդեցությունների կանխարգելման և վերահսկման մեղմացնող միջոցառումների արդյունավետությունը որոշելու նպատակով,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

որպեսզի հնարավորինս շուտ սահմանվի համապատասխան ուղղիչ գործողությունների անհրաժեշտությունը: Մոնիթորինգի են ենթարկվելու Կապալառուի կողմից զբաղեցված և հաստատված բոլոր տեղամասերը՝ աշխատանքային գոտի, շինարարական ճամբարներ, պահեստներ, կայանատեղիներ, բուսահողի պահպանման տեղամասեր, թափոնների հեռացման վայրեր, քարջարդ, բետոնի և ասֆալտի գործարաններ (եթե այդպիսիք կլինեն):

527. Ստուգայցերը շինհրապարակ պետք է իրականացվեն՝ ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ում պլանավորված պաշտոնական ժամանակացույցի համաձայն՝ Կապալառուն՝ օրական, Վերահսկողության խորհրդատուն (Ինժեներ)՝ շաբաթական, ԵՔԾԻԳ՝ ամսեկան:

528. Ստուգայցերի մոնիթորինգի արդյունքների մասին Կապալառուն հայտնելու է Շտկող միջոցառումներ հաշվետվությունների միջոցով, Ինժեները՝ Մեղմացնող գործողությունների համապատասխանության և մոնիթորինգի ստուգայցերի վերաբերյալ ստուգաթերթիկի լրացման միջոցով (ձևաչափը տրամադրվելու է):

Ը 4. Շինարարության բնապահպանական կառավարման պլան (ՇԲԿՊ)

529. Հաշվի առնելով, որ Կապալառուն իր պայմանագրով առաջադրված պայմանների համաձայն պետք է հստակեցնի իր շինարարական պրակտիկան, աշխատանքային մեթոդները, ժամանակացույցը և շինհրապարակի մոտեցման ճանապարհները, ապա փոփոխված և ձևափոխված պայմանները լավագույնս արտացոլելու համար, վերջինիցս պահանջվում է լրացնել և թարմացնել ԲԿՊ-ն ավելի մանրամասն մեղմացնող միջոցառումներով, ոչոնք առավել արդյունավետ կերպով կհամապատասխանեն տեղանքին և աշխատանքային մեթոդներին, և պատրաստել Շինարարության բնապահպանական կառավարման պլան (ՇԲԿՊ) աշխատանքների մեկնարկից 28 օր առաջ:

530. ՇԲԿՊ-ը ներառելու է Գլուխ Ը-ում թվարկված աշխատանքների և ենթապլանների նկարագիրը, որը կդիտարկվի նաև որպես Կապալառուի պայմանագրային պարտավորությունների բաղկացուցիչ մաս: ՇԲԿՊ-ի բովանդակության ընդհանուր նկարագիրը բերված է ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ի-ում:

531. ՇԲԿՊ-ը ներառելու է հետևյալը՝

- 1) Յուրաքանչյուր աշխատանքային տեղամասի համար առանձնացնում է տեղանքին բնորոշ ազդեցություններն ու ռիսկերը,
- 2) Նկարագրում է յուրաքանչյուր մեղմացնող միջոցառման տեխնիկական մանրամասները, ներառյալ՝ ազդեցության տեսակը, որին վերաբերում է, և պայմանները, որոնց դեպքում պահանջվում է,
- 3) Ներկայացնում է կապը այլ մեղմացնող ենթապլանների հետ,
- 4) Սահմանում է մեղմացնող միջոցառման պատասխանատվության շրջանակը

Ը 5. Հաշվետվողականություն

532. Ծրագրի բնապահպանական երաշխիքների համապատասխանության մասին պարբերաբար զեկուցվելու է ծրագրի իրականացման բոլոր մակարդակներում՝ Կապալառու, Ինժեներ, ԵՔԾԻԳ, Երևանի քաղաքապետարան և ԱԶԲ:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

533. Կապալառուի կողմից Ինժեներին են ներկայացվելու շրջակա միջավայրի վերաբերյալ հետևյալ հաշվետվությունները՝

(i) Շտկող միջոցառումների շաբաթական հաշվետվություն (ՇՄՀ). Շտկող միջոցառումները և դրանց կարգավիճակը փաստաթղթավորվելու է Ինժեների կողմից մշակված և Երևանի քաղաքապետարանի ԾԻԳ-ի կողմից հաստատված ձևանմուշում: Շտկող միջոցառումների շաբաթական հաշվետվությունը ներառելու է բնապահպանական գործունեության ցուցանիշը և մեղմացնող միջոցառումների արդյունավետության գնահատումը:

(ii) Բնապահպանական պարտավորությունների կատարման ամսական հաշվետվություն: Բնապահպանական ամփոփ հաշվետվությունը ներկայացվելու է որպես Կապալառուի ամսական առաջընթացի հաշվետվության մաս: Ամսական հաշվետվությունները պետք է լինեն վերլուծական և պարունակի շեղումների բացատրություն անհամապատասխանությունների և առաջացած խնդիրների մասին:

534. Հաշվետվությունները ամփոփ ձևով ներկայացնելու են հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված գործողությունները, դրանց համապատասխանությունը բնապահպանական կանոնակարգերին և պահանջներին, ձեռք բերված թույլտվությունները, իրականացված դասընթացները և այլն: Ստորև ներկայացված է հաշվետվությունների առաջարկվող ձևաչափը, որը համաձայնեցվելու է Ինժեների և Երևանի քաղաքապետարանի ԾԻԳ-ի հետ:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Ա. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Բ. ԾՐԱԳՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

- 1) Ծրագրի աշխատանքները հաշվետվության ընթացիկ ժամանակաշրջանի համար
- 2) Բնապահպանական երաշխիքների անձնակազմի հաշվետու ժամանակաշրջան
- 3) Ծրագրի նախագծից ցանկացած փոփոխության նկարագրություն

Կ. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԻՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ

- 1) Հաշվետու ամսվա ընթացքում իրականացված վերապատրաստումներ/ուսուցումներ
- 2) Հաշվետու ամսվա ընթացքում ստացված հաստատումներ/թույլտվություններ
- 3) Նյութական ռեսուրսների օգտագործում
- 4) Թափոնների կառավարում
- 5) Բուսահողի կառավարում
- 6) Ճամբարների և պահեստների կառավարում
- 7) Անկանխատեսելի բնապահպանական ազդեցություններ կամ ռիսկեր
- 8) Առողջություն և անվտանգություն

Դ. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

- 1) Հաշվետու ամսվա ընթացքում իրականացված միջոցառումների ամփոփ նկարագիր
- 2) Տեղամասային այցեր և նշանակալի բացահայտումներ
- 3) Անհամապատասխանության վերաբերյալ ծանուցումներ և շտկող միջոցառումներ:

Ե. ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ

- 1) Հանրային հաղորդակցություն և հանդիպումներ
- 2) Բողոքներ և/կամ առաջարկություններ

Ա. ՇԲԿՊ-Ի ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹԸ

Բ. ՀԱՋՈՂՎԱԾ ՓՈՐՁԵՐ ԵՎ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. Ծրագրի հաշվետու ժամանակաշրջանում արված լուսանկարներ

535. Պատահարների (անձնակազմում մահվան դեպքեր և/կամ վնասվածքներ, հրդեհ, պայթյուն, վառելիքի և/ կամ բիտումի արտահոսք և այլն) դեպքում Կապալառուն պարտավոր է անհապաղ տեղեկացնել Ինժեներին: Սկզբնական ծանուցումը կարող է լինել բանավոր, որին հաջորդելու է պատահարի կամ միջադեպի մասին գրավոր նախնական զեկույցը դեպքից կամ պատահարից հետո՝ 24 ժամվա ընթացքում: Այնուհետև, Կապալառուի կողմից իրականացվելու է դեպքի քննություն և Պատահարի/միջադեպի մասին միջանկյալ հաշվետվությունը ներկայացվելու է Ինժեներին սեփական քննության ավարտից հետո՝ 2 շաբաթվա ընթացքում: Այն պարունակելու է նախնական զեկույցով նախատեսված միջոցառումների իրականացման մասին հաշվետվությունը: Վերջապես, Կապալառուն ներկայացնելու է Պատահարի/միջադեպի մասին վերջնական հաշվետվությունը, որը պարունակելու է դեպքի վերաբերյալ Ոստիկանության կամ այլ ատյանի եզրակացությունը:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

536. Ինժեները, որպես ամսական հաշվետվության մաս, Երևանի քաղաքապետարանի ԾԻԳ-ին է ներկայացնելու Բնապահպանական երաշխիքների ամսական հաշվետվությունը, ինչպես նաև վերջնական (ավարտական) հաշվետվությունը:
537. Երևանի քաղաքապետարանի ԾԻԳ-ը ԱԶԲ-ին ներկայացնելու է բնապահպանական երաշխիքների կիսամյակային հաշվետվություն: Վերջինս տեղադրվելու է ԾԻԳ-ի և ԱԶԲ-ի կայքերում:

Ը.6 Ազդեցությունների ամփոփում. Պարտականությունների գրանցամատյանը

538. Ամփոփելով վերոնշյալը՝ կարելի է եզրակացնել հետևյալը.
 Բնապահպանական կառավարման պլանը հիմք է հանդիսանում հետևյալի համար.
 (i) Ծրագրի հնարավոր ազդեցությունների կառավարում և դրանց կանխում կամ մեղմացում,
 (ii) Նախքան նախաշինարարության և շինարարության հետ կապված գործողությունների մեկնարկը՝ Կապալառուի կողմից կազմվող ՇԲԿՊ, և
 (iii) Բնապահպանական օրենսդրության, ստանդարտների և նորմերի հետ համապատասխանությունը ստուգելու նպատակով մոնիթորինգի ծրագրի իրականացում,
 (iv) Ավտոբուսային հավաքակայանի օպերատորի կողմից բնապահպանական/ուցիալական կառավարման համակարգի մշակում և հիմնում:
539. Պարտականությունների գրանցամատյանը հնարավորություն է տալիս կապալառուներին և խորհրդատուներին հասկանալ հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը՝ առանց ամբողջ ՇՄՆՈՒ հաշվետվությունն ուսումնասիրելու: ԲԿՊ-ի «Մեղմացնող միջացառումներ» բաժինն ամփոփում է սույն հաշվետվության՝ Գլուխ Զ-ում նշված կանխատեսվող բոլոր ազդեցությունները, ինչպես նաև աշխատանքային գործունեության հետևանքով առաջացած հատուկ ազդեցությունները, ինչպիսիք են դաշտային ճամբարների ստեղծումը, աշխատանքները և անվտանգության ռիսկերը, ավելորդ հանույթի և թափոնների առաջացումը և այլն, և առաջարկում է համապատասխան խուսափման կամ մեղմացնող միջոցառումներ յուրաքանչյուր բացահայտված ազդեցության և ռիսկի համար.

Աղյուսակ Ը-2. Ազդեցությունների ամփոփում. Պարտականությունների գրանցամատյանը

Ազդեցության տեսակը	Մեղմացնող միջոցառումները	Աղբյուրը
1. Ազդեցության ենթակա կողմերի և շահառուների՝ պլանավորված աշխատանքների մասին տեղեկատվության և ըմբռնման պակասը կարող է հանգեցնել հիասթափության ու դժգոհության, ինչի արդյունքում կարող են տեղի ունենալ Ծրագրի ուշացումներ և խաթարումներ:	Հանրային լուսմների և հաղորդակցության պլան Մոբիլիզացիոն պլան	ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, Աղյուսակ 1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 3, 11

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

2. Կապալառուի անձնակազմի՝ բնապահպանության, ԱնԱ և սոցիալական պաշտպանության վերաբերյալ ԱԶԲ-ի անվտանգության երաշխիքների և ազգային օրենսդրական պահանջների մասին տեղեկատվության և ըմբռնման պակասը, որը կարող է հանգեցնել պայմանագրի կետերի չկատարման:	Բնապահպանական և անվտանգության կողմնորոշման պլան Մոբիլիզացիոն պլան	և ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 4, 9, 10
3. Առողջության և անվտանգության հարմարանքների պակասը կարող է հանգեցնել աշխատողների, Ծրագրի ազդեցությանը ենթակա անձանց և շինհրապարակի մերձակայքում գտնվող մարդկանց հիվանդության, վնասվածքի կամ մահվան՝ նյութերի ազդեցության պատճառով. սայթաքել, բախվել և ընկնել և ընկնող առարկաներ	Աշխատանքային և անվտանգության առողջության պլան Մոբիլիզացիոն պլան	և ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1.. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 2, 11
5. Ոռոգման ջրանցքի վրայով կամրջի կառուցման աշխատանքները կարող են հանգեցնել ջրային ռեսուրսների աղտոտման:	Մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի պահպանման պլան Շինարարական աշխատանքների ճամբարների պլան	և ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1.. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 6 և 7
6. Բնական միջավայրի նկատմամբ պատշաճ ուշադրության և հարգանքի բացակայությունը, հատկապես հողային աշխատանքների ընթացքում, անցանկալի ժամանակներում բուսականության մաքրումը կարող է հանգեցնել բուսական և կենդանական միջավայրի քայքայման,	Ֆլորայի և ֆաունայի պաշտպանության և բուսականության մաքրման պլան Շինարարական աշխատանքների ճամբարների պլան Շինհրապարակի կառավարման պլան	և ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1.. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 4, 8 և 9

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

տեսակների կորստի, ինչպես նաև կենդանական աշխարհի տեսակների և նրանց բնակության վայրի խաթարման:		
7. Գործող հաղորդուղիների վնասումը և ծառայությունների ընդհատման ազդեցությունը առաջացնում է ԱԵԱ-ների դժգոհությունը:	Հաղորդուղիների պահպանման և տեղափոխման պլան Շինհրապարակի կառավարման պլան	ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 7 և 9
8. Հողային աշխատանքների ընթացքում պատշաճ ուշադրության և հոգածության պակասը բնական ռեսուրսները (ինչպիսիք են հողը և օդը) պաշտպանելու, նյութերի և թափոնների տեղափոխման և այլ շինարարական աշխատանքների նկատմամբ, կարող են հանգեցնել հողի էրոզիայի և նստվածքների, բուսահողի կորստի, փոշուքանակի ավելացման և օդի աղտոտման, աղմուկի և թրթռման մակարդակի ավելացման	Շրջակա միջավայրի պահպանության պլան Շինարարական աշխատանքների ճամբարների պլան Շինհրապարակի կառավարման պլան Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան	Հավելված Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1.. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 5, ինչպես նաև պարբերություն 8 և 12
9. Աշխատանքների հետ կապված հարմարությունների ոչ ճիշտ կազմակերպում. հիմնական գրասենյակ և դաշտային ճամբարներ, այդ թվում՝ շարժական տները, սարքավորումները և նյութերի պահեստավորման տարածքը, մեքենաների կայանատեղի, աշխատողների և այլ անձնակազմի սանիտարական, ճաշի և հանգստի համար նախատեսված հարմարություններ, որոնք	Շինարարական աշխատանքների ճամբարների պլան	Հավելված Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 8

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

կարող են անհարմարություն պատճառել տեղի բնակիչներին, հանգեցնել հնարավոր կոնֆլիկտային իրավիճակների բնակչության և տեղական/կենտրոնական իշխանությունների հետ, ինչպես նաև հողի և ստորերկրյա ջրերի աղտոտման		
10. Քարհանքերի, բացահանքերի, բետոնի դոզավորման, ասֆալտի, քարջարդիչ գործարանների, կուտակավայրերի հիմնման վայրերի ոչ ճիշտ ընտրությունը կարող է առաջացնել աղմուկի և փոշու հետ կապված անհարմարություններ համայնքի բնակչության համար, տեղական կենսապայմանների և հաղորդակցության միջոցների խափանում, ճնշում շրջակա միջավայրի բնական ռեսուրսների վրա, մշակութային վայրերի խաթարման՝ գեղագիտական տեսքի կորստի առումով	Շինհրապարակի կառավարման պլան (Օրագրի տարածքից դուրս տեղանքի համար)	ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1.. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 9
11. Փոխադրամիջոցների շարժը՝ աշխատանքային տեղամասում և տեղամասից դուրս ոչ ճիշտ կազմակերպելը կարող է հանգեցնել հանրային երթևեկության արգելափակման, երթևեկության հետ կապված վտանգների և անվտանգության խնդիրների, շինարարական ծանր սարքավորումները և մեքենաները կարող են վնասել ճանապարհները, առաջացնել փոշի, աղմուկ և թրթռում, դեպի հանրային	Երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլան	ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1.. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 10

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ճանապարհներ տանել կեղտը և ցեխը		
12. Պատշաճ ուշադրության և հոգածության բացակայությունը վտանգավոր նյութերի հետ վարվելիս և այլ արտակարգ իրավիճակների դեպքում կարող է հանգեցնել դժբախտ պատահարների և այլն, դիզվառելիքի, նավթայուղերի և այլ թունավոր նյութերի արտահոսքի և ներթափանցման հողի, մակերևութային ջրերի և/կամ գրունտային ջրերի մեջ:	Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլան Շինարարական աշխատանքների ճամբարների պլան Շինհրապարակի կառավարման պլան Աշխատանքային անվտանգության առողջության պլան	ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 11, ինչպես նաև պարբերություն 2, 8 և 9
13. Աղբի և ավելորդ նյութերի տեղավորումն անհամապատասխան վայրերում կարող է հանգեցնել աղտոտիչների՝ ջրահեռացման համակարգ և/կամ ստորգետնյա ջրեր ներթափանցելուն, խաթարել շրջակայքի գեղագիտական տեսքը, շինարարական աշխատանքների և ճանապարհային անվտանգության խնդիրներ առաջացնել չմաքրված շինհրապարակների պատճառով	Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան Շինհրապարակի կառավարման պլան Երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլան	ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 12, ինչպես նաև պարբերություն 9 և 10
14. Շինհրապարակի վերկանգնման աշխատանքների նկատմամբ պատշաճ ուշադրության և հոգածության պակասը կարող է հանգեցնել ճանապարհի գեղագիտական տեսքի խաթարման՝ չհեռացված շինարարական թափոնների և նյութերի, աշխատանքային ճամբարների և սարքավորումների մնացորդների և մաքրված	Շինհրապարակի վերկանգնման, կանաչապատման և բուսականության վերկանգնման պլան Շինհրապարակի կառավարման պլան Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան	Հավելված Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 14, ինչպես նաև պարբերություն 9, 12

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

բուսականության և ծառերի պատճառով		
15. Բնապահպանական, ԱևԱ, սոցիալական երաշխիքների նկատմամբ պատշաճ ուշադրության և հոգածության բացակայությունը թերությունների շտկման ժամանակահատվածում կարող է հանգեցնել վերը նշված բոլոր ազդեցությունների առաջացմանը այդ ժամանակահատվածում իրականացվող աշխատանքների ընթացքում:	Բոլոր պլանները (1-14)	ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ
4. Պատմական և մշակութային ռեսուրսների նկատմամբ պատշաճ ուշադրության և հոգածության բացակայությունը կարող է հանգեցնել դրանց վնասմանը և կորստին	Մշակութային ժառանգության կառավարման պլան	ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ, ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ, պարբերություն 13

Թ. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Թ.1. Եզրակացություններ

540. ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ա-ում կցված Արագ բնապահպանական գնահատման և ՇՄՆՈՒ-ի եզրակացությունների հիման վրա հաստատվում է ենթաձրագրի՝ «Բ» կատեգորիայի դասակարգումը, և ԱԶԲ-ի բնապահպանական քաղաքականությանը համապատասխանելու համար չի պահանջվելու մանրամասն ՇՄԱԳ: Միևնույն ժամանակ, ըստ «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության» մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքի, այս ձրագրի համար պահանջվում է ՇՄԱԳ և փորձաքննության ընթացակարգ: Առաջարկվող ձրագիրը դասակարգվում է «Բ» կատեգորիայում՝ ըստ «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության» մասին ՀՀ օրենքի (22.07.2014 թ.) Գլուխ 3, 14-դ հոդվածի կետ 5, 3) դ. բենզալցակայաններ՝ 5 մ3 և ավելի տարողությամբ:

541. Ծրագիրն, անշուշտ, էական դրական ազդեցություն կունենա բնական և սոցիալ-տնտեսական միջավայրի վրա՝ բարելավելով Երևանի հասարակական տրանսպորտի խիստ վատթար վիճակում գտնվող ենթակառուցվածքները, քաղաքային ավտոբուսների շահագործման պայմանները և ավտոբուսային արդյունաբերության աշխատակիցների բարեկեցությունը: Ընդհանուր առմամբ՝ հավաքակայանի կառուցման ավարտից հետո հասարակական տրանսպորտի բարելավված համակարգը կխթանի տարածաշրջանային

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

տնտեսական աճը՝ Երևանի տարբեր հատվածների հասանելիության բարելավման շնորհիվ: Ակնկալվում է, որ ավտոբուսային նոր հավաքակայանը դրական դեր կխաղա Երևանի և հանրապետության տնտեսական աճի խթանման գործում:

542. Հավաքակայանը նախագծվել է՝ Էկոլոգիապես մաքուր և կայուն շինանյութերի ընտրությամբ: Էկոլոգիական օգուտները սերտորեն փոխկապակցված են նախագծային լուծումների հետ՝ բնական ռեսուրսների խնայողության առումով, ինչպիսիք են ջրի, նյութերի և էներգիայի խնայողության լուծումները. ջրի վերաշրջանառություն և երկրորդային ջրի օգտագործում, էներգաարդյունավետ վահանակներ և այլն: ԲՄԳ ավտոբուսները զգալի ազդեցություն կունենան շրջակա միջավայրի պահպանության առումով. դրանք շատ ավելի քիչ են աղտոտում CO₂, NO₂ աղտոտիչներով, քան դիզելային ավտոբուսները, ինչպես նաև ավելի քիչ աղմուկ են առաջացնում: Այս բաժինը մանրամասն նկարագրված է Գլուխ Զ, Զ1-ում՝ Դրական ազդեցություններ» բաժնում:
543. Հնարավոր բացասական ազդեցությունները, ինչպիսիք են փոշու, աղմուկի, երթևեկի և մուտքի փոփոխությունների պատճառած անհարմարությունները, որոնք, ամենայն հավանականությամբ, կպատճառվեն հարակից բնակավայրերին, ազդեցությունները բուսական և կենդանական աշխարհի վրա և այլ ազդեցությունները, որոնք նշված են Գլուխ Զ, Զ2. «Բացասական ազդեցություններ» բաժնում, հիմնականում կլինեն ժամանակավոր և կարող են նվազագույնի հասցվել ԲԿՊ-ում և Շինարարության բնապահպանական կառավարման պլանում (ՇԲԿՊ) նախատեսված մեղմացնող միջոցառումների, ինչպես նաև մշտական մոնիթորինգի միջոցով, որն ապահովում է համապատասխան վերահսկողություն և նախանշված մեղմացնող միջոցառումների ժամանակին իրականացումը:
544. Աղմուկի հետազոտության արդյունքների հիման վրա կկառուցվի 2,5 մ բարձրությամբ ձայնային արգելապատնեշ՝ որպես աղմուկի մեղմացնող միջոց, և հավաքակայանի պարագծով կտնկվի 2-3 շարքից բաղկացած ծառերի գոտի՝ շահագործման փուլում աղմուկի ազդեցությունը նվազեցնելու և տեղի բնակիչներին պաշտպանելու նպատակով, որոնք համարվում են առավել զգայուն ընկալիչներ:
545. Թրթռման ելակետային հետազոտությունների արդյունքների հիման վրա որոշվել է վտանգված բնակելի տների և այլ գույքի շրջանակը և նախատեսվում են մեղմացնող միջոցառումներ: ԱԵԱ-ների գույքին հասցված վնասը կփոխհատուցվի:

Թ.2. Առաջարկություններ

546. Սույն ՇՄԱԳ/ ԲԿՊ-ն համարվելու է շինարարական աշխատանքների կապալառուի հետ պայմանագրի անխախտելի մաս:
547. ԲԿՊ-ի (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ) հիման վրա Կապալառուն կմշակի և Ինժեների հաստատմանը կներկայացնի շինհրապարակին հատուկ Շինարարության բնապահպանական կառավարման պլան (ՇԲԿՊ)՝ մանրամասն բնապահպանական կառավարման և մոնիթորինգի միջոցառումներով՝ մոբիլիզացիոն փուլում, նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը, շինարարական աշխատանքների ամբողջ ընթացքում և թերությունների վերացման ժամանակահատվածում կիրառելու համար:
548. Շինարարական գործողությունների համապատասխանությունը ԱԶԲ երաշխիքներին և Հայաստանի օրենսդրությանը հսկվելու է Կապալառուի, Ինժեների և ԵԾԻԳ -ի կողմից

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

իրականացվող կանոնավոր մոնիթորինգի միջոցով: Ծրագրի ավարտին բնապահպանական մոնիթորինգը կփոխանցվի Երևանի քաղաքապետարանի բնապահպանության բաժնին և օպերատորին՝ ինքնամոնիթորինգի համար:

549. Կապալառուն ընդունելու է սույն ՇՄԱԳ-ի հետազոտությունների և ուսումնասիրությունների արդյունքները (ծառերի նույնականացում և հաշվարկ, բնապահպանական ելակետային տվյալներ, հաղորդողիներ) և կատարելու է օդի որակի, ջրի որակի, աղմուկի և թրթռումների ելակետային տվյալների հավաքագրում շինարարական աշխատանքների մեկնարկի ամսաթվից 28 օր առաջ և իրականացնելու է նույն պարամետրերի կանոնավոր չափագրումներ շինարարության ընթացքում և Թերությունների վերացման ժամանակահատվածում:

550. Ինժեները իրականացնելու է Կապալառուի կողմից մեղմացնող միջոցառումների մոնիթորինգ և վերահսկողություն, ինչպես նշված է ԲԿՊ-ում, և տալու է անհամապատասխանության ծանուցում, եթե դրանք ժամանակին պատշաճ կերպով չեն կատարվել: Անհամապատասխանությունները կգնահատվեն՝ ըստ Բնապահպանական երաշխիքների տեղեկագրում նշված անհամապատասխանության մակարդակի չափանիշների: III մակարդակի անհամապատասխանության համար Կապալառուի նկատմամբ կկիրառվի տույժերի համակարգ. աշխատանքների ընթացքում Կապալառուի նկատմամբ կկիրառվի օրական 200 ԱՄՆ դոլարի չափով տույժ՝ ՇՄԱԳ-ի և ԲԿՊ-ի պահանջների շտկման համար վերջնաժամկետ սահմանված օրվանից սկսած: Ինժեները կարող է նաև դադարեցնել բոլոր առնչվող աշխատանքները (Կապալառուի ծախսերով), քանի դեռ ՇՄԱԳ-ի և ԲԿՊ-ի պահանջները չեն կատարվել և շտկվել՝ բավարարելով Ինժեների գոհունակությունը: Այդպիսի տույժերն լինելու են լրացուցիչ և անկախ ՀՀ օրենքներով սահմանված տույժերից:

551. Կապալառուի համապատասխան մասնագետը Ինժեների հետ միասին ուսումնասիրելու է ծառերի և թփերի գտնվելու վայրը, որոնք, ամենայն հավանականությամբ, կվնասվեն շինարարական աշխատանքների արդյունքում, և առաջարկելու է մեթոդներ դրանց կորուստը կանխելու համար: Բոլոր այն ծառերն ու թփերը, որոնք կարող են պահպանվել, բայց գտնվում են աշխատանքային տեղամասի մոտ, կպաշտպանվեն: Այլ ծառերի և թփերի փոխարեն, որոնք չեն կարող պահպանվել և կհեռացվեն, կտնկվեն նորերը՝ 1:6 հարաբերակցությամբ: Փոխարինվող ծառերն և թփերը կտնկվեն համապատասխան հողային պայմաններ ունեցող վայրերում: Նորատունկ ծառերը Կապալառուի կողմից կխնամվեն 1 տարի՝ թերությունների վերացման ժամանակահատվածում: Այնուհետև ավտոբուսային հավաքակայանի տարածքում տնկված բույսերի հետագա խնամքը կփոխանցվի ավտոբուսային հավաքակայանի օպերատորին, իսկ հավաքակայանի տարածքից դուրս գտնվող բույսերի համար հոգ կտանի Երևանի քաղաքապետարանը:

552. ԲԿՊ-ի (ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ) և Գլուխ Ը-ի առաջարկությունների հիման վրա՝ ավտոբուսային հավաքակայանի օպերատորը կմշակի, կհիմնի և կգործարկի Բնապահպանական/սոցիալական կառավարման համակարգ՝ հաշվի առնելով սույն ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ում նշված պահանջները: ԵԶ-ն տարեկան մեկ անգամ կիրականացնի այս համակարգի գործառնությունի աուդիտ:

Ցուցումներ

(i) Ծրագրի թիմը ստուգաթերթիկը լրացնում է ծրագրի բնապահպանական դասակարգումը հիմնավորելու համար: Այն կցվելու է բնապահպանական դասակարգման ձևաթղթին և ներկայացվելու է Բնապահպանության և անվտանգության բաժին (ՇԱՄՊ)՝ տնօրենի կողմից հավանություն և Նորմատիվ վերահսկման բաժնի պետի կողմից հաստատում ստանալու համար:

(ii) Սույն ստուգաթերթիկը կենտրոնացած է բնապահպանական խնդիրների և մտահոգությունների վրա: Համոզվելու համար, որ սոցիալական առանձնահատկությունները պատշաճ կերպով հաշվի են առնվել, տե՛ս ԱԶԲ-ի (ա) հարկադիր տարաբնակեցման և բնիկ ժողովուրդների ստուգաթերթիկը, (բ) աղքատության նվազեցման ձեռնարկը, (c) խորհրդատվության և մասնակցության աշխատողների ուղեցույցը և (d) գենդերային ստուգաթերթերը:

(iii) Պատասխանի՝ ր հարցերին՝ համարելով, որ «չեն կիրառվելու մեղմացնող միջոցառումներ»: Նպատակն է որոշել հնարավոր ազդեցությունները: Ակնկալվող ցանկացած մեղմացնող միջոցառում քննարկելիս՝ օտագործի՝ ր «մեկնաբանություններ» բաժինը:

Երկիր/Ծրագրի անվանումը

Հայաստան / Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագիր , Տրանշ 1

Ոլորտ

CWUW

Նախնական գնահատման հարցեր	Այո	Ոչ	Մեկնաբանություններ
Ա. Ծրագրի իրականացման վայր Արդյո՞ք ծրագրի տարածքը...			Ծրագիրը (նոր ենթաբաղադրիչ) ենթադրում է 8 հեկտար տարածքով ավտոբուսային հավաքակայանի կառուցում՝ բնական սեղմված գազով աշխատող ավտոբուսների համար: Այն ներառում է վերալիցքավորման կայան, ավտոբուսների լվացման հարմարություններ և սպասարկման սարքավորումներ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նախնական գնահատման հարցեր	Այո	Ոչ	Մեկնաբանություններ
▪ Խիտ բնակեցված է		X	Այն կանաչապատ տարածք է, որը գտնվում է Երևանի արդյունաբերական թաղամասում, բնակելի թաղամասերից բավականին հեռու: Քանի որ հավաքակայանի համար հատկացված տարածքը բավականին մեծ է, դժվար է ասել, թե որքան է բնակելի տների (բնակելի տները տեղակայված են 3 վայրում) հեռավորությունը այդ հողամասի եզրից: Ընդհանուր առմամբ, բնակելի տների հեռավորությունը այդ հողատարածքի եզրամասից: Ընդհանուր առմամբ՝ բնակելի տների հեռավորությունը հողակտորի միջնամասից մոտ 300-500 մ է:
▪ Հարուստ է զարգացման ծրագրերով		X	Տարածքում առկա չէ գործող առևտրային կամ արդյունաբերական գործունեություն: Հարևանությամբ կան միայն խորհրդային ժամանակներից մանացած որոշ լքված կառույցներ:
Տեղակայված է բնապահպանական տեսանկյունից զգայուն հետևյալ տարածքներին կից կամ ներսում			
• Մշակութային ժառանգություն համարվող տարածքեր		X	
• Պահպանվող տարածք		X	
• Ճահճուտ		X	
• Մանգրենի		X	
• Գետաբերան		X	
• Պահպանվող տարածքի բուֆերային գոտի		X	
• Կենսաբազմազանության պահպանության համար նախատեսված հատուկ տարածք		X	
• Խորշ		X	
Բ. Հնարավոր բնապահպանական ազդեցություններ Արդյո՞ք ծրագիրը կհանգեցնի...			

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նախնական գնահատման հարցեր	Այո	Ոչ	Մեկնաբանություններ
Կոյուղու և պինդ թափոնների մաքրման համակարգերի և այլ քաղաքային ծառայությունների կայունության վրա ազդեցության	X		Գազի լիցքավորման հարմարանքներից կարող է լինել բնական գազի արտահոսք, լվացման հարմարանքներից դուրս եկող կեղտաջրեր, որոնք պետք է տեղավորվեն, նույնը՝ օգտագործված յուղերի վերաբերյալ, այլևս ոչ պիտանի պահեստամասերի տեղավորումը և այլ կոշտ թափոնները, որոնք հնարավոր է առաջանան տեխնիկական և վարչարարական օբյեկտներից
քաղաքային բնակչության կտրուկ աճի, առևտրային և ձեռնարկատիրական գործունեության, թափոնների ավելացման պատճառով շրջակա միջավայրի պայմանների այնպիսի վատթարացում, որ ն՝ մարդածին, և՛ բնական համակարգերը գերծանրաբեռնվում են, իսկ դրանց կառավարման կարողությունները՝ սպառվում	X		Երթևեկության խցանումները կարող են առաջանալ ավտոբուսների համար նախատեսված մուտքի և ելքի ոչ պատշաճ տեղակայման պատճառով՝ հաշվի առնելով, որ տեղանքը շատ կենտրոնական է:
հողի քայքայման և էկոհամակարգերի վատթարացման (օրինակ՝ ճահճուտների և վայրի հողերի, առափնյա գոտիների, ջրաբաժանքների և անտառների կորուստ)		X	Տարածքում բացակայում է բուսահողի շերտը: Դա հիմնականում ամայի հող է, որտեղ չկա բուսականություն կամ ծառեր, բացառությամբ հողատարածքի որոշ հատվածի, որը ծածկված է ծառերով:
տեղահանման կամ մարդկանց ոչ կամավոր տարաբնակեցման		X	Հողը Երևանի քաղաքապետարանի սեփականությունն է, և առկա են որոշ շինություններ: Նրանց կարգավիճակը ենթակա է գնահատման:
աղբատների, կանանց, երեխաների, տեղաբնիկների կամ այլ խոցելի խմբերի վրա անհամաչափ ազդեցությունների		X	
մշակութային գույքի վնասման, մշակութային ժառանգության կորստի և զբոսաշրջային եկամուտների նվազման		X	
ապօրինի բնակիչների և ցածր եկամուտ ունեցող խմբերի կողմից ցածրավայրերի, ողողադաշտերի և զառիվեր սարալանջերի օկուպացիայի, աղտոտիչ արդյունաբերությունների պատճառով վերջիններիս ավելացող առողջապահական վտանգների և ռիսկերի ենթարկման		X	

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նախնական գնահատման հարցեր	Այո	Ոչ	Մեկնաբանություններ
▪ ջրային ռեսուրսների հետ կապված խնդիրների (օրինակ՝ հասանելի ջրամատակարարման ռեսուրսների սպառում/վատթարացում, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի որակի վատթարացում և ջրընդունիչների աղտոտում)		X	Փաստաթղթերի (Գլխավոր հատակագիծ) ուսումնասիրությունը ստորգետնյա ջրերի առկայություն ցույց չի տալիս: Այնուամենայնիվ, շինարարական աշխատանքների ընթացքում պահանջվող մեղմացնող միջոցառումները կներկայացվեն ԲԿՊ-ում:
▪ քաղաքային արտանետումների պատճառով օդի աղտոտման	X		Ակնկալվում է, որ օդը աղտոտող նյութերի արտանետումները նվազագույն կլինեն՝ հաշվի առնելով, որ նոր ավտոբուսները լիցքավորվելու են ԲՍԳ-ով Շինարարական աշխատանքների փուլ (տրանսպորտային միջոցների տեղաշարժեր հողային ճանապարհներով/ուղիներով, հողահեռացման աշխատանքներ, պայթեցումներ, հորատումներ, քամի՝ մաքրված տարածքներում և/կամ պահեստավորված նյութերի կուտակավայրերում և այլն) Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մեղմացնող միջոցառումները կներկայացվեն ԲԿՊ-ում:
▪ ծրագրի իրականացման և շահագործման ընթացքում ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական վտանգների պատճառով մասնագիտական առողջության և անվտանգության հետ կապված ռիսկերի և խոցելիության	X		Շինարարական աշխատանքների ժամանակ ֆիզիկական վտանգների պատճառով կարող են լինել մասնագիտական առողջությանը և անվտանգությանը սպառնացող ռիսկեր (հիվանդություն, վնասվածք, աշխատողների մահ և այլն) Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մեղմացնող միջոցառումները կներկայացվեն ԲԿՊ-ում:
▪ անձրևային սեզոնին իրականացվող հանույթի պատճառով ճանապարհի փակման կամ ժամանակավոր հեղեղման	X		Քանի որ մոտակա Շիրակի փողոցը բավականաչափ լայն է, այնքան էլ հավանական չէ, որ կարող են տեղի ունենալ երթևեկության խցանումներ: Ենթակա է գնահատման, և անհրաժեշտության դեպքում շինարարական աշխատանքների ընթացքում մեղմացնող միջոցառումները կներկայացվեն ԲԿՊ-ում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նախնական գնահատման հարցեր	Այո	Ոչ	Մեկնաբանություններ
▪ շինարարական աշխատանքների պատճառով աղմուկի և փոշու առաջացման	X		Շինհրապարակներում կան աղմուկի և թրթռման բազմաթիվ տարբեր աղբյուրներ, ինչպիսիք են ընդհանուր հողային աշխատանքները (հանույթի իրականացում, խտացում և այլն), հորատման աշխատանքներ, տրանսպորտային միջոցների երթևեկը, էքսկավատորները և այլ մեքենամեխանիզմները և այլն: Շինարարական աշխատանքների ընթացքում ընթացիկ մեղմացնող միջոցառումները կներկայացվեն ԲԿՊ-ում: Հնարավոր է, որ շահագործման փուլում իրավիճակը բարելավվի, քանի որ ազատ երթևեկը նվազեցնում է աղմուկը: Այնուամենայնիվ, կիրականացվի աղմուկի մոդելավորում, և անհրաժեշտության դեպքում մեղմացնող միջոցառումները կնկարագրվեն ՇՄՆՈՒ-ում և Տեխնիկական մասնագրերում:
▪ շինարարական նյութերի տեղափոխման և թափոնների պատճառով երթևեկության խաթարումների	X		Շինարարությունը կխանգարի առկա երթևեկությանը և կարող է խոչընդոտել ճանապարհի և մայրի մի մասը Շինարարական աշխատանքների ընթացքում ընթացիկ մեղմացնող միջոցառումները կներկայացվեն ԲԿՊ-ում (Երթևեկության կառավարման պլան) Կապալառուն կտրամադրի իր կողմից մշակված Երթևեկության կառավարման պլանը՝ որպես Մրցութային գործընթացի մաս, որը մշտապես թարմացվելու է շինարարության ընթացքում
▪ շինարարության հետևանքով տիղմի ժամանակավոր արտահոսքի	X		Առկա է փոքր ռիսկ, երբ հողային աշխատանքների հարևանությամբ տեղի է ունենում երթևեկի մուտք/ելք դեպի շինհրապարակ: Կապալառուն պարտավոր է մաքրել այդ տարածքները:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նախնական գնահատման հարցեր	Այո	Ոչ	Մեկնաբանություններ
մոտակա, տնային տնտեսությունների, արտադրության պատճառով առաջացած աղտոտման, ջերմային կարգավիճակի և ծխագոյացման հետևանքով հանրության առողջությանը սպառնացող վտանգների		X	Այն պարսպապատ դատարկ տարածություն է:
ջրի սպառման և/կամ որակի վատթարացման		X	
գրունտային ջրերի գերածախսի պատճառով գրունտի նստեցման, գրունտային ջրի ցածր մակարդակի և աղակալման		X	
ոչ պատշաճ աղբահեռացման պատճառով մակերեսային և գրունտային ջրերի աղտոտման	X		
գրավչության կորստին, ձկնաբուծարանների և ջրային ռեսուրսների սպառմանը և առողջապահական խնդիրներին հանգեցնող կեղտաջրերի ջրընդունիչների աղտոտման		X	
ծրագրի իրականացման և շահագործման ընթացքում բնակչության զգալի ներհոսք, սոցիալական ենթակառուցվածքների և ծառայությունների վրա բեռի ավելացմանը (ինչպես օրինակ՝ ջրամատակարարում և կոյուղու համակարգ) հանգեցնող բնակչության զգալի ներհոսքի		X	
այլ մարզերից կամ երկրներից աշխատողներ վարձելու դեպքում սոցիալական ընդհարումների		X	
շինարարության և շահագործման ընթացքում նյութերի, ինչպես օրինակ՝ պայթուցիկների, վառելանյութի կամ այլ քիմիական նյութերի տեղափոխման, պահեստավորման, օգտագործման և/կամ ոչնչացման հետևանքով համայնքին սպառնացող առողջապահական վտանգների	X		Շինարարության և շահագործման ընթացքում հնարավոր է արտահոսքի և ԲՍԳ-ի կուտակման հավանականություն: Շինարարական աշխատանքների ընթացքում ընթացիկ մեղմացնող միջոցառումները կներկայացվեն ԲԿՊ-ում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Նախնական գնահատման հարցեր	Այո	Ոչ	Մեկնաբանություններ
▪ ծրագրի իրականացման, շահագործման և դադարեցման ընթացքում և՛ պատահականորեն հասցված, և՛ բնական վտանգների պատճառով համայնքի անվտանգությանը սպառնացող վտանգներ, հատկապես այն վայրերում, որտեղ ծրագրի կոնստրուկտիվ տարրերը կամ բաղադրիչները հասանելի են ազդակիր համայնքի անդամներին կամ այնտեղ, որտեղ անզգուշությունը կարող է համայնքի կարող է վնաս պատճառել		X	

Կլիմայական ռիսկերի նախնական գնահատման ստուգաթերթիկ

Երկիր/Ծրագրի անվանումը՝ Հայաստան / Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագիր, Տրանշ 1
Ոլորտ՝ Քաղաքաշինություն
Ենթաօլորտ
Բաժին/Վարչություն՝ CWRD

Նախնական գնահատման հարցեր		Գնահատական	Մեկնաբանություններ ³⁴
Ծրագրի վայրը և նախագիծը	Արդյո՞ք ծրագրի տեղանքը և/կամ ծրագիծը (կամ նրա բաղադրիչները) կարող են ազդեցության կրել կլիմայական պայմանների, այդ թվում՝ սուր եղանակային դրսևորումների, օրինակ՝ հեղեղների, երաշտի, փոթորկի, սողանքների պատճառով:	0	Ստանդարտների համաձայն՝ որոշակի պարբերաշրջանի համար նախագծվելու է հեղեղաջրերի և թափոնաջրերի ջրահեռացման համակարգը:
	Արդյո՞ք ծրագրի նախագծում (օրինակ՝ կամուրջների համար իրականացվող մաքրում) պետք է դիտարկվեն որևէ հիդրոոլեքտոթաբանական պարամետրեր (օրինակ՝ ծովի	0	Կիրառելի չէ

³⁴ Հնարավորության դեպքում տվյալներ տրամադրել ծրագրի բաղադրիչների՝ կլիմայական պայմանների նկատմամբ զգայունության մասին: Օրինակ՝ այն մասին, թե ինչպես են դիտարկվել կլիմայական պարամետրերը ենթակառուցվածքների բաղադրիչների նախագծային ստանդարտներում, ինչպես կարող են առանցքային կլիմայական պարամետրերը և ծովի մակարդակը ազդել ծրագրի տեղադիրքի/ծրագծի, շինարարական նյութի ընտրության և/կամ ժամանակացույցի կազմման, ծրագրի արդյունքների կատարման և/կամ սպասարկման արժեքի/ժամանակացույցի կազմման վրա:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

	մակարդակ, գետի առավելագույն հոսք, ջրի հուսալի մակարդակ, քամու առավելագույն արագություն և այլն)		
Նյութեր և սպասարկում	Արդյո՞ք եղանակը, ներկա և հետագա հավանական կլիմայական պայմանները (օրինակ՝ խոնավության գերակշիռ մակարդակը, շոգ ամառային և ցուրտ՝ ձմեռային օրերի միջև ջերմաստիճանային հակադրությունը, քամին և խոնավությունը), հիդրոոդերնութաբանական պարամետրերը կարող են ազդել ծրագրի ներդրումների՝ արդյունքների հետ համեմատական հարթության վրա դիտարկելիս, կատարվելիք ընտրության վրա (օրինակ՝ շինարարական նյութ):	0	Ոչ, բայց արևային մարտկոցները կարող են հաշվի առնվել որոշ օբյեկտների էլեկտրամատակարարման համար՝ ըստ նպատակահարմարության:
	Արդյո՞ք եղանակը, ներկա և հետագա հավանական եղանակային պայմանները և դրանց հետ կապված սուր եղանակային դրսևորումները ազդեցություն կունենան տեխնիկական սպասարկման (ժամանակացույցի կազմում և արժեք) կամ ծրագրի արդյունքների վրա:	0	Կիրառելի չէ
Ծրագրի կատարման արդյունքներ	Արդյո՞ք եղանակային/կլիմայական պայմանները և դրանց հետ կապված սուր եղանակային դրսևորումները կազդեն ծրագրի արդյունքների կատարման վրա (օրինակ՝ փոշու տարեկան արտադրություն) (օրինակ՝ հիդրոէներգիա արտադրող սարքավորումներ) իրենց՝ նախագծով նախատեսված օգտակար ծառայության ժամկետում:	0	Կիրառելի չէ

Պատասխանների տարբերակները և համապատասխան միավորները ներկայացված են ստորև՝

Պատասխան	Միավոր
Ոչ հավանական	0
Հավանական	1
Խիստ հավանական	2

Պատասխաններին տրված 0 միավորը համարվում է ցածր ռիսկեր պարունակող ծրագիր: 1-4 միավորի դեպքում, երբ պատասխաններից և ոչ մեկին չի տրվել 2 միավոր, ծրագիրը համարվում է միջին ռիսկեր պարունակող: Ընդհանուր 5 կամ ավելի բարձր միավորը (որը ներառում է բոլոր պատասխաններին տրված 1 միավոր) կամ պատասխաններից որևէ մեկին 2 միավոր դասակարգվում է որպես բարձր ռիսկեր պարունակող ծրագիր:

Նախնական գնահատման արդյունքները (Ցածր, միջին, բարձր) _____ ՑԱՄԸ _____

Այլ մեկնաբանություններ՝ _____

Պատրաստված է Մարիա Պիա Անկոյի կողմից

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Բ: ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ԱՂՅՈՒՍԱԿ

Առաջադրանքներ / կատարում	Կապալառու	Վերահսկողության խորհրդատու (Բնժեներ)	ԵԿՆ ԾԻԳ	ԵՔ/ այլ պետական մարմիններ	ԱԶԲ
Կարողություններ ի ստեղծում Ա. Բնապահպանական և սոցիալական անվտանգության երաշխիքների անձնակազմի նշանակում	Բնապահպանության, առողջության և անվտանգության գծով ազգային մասնագետ (լրիվ դրույք) Ազգային սոցիալական հարցերով մասնագետ (լրիվ դրույք) Յուրաքանչյուր շինարարական տեղամասի բնապահպանության, ԱևԱ գծով պատասխանատու (լրիվ դրույք)	Միջազգային և ազգային բնապահպանության, աշխատանքային առողջության և անվտանգության գծով մասնագետ (մասնակի զբաղվածությամբ) Սոցիալական հարցերի ազգային մասնագետ (մասնակի զբաղվածությամբ)	Ազգային բնապահպանական հարցերով պատասխանատու Ազգային տարաբնակեցման հարցերով մասնագետ (լրիվ դրույք)	ԵԿՆ ԾԻԳ-ին փոխանցված	Բնապահպանական հարցերով միջազգային խորհրդատու Բնապահպանական հարցերով ազգային խորհրդատու
Կարողություններ ի ստեղծում Բ. Վերապատրաստման և կողմնորոշման դասընթացներ	Անվտանգության կողմնորոշման պլանի համաձայն իրականացում է բնապահպանական, առողջապահական և անվտանգության թեմաներով դասընթացներ	ԱԶԲ անվտանգության և ազգային օրենսդրական պահանջների մասին վերապատրաստման դասընթացներ	Մասնակցում է վերապատրաստումներին	Մասնակցում է վերապատրաստումներին	Մասնակցում է վերապատրաստումներին
Հանրային քննարկումներ և հաղորդակցություն	ԱԵԱ-ների և այլ շահագրգիռ կողմերի հետ նախաշինարարական փուլում հանդիպումներ ԲԼՄ-ի հաստատում	Հանրային լսումներ և քննարկումներ ՇՄԱԳ շրջանակներում ՀՀ օրենսդրական և ԱԶԲ	Մասնակցություն հանրային քննարկումներին և Կապալառուի	Հանրային քննարկումներին մասնակցություն	Հանրային քննարկումներին մասնակցություն Կայքէջում ՇՄՈՒ և կիսամյակային

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

		ԱՔՀ-ի (2009) համաձայն`	նախաշինարարական հանդիպումներին Կայքէջում ՇՄԱԳ և կիսամյակային հաշվետվությունների հրապարակում		հաշվետվությունների հրապարակում
Լրացուցիչ հետազոտություններ	Նախաշինարարական փուլում կառույցների վրա թրթռումների ազդեցության ելակետային տվյալների հավաքագրման համալիր հետազոտություն և հաշվետվություն Նախաշինարարական փուլում ճանապարհի և գույքի վիճակի հետազոտություն և հաշվետվություն Շինարարության ընթացքը խոչընդոտող ծառերի և թփերի հետազոտություն	Ստուգում է և հաստատում է Կապալառուի հաշվետվությունը` թրթռումների ելակետային հետազոտության մասին  Ստուգում է և հաստատում է Կապալառուի` ճանապարհի և գույքի վիճակի հետազոտության մասին հաշվետվությունը	Քննարկում և հաստատում	Կ/Չ	Դիտարկում
Տեղամասային բնապահպանական կառավարման պլան	Կազմում և թարմացում	Ստուգում և հաստատում	Քննարկում և հաստատում	Կ/Չ	Դիտարկում
ՇՄԱԳ/ԲԿՊ/ՇԲԿ Պ-ի համաձայն մեղմացնող միջոցառումներ	Գլուխ Ը-ում ներկայացված մեղմացնող միջոցառումների ամենօրյա իրականացում Մեղմացնող միջոցառումների իրականացման ամենօրյա ինքնավերահսկում	Կապալառուի կողմից կատարման վերահսկում	Ստուգում	Ըստ անհրաժեշտության և ստուգում	Առաքելության այցելությունների միջոցով աուդիտ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Տեղամասային այցելություններ	օրական	շաբաթական	ամսական	ըստ անհրաժեշտության	ըստ ԱԶԲ ժամանակացույցի
Շրջակա միջավայրի գործիքային մոնիթորինգ	Շինարարական աշխատանքները սկսելուց 21 օր առաջ օդի որակի, փոշու, ծծմբի երկօքսիդի (SO₂), ազոտի երկօքսիդի (NO₂), աղմուկի և թրթռումների վերաբերյալ ելակետային տվյալների հավաքագրում: Շինարարական աշխատանքները սկսելուց առաջ փոշու, ջրի, աղմուկի և թրթռումների գործիքային մոնիտորինգի պլանի մշակում: Ամիսը երկու անգամ փոշու, ջրի որակի, աղմուկի և թրթռումների ընթացիկ գործիքային չափագրումների իրականացում և զեկուցում: Տարեկան երկու անգամ ԹՎԺ-ի ընթացքում փոշու, ծծմբի երկօքսիդի (SO₂), ազոտի երկօքսիդի (NO₂), ջրի որակի, աղմուկի և թրթռման գործիքային չափագրումներ:	ՇՄՆՈՒ շրջանակներում օդի որակի, փոշու, (SO₂), ազոտի երկօքսիդի (NO₂), աղմուկի և թրթռումների մասին ելակետային տվյալների հավաքագրում: Շաբաթական երկու անգամ թրթռման կանոնավոր գործիքային չափումներ՝ շինարարական աշխատանքների ազդեցությունը շրջակա գույքի վրա որոշելու համար Կապալառուի՝ փոշու, աղմուկի և թրթռումների գործիքային մոնիթորինգի պլանի ստուգում և պաշտոնական հաստատում:	Կապալառուի՝ փոշու, ջրի, աղմուկի և թրթռումների գործիքային մոնիտորինգի պլանի քննարկում և հաստատում: Մոնիտորինգի տվյալների հավաքագրում և գրանցում:	2/Կ	Կապալառուի՝ փոշու, աղմուկի և թրթռման գործիքային մոնիտորինգի պլանի դիտարկում

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

		Ընթացիկ գործիքային չափագրումների վերահսկողություն և հաշվետվությունների ստուգում			
Աշխատանքների կատարման մեթոդաբանություն	Աշխատանքների կատարման մեթոդաբանությունների, այդ թվում՝ բնապահպանության, աշխատանքային առողջության և ավտանգության/սոցիալական ազդեցության գնահատում և մեղմացնող ծրագրի մշակում	Կապալառուի կողմից ներկայացված մեթոդաբանությունների ստուգում և հաստատում	Քննարկում և հաստատում	Քննարկում և հարկ եղած դեպքում հաստատում	Դիտարկում
Վարակիչ հիվանդություններ (Covid-19) վերահսկում	COVID-19 առողջության և անվտանգության պլանի մշակում՝ հիմնված CWRD- ի առաջարկած գործառնական ընթացակարգի, Գլուխ Ը-ում գետեղված ՇԲԿՊ-ի առաջարկությունների վրա և Գլուխ Զ-ում թվարկված պարտականությունների իրականացում	Աջակցել ԾԻԳ-ին կապալառուների ԱԱԿՊ -ի և Գլուխ Զ-ում թվարկված այլ պարտականությունների վերանայման հարցում:	Կապալառուի նոր/թարմացված/վերանայված ԱԱԿՊ-ի և Գլուխ Զ-ում թվարկված այլ դերերի վերանայում	Քննարկում և հարկ եղած դեպքում հաստատում	Դիտարկում
Ծրագրի տարածքից դուրս գտնվող տարածքի զբաղեցում	Վերահսկողության խորհրդատուին (Ինժեներին) նման մտադրության մասին իրազեկում Տեղանքի կառավարման պլանի մշակում ՏԿՊ-ի համաձայն՝ ընթացակարգերի իրականացում	Տեղամասային այցելություն՝ Կապալառուի կողմից մտադրվող տարածքների բնապահպանական տեսանկյունից գնահատման համար ՏԿՊ-ի ստուգում և հաստատում	Քննարկում և հաստատում	Քննարկում և հարկ եղած դեպքում հաստատում	Դիտարկում

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ԲԼՄ	Գլուխ Գ-ում և Հավելվածում նկարագրված ընթացակարգերի համաձայն՝ ԲԼՄ-ի հաստատում Ամսական հաշվետվության մեջ ԲԼՄ-ի և բողոքների կարգավիճակի մասին հաշվետվություն:	ԲԼՄ-ի գրանցամատյանի, հետագա խնդիրների և ԱԱ-րի հետ քննարկումների վերահսկում Կապալառուի իրավասությունների շրջանակից դուրս գտնվող հարցերի՝ ԵԿՆ ԾԻԳ-ին փոխանցում	Կապալառուի կողմից տրված լուծումների կարգավիճակի վերահսկում: Կապալառուի իրավասությունների շրջանակից դուրս գտնվող խնդիրների լուծում կամ ԵԶ-ին փոխանցում	Կապալառուի իրավասությունների շրջանակից դուրս գտնվող խնդիրների լուծում	Տրված լուծումների վերահսկում
Հաշվետվողականություն	Շաբաթական Ուղղիչ Գործողությունների Հաշվետվություն (ՈՒԳՀ) ՎԽ-ի կողմից ներկայացված անհամապատասխանությունների/մասնակի համապատասխանությունների և ուղղիչ միջոցառումներ ձեռնակելու պահանջների հիման վրա: Ինժեների կողմից պահանջված ձևաչափով Բնապահպանական, ԱԱԱ, սոցիալական անվտանգությունների ամսական հաշվետվություն (ԱՄՀ)՝ որպես ԱԱՀ մաս: Փոշու, ջրի, աղմուկի և թրթռումների գործիքային չափումների մասին	Կապալառուի՝ ՈւԳՀ շաբաթական և Բնապահպանական, ԱԱԱ, սոցիալական անվտանգություններ ի ամսական հաշվետվությունների ստուգում և հաստատում Կապալառուի՝ պատահարների/միջ ադեպերի մասին հաշվետվության ստուգում Ամսական Բնապահպանական, ԱԱԱ, սոցիալական անվտանգություններ ի ամսական հաշվետվություն	ԱԶԲ-ին ներկայացվելիք կիսամյակային հաշվետվություն ԵԿՆ ԾԻԳ-ի կայքէջում կիսամյակային հաշվետվության հրապարակում ԱԶԲ-ին ներկայացվելիք հետշինարարական աուդիտորական հաշվետվություն Ինժեների ամսական և ավարտական հաշվետվությունների ստուգում	Կ/Չ	ԱԶԲ-ի կայքէջում կիսամյակային հաշվետվության հրապարակում

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

	հաշվետվություն որպես Բնապահպանական, ԱԱԱ, սոցիալական անվտանգությունների ամսական հաշվետվության մաս Պատահարների/միջադեպերի մասին հաշվետվություն ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ի-ում ներկայացված ձևաչափով ԹՎԺ-ի ընթացքում տարեկան երկու անգամ մոնիտորինգային հաշվետվություն	պատրաստում՝ որպես ՎԽ-ի (Ինժեներ) ԱԱՀ մաս Ծրագրի շինարարական փուլի ավարտին ավարտական հաշվետվության պատրաստում:			

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Գ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԵՐԻ/
ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿԸ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Գ-1. ՀՀ կանոնակարգերը արդյունաբերության և շինարարության ոլորտում անվտանգության վերաբերյալ

Անվտանգության վերաբերյալ պահանջները	Կանոնակարգերի/ նորմատիվների շրջանակը
Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական ծառայությունների, մասնավորապես Քաղաքաշինության նախարարության շինարարության և Արտակարգ իրավիճակների նախարարության հրդեհային կանխարգելման ծառայությունների կողմից տրված շինությունների հրահանգի հետ կապված վարչական պարտավորությունների կատարումը	ՀՀ կառավարության No 156-Ն առ 20.02.2006 թ. որոշումը Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարությանը քաղաքաշինության բնագավառում կառավարման պետական լիազորված մարմնի իրավասություն վերապահելու մասին
Հրդեհային անվտանգության պահանջները ԲՄԳ ցամաքային մեքենաների լցակայանների համար Մաքսային միության տարածքի ստանդարտներ և տեխնիկական կանոնակարգեր	JV 156.13130.2014 TP TC
Հայաստանի Հանրապետության ծառայությունների կողմից վավերացված փաստաթղթերի հիման վրա համապատասխան կազմակերպության կողմից հաստատված ԲԳՄ լցակայանների շինարարության կանոններին վերաբերող տեխնիկական պահանջների պահպանում (լիցենզիա)	ՀՀԾՆ IV-12.03.01-04 «Գազաբաշխիչ համակարգեր» շինարարական նորմեր. Գազի բաշխման համակարգերի շինարարության ստանդարտների հաստատումը
Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության, տեխնիկական տեսչության և հրդեհային անվտանգության նախարարության կողմից ընդունված ստուգումների ռեժիմի մասին որոշումը	ՀՀ կառավարության թիվ 2399-Ն առ 22.12.2005 որոշմամբ հաստատված «Անվտանգության կանոնները զազի տնտեսությունում» տեխնիկական կանոնակարգը՝ ենթակառուցվածքի անվտանգության գործընթացները վերահսկելու համար
Անվտանգության ստանդարտների և հրդեհաշիջման սարքերի նախնական գնում և ստուգում	12.09.19-Ն, 1244-Ն
Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինական, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից ստուգումների ստուգաթերթերի հաստատում	Հավելվածներ No. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 (2-րդ կետը լրացվել է թիվ 1244-Ն առ 12.09.19 թ, որոշմամբ
Շինարարության համար հրդեհային անվտանգության պահանջներ	ՀՀ կառավարության թիվ 596-Ն առ 19.03.2015 թ. որոշման Հավելված 5 (փաստաթուղթ N 1-2)

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Անվտանգության վերաբերյալ պահանջները	Կանոնակարգերի/ նորմատիվների շրջանակը
Շինթույլտվությունը, շինարարության տեխնիկական վերահսկողությունն իրականացնող կազմակերպության անվանում և դրա թույլտվության (լիցենզիա) համարը հավաստող փաստաթուղթը	ՀՀ կառավարության թիվ 596-Ն առ 19.03.2015 թ. որոշման Հավելված 5 (փաստաթուղթ N 1-2)
Տեղադրված սարքավորումների պաշտպանությանն առնչվող օրենքներ և պահանջներ, որոնք պետք է հաշվի առնվեն. Արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	2388-Ն, 1101-Ն 01.01.2006 GOST 14 2002-69
5 հեկտարը գերազանցող բազային տարածքների (պահեստներ) տրամադրում՝ հրշեջ մեքենաների համար՝ առնվազն երկու մուտքով	Հղում՝ նորմատիվ իրավական ակտերին "2," կետ 5.36
Հրդեհաշիջման մեքենայի համար ճանապարհներ >4.5 մ	"2", կետ 5.37
Բացօթյա հրդեհաշիջման աշխատանքներ. օբյեկտների մոտ կամ դրանց մոտակայքում (200 մ շառավղով) տրամադրվում է առնվազն 1 հրշեջ հիդրանտ կամ առնվազն 50 մ ³ հակահրդեհային հոր:	"1," Գլուխ 3, Կետ 79, Գլուխ 25, Կետ 290
500 մ3-ից ավելի տարողությամբ պահեստային շենքերը հագեցված են հակահրդեհային հիդրանտներով հագեցած ներքին հրդեհային ջրային համակարգով, որպեսզի յուրաքանչյուր կետ ցողվի 2X2,5 լ/վրկ ջրային շիթով:	"8", կետ 61, Աղյուսակ 2
Կախված տարածքի չափից՝ պահեստները համարված են հրդեհաշիջման ավտոմատ համակարգով:	"1," Գլուխ 7, Կետ 81
Վարչական շենքերում գազի պահեստները կահավորված են ավտոմատ հրդեհային ազդանշանային համակարգով	"1", Բաժին I, Գլուխ 7, կետ 81
Օբյեկտը պետք է հագեցած լինի հրդեհաշիջման առաջին անհրաժեշտության միջոցներով	"1," Բաժին VIII, կետ 504
In Class 'A', 'B', 'V' buildings, fire extinguishers are installed no more than 30 meters from potential fires. «A», «B», «V» կատեգորիայի շենքերում կրակմարիչները տեղադրվում են հնարավոր հրդեհման վայրերից ոչ ավելի, քան 30 մետր հեռավորության վրա:	"1," Բաժին VIII, կետ 512
Ստորև բերված նորմատիվ փաստաթղթերի հիման վրա հսկման ենթակա ենթակառուցվածքների ցուցակը. - Հաստատվել է ՀՀ ՏԿԵՆ No. 595-Ն առ 18.06.2015 թ. որոշմամբ, Հավելված 1	"1" - ANC «Հրդեհային անվտանգության կանոններ»

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

Անվտանգության վերաբերյալ պահանջները	Կանոնակարգերի/ նորմատիվների շրջանակը
-9.02-02-03 Արդյունաբերական կազմակերպությունների գլխավոր հատակագծեր -12.03.01-04 Գազի բաշխիչ ցանցեր -11.03.02-04 Պահեստային շենքեր -21-01-2014 Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգություն -12.02.01-04 Ջեռուցում, օդափոխություն, օդորակում -12.101-04 Շենքերում գազի բաշխման համակարգերի նախագծում - Ներքին ջրամատակարարում և շենքերի ջրահեռացում ՀՀ օրենքը «ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ» մասին, 24.10.2005 թ. - Արդյունաբերական օբյեկտներ	"2" - ՀՀՇՆ III "3" - ՀՀՇՆ IV "4" - ՀՀՇՆ IV "5" - ՀՀՇՆ "6" - ՀՀՇՆ IV "7" - SHNZ IV "8" - ՀՀՇՆ 40-01.01-2014 "9" - "10" ՀՀՇՆ IV-11.03.01-04
- Շինարարական ստանդարտներ - Գազամատակարարում	ՇՆևԿ (SNIP) 2.04.08-87 ՇՆևԿ (SNIP) 3.05.02-88
- Շենքերի և շինությունների հրդեհային անվտանգության վարչություն - Արդյունաբերական օբյեկտների գլխավոր հատակագծերը	ՀՀՇՆ II-8.04.01-97 ՀՀՇՆ III-9.02.02-03
- Շենքերի ջրամատակարարում/վերականգնում - Շենքերի և շինությունների հրդեհների կանխարգելման ավտոմատացում - Արդյունաբերական շենքերի էլեկտրական սարքավորումների վերաբերյալ կանոնակարգեր	ՇՆևԿ (SNIP) 2.01.07-85 ՇՆևԿ (SNIP) 2.04.09-84 ՇՆևԿ (SNIP) 2.09.02-85 (հաստատված է Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկայի նախարարության 1998 թվականի հունիսի 24-ի N 189-ԳՄ հրամանով և գազամատակարարման վերականգնման կարգով)
- ICPE Եվրոպական միության կանոններ - Եվրոպական ցուցումներ, որը պաշտպանում է ATEX/ ISO նորմալացման ռիսկերին ենթակա աշխատողներին - EurAsia Conformity	Նոմենկլատուրայի շեմերը n°1413 ATEX 1999/92/CE AEC ստանդարտներ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Գ-2. Հայաստանի Հանրապետության կողմից ստորագրված/վավերացված շրջակա միջավայրի և կենսաբազմազանության պաշտպանությանը վերաբերող միջազգային պայմանագրեր և կոնվենցիաներ

No	Կոնվենցիա կամ արձանագրություն, ընդունման օրն ու վայրը	Ուժի մեջ է մտել	Ստորագրվել է	Վավերացվել է	Մեկնաբանություն
1	Միջազգային նշանակության խոնավ տարածքների, հատկապես՝ ջրլող թռչունների բնադրավայրերի մասին, (Ռամսար, 1971)	1975	1993	Հաստատվել է ՍՍՀՄ կողմից	
2	Կենսաբանական բազմազանության մասին կոնվենցիա (Ռիո դե Ժանեյրո, 1992)	1993	1992	1993	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 1993 թ.-ին
3	Կենսաբանական անվտանգության մասին կարթագենյան արձանագրություն (Կարթագեն, 2000)		2000	2004	
4	Գլիմայի փոփոխության մասին ՄԱԿ-ի շրջանակային կոնվենցիա (Նյու Յորք, 1992)	1994	1992	1993	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 1993 թ.-ին
5	Կիոտոյի արձանագրություն (Կիոտո, 1997)			2002	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 2003 թ.-ին
6	Մեծ հեռավորությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մասին կոնվենցիա (ժնև, 1979)	1983		1996	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 1997 թ.-ին
7	«Անդրսահմանյան համատեքստում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին» կոնվենցիա (Էսպո, 1991թ.)	1997		1996	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 1997 թ.-ին
	«Ռազմավարական էկոլոգիական գնահատման մասին» արձանագրություն (Կիև 2003թ.)		2003		
8	«Արդյունաբերական վթարների անդրսահմանային ազդեցության մասին» կոնվենցիա (Հելսինկի, 1992թ.)	2000		1996	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 1997 թ.-ին
9	«Անդրսահմանային ջրերում արդյունաբերական վթարների անդրսահմանային ազդեցության հետևանքով քաղաքացիական պատասխանատվության և վնասի հատուցման մասին արձանագրություն» (Կիև, 2003)		2003		
10	Անապատացման դեմ պայքարի մասին ՄԱԿ-ի կոնվենցիա (Փարիզ, 1994)	1996	1994	1997	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 1997 թ.-ին

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

No	Կոնվենցիա կամ արձանագրություն, ընդունման օրն ու վայրը	Ուժի մեջ մտել	ԵՍտորագրվել է	Վավերացվել է	Մեկնաբանություն
11	Վտանգավոր թափոնների անդրաահմանային վերահսկման և դրանց տեղափոխման նկատմամբ հսկողության սահմանման մասին կոնվենցիա (Բազել, 1989)	1992		1999	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 1999 թ.-ին
12	Օզոնային շերտի պահպանության մասին կոնվենցիա (Վիեննա, 1985)	1988		1999	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 1999 թ.-ին
13	Օզոնային շերտը քայքայող նյութերի մասին Մոնրեալի արձանագրություն (Մոնրեալ, 1987)	1989		1999	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 1999 թ.-ին
14	«Շրջակա միջավայրի հարցերի առնչությամբ տեղեկատվության հասանելիության, որոշումներ ընդունելու գործընթացին հասարակայնության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին» կոնվենցիա (Օրիուս1998թ.)	2001	1998	2001	
15	Միջազգային առևտրում առանձին վտանգավոր քիմիական նյութերի և պեստիցիդների վերաբերյալ նախնական հիմնավորված համաձայնության ընթացակարգի կիրառման մասին կոնվենցիա (Ռոտերդամ, 1998)		1998	2003	
16	Միջազգային լճերի և անդրսահմանային ջրահոսքերի օգտագործման և պահպանության մասին կոնվենցիա (Շելլինկի, 1992)	1996	1999		
17	Ջրի և առողջության մասին արձանագրություն (Լոնդոն, 1999)		1999		
18	Կայուն օրգանական աղտոտիչների մասին Ստոկհոլմի կոնվենցիա (Ստոկհոլմ, 2001)		2001	2003	
19	Շրջակա միջավայրի փոխակերպման տեխնիկական միջոցների ռազմական կամ այլ կարգի թշնամական օգտագործումն արգելելու մասին կոնվենցիա (ՇՆՆ, 1976)	1978		2001	Վերագրանցվել է ՄԱԿ-ում 2002 թ.-ին
20	Լանդշաֆտների եվրոպական կոնվենցիա (Ֆլորենսիա, 2000)			2004	
21	Համաշխարհային մշակութային և բնական ժառանգության պահպանության մասին կոնվենցիա (Փարիզ, 1972)			1993	
22	Էներգետիկ խարտիայի պայմանագիր (Լիսաբոն, 1994)			1997	
23	Էներգետիկ խարտիայի արձանագրություն Էներգաարդյունավետության և հարակից բնապահպանական ասպեկտների վերաբերյալ (Լիսաբոն, 1994)			1997	
24	Բեռնի կոնվենցիա- Եվրոպայի վայրի բնության և բնական միջավայրի պահպանության մասին Եվրոխորհրդի կոնվենցիա (Բեռն, 1979)	1982	2006		

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Դ. ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

	Օգուտներ	«Զրոյական» կամ «ոչինչ չանել» այլընտրանք	«Գոյություն ունեցող Ջրվեժի ավտորուսային հավաքակայանի վերակառուցում»	«Արշակունյաց պողոտա-Շիրակի փողոց փոխհատման հարևանությամբ ավտորուսային նոր հավաքակայանի կառուցում»
1	Երևանի տրանսպորտային համակարգի բարելավում	Ոչ	Այո/ մասնակի	Այո
2	Երևանի տրանսպորտային միջոցների պակասի/դեֆիցիտի և շարժակազմի ծանրաբեռնվածության հաղթահարում	Ոչ	Այո	Այո
3	Բարելավված սպասարկման որակ	Ոչ	Այո	Այո
4	Ավտորուսի արդյունաբերության աշխատակիցների բարեկեցության բարելավում	Ոչ	Այո/ նոր ավտորուսային հավաքակայանի կառուցումից հետո Ոչ / շինարարության ընթացքում	Այո
5	Տարածաշրջանի օդի որակի բարելավում	Ոչ	Այո	Այո
6	Շինարարության փուլում առկա շարժակազմի ժամանակավոր տեղակայման համար բավարար տարածք	Ոչ	Ոչ	Այո
7	Շինարարական տարածքը մեկուսացնելու և գործող շարժակազմի անվտանգությունն ապահովելու հնարավորություն հին հավաքակայանի շենքերի և կառույցների ապամոնտաժման և քանդման ժամանակ	Կիրառելի չէ	Ոչ	Այո
8	Տարածք առկա և նոր ժամանաձ տրանսպորտային միջոցների շարժակազմի վերջնական տեղակայման համար	Ոչ	Ոչ	Այո

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

9	Խուսափել ծառահատումից	Այո	Ոչ	Ոչ
10	Խուսափել շրջակա սոցիալական համակարգերի վրա բացասական ազդեցությունից	Այո	Ոչ / մասնակի	Ոչ
11	Խուսափել նոր հողատարածքի հատկացման անհրաժեշտությունից	Այո	Այո	Ոչ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե. ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄՆԵՐ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-1. Երևանի քաղաքապետարանի կողմից տրված նախագծման թույլտվություն (Ճարտարապետահատակագծային առաջադրանք)

**Հ Ա Յ Ա Ս Մ Ա Ն Ի Հ Ա Ն Դ Ա Պ Ե Տ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն
Ե Ր Ե Վ Ա Ն Հ Ա Ս Ս Ն Ք
Ն Ա Ն Ա Գ Ծ Մ Ա Ն Թ ՈՒ Ե Ւ Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն
(ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՆՍԱԿԱԳԾՄԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ)**

N 01/18-07/2-19871-249

« 08 » 04 2022թ.

Օբյեկտ	Ավտոբուսների հավաքակայանի կազմակերպման (օբյեկտի անվանումը, կատեգորիա, վերակառուցում, վերանորոգում, ուժեղացում, վերակահեղում, գործառնական նշանակության փոփոխություն)
	«Աշխատանքային նախագիծ» (բարձր ռիսկայնության աստիճանի օբյեկտ IV կատեգորիա) ճակագրային փաստաթղթերի մշակման համար (հավերժ բնորոշումը, հզորությունը, փակայնության աստիճանը (կատեգորիան), ճակագրանոցի փոփոխումն է այն)
Գտնվելու վայրը	Շենգավիթ վարչական շրջան, Շիրակի փողոց 2/42, 2/43, 2/44 և Արշակունյաց պողոտա 284/21, 284/22 (վարչական շրջանը, փողոցը, շենքի համարը, հողամասի ծածկագիրը)
Կառուցապատող	«Երևանի կառուցապատման ներդրումային ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» կազմակերպություն ՀՈԱԿ/Երևան համայնք/ (թ.Երևան, Բուզանդի 1/3, հեռախոս՝ 010-52-09-74) (կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, սպասարկողը, բնակչության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)
Առաջարկանքի տրամադրման հիմքը	Կառուցապատողի հայտը, անչարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման հ.հ.01022022-01-0068, 22122021-01-0236, 23122021-01-0193, 22122021-01-0433, 22122021-01-0452 վկայականները, նախագծի էքսպլիցիտ առաջարկը: (կառուցապատման մատակարար ՀՀ օրենսդրությանը սահմանված կարգով հողամասի տրամադրման, անչարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթեր)
Առաջարկանքի գործողության ժամկետը	Երեք տարի

(22 կառավարության 19 մարտի 2015 թվականի N 596-Ն որոշման N1 հավելվածի 31-րդ կետի համապատասխան)

1. Հողամասը գտնվում է	Ն Ա Ն Ա Գ Ծ Վ ՈՂ Հ ՈՂ Ա Մ Ա Մ Ի Բ Ն ՈՒ Թ Մ Գ Ի Ր Ը (առտվանելով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտագրումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ պիեմայով՝ Մ 1:500)
	Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի, գործարանական նշանակությունը՝ հասարակական կառուցապատման, գրանցված իրավունքի տեսակը՝ սեփականություն, կադաստրային ծածկագիրը՝ 01-011-0355-0095, 01-011-0355-0093, 01-011-0340-0034, 01-011-0252-0032, 01-011-0355-0094: (հողամասի գիրքը բաղադասչակայան միջավայրում, դրա նպատակային և գործառնական նշանակությունը)

2. (*) Հողամասի չափերը	0,041167հա, 0,039313հա, 12,085535հա, 0,028219հա, 0,004395հա: (հողամասի սահմանների կողովանշային նշանաբաններ, մակերեսը, (հա)

3. Հողամասի առկա վիճակը	Չկառուցապատված ազատ տարածք:
	(անիսիքի բնորոշումը, շենքերի (այլ թվում՝ քանդման ենթակա) առկայությունը (օգտագործումը, նշանակությունը, ներկայությունը, շինարարական նյութերը և այլն), կամապատասխան, բարեկարգումը և այլն)

4. (*) Տրամապտրային պայմանները	Շիրակի փողոց, Արտաշատի խճուղի: (ճամայարների առկայությունը, երկաթուղային տրամապտրային մուտքամուկները և այլն)

5. (*) Իճեմներկան ցանցեր և սարքավորումներ	Նախագծվող և կից տարածքներով սցենդո ինժեներական գծեր և հարորդակցություններ: (ճամայարները, կապիտալից ինժեներական ցանցեր, ինժեներատրամապտրային ներկայացվածքները և այլ օբյեկտների մկատմամբ սահմանափակումները, այլ թվում՝ սերվիտուտները)
	(կոստի, գազամատակարարում, սառը ջրի մատակարարում, էլեկտրամատակարարում, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր)

6. (*) Կից հողամասեր	Անբարեկարգ տարածքներ, հասարակական նշանակության շինություններ: (կից հողատեղումների անվանումը և դրանց սահմանները՝ համաձայն ներկայացված պիեմայի)

7. Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ)	Առկա չէ: (ուշարձանի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)

8. (*) Հատակագծային սահմանափակումներ	Չկա: (տեղանքում գործող արտադրական, պաշտպանվող օբյեկտների, ինժեներատրամապտրային ներկայացվածքները և այլ օբյեկտների մկատմամբ սահմանափակումները, այլ թվում՝ սերվիտուտները)
	(առտվանելով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտագրումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ պիեմայով՝ Մ 1:500)

9. Ճարտարապետահատակագծային պահանջներ	Մշակել Շիրակի փողոց 2/42, 2/43, 2/44 և Արշակունյաց պողոտա 284/21, 284/22 հասցեների հողամասերում ավտոբուսների հավաքակայանի կազմակերպման աշխատանքային նախագիծ անչարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման հ.հ.01022022-01-0068, 22122021-01-0236, 23122021-01-0193, 22122021-01-0433, 22122021-01-0452 վկայականներում ամրագրված հողամասերի սահմաններում: (կից ՀՀ օրենսդրության և նորմոլոգիայի համակարգում փաստաթղթերի պահանջները, սակայն բաղադասչակային վարչային կառուցվածքները հողամասերի կազմավորման (կազմավորված) բաղադասչակային միջավայրի պահանջները)

9.1. (*) Օբյեկտի հենավորությունը կարմիր գծից (մետր)	---

9.2. (*) հենավորությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր)	---

9.3. Թույլատրելի բարձրությունը (մետր)	Շինությունները նախատեսել մինչև երեք հարկանի, առավելագույն բարձրությունները՝ մինչև 15մ, տարածքի վերին հատակագծային նիշից: (սահմանային հարկայության բարձրությունը գերազանցող շենքերի և շինությունների նախագծման դեպքում՝ ՀՀԵ.Ո-6.202008 «Մայակայան շինարարության նախագծման երրորդ» շինարարական կործնող սահմանված պահանջների ապահովում (նասուկ նաշխարկային մետրեր, սկանայնայնության բարձրացման միջոցառումներ և այլն)

9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը	--- (կառույցի (կառույցների) բնիկմուտք մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)

9.5. կառուցապատման տոկոսը	--- (կառուցապատվող (ամջվանելի) տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով) (%)

9.6. կամապատման տոկոսը	--- (կամապատման տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով) (%)

9.7. այլ պահանջներ	Ավտոբուսների հավաքակայանի կազմակերպման նախագիծում նախատեսել ավտոբուսների վճարման կայան, անցակետեր, վարչական և տեխնիկական սպասարկման շենքեր, ավտոբուսների բաց/հեղարկվող և եսև/ փակ/ կայանատեղեր, հեղարկվող և նախատեսել հեղուկ վառելիքի և գազի լիցքավորման կայան/հեղարկվող է՝ Ա.Գ.Լ.Ճ.Կ.-ի, էկետրաէներգիայան, կաթսայատուն, գործունեությունը սպասարկվող այլ շինություններ:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

. Նախագիծը մշակել, հաշվի առնելով ՀՀ ոստիկանության «Ճանապարհային ոստիկանություն» ծառայության, ՀՀ քաղաքաշինության, տեխնիկական և ինժեներական անվտանգության տեսչական մարմնի ղեկավարի, ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի, Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարի /Ա.Գ.Լ.Ճ.Կ.-ի նախատեսման պարագայում՝ նաև «Գազարտմ Արմենիա» ՓԲԸ-ի/ նախապես տրված գրություններում նշված պահանջները, ապահովելով տվյալ գործառնական նշանակության շինությունների համար նախատեսված նորմատիվատեխնիկական պայմանները:

. Հաստակագծային լուծումները մշակել համաձայն պատվիրատուի առաջադրանքի, հաշվի առնելով նորմատիվային և տեխնոլոգիական պահանջները:

10. Հողամասում գտնվող շենքերի և շինությունների քանդման կամ տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների հերթակառուցությունը	
11. Մտորգեմտյա, կիսանկուղի և ասաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները	
12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ	Պահանջներ գոյություն ունեցող և նախագծվող ենթակառուցվածքների ու ցանցերի նկատմամբ
12.1. (*) Զրամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրամատակարարում	Կցվում է (համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)
12.2. (*) Էլեկտրամատակարարում	Կցվում է (համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)
12.3. (*) Գազամատակարարում	Կցվում է (համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)
12.4. (*) Էլեկտրոնային հաղորդակցության մատակարար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադիրը	----- (համաձայն ՀՀ կառավարության 19 մարտի 2015 թվականի N 596-Ն որոշման N 1 հավելվածի 57-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված էլեկտրոնային տվյալների)
12.5. թույլ հոսանքներ	
12.6. արքահանություն	
13. Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում	Կազմակերպել տարածքի ջրահեռացում: (նվազագույն կազմակերպման, ջրանեղման, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)
14. Բարեկարգում	Կատուցապատմից ազատ տարածք բարեկարգել, կանաչապատել, հնարավոր պարսպապատել /ցանկապատել/ (ամբողջությամբ պլանավորման վերաբերյալ պահանջները, կանաչապատում, ճարտարապետական վոլոք մեք, ցանկապատում, գովազդ և այլն)
15. Շինարարական նյութեր	Մետաղ, ապակի, քար, բարձրորակ սվաղ, երեսպատման և այլ շինարարական նյութեր: (շինարարական նյութերի օգտագործման վերաբերյալ առաջադրությունները)
16. Պաշտպանական կառույցներ	----- (արտակարգ իրավիճակներում մարկանց օրինակների պաշտպանության միջոցառումները)
17. Հակահրդեհային պահանջներ	Նախատեսել հակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցներ: (հակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցառումները)
18. Համաձայնագրերի և բնակչության սակավաշարժ խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ	Նախատեսել հաշմանդամների և ՔԱՄ-երի կենսագործունեության ապահովման ուղղված միջոցառումներ՝ նախագծումը (սարքավորման և կանաչապատման ընտրությունը) կատարելով ՀՀԸՆ IV-11.07.01-2006 (ՄՄՆ 3.02-05-2003) «Շենքերի և շինությունների մատչելիությունը բնակչության սակավաշարժ խմբերի համար» շինարարական նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջների համապատասխան:
19. Շրջակա միջավայրի պահպանում	Ապահովել շրջակա միջավայրի պահպանման միջոցառումներ: (շրջակա միջավայրը վտանգավոր ազդեցությունից քայքայելու միջոցառումները)
20. Շինարարության կազմակերպում	Մշակել շինարարական աշխատանքների կազմակերպման նախագիծ՝ նկատի ունենալով ՀՀ կառավարության 12.04.2001թ. հ.286 որոշմամբ հաստատված կարգի 44-րդ կետի «ԺԲ» ենթակետի և 44.1 կետի պահանջները, ինչպես նաև՝ Երևան քաղաքի ավագանու 16.03.2012թ. հ.405-Ն որոշմամբ սահմանված լրացուցիչ պայմանները: (առաջարկություններ շինարարության հետ կապված անբարենպաստ ազդեցության քայքայում, քաղաքային տնտեսության և տրանսպորտի անվտանգ աշխատանքի ապահովման վերաբերյալ)
21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը	Երեք տարի, մեկ փուլով՝ «Աշխատանքային նախագիծ»: (Ընդունվել են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)
22. Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ	Լ Բ Ա Տ Ո Ւ Ց Ի Չ Պ Ա Ց Մ Ա Ն Ն Ե Ր Ը ՀՀ կառավարության 19.03.2015թ. N 596-Ն որոշման հավելված N 2-ի համաձայն՝ պետական համալիր փորձաքննություն:
23. Միջանկյալ համաձայնեցում	ՀՀ քաղաքաշինության, տեխնիկական և ինժեներական անվտանգության տեսչական մարմնի և ՀՀ Ոստիկանության «Ճանապարհային ոստիկանություն» ծառայության հետ: (Իրավաւ. մարմնի կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության նախատեսված դեպքերում շահագրգիռ մարմինների հետ՝ էտիկային նախադի նախնական համաձայնեցում, կցվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման հնարավորությունը՝ ՀՀ կառավարության 19 մարտի 2015 թվականի N 596-Ն որոշման N 1 հավելվածի 87-րդ կետով նախատեսված դեպքում)
24. Հասարակական քննարկումներ	(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը սահմանված դեպքերում և կարգով)
25. Համաձայնեցումներ	• Համաձայնեցումներ Երևանի քաղաքապետի հետ:
26. Փոստային բաժանորդային պահարանների տեղադրում	----- (կցվում են տվյալ օբյեկտի համարայնագրման օբյեկտը սահմանված պահանջները՝ նույնպես պահանջարկի ու քանակի պահանջարկի և այլ լրացրված մարմինների հետ, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 19 մարտի 2015 թվականի N 596-Ն որոշման N 1 հավելվածի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական ենթակառուցվածքի սեփականատեր (օգտագործողի) հետ)
27. Այլ պայմաններ	Նախագծի կազմել և բովանդակությունը համապատասխանեցնել ՀՀ կառավարության առերթը քաղաքաշինության պետական կոմիտեի նախագահի 11.09.2017թ. «Բնակելի, հասարակական, արտադրական շենքերի և շինությունների նախագծային փաստաթղթերի կազմը և բովանդակությունը սահմանող կանոնները և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 29.11.2006թ. հ.273-Ն հրամանն ուժի կորցրած ճանաչելու մասին» հ. 128-Ն որոշմամբ հաստատված դրույթներին:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ՝

ՀՐԱՉՅԱ ՍԱՐԳՅԱՆ

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-2. Երևանի Քաղաքապետարանի նախնական համաձայնությունը նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՀՀ, 0015, ք. Երևան, Արգիշտիի 1.

№ 17/63861

« 02 » 06 2021 թ.

Երևանի քաղաքապետարանի
«Երևանի կառուցապատման ներդրումային
ծրագրերի իրականացման գրասենյակ»
ՀՈԱԿ-ի տնօրենի տեղակալ
տիկին Ն.Մարտիրոսյանին

Հարգելի տիկին Մարտիրոսյան

Ի պատասխան Ձեր 21.05.2021թ. հ. 38/02-125ել գրության հայտնում եմ, որ Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի բնապահպանության վարչությունը Երևան քաղաքում ավտոբուսային հավաքակայանների կառուցման/վերակառուցման նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ 27.05.2021թ-ին տեղի ունեցած 1-ին հանրային քննարկմանն ապահովել է համայնքի ներկայացուցչի մասնակցությունը և տալիս է նախնական համաձայնություն:

Առաջարկում ենք նախնական գնահատման հայտում ներառել.

- շինարարական հրապարակների պարսպապատման, շինարարական հրապարակից դուրս եկող ավտոմեքենաների անվադողերի լվացման պահանջները.
- հանրային քննարկման ժամանակ բարձրացված հարցադրումները:

Միաժամանակ, տարածքի կանաչապատման աշխատանքներն իրականացնել համաձայն աշխատակազմի բնապահպանության վարչություն ներկայացված և հաստատված կանաչապատման նախագծի:

Հարգանքով՝

Աշխատակազմի բնապահպանության
վարչության պետ

Գ. Նախչանյան

Կատ.՝ Գ. Նավասարդյան
Հեռ. 011-514-188

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-3. Երևանի Արշակունյաց պողոտա և Շիրակ փողոցի հասցեներում ավտոբուսային հավաքակայանի անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման վկայականներ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎԿԱՅԱԿԱՆ
ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 1 փետրվարի 2022 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

- 1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)**
ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ
- 2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ**
Երևան, Շենգավիթ Շիրակի փողոց 2/42 հողամաս
- 3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ**
Համայնքի ղեկավարի որոշում 07.12.2021թ. թիվ 4312-Ա
- 4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ**
Կադաստրային ծածկագիրը՝ 01-011-0355-0095
Մակերեսի չափը (հա)՝ 0.041167
Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի
Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Հասարակական կառուցապատման
Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 01022022-01-0068, գաղտնաբառ՝ IQXVRMBMIAP1

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 1/2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի
կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 22 դեկտեմբերի 2021 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Երևան, Շենգավիթ Շիրակի փողոց 2/43

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Համայնքի ղեկավարի որոշում 07.12.2021թ թիվ 4312-Ա

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 01-011-0355-0093

Մակերեսի չափը (հա)՝ 0.039313

Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Հասարակական կառուցապատման

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 22122021-01-0236, գաղտնաբառ՝ VBWPKE3AGCBV

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՀԱՅԿ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Ձբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի գլխավոր ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 22122021-01-0236, գաղտնաբառ՝ VBWPKE3AGCBV

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

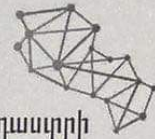

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի
կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 23 դեկտեմբերի 2021 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

Երևան համայնք

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Երևան, Շենգավիթ Շիրակի փողոց 2/44

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Համայնքի ղեկավարի որոշում 07.12.2021թ թիվ 4312-Ա

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 01-011-0340-0034

Մակերեսի չափը (հա)՝ 12.085535

Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Հասարակական կառուցապատման

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 23122021-01-0193, գաղտնաբառ՝ YFDSEARMHU3H

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Սույն վկայականը հանդիսանում է N 22122021-01-0436 վկայականի ուղղված տարբերակը:

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ԱՐՏԱԿ ԻԱԶԱՏՐՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 23122021-01-0193, գաղտնաբառ՝ YFDSEARMHU3H

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

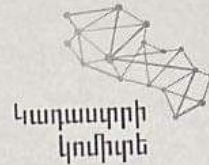
ԱՏՏԱՍՏՈՒԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏԱՄԱՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի
կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 22 դեկտեմբերի 2021 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Երևան, Շենգավիթ Արշակունյաց պողոտա 284/21

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Համայնքի ղեկավարի որոշում 07.12.2021թ. թիվ 4312-Ա

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 01-011-0352-0032

Մակերեսի չափը (հա)՝ 0.028219

Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Հասարակական կառուցապատման

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 22122021-01-0433, գաղտնաբառ՝ LZ6CNFGHYHUK

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՏԱԹԵՎԻԿ ԶԱՔԱՐՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 22122021-01-0433, գաղտնաբառ՝ LZ6CNFGHYHUK

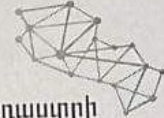
Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՅՄԱՆ

Կադաստրի կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 22 դեկտեմբերի 2021 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Երևան, Շենգավիթ Արշակունյաց պողոտա 284/22

3. ԳՐԱՆՅՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Երևանի քաղաքապետի 07/12/2021թ. N 4312-Ա որոշում

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 01-011-0355-0094

Մակերեսի չափը (հա)՝ 0.004395

Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Հասարակական կառուցապատման

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 22122021-01-0452, գաղտնաբառ՝ ADBYHZV2L6RE

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ԳԱՅԱՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 22122021-01-0452, գաղտնաբառ՝ ADBYHZY2L6RE

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 2/2

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-4. Սանիտարական գոտու վերաբերյալ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի կողմից տրված բացատրագիր

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
Ն Ա Խ Ա Գ Ա Յ

0010, ք. Երևան, Հանրապետության հրապարակ, Կառավարական տուն 3
www.minurban.am, E-mail: info@minurban.am

----- N -----

Երևանի քաղաքապետ
պարոն Հայկ ՄԱՐՈՒԹՅԱՆԻՆ

2021 թվականի ապրիլի 28-ի
N 01/38-9594 գրություն

Հարգելի պարոն Մարության

Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի Տրանշ 1-ի շրջանակներում նախատեսվող ավտոբուսային հավաքակայանների համար ՍՆ 245-71 «Արդյունաբերական ձեռնարկությունների նախագծման սանիտարական նորմերով» (այսուհետ՝ Սանիտարական նորմեր) սահմանված սանիտարապաշտպանիչ գոտիները հատուկ միջոցառումների իրականացման դեպքում փոքրացնելու վերաբերյալ հայտնում եմք.

Սանիտարական նորմերի 8.4 (Դաս IV) կետի համաձայն ավտոմոբիլների սպասարկման ձեռնարկությունների (բեռնատարների, ինչպես նաև քաղաքային ավտոբուսների) համար նախատեսվում է 100մ սանիտարապաշտպանիչ գոտի:

Համաձայն Սանիտարական նորմերի 2.9 կետի՝ սանիտարապաշտպանական գոտու չափերը կարող են փոքրացվել.

- եթե արտանետումների մաքրումից հետո մնացած վնասակար նյութերի մթնոլորտում ցրվածությունը հաշվարկելու, արտադրական գործընթացները բարելավելու և այլ միջոցառումների արդյունքում հաստատվի, որ բնակավայրերի մթնոլորտային օդում վնասակար նյութերի պարունակությունը չի գերազանցի Սանիտարական նորմերի 9-րդ բաժնում նշված սահմանային թույլատրելի կոնցետրացիաների (խտությունների) արժեքը,

- եթե ակուստիկ հաշվարկի արդյունքում որոշվի, որ բնակելի տարածքում աղմուկի մակարդակը չի գերազանցի Սանիտարական նորմերի 13-րդ բաժնում նշված թույլատրելի մակարդակը,

Շրջակա միջավայրի նախնական գնահատման հայտ

- եթե բնակավայրի տարածքում թրթռման, ուլտրաձայնի, ռադիոհաճախականությունների էլեկտրամագնիսական ալիքների, ստատիկ էլեկտրականության և իոնացնող ճառագայթման մակարդակները չեն գերազանցում սահմանված նորմերը:

Հարգանքով՝

X

Արմեն ՂՈՒԼԱՐՅԱՆ

Շինարարության և գիտատեխնիկական
նորմավորման վարչության պետ
Ռուզան Ադամյան 011 621 804

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե- 5. Նախագծման խորհրդատուի դիմումը «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ին՝ ջրամատակարարման և կոյուղու տեխնիկական պայմանի տրամադրման համար

ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

Հասցե՝ ք. Երևան, Ջեյմս Բրայս 19/1
Հեռախոս՝ + 374 11 584404
Էլ. փոստ՝ richard.thadani@egis.fr
Օրագրի No՝ 130115L

Ում՝ «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի գլխավոր տնօրեն
տիկին Մարիաննա Շահինյանին

Պատճենը՝ «ԵՎՆ ՕԻԳ» -ի ծրագրի ղեկավար
տիկին Նորա Մարտիրոսյանին
«ԵՎՆ ՕԻԳ» -ի
տեխնիկական մասնագետ
պարոն Վարդան Վարապետյանին

Գրություն՝ ARM/130115L/2021/691

26-ը հունվարի, 2021թ.

Թեմա՝ Տեխնիկական պայմանի տրամադրում

Կոնտակտային անձ՝
Հեռախոս՝
Էլ. փոստ՝

Արա Մարգարյան
+374 98 636303
ara.margaryan93@gmail.com

Նախարարող գրություններ՝

առկա չեն

Հարգելի՛ տիկին Շահինյան,

Հայտնում եմ Ձեզ, որ մեր ընկերությունը Երևանի քաղաքապետարանի պատվերով իրականացնում է Երևան քաղաքի Արշակունյաց պող. – Շիրակի փ. խաչմերուկի մոտ նախատեսվող ավտոբուսների հավաքակայանի նախագծման նախաձեռնումները փաստաթղթերի մշակման աշխատանքները:

Նշված հավաքակայանի տարածքում ավտոգազալիցքավորման կայանի հակահրդեհային հիդրանտների համար խնդրում եմ տրամադրել ջրամատակարարման տեխնիկական պայման՝ համաձայն ներքոհիշյալ տվյալների.

1. Հրդեհաշիջում
ա) արտաքին՝ 20լ/վրկ
բ) ներքին՝ 10լ/վրկ
գ) պահանջվող ճնշումը՝ 25մ

2. Տնտեսական-խմելու ջուր՝ 12լ/վրկ

Մոդիր՝ նախատեսվող հավաքակայանի տեղադիրքը

Հարգանքով,

Ռիչարդ Տոդոմյան
«Էգիս Ինտերնեյշնլ» ընկերության
հայաստանյան մասնաճյուղի տնօրեն

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-6. «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի կողմից տրված ջրամատակարարման և կոյուղու տեխնիկական պայման

«Էզիս Ինժեքնեշնլ» ընկերություն
ուկուրեն Ռիչարդ Տադանիին
/հասցեն՝ ք. Երևան, Ջեյմս Բրայս 19/1/

« 05 » Տպագրված 2021թ.
N ՎՊ/1108/21

Առարկան՝ Տեխնիկական պայմանի տրամադրում

Հարգելի պարոն Տադանի,

Ի պատասխան Ձեր 22/04/2021թ. թիվ ARM/130115L/2021/706 գրության՝ ներկայացվում է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերության կողմից մշակված ջրամատակարարման և ջրահեռացման նախագծման տեխնիկական պայմանը ՎՊ2107/2021: Դրա հիման վրա անհրաժեշտ է համապատասխան լիցենզիա ունեցող կազմակերպությունում պատվիրել նախագծման նախահաշվային փաստաթղթերի առնվազն 2 փաթեթ՝ և մյուս կոմունալ ծառայություններ մատուցող ընկերությունների հետ համաձայնեցնելուց հետո, այն «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերության կողմից հաստատելու և միացման նախահաշիվ ստանալու նպատակով, ներկայացնել ընկերության Շահագործման տնօրինություն՝ հետևյալ հասցեներից որևէ մեկով:

- 1. ք. Երևան, Բեռնակիրների 85/1
- 2. ք. Վայք, Շինարարների 15

Հաստատված նախագծման նախահաշվային փաստաթղթերի 1 բնօրինակ փաթեթը պահվելու է ընկերությունում:

Տեղեկացնում եմ նաև, որ նոր համակարգի կառուցման աշխատանքները սկսելուց առաջ հարկավոր է այդ մասին տեղեկացնել 1-85, 011 300185 հեռախոսակենտրոնի միջոցով:

Հողային աշխատանքները սկսելուց առաջ անհրաժեշտ է տեղական ինքնակառավարման մարմնից ստանալ շինարարական աշխատանքների կատարման թույլտվություն:

Նոր համակարգի կառուցման տեխնիկական հսկողություն իրականացնելու նպատակով հարկավոր է դիմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքաշինության պետական կոմիտեի կողմից քաղաքաշինության բնագավառում շինարարության որակի տեխնիկական հսկողություն իրականացնելու համար լիցենզավորված կազմակերպության, որոնց ցանկը հրապարակված է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերության պաշտոնական կայքում, օգտվել վերջինիս ծառայություններից և «Վեոլիա Ջուր» ՓԲ ընկերություն ներկայացնել կառուցված օբյեկտի վերաբերյալ կից ցանկում նշված փաստաթղթերը՝ ընկերության կողմից միացման աշխատանքներ կատարելու, առևտրային հաշվառքի սարք տեղակայելու և Ձեզ հետ Խմելու ջրի մատակարարման և ջրուիեռուցման /կեղտաջրերի մաքրման/ ծառայությունների մուտուցման պայմանագիրը կնքելու կամայ:

Ընկերության ժամանակ հարկ եմ համալսում նշել, որ կառուցված նոր համակարգի սեփականության իրավունքի Հայաստանի Հանրապետության անհատույց հանձնումն իրականացվելու է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Առդիր՝ 2 թերթ:

Հարգանքով՝

Մանուկյան

Ֆյուսավա անտրեն
Մ. Եռնիկյան

Պատասխանատու՝
Լ. Մարտիրոսյան

Մարտիրոսյան

ՀՀ, ք. Երևան, 375025, Արսլանյան 66ա
Դեռ.՝ 1-85, 0-800-00-185, 011-300-185
Էլ. փոստ՝ office@vjur.am
Վեբ-էջ՝ www.veolia.am

RA, Yerevan, 375025, Str. Abovyan 66a
Tel.: 1-85, 0-800-00-185, 011-300-185
E-mail: office@vjur.am
Web site: www.veolia.am

Մանուկյան

Նախնական գնահատման հայտ

«Հաստատում եմ»
Արտադրատեխնիկական բաժնի պետ՝
Ա. Մարտիրոսյան
«03» 05 2021թ.

Տեխնիկական պայման ՎՋ ՆՕՅ /2021 (Ջրամբացման և/կամ/ ջրահեռացման նախագծման)

ք. Երևան Արշակունյաց պողոտայի
և Շիրակի փողոցի խաչմերուկ

«Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմ» ՀՀՀ

099051932
Հեռախոսահամար

Նախնական գնահատման հայտ

Համակարգ	Ջրամատակարարում	Ջրահեռացում	Հեղեղատար	Հրդեհաշիջում
Կոմունիկացիայի գտնվելու վայրը	Շիրակի փողոց	Շիրակի փողոց	Շիրակի փողոց	
Գործող խողովակի տրամագիծը, ճնշումը, տեսակը	d=250մմ, P=1.6մթն. ս/էք.	d=1000մմ	d=600մմ	
Միացման կետի տեղը	Շիրակի փողոցով անցնող ջրագծից	Շիրակի փողոցով անցնող կոլտատարին	Շիրակի փողոցով անցնող հեղեղատարին	
Միացման տրամագիծը	Համաձայն միասզծի			
Ջրաչափի տրամագիծը, դասը և տիպը				
Այլ պահանջներ	Ջրաչափակամ հանգույցի համար կառուցել դիտահոր	Կոյուղագծի միացման կետում կառուցել դիտահոր	Հեղեղատարի միացման կետում կառուցել դիտահոր	1. Հրդեհաշիջումը մախատեսել համաձայն ՀՀՇՆ 2.04.02-84 շին. նորմերի և կանոնների 2. Հիդրամտի տեղադրման դեպքում կառուցել դիտահոր
Ջրամատակարարման գրաֆիկ	Շուրջօրյա			

Կառուցման աշխատանքները կատարելու համար անհրաժեշտ է տվյալ ոլորտում լիցենզավորված կազմակերպությանը պատվիրել միասզծամախահաշվային փաստաթղթերի կազմում և դրանք համաձայնեցնել «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի հետ:

Կառուցման աշխատանքների տեխնիկական հսկողությունը, դիմողի հայեցողությամբ, իրականացնում է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ն կամ ընկերության պաշտոնական կայքում հրապարակված ցանկում ընդգրկված կազմակերպությունը՝ դիմողի հաշվին: Կառուցված նոր համակարգի միացումը ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգին իրականացնում է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ՝ դիմողի հաշվին:

Մույն տեխնիկական պայմանը ուժի մեջ է 1 (մեկ) տարի՝ գրանցման օրվանից սկսած, այն ենթակա է երկարացման մինչև տեխնիկական պայմանի ժամկետի ավարտը՝ դիմողի կողմից ներկայացրած դիմումի հիման վրա:

Կառուցման ընթացքում, հողային աշխատանքներն իրականացնելիս, անհրաժեշտ է ձեռք բերել տվյալ համայնքի ղեկավարի, այլ իրավասու և/կամ շահագրգիռ մուրհիմների կամ անձանց քուլտիվությունները և/ կամ համաձայնությունները:

«Հարավ» տեղամասի պետ՝

Ա.Բուդաղյան

Ինժեներական խմբի պատասխանատու՝

Ա.Կարապետյան

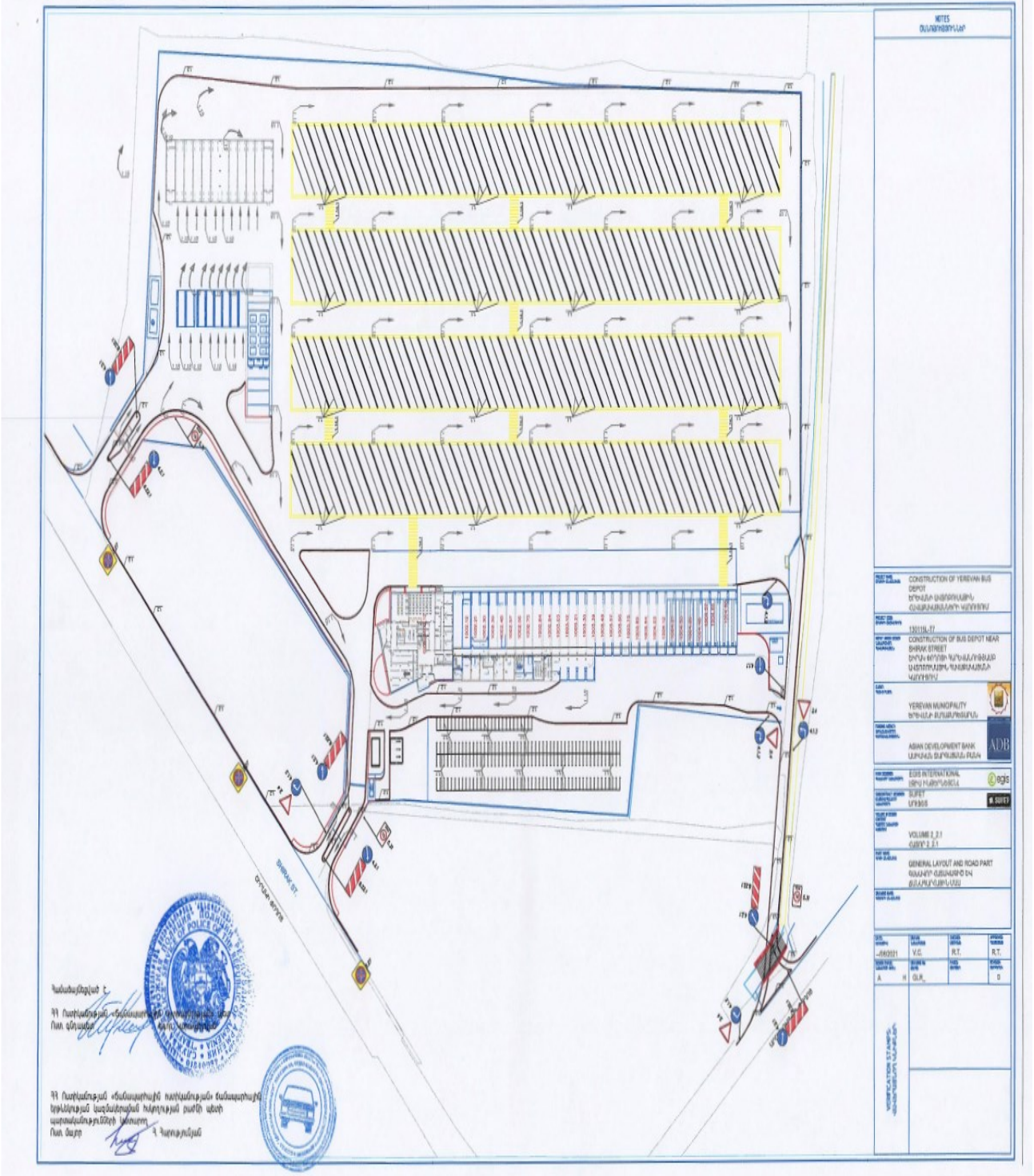
Կատարող՝

Դ.Ասրսեղյան

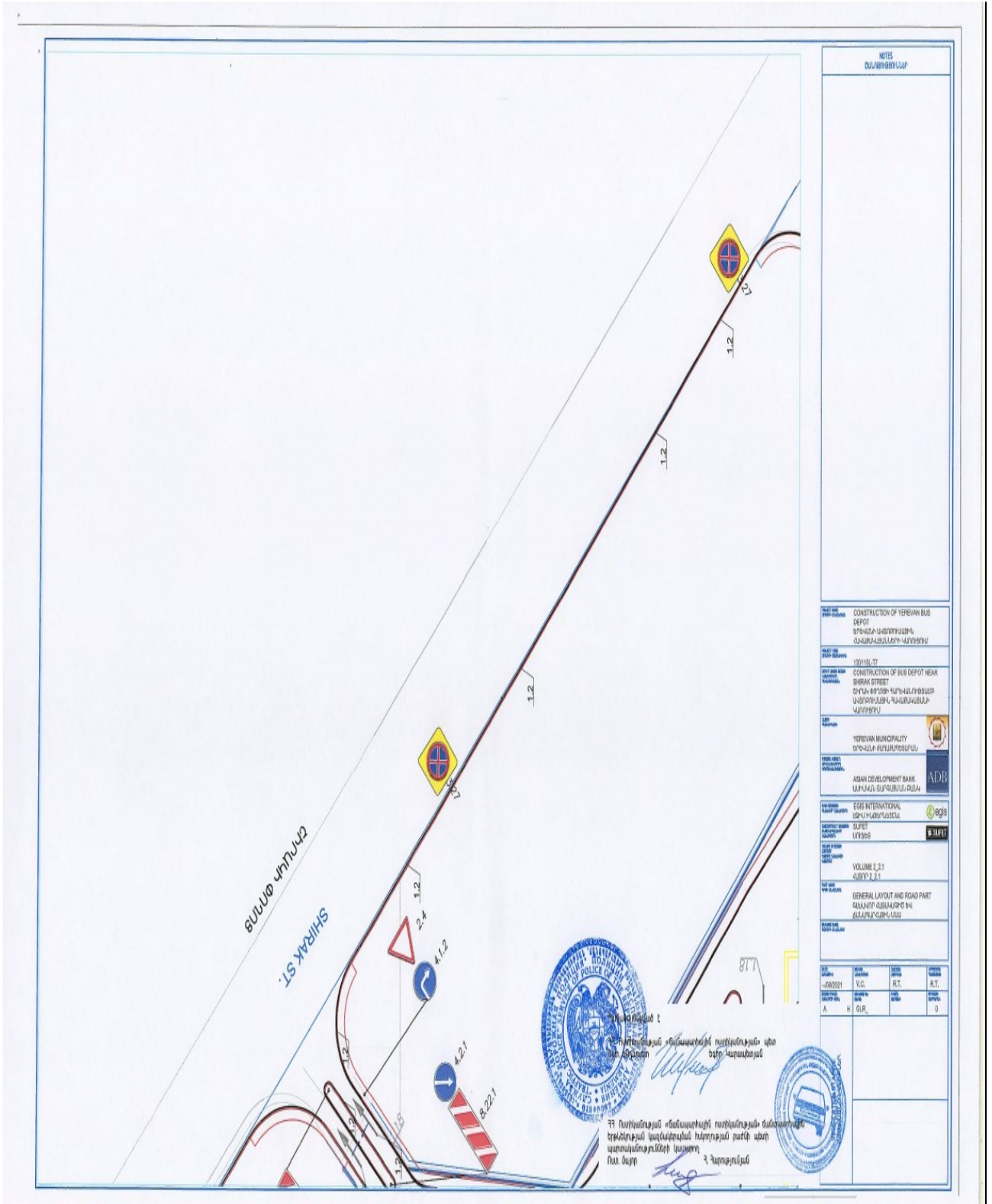
Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-7. ՀՀ ճանապարհային ոստիկանության կողմից հաստատված ավտոբուսային հավաքակայանի երթևեկության կառավարման պլան

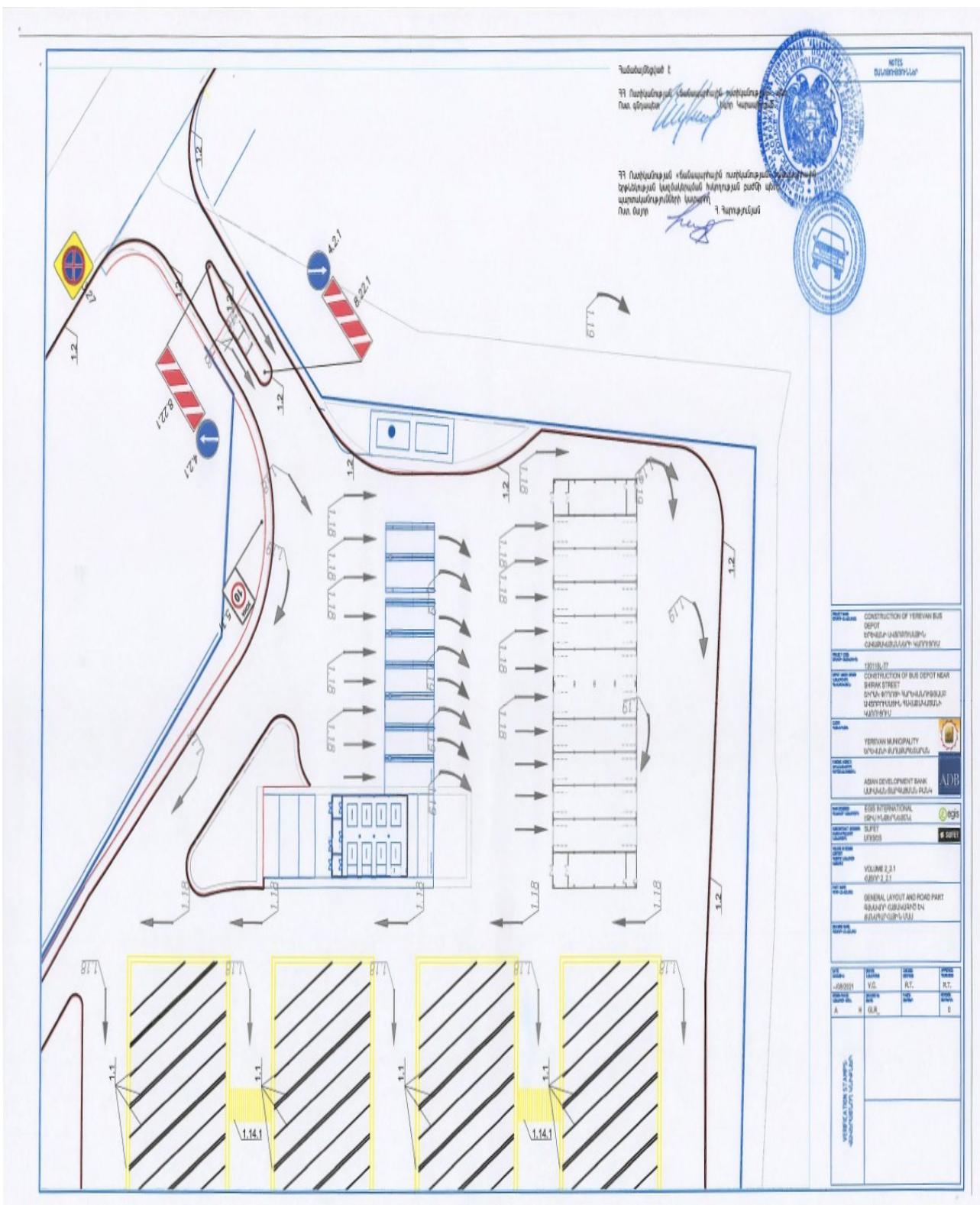

Նախնական գնահատման հայտ

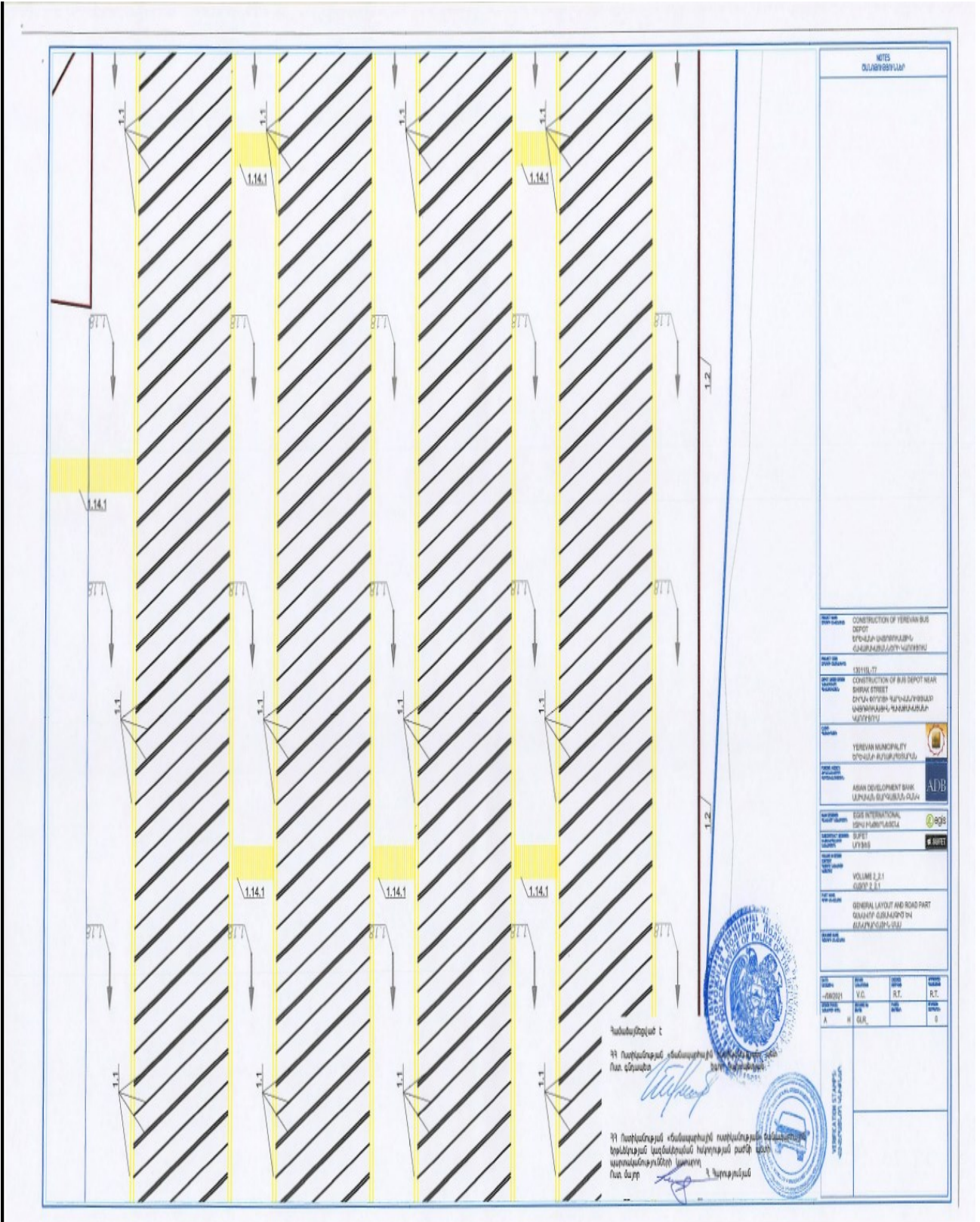

Նախնական զնահատման հայտ

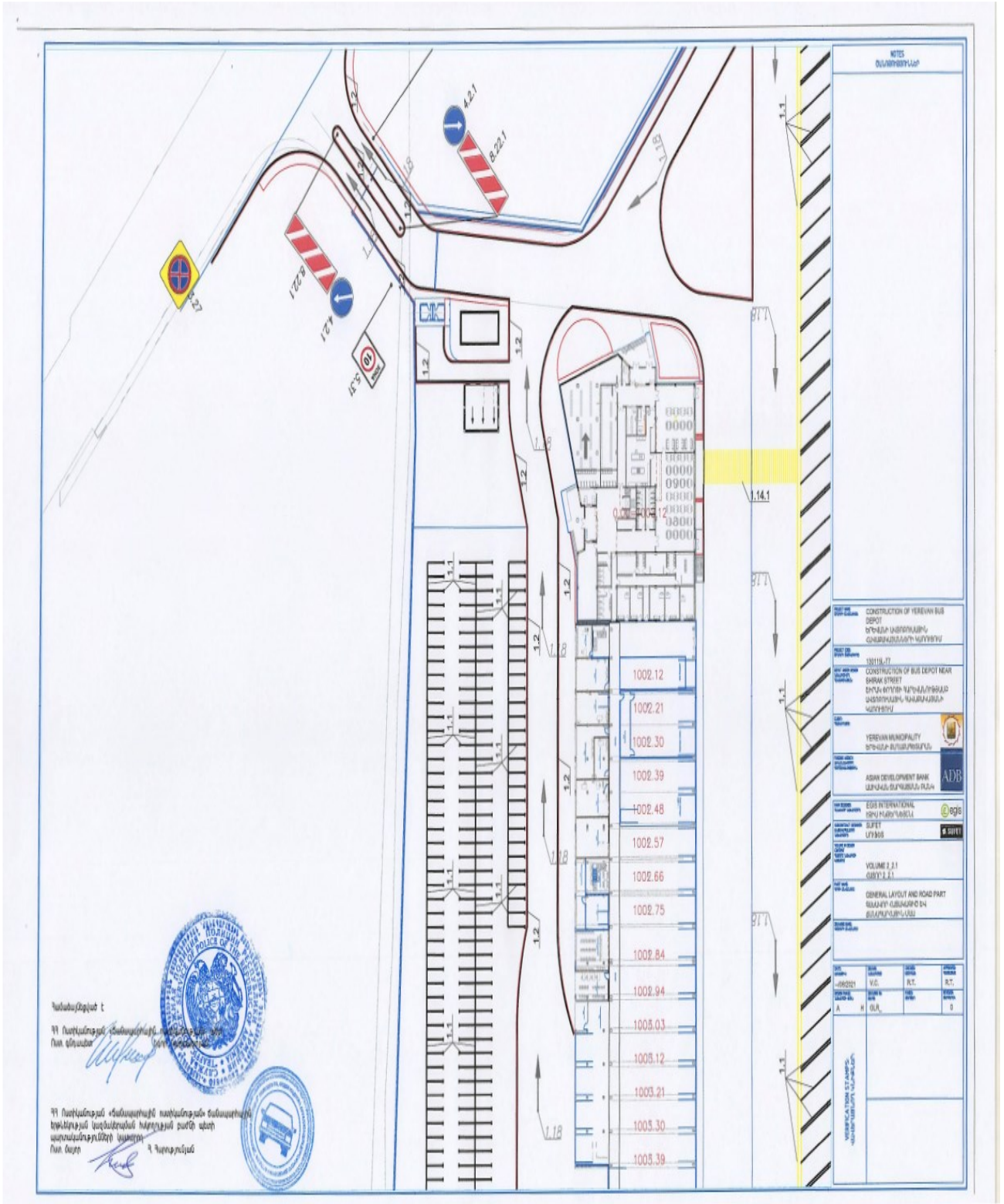

Նախնական գնահատման հայտ

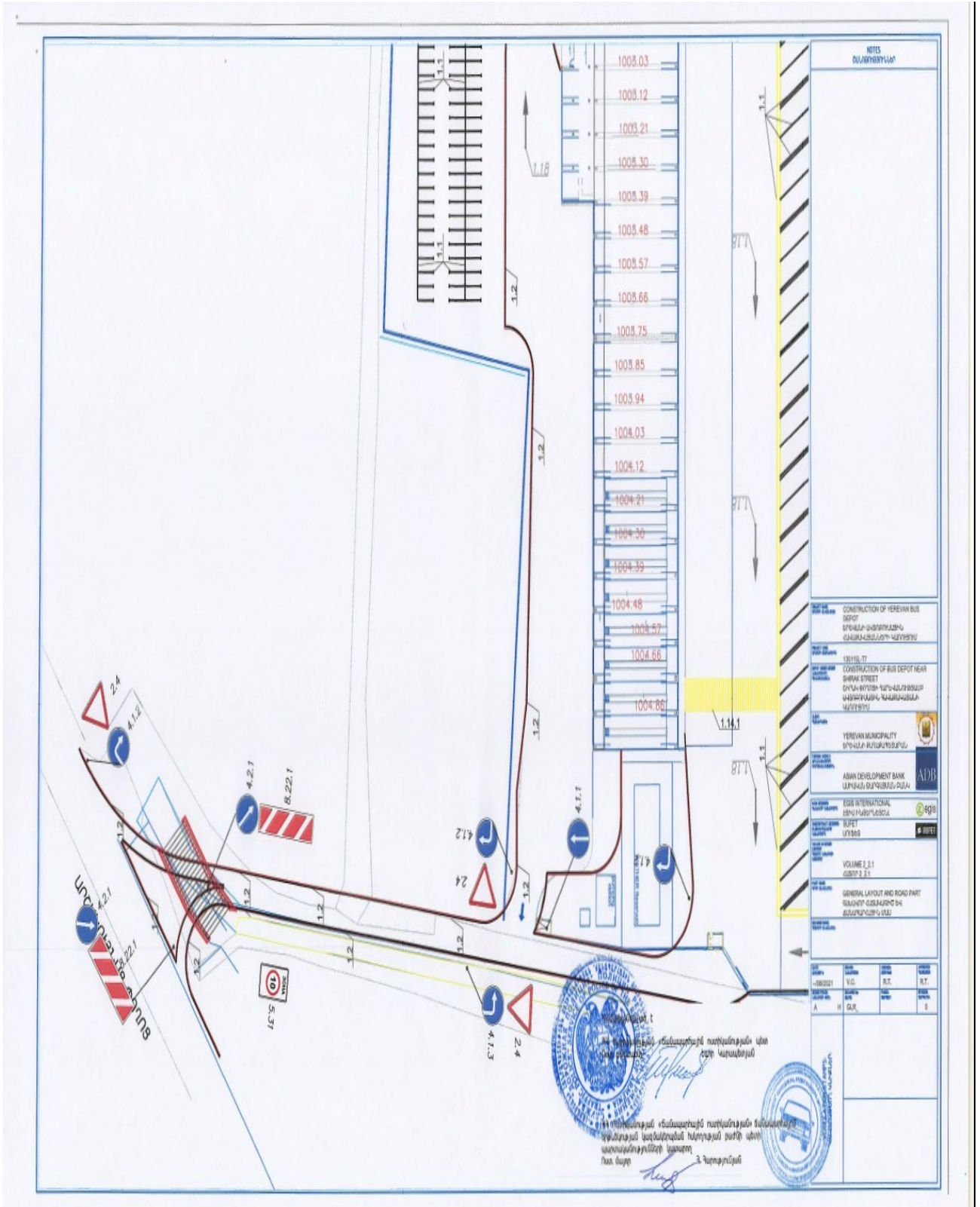

Նախնական զնահատման հայտ

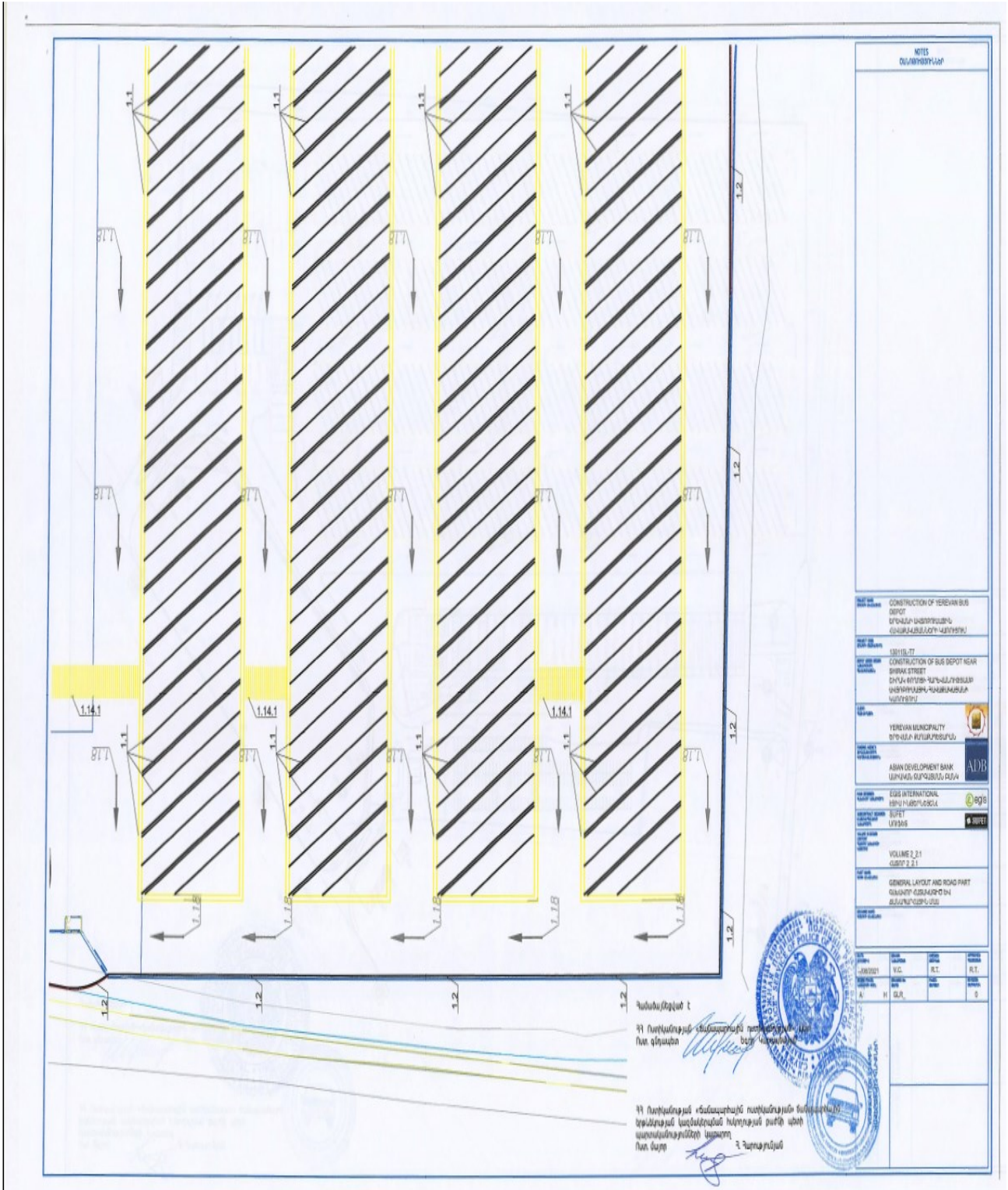

Նախնական գնահատման հայտ

Նախնական գնահատման հայտ

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ե-8. ՔՏՀԱ ՏՄ ղեկավարի տեղակալի 25.10.2021թ. թիվ ՔՏՄ/09.2.1/13633-21 գրությունը հրդեհային անվտանգության պահանջներին բավարարելու մասին

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ, ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ

№ _____

« _____ » _____ 20 թ.

«ԷԳԻՍ ԻՆԹԵՐՆԵՅՇՆԼ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԻ ՏՆՕՐԵՆ
ՌԻԶԱՐԴ ՏԱԴԱՆԻԻՆ
Էլ. փոստ՝ tigran.mamikonyan-int@egis.fr

Հարգելի պարոն Տադանի

Ի պատասխան Ձեր 08.10.2021թ. թիվ ARM/1301151/2021/736 գրության՝ ՀՀ քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմինը (այսուհետ՝ Տեսչական մարմին) քննարկել է Ձրվեժի ավտոբուսային հավաքակայանի վերակառուցման և Շիրակի փողոցի հարևանությամբ ավտոբուսային հավաքակայանի կառուցման էսքիզային նախագծերը, և տեղեկացնում է, որ դրանք համապատասխանում են հրդեհային անվտանգության պահանջներին:

Միաժամանակ, Ձեզ անհրաժեշտ է Տեսչական մարմնի քննարկմանը ներկայացնել աշխատանքային նախագծերը:

Սույն գրությունը վավեր է նախագծում համապատասխան դրոշմակնիքի առկայության դեպքում:

Հարգանքով՝

 Recoverable Signature

X

ԱՐԱԶ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

Signed by: PAPIKYAN ARAZ 3802880102

ԱՐԱԶ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

Կատարող՝ ՆՏՓՎ բաժնի գլխավոր մասնագետ ԱՅագերյան
հեռ.՝ 060 86 66 66, 10-43

0054, Երևան, Դավթաշեն 4-րդ թաղ., Ա. Միկոյան 109/8,
Էլ. փոստ՝ utfsib@utfsib.gov.am, հեռ.՝ (+374 60) 86 66 66

Նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ. ՇԻՐԱԿԻ ԱՎՏՈՒՐՈՒՍԱՅԻՆ ՀԱՎԱՔԱԿԱՅԱՆԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ-1. Հավաքակայանի իրավիճակային թերթիկ

N	Խնդրո առարկան	Շինարարությա ն ն շահագործման ընթացքում ստուգվող պարամետրերը	Նկարներ
Շիրակի ավտոբուսային հավաքակայան			
1	Արշակունյաց և Շիրակի պողոտաներում հանրային ճանապարհներ ի երթևեկության խաթարումներ	ԵԿՊ-ն պետք է պատրաստվի և անհրաժեշտության դեպքում համաձայնեցվի ճանապարհային ուստիկանության հետ	
2	Տեղի բնակելի տների բնակիչներին պատճառվող անհանգստություն (փոշի, աղմուկ, թրթռում, մուտքային ճանապարհներ ի փոփոխություն)	ԲԿՊ-ով նախատեսված են մեղմացնող միջոցառումներ	

Նախնական գնահատման հայտ

3	«Ռենեսանս» հյուրանոցին պատճառվող անհանգստություն (փոշի, աղմուկ, թրթռում)	ԲԿՊ-ով նախատեսված են մեղմացնող միջոցառումներ	
4	Մոտակա ձեռնարկատիրական գործունեություններին պատճառվող անհանգստություն (փոշի, աղմուկ, թրթռում, մուտքային ճանապարհների փոփոխություն)	ԲԿՊ-ով նախատեսված են մեղմացնող միջոցառումներ	

Նախնական գնահատման հայտ

5	Գազի խողովակը և էլեկտրականության սյուները պետք է տեղափոխվեն, ինչի հետևանքով հնարավոր են գազի և էլեկտրականության մատակարարման ժամանակավոր խաթարումներ	ԲԿՊ-ով նախատեսված են մեղմացնող միջոցառումներ	
6	Ծրագրային տարածքում և շրջակայքում առկա են համայնքային ծառեր	Հակակշռող միջոցառումներ՝ նոր ծառերի տնկման միջոցով և պահպանությանն ուղղված մեղմացնող միջոցառումներ	

Նախնական գնահատման հայտ

7	Տեղական ճանապարհային ցանցերի վնասում և խաթարում	Մշակվել է ԵԿՊ ԲԿՊ-ով նախատեսված են մեղմացնող միջոցառումներ	

Նախնական գնահատման հայտ

8	Բետոնե ոռոգման ջրանցք	ԲԿՊ-ով նախատեսված են մեղմացնող միջոցառումներ	
9	Գրունտային ոռոգման ջրանցք	ԲԿՊ-ով նախատեսված են մեղմացնող միջոցառումներ	

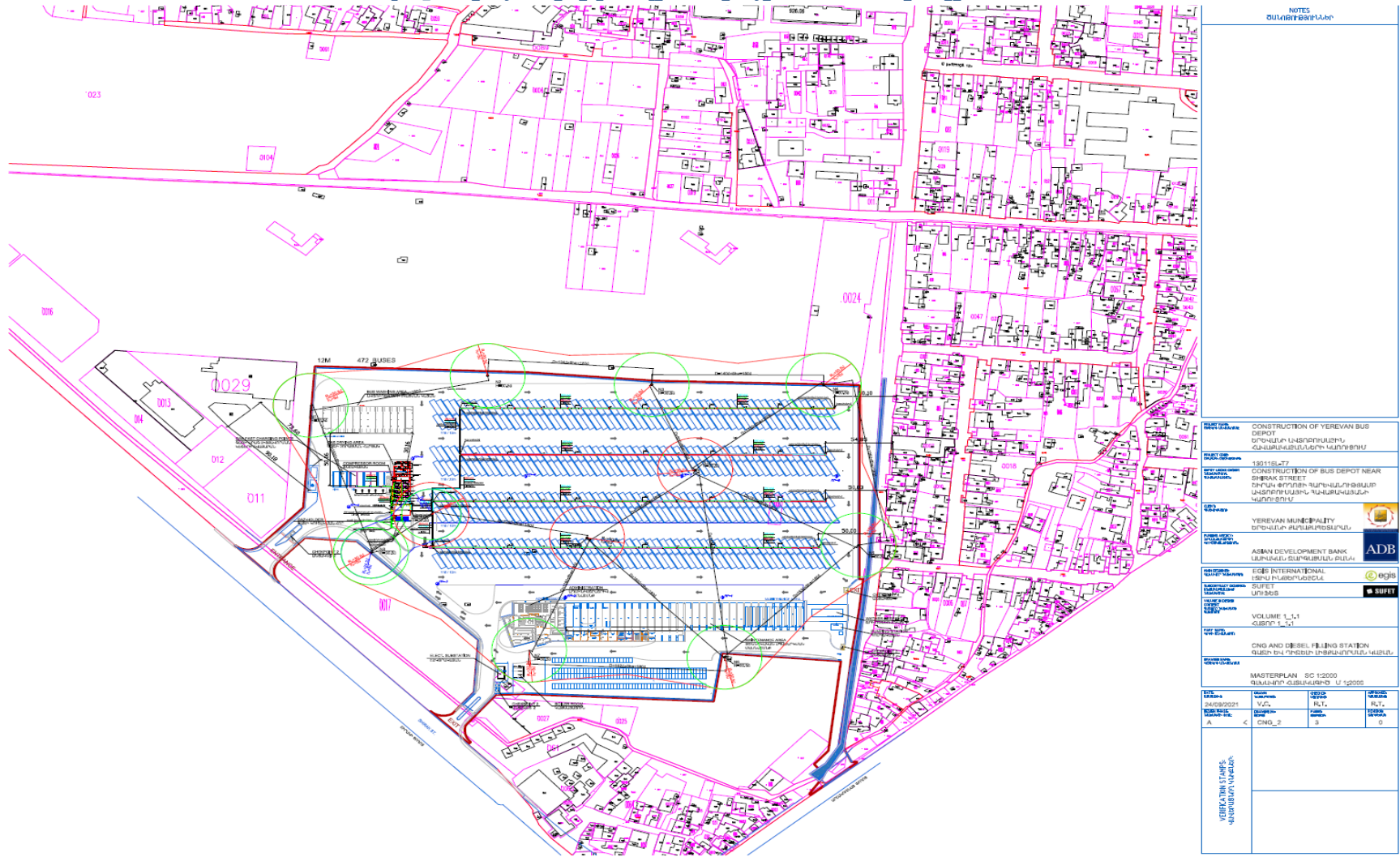
Նախնական գնահատման հայտ

1 0	Պահեստավորված հողը պատկանում է ԱԵԱ-ին	ԲԿՊ-ով նախատեսված են մեղմացնող միջոցառումներ	

Նախնական գնահատման հայտ

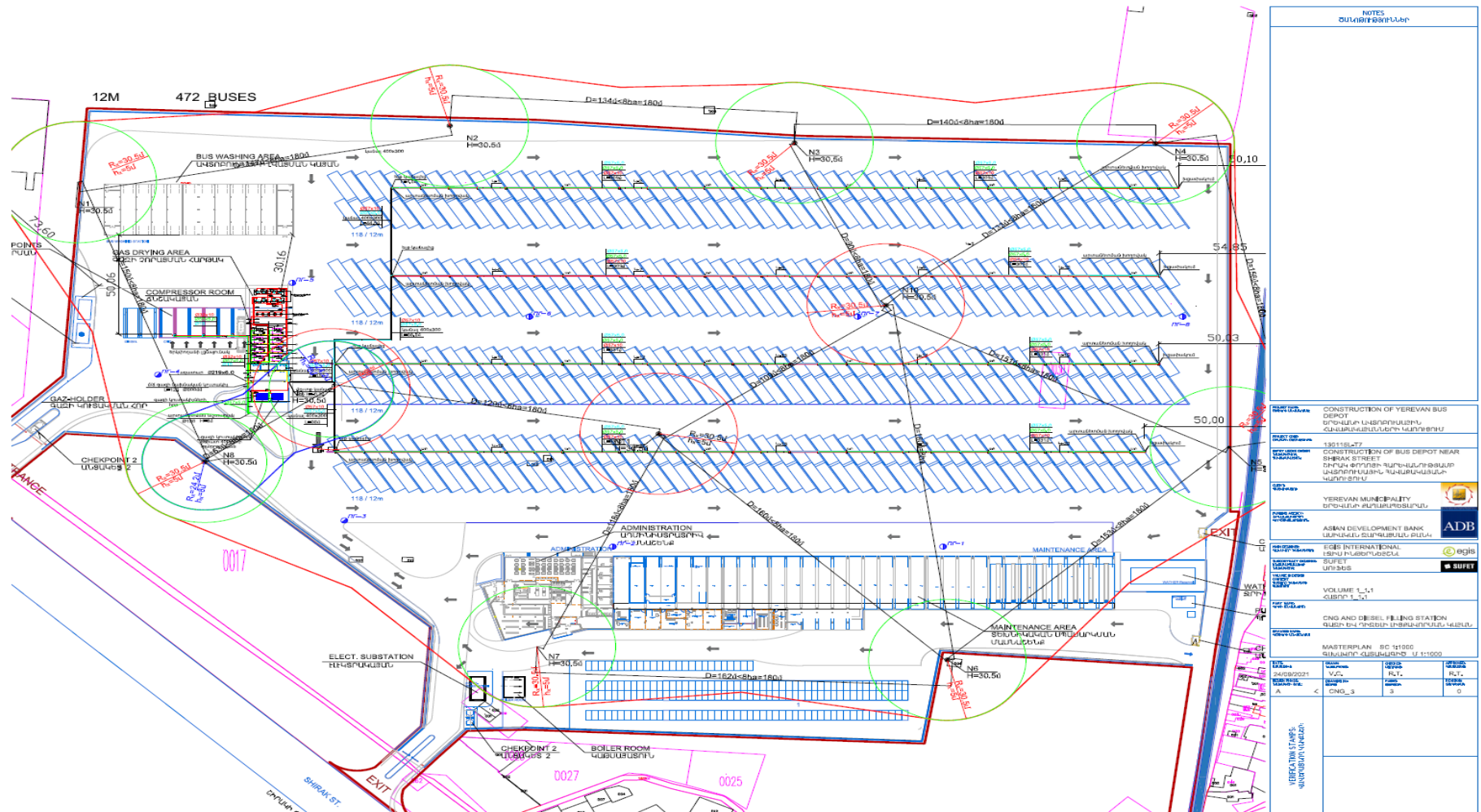
ԵՆԹԱՀԱՎԵԼ ՎԱԾ Զ-2. Հավաքակայանի իրավիճակային հատակագիծ

NOTES ՃԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	CONSTRUCTION OF YEREVAN BUS DEPOT	ՄԻՋՊՈՒԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԼԱՍՏՈՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԱԿԱՑՄԱՆ ԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ	
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	130115L77	CONSTRUCTION OF BUS DEPOT NEAR SHAKH STREET	
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ		ԶԻՐԱՆ ԳՐԱՐՄԵՆ ԿԱՌԱՎԵԼՏԵՑՄԱՆ ԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՆԱԿԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	YEREVAN MUNICIPALITY	ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՆԱԿԱՐԱԿՈՒՄԱՆ ԲՆԱԿԱՐԱՆ	
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	ASIAN DEVELOPMENT BANK	ԱՍԻԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ	
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	EDGE INTERNATIONAL	ԷԺԵ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԻՆՋԻՆԵՐԻՆԳԵՐԻՆԳ ԲՆԱԿԱՐԱՆ	
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	SUFET	ՍՄԲԵՏ ԿԱՐԳԸ	
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	VOLUME L_1	ՎՈՒՄԵՆ Լ_1	
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	CNG AND DIESEL FILLING STATION	ՉՈՒԳ ԵՎ ԴԻԶԵԼԻ ԲՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՐԱՆՈՒՄԻ ՎԵՐԱԿԱՐԱՆ	
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	MASTERPLAN	ՑՈՒ 1:2000	ՃԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՆԱԿԱՑՈՒՄ 1:5000
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	24.09.2021	ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ	A	CNG_2	3
ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ			0
ԿՐԹՈՒՄԻ ՎԵՐԱԿԱՐԱՆՈՒՄ ԿԱՆԱԿԱՐԱՆՈՒՄ			

Նախնական գնահատման հայտ

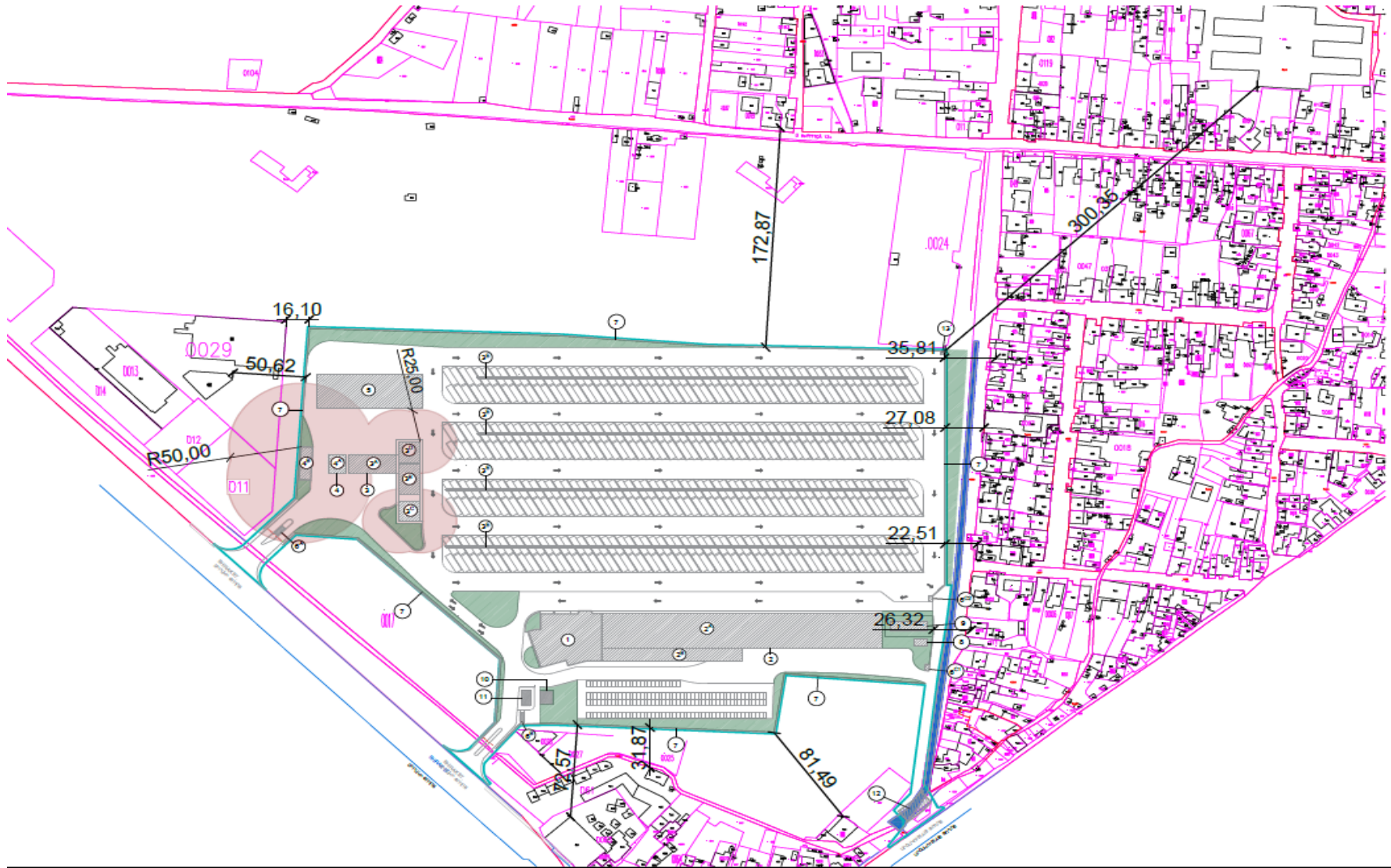
ԵՆԹԱՀԱՎԵԼ ՎԱԾ Զ-3. Անվտանգության հեռավորությունները ըստ ՀՀՇՆ 30-01-2014 «Քաղաքաշինություն. Քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հատակագծում և կառուցապատում» շինարարական նորմերի XVI բաժնի 311-րդ կետով սահմանված պահանջների

NOTES ՕՍԱՆՈՒՐԱԲԱՆՔ			
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	CONSTRUCTION OF YEREVAN BUS DEPOT ԳՆԱՀԱՎՈՐՈՒՄԻ ՆԱԽԻՆԱԿԱԿԱՆՆԵՐ	
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	CONSTRUCTION OF BUS DEPOT NEAR SHIRAZ STREET ԳՆԱՀԱՎՈՐՈՒՄԻ ՆԱԽԻՆԱԿԱԿԱՆՆԵՐ	
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	YEREVAN MUNICIPALITY ԳՆԱՀԱՎՈՐՈՒՄԻ ՆԱԽԻՆԱԿԱԿԱՆՆԵՐ	
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	ASIAN DEVELOPMENT BANK ՍՈՒՊՈՐՏԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՎՈՐՈՒՄԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ	
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	EGBS INTERNATIONAL ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՎՈՐՈՒՄԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ	
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	SAFEY ՍԵՖԵՅ	
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	VOLUME L_1 ՉՈՒՐՈՒՄ 1_1	
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	CNG AND DIESEL FILLING STATION ՉՈՒՐՈՒՄԻ ԵՎ ԴԻԵԼԻ ՍԵՐՎԻՍԻՆԳՆԱԿԱՆ ԱՆՈՒՄԻ	
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	MASTERPLAN: SC 111000 ՍԻՍՏԵՄԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՎՈՐՈՒՄԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ	
ՆՈՒՄՁԱՆ	ՎՍՏԱՎՈՐ	ՊԵՐՍՈՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՎՈՐՈՒՄԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ	ԳՆԱՀԱՎՈՐՈՒՄԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ
2023/02/01	2023/02/01	1:1	1:1
A	<	CNG_3	3
			0

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ-4. Հեռավորությունը ամենամոտ գտնվող օբյեկտներից և բնակելի տներից

Նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Է. ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-1. Կլիմայական հիմնական տարրերի տվյալները³⁵

Օդի ջերմաստիճան																
Քննարկվողի. օդերիութաբանական կայանի անվանումը	Բարձրությունը մետրերով	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների. °C												Միջին տարեկանը. °C	Բացարձակ նվազագույնը. °C	Բացարձակ առավելագույնը. °C
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Երեվան "Երեբունի"	888	-3.6	-1,0	5.3	12.5	17.4	21.8	25.8	25.2	20.5	13.3	6.3	-0.2	11.9	-28	42
Հարաբերական խոնավություն																

³⁵ ՀՀՇՆ (СННП) II-7.01-2011 Շինարարական կլիմատոլոգիա, (http://www.mud.am/lows/files/26_10_11_h.pdf)

Նախնական գնահատման հայտ

Բնակավայրի, օդերյուրաբանական կայանի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %												Միջին տարեկան, %	Միջին ամսական ժամը 15-ին	
	ըստ ամիսների													ամենացուրտ ամսվա, %	ամենաշոգ ամսվա, %
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Երեվան "Էրեբունի"	79	75	62	56	57	49	45	46	49	62	73	79	61	67	28
Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը															

Նախնական գնահատման հայտ

Բնակավայրի օդերյուրաբանական կայանի անվանումը	Տեղումների քանակը <u>միջին ամսական</u> _____ օրական առավելագույն, _____ մմ													Ձևածածկույթ		
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Տարեկան	Առավելագույն տասնօրյակային բարձրունքը, սմ	Տարվա մեջ ձևածածկույթով օդերի քանակը	Ձյան մեջ ջրի առավելագույն քանակը
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Երեվան "Էրեբունի"	24	23	32	35	45	23	11	8	12	29	28	21	291	58	47	-
	24	23	34	29	42	34	29	37	51	35	36	28	51			
Քամի																

Նախնական գնահատման հայտ

Բնակավայրի օդերայությունը և կայանի անվանումը	Միջին տարեկան մթնոլորտային ճնշում, (հՊա)	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, % Միջին արագությունը, մ/վ	ըստ ուղղությունների	Անհողմությունների կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով (≥ 15 մ/վ) օրերի քանակը	Հաշվարկային արագությունը, մ/վ, որը հնարավոր է մեկ անգամ "ո" տարիների ընթացքում		
									20	50	100

Նախնական գնահատման հայտ

1	2	3	Հյուսիսային (Հս)	Հյուսիս-Արեւելյան (ՀսԱրլ)	Արեւելյան (Արլ)	Հարավարեւելյան (ՀվԱրլ)	Հարավ (Հվ)	Հարավարեւմտյան (ՀվԱրմ)	Արջմտյան (Արմ)	Հյուսիսարջմտյան (ՀսԱրմ)	12	13	14	15	16	17	18
Երեւան "Էրեբունի"	912, 1	Հունվար	4	9	11	14	21	25	12	4	76	0,7	1,5	29	22	27	29
			2,2	2,2	2,2	2,9	2,7	2,3	2,6	2,7							
		Ապրիլ	7	14	8	16	20	16	13	6	45	1,9					
			3,1	3,2	2,8	4,0	3,1	3,0	3,8	3,6							
		Հուլիս	17	28	4	9	17	13	8	4	36	2,8					
			5,2	5,7	2,8	2,7	2,4	2,7	2,9	4,3							
		Հոկտեմբեր	6	18	10	10	21	20	10	5	36	1,0					
			2,9	2,5	2,1	2,5	2,3	2,4	2,9	3,5							

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-2. Կենսաբազմազանության ուսումնասիրության վերաբերյալ հաշվետվության եզրակացությունները

ԷԳԻՍ ԻՆՏԵՐՆԵՅՇՆԱԼ

BS2021-001

ԲԻՈ ԳԱՄԱ ՍՊԸ

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՇԻՐԱԿԻ ՓՈՂՈՑԻ ՀԱՐԵՎԱՆՈՒԹՅԱՄԲ ԱՎՏՈՐՈՒՄՍԱՅԻՆ ՀԱՎԱՔԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

ծրագրի

Կենսաբազմազանության հարցումների տրամադրում

Երևան
Հունիս 2021

Նախնական գնահատման հայտ

Բովանդակություն

Ներածություն	234
Բույսերի հետազոտություն	235
Ցաունա	241
Ցամաքային անողնաշար կենդանիներ	243
Երկկենցաղներ, Սողուններ	245
Թռչուններ	247
Կաթնասուններ	251
Ամփոփում	255

Ա. Ներածություն

Հայաստանի հանրապետության տարածքը գտնվում է աշխարհի կենսաբազմազանության կարևոր տեղամասերից մեկում՝ Կովկասյան էկոշրջանում: Հայաստանի ֆլորան և ֆաունան հարուստ են շատ էնդեմիկ և վտանգված տեսակներով:

Երևան քաղաքի ավտոբուսների համար դեպոյի կառուցման տարածքում կատարվել է կենսաբազմազանության ուսումնասիրություններ և գնահատում:

Նախնական գնահատման հայտ

Հետազոտություններն իրականացվել են 2021թ հունիս ընկած ժամանակահատվածում: Ուսումնասիրվող տարածքը հիմնականում ներկայացված է խիստ ուրբանիզացված լանդշաֆտով:

Յուրաքանչյուր մասնագետ իրականացրել է դաշտային աշխատանքներ: Գրականությունում առկա տեղեկատվության, սեփական փորձի և դիտարկումների արդյունքում ներկայացվել է հաշվետվությունը:

Բ. Բույսերի հետազոտություն

Մասնագետ: Կ.Գ.Թ. Իվան Գաբրիելյան

ivangabrielyan100@gmail.com

Ներածություն

Ավտոբուսի պարկի համար նախատեսվող տարածքը գտնվում է Երևան քաղաքի հարավային մասում: Քաղաքի ֆլորան պատկանում է Երևանի ֆլորիստիկ շրջանին, որի բուսականությունը բավականին հարուստ է ու բազմազան: Ֆլորիստիկ շրջանը ընդգրկում է մոտ 1000 տեսակ անոթավոր բույս, որոնք ներկայացված են մի շարք հազվագյուտ, անհետացող և էնդեմիկ բուսատեսակներով, մշակաբույսերի վայրի ցեղակիցներով, այլ օգտակար բույսերով՝ սննդային, դեղաբույսեր, գեղազարդային, տեխնիկական և այլն:

Բուսաաշխարհագրական տեսակետից Երևանի ֆլորան պատկանում է Հին-Միջերկրածովյան ենթաթագավորության Իրանա-Թուրանական գավառի Արմենո-Իրանական ֆլորիստիկ շրջանին (Тахтаджян, 1978): Այստեղ ներկայացված են ՀՀ տարածքին բնորոշ բուսականության մի շարք տիպեր՝ կիսաանապատների և անապատների հատվածներ, տափաստանային և մարգագետնային բուսականություն, արիդային նոսրանտառներ, ջրաճահճային բուսականություն, քարացրոնային աճելավայրերի բուսականություն և այլն:

Նախնական գնահատման հայտ

Տարածաշրջանի բուսականության հարստությունը և առանձնահատկությունները պայմանավորված են ինչպես նրա երկրաբանական բարդ անցյալով, այնպես էլ ժամանակակից աշխարհագրական դիրքով՝ Արարատյան դաշտի այլուվիալ հովտով, դրան հարող նախալեռներով՝ Ուրցի, Երանոսի լեռնաշղթաներով և այլն (Հայաստանի գեոմորֆոլոգիան, 1986):

Չնայած Երևանի ֆլորիստիկ շրջանը բավականին հարուստ է Բույսերի ՀՀ Կարմիր գրքի մեջ ներառված տաքսոններով (Red Data Book of plants of Republic of Armenia, 2010), սակայն Երևան քաղաքի ուրբանացված միջավայրի առկայության և ժամանակակից էկոլոգիական պայմանների ոչ բարվոք վիճակի հետ պայմանավորված, մեր կողմից հետազոտվող տարածքը զուրկ է հազվագյուտ, անհետացող և էնդեմիկ բուսատեսակներից:

Տեղամասի կենտրոնական հատվածի GPS տվյալներն են՝

N40°08'00'', E044°28'50'', բարձր. ծ. մ. 911 մ:

Հետազոտության հիմնական նյութ են հանդիսացել ուսումնասիրված տեղավայրի բույսերի տեսակային կազմը և բուսականությունը:

Նախնական գնահատման հայտ

Նկար Բ- 1. Ավտոբուսի պարկի համար նախատեսվող տարածքը Երևանում

Նկար Բ-2. Ավտոբուսի պարկի համար նախատեսվող տարածքը

Աղյուսակ Բ-3 Հետազոտվող տարածքների ֆլորայի ընտանիքների և ցեղերի սպեկտրը

N/N	Families	Տեսակների քանակը	Ցեղերի քանակը
1	Բարդաձաղկավորներ - Asteraceae	15	14
2	Վարդազգիներ - Rosaceae	14	12
3	Հացազգիներ - Poaceae	13	13
4	Լոբազգիներ - Fabaceae	8	8
5	Հովանոցազգիներ - Apiaceae	7	7
6	Ուռենազգիներ - Salicaceae	5	2
7	Թելուկազգիներ - Chenopodiaceae	4	2

Ֆլորայի կենսաբանական սպեկտրը

Ուսումնասիրված տարածքի ֆլորայի կազմում բույսերի տարբեր կենսաձևերը ներկայացված են հետևյալ հարաբերակցությամբ՝

Ծառեր – 26 տեսակ,

Թփեր - 7 տեսակ,

Նախնական գնահատման հայտ

Խոտաբույսեր – 76 տեսակ:

Ուսումնասիրվող տարածքի բարձրակարգ բույսերի հիմնական կենսաձևը հանդիսանում են խոտաբույսերը՝ կազմելով ֆլորայի կազմի 69.7 տոկոսը:

ՀՀ Բույսերի Կարմիր գիրք:

Ուսումնասիրված տարածքի 109 տեսակների մեջ առանձնահատուկ պահպանության կարիք ունեցող, վտանգված, խոցելի, անհետացման եզրին գտնվող և ՀՀ Բույսերի կարմիր գրքում կամ ԲՊՄՄ (Բնության Պահպանության Միջազգային Միություն) կարմիր ցուցակում գրանցված տեսակները բացակայում են:

Էնդեմ և ռելիկտային տեսակներ:

Ուսումնասիրված տարածքում Հայաստանի կամ այլ կարգավիճակի էնդեմ և ռելիկտային տեսակներ չեն հայտնաբերվել:

Հատման ենթակա ծառերի և թփերի տեսակները:

Ուսումնասիրվող տարածքում մեծ թիվ են կազմում մի շարք ծառաթփատեսակներ, որոնք ավտոբուսի պարկի կառուցման և շահագործման ընթացքում ենթակա են հատման: Դրանց թվում կան ինչպես այգիներում բնակչության կողմից աճեցվող պտղատու ծառատեսակներ, թփեր, այնպես էլ այգիներից դուրս աճող գեղազարդային ծառեր (ՆկարԲ-8-19): Ծառաթփային բույսերի հատման ենթակա տեսակները, առանձնյակների քանակը և բների հաստությունները տրված են ԱղյուսակԲ 4-ում և 5-ում:

Ուսումնասիրվող տարածքներում քիչ չեն նաև չորացած հասուն կամ նոր տնկված ծառերը (Նկար Բ-20):

Աղյուսակ Բ-4 . Այգիներում աճեցվող ծառերի և թփերի տեսակները

Տեսակ (հայերեն)	Տեսակ (լատիներեն)	Ծառերի (բների) քանակ	Թփերի (բների) քանակ	Բների տրամագիծ՝ (սմ Ø)

Նախնական զնահատման հայտ

Ծիրանենի սովորական	<i>Armeniaca vulgaris</i>	65		10-40
Թթենի սպիտակ	<i>Morus alba</i>	59		10-60
Բալենի սովորական	<i>Cerasus vulgaris</i>	52		5-10
Խնձորենի սովորական	<i>Malus domestica</i>	47		7-20
Ընկուզենի սովորական	<i>Juglans regia</i>	40		10-45
Կեռասենի անտառային	<i>Cerasus avium</i>	32		7-15
Սալոր, Շլոր	<i>Prunus divaricata</i>	31		5-15
Սերկևիլ սովորական	<i>Cydonia oblonga</i>	29		7-14
Դեղձենի սովորական	<i>Persica vulgaris</i>	28		5-12
Փշատ նեղատերև	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	26		10-20
Դամբուլ	<i>Prunus domestica</i>	19		10-17
Տիլենի սովորական	<i>Corylus avellana</i>	15		5-12
Տանձենի սովորական	<i>Pyrus caucasica</i>	6		5-8
Չիչխան դժնիկանման	<i>Hippophaë rhamnoides</i>	5		3-7
Թզենի սովորական	<i>Ficus carica</i>	3		3-4
Նշենի սովորական	<i>Amygdalus communis</i>	2		5-7
Խաղող մշակովի	<i>Vitis vinifera</i>		27	2-6
Մոշենի հայկական	<i>Rubus armeniacus</i>		20	1-2
Հաղարջենի սովորական	<i>Ribes vulgare</i>		9	2-3
Ալոճ, Սզնի	<i>Crataegus sp.</i>		1	4
Ընդհանուր		459	57	

ԱղյուսակԲ- 5.Այգիներից դուրս աճեցվող ծառերի և թփերի տեսակները

Նախնական զնահատման հայտ

Տեսակ (հայերեն)	Տեսակ (լատիներեն)	Ծառերի (բների) քանակ	Թփերի (բների) քանակ	Բների տրամագ իծ՝ (սմ Ø)
Ուռենի բարձր	<i>Salix excelsa</i>	2		10-30
Թեղի փոքր	<i>Ulmus minor</i>	3		8-20
Հացենի սովորական	<i>Fraxinus excelsior</i>	2		9-20
Թխկի հացենիատերև	<i>Acer negundo</i>	4		10-25
Ուռենի էլբուրայան	<i>Salix elbursensis</i>	2		7-5
Բարդի իտալական	<i>Populus nigra</i>	1		10-15
Բարդի Բոլլեի	<i>Populus bolleana</i>	1		15-25
Ռոբինիա կեղծ ակացիա	<i>Robinia pseudoacacia</i>	2		7-17
Երկնածառ բարձրավուն	<i>Ailanthus altissima</i>	1		20
Եղրևանի սովորական	<i>Syringa vulgaris</i>		2	2-4
Ընդհանուր		18	2	

Եզրակացություններ

- Ավտոբուսի նախատեսվող պարկի ուսումնասիրված տարածքում հայտնաբերվել են 97 ցեղի, 37 ընտանիքի պատկանող 109 տեսակի բարձրակարգ անոթավոր բույս:
- Ուսումնասիրված տարածքում առանձնահատուկ պահպանության կարիք ունեցող, վտանգված, խոցելի, անհետացման եզրին գտնվող և ՀՀ Բույսերի կարմիր գրքում կամ ԲՊՄՄ (Բնության Պահպանության Միջազգային Միություն) կարմիր ցուցակում գրանցված տեսակներ չեն հայտնաբերվել:
- Հայաստանի տարածքի կամ այլ կարգավիճակի էնդեմ տեսակներ ուսումնասիրված տարածքում չեն հայտնաբերվել:
- Ուսումնասիրված տարածքում բույսերի ռելիկտային տեսակներ չեն հայտնաբերվել:
- Ուսումնասիրված տարածքում բացակայում են հազվագյուտ էկոհամակարգերը:

Նախնական գնահատման հայտ

- Ուսումնասիրված տարածքում բնակչության կողմից մշակվող այգիներում հատման ենթակա են 459 պտղատու ծառ և 57 պտղատու թուփ:
- Ուսումնասիրված տարածքում հատման ենթակա են 36 գեղազարդային ծառ և 2 թուփ:
- Մննդային, դեղագործական, համեմունքային, կերային և այլ վայրի աճող օգտակար բույսերը տարածքում թե տեսակների քանակով, թե կենսազանգվածով բավականին քիչ են և բնակչության համար հետաքրքրություն չեն ներկայացնում:
- ✓ Բուսաբանական առումով ավտոբուսի պարկի շինարարության համար մեր կողմից առարկություն չկա:

Առաջարկություններ

- Ավտոբուսի նախատեսվող պարկի տարածքում հատվելու են մեծ քանակի պտղատու և գեղազարդային ծառեր և թփեր (31 տեսակ՝ 495 առանձնյակ ծառ և 59 առանձնյակ թուփ), որոնց փոխարեն հարկավոր է այլ վայրերում համարժեք քանակի և որակի նոր տնկարկներ ստեղծել, ինչպես նաև կառույցի ավարտից հետո շրջակայքը ծառապատել:
- Հետագուտվող տարածքում հնարավորության դեպքում առաջարկում ենք շինարարական աշխատանքներին չխանգարող ծառերը չհատել, այլ շինարարական աշխատանքները պլանավորել այնպես, որպեսզի տարածքում աճող ծառատեսակներին հասցվի մինիմալ վնաս:

Ֆաունա

Ֆաունայի վերաբերյալ ուսումնասիրություններն իրականացվել են 2021թ-ի հունիս ամսին Երևան քաղաքի Արշակունյաց պողոտայի և Շիրակի փողոցի միջև տեղակայվող Երևանի ավտոբուսապարկի կառուցման տեղամասում: Ուսումնասիրվել են ցամաքային

Նախնական գնահատման հայտ

անողնաշարավոր կենդանիների, երկկենցաղների, սողունների, թռչունների և կաթնասունների հազվագյուտ, վտանգված, էնդեմիկ տեսակների առկայությունը:

Նախնական գնահատման հայտ

Գ. Ցամաքային անողնաշար կենդանիներ

Մասնագետ. կ.գ.թ. Գայանե Կարազյան

gaykaragyan@yahoo.com

Ներածություն

Սույն հետազոտության նպատակն է հանդիսանում Երևան քաղաքի ավտոբուսների հավաքակայանատեղիի համար հատկացված տարածքի ցամաքային անողնաշար կենդանիների ուսումնասիրությունը, այդ թվում՝ ներկա տեսակային կազմի որոշումը, կենսաբազմազանության այս տարրի հետագա մոնիթորինգի ելակետային տվյալների ձեռքբերումը, առկայության դեպքում՝ հատուկ պահպանվող (ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված), տեսակների բացահայտումը ու նրանց պահպանման միջոցառումների առաջարկների մշակումը:

Հետազոտությունների արդյունքները.

Ուսումնասիրված տարածքից հայտնաբերվել է ընդհանուր առմամբ հողվածոտանիների տիպի (Arthropoda) միջատների դասի (Insecta) 18 ընտանիքներին պատկանող 54 տեսակի բզեզներ (Coleoptera), 1 տեսակի մորեխ (կարգ Ուղղատեսեր- Orthoptera), 5 ընտանիքներին պատկանող 9 տեսակի թիթեռներ (Lepidoptera), 3 ընտանիքներին պատկանող 7 տեսակի թաղանթաթևեր (Hymenoptera) և փափկամարմինների տիպից (Mollusca)՝ 2 ընտանիքին պատկանող 3 տեսակ

Եզրակացություններ

Ընդհանուր առմամբ, ուսումնասիրված տարածքի կենսավայրերը կրում են ռուդերալ բնույթ, լինելով կիսանապատային և չորային տափաստանային բուսականության մնացորդներ; առկա են նաև արհեստական բիոտոպեր՝ այգիներ և դրանց մնացորդային հատվածներ: Ուստի ցամաքային անողնաշար կենդանիների ֆաունան ևս ունի

Նախնական գնահատման հայտ

մնացորդային բնույթ և կարող է բնութագրվել որպես հիմնականում կիսաանապատային, ընդգրկելով նաև որոշ ծառաթփային բուսականության հետ կապված տարրեր:

Վերոհիշյալ տարածքից չի հայտնաբերվել ՀՀ Կարմիր գրքում (Հայաստանի..., 2010) և ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում (IUCN *Red List*) գրանցված անողնաշար կենդանիներից որևէ տեսակ: Չեն գրանցվել նաև նեղ տարածված տեսակներ՝ Անդրկովկասի, Կովկասյան Էկոտարածաշրջանի էնդեմիկներ:

Հետևաբար, կարող ենք ասել, որ նախատեսվող շինարարական աշխատանքները զգալի ազդեցություն չեն ունենա Հայաստանի նմանատիպ բիոտոպերի ցամաքային անողնաշար կենդանիների կենսաբազմազանության վրա:

Առաջարկություններ

Շինարարության պլանավորման մեջ առաջարկվում է պլանավորել ճանապարհամերձ տնկարկի և կանաչ գոտու ստեղծում, ելնելով այն հանգամանքից, որ նախատեսվող տեղանքը ունի բավականին չորային կլիմա և հակված է անապատացման: Ծառաթփային և *առատ ծաղկող* բուսականությամբ հագեցած կանաչ գոտին ոչ միայն կմեղմի չորային կլիմայի և արտանետումների ազդեցությունը, այլ նաև կլինի բուֆերային գոտի, որը կգրավի կենսաբազմազանությանը, մասնավորապես կարևոր է փոշոտող միջատների գրավումը:

Նախնական գնահատման հայտ

Դ. Երկկենցաղներ, Սողուններ

Մասնագետ. կ.գ.թ., դոցենտ Աշոտ Ասլանյան

aslanyanav@gmail.com

Ներածություն

Մայրուղու հարակից տարածքի կենդանական աշխարհի ուսումնասիրություններն իրականացվել են 2021թ հունիսին ընկած ժամանակահատվածում: Ուսումնասիրվող տարածքը հիմնականում ներկայացված է խիստ ուրբանիզացված լանդշաֆտով: Ուսումնասիրվող տարածքի մյուս հատվածները զբաղեցված են մասնավոր բնակելի և հարակից շինություններով, քաղաքային ենթակառուցվածքներով, հասարակական շինություններով և շինարարական թափոններով ծածկված տարածություններով:

Եզրակացություններ

- Դիտարկվել է երկկենցաղների 2 տեսակ՝ դողոշ (*Bufo variabilis*) և փոքրասիական գորտ (*Pelophylax ridibundus*):
- Դիտարկվել է մողեսի չորս տեսակ և երեք տեսակի օձ:
- Սողունների 12 տեսակներից 7-ը ներառված են IUCN Կարմիր ցուցակում LC կարգավիճակով:
- Ավտոբուսային պարի կառուցապատումը չի ազդի սողունների տեսակների անհետացման վրա:

Առաջարկություններ

Շինարարական աշխատանքների առաջին փուլում, հողային աշխատանքների իրականացման ժամանակ, ներգրավել մասնագետ սողունաբանի, որը կորսա հայտնաբերված անհատներին: Այս գործողությունը կարող է ապահովել աշխատակազմի անվտանգությունը, եթե դրա կարիքը լինի, ինչպես նաև հնարավորություն կտա փրկել սողունների անհատներին:

Աղյուսակ Դ- 3 . Երկկենցաղների և սողունների տեսակային կազմ

Նախնական գնահատման հայտ

№	Categories	Observed Ռիտարված	RA Red book ՀՀ Կարմիր գիրք	IUCN (Միջազգային Կ արմիր ցուցակ)
	Species			
	Amphibians Երկկենցաղներ <i>Amphibia</i>			
1.	Variable green toad Կանաչ փոփոխական դոդոշ <i>Bufo variabilis</i>	+		-
2.	Eurasian marsh frog Լճագորտ <i>Pelophylax ridibundus</i>	+		LC
3.	Savigny's treefrog Ծառագորտ <i>Hyla savignyi</i> **	?		LC
	Reptiles Սողուններ <i>Reptilia</i>			
4.	Caspian turtle Կասպիական կրիա <i>Mauremys caspica</i> **	?		
5.	Caucasian rock agama Կովկասյան ազամա <i>Paralaudakia caucasia</i> **	?		
6.	Eurasian glass lizard Դեղնափորիկ <i>Pseudopus apodus</i>	+		
7.	Radde's rock lizard Ռադդեի ժայռային մողես <i>Darevskia raddei nairensis</i>	+		LC
8.	Five-streaked green lizard Շերտավոր մողես <i>Lacerta strigata</i>	+		LC
9.	Eurasian Worm Snake Կույր օձ <i>Typhlops vermicularis</i> **	?		LC
10.	Dotted dwarf snake Հայկական էրենիս <i>Eirenis punctatolineatus</i> **	?		LC
11.	Collared Dwarf Snake Վզնոցակիր էրենիս <i>Eirenis collaris</i> **	?		LC
12.	Dice snake Ջրային լորտու <i>Natrix tessellata</i>	+		LC
13.	Coin-marked Whip Snake Կապարագույն սահնօձ <i>Hemorrhhois nummifer</i>	+		
14.	Schmidt's Whip Snake Կարմրափոր սահնօձ <i>Dolichophis schmidti</i>	+		LC
15.	Levantine viper Գյուրգա <i>Macrovipera lebetina</i> **	?		

** - Տեսակներ, որոնք մեր կողմից չեն դիտարկվել (տրված են ըստ գրական աղբյուրների)

Ծանոթագրություն. կատեգորիաներ: EX (Extinct) — **անհետացած** (վերջին առանձնյակը մահացել է); EW (Extinct in the wild) — **վայրի բնության մեջ անհետացած**, բայց պահպանվել է անազատության

Նախնական գնահատման հայտ

մեջ, կամ գոյություն ունի նախկին արեալից դուրս նատուրալիզացված պոպուլյացիայի տեսքով; CR (Critically endangered) – **գտնվում է ծայրահեղ վտանգված վիճակում;** EN (Endangered) – **վտանգված է** (բնական պոպուլյացիաները բնորոշվում են անհետացման շատ բարձր ռիսկի աստիճանով); VU (Vulnerable)– **խոցելի** (բնական պոպուլյացիաները բնորոշվում են անհետացման բարձր ռիսկի աստիճանով); NT (Nearthreatened) – **գտնվում է սպառնալիին մոտ վիճակում;** LC (Least Concern) – **նվազ մտահոգություն հարուցող;** LR (Lowrisk) – **ցածր ռիսկի տարածում;** DD (Datadeficient) – **անբավարար տվյալներ;** NE (NotEvaluated) – **չգնահատված** (ինֆորմացիայի աղբյուրը: www.iucnredlist.org)

Աղյուսակի դատարկ հատվածները, տվյալ տեսակի դիմաց, նշանակում է, որ տվյալ տեսակը ընդգրկված չէ համապատասխան ցուցակում /ՀՀ Կարմիր գիրք, IUCN/:

Հարցական նշանը նշանակում է, որ տվյալ տեսակը նախկին տարիների հետազոտությունների ընթացքում նկատվել է տվյալ կամ հարակից տարածքում, սակայն այս պահին այս կենդանիները չեն դիտարկվել և չկան դրանց առկայության ուղղակի ապացույցներ:

Ե. Թոշուներ

Մասնագետ. կ.գ.թ., դոցենտ Գեորգի Պապով

papov.george@yahoo.com

Հետազոտության մեթոդաբանություն. Տեսողական-ակուստիկ դիտարկում՝

Ուսումնասիրության վայրի տարածքը գտնվում է քաղաքի հարավ-արևմտյան ծայրամասում՝ կիսաանապատային լանդշաֆտային գոտում՝ բնական, քսերոֆիտ, մշակված (այգիներ) բուսականության խառնուրդով: Տվյալների հաշվառումը իրականացվել է 2021 թվականի հունիսի 16-ից 20-ը ընկած ժամանակահատվածում: Այս ընթացքում շինարարական աշխատանքների համար նախատեսված ամբողջ տարածքը (12 հա) ուսումնասիրվել է 6 անգամ:

Տարածքը ուսումնասիրվել է ոչ միայն սահմանների երկայնքով, այլ նաև կենտրոնում տեղակայված ներքին տարածքների՝ պտղատու և այգու հողակտորներով և եղեգներով պատված ռոռգման ջրանցքների երկայնքով:

Դիտարկումը իրականացվել է ստանդարտ մեթոդիկաներով (Винокуров, 1963, Формозов, 1951; Новиков, 1953; Приедниекс, 1990): Երթուղու երկայնքով նշվել են թոշուների ուղղակիորեն հանդիպող բոլոր տեսակները, և, հնարավորության դեպքում, հաշվարկն իրականացվել է նաև

Նախնական գնահատման հայտ

ձայների վերձանման միջոցով: Թռչունների դիտման համար օգտագործվել է «Celestron» 12X56 հեռադիտակը: Դիտարկումը իրականացվել են օրական երկու անգամ՝ առավոտյան և օրվա առաջին կեսին, ինչպես նաև երեկոյան (շոգի պատճառով շատ տեսակներ ցերեկը ակտիվ չեն):

Երթուղու երկայնքով անցումն ու թռչունների հաշվառումը իրականացվում էր հաշվարկի ընթացքի միջին արագությամբ 0,8-ից 2,5 կմ / ժամ, որոշ տեղերում դիտակետներ էին կազմակերպվում՝ ավելի երկար ժամանակ դիտարկման համար: Նման 4 կետերն են ընտրվել (նկ. Ե-1.):

Նկ.Ե - 1.

1. Երթուղու սկիզբը՝ արևելքից արևմուտք ուղղությամբ, անմիջապես առույից սկսած (նկ. Ե-2.):
2. Շիրակի մայրուղուն սահմանակից բլրի վրա, դեպի արևելք նայող հատվածում (նկ.Ե-3):
3. Պտղատու այգիներից մեկի կենտրոնում (նկ. Ե-4):
4. Ոռոգման ջրանցքի գծի երկայնքով՝ պտղատու այգու, բաց տարածքի և եղեգնուտի միջև (նկ. Ե- 5):

Օգտագործված տեխնիկան ստանդարտ է շարժական օբյեկտների ուսումնասիրության համար:

Եզրակացություններ՝

Աղյուսակ Ե- 1. Ուսումնասիրվող տարածքի տեսակների կազմը

Order	Family	Species	Red Data Book of RA
Falconiformes	Falconidae	<i>Falco tinnunculus</i> – Սովորական հողմավար բազե ^{1,2}	–
Coraciiformes	Meropidae	<i>Merops apiaster</i> – Ոսկեգույն մեղվակեր ³	–
–	Upupidae	<i>Upupa epops</i> – Հոպուպ ¹	–

Նախնական գնահատման հայտ

Piciformes	Picidae	<i>Dendrocopos syriacus</i> – Միրիական փայտփոր ¹	–
Apodiformes	Apodidae	<i>Apus apus</i> – Սև մանգաղաթև ¹	–
Cuculiformes	Cuculidae	<i>Cuculus canorus</i> – Կկու ³	–
Strigiformes	Strigidae	<i>Asio otus</i> – Ականջավոր բու ³	–
Passeriformes	Motacillidae	<i>Motacilla alba</i> – Սպիտակ խախտունիկ ¹	–
–	Laniidae	<i>Lanius collurio</i> – ժուլան ¹	–
–	Alaudidae	<i>Alauda arvensis</i> – Դաշտային արտույտ ³	–
–	Alaudida	<i>Melanocorypha calandra</i> – Տափաստանային արտույտ ³	–
–	Hirundinidae	<i>Hirundo rustica</i> – Գյուղական ծիծեռնակ ¹	–
–	Turdidae	<i>Turdus merula</i> – Սև կեռնեխ ^{1,2}	–
–	Turdidae	<i>Phoenicurus phoenicurus</i> – Սովորական կարմրատուտ ^{1,2}	–
–	Turdidae	<i>Luscinia megarhynchos</i> – Հարավային սոխակ ^{1,2}	–
–	Sylviidae	<i>Hippolais pallida</i> – Դալուկ մորեհավ ^{1,2}	–
–	Paridae	<i>Parus major</i> – Մեծ երաշտահավ ^{1,2}	–
–	Ploceidae	<i>Passer domesticus</i> – Տնային ճնճուկ ^{1,2}	–
–	Sturnidae	<i>Sturnus roseus</i> – Վարդագույն սարյակ ¹	–
–	Fringillidae	<i>Carduelis carduelis</i> – Կարմրակատար ^{1,2}	–
–	Corvidae	<i>Pica pica</i> – Սովորական կաչաղակ ^{1,2}	–
–	Corvidae	<i>Corvus monedula</i> – Սովորական ձայ ¹	–
–	Corvidae	<i>Corvus corone</i> – Մոխրագույն ագռավ ^{1,2}	–

¹ – երթուղու անցման ընթացքում նշվող դիտարկումներ ² - տեսակները, որոնք նշված են դիտակետերում ³ - գրականության տվյալներ և ձայնային ազդանշանների հիման վրա ստացված տվյալներ:

Վերոհիշյալ տեսակներից ոչ մեկը ներառված չէ ՀՀ Կարմիր գրքում: Բոլոր տեսակները կարելի է համարել սինանթրոպային և բավականին հաջողությամբ հարմարեցված քաղաքային և մերձքաղաքային միջավայրին:

**Առաջարկություններ`** Ընդհանրապես, Երևան քաղաքի և նրա շրջակայքի թռչնաֆաունայի տեսակների կազմը, կախված սեզոնից, տատանվում է 70-80 տեսակներից, ինչը բացատրվում է նրա գտնվելու վայրով և տարբեր էկոլոգիական գոտիների առկայությամբ: Լինելով ցանկացած քաղաքի անբաժանելի էկոլոգիական և գեղագիտական բաղադրիչը` թռչունները գործում են և՛ որպես վնասակար միջատների դեմ պայքարի միջոց, և՛ որպես շատ սերմերի բնական բաշխող: Այդ պատճառով կարևոր է հատուկ ուշադրություն դարձնել, թե ինչպես է ապագայում փոխհատուցում իրականացվելու կորած տարածքը փոխարինելու համար: Հենց կանաչ տարածքների կրճատումն է՝ շինհրապարակների առատության, արտանետվող աղտոտվածություն, ինչպես նաև աղմուկի և լույսի աղտոտվածություն, որոնք քաղաքում թռչունների թվի նվազման հիմնական պատճառներն են:

Նախնական գնահատման հայտ

Դեպոյի հարևանությամբ դեռ շատ այգիներ կան, որտեղ անհագստացրած թռչուններից շատերը կկարողանան տեղափոխվել: Նպատակահարմար կլինի նաև մասնագետների հետ համաձայնության գալուց հետո թռչունների համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծվեն ավտոբուսային պարկի տարածքում՝ լրացուցիչ տնկելով թփեր և ծառեր, որոնք համապատասխանում են շրջակա լանդշաֆտին, որոնք նաև կքողարկեն ոչ գրավիչ վայրերը: Հաշվի առնելով կառուցվող օբյեկտի առանձնահատկությունները՝ հարկ ենք համարում ուշադրություն դարձնել աղմուկից, արտանետվող գազերից, փոշուց պաշտպանող կանաչապատմանը, քանի որ տարածքը գտնվում է բնակավայրերի մոտ և բերքի աճեցման համար նախատեսված տարածքների մոտ և այլն:

Կարևոր է հստակորեն սահմանել շինարարական աշխատանքների մեկնարկի ժամանակը, որպեսզի դրանք չհամընկնեն տարածքում բնակվող թռչունների բնադրման ժամանակի հետ: Սովորաբար դա տեղի է ունենում ապրիլից հունիս ընկած ժամանակահատվածում: Անհրաժեշտ է, որ թռչունները կարողանան ապահով բներ կառուցել և սերունդ մեծացնել: Հաճախ ոչ պատշաճ կազմակերպված աշխատանքի արդյունքում թռչունների ամբողջ պոպուլյացիան սատկում է, իսկ կենդանի մնացածները ծանր սթրես են ապրում և հետագայում հրաժարվում են նոր բներ կառուցելուց:

Նախնական գնահատման հայտ

Ձ. Կաթնասուններ

Մասնագետ. կ.գ.թ., դոցենտ Աստղիկ Ղազարյան

astbat@yahoo.com, astghik.ghazaryan@ysu.am

Ներածություն

Երևան քաղաքի կաթնասունների վերաբերյալ գրականության տվյալները սակավ են: Մանր կաթնասունների (կրծողներ, միջատակերներ, ձեռքաթևավորներ) բազմազանությունը վերջին տասնամյակում ուսումնասիրվել է մի շարք գիտնականների կողմից: ՀՀ-ում շատ են նաև վտանգված տեսակերը, որոնց տարածվածության մասին, ինչպես նաև այդ տեսակների հակիրճ նկարագրությունը բերված է ՀՀ Կենդանիների Կարմիր գրքում:

Աշխատանքի նպատակն է եղել հետազոտել Երևանի քաղաքի ավտոբուսների դեպոի կառուցման տարածքում տարածված կաթնասունները:

Արդյունքներ

Հայաստանում տարածված կաթնասունների 95 տեսակներից ուսումնասիրվող տարածքում կարելի է հանդիպել 12 տեսակների, որոնցից **ՀՀ Կարմիր գրքում տեսակներ չկան**: Հետազոտված տարածքում կաթնասունների դասը ներկայացված է 5 կարգերով (աղյուսակ Զ-5): Դրանք են՝

1. Ոզնիներ - Erinaceomorpha - 1 տեսակ
2. Միջատակերներ - Insectivora – 1 տեսակ
3. Ձեռքաթևավորներ - Chiroptera – 6 տեսակ
4. Կրծողներ - Rodentia – 3 տեսակ
5. Գիշատիչներ - Carnivora – 1 տեսակ

Նախնական գնահատման հայտ

Եզրակացություններ և առաջարկություններ

- Հետազոտվող տարածքում գրանցվել է 12 տեսակ կաթնասուններ, որոնք պատկանում են 5 կարգերին:
- ՀՀ Կարմիր գրքում ներառված տեսակներ չեն հայտնաբերվել:
- Միայն մեկ տեսակ՝ *Microtus levis* (Southern vole) - գրանցվում է որպես հազվագյուտ: Չկան այնպիսի տեսակներ, որոնք պաշտպանության հատուկ միջոցներ չեն պահանջում:

Առաջարկություններ

Տարածքի շինարարությունը վնասելու է կրծողների բները: Ավտոբուսների դեպոն չի խանգարում կամ վնասում չղջիկների միգրացիոն ուղիներին և չկան տեսակներ, որոնք պաշտպանության հատուկ միջոցներ են պահանջում: Միակ առաջարկությունը հետևյալ է՝ հեռացնել բոլոր կենդանիներին, որոնք կհանդիպեն շինարարական աշխատանքների ընթացքում և տեղափոխվել անվտանգ / հարևան տարածքներ:

Նախնական գնահատման հայտ

Աղուսակ Ե- 5. Հետազոտվող տեղամասում տարածված կաթնասունների ցանկը

N	Species	Our observations	Status (C-common, R – rare, E-endemic)
Erinaceomorpha			
1	<i>Erinaceus concolor</i> Սպիտակափոր ոգնի Southern white - breasted hedgehog	+	C
Insectivora			
2	<i>Crocidura leucodon</i> Սպիտակափոր սպիտակատամ Bicolord shrew	+	C
Chiroptera			
3	<i>Pipistrellus pipistrellus</i> Թզուկ փոքրաչղջիկ Common pipistrelle	+	C
4	<i>Pipistrellus pygmaeus</i> Գաճաճ փոքրաչղջիկ Soprano pipistrelle	+	C
5	<i>Pipistrellus kuhlii</i> Կուլիի փոքրաչղջիկ Kuhl's pipistrelle	+	C
6	<i>Myotis blythi</i> Սրականջ գիշերաչղջիկ Lesser mouse-eared bat	+	C
7	<i>Myotis mystacinus</i> Բեղավոր գիշերաչղջիկ Whiskered bat	+	C
8	<i>Myotis aurascens</i> (<i>Myotis davidii</i>) Ոսկեգույն գիշերաչղջիկ Stepp whiskered bat, eastern whiskered bat	+	C
Rodentia			
9	<i>Microtus levis</i> Արևելաեվրոպական դաշտամուկ Southern vole	+	R
10	<i>Rattus norvegicus</i> Գորշ առնետ Brown rat	+	C
11	<i>Apodemus witherbyi</i>	+	C

Նախնական գնահատման հայտ

	Դեղնափոր տափաստանամուկ Steppe field mouse		
Carnivora			
12	<i>Vulpes vulpes</i> Սովորական աղվես Red fox	+	C

✦ Հնարավոր է լինի ըստ գրականության

* դաշտային աշխատանքների ժամանակ հանդիպել ենք

Այս տեսակը հազվադեպ է, քանի որ ձևաբանական հատկանիշներով դժվար է ճանաչել այս կենդանուն: Հնարավոր է հաստատել այս տեսակի գոյությունը և չխառնել *Microtus arvalis*- ի հետ միայն գենետիկ կամ կարիոլոգիական հետազոտությունների միջոցով: Ամբողջ Հայաստանի տարածքից այս տեսակի վերաբերյալ բավարար տվյալներ չկան, և այս կենդանու ներկայությունը հաստատված է միայն Արարատյան դաշտի մի քանի տեղանքներից:

Նախնական գնահատման հայտ

Ամփոփում

Հետազոտության արդյունքները, որոնք հետաքրքրություն են ներկայացնում ազդեցության որոշման առումով, կարող են ամփոփվել հետևյալ կերպ

Հետազոտություն	Եզրակացություններ	Առաջարկություններ
Բույսեր	• Ավտոբուսի նախատեսվող պարկի ուսումնասիրված տարածքում հայտնաբերվել են 97 ցեղի, 37 ընտանիքի պատկանող 109 տեսակի բարձրակարգ անոթավոր բույս: • Ուսումնասիրված տարածքում առանձնահատուկ պահպանության կարիք ունեցող, վտանգված, խոցելի, անհետացման եզրին գտնվող և ՀՀ Բույսերի կարմիր գրքում կամ ԲՊՄՄ (Բնության Պահպանության Միջազգային Միություն) կարմիր ցուցակում գրանցված տեսակներ չեն հայտնաբերվել: • Հայաստանի տարածքի կամ այլ կարգավիճակի էնդեմ տեսակներ ուսումնասիրված տարածքում չեն հայտնաբերվել:	• Ավտոբուսի նախատեսվող պարկի տարածքում հատվելու են մեծ քանակի պտղատու և գեղազարդային ծառեր և թփեր (31 տեսակ՝ 495 առանձնյակ ծառ և 59 առանձնյակ թուփ), որոնց փոխարեն հարկավոր է այլ վայրերում համարժեք քանակի և որակի նոր տնկարկներ ստեղծել, ինչպես նաև կառույցի ավարտից հետո շրջակայքը ծառապատել: • Հետազոտվող տարածքում հնարավորության դեպքում առաջարկում ենք շինարարական աշխատանքներին չխանգարող ծառերը չհատել, այլ շինարարական

Նախնական գնահատման հայտ

	• Ուսումնասիրված տարածքում բույսերի ռելիկտային տեսակներ չեն հայտնաբերվել; • Ուսումնասիրված տարածքում բացակայում են հազվագյուտ էկոհամակարգերը: • Ուսումնասիրված տարածքում բնակչության կողմից մշակվող այգիներում հատման ենթակա են 459 պտղատու ծառ և 57 պտղատու թուփ: • Ուսումնասիրված տարածքում հատման ենթակա են 36 գեղազարդային ծառ և 2 թուփ: • Մանրային, դեղագործական, համեմունքային, կերային և այլ վայրի աճող օգտակար բույսերը տարածքում թե տեսակների քանակով, թե կենսազանգվածով բավականին քիչ են և բնակչության համար հետաքրքրություն չեն ներկայացնում: ✓ Բուսաբանական առումով ավտոբուսի պարկի	աշխատանքները պլանավորել այնպես, որպեսզի տարածքում աճող ծառատեսակներին հասցվի մինիմալ վնաս:

Նախնական գնահատման հայտ

	շինարարության համար մեր կողմից առարկություն չկա:	
Ցամաքային անողնաշար կենդանիներ	Ընդհանուր առմամբ, ուսումնասիրված տարածքի կենսավայրերը կրում են ռուդերալ բնույթ, լինելով կիսանապատային և չորային տափաստանային բուսականության մնացորդներ: Ցամաքային անողնաշար կենդանիների ֆաունան ևս ունի մնացորդային բնույթ և կարող է բնութագրվել որպես հիմնականում կիսանապատային, ընդգրկելով նաև որոշ ծառաթփային բուսականության հետ կապված տարրեր: Վերոհիշյալ տարածքից չի հայտնաբերվել ՀՀ Կարմիր գրքում (Հայաստանի..., 2010) և ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում (IUCN <i>Red List</i>) գրանցված անողնաշար կենդանիներից որևէ տեսակ: Չեն գրանցվել նաև նեղ տարածված տեսակներ՝ Անդրկովկասի,	Շինարարության պլանավորման մեջ առաջարկվում է պլանավորել ճանապարհամերձ տնկարկի և կանաչ գոտու ստեղծում, ելնելով այն հանգամանքից, որ նախատեսվող տեղանքը ունի բավականին չորային կլիմա և հակված է անապատացման: Ծառաթփային և <i>առատ ծաղկող</i> բուսականությամբ հագեցած կանաչ գոտին, որը կգրավի կենսաբազմազանությանը, մասնավորապես կարևոր է փոշոտող միջատների գրավումը:

Նախնական գնահատման հայտ

	Կովկասյան էկոտարածաշրջանի էնդեմիկներ: Հետևաբար, կարող ենք ասել, որ նախատեսվող շինարարական աշխատանքները զգալի ազդեցություն չեն ունենա Հայաստանի նմանատիպ բիոտոպերի ցամաքային անողնաշար կենդանիների կենսաբազմազանության վրա:	
Երկկենցաղներ, սողուններ	• Դիտարկվել է երկկենցաղների 2 տեսակ՝ դոդոշ (<i>Bufo variabilis</i>) և փոքրասիական գորտ (<i>Pelophylax ridibundus</i>): • Դիտարկվել է մողեսի չորս տեսակ և երեք տեսակի օձ: • Ուսումնասիրվող տարածքում (ինչպես հիմա և նախկինում) դիտարկված երկկենցաղների երկու տեսակները ներառված են IUCN Կարմիր ցուցակում որպես LC (քիչ վտանգված.) և ոչ մեկը ներառված չէ ՀՀ Կարմիր գրքում: Այս տեսակները բնութագրվում են երկրում կայուն քանակով: Սողունների 12 տեսակներից 7-ը ներառված են IUCN Կարմիր ցուցակում LC կարգավիճակով:	Շինարարական աշխատանքների առաջին փուլում, հողային աշխատանքների իրականացման ժամանակ, ներգրավել մասնագետ սողունաբանի, որը կորսա հայտնաբերված անհատներին: Այս գործողությունը կարող է ապահովել աշխատակազմի անվտանգությունը, եթե դրա կարիքը լինի, ինչպես նաև հնարավորություն կտա փրկել սողունների անհատներին:
Թռչուններ	• Ուսումնասիրվող տարածքում դիտարկման	Ընդհանրապես, Երևան քաղաքի և նրա շրջակայքի

Նախնական գնահատման հայտ

	Ժամանակահատվածում գրանցվել է թռչունների 23 տեսակ, որոնք պատկանում են 7 կարգի և 18 ընտանիքի: • Վիզուալ դիտարկվել է 18 տեսակ թռչուն: • Տեսակին բնորոշ ձայնային ազդանշաններով գրանցվել է մեկ տեսակ • Դիտարկման ժամանակահատվածում ուսումնասիրվող տարածքում գրականությունում ներկայացված չորս տեսակ չի հայտնաբերվել: Գրանցված տեսակներից ոչ մեկը ներառված չէ ՀՀ Կարմիր գրքում: Բոլոր տեսակները կարելի է համարել սինանթրոպային և բավականին հաջողությամբ հարմարեցված քաղաքային և մերձքաղաքային միջավայրին:	թռչնաֆաունայի տեսակների կազմը, կախված սեզոնից, տատանվում է 70-80 տեսակներից, ինչը բացատրվում է նրա գտնվելու վայրով և տարբեր էկոլոգիական գոտիների առկայությամբ: Լինելով ցանկացած քաղաքի անբաժանելի էկոլոգիական և գեղագիտական բաղադրիչը՝ թռչունները գործում են և՛ որպես վնասակար միջատների դեմ պայքարի միջոց, և՛ որպես շատ սերմերի բնական բաշխող: Այդ պատճառով կարևոր է հատուկ ուշադրություն դարձնել, թե ինչպես է ապագայում փոխհատուցում իրականացվելու կորած տարածքը փոխարինելու համար: Հենց կանաչ տարածքների կրճատումն է շինհրապարակների առատության, արտանետվող աղտոտվածություն, ինչպես նաև աղմուկի և լույսի աղտոտվածություն, որոնք քաղաքում թռչունների թվի նվազման հիմնական պատճառներն են:

Նախնական գնահատման հայտ

		Դեպոյի հարևանությամբ դեռ շատ այգիներ կան, որտեղ անհագստացրած թռչուններից շատերը կկարողանան տեղափոխվել: Նպատակահարմար կլինի նաև մասնագետների հետ համաձայնության գալուց հետո թռչունների համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծվեն ավտոբուսային պարկի տարածքում՝ լրացուցիչ տնկելով թփեր և ծառեր, որոնք համապատասխանում են շրջակա լանդշաֆտին, որոնք նաև կքողարկեն ոչ գրավիչ վայրերը: Հաշվի առնելով կառուցվող օբյեկտի առանձնահատկությունները՝ հարկ ենք համարում ուշադրություն դարձնել աղմուկից, արտանետվող գազերից, փոշուց պաշտպանող կանաչապատմանը, քանի որ տարածքը գտնվում է բնակավայրերի մոտ և բերքի աճեցման համար նախատեսված տարածքների մոտ և այլն:

Նախնական գնահատման հայտ

		Կարևոր է հստակորեն սահմանել շինարարական աշխատանքների մեկնարկի ժամանակը, որպեսզի դրանք չհամընկնեն տարածքում բնակվող թռչունների բնադրման ժամանակի հետ: Սովորաբար դա տեղի է ունենում ապրիլից հունիս ընկած ժամանակահատվածում:
Կաթնասուններ	• Հետազոտվող տարածքում գրանցվել է 12 տեսակ կաթնասուններ, որոնք պատկանում են 5 կարգերին: • ՀՀ Կարմիր գրքում ներառված տեսակներ չեն հայտնաբերվել: • Միայն մեկ տեսակ՝ <i>Microtus levis</i> (Southern vole) - գրանցվում է որպես հազվագյուտ: Չկան այնպիսի տեսակներ, որոնք պաշտպանության հատուկ միջոցներ չեն պահանջում:	Տարածքի շինարարությունը վնասելու է կրծողների բները: Ավտոբուսների դեպոն չի խանգարում կամ վնասում չղջիկների միգրացիոն ուղիներին և չկան տեսակներ, որոնք պաշտպանության հատուկ միջոցներ են պահանջում: Միակ առաջարկությունը հետևյալ է՝ հեռացնել բոլոր կենդանիներին, որոնք կհանդիպեն շինարարական աշխատանքների ընթացքում և տեղափոխվել անվտանգ / հարևան տարածքներ:

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Է-3 Հնագիտական փորձագիտական եզրակացություն

Շենգավիթ համայնքում դեպոյի համար նախատեսված տարածքի հնագիտական-մշակութային իրավիճակը

Արշակունյաց և Շիրակ պողոտաների հատման կետից հյուսիս՝ Շիրակի պողոտայի աջակողմյան հատվածում գտնվող՝ դեպոյի ամար նախատեսված տարածքի քարտեզագրության ուսումնասիրության արդյունքում պարզել ենք, որ համաձայն Երևան քաղաքի Շենգավիթ համայնքի պատմամշակութային հուշարձանների պահպանական գոտիների նախագծի հետ համադրության, ինչպես նաև ՀՀ Երևան քաղաքի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ցուցակում (հաստատված ՀՀ կառավարության 7 հոկտեմբերի 2004 թվականի N 1616-Ն որոշմամբ) արտացոլված միավորների՝ այստեղ պահպանության ենթակա տարածք կամ միավոր չկա: Սահմանազատված տարածքում պատմամշակութային բնույթի խոչնդոտներ չկան:

Մինևույն ժամանակ, նախկին ծրագրերի իրականացման ընթացքում (Preparing the Yerevan Sustainable Urban Transport Investment Program. Archaeological impact of Project 2 – Shirak Street – Argavand Highway (Preliminary report), 2010) մեր անձնակազմի կողմից խնդրո առարկա տեղանքը ենթարկվել է նախնական ուսումնասիրության, որտեղից հավաքվել են հնագիտական հետաքրքրություն ներկայացնող խեցանոթների բեկորներ, սակայն շինությունների, կառույցների հետքեր, հնագիտական շերտերի առկայություն չի փաստագրվել: Ասվածից ելնելով, խնդրում ենք շինարարական աշխատանքների ընթացքում (հողահեռացում, հիմքերի փորում, միջամտություն նստվածքների) աջակցություն, որպեսզի իրականացվի տարածքի հնագիտական դիտարկում՝ մշակութային արժեք ներկայացնող որևէ միավորի հնարավոր խաթարումից խուսափելու համար:

09.12.2020

Բորիս Գասպարյան

ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի գիտաշախատող

Նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը. ԾՐԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՉԱՓԸ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-1. Ծրագրի գործողությունների հետևանքով արժեքավոր բնապահպանական ընկալիչներին (ԱԲԸ) պատճառված ուղղակի (D) և անուղղակի (I) ազդեցություններ

Ծրագրի գործողություն	Մթնոլորտային օդի որակ			Գրունտներ, բուսածո	Ջրի որակ	Սոցիալական համակարգեր			Երթևեկություն	Բուսական և կենդանական աշխարհ	Լանդշաֆտ և գեղագիտական տեսք
	Փոշի	Աղմուկ	Թրթռում			Մակերևութային ջրային մարմին	Հանրային ենթակառուցվածքներ	Բնակելի տներ			
Գոյություն ունեցող կառույցների ապամոնտաժում	D	D	-	-	-	I	I	I	I	I	D
Հողային աշխատանքներ	D	D	-	D	I	I	I	I	D	D	D
Լիցք	D	D	D	-	I	I	I	I	D	I	D
Բետոնի հետ կապված աշխատանքներ	D	D	D	-	I	I	I	I	D	I	I
Ոռոգման ջրանցքի վրայով կամրջի կառուցում	D	D	D	-	D	I	I	I	D	I	D
Հաղորդողիների տեղափոխում	D	D	-	I	-	I	I	I	I	I	D
Ասֆալտապատում	D	D	D	-	I	I	I	I	D	I	D
Ջրահեռացման համակարգի կառուցում	D	D	-	-	D	I	I	I	D	-	D
Վարչական շենքի կառուցում	D	D	-	-	-	I	I	I	D	-	D
Լիցքավորման կայանի և պահեստների կառուցում	D	D	-	-	-	I	I	I	D	-	D

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼ ՎԱԾ Ը-2. Ազդեցությունների ժամանակային շրջանակը

ԱԲԸ	Ազդեցության չափը	Նախագծման փուլ	Նախաշինարարական փուլ. նախապատրաստական աշխատանքներ	Շինարարության փուլ	Գործարկման փուլ	Շահագործման փուլ
Մթնոլորտային օդի որակը	Հողային աշխատանքների հետևանքով առաջացած փոշի, շահագործվող մեքենամեխանիզմների և սարքավորումների գազային արտանետումներ		X	X Հիմնականում հողային աշխատանքների հետևանքով առաջացած փոշի, շահագործվող մեքենամեխանիզմների և սարքավորումների գազային արտանետումները	X	X Երթևեկության հետևանքով մասնիկների և գազի արտանետումները թույլատրելի սահմաններում են Օդի որակի բարելավում՝ պայմանավորված ԲՄԳ-ով լիցքավորվող տրանսպորտային միջոցներով
Աղմուկ	Առաջանում է մեքենամեխանիզմների և սարքավորումների շահագործման և երթևեկության ինտենսիվության մեծացման հետևանքով			X	X	X Ճնշվում է աղմկապաշտպան պատի միջոցով
Թրթռում	Առաջանում է մեքենամեխանիզմների և սարքավորումների շահագործման			X Հիմնականում	Հավանական չէ	X

Նախնական գնահատման հայտ

	և երփնեկության ինտենսիվության մեծացման հետևանքով					Թույլատրելի սահմաններում է
Մակերևութային և ջրեր Ոռոգման ջրանցք	Ջրատ, ջրի աղտոտում և նստվածքներ, որոնք առաջանում են փակ հողային աշխատանքների և փոխադրումների հետևանքով, ինչպես նաև մեքենաներից արտահոսքի, կեղտաջրերի արտանետումների, շինարարության հետ կապված արտանետումների, ինչպիսիք են բետոնաջուրը, հեղուկ և պինդ թափոնները և այլն		X	X Հիմնականում	X	X
Ստորգետնյա ջրերի որակ	Վառելիքի, յուղի (հիդրավլիկ, փոխանցման տուփ, շարժիչ և այլն), քսանյութերի և այլ հեղուկ նյութերի արտահոսք, ինչպես նաև նյութերի ոչ պատշաճ պահեստավորումից առաջացած թափոններ՝ լիցքավորման ժամանակ, կամ ծանր մեքենաների շահագործման հետևանքով առաջացած այլ պատճառներով:	-	Հավանական չէ	Հավանական չէ	Հավանական չէ	Հավանական չէ
Բուսական և կենդանական աշխարհ	□ հանույթի, տոփանման և բնահողի տեղափոխման պատճառով բնական միջավայրի խաթարում կամ ոչնչացում, □ բուսականության, նորմալ սննդային շղթայի ոչնչացման պատճառով ցեղատեսակների կորուստ,		Հավանական չէ	X	X	Հավանական չէ

Նախնական գնահատման հայտ

	□ պատճառվող անհանգստության հետևանքով ցեղատեսակների միգրացիա, Թճանապարհաշինարարության, ցանկապատման և այլնի պատճառով բնական միջավայրի խաթարում կամ մասնատում, □ շինարարական աղմուկի, երթևեկության, մարդկանց ինտենսիվ ներկայությամբ պատճառվող անհանգստություն:					
Գրունտներ և բուսաստան	□ հողային և լիցքի աշխատանքների արդյունքում հեռացված գրունտ և բուսաստան, □ գրունտի ողողաքայքայում և նստվածքագոյացում, □ արտահոսքերի պատճառով գրունտի աղտոտում		X	X	X	Հավանական չէ
Նյութերի աղբյուրներ (քարհանքեր/բացահանքեր)	լիցքի համար նախատեսված նյութի հանույթ շրջակա միջավայրից, օրինակ՝ մոտակա գյուղատնտեսական հողերից կամ հնագիտական վայրերից		Հավանական չէ	X	Հավանական չէ	Հավանական չէ
Սոցիալական համակարգեր (տե՛ս Ծրագծի թերթիկը ՀԱՎԵԼՎԱԾ Զ)	□ անհանգստություն և/կամ անհարմարություն □ գույքին հասցվող վնաս		X	X	X	X
Հաղորդողիներ	հողային աշխատանքների ընթացքում վնասելու վտանգ		X	X	Հավանական չէ	Հավանական չէ
Երթևեկություն և տրանսպորտ	□ շինարարության և շահագործման ընթացքում բեռնատար և այլ մեքենաների տեղաշարժի		X	X	X	X

Նախնական գնահատման հայտ

	պատճառով երթևեկության ինտենսիվացում □ գոյություն ունեցող ճանապարհների և հետիոտնային անցումների փակում, □ վտանգված հանրային անվտանգություն					
Լանդշաֆտ և գեղագիտական տեսք	հողային աշխատանքների, նյութերի և թափոնների կուտակումների, ծառերի և այլ բուսականության հեռացման, ժամանակավոր հարմարությունների ստեղծման պատճառով առաջացած ձևափոխում		X	X	X	Հավանական չէ Կանաչապատման արդյուքնում գեղագիտական տեսքի բարելավում
Հնագիտություն և մշակութային ժառանգություն	□ գտածոների վնասում և կորուստ		Հավանական չէ	Հավանական չէ	Հավանական չէ	Հավանական չէ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-3 Ազդեցությունների խստությունը

ԱԲԸ	Ազդեցության չափը (փոփոխության նկատմամբ զգայունությունը)	Ազդեցության չափը	Ազդեցության տևողությունը	Ազդեցության հաճախականությունը	Ազդեցության հավանականություն	Շրջելիություն	Ազդեցության խստությունը (գնահատական)	Ազդեցության մակարդակը նախքան դրանց մեղմացումը ³⁶	Նկարագրություն
Մթնոլորտային և օդի որակը (փոշի և արտանետվող գազեր)	4	1	4	4	4	2	Զափավոր (19)	ՑԱԾԲ	Ծրագրի իրականացման ընթացքում փոշու և գազի պարբերաբար արտանետումներ անպայման տեղի կունենան ծրագրի իրականացման վայրում և հարակից տարածքում: Գործողությունների դադարեցումը զգալիորեն կնվազեցնի փոշու և աղմուկի մակարդակը, սակայն նախաշինարարական իրավիճակը չի պահպանվի կառուցված ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման ինտենսիվության ավելացման պատճառով:
Աղմուկ և թրթռում	4	1	4	4	4	4	Բարձր (21)	ՄԻԶԻՆ	Ծրագրի իրականացման և շահագործման ամբողջ ընթացքում ծրագրային տարածքի և հարակից տարածքում պարբերաբար տեղի կունենա աղմուկի և թրթռման աճ: Անհրաժեշտ են ազդեցությունը մեղմացնող արդյունավետ միջոցներ:
Զրի որակ (Ոռոգման ջրանցք)	1	2	4	4	1	2	Թույլ (14)	ՑԱԾԲ	Շինարարական աշխատանքների և ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման ընթացքում ոռոգման ջրանցքի աղտոտումը և նստվածքագոյացումը (նավթ/վառելիքային և թափոններ, շինարարական աղբի ոչ պատշաճ հեռացում): Ազդեցության գոտին ձգվում է ծրագրի տարածքից դուրս: Այս ազդեցությունները

³⁶Ազդեցության մակարդակը նախքան մեղմացումը սահմանվում է Սխեմա Զ-2-ի հիման վրա:

Նախնական գնահատման հայտ

									նորմալ պայմաններում/հանգամանքներում չեն կանխատեսվում, սակայն կարող են ռիսկեր ենթադրել պատահարների կամ այլ դեպքերում:
Բուսական և կենդանական աշխարհ	4	1	2	2	4	3	Չափավոր (16)	ՑԱԾԲ	Տեղամասի ներսում մաքրման աշխատանքների ընթացքում անշուշտ տեղի կունենա տեղական և սովորական բնական միջավայրի կորուստ: Մաքրված բուսականությունը կվերականգնվի նոր ծառերի և թփերի տնկմամբ:
Գրունտ, ներառյալ բուսահող	3	1	4	4	4	2	Չափավոր (18)	ՑԱԾԲ	Գրունտների և բուսահողի խաթարում և/կամ աղտոտում միայն ծրագրի տարածքում: Մա տեղի է ունենալու հողային աշխատանքների իրականացման փուլում, իսկ աղտոտումն առանց մեղմացնող միջոցառումների մշտական գործընթաց է: Ազդեցությունը հիմնականում կվերացվի հողի վերին շերտի պահպանմամբ և մակերևույթի ասֆալտապատմամբ:
Նյութերի ռեսուրսներ, (հանքեր/բաց ահանքեր)	2	2	2	3	1	3	Թույլ (13)	ՑԱԾԲ	Ազդեցության հավանականությունը շատ ցածր է, քանի որ նոր հանքերի բացում չի նախատեսվում, իսկ հանույթն արգելվում է ԲԿՊ-ով: Մրցույթի հաղթող կապալառուն շինարարական նյութը գնելու է գրանցված աղբյուրներից:
Հիդրոերկրաբանություն (գրունտային ջրերի որակ)	1	1	4	4	1	1	Աննշան (10)	Ոչ զգալի	Ըստ երկրաբանական հետազոտության՝ ներթափանցման հավանականությունը ստորգետնյա ջրերի մեջ շատ ցածր է: Ավելին՝ հավաքակայանի մակերևույթը կասֆալտապատվի և ազդեցությունն աննշան կլինի:
Մոցիալական համակարգեր	4	3	3	4	4	4	Բարձր (22)	ՄԻՋԻՆ	Մա ներառում է տեղի՝ ազդեցության ենթակա անձանց առողջությունը և կենսակերպը, մասնավոր համայնքային սեփականությունը, ձեռնարկատիրական գործունեությունները: ԲԿՊ-ով նախատեսվելու են խիստ և արդյունավետ մեղմացնող միջոցառումներ:
Ազդեցություն	3	2	4	3	2	2	Չափավոր (16)		Ծրագրի քաղաքային հատվածում տեղակայված հաղորդողիների վնասումը հավանական է,

Նախնական գնահատման հայտ

հաղորդողին երի վրա								ՑԱԾԲ	քանի որ ստորգետնյա հաղորդողիների հետազոտություն չի իրականացվել: Մյուս կողմից նմանատիպ ազդեցություն չի կանխատեսվում, թեև որոշակի հավանականություն, այնուամենայնիվ, առկա է: Ազդեցությունը կարող է ամբողջությամբ վերացվել վնասված հաղորդողիների վերանորոգմամբ կամ տեղափոխմամբ:
Երթևեկություն և տրանսպորտ	3	2	4	4	4	3	Չափավոր (20)	ՄԻՋԻՆ	Շինարարական աշխատանքներով պայմանավորված և ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման ընթացքում անշուշտ տեղի կունենան հանրային երթևեկության խաթարումներ: Ազդեցությունը կտարածվի նաև ծրագրային տարածքից դուրս, քանի որ կմեծանա քաղաքային ճանապարհների երթևեկը: Ազդեցությունը մասամբ շրջելի է, քանի որ շինարարության փուլի տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը կդադարեցվի, սակայն ճանապարհային երթևեկության ինտենսիվությունը մշտապես կպահպանվի՝ ավտոբուսային հավաքակայանի շահագործման հետևանքով:
Լանդշաֆտ և գեղագիտական տեսք	1	1	4	4	4	2	Չափավոր (16)	ՑԱԾԲ	Ազդեցության գոտին սահմանափակվում է ծրագրային տարածքով: Ծրագրի իրականացման ընթացքում և դրանից հետո անշուշտ տեղի կունենա լանդշաֆտի ձևափոխում: Ազդեցությունը միայն մասամբ կվերացվի, քանի որ նախաշինարարական իրավիճակը հնարավոր չէ վերականգնել:
Հնագիտական և մշակութային ժառանգություն (գտածո)	2	1	2	2	1	1	Աննշան (9)	Ոչ զգալի	Թեև ազդեցությունը հավանական չէ, առկա է գտածոների հայտնաբերման փոքր ռիսկ: Հետևաբար, ԲԿՊ-ով կնախատեսվի համապատասխան ընթացակարգ:

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը-4. Նախքան մեղմացնող միջոցառումների իրականացումն ու դրանից հետո հասցված ազդեցության նշանակությունը

ԱԲԸ	Ազդեցության խստություն (գնահատական)	Մակարդակը նախքան մեղմացնող միջոցառումների իրականացումը	Մեղմացնող միջոցառումների տեսակը	Նստվածքային բացասական ազդեցություն	Ազդեցության նշանակությունը մեղմացնող միջոցառումներից հետո (Ն)/Ոչ նշանակալի (ՈՆ)
Աղմուկ թրթռում	և Չափավոր (17)	ՑԱԾԸ	<u>Նվազեցում</u> Շինարարական փուլում բացասական ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով ԲԿՊ-ով նախատեսված կանոնավոր մեղմացնող միջոցառումներ Քաղաքային տրանսպորտի բարելավված համակարգ՝ ԲՄԳ-ով լիցքավորվող ավտոբուսներով, ինչպես նաև ավտոբուսային հավաքակայանի կանաչապատման նախագիծը կնպաստի շահագործման փուլում ջերմոցային գազերի ավելի քիչ արտանետմանը Մեղմացնող միջոցառման տեսակը որոշվում է օդի որակի հետազոտությամբ	արտանետվող սեղմված գազեր	ՈՆ

Նախնական գնահատման հայտ

Աղմուկ և թրթռում	Բարձր (21)	ՄԻՋԻՆ	<u>Նվազեցում</u> Բացասական ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով ԲԿՊ-ով նախատեսված հատուկ մեղմացնող միջոցառումներ շինարարության և հետշինարարական փուլում: Մեղմացնող միջոցառման տեսակը որոշվում է Ձայնային և թրթռման հետազոտության միջոցով	Որոշ ֆունային աղմուկ՝ ճնշված աղմկապաշտպան պատնեշների միջոցով՝ 2,5 մ բարձրությամբ քարե պատի և 2-3 շաբաթ ծառերի տեսքով	ՈՆ
Մակերևութային ջրի հոսք և որակ (ոռոգման ջրանցք)	Թույլ (14)	ՑԱԾՐ	<u>Կանխարգելիչ</u> Ջրային մարմինների վրա բացասական ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով ԲԿՊ-ով նախատեսված կանոնավոր մեղմացնող միջոցառումներ	ոչ մի ազդեցություն	ՈՆ
Բուսական և կենդանական աշխարհ	Չափավոր (16)	ՑԱԾՐ	<u>Հակակշռում</u> Հատված ծառերի և թփերի փոխարեն նորերի տնկում և Բացասական ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով ԲԿՊ-ով մեղմացնող միջոցառումների տեսակի սահմանում՝ Բուսական և կենդանական աշխարհի հետազոտության եզրակացությունների հիման վրա	սովորական տեսակների բնական միջավայրի կորուստ	ՈՆ

Նախնական գնահատման հայտ

Գրունտ, այդ թվում՝ բուսահող	Չափավոր (18)	ՑԱԾԲ	<u>Նվազեցում</u> Բուսահողի պահպանում և կանաչապատման նպատակով վերաօգտագործում ԲԿՊ-ով նախատեսված կանոնավոր մեղմացնող միջոցառումներ՝ ուղղված աղտոտման նվազեցմանը Ասֆալտապատ ծածկը և հեղուկ նյութերի պահպանման վերաբերյալ առաջարկությունները կբացառեն շահագործման ընթացքում աղտոտումը	ոչ մի ազդեցություն	ՈՆ
Նյութերի ստացման աղբյուրներ (հանքեր/բացահանքեր)	Թույլ (13)	ՑԱԾԲ	<u>Կանխարգելիչ</u> Արգելվում է չգրանցված տեղամասերից նյութի ստացումը	ոչ մի ազդեցություն	ՈՆ
Հիդրոերկրաբանություն (ստորգետնյա ջրի որակ)	Աննշան (10)	ՈՉ ՆՇԱՆԱԿԱԼ Ի	<u>Կանխարգելիչ</u> Թեև ազդեցությունը հավանական չէ, սակայն առկա է որոշակի փոքր ռիսկ, ուստի համապատասխան ընթացակարգը նախատեսվելու է ԲԿՊ-ում: ԲԿՊ-ով նախատեսված աղտոտման նվազեցմանն ուղղված կանոնավոր մեղմացնող միջոցառումներ	ոչ մի ազդեցություն	ՈՆ

Նախնական գնահատման հայտ

			Ասֆալտապատ ծածկը և հեղուկ նյութերի պահեստավորման գործառնական ձեռնարկը կբացառեն աղտոտումը շահագործման ընթացքում		
Սոցիալական համակարգեր	Բարձր (22)	ՄԻՋԲՆ	<u>Հակազրում և նվազեցում</u> Հատուկ միջոցառումներ ԲԿՊ-ում՝ շինարարության և շահագործման ընթացքում ԱԵԱ-ների, համայնքային և մասնավոր սեփականության պաշտպանության համար	ոչ մի ազդեցություն	ՈՆ
Հաղորդուղիների վրա ազդեցություն	Չափավոր (16)	ՄԻՋԲՆ	Հակակշռում	ոչ մի ազդեցություն	ՈՆ
Երթևեկություն և տրանսպորտ	Չափավոր (20)	ՄԻՋԲՆ	<u>Նվազեցում</u>	բարելավված երթևեկություն	ՈՆ
Լանդշաֆտ և գեղագիտական տեսք	Չափավոր (16)	ՄԻՋԲՆ	Հակակշռում Ավտոբուսային հավաքակայանի տարածքը կկանաչապատվի: Կանաչապատման նախագիծը ներառված է նախագծային փաթեթում:	բարելավված լանդշաֆտ	ՈՆ
Մշակութային ժառանգություն և հնագիտություն	Աննշան (9)	ՈՉ ՆՇԱՆԱԿԱԼ Ի	<u>Նվազեցում</u> Թեև ազդեցությունը հավանական չէ, բայց առկա է գտածոյի հայտնաբերման փոքր ռիսկ, ուստի համապատասխան ընթացակարգը նախատեսվելու է ԲԿՊ-ում:	ոչ մի ազդեցություն	ՈՆ

Նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԼՍՈՒՄՆԵՐԻ և ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-1. Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարի հետ ներածական հանդիպում

1. 2021 թվականի մայիսի 13-ին, ժամը՝ 10:00-ին Շենգավիթ վարչական շրջանի վարչական շենքում տեղի ունեցավ Ծրագրի ինժեներական և բնապահպանական թիմի ներածական համատեղ հանդիպումը Շենգավիթի թաղապետի տեղակալ պարոն Համլետ Գրիգորյանի հետ: Հանդիպմանը ներկա էին՝

Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարի տեղակալ պրն. Համլետ Գրիգորյան

«ԷԳԻՍ Ինթերնեյշնլ» ընկերության ծրագրի համակարգող պրն. Տիգրան Մամիկոնյան

«ԷԳԻՍ Ինթերնեյշնլ» ընկերության բնապահպանական հարցերով խորհրդատու տկն. Էդիտա Վարդգեսյան

«ՍՈՒՖԵՏ» ՍՊԸ-ի նախագծային ինժեներ պրն. Վարդան Եղիազարյան

«ՍՈՒՖԵՏ» ՍՊԸ-ի գեոդեզիական ինժեներ պրն. Լևոն Մխիթարյան

Նկար 1. 2021 թվականի մայիսի 13-ին Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարության հետ տեղի ունեցած ներածական հանդիպում

2. Ներածական հանդիպման ընթացքում նախագծային թիմը ներկայացրեց գծագրեր և Ծրագրի տեխնոլոգիական ու ինժեներական մասով այլ մանրամասներ, ազդակիր համայնքների ներկայացուցիչները տեղեկացվեցին բնապահպանական ազդեցության գնահատման գործընթացի առաջընթացի և մեղմացնող միջոցառումների պլանավորման մասին:
3. Ազդակիր շրջանների ղեկավարների տեղակալները տեղեկացվել են նաև այն մասին, որ Ծրագրի նախաձեռնողները հանրային լսումներ են կազմակերպում ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ անվտանգության քաղաքականության համաձայն: Նրանց խնդրեցին աջակցել և նպաստել այս գործընթացին՝ ապահովելու հանրային մասնակցությունը և հանրային խորհրդակցությունը դարձնելով արդյունավետ և բովանդակալից: Վարչական շրջանների ներկայացուցիչները խոստացան ուսումնասիրել նախագծային գծագրերը և օժանդակել ծրագրի հետ կապված

Նախնական գնահատման հայտ

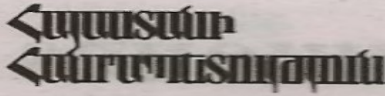
տեղեկատվության հրապարակմանը և տարածմանը՝ իրենց կայքէջերում հանրային լուսմների վերաբերյալ գովազդների տեղադրմամբ և հանրային տեսանելի վայրերում դրանց հրապարակմամբ:

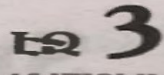
4. Գովազդի տեքստը ներկայացվել է ազդակիր համայնքների վարչական ղեկավարներին՝ ազդեցության ենթակա անձանց և այլ շահագրգիռ անձանց շրջանում դրանց հրապարակման և տարածման համար:

Նախնական գնահատման հայտ

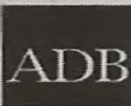
ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2 1-ին հանրային քննարկման մասին հաշվետվություն

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-1 Հայաստանի Հանրապետություն օրաթերթի 2021թ.-ի մայիսի 15-ի համարում լույս տեսած հանրային քննարկման մասին հայտարարությունը

15 ՄԱՅԻՍ 2021, ԸՄԲԸԹ

ՀԱՐԱՄԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ
Երևանի քաղաքային կայուն զարգացման ծրագրի

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՐԱՔՈՒՍ ԱՎՏՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱՎԱՅՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ

Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունների վերաբերյալ

ՀՀ Կառավարությունը և Երևանի քաղաքապետարանը իրականացնում են Երևան քաղաքի էրթնեկության և տրանսպորտային համակարգի բարելավման ծրագիր, որի շրջանակներում կիրականացվի Երևան քաղաքում ավտոբուսների երը հավաքակալանի կառուցումը Աջակուխաց -Շիրակ պողոտաների փոխհատման հատվածում, ինչպես նաև սեղմված բնական գազի լցակայանի կառուցումը Ջրվեժի ավտոբուսների հավաքակայանում:

Բոլոր շահագրգիռ կազմակերպություններին և անձանց հրավիրում ենք մասնակցելու հանրային քննարկմանը, որի ընթացքում ծրագրի իրականացման ինժեներատեխնիկական և բնապահպանական թիմի կողմից կներկայացվեն մանրամասն տեղեկություններ ծրագրի նախագծի, շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունների և դրանց կանխարգելման միջոցառումների վերաբերյալ: Քննարկումների միջոցառման ընթացքում դուք հնարավորություն կունենաք ծրագիրն իրականացնող թիմի պատասխանատուների հետ քննարկել Ձեզ հուզող հարցերը, փոխանակել Ձեր կարծիքները, այդ թվում ծրագրի արդյունքում բնապահպանական, սոցիալական, անվտանգության և առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունների հետ կապված հարցեր:

Ժամը 14:00-ին
Հինգշաբթի, 27 մայիսի 2021 թ-ի
Վայրը ԵՆԵԳՐՎԻՔ Վարչական շրջանի քաղապետարանի շենքում,
3-րդ հարկ, հանդիսությունների դահլիճ

Հասցե ք. Երևան, Գ. Նժդեհի փ., 26
Հեռ +(374 11) 518 808

Հարցերի դեպքում դիմել
Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագիր
Երևանի քաղաքապետարանի * Երևանի կառուցապատման ներդրումային ծրագրի իրականացման գրասենյակի *
(ԵՎ ՄԻԳ) կազմում ստեղծված աշխատանքային խումբ
ք. Երևան, Փ. Բուզանդի փ., 1/3, 5-րդ հարկ, Հեռ 374 (10) 520973

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայտնվում է, որ մրցույթով վարձակալության է տրամադրվում ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Լանջաղյուսք համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող գյուղատնտեսական նշանակության հետևյալ հողատեսքերը:

Խոտհարք 4-րդ կարգ, 3 լոտով՝

1-ին լոտ՝ 6,80 հա, ծածկագիր՝ 201-253,	1 հեկտարի մեկնարկային գինը 2100,
2-րդ լոտ՝ 7,29 հա, ծածկագիր՝ 202-997,	1 հեկտարի մեկնարկային գինը 2100,
3-րդ լոտ՝ 15,64 հա, ծածկագիր՝ 201-275,	1 հեկտարի մեկնարկային գինը 2100,

*Արևիկահող՝ 4-րդ կարգ, 1 լոտով, 19.61 հա, ծածկագիր 05-038-102-049, 1 հեկտարի մեկնարկային գինը 4 000 դրամ:

Արոտավայր՝ 4-րդ կարգ, 11 լոտով, 1 հեկտարի մեկնարկային գինը 1935 դրամ:

Լոտի N	Մածկագիր	Հողամասի չափը (հա)	Հողամասի մեկնարկային գինը (դրամ)	Լոտի N	Մածկագիր	Հողամասի չափը (հա)	Հողամասի մեկնարկային գինը (դրամ)
1	025-007	3.35	6490	7	201-304	10.91	21150
2	102-008	2.90	5650	8	201-254	0.19	370
3	102-013	2.62	5100	9	202-160	0.54	1050

277

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-2 Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավարին ուղղված պաշտոնական ծանուցումը

egis
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄՆԱԿԱՆՈՒՄ

Ճաշոճ՝ ք. Երևան, Ջեյմս Բրայս 19/1
 Հեռախոս՝ + 374 11 584404
 Էլ. փոստ՝ richard.thadani@egis.fr
 Ծրագրի No՝ 130115L

Ում՝ Երևան քաղաքի Շենգավիթ վարչական շրջանի ղեկավար պարոն Ռուզմիկ Մկրտչյանին

Պատմանք՝ «ԵՎԼ ՍԻԳ» -ի ծրագրի ղեկավար տիկին Լորա Մարտիրոսյանին
 «ԵՎԼ ՍԻԳ» -ի տեխնիկական մասնագետ պարոն Վարդան Պարսպետյանին

Պատրոն՝ ARM/130115L/2021/710

20-րդ մայիսի, 2021թ.

Քիմա՝ Հանրային քննարկումների կազմակերպում

Կոնտակտային տեժ՝
 Հեռախոս՝
 Էլ. փոստ՝

Նախորդող գրություններ՝

Էդիտա Վարդգեսյան
 +374 93 606017
 editvard@gmail.com

ստիպ չեն

Հարգելի պարոն Մկրտչյան,

Տեղեկացնում եմք Ձեզ, որ ՀՀ կառավարությունը և Երևանի քաղաքապետարանը Երևան քաղաքի տրանսպորտային համակարգը բարելավելու նպատակով պլանավորում են իրականացնել ԵՒԵՎԱԸ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԱՎՏՈՐՈՒՄԸՆԻ ԸՆԿԱՔԱՎԱՑՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ծրագիրը:

Ծրագրի վերաբերյալ հանրության իրազեկումն ու մասնակցությունն ապահովելու նպատակով Երևանի քաղաքապետարանը՝ ի դեմս Երևանի կառուցապատման ներդրումային ծրագրի իրականացման գրասենյակի (ԵՎԼ ՍԻԳ) կազմում ստեղծված աշխատանքային խմբի կազմակերպում է ՀԱՂԱՅԻՆ ՔՆՆԱՎՎՈՒՄԸՆԻ, որտեղ հանրությունը և ծրագրի ազդակիր մարտիկ կարող են առավել մանրամասն տեղեկություններ ստանալ նշված ծրագրի նախագծի և շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունների վերաբերյալ, փոփոխուիել իրենց կործիքները և քննարկել իրենց հուզող հարցերը ինժեներատեխնիկական և քննադատական թիմի հետ:

Հայրում Լեյ ՕԼԻ աշակերտությունը 2021թ. -ի մայիսի 27-ին, ժ. 14:00-ին կայանալիք հանրային քննարկումների կազմակերպման և Շենգավիթ վարչական շրջանի ազդակիր բնակիչների, գործող իրավասների և այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների ներկայությունն ապահովելու գործում:

Site Office address: Mr. James Bryant, house 19/1, Yerevan, Armenia, Registration number: N01/19/0162

Egis International

11, avenue du Centre - CS 22526 - Guyancourt - 78196 Saint-Quentin-en-Yvelines Cedex - France

Tel. +33 1 39 41 40 00 - Fax +33 1 39 41 57 57 - @egisgroup - S.A.S au capital de 14 850 100 Euros

SIRET 582 132 511 30174 - SIREN 582 132 511 - A.C.S. Versailles - N° identification Insee/communauté FR 62 962 132 95

Նախնական գնահատման հայտ

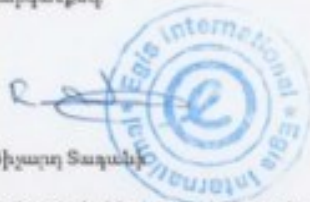

Սույն նպատակով խնդրում ենք.

- Ազատել միջոցառմանը Շենգենի վարչական շրջանի դեկավարի կամ թաղապետարանի ներկայացուցչի մասնակցությունը,
- միջոցառման անցկացման համար տրամադրել Շենգենի թաղապետարանի հանդիսությունների դահլիճը (ներառվող տնօրությունը 1-2 ժամ),
- հանրային քննարկումների մասին հայտարարությունը փակցնել թաղապետարանի հայտարարությունների ցուցատախտակում, ազդակիր քնակնի թաղամասում, ինչպես նաև այլ հանրային մարդաշատ վայրերում,
- տեղադրել հանրային քննարկումների մասին հայտարարությունը թաղապետարանի վեբկայքում և այլ ինտերնետային հանրային հարթակներում:

Առդիր՝ հայտարարության տեքստը, 1 (մեկ) էջ:

Հարգանքով

Ռիչարդ Տազանյան

«Էգիս Ինթերնեյշնլ» ընկերության
հայաստանյան մասնաճյուղի տնօրեն

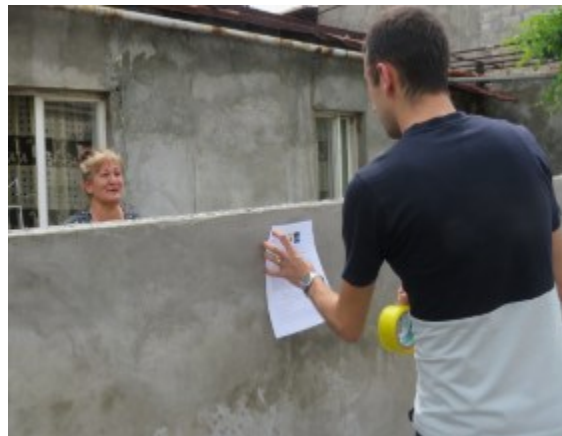
Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-3. Ազդեցության ենթակա բնակչության շրջանում տեղեկատվության տարածում

1. Առաջին հանրային քննարկումն անցկացվել է 2021 թվականի մայիսի 27-ին: Քննարկման նպատակն էր ապահովել «Հանրային քննարկումների անցկացման և տեղեկատվության հրապարակման մասին» ԱԶԲ-ի Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրի (2009) և «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության» մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (2014) Գլուխ 6-ի Հոդված 26-ի և «Հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության N 1325-Ն որոշման պահանջները (19.11.2014):
2. Հանրային քննարկումների իրականացման մասին գովազդային ծանուցումը փակցվել է Հայաստանի Հանրապետություն օրաթերթի 2021 թվականի մայիսի 15-ի հրատարակման մեջ (տես Ենթահավելված Թ 3-1, կցված է նաև թղթային տարբերակով):
3. Հայտարարությունները փակցվել են հանրային տեսանելի վայրերում:

4. Հրավերները տրվել են բոլոր ազդակիր համայնքների բնակիչներին և Շենգավիթ վրաչական շրջանի Արշակունյաց պողոտայի և Շիրակի փողոցի տարածքում ձեռնարկատիրական գործունեությունների ներկայացուցիչներին:

Նախնական գնահատման հայտ

5. Հայտարարությունը և հրավերները Երևան Օրհուս կենտրոնի ցանցի միջոցով բաժանվել են անմիջապես ՀԿ-ներին:
6. Հանրային քննարկումը տեղի է ունեցել Շենգավիթ վարչական շրջանում և ղեկավարվել պրն. Գևորգ Նավասարդյանի՝ Երևանի քաղաքապետարանի բնապահպանական բաժնի ղեկավարի կողմից՝ որպես ազդակիր համայնքի ներկայացուցիչ: Հանրային քննարկման արձանագրությունը, այդ թվում՝ մասնակիցների ցուցակը և մասնակիցների կողմից բարձրացված խնդիրների և հուզող հարցերի մասին ամբողջական տեղեկատվությունը պատշաճ կերպով փաստաթղթավորվել է և տեսաձայնագրության հետ միասին կցվել որպես ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-4:

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-4. 2021թ.-ի մայիսի 27-ին կայացած հանրային քննարկման արձանագրությունը

Ա Ր Ձ Ա Ն Ա Գ Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Երևանի քաղաքային կայուն զարգացման ծրագիր

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԱՎՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ

շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունների վերաբերյալ

Ծրագրի համար

Ծրագրի վերնագիր Երևանի քաղաքային կայուն զարգացման ծրագիր

Առարկա

Երևան քաղաքում ավտոբուսների հավաքակայանի կառուցման շրջակա միջավայրի հնարավոր ազդեցությունների քննարկում

Օրը/ ժամը`

27 մայիսի 2021 թ. / 14:00- 16:00

Վայրը`

Շենգավիթ վարչական շրջանի թաղապետարանի շենք,
3-րդ հարկ, հանդիսությունների դահլիճ

Հասցե`

ք. Երևան, փ. Գ. Նժդեհի 26

Մասնակցում էին

1. Գևորգ Նավասարդյան, Երևանի Քաղաքապետարան, աշխատակազմի բնապահպանության վարչության պետի տեղակալ
2. Արմեն Բողոյան, Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագիր Տրանշ 2, բնապահպանության մասնագետ
3. Աննա Մալիկոյան, Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագիր, հանրային կապերի և հաղորդակցման մասնագետ;
4. Արտակ Բաբայան, Նոր Նորքի վարչական շրջան, Ջրվեժի ավտոբուսների հավաքակայանի առաջատար մասնագետ
5. Տիգրան Մամիկոնյան, EGIS International խորհրդատվական կազմակերպություն,

Նախնական գնահատման հայտ

ծրագրի համակարգող,

3. Էդիտա Վարդգեսյան, EGIS International խորհրդատվական կազմակերպություն,
ծրագրի բնապահպանության խորհրդատու,
4. Վահե Զիլինգարյան, ՍՈՒՖԵՏ նախագծային կազմակերպություն, տնօրեն
5. Տիգրան Հակոբյան, ՍՈՒՖԵՏ ՍՊԸ նախագծային կազմակերպություն,
ճարտարապետ
6. Վարդան Եղիազարյան, ՍՈՒՖԵՏ ՍՊԸ նախագծային կազմակերպություն,
ինժեներ- նախագծող
7. Շենգավիթ և Նոր Նորք վարչական շրջանի բնակիչներ
8. այլ մասնակիցներ թվով 30 հոգի (ընդհանուր ցուցակը տես Հավելված 1)

Օրինակներ՝ Արձանագրության բնօրինակները ներկայացված են

ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարություն Շրջակա միջավայրի գնահատման
փորձաքննական կենտրոն ՊՈԱԿ-ին

Երևանի քաղաքապետարանին

Երևանի Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի գրասենյակին

Ասիական զարգացման բանկին

EGIS International խորհրդատվական կազմակերպությանը

Հավելվածներ՝ Մասնակիցների ցուցակը

Հայաստանի Հանրապետություն օրաթերթում հայտարարությունը

Լուսանկարներ

Տեսագրությունը և ձայնագրությունը պարունակող էլեկտրոնային կրիչը

Օրակարգը՝ Ծրագրի ընդհանուր քննարկում, նախագծի ներկայացում

բնապահպանական և սոցիալական բաղադրիչների ներկայացում

Նախնական գնահատման հայտ

Բացման խոսքը

Հանրային քննարկման միջոցառումը ողջույնի խոսքով բացեց Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի բնապահպանության վարչության պետի տեղակալ՝ պարոն Գևորգ Նավասարդյանը, ով նշեց, որ քննարկման միջոցառումը նվիրված է ՀՀ Կառավարության և Երևանի քաղաքապետարանի կողմից իրականացվող Երևանի քաղաքային կայուն զարգացման ծրագրի շրջանակներում նախատեսվող Երևան քաղաքի ավտոբուսների հավաքակայանի կառուցման ծրագրին, այդ թվում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցություններին: Նա տեղեկացրեց, որ հանդիպումը կազմակերպված է Երևանի քաղաքապետարանի կողմից, և խոսքը փոխանցեց ծրագրի նախագծային խորհրդատու կազմակերպությունը ներկայացնող՝ բնապահպանության և սոցիալական հարցերի խորհրդատու Էդիտա Վարդգեսյանին (ԷՎ):

Էդիտա Վարդգեսյանը տեղեկացրեց, որ քաղաքապետարանը Երևան քաղաքում նախատեսում է իրականացնել ավտոբուսների հավաքակայանի կառուցման ծրագիր, որն իր մեջ այս պահի դրությամբ ունի երկու բաղադրիչ՝ առաջին բաղադրիչը նոր հավաքակայանի կառուցումն է Արշակույաց-Շիրակ պողոտաների հատման հատվածում և երկրորդ բաղադրիչը՝ Ջրվեժի ավտոբուսների հավաքակայանի սահմաններում սեղմված բնական գազի կայանի կառուցումն է: Նա ներկայացրեց ծրագիրն իրականացնող պատասխանատու կազմակերպությունները ինչպես նաև ներկայացրեց այդ կազմակերպությունների կողմից հանդիպմանը ներկա գտնվող ներկայացուցիչներին՝ Երևանի քաղաքապետարանի "Երևանի կառուցապատման ներդրումային ծրագրի իրականացման գրասենյակի" կազմում ստեղծված աշխատանքային խումբը (ԵԿՆ ԾԻԳ) (Արմեն Բողոյան, Աննա Մալիկոյան), EGIS International միջազգային խորհրդատվական կազմակերպությունը (Էդիտա Վարդգեսյան, Տիգրան Մամիկոնյան) և ՍՈւՖԵՏ տեղական նախագծային կազմակերպությունը (Վահե Զիլինգարյան, Տիգրան Հակոբյան, վարդան Եդիսգարյան),

Էդիտա Վարդգեսյանը հակիրճ ներկայացրեց հանդիպման օրակարգը նշելով, որ սկզբից կներկայացվի ծրագրի նախագիծը, որից հետո կներկայացվեն շրջակա միջավայրի վրա գնահատված հնարավոր ազդեցությունները, այնուհետև կտրվի ժամանակ հարցուպատասխանի համար, կլսվեն նախագծի և ՇՄԱԳ-ի վերաբերյալ բարձրացվող բոլոր հարցերը, որոնց կտրվեն պատասխաններ:

Նա նաև տեղեկացրեց, որ ՇՄԱԳ-ի վրա աշխատել է ծրագրի բնապահպանական թիմը՝ ի դեմս EGIS International խորհրդատվական կազմակերպության և ԾԻԳ-ի բնապահպանության մասնագետի, ինչպես նաև ներգրավվել են առանձին բնապահպանական ոլորտների մասնագետներ, ինչպիսիք են՝ բուսաբաններ, կենդանաբաններ, երկրաբաններ, հնէաբաններ և այլն:

Մաս 1. Ծրագրի ինժինեռա-տեխնիկական նախագծային մասի ներկայացում:

Նախնական գնահատման հայտ

Այնուհետև խոսքը տրվեց նախագծող կազմակերպության տնօրեն Վահե Զիլինգարյանին (Վ.Զ.), ով նախ ՊՊ շնորհանդեսի միջոցով լայնամասշտաբ ֆորմատի գծագրերով ցուցադրեց նախագիծը: Նա տեղեկացրեց, որ ավտոբուսների կառուցվող հավաքակայանը նախատեսված է 400 ավտոբուսի համար, զբաղեցնելու է մոտ 11.07 հա մակերես և կառուցվելու է Շենգավիթ վարչական շրջանի՝ Արշակունյաց և Շիրակ պողոտաների հատման հատվածում: Նախատեսվում է ապահովել մեկ ելք-ու-մուտք Շիրակի փողոցի կողմից և մեկ ելք Արշակունյաց պողոտայի կողմից ավտոբուսների համար, ինչպես նաև լինելու է ևս մեկ ելք -ու- մուտք Շիրակի կողմից՝ հետիոտների և արտակարգ իրավիճակների դեպքերի համար: Արշակունյաց պողոտայի կողմից ելքն ապահովելու համար ոռոգման ջրանցքի վրայով առկա կամուրջը վերանորոգվելու է:

Ավտոբուսների լիցքավորումն իրականացվելու է ինչպես արագ, այնպես էլ դանդաղ եղանակով՝ գիշերը դրանց կայանման ընթացքում, ընդ որում նշվեց, որ դանդաղ լիցքավորման եղանակը նորություն է Հայաստանում և կիրառվելու է առաջին անգամ:

Նախատեսվում են նաև վարչական շենքեր, սպասարկման կետեր և ենթակառուցվածքներ: Տարածքն ամբողջությամբ բոլոր կողմերից պարսպապատվելու և մեկուսացվելու է 2,5 մ բարձրությամբ պատնեշով:

Այնուհետև հետագա քննարկումը վերածվեց հարցուպատասխանի.

Ն	հարց	պատասխան	Լրացում
1	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Լցակայանն ար Ի նչ հեռավորության վրա է գտնվելու բնակչության վայրից:</i>	Վ.Զ. Լցակայանն ար մոտակա բնակչության վայրից գտնվելու են մոտ 100մ հեռավորության վրա:	-
2	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Որքանո՞վ է անվտանգ, քանի որ այդ տարածքում ապրում են վաթսուներից ավել երեխաներ:</i>	Վ.Զ. Ձեր նշած փողոցի և ավտոբուսների հավաքակայանի միջև բավականին մեծ տարածություն կա: Նախ, ջրանցքի լայնությունը, այնուհետև մոտ 8մ լայնության ճանապարհ, ինչպես նաև մոտ հիսուն մետր պաշտպանիչ գոտի Բնակելի տների հարող հատվածում գազի պահեստարաններ չկան, գազի բոլոր սարքավորումների տեղադիրքը հեռացված է դեպի Շիրակի փողոց:	

Նախնական գնահատման հայտ

3	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Դուք հիշատակեցիք, որ բացի արագ լիցքավորումից լինելու է նաև դանդաղ լիցքավորում ամբողջ գիշերվա ընթացքում: Խնդրում եմ գծագրի վրա ցույց տաք լիցքավորման տեղերը և հեռավորությունը տներից</i>	Ա.Բ. Դանդաղ գազալիցքավորումն իրականացվելու է հավաքակայանի մեջտեղի հատվածում, եզրերին մոտ լիցքավորման կետեր չեն նախատեսվում: Հեռավորությունը մետակա բնակելի տներից կազմելու է առնվազն 70- 80մ:	
4	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Հնարավոր վթարի դեպքում որքանո՞վ է անվտանգությունը ապահովված բնակչության համար, պահպանված են արդյոք անվտանգության կանոնները:</i>	Վ.Չ. Նախատեսված է հակահրդեհային համակարգ բոլոր անհրաժեշտ ենթակառուցվածքներով՝ փականներով, ջրի պաշարներով և մատակարարման ուղիներով,	Ա.Բ. Նախագծող կազմակերպությունը հաշվի է առել բոլոր հնարավոր վթարային իրավիճակները և ՀՀ ստանդարտներով գազալցակայանների համար նախատեսվում է 50 մ հեռավորություն սահմանել մոտակա բնակելի տներից: Մեր դեպքում հեռավորությունը 100 մ է: Հակահրդեհային համակարգի առկայության դեպքում բնակչությունը վստահաբար չի տուժելու:
5	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ Կարծում եմ, որ 400 ավտոբուսների համար հավաքակայանի ծրագրին առաջին հերթին խանգարում է Էրեբունի օդանավակայանի առկայությունը, որը ռազմական բազա է: Գտնում եմ, այստեղ հավաքակայան	Է.Վ. Ծրագիրն անցնելու է մի շարք փորձաքննություններ, ինժեներա- տեխնիկական, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության, ինչպես նաև համալիր փորձաքննություն այդ թվում՝ արտակարգ իրավիճակների: Նախագիծը	

Նախնական գնահատման հայտ

	կառուցելը չափազանց վտանգավոր կլինի:	ուսումնասիրվելու է Արտակարգ իրավիճակների նախարարության կողմից, որը անկառավարելի ռիսկերի դեպքում երբեք չի տա դրական եզրակացություն: Այսօր ձեր կողմից հնչեցրած ռիսկերը կարձանագրենք և կներկայացնենք ԱԻՆ-ին, ինչպես նաև հետամուտ կլինենք ԱԻՆ-ի կողմից ստանալ այդ հարցերի պատասխանները և հնարավորության դեպքում հաջորդ մեր հանդիպմանը կապահովենք այդ կառույցի ներկայացուցչի ներկայությունը: Հավաստիացնում եմ, որ անվտանգությունը այն հարցն է, որ հուզում է ծրագրի նախաձեռնողներին և գտնվում է Ասիական բանկի ուշադրության կենտրոնում	
6	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Հարցը վերաբերում է անվտանգությանը:</i> <i>Ավտոբուսները բացի գազից, նաև դիզվառելիքով են աշխատելու, որը նույնպես վտանգավոր է մեզ համար:</i>	Վ.Զ. Այո, դիզվառելիքի պաշարներ լինելու են, սակայն ավտոբուսները դիզվառելիքով չեն աշխատելու, դրանք միայն սեղմված բնական գազի համար են նախատեսված: Դիզվառելիքի պաշարները միայն պահուստային են լինելու:	
7	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Դուք նշեցիք, որ հավաքակայանը զբաղեցնելու է մոտ 13 հա տարածք: Իմ կարծիքով դա չափազանց մեծ</i>	Ա.Բ. Հարցը պետք է դիտարկել այն տեսանկյունից, որ հաշվի են առնվել մի շարք նախագծային պահանջներ ավտոբուսների	Է.Վ. Ուզում եմ տեղեկացնել, որ ներկայումս առաջարկող

Նախնական գնահատման հայտ

	<i>տարածք է 400 ավտոբուսների կայանման համար: Կարծում եմ, որ 2 հեկտարն էլ բարար կլինեն, ինչը հնարավորության կտար չներխուժել մեր այգիների մեջ: Կամ գոնե հնարավոր չէ արդյոք պարիսպը մեկ մետր ներս տանել, ինչը թույլ կտար չկտրել ծառերը և լուծել երեխաների խաղահրապարակի հարցը:</i>	սպասարկման, ազատ կայանման, անվտանգության և այլն: Նախագծողները պրոֆեսիոնալներ են, և 13 հարի հաշվարկը պատահական չի արվել: Վստահ եմ, որ նախագծողները շատ լավ աշխատանք են կատարել:	նախագծից առաջ եղել է Ասիական Բանկի կողմից մշակված ավտոբուսների հավաքակայանի կառուցման տեխնիկական առաջարկի սխեմա, որի համաձայն հավաքակայանը մոտ 8 հեկտար էր զբաղեցնելու: Սակայն այդ տեխնիկական առաջարկը վերանայվել է Խորհրդատու կազմակերպության միջազգային մասնագետների կողմից, որոնք հավաքակայանի գործողության, այդ թվում նաև անվտանգության նկատառումներից ելնելով ընդլայնել են պահանջվող տարածքի մակերեսը:
8	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Այդ դեպքում, հնարավոր չէր արդյոք Շիրակ փողոցի երկայնքով ընդլայնվել</i>	Ա.Բ. Ծրագրի ընտրված տարածքը հանրային սեփականություն է և պատկանում է Երևանի քաղաքապետարանին: Ցավոք, ձեր կողմից մատնանշած հատվածի բոլոր տարածքները մասնավոր սեփականություն են հանդիսանում:	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ Ժամանակին դիմել ենք քաղաքապետարանին այդ տարածքների սեփականաշնորհման համար, սակայն ստացել ենք պատասխան, որ դրանք ստրատեգիական նշանակության հողեր են: Ընթրնումով ենք մոտեցել, սակայն հիմա պարզվում է, որ դրանք

Նախնական գնահատման հայտ

			սեփականաշնորհված են:
6	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Արդեն վաթսուն տարի կլինի, որ մենք այստեղ ապրում ենք, երեխաները խաղահրապարակ չունեն, ամբողջ կոյուղաջրերը անցնում են ջրանցքի միջով, ոռոգման ջուրը կտրել են: Ջուրը կտրեցին ծառերը չորացան: Ընդամենը չորս մետր է առվից մինչև մեր տները, մեր երեխաների խաղատեղը այդ դաշտն է: Իսկ ինքնաթիռների, կործանիչների աղմուկը խելագարության է հասցնում, առավոտյան ութից մինչև երեկոյան ժամը վեցը: Չափագրողները եկան և չէին դիմանում, իսկ մեր երեխաները այդ աղմուկի տակ են մեծանում, խայտառակ վիճակ է: Հիմա դա մեր ֆուտբոլի դաշտն է, որ խաղում են, ուրիշ տեղ չունեն: Հիմա ի՞նչ էք տալու դրա դիմաց:</i>	Վ.Չ. Տարածքի ընտրությունը կատարվել է քաղաքապետարանի մասնագետների կողմից, բազմակողմանի ուսումնասիրվել է ինժեներատեխնիկական չափանիշների տեսանկյունից	Ա.Բ. Կարծում եմ, որ ծրագիրն ունենալու է մի շարք դրական ազդեցություններ տեղի բնակչության համար: Մասնավորապես հնարավոր կլինի լուծել ոռոգման ջրի հարցը, կանաչ զանգվածը կավելանա 6 անգամ, իսկ ինչ վերաբերվում է աղմուկին, ապա ավտոբուսակայանի ազդեցությունը լինելու է թույլատրված նորմերի սահմաններում, ինչպես նաև կառուցվելու է 2.5 մ բարձրության պարիսպ և պահպանվելու է սանիտարապաշտպան գոտին:

Մաս 2. Ծրագրի բնապահպանական և սոցիալական բաղադրիչների ներկայացում:

Արմեն Բողոյանը շնորհակալություն հայտնեց արդարացի հարցերի համար հիշեցնելով, որ այս հանրային քննարկումների նպատակը կայանում է հենց նրանում, որպեսզի հարակից բնակչությունը տեղյակ լինի ծրագրի հնարավոր ազդեցությունների մասին, ինչպես նաև նախագծողների համար իր հերթին հասկանալի լինեն բնակիչների մտահոգություններն ու պահանջները: Նա նշեց, որ ծրագրի իրականացման գրասենյակը պատասխանատվություն է կրում ծառահատման համար և հավաստիացրեց, որ

ծառատունկն ինքնանպատակ չի լինելու: Արմեն Բողոյանը մանրամասն ներկայացրեց ծառահատման և ծառատնկման գործընթացները: Նա նշեց, որ Ծառերը տնկվելու են 1:6 հարաբերակցությամբ, որը լրացնելու է ծառահատումների արդյունքում առաջացած թթվածնի

Նախնական գնահատման հայտ

պակասը: Ծառերի մի զգալի մասը 2-3 -շերտ գոտիով տնկվելու է հենց հավաքակայանի տարածքում պարիսպից ներս ամբողջ շրջագծով որպես պաշտպանիչ գոտի, որը զբաղեցնելու է մոտ 4 հազար քմ մետր: Այդ ծառերի խնամքն իրականացնելու է ավտոբուսների հավաքակայանը: Այստեղ նախատեսվում է նաև ոռոգման համակարգ կառուցել:

Եթե հնարավոր լինի ծառերի ավելացված քանակությունը կտնկվի պարիսպից դուրս քաղաքապետարանի, թաղապետարանի, ինչպես նաև բնակիչների կողմից ընտրված տարածքում: Ծառերի տեսականու ընտրության գործում նույնպես հնարավոր է բնակիչների մասնակցությունը:

Ծառերը ծառայելու են որպես պաշտպանիչ գոտի: Նախ, ապահովելու են թթվածնի բավարար քանակություն, , և երկրորդը՝ աղմուկապաշտպան դեր են կատարելու, այնպես, որ պահպանվեն աղմուկի ստանդարտները: Նշված նպատակի համար տրվելու են համապատասխան ինժինեթական լուծումներ:

Արմեն Բողոյանը տեղեկացրեց, որ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ավտոբուսների կայանման հատվածը առաջին բնակելի տներից գտնվում է մոտավորապես երեսուն-քաասուն մետրի վրա ԾԻԳ-ը դիմել է ՀՀ Քաղաքաշինության կոմիտեին մոտակա բնակելի տներից պահանջվող հեռավորության ստանդարտները ճշտելու նպատակով: Արդյունքում, որոշվել է պահանջվող սանիտարական նորմերին և ստանդարտներին համապատասխանելու նպատակով պարիսպ կառուցել և ծառերի զանգվածով օդապաշտպան և աղմուկապաշտպան գոտի ստեղծել: :

Անդրադառնալով հնչած մտահոգությանը, որ տեղի բնակչությունը փաստացի զրկված է ոռոգման ջրի հնարավորությունից՝ Արմեն Բողոյանը հավաստիացրեց, որ ԾԻԳ-ը պարտադրելու է, որ տնկված ծառերն ապահովված լինեն ոռոգման համակարգով: Ընդ որում հնարավորություն կլինի միաժամանակ նպաստել առհասարակ տեղի բնակչության, իրենց այգիների կարիքների համար ոռոգման ջրի հետ կապված խնդրի լուծմանը: Չնայած ծրագիրը չի նախատեսում ամբողջ մերձակա տարածքի համար ոռոգման համակարգ կառուցել, սակայն ծառատունկի հատվածներում ոռոգման ջրամատակարարումն ապահովելու համար ջրի հաշվարկն իրականացվելու է այնպես, որ հարակից տարածքների բնակիչները նույնպես այդ ոռոգման ջրի մատակարարման քանակներից կարողանան օգտվել և իրենց այգիները ջրել:

Այնուհետև հարց-ու- պատասխանը վերսկսվեց:

Ն	հարց	պատասխան	լրացում
10	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Հարցը վերաբերվում է օդի ախտոտմանը: Եթե ավտոբուսները լիցքավորվելու են գազով, դա նախ ազդելու է շրջակա միջավայրի վրա, ինչպես</i>	Է.Վ. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման շրջանակներում միջազգային մասնագետների ներգրավմամբ իրականացվել է օդի որակի հետազոտություն, կատարվել են չափագրումներ ծրագրի տարածքում օդի որակի	---

Նախնական գնահատման հայտ

	<i>նաև բնակչության առողջության վրա:</i>	ելակետային տվյալների հավաքագրման նպատակով, այնուհետև մոդելավորման միջոցով որոշվել է, թե ինչպիսին է լինելու օդի որակը ավտոբուսների նախատեսվող քանակի դեպքում: Մասնագետներն արել են այն եզրակացությունը, որ քանի որ ընդհանուր առմամբ, համեմատած դիզելային վառելիքի հետ, պրոպան գազի դեպքում ախտոտվածությունը մի քանի անգամ նվազելու է, և հաշվի առնելով այս պահի դրությամբ գործող երթուղայինների քանակային կրճատումները, և այն փաստը, որ ավելի ժամանակակից ավտոբուսներ են կիրառվելու՝ այդ բոլորի մոդելավորումը ցույց է տալիս, որ ավտոբուսներից ախտոտվածությունը նվազելու է: Ընդհանուր առմամբ օդի որակի տեսանկյունից ծրագիրը դրական բնապահպանական էֆեկտ է ունենալու:	
11	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Ինչպես հասկանում եմ, տեղի է ունենալու գլոբալ ծառահատում, այսինքն էլի անդրադառնում ենք բնապահպանության շրջակա միջավայրի պահպանման կանոններին: Որքան էլ որ դուք ասում եք,</i>	Վ.Չ. Այո, իրականում ծառեր են հատվելու: Հավաքակայանի ծածկը լինելու է բետոն կամ ասֆալտ բետոն, ուրիշ ծածկ չի կարող լինել: Ցավոք, ավտոբուսների հավաքակայանի անհրաժեշտությունը ստիպում է գնալ գոհաբերությունների, իսկ	Է.Վ. Ծրագիրն իրականացնելու համար կազմվելու է բնապահպանական կառավարման պլան, որը լինելու է շինարար կազմակերպության մրցութային փաթեթի մաս և իրենք պարտավոր են լինելու այն կատարել: ԲԿՊ-ի կատարումը

Նախնական գնահատման հայտ

<i>որ նորամուծություն է լինելու, ավտոբուսների քանակի և այլնի վերաբերյալ, բայց դրան զուգահեռ, փաստացի, ծառահատում է լինելու առաջնահերթ, կանաչ տարածությունն է վերացվելու, որի շնորհիվ առաջանալու է թթվածնի էական պակաս, որը զգացնել է տալու բնակիչների առողջության վրա:</i>	տարածքը ընտրվել է մի շարք այլընտրանքներ դիտարկելուց հետո հաշվի առնելով նաև ավտոբուսների զրոյական վազքի նվազեցման սզբունքը:	շինարարության ընթացքում վերահսկվելու է տեխնիկական վերահսկողության թիմի կողմից: ԲԿՊ-ում լինելու է նաև ծառերին վերաբերող մաս: Համամիտ ենք ձեզ հետ, որ ծառեր կտրելը շատ բացասական հանգամանք է, ստիպված ենք գնալու այդ քայլին: Ծրագրում նախատեսված է մեղմացնող միջոցառում, այն է՝ յուրաքանչյուր կտրած ծառի դիմաց 6 ծառ է տնկվելու: Ծառերի մի մասը լինելու են հենց հավաքակայանի տարածքում ըստ կանաչապատման նախագծի: Այն մասը, որը քանակապես չի բավականացնելու տնկվելու է թաղապետարանի կողմից հատկացված վայրում: Աշխատելու ենք, որ այդ հատկացված տարածքը ինչքան հնարավոր է մերձակայքում լինի: Այստեղ առաջանում է ծառերի հետագա խնամքի և պահպանության հարցը. շինարարության ընթացքում այդ պատասխանատվությունը դրված է շինարար կազմակերպության վրա, աշխատանքները ավարտելուց հետո մեկ տարի էլի շինարար կազմակերպությունն է իրականացնելու խնամքը:

Նախնական գնահատման հայտ

			և ապահովելու է 98% կաչողականություն, որից հետո հանձնելու է քաղաքապետարանին: Ամբողջ ընթացքը ստուգվում է Ասիական Բանկի կողմից, որը շատ մեծ ուշադրություն է դարձնում ծառերի հատմանը, խնամքին և այլն:
12	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Ինչպես հասկացա, ծառերը տնկվելու են հավաքակայանի տարածքում՝ պարիսպի ետևում: Բայց դուք մեր ծառերն եք կտրում և մեր երեխաները հնարավորություն չեն ունենալու դրանցից օգտվել</i>	Ա.Բ. Հրավիրում եմ ձեր ուշադրությունը, որ մեր կողմից 6 անգամ ավելի շատ ծառ է տնկվելու, քան կտրվելու է: Այդ ծառերի միայն մոտ 10% է տնկվելու հավաքակայանի տարածքում, մնացածը՝ այն տարածքում, որը ինչու չէ՛ նաև դուք կարող եք մեզ հուշել: Կարող ենք դիտարկել նաև այն տարբերակը, որ պարիսպը մեկ մետրի չափով տեղափոխվի դեպի ներս և այն ծառերը, որ կանաչապատման նախագծով նախատեսվում էին հավաքակայանի ներսում կտնկվեն պարիսպից դուրս:	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ Լավ տարբերակ է, վարորդները ծառերը կփչացնեն, իսկ Ձեր առաջարկված դեպքում՝ բնակիչներն իրենք կհոգան ծառերի խնամքը:
13	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Մտահոգություն կա, որ Ասիական Բանկը վերահսկողություն չի անի, և չեն հետևի, որպեսզի ծառերը տնկվեն և ջրվեն:</i> <i>Պահանջում ենք, որ հաջորդ անգամ Ասիական Բանկի</i>	Է.Վ. Ասիական բանկը ոչ թե պարտավորվում է տարիներ շարունակ և հարատև այդ ծառերի համար պատասխանատվություն կրել, այլ իրականացնում է ծրագրի ընթացքում և ավարտի պահին ծառերի վերաբերյալ ստանձնած	Ա.Բ. Ցանկանում եմ հավելել, որ ծրագրի իրականացման գրասենյակը ևս պատասխանատվություն է կրում ծառերի հատման և տնկման գործընթացի համար:

Նախնական գնահատման հայտ

	<i>ներկայացուցիչը մասնակցի հանդիպմանը</i>	պարտավորությունների կատարման հսկողություն, որից հետո ծառերի հետագա խնամքի պարտավորությունը փոխանցվում է տեղական ինքնակառավարման մարմիններին:	Ինչպես արդեն նշեցի, մենք հետևելու ենք, որ ընտրված տարածքն ապահովված լինի ռոռգման համակարգով:
14	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Մենք այդ ծառերը տնկել ու խնամել ենք տարիներ շարունակ և մեր համար ու մեր երեխաների համար հոգացել ենք կանաչապատման հարցը</i>	Ա.Բ. Բոլոր այն անձինք, ովքեր ծառեր են տնկել և օգտվել են դրանցից ծրագրի կողմից փոխհատուցվելու են: Ձեր կողմից կատարված ծախսերը, կրած տույժերը հաշվարկվելու են: Դա արվելու է հատուկ մասնագիտացված և լիցենզավորված կազմակերպության կողմից: Այդ օտարումների և փոխհատուցումների վերաբերյալ լինելու է մեկ այլ լրացուցիչ հանրային քննարկում հունիսի 2-ին: Ձեր առաջարկները հաշվի կառնվեն:	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ Այդ փոխհատուցման խայծը տալով չեմ գտնում, որ հարցը լուծվում է: Թեկույզ իմ հարևանի կողմից տնկված ծառ է, բայց ես դեմ եմ այդ ծառի հատմանը:
15	Շենգավիթ համայնքի բնակիչ <i>Խնդրում ենք, որ օտարմանը նվիրված հանդիպման ժամանակ ներկայացնեք քաղաքի զոնաների գները և փոխհատուցման սկզբունքները, որպիսի մարդկանց համար մութ տեղեր չմնան: Նաև դեմ եմ "ապօրենի օգտագործում" արտահայտությանը</i>	Ա.Բ. Ծրագիրն իրականացվում է Ասիական Ջարգացման Բանկի միջոցներով և բանկի պահանջներով փոխհատուցվելու են բոլոր օգտագործողները անկախ սեփականատեր լինելու հանգամանքից: Ելնելով մեր նախորդ ծրագրերի փորձից հավաստիացնում եմ Ձեզ, որ դժգոհ չեք լինելու: Այնուամենայնիվ չբավարարված դեպքերի	----

Նախնական գնահատման հայտ

		համար ծրագրում բողոքարկման մեխանիզմ է ներդրված: Ինչ վերաբերվում է օտարման գործընթացի ներկայացմանը, ապա Ձեր պահանջը հաշվի կառնվի հունիսի 2-ին կայանալիք հանդիպման ժամանակ	
16	Շենգավիթի բնակիչ <i>Մենք այդ տարածքում ունենք բազմաթիվ հետաքրքիր ծառատեսակներ՝ գեղեցիկ բարդիներ, ուռենի, պտղատու ծառեր: Այդ ծառերն աճում են առվից ընդամենը 50- 60 սմ հեռավորության վրա: Որքանով է ճիշտ այդ ծառերը հատելը: Հավատացե՛ք ունենք բարդու տեսակ, որը քաղաքում միակն է, եթե դրա երկրորդ նմուշը ցույց կտաք, ապա հատեք:</i>	Է.Վ. Այս պահի դրությամբ վարձել ենք կենսաբազմազանության հետազոտություն հրականացնող կազմակերպություն, որը ուսումնասիրելու է նաև բուսականության տեսակները, բոլոր կարմիրգրքային, հազվագյուտ, էնդեմիկ տեսակները վեր են հանվելու և համապատասխան միջոցառումներ են նախատեսվելու: Եթե, խոսքը գնում է ընդամենը 50- 60 սմ մասին, ապա, ի հարկե, կդիտարկենք այդ հատվածում նախագծի վերանայման հնարավորությունները: Մենք շնորհակալ ենք Ձեզ այդ հարցերը բարձրացնելու համար, քանի որ դա մեր այսօրվա հանդիպման նպատակներից է՝ պարզել շահագրգիռ կողմերի կողմից կարևորվող ազդակիրները:	Ա.Բ. Եթե հնարավոր լինի ընդունել վերը նշված տարբերակը, որի դեպքում պարիսպը մեկ մետր դեպի ներս է տեղափոխվում և կանաչապատման ծառերը տնկվելու են պարիսպից դուրս, ապա կարող ենք խուսափել այդ ծառերի հատումից:
17	Շենգավիթի բնակիչ <i>Ինչպե՞ս կարող եք օգնել մեզ լուծել կոյուղու հարցը, քանի որ կոյուղին բաց է և դա շատ</i>	Ա.Բ. Ինչպես հասկանում եմ, խոսքն այն մասին է, որ ազդակիր բնակելի	Վ.Զ. Այս պահի դրությամբ Շիրակի փողոցով կույուղագիծ է անցնում:

Նախնական գնահատման հայտ

	<i>կարևոր հարց է բնակիչների և նրանց երեխաների համար: խնդրում ենք, որ գոնե փակեք</i>	Թաղամասը չունի կոյուղի և տարածքով անցնող բետոնե բաց ոռոգման ջրանցքը փաստացի ծառայում է, որպես կոյուղի: Բնակելի թաղամասի համար կոյուղի կառուցելու հարցը, ցավոք, մեր ծրագրի շրջանակներից և մեր իրավասությունից դուրս է, սակայն խոստանում ենք քննարկել քաղաքապետարանի և նախագծողների հետ և գտնել լուծումներ: Հնարավոր տարբերակ կարող է լինել այն, որ թաղամասի համար կառուցվի կոյուղագիծ, որը կմիացվի հավաքակայանի կոյուղագծին, որն, իր հերթին, կմիանա Շիրակի փողոցի կոյուղատարին: :	Մենք դիմել ենք "Վեոլիա Ջուր" ընկերությանը և ստացել ենք կոյուղուն միանալու տեխնիկական պայման: Ձեր կողմից բարձրացված հարցը մեր առաջադրանքի մեջ չի եղել, ուստի մենք պետք է ուսումնասիրենք Շիրակի փողոցի կոյուղագծին միանալու տեխնիկական հնարավորությունը, քննարկենք "Վեոլիա Ջրի" հետ և դրական ելքի դեպքում նախագծի մեջ կատարենք համապատասխան ինժեներա-տեխնիկական փոփոխություններ
18	Շենգավիթի մի խումբ բնակիչներ Պահանջում ենք, որ ոռոգման բետոնե բաց ջրանցքը փակվի: Նախ այդ գարշահոտը կվերանա, երկրորդն էլ, բաց ջրանցքը անվտանգ չի երեխաների համար: Հասկանում ենք, որ ջրանցքի փակման հարցը ձեր ծրագրից դուրս է գտնվում, սակայն որպես տուժող կողմ, քանի որ վերցնելու եք մեր կանաչ տարածքները, մեր երեխաների խաղահրապարակ հանդիսացող դաշտերը, ապա պահանջում ենք, որ գոնե այս հարցում մեզ	Վ.Չ. Իհարկե, մենք դեռ պետք է ուսումնասիրենք կոյուղագծին միանալու հնարավորությունը, սակայն այս հարցի դրական լուծման դեպքում կոյուղաջրերը չեն լցվի ջրանցքի մեջ և գարշահոտը կվերանա: Ամեն դեպքում ջրանցքը պատկանում է "Երևան" ՋՕԸ-ը, որի հետ էլ այս հարցը կքննարկենք	Շենգավիթի մի խումբ բնակիչներ Պահանջում ենք, որ հաջորդ հանդիպմանը հրավիրեք "Երևան" ՋՕԸ-ի և "Վեոլիա Ջրի" ներկայացուցիչներին, որ նրանք տեսնեն ջրի կորուստը և որ ամբողջ խողովակները պայթած են

Նախնական գնահատման հայտ

	ընդառաջեք և օգնեք ու նպաստեք հարցի լուծմանը		
19	<i>Շենգավիթի մի խումբ բնակիչներ</i> Քանի որ վերցնելու եք մեր կանաչ տարածքները, մեր երեխաների խաղահրապարակ հանդիսացող դաշտերը, ապա պահանջում ենք ապահովել խաղահրապարակ մեր երեխաների համար: Խնդրում ենք մարնամասնեք, թե երեխաների խաղահրապարակը որտեղ է գտնվելու, ինչ մակերես է ունենալու: Խնդրում ենք հատկացնել լրացուցիչ տարածք և, ինչպես արդեն նշեցինք, պիտի ջրանցքը փակվի, որ այդ տարածքը նույնպես երեխաները կարողանան օգտագործել որպես խաղահրապարակ:	Վ.Չ. Այս հարցը մեր առաջադրանքի մեջ չի եղել: Ճրագրի նախաձեռնողների կողմից առաջադրանք ստանալու դեպքում դա կլինի տեխնիկական հարց: Տեղանքը կուսումնասիրենք և կնախագծենք,	Ա.Բ. Է.Վ. Առվի հարցով զբաղվում է Երևանջոն, մենք այնպայման կդիմենք իրենց և կփոխանցենք իրենց ձեր ասածը, որպեսզի գտնենք համապատասխան լուծում:
20	<i>Շենգավիթի բնակիչ</i> Ե՞րբ են սկսվում շինարարական աշխատանքները: Եվ կարծում ենք, որ անվտանգության նկատառումներով, ծրագիրը չի կարող իրականանալ:	Ա.Բ. Շինարարությունը կարող է սկսվել միայն այն դեպքում, երբ բոլոր փորձաքննությունները կիրականացվեն և դրական եզրակացությունները կստացվեն բոլոր հողերը և այլ գույքը կփոխհատուցվի, նոր դրանից հետո մենք թույլատվություն կունենանք շինարարությունը սկսելու: Այնուհետև մրցությային պրոցես է ընթանալու	Է.Վ.

Նախնական գնահատման հայտ

		շինարարին ընտրելու համար: մասով Լավագույն դեպքում շինարարությունը կսկսվի մյուս տարվա գարնանը: Չի բացառվում, սակայն, որ այս խնդիրների շատության պատճառով նախագիծը մերժվի Ասակիան գարգացման բանկի կողմից, և հավաքակայանը չկառուցվի:

Մաս 3. Ջրվեժի ավտոբուսների հավաքակայանում սեղմված բնական գազի լցակայանի նախագծի ներկայացում:

Հանդիպման երրորդ մասում Վահե Չիլինգարյանը ներկայացրեց Ջրվեժի ավտոբուսների կայանի տարածքում սեղմված բնական գազի կայանի տեղադրման նախագիծը: Նա ընդգծեց ծրագրի բաղադրիչների կապը, այն է՝ ժամանակավորապես ապահովել նոր տիպի ավտոբուսների սպասարկումը մինչև Շենգավիթում նոր հավաքակայանի կառուցման ավարտը:

Ամփոփիչ խոսք

Հանդիպման վերջում Էդիտա Վարդգեսյանը կրկին ընդգծեց Երևան քաղաքի համար ավտոբուսների նոր հավաքակայանի կառուցման գաղափարի առաջացման պատճառները: Նա հիշեցրեց, որ քաղաքապետարանի կողմից ձեռք բերված ավտոբուսների առաջին խմբաքանակը՝ թվով 100 միավոր արդեն իսկ ժամանում են Երևան և ժամանակավորապես տեղավորվելու են Ջրվեժի հավաքակայանում, որից հետո ենթադրվում է դրանց տեղափոխումը և մշտակայանումը նոր հավաքակայանում: Այնպես, որ նոր հավաքակայանի կառուցման անհրաժեշտությունն ակնհայտ է և տարակուսելի չէ:

Արմեն Բողոյանը ևս ընդգծեց ծրագրի կարևորությունը և դիմեց ներկա հանրությանը ծրագրին կողմ կամ դեմ լինելու հարցով:

Շենգավիթի բնակիչներն արտահայտվեցին, որ ըմբռնում են ծրագրի կարևոր լինելը ամբողջ քաղաքի և ազգի համար և ընդհանուր առմամբ դեմ չեն ծրագրի իրականացմանը, սակայն խնդրում են հաշվի առնել, որ իրենք առանց այն էլ ապրում են բավականին անբարենպաստ միջավայրում (օդանավակայանի ինքնաթիռների աղմուկ, ոռոգման ջրի բացակայություն, կոյուղու բացակայություն և ջրանցքից ելնող գարշահոտ) և պահանջում են որպես փոխհատուցում անդրադառնալ վերը բարձրացված հարցերին և կամ ուղղակիորեն լուծել դրանք, կամ միջնորդել և նպաստել դրանց լուծմանը:

Նախնական գնահատման հայտ

Արմեն Բողոյանը և Էդիտա Վարդգեսյանը իրենց հերթին հավաստեցին, որ բոլոր հարցերին պարտադիր անդրադարձ է կատարվելու, անհրաժեշտության դեպքում դրանք քննարկվելու են քաղաքապետարանի և այլ իրավասու մարմինների հետ: Հնարավորության սահմաններում կտրվեն բավարարող լուծումներ:

Որոշվեց

1. Ընդհանուր առմամբ նախնական կարգով հավանություն տալ ծրագրին կարևորելով դրա նշանակությունը Երևան քաղաքի համար:
2. Տեղադրել ՇՄԱԳ հաշվետվությունը Երևանի քաղաքապետարանի ներդրումային ծրագրերի գրասենյակի կայքում, ինչպես նաև ԱԶԲ և ՇՄՓորձաքննության ՊՈԱԿ-ի կայքերում թափանցիկությունն ու հանրության կողմից հասանելիությունն ապահովելու նպատակով:
3. Քննարկել հնչեցված առաջարկությունները նախագծում դրանք հնարավորինս հաշվի առնելու նպատակով:
4. ՇՄԱԳ գործընթացում շարունակել համագործակցությունը վարչական շրջանների հետ հետագա հանրային քննարկումների ձևաչափով:

Քննարկումների պատասխանատու՝

Գևորգ Նավասարդյան, Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի Բնապահպանության վարչության պետի տեղակալ

Արմեն Բողոյան, Երևանի քաղաքապետարանի ներդրումային ծրագրերի գրասենյակ

Վարող՝

Էդիտա Վարդգեսյան, EGIS International խորհրդատվական կազմակերպություն

Ծրագրի ձեռնարկող՝

Տիգրան Մամիկոնյան, EGIS International խորհրդատվական կազմակերպություն

Արձանագրող՝

Էդիտա Վարդգեսյան, EGIS International խորհրդատվական կազմակերպություն

Նախնական զնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-5. 27.05.2021 թ. կայացած հանրային քննարկման լուսանկարները

Նախնական զնահատման հայտ

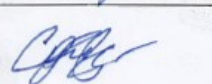
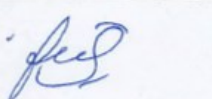
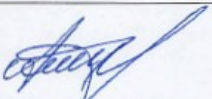

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Թ-2-6. 27.05.2021 թ. կայացած հանրային քննարկման մասնակիցների ցուցակը

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԱՎՏՈՒՄ ԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ
 Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ հանրային քննարկումներ
 27 մայիսի 2021 թ. ժ. 14:00
 Մասնակիցների ցուցակ

Ն	անուն ազգանուն	վարչական շրջան	պաշտոն/ կոնտակտային տվյալ	Ստորագրություն
1	Վահագն Պապիկյան	Բաղրամբեյկյան Թ/գ.	093 000 812	
2	Նիկոլայ Գևորգյան	Շիրակ	461446	
3	Վահագն Ասիկյան	Շենգավիթ	093 457653	
4	Պարույր Բաղդասարյան Խաչատրյան Նորայր	Շենգավիթ	098.115-814 093.34-90-94	
5	Համբարձում Նարեկյան Համբարձում Նարեկյան	Շենգավիթ	049-41-77-22 093-44-90-17	

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԱՎՏՈՒՄ ԱՎՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ հանրային քննարկումներ

27 մայիսի 2021 թ. ժ. 14:00

Մասնակիցների ցուցակ

Ն	անուն ազգանուն	վարչական շրջան	պաշտոն կոնտակտային տվյալներ	ստերագրություն
6	Չիրթուր Զաչարյան	Շենգավիթ	ԲՆակիչ 098480900	
7	Ասրեն Դևոնյան	Շենգավիթ	Բնակիչ հիմնադրամ 098338033	
8	Ջիգանե Գևորգյան	Շենգավիթ	Բնակիչ 094490165	
9	Վերոնիկա Վերպոնցյան	Քննչագավիթ	Բնակիչ 077734303	
10	Ջենե Վերպոնցյան	Քննչագավիթ	094844481	
11	Իսախան Իսխանյան	Քննչագավիթ	093288617	

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԱՎՏՈՒՄ ԱՎՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ հանրային քննարկումներ

27 մայիսի 2021 թ. ժ. 14:00

Մասնակիցների ցուցակ

Ն	անուն ազգանուն	վարչական շրջան	պաշտոն/ կոնտակտային տվյալներ	ստորագրություն
12	Վարդանիստ Բաբայան	շենգավիկ	098-19-11-11	Վարդանիստ
13	Դավիթ Կոնյալյան	շենգավիկ	099-65-91-92	Դավիթ
14	Դավիթ Կոնյալյան	Ջերմաշեն	093 48 78 55	Դավիթ
15	Վարդանիստ Կարամյան	շենգավիկ	091 70 67 55	Վարդանիստ
16	Վահագնյան Դավիթ	շենգավիկ	093 49 12 41	Վահագն

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԱՎՏՈՒՄԵՆԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ հանրային քննարկումներ

27 մայիսի 2021 թ. ժ. 14:00

Մասնակիցների ցուցակ

17	Իսկուտյանի Վելա Խուճ	Գ. Ծեղակեր	077 142 573	ԳԱՅ
18	Խաչատրյանի Լուսինա	Ե. Լ. Խաչատրյան	099 93 24 94	ՄԱՍԻՍ
19	Մարտիրոսյանի Զարգիս	Զ. Լ. Զեյնալով	094 932 499	ԳԶԳԲ
20	Մարտիրոսյանի Զարգիս	Զեյնալով 29 25 բն.	0096420106	ԳԶԳԲ
21	Զարգիսյանի Զարգիս	Շեշումյան	996057-550	ԳԶԳԲ
22	Զարգիսյանի Զարգիս	Զարգիս 1/2	04 880011	ԳԶԳԲ
23	Զարգիսյանի Զարգիս	արցիպոս	093 355 821	ԳԶԳԲ

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԱՎՏՈՒՄԵՆԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ
Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ հանրային քննարկումներ
27 մայիսի 2021 թ. ժ. 14:00

Մասնակիցների ցուցակ

24	Չեչուր Պարտիքոյազ	ՉԵՇՉԱՎԻՔ	098 43 04 48	
25	Անդրեյ Խոսկալյան	ՇԵՇՉԱՎԻՔ	055 51 33 42	
26	Դրանդ Մախալյան	ՇԵՇՉԱՎԻՔ	091-30-88-05	
27	Մանթիկ Վրբախյան	ՇԵՇՉԱՎԻՔ	093 09 60 62	
28	Ջիլան Էմիլյան	Egis International	099051932	
29	Ջուլյա Եսեֆյան	Էրևի Բեյթ ԲԷ. Բեյթ	093 54 39 68	
30.	Խոսրոսյան Արմեն	ՔԵՇԻՔ	094-800-766	

Նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-1. ԲԿՊ աղյուսակ. մեղմացնող միջոցառումներ

Աղյուսակ 1. Բնապահպանական կառավարման պլան. Մեղմացնող միջոցառումներ Շիրակի փողոցի հարևանությամբ ավտոբուսային հավաքակայանի կառուցում				
Ծրագրի գործողությունները	Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները	Առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները	Պատասխանատու մարմինները	Մեղմացնող միջոցառումների ինդիկատիվ արժեքը
ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՓՈՒԼ				
Նախագծային փուլ				
1. Մոնիթորինգի ելակետային հետազոտությունները (օդի որակի, աղմուկի և թրթռման, ինչպես նաև ֆլորայի և ֆաունայի)	Ազդեցության գնահատման ելակետային տվյալները, հետագա գործիքային մոնիթորինգը և մեղմացնող միջոցառումները	1. Իրականացնել մոնիթորինգի ելակետային հետազոտություններ՝ համաձայն Տվյալների հավաքագրման պլանի, և արդյունքները ներառել ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ-ում (տե՛ս Գլուխ Ե, Աղյուսակ Ե-1) 2. Հետագա գործիքային մոնիթորինգի հատուկ պահանջը ներառել մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերում:	<u>ՄՆԽ</u> Իրականացնել օդի որակի, աղմուկի և թրթռման, ինչպես նաև ֆլորայի և ֆաունայի, հետազոտություններ և արդյունքները ներառել մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերի դրույթներում <u>ԵՔՕԻԳ</u> Գնահատել մրցութային հայտերը և շնորհել պայմանագրային փաստաթղթերը <u>ԱԶԲ</u> Տեղեկանալ ՇՄԱԳ/ԲԿՊ-ում ելակետային հետազոտությունների արդյունքների մասին	Օդի որակի, աղմուկի և թրթռման, ինչպես նաև ֆլորայի և ֆաունայի հետազոտությունները ներառված են Ինժեների բյուջեում:

Նախնական գնահատման հայտ

2. Մրցութային պայմանագրային փաստաթղթերի պատրաստում	Անվտանգության մեխանիզմներն արտացոլված մրցութային պայմանագրային փաստաթղթերում	Մշակել Տեխնիկական մասնագրեր՝ հիմնվելով ԲԿՊ-ում սահմանված մեղմացնող միջոցառումների վրա և ներառել բնապահպանական կետերը մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերի հատուկ պայմաններում	<u>ՄՆԽ</u> Մշակել Տեխնիկական մասնագրեր (SU) և ներառել համապատասխան բնապահպանական կետերը մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերում <u>ԵՔԾԻԳ</u> Դիտարկել մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերը <u>ԱԶԲ</u> Տեղեկանալ ԵՔԾԻԳ-ի դիտարկումների արդյունքներին	Ծախսերը հաշվառված են ՄՆԽ-ի բյուջեում
3. Տեղեկատվության հրապարակում, հանրային հաղորդակցություն, հանրային լսումներ և մասնակցություն	Ազդեցության ենթակա կողմերի և շահառուների՝ Ծրագրի մասին տեղեկատվության և ըմբռնման պակասը կարող է հանգեցնել հիասթափության ու դժգոհության, ինչի արդյունքում կարող են տեղի ունենալ ուշացումներ:	1. Կազմակերպել հանդիպումներ հիմնական շահառուների հետ և Ծրագրի վերաբերյալ հանրային քննարկումներ/լսումներ՝ համաձայն Հանրային լսումների և հաղորդակցության պլանի (տե՛ս Գլուխ Է և Գլուխ Ը): 2. Ներկայացնել ԲԼՄ-ն, որը կհիմնվի Ծրագրի համար՝ ըստ Գլուխ Է-ում նկարագրված մեխանիզմի: 3. Ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվությունը և վերջնական ՇՄՆՈՒԲ/ԲԿՊ-ն	<u>ՄՆԽ</u> Կազմակերպել հանրային քննարկումներ/լսումներ և պատրաստել փաստաթղթեր <u>ԵՔԾԻԳ</u> Ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվությունը և վերջնական ՇՄՆՈՒԲ/ԲԿՊ-ն տեղադրել կայքում Աջակցել կազմակերպմանը և մասնակցել հանրային քննարկումներին/ լսումներին <u>ԱԶԲ</u> Ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվությունը և	Ներառված է ՄՆԽ-ի բյուջեում

Նախնական գնահատման հայտ

		տեղադրել ԵՔՕԻԳ-ի և ԱԶԲ-ի կայքերում	վերջնական ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ-ն տեղադրել կայքում	
			Մասնակցել հանրային լուսմների/քննարկումներին	
ՆԱԽԱՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՒԼ				
Սոբիլիզացիայի փուլ				
4. Բնապահպանական, ԱևԱ (H&S), սոցիալական երաշխիքների պատասխանատու անձնակազմի նշանակում	Բնապահպանական/ ԱևԱ և սոցիալական կառավարման բացակայությունը կարող է հանգեցնել պայմանագրային դրույթների, SU-ի և ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ-ի հետ անհամապատասխանության	Նշանակել անձնակազմ, որը պատասխանատու է Ծրագրի շինարարական աշխատանքների և պայմանագրային դրույթներին, այդ թվում՝ ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ-ին համապատասխանության մոնիթորինգի իրականացման համար Պատրաստել և ներկայացնել ԿԲԿՊ, այդ թվում՝ Գլուխ Ը-ում ներառված բնապահպանական կառավարման ենթաձրագրերը	<u>ԵՔՕԻԳ</u> Նշանակել Ծրագրի բնապահպանական մասնագետ <u>Տեխնիկոլոգիայի խորհրդատու (Ինժեներ)</u> Նշանակել Բնապահպանության մասնագետ, ԱևԱ (H&S) գծով մասնագետ և սոցիալական հարցերի մասնագետ՝ Ծրագրի դիտարկման նպատակով և հաստատել Կապալառուի ԲԿՊ-ն <u>Կապալառու</u> Վարձել լրիվ դրույքով աշխատող բնապահպանության/ առողջապահության և անվտանգության մեկ մասնագետ և լրիվ դրույքով աշխատող սոցիալական մասնագետ Պատրաստել և ներկայացնել ԿԲԿՊ	Ներառված է համապատասխան բյուջեներում և պայմանագրում <u>Տեխնիկոլոգիայի խորհրդատու (Ինժեներ)</u> Վարձատրությունը 24 ամսվա համար ներառված է բյուջեում և գնահատված է 39 000 ԱՄՆ դոլար <u>Կապալառու</u> Մեկ ԱևԱ մասնագետի ամբողջ դրույքով 18 ամսվա աշխատանքը գնահատված է 45 000 ԱՄՆ դոլար

Նախնական գնահատման հայտ

				Այդ պլանների արժեքը հաշվարկվել է ստորև մանրամասնած Շինարարական աշխատանքների յուրաքանչյուր պլանի համար
5. Հանրային հաղորդակցություն	Ազդեցության ենթակա կողմերի և համայնքների վարչական տարածքների ծրագրված աշխատանքների, գործողությունների և իրականացման ժամանակացույցի մասին տեղեկատվության և ըմբռնման պակասը կարող է հանգեցնել հիասթափության ու դժգոհության, և արդյունքում տեղի ունենան ուշացումներ:	Իրականացնել միջոցառումներ՝ համաձայն Հանրային լուսմների և հաղորդակցության պլանի (Գլուխ Ը) 1. Կազմակերպել նախաշինարարական հանդիպումներ՝ պլանավորված աշխատանքների և դրանց իրականացման ժամանակացույցի վերաբերյալ: Այդ նպատակով ✓ որոշել պոտենցիալ զգայուն ընկալիչները՝ օգտագործելով առկա ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ-ով տրամադրված տվյալները և կատարելով տեղամասային այցելություններ, ✓ հաղորդակցվել վարչական շրջանների ղեկավարների հետ՝	5. Հանրային հաղորդակցություն	Ազդեցության ենթակա կողմերի և համայնքների վարչական տարածքների ծրագրված աշխատանքների, գործողությունների և իրականացման ժամանակացույցի մասին տեղեկատվության և ըմբռնման պակասը կարող է հանգեցնել հիասթափության ու դժգոհության, և արդյունքում տեղի ունենան ուշացումներ:

Նախնական գնահատման հայտ

		իրագրելով նրանց և խնդրելով նրանց աջակցությունը, ✓ իրագրել պոտենցիալ ԱԵԱ-ներին և հանրությանը՝ տեսանելի վայրերում տեղադրված հայտարարություններ ի և պաստառների միջոցով, որոնք պարունակում են տեղեկություններ Ծրագրի վերաբերյալ՝ հանդիպման ամսաթիվը, վայրը և օրակարգը և կոնտակտային տվյալները, ✓ պատրաստել Ծրագրի վերաբերյալ հակիրճ վիզուալ շնորհանդեսներ (PP, գրաֆիկական պատկերներ), ներառյալ շինարարական աշխատանքների նկարագրությունը, ժամանակացույցը և բնապահպանական և ԱևԱ (H&S) մեղմացնող միջազատումները, ✓ հանրությանը ներկայացնել սույն		

Նախնական գնահատման հայտ

		ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ-ի Գլուխ Է-ի Է3-ում նկարագրված ԲԼՄ-ն: 2. Արձանագրել նախաշինարարական փուլի հանդիպումը (հանդիպման արձանագրությունը, օրակարգը, մասնակիցների ցանկը, բարձրացված հարցերը, լուսանկարները) և ամբողջական տեղեկությունը ներառել ԿԲԿՊ-ի մեջ: 3. Լուծել բարձրացված խնդիրները կամ փոխանցել դրանք Վերահսկողության խորհրդատուին, այնուհետև առաջընթացի վերաբերյալ առաջին հաշվետուությունում ներկայացնել դրանց կարգավիճակի մասին (լուծված/ չլուծված)		
6. Կողմնորոշում, իրագեկվածության բարձրացում և Ծրագրի կողմերի վերապատրաստում բնապահպանական/ ԱևԱ (H&S), սոցիալական երաշխիքների թեմաներով	Ծրագրի կառավարման, ինժեներական/տեխնիկական վերահսկողության և Կապալառուի անձնակազմի՝ բնապահպանության, ԱևԱ և սոցիալական պաշտպանության վերաբերյալ ԱԶԲ-ի անվտանգության երաշխիքների և ազգային օրենսդրական	Իրականացնել միջոցառումներ՝ Բնապահպանական և անվտանգության կողմնորոշման ծրագրի համաձայն (տե՛ս Գլուխ Ը) 1. ԱԶԲ-ի անվտանգության երաշխիքների վերաբերյալ Վերահսկողության ինժեների կողմից (Ինժեներ) վերապատրաստման	<u>Տեխնիկողության խորհրդատու (Ինժեներ)</u> Մեկնարկից հետո՝ մոբիլիզացիայի ժամանակահատվածում կազմակերպել վերապատրաստման դասընթաց նախքան շինարարական աշխատանքներն սկսելը <u>Կապալառու</u>	<u>Տեխնիկողության խորհրդատու (Ինժեներ)</u> Առողջության, անվտանգության և բնապահպանական ծրագրի 1 օրվա ուսուցման ծախսերը 50 շինարար-բանվորի համար

Նախնական գնահատման հայտ

	պահանջների մասին տեղեկատվության և ըմբռնման պակասը, որը կարող է հանգեցնել պայմանագրի կետերի չկատարման:	դասընթացների կազմակերպում ԵՔ-ի, ԵՔՕԻԳ-ի և Կապալառուի ինժեներական և բնապահպանության, առողջության և անվտանգության գծով անձնակազմի համար՝ նախքան շինարարական աշխատանքներն սկսելը: ii. ԿԲԿՊ-ում մշակել անվտանգության կողմնորոշման ծրագիր Կապալառուն կազմակերպում է Բնապահպանական կողմնորոշման/անվտանգության ներածական դասընթաց Կապալառուի և ենթակապալառուների անձնակազմի համար մեկնարկից հետո՝ առաջին շաբաթվա ընթացքում և նախքան շինարարական աշխատանքներն սկսելը:	Մշակել Անվտանգության կողմնորոշման պլան և մոբիլիզացիայի ժամանակահատվածում՝ նախքան շինարարական աշխատանքներն սկսելը կազմակերպել ուսուցողական դասընթաց ողջ անձնակազմի համար <u>ԵՔՕԻԳ</u> Մասնակցել վերապատրաստման/ուսուցողական դասընթացներին <u>ԱԶԲ</u> Մասնակցել վերապատրաստման/ուսուցողական դասընթացներին	գնահատված է 2 950 ԱՄՆ դոլար՝ կիրառելով հետևյալ հաշվարկը. օրական 50 ԱՄՆ դոլար՝ գումարած 3 օրվա համար ուսուցանողի վճարը՝ օրական 75 ԱՄՆ դոլարի չափով <u>Կապալառու</u> Ուսուցման ծախսերը ներառված են 1՝ լրիվ դրույքով աշխատող ԱԱԲ մասնագետի ծախսերի մեջ և ներառված են Կապալառուի բյուջեում
7. Շինհրապարակի մոբիլիզացիայի աշխատանքները. գծանշում, գլխավոր գրասենյակ և դաշտային գրասենյակներ	Շինարարական աշխատանքները սկսվում են նախքան անվտանգության միջոցառումների ձեռնարկումը	1. Իրականացնել տեսանելի ճանապարհային գծանշում և հստակ ուրվագծել ճանապարհի օտարման գոտին՝ տեղադրելով ամուր և ժապավենային ցանկապատեր (ինչպես պահանջվում է Ինժեների կողմից):	<u>Կապալառու</u> Իրականացնում է Մոբիլիզացիայի պլանը <u>Ինժեներ</u> Իրականացնել Մոբիլիզացիայի պլանի մոնիթորինգ	Ներառված է Կապալառուի բյուջեում

Նախնական գնահատման հայտ

		2. Կազմակերպել դաշտային ճամբարի տարածքը, ներառյալ պահեստը, ավտոկայանատեղին, արհեստանոցները և այլն: 3. Ապահովել սանիտարական հարմարություններ ամբողջ անձնակազմի համար: 4. Անձնակազմին ապահովել համաձգեստով և ԱՊՄ-ներով:	<u>ԵՔՕԻԳ</u> Ստուգել Մոբիլիզացիայի ծրագրի իրականացումը	
8. Կառույցների վրա թրթռման ազդեցության ելակետային տվյալների հետազոտություն	Կառույցները կարող են ազդեցության ենթարկվել պայթեցման աշխատանքների և լիցքերի խտացման համար գլղոնների աշխատանքի հետևանքով	Մշակել և հաստատման ներկայացնել հետազոտության և ազդեցության մեղմացնող մեթոդաբանությունը Նախքան շինարարական աշխատանքներն սկսելը պատրաստել և ներկայացնել հետազոտության վերաբերյալ հաշվետվությունը	<u>Կապալառու</u> Մշակել մեթոդաբանությունը, կատարել հետազոտությունը և ներկայացնել հետազոտության վերաբերյալ հաշվետվությունը <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել մեթոդաբանությունն ու հաշվետվությունը Մոնիթորինգի ենթարկել հետազոտության իրականացումը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	Ներառված է Կապալառուի բյուջեում
9. Ճանապարհի և գույքի վիճակի հետազոտություն	Ճանապարհները կարող են վնասվել մեքենամեխանիզմների և բեռնատարների շահագործման հետևանքով	Նախքան շինարարական աշխատանքներն սկսելը պատրաստել և ներկայացնել հետազոտության վերաբերյալ հաշվետվությունը	<u>Կապալառու</u> Կատարել հետազոտությունը և ներկայացնել հետազոտության վերաբերյալ հաշվետվությունը <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել հաշվետվությունը: Իրականացնել	Ներառված է Կապալառուի բյուջեում

Նախնական գնահատման հայտ

			հետազոտության իրականացման մոնիթորինգ: <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՓՈՒԼ				
1. Բնապահպանական, առողջության և անվտանգության կողմնորոշման պլան				
10. Կողմնորոշում, իրազեկվածության բարձրացում և Ծրագրի կողմերի վերապատրաստում բնապահպանական/ԱևԱ (H&S), սոցիալական երաշխիքների թեմաներով	Ծրագրի կառավարման, ինժեներական/տեխնիկական վերահսկողության և Կապալառուի անձնակազմի՝ բնապահպանության, ԱևԱ և սոցիալական պաշտպանության վերաբերյալ ԱԶԲ-ի անվտանգության երաշխիքների և ազգային օրենսդրական պահանջների մասին տեղեկատվության և ըմբռնման պակասը, որը կարող է հանգեցնել պայմանագրի կետերի չկատարման:	Իրականացնել միջոցառումներ՝ Բնապահպանական և անվտանգության կողմնորոշման ծրագրի համաձայն (նաև տե՛ս Գլուխ Ը) 1. Անձնակազմի փոփոխության դեպքում կանոնավոր կերպով կազմակերպել Վերահսկողության խորհրդատուի (Ինժեների) անձնակազմի վերապատրաստման դասընթացներ՝ բնապահպանական, ԱևԱ և սոցիալական երաշխիքների վերաբերյալ: 2. Կապալառուի և ենթակապալառուների անձնակազմի համար պարբերաբար կազմակերպել վերապատրաստման դասընթացներ՝ համաձայն ԿԲԿՊ-ում մշակված Անվտանգության	<u>Տեխնիկական վերահսկողության խորհրդատու (Ինժեներ)</u> Նոր նշանակված անձնակազմի համար պարբերաբար կազմակերպում է ուսուցողական դասընթացներ <u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ շրջանակում մշակել կողմնորոշման պլան: Կազմակերպել կետ 2-ում նշված վերապատրաստման դասընթացները: <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել Ծրագիրը, իրականացնել Ծրագրի մոնիթորինգը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Ստուգում է իրականացումը	<u>Ինժեներ</u> Ներառված է ԲԱևԱ (EHSS) մասնագետի վարձատրության մեջ <u>Կապալառու</u> Ներառված է լրիվ դրույքով աշխատող 1 ԲԱևԱ մասնագետի վարձատրության մեջ

Նախնական գնահատման հայտ

		կողմնորոշման պլանի՝ հետևելով նշված պահանջներին. ա) տարեկան 2 պարտադիր վերապատրաստման դասընթաց ողջ անձնակազմի համար, բ) նախքան աշխատանքն սկսելը նոր վարձված աշխատակազմի համար անվտանգության երաշխիքների, այդ թվում՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքելու վերաբերյալ դասընթացի կազմակերպում, գ) աշխատանքին բնորոշ անվտանգության դասընթաց՝ նախքան նոր տեսակի աշխատանք սկսելը, դ) Ինժեների պահանջով միջանկյալ լրացուցիչ դասընթացներ հատուկ թեմաների վերաբերյալ և / կամ թիրախային աշխատանքային խմբերի հետ, ե) այլ դասընթացներ և կողմնորոշման դասընթացներ՝ համաձայն Աշխատանքի անվտանգության և առողջության պլանի:		

Նախնական գնահատման հայտ

2. Աշխատանքային անվտանգության և առողջության պլան			
11. Շինհրապարակի բոլոր գործողությունները	Տեղեկատվության պակասը Ծրագրի համար կիրառելի առողջության և անվտանգության կանոնների մասին կարող է հանգեցնել աշխատողների, Ծրագրի ազդեցությանը ենթակա անձանց և շինհրապարակի մերձակայքում գտնվող մարդկանց հիվանդության, վնասվածքի կամ մահվան՝ նյութերի ազդեցության պատճառով. սայթաքել, բախվել և ընկնել և ընկնող առարկաներ	I. ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄՆՈՐՈՇՄԱՆ ՊԼԱՆ 1. Ապահովել, որ ողջ անձնակազմն անցնի Աշխատանքի անվտանգության և առողջության կողմնորոշման դասընթացներ՝ Գլուխ Ը-ում թվարկված թեմաների վերաբերյալ: 2. Աշխատանքային տեղամասի յուրաքանչյուր հատվածում նշանակվում է Առողջության և անվտանգության գծով պատասխանատու, և նրանց կոնտակտային տվյալները տեղադրվում են տեսանելի վայրերում: 3. Պարբերաբար տրվող աշխատանքին բնորոշ հրահանգներ՝ ողջ անձնակազմի անվտանգ աշխատանքի վերաբերյալ համաձայն ՀՀ օրենսդրության, ինչպես նաև նոր աշխատանք սկսելուց առաջ և նոր վարձված աշխատողների համար՝ աշխատանքի անցնելուց առաջ: Վարել գրանցամատյան, որը հասանելի է ստուգման համար:	<u>Կապալառու</u> Մշակել, ներկայացնել և իրականացնել ենթածրագրեր <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել Ծրագիրը, իրականացնել պատահարների գրանցամատյանի մոնիթորինգը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Դիտարկել Ծրագիրը և աջակցել Ինժեներին Կապալառուի ԱևԱ մասնագետի կողմից այս ենթածրագրի մշակման, իրականացման և կառավարման ծախսերը հաշվարկված են վերը նշված 6-րդ կետում: 50 բանվորի համար ԱՊՄ արժեքը՝ 250 ԱՄՆ դոլար, գնահատված է 12 500 ԱՄՆ դոլար: Առողջության ռիսկերի, COVID-19- ի և ապօրինի թրաֆիքինգի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներառված է վերոնշյալ 6-րդ կետում ներկայացված դասընթացում:

Նախնական գնահատման հայտ

		II. ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆԻՉ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ 4. Շինհրապարակի աշխատակիցներին տրամադրել և ապահովել աշխատանքային համազգեստով և ԱՊՍ-ով, ինչպես մանրամասնորեն ներկայացված է Գլուխ --- ում) 5. Առողջությանն ու անվտանգությանն առնչվող պատահարները պետք է արձանագրվեն և ծանուցվեն Ինժեներին և համապատասխան ղեկավար մարմիններին ըստ անհրաժեշտության III. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ 6. Տրամադրել անվտանգության ապահովման համար անհրաժեշտ բոլոր գործիքները և լրացուցիչ սարքավորումները (տե՛ս Գլուխ -) 7. Շինհրապարակից բացառել ոչ անվտանգ գործելակերպը և գործիքները 8. Անվտանգ կերպով ցանկապատել, ծածկել և պաշտպանել բոլոր փորված խրամուղիները, փոսերը և		

Նախնական գնահատման հայտ

		դիտահորերը օրվա ընթացքում և մինչև աշխատանքային օրվա ավարտը 9. Կրակմարիչի առկայություն, որը հեշտությամբ հասանելի կլինի բոլոր գործող սարքավորումներում, շինհրապարակի ճամբարներում և շինարարական հրապարակի բոլոր հատվածներում: IV.ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՎԱՅՐՈՒՄ 10. Բուժաշխատողի կողմից աշխատողների և այլ անձնակազմի համար կանոնավոր բժշկական ստուգումներ, և ստուգման վերաբերյալ շինհրապարակում առկա գրանցումներ 11. Շինհրապարակի բոլոր հատվածներում և շահագործվող մեքենամեխանիզմներում առաջին օգնության պարագաների առկայություն 12. Կապալառուի անձնակազմին տրամադրել քսուքներ, կրթական նյութեր, բավարար քանակությամբ բարձրորակ պահպանակներ, կանոնավոր ՍՃՓՎ / ՄԻԱՎ-ի թեստեր, և անհրաժեշտ		

Նախնական գնահատման հայտ

		ղեկավարում՝ սեռավարակների և ՁԻԱՀ-ի անվճար բուժում 13. Մշակել COVID-19 Առողջության և անվտանգության պլան. Աշխատանքի բոլոր վայրերում ապահովել COVID-19-ի վերահսկողության միջոցներ, գործիքներ և հարմարություններ V. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ 13. Կիրառել բոլոր նախազգուշացնող միջոցները (կոշտ և ժապավենով սահմանազծում, հսկիչ-անցակետեր, արգելող պաստառներ և այլն)՝ աշխատանքային տեղամասը մեկուսացնելու և կողմնակի անձանց մուտքն աշխատանքային տեղամաս արգելելու համար, 14. Տեսանելիորեն տեղադրել ցուցանակներ / պաստառներ, որոնք տեղեկացնում են ընթացիկ շինարարական աշխատանքների մասին և նախազգուշացնում են վտանգի մասին, 15. Տեղի բնակիչների և այլ մարդկանց համար		

Նախնական գնահատման հայտ

		տրամադրել շրջանցիկ ճանապարհ՝ կանխելով նրանց մուտքը աշխատանքային տարածք: Անհրաժեշտ վայրերում տեղադրել ցուցանակներ, որոնք ցույց են տալիս շրջանցումները: 16. Երբ շրջանցումը հնարավոր չէ, ապահովել անվտանգ միջանցք աշխատանքային տարածքում անցորդների համար, 17. Ապահովել կամուրջներ փորված խրամուղիների վրա՝ տրամադրելով մուտքեր դեպի բնակելի տները և/կամ ձեռնարկությունները, 18. Մաքուր պահել մարդկանց կողմից օգտագործվող անցուղիները և չթողնել, որ մակերևույթը սայթաքուն դառնա շինհրապարակից տարածքվող ցեխից: VI ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԹՈՒՆԱՎՈՐ ՍՈՂՈՒՆՆԵՐԻՑ 19. Կիրառել ԱՊՍ, երկարաճիտ կոշիկներ և պաշտպանիչ ձեռնոցներ, 20. Հնարավորինս պահել անվտանգ հեռավորություն ցանկացած տեսակի օձերից և այլ սողուններից, 21. Աշխատանքների սկզբում ներգրավել սողունների		

Նախնական գնահատման հայտ

		մասնագետի (հերպետոլոգ), որը կպատրաստի անձնակազմին, թե ինչպես դրանց ճանաչել, և կրոնի աշխատանքային տարածքում հայտնաբերված սողուններին և բաց կթռչողնի այդ կենդանիներին բնակության համար բարենպաստ և անվտանգ վայրում: 22. Հաշվի առնելով, որ շինարարական աշխատանքներն իրականացվելու են Երևանի տարածքում, որտեղ առկա է մասնագիտական բժշկական օգնություն (հիվանդանոցներում), անհրաժեշտ չէ ունենալ օձի դեմ շիճուկ կամ թունավոր օձի խայթոցների դեպքում օգտագործվող այլ դեղամիջոցներ, սուուժածը պետք է հնարավորինս շուտ տեղափոխվի մոտակա հիվանդանոց:		
3. Հանրային լուսմների և հաղորդակցության պլան				
12. Հանրային քննարկումներ, լուսմներ, իրազեկման մակարդակի բարձրացում	Ազդեցության ենթակա կողմերի և համայնքների կողմից տեղեկատվության և ըմբռնման պակասը ծրագրված աշխատանքների, գործողությունների և իրականացման	1. Ձեռնարկել սույն ՇՄՆՈՒԳ Գլուխ – ում նկարագրված միջոցները՝ ԿԲԿՊ շրջանակում Հանրային լուսմների և հաղորդակցության պլանը մշակելու համար	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ում Հանրային լուսմների և հաղորդակցության պլանի մշակում և ԲԼՄ-ի հիմնում <u>Ինժեներ</u>	Կապալառուի ԱևԱ մասնագետի կողմից այս ենթաձրագրի մշակման, իրականացման և կառավարման ծախսերը

Նախնական գնահատման հայտ

	ժամանակացույցի մասին կարող է հանգեցնել հիապթափության ու դժգոհության, ինչն էլ իր հերթին՝ խոչընդոտների և ուշացումների:	2. Ծրագրի համար հիմնել և վարել ԲԼՄ, մասնավորապես՝ ա. Հանրության համար տեղադրել պաստառներ կամ Ծրագրի մասին տեղեկություններ պարունակող ցուցատախտակներ, այդ թվում՝ դաշտային գրասենյակի վայրը, աշխատանքային ժամերը, պատասխանատու կոնտակտային անձանց անունները, «Թեժ գծի» հեռախոսահամարները, փոտային հասցեն, էլեկտրոնային հասցեները և այլն: բ. Նշանակել անձնակազմ, որի անդամները պատասխանատու կլինեն ճանապարհի յուրաքանչյուր հատվածի վերաբերյալ հանրության և ԱԵԱ-ների կողմից առաջ քաշված հարցերը լուծելու համար: Ապահովել անհապաղ համագործակցությունը սոցիալական մասնագետի հետ: գ. Հանրային բողոքների և առաջարկների համար մշակել դիմումի ձև: դ. Վարել բողոքների գրանցամատյան, որը	Դիտարկել և հաստատել ՀԼՀՊ-ն, լուծել բողոքները կամ Կապալառուի պատասխանատվությունից դուրս լինելու դեպքում դրանք հասցեագրել այլ մարմինների: <u>ԵՔՕԻԳ</u> Լուծել իր պատասխանատվության ներքո գտնվող խնդիրները	հաշվարկված են վերը նշված 4-րդ կետում:

Նախնական գնահատման հայտ

		դաշտային գրասենյակում հեշտությամբ հասանելի կլինի ազդեցությանը ենթարկված անձանց և ստուգման նպատակով: Գրանցամատյանում գրանցել ԱԵԱ-ների բոլոր բողոքները (բանավոր և գրավոր) և առաջընթացի վերաբերյալ ամսական հաշվետվություններում ներկայացնել դրանց լուծման կարգավիճակը: 3. Պարբերաբար կազմակերպել հանդիպումներ համայնքի անդամների հետ՝ նոր ծագած խնդիրները քննարկելու համար, եթե այդպիսիք կան: 4. Ազդեցության ենթակա բնակչությանը նախապես (առնվազն 1 օր առաջ) ցուցանակների և պաստառների միջոցով տեղեկացնել ցանկացած անհարմարության մասին, օրինակ՝ երթևեկության խափանումների և պայմանների, պայթեցման աշխատանքների, տեղական ջրամատակարարման, էլեկտրաէներգիայի մատակարարման և այլն:		
4. Բուսական և կենդանական աշխարհի պաշտպանության և բուսականության մաքրման պլան				

Նախնական գնահատման հայտ

13. Մաքրում և արմատահանում, հողային աշխատանքներ և այլ շինարարական աշխատանքներ	Ֆլորայի և ֆաունայի բնական միջավայրի խաթարում և տեսակների կորուստ Բուսականության մաքրման ընթացքում Ֆաունայի բնական միջավայրի խաթարումը	1. Ապահովել, որ բոլոր բանվորները և անձնակազմի այլ անդամները վերապատրաստվեն՝ ըստ Ֆլորայի և ֆաունայի պաշտպանության և բուսականության մաքրման պլանի պահանջների՝ նախքան որևէ հատվածում աշխատանքներն սկսելը: <i>Ծառերի (թփերի) կտրում</i> 2. Պարզորոշ նշել մաքրման ենթակա կամ այլ կերպ խաթարվող տարածքները: Բանվորներն ու սարքավորումները մնում են նշված տարածքներում՝ կանխելով և/կամ նվազեցնելով բնակավայրերին հասցվող վնասը: 2. Ծանուցել Ինժեներին նախքան ծառերի և թփերի ցանկացած հատում սկսելը: 3. Պահել կտրված ծառերի և թփերի գրանցամատյան, որը հասանելի կլինի ստուգումների համար: 4. Բուսականության հատման և մաքրման աշխատանքները խստագույնս իրականացնել համաձայն Տեխնիկական մասնագրերի Բաժին 401-ի – Մաքրում և արմատահանում և Բաժին 1003 –ի Ծառեր և թփեր:	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ի շրջանակում մշակել Ֆլորայի և ֆաունայի պաշտպանության և բուսականության մաքրման պլան, ներառյալ՝ Ծառերի կառավարման պլանը, իրականացնել պահանջվող մեղմացնող միջոցառումները և կառավարումը: Բարձել ֆլորայի և ֆաունայի խորհրդատու միջոցառումների իրականացման համար: <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել պլանը, մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը և կառավարումը <u>ԵԲՕԻԳ</u> Աջակցել ՇՄՆ-ի հետ համագործակցելիս Վերահսկել գործընթացը և ստուգել իրականացումը	Կապալառուի ԱնԱ մասնագետի կողմից այս ենթապլանի մշակման, իրականացման և կառավարման ծախսերը հաշվարկված են վերը նշված 4-րդ կետում: Ֆաունայի և ֆլորայի մասնագետի 20 օրվա վարձակալության արժեքը (օրական՝ 75 ԱՄՆ դոլար) գնահատված է 1500 ԱՄՆ դոլար Գոյություն ունեցող համայնքային ծառերի պահպանման ծախսերը 100 ծառի համար յուրաքանչյուրը 15 ԱՄՆ դոլար, գնահատված է 1500 ԱՄՆ դոլար:

Նախնական գնահատման հայտ

		5. Մտուզել և համոզվել, որ աշխատողներն օգտագործում են պաշտպանիչ հանդերձանք (ԱՊՍ/PPE) ծառերը կտրելիս կամ բուսականության մաքրման համար քիմիական նյութեր կիրառելիս: 6. Կտրված և մաքրված բուսականության կառավարում՝ ըստ Թափոնների և նյութերի տեղավորման պլանի: Բացառել փայտանյութի թափոնների այրումը: 7. Փայտանյութի թափոնների և մաքրված խոտի կուտակման համար հատկացնել ժամանակավոր տարածք և հեռացնել 2 օրվա ընթացքում: 8. Միջոցներ ձեռնարկել ծառերի և թփերի պաշտպանության համար, որոնք չեն հատվելու, բայց կարող են ազդեցության ենթարկվել (նշելով դրանք այնպես, որ հեշտությամբ ճանաչելի լինեն աշխատողների համար՝ տրանսպորտային միջոցների տեղաշարժ, թափոնների և նյութերի տեղավորում և այլն): 9. Խուսափել տարածքի ցանկացած աղտոտումից և ավելորդ ծառահատումներից:		

Նախնական գնահատման հայտ

		ու բուսականության մաքրումից: Կտրել միայն այն ծառերն ու թփերը, որոնք խոչընդոտում են աշխատանքներին, առավելագույնս զերծ մնալ ավելորդ ծառերի, փայտանյութի, թփերի, մշակաբույսերի և այլ բուսական աշխարհի ոչնչացումից, հեռացումից կամ մաքրումից, քան անհրաժեշտ է աշխատանքների կատարման համար: 10. Վերականգնել խոտածածկը և այլ բուսականությունը ժամանակավոր օգտագործվող տարածքներում: <i>Ֆաունայի պաշտպանության միջոցառումներ</i> 11. Դադարեցնել աշխատանքներն այն տարածքներում, որտեղ հանդիպել են անհայտ տեսակներ և պարզել՝ արդյոք դրանք Կարմիր Գրքում գրանցված, հազվագյուտ կամ վտանգված տեսակներ են: Տեղադրել ժամանակավոր պաշտպանիչ պատեր այն հատվածներում, որտեղ		

Նախնական գնահատման հայտ

		կենդանիները հաճախ են հայտնվում, եթե կիրառելի է: 12. Խուսափել թափոնները և/կամ նյութերը ծրագրի տարածքից դուրս դնել շրջակա ֆաունային որևէ վնաս չպատճառելու համար: 13. Օգտագործել ավելի ցածր աղմուկով, թրթռումով և ավելի քիչ հոգնեցնող սարքավորումներ թռչունների բույների մոտակա տարածքներում և այլ հատվածներում, որտեղ հաճախ կենդանիներ են հայտնվում: 14. Աշխատանքները պլանավորել այնպես, որ նվազագույնի հասցվի բնադրման/բազմացման խաթարման ռիսկը: Խուսափել շինարարական աշխատանքներից երեկոյան և գիշերային ժամերին կենդանիների բազմացման շրջանում և այլն: 15. Ձեռնարկել պաշտպանական միջոցառումներ և վիրավոր կենդանի գտնելու դեպքում տեղեկացնել Ինժեներին: 16. Հնարավորության դեպքում բռնել շինհրապարակի տարածքում գտնված		

Նախնական գնահատման հայտ

		ողնաշարավոր կենդանիներին, տեղադրել հատուկ տարաներում և տեղափոխել տվյալ տեսակի համար բնորոշ տարածք՝ հեռու բնակավայրերից: 17. Հողային աշխատանքների իրականացման ընթացքում ներգրավել սողունազետի (հերպետոլոգի), ով կհավաքի և կմեկուսացնի առանձնյակներին: 18. Թունավոր սողուններից պաշտպանելու միջոցառումները առաջարկված են Գլուխ Ը-ում: 19. Առավելագույնս խուսափել տարածքի հետագա աղտոտումից և սահմանափակել ծառահատումը:		
5. Շրջակա միջավայրի պահպանության պլան				
14. Հողային աշխատանքներ ճանապարհային աշխատանքներ Նյութերի տեղափոխում և տրանսպորտ Այլ շինարարական աշխատանքներ	Հողի էրոզիա Փոշու և մեքենաների արտանետումների պատճառով մթնոլորտային օդի աղտոտման մակարդակի ավելացում Աղմուկի և թրթռման ավելացում	<i>Օդի աղտոտվածության և փոշու վերահսկողություն</i> 1. Նվազագույնի հասցնել փոշու արտանետումները՝ շինարարական հրապարակը կանոնավոր կերպով ջրցանելու միջոցով: Ջրցանման հաճախականությունը պետք է համաձայնեցվի Ինժեների հետ՝ կախված հողի տեսակից, սեզոնային և եղանակային պայմաններից, սակայն ոչ	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ի շրջանակում մշակել գործիքային չափումների և մոնիթորինգի պլանը, իրականացնել պահանջվող մեղմացնող միջոցառումները և կառավարումը <u>Ինժեներ</u>	Ստորև ներկայացված ծախսերն ուղղված են շրջակա միջավայրի պահպանությանը. ա) Բուսահողի հանման, պահեստավորման և վերաօգտագործման արժեքը՝ 3 ԱՄՆ դոլար 1մ³-ի համար:

Նախնական գնահատման հայտ

	պակաս, քան աշխատանքային օրվա ընթացքում 3-4 անգամ: 2. Աշխատանքները պլանավորել այնպես, որպեսզի նվազագույնի հասցվեն հանույթի տարածքների՝ որպես փոշու հիմնական աղբյուրի մակերեսները և խուսափել երկար ժամանակ շինհրապարակում հողի կույտերը պահելուց: 3. Շինարարական նյութերը մատակարարել օգտագործման ժամանակ և բացառել լիցքի նյութերի վաղաժամ կուտակումը շինհրապարակում, որոնք հնարավոր չէ օգտագործել տվյալ օրը: 4. Ծածկել լիցքի նյութերի կույտերը, եթե դրանք, այնուամենայնիվ, երկար են մնալու շինհրապարակում՝ փոշու արտանետումները կանխելու համար: 5. Կարգավորել փոխադրամիջոցների և սարքավորումների արագության սահմանափակումները՝ փոշու արտանետումները նվազագույնի հասցնելու համար: Շինարարական հրապարակում արագությունը չպետք է գերազանցի 10-20կմ/ժ-ը:	Դիտարկել և հաստատել պլանը, մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Աջակցել ՇՄՆ-ի հետ փոխգործակցելիս Վերահսկել գործընթացը և ստուգել իրականացումը	Բուսահողի ծավալը գնահատված է 16 500 ԱՄՆ դոլար ք) 23 928 մ² մակերեսով անբերրի հողի վրա (որտեղ էրոզիայի ռիսկը և արտաքին անցանկալի բույսերի աճի հավանականությունը բարձր են) խոտի ցանման արժեքը կազմում է 23 928 ԱՄՆ դոլար՝ ըստ 1 քմ համար 1 ԱՄՆ դոլար հաշվարկի: գ) Շինարարության 18 ամսից 6 ամսվա (180 օր) ընթացքում փոշու արտանետումները կանխարգելելու նպատակով անբերրի հողի և շինարարական ճանապարհների վրա ջրի ցանման արժեքը՝ 100 դոլար մեկ օրվա համար հաշվարկով, գնահատված է 18 000 ԱՄՆ դոլար գումարի չափով:

Նախնական գնահատման հայտ

		6. Պարբերաբար մաքրել ճանապարհները եզրերին կուտակված ցեխից և ավազից, քանի որ դրանք դառնում են փոշու արտանետումների աղբյուր: 7. Ապահովել, որ բոլոր բեռնատարները օգտագործեն ծածկեր հանրային ճանապարհներով և բնակելի տարածքներին կից շինհրապարակներում սորուն նյութեր տեղափոխելիս: 8. Աշխատողներին ըստ անհրաժեշտության ապահովել փոշու պաշտպանիչ դիմակներով և համոզվել, որ նրանք օգտագործում են դրանք: 9. Իրականացնել մեքենաների և սարքավորումների կանոնավոր տեխնիկական ստուգումներ և նորոգում՝ գազի ավելորդ արտանետումների խուսափելու համար: <i>Հողի էրոզիա և նստվածքազոյացման վերահսկում</i> 1. Պահպանել առկա հողի շերտը այնտեղ, որտեղ հնարավոր է: Եթե անհրաժեշտ չէ, չխաթարել հողը:	դ) օդի, աղմուկի և թրթռումների մակարդակի վերաբերյալ մոնիթորինգի տվյալների հավաքագրման համար մասնագիտացված Կապալառու վարձելու արժեքը գնահատված է 2500 ԱՄՆ դոլար: ե) Աղմուկի պատնեշի պատի արժեքը գնահատված է 900 000 ԱՄՆ դոլարի չափով՝ միջին արժեքը 230 ԱՄՆ դոլար:

Նախնական գնահատման հայտ

		2. Ապահովել ժամանակավոր ծածկ (ինչպես օրինակ՝ արագ աճող խոտի տեսակներ) այն տարածքների համար, որտեղից հողի շերտը հեռացվում է և գետինը մերկանում է երկար ժամանակով: 3. Ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցներ՝ հողի էրոզիան կանխելու և շեղերի կայունությունն ապահովելու համար: 4. Նախքան հողային աշխատանքներն սկսելը, մաքրման և արմատահանման աշխատանքներից հետո հեռացնել բուսահողը և առանձնացնել մեծ քարերն ու ժայռերը: 5. Չափել հեռացված և պահեստավորված բուսահողը և գրանցամատյանում կատարել գրանցումներ ստուգման համար: 6. Պահել բուսահողը մինչև 2 մ հասնող կանոնավոր կույտերով նախապես որոշված և Ինժեների հետ համաձայնեցված տարածքներում՝ անվտանգ հեռավորություն պահպանելով թափոններից և այլ նյութերից: 7. Այնպես տնօրինել բուսահողը, որ պահպանվեն դրա քիմիական և կենսաբանական		

Նախնական գնահատման հայտ

		հատկանիշները: Բուսահողը նորից օգտագործել թփեր, ծառեր տնկելու և կանաչապատման այլ նպատակների համար: 8. Ցանել խոտ բուսահողի կույտերի վրա, որոնք պահպանվում են երկար ժամանակով՝ խուսափելու էրոզիայից և կորուստներից: 9. Բուսահողի կույտերի վրա իրականացնել ջրահեռացման ակոսներ՝ էրոզիայից խուսափելու նպատակով հեղեղաջրերի հեռացումն ապահովելու համար: <i>Աղմուկի և թրթռման վերահսկողություն.</i> 1. Խուսափել շինարարական գործողությունները, ճամբարները և սարքավորումներն ազդեցության նկատմամբ առավել զգայուն ընկալիչների մոտ տեղակայելուց, ինչպես օրինակ՝ վատ մեկուսացում ունեցող տներն են, դպրոցները, այլ հասարակական և բնակելի վայրերը: 2. Աղմկոտ գործողությունների իրականացումը ծրագրել օրվա կեսերին, եթե հնարավոր է:		

Նախնական գնահատման հայտ

		3. Կանոնավոր կերպով ստուգել աղմուկի և թրթռման գործիքային չափումների տվյալները և համապատասխանաբար փոխել շինարարական մեթոդը՝ աղմուկի և թրթռման մակարդակը նվազեցնելու համար, որպեսզի վերջիններս չզերազանցեն ՇՄՆՈՒ Աղյուսակ Ե-6-ում և Ֆ-4-ում ներկայացված առավելագույն թույլատրելի մակարդակները: 4. Ապահովել, որ առավել զգայուն տարածքներում (վատ մեկուսացում ունեցող տները, դպրոցները հնագիտական վայրերը) թրթռումների մակարդակները կանոնավոր կերպով վերահսկվեն. աշխույժ են աշխատողները տեղյակ են գործիքային չափումների տվյալներին և կիրառվում է Ինժեների պահանջած պատշաճ շինարարական մեթոդը: 5. Ապահովել, որ բոլոր մեքենաները համալրված լինեն համապատասխան իլացուցիչներով և չօգտագործել այն սարքավորումները, որոնք պատշաճ վիճակում չեն: 6. Ապահովել, որ բանվորներին և շինհրապարակի այլ անձնակազմին տրամադրվեն համապատասխան ԱՊՍ-ներ,		

Նախնական գնահատման հայտ

		այդ թվում՝ ականջի պաշտպանիչ սարքեր՝ աղմկոտ միջավայրում աշխատելիս:		
6. Մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի պահպանության պլան				
15. Կամրջի վերակառուցման աշխատանքներ	Մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտվածություն	1. Աղտոտող, փոշի և նստվածքներ արտանետող օբյեկտներն ու սարքավորումները տեղադրել ռոռզման ջրանցքից և ջրային առուներից հնարավորինս հեռու: 2. Աշխատանքային տեղամասի տարածքում կառուցել ջրահեռացման համակարգ, նախնական հավաքել հոսող ջրերը և մաքրել տեղային ջրահեռացման գիծ թափվելուց առաջ: Կանխել չմաքրված հեղեղաջրերի և կեղտաջրերի հոսքը շինհրապարակից: 3. Կանխել ջրերի արտահոսքը շինարարական բոլոր տեղամասերից, այդ թվում՝ շինարարական ճամբարներից, քարհանքերից, ջարդիչ գործարաններից և բետոնի դոզավորման գործարաններից, թափոնների կուտակավայրերից և այլն: 4. Մաքրել արտահոսքերը, որոնք առաջացել են շինարարական գործունեության արդյունքում	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ շրջանակում մշակել Մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի պահպանման պլան և իրականացնել պահանջվող մեղմացնող միջոցառումները: Վարձել մասնագիտացված ենթակապալառու՝ ջրի որակի ելակետային և կանոնավոր ստուգումների համար: <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել Պլանը, մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը և կառավարումը <u>ԵԶՕԻԳ</u> Աջակցել ՇՄՆ-ի հետ համագործակցելիս Վերահսկել գործընթացը և ստուգել իրականացումը	Ստորև բերված ծախսերը մասնավորապես ուղղված են ջրային մարմինների պահպանությանը. ա) շինարարական աշխատանքների արդյունքում առաջացած նստվածքների մշակման արժեքը (նախքան դրանց գետերը թափվելը), գնահատվում է՝ 5 000 ԱՄՆ դոլար (բ) յուղի գատիչի տեղադրման արժեքը գնահատվում է՝ 12 000 ԱՄՆ դոլար Մակերևութային ջրերի մոնիթորինգի տվյալների հավաքագրման և վերլուծության համար մասնագիտացված կապալառու

Նախնական գնահատման հայտ

		հողից և այլ նստվածքներից՝ նախքան ջրանցք թափվելը: 5. Շինարարության ընթացքում ցանց կամ կտորից ծածկ տեղադրել մուտքի կամրջի տակ այն նյութերի համար, որոնք հնարավոր է ընկնեն: 6. Կանոնավոր կերպով ստուգել վերանորոգել կամ կարգավորել ջրահեռացման կառույցները՝ հատկապես հեղեղաջրերից հետո նստվածքները կանխելու համար: 7. Կառուցել յուրի գատիչներ և այլ նյութերը հավաքող սարքեր՝ խստորեն վերահսկելով կոշտ և հեղուկ թափոնների արտանետումը դեպի ջրանցք: 8. Մաքրել մեքենամեխանիզմներն ու սարքավորումները, և դրանց վերանորոգումն ու վերալիցքավորումը իրականացնել ջրանցքից հեռու՝ անվտանգ հեռավորության վրա: 9. Յուրաքանչյուր ջրթող կետում տեղադրել յուղահավաք սարքեր: 10. Տեղադրել յուղահավաք սարքեր բոլոր բեռնատարների և մեքենանների մոտ	վարձելու ծախսերը կազմում են 2 500 ԱՄՆ դոլար

Նախնական գնահատման հայտ

		արտահոսքի դեպքում ջրի աղտոտումը կանխելու համար: 11. Բացառել որևէ չթույլատրված ջրառ և Ջրանցքում պահպանել շրջադարձը սահմանափակող ջրահոսք: 12. Ջրանցքի երկայնքով՝ հունից անվտանգ հեռավորության վրա կառուցել առափնյա պատվար՝ շինհրապարակից հանույթի մասնիկների արտահոսքը կանխելու համար 13. Գետաբերանի ջրթող հարմարանքներին տեղադրել նստվածքները հավաքող սարքեր՝ տիղմի արտահոսքի ռիսկը դեպի ջրային մարմին նվազեցնելու համար: 14. Շինարարության ընթացքում ցանց կամ կտորից ծածկ տեղադրել կամրջի տակ այն նյութերի համար, որոնք հնարավոր է ընկնեն: 15. Տեղադրել ճնշումային խողովակ կամ նմանատիպ սահմանափակող այլ սարքեր բոլոր հարմարությունների վրա՝ պատահական արտահոսքի դեպքում աղտոտումը կանխելու համար:		

Նախնական գնահատման հայտ

7. Հաղորդողինքի պահպանման և տեղափոխման պլան

Նախնական գնահատման հայտ

16. Հողային աշխատանքներ հաղորդողի տեղափոխման աշխատանքներ	Գործող հաղորդողի և վնասումը և ծառայությունների ընդհատման ազդեցությունը առաջացնում է ԱԵԱ-ների դժգոհությունը:	Կապալառուն պետք է բնակիչներին ծանուցի ջրի, էլեկտրականության և գազի մատակարարման բոլոր խափանումների մասին, նախքան տարածքում աշխատանքներն սկսելը: 1. Հաղորդողի տեղափոխությունը և տեղափոխությունն իրականացնել համաձայն Տեխնիկական մասնագրերի (հղումը ենթակա է հաստատման): 2. Հաղորդողի սեփականատիրոջ հետ ճշտել հաղորդողի տեղադիրքը և անհրաժեշտության դեպքում իրականացնել փորձնական հորատումներ: 3. Ծրագրել և կատարել աշխատանքներ հաղորդողի ժամանակավոր խափանումները նվազեցնելու ուղղությամբ: 4. ԱԵԱ-ներին հաղորդողի հնարավոր խափանման մասին տեղեկացնել նախքան աշխատանքներն սկսելը:	<u>Կապալառու</u> Հետագոտել հաղորդողները նախքան հողային աշխատանքներն իրականացնելը: Փոխգործակցել տեղական իշխանությունների և ծառայություններ մատուցողների հետ: Վարձել հաստատված մասնագիտացված կապալառուների: <u>Ինժեներ</u> Վերահսկել և մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Աջակցել սեփականատերերի, տեղական իշխանությունների և ծառայություն մատուցողների հետ համագործակցելիս:	Հաղորդողների պահպանման և տեղափոխման արժեքը չի կարող հաշվարկվել որպես բնապահպանական մեղմացնող միջոցառում:

Նախնական գնահատման հայտ

		5. Տեղափոխել շինարարության ընթացքում հայտնաբերված հաղորդողիները, որոնք չեն հայտնաբերվել նախագծման փուլում և պահպանել դրանք հնարավոր վնասումներից: 6. Վերականգնել վնասված հաղորդողիներն առավելագույնը 1-2 օրվա ընթացքում՝ Կապալառուի ծախսերով:		
8. Շինարարական աշխատանքի ճամբարների պլան				

Նախնական գնահատման հայտ

17. Աշխատանքի հետ կապված հարմարությունների ստեղծում/հիմնում՝ հիմնական գրասենյակը և դաշտային ճամբարները, ներառյալ շարժական տները, սարքավորումների և նյութերի պահեստավորման տարածքը, մեքենաների կայանման տարածքը, սանիտարական, ընդմիջման և հանգստի հարմարություններ՝ բանվորների և այլ անձնակազմի համար:	Տեղի բնակչությանը պատճառվող անհարմարություններ, բնակչության և տեղական / կենտրոնական իշխանությունների հետ հնարավոր կոնֆլիկտային իրավիճակ, ինչպես նաև հողի և ստորերկրյա ջրերի աղտոտում	1. Շինարարական ճամբարները տեղակայել ծրագրի օտարման գոտու սահմաններում՝ բնակելի տարածքներից հնարավորինս հեռու՝ բնակիչներին չանհանգստացնելու համար: Պահպանել 50 մ բուֆերային հեռավորություն զգայուն ընկալիչներից՝ բնակելի և այլ շինություններից, ձեռնարկատիրական գործունեություններից: 2. Շինարարական ճամբարը ծրագրի տարածքի սահմաններից դուրս հիմնելու դեպքում ձեռք բերել հողի սեփականատիրոջ թույլտվությունը, նախքան նրա տարածքում ճամբարի հիմնումը: 3. Շինարարական աշխատանքի ճամբարները, փոխադրամիջոցների և սարքավորումների կայանատեղիները և այլ հարմարանքները չտեղակայել լանդշաֆտի վրա և բուսածածկ տարածքներում: 4. Ողջ անձնակազմի համար ապահովել սանիտարական հարմարություններ՝ բավարար քանակությամբ խմելու և	<u>Կապալառու</u> Մշակել Շինարարական աշխատանքների ճամբարների պլան Մոբիլիզացիայի պլանի և ԿԲԿՊ-ի շրջանակում, իրականացնել պահանջվող մեղմացող միջոցառումները և կառավարումը: <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել պլանը, մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը <u>ԵԲԾԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը և ստուգել իրականացումը	Կապալառուի կողմից սույն ենթապլանի մշակման, իրականացման և կառավարման արժեքը ներառված է շինարարության ընդհանուր ծախսերի մեջ: Սույն ենթապլանի իրականացումը պետք է կառավարվի Կապալառուի ԱևԱ մասնագետի կողմից: Դրա արժեքը հաշվառված է վերոնշյալ կետ 4-ում:

Նախնական գնահատման հայտ

		լվացվելու ջուր, զուգարաններ, սեզոնին համապատասխան ճաշելու և հանգստի հարմարություններ: Ապահովել, այդպիսի հարմարությունների հասանելիությունը բոլոր ճանապարհահատվածներում, որպեսզի բանվորները և անձնակազմի մյուս անդամները մուտք ունենան դեպի հանգստի կայաններ (զուգարաններ, ձեռքի լվացարաններ, ցնցուղներ և այլն), ճաշարան և գրասենյակներ: 5. Գիշերային ժամերին ապահովել շինհրապարակի և ճամբարի լուսավորությունը: 6. Հատկացնել նյութերի ժամանակավոր պահեստավորման տարածքներ, նյութերը հավաքել կանոնավոր կույտերով և ծածկել ոչ պինդ նյութերը: 7. Պարկերն ու տարաները պետք է լինեն պիտակավորված, որտեղ նշվում է նյութի անվանումը և վնասակարությունը՝ վտանգավոր / ոչ վտանգավոր:		

Նախնական գնահատման հայտ

		8. Մեքենամեխանիզմների կայանատեղին, նորոգման և վերալիցքավորման արհեստանոցները տեղակայել կոպչային և այլ ներծծող նյութերով պատված տարածքներում: 9. Աշխատանքային օրն սկսվելուց առաջ իրականացնել մեքենաների կանոնավոր տեխնիկական ստուգումներ՝ ցանկացած արտահոսք և հողի աղտոտումը կանխելու համար: 10. Յուղի, քսայուղի և վառելանյութի արտահոսքի դեպքում մաքրվում է տարածքը և աղտոտված ներծծող նյութը տեղափոխվում է թափոնների կուտակման համար հատկացված վայր: 11. Կանոնավոր կերպով կազմակերպել մեքենամեխանիզմների լվացում և ճամբարի տարածքի մաքրում՝ կանխելու կեղտի և ցեխի տարածումը շինհրապարակից: 12. Ձեռնարկել են բոլոր ողջամիտ նախագգուշական միջոցները (ամուր ցանկապատեր,		

Նախնական գնահատման հայտ

		պահակակետեր և այլն)՝ դեպի շինհրապարակ չարտոնված մուտքը կանխելու համար: 13. Բոլոր մեքենաների, այդ թվում՝ աշխատող անձնակազմի անձնական մեքենաների համար տրամադրվում է Ծրագրի և / կամ ընկերության պատկերանշանը:		
9. Շինհրապարակի կառավարման պլան (Օտարման գոտուց դուրս տարածքների համար)				
18. Քարհանքեր և բացահանքեր Բետոնի դոզավորման և ասֆալտի գործարաններ Ջարդիչ գործարաններ Թափոնների կուտակման վայրեր	Աղմուկի և փոշու պատճառած անհարմարությունները, Ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա, այդ թվում՝ պատմական և մշակութային վայրերի և հուշարձանների վրա, գեղագիտական տեսքի կորուստ, տեղական կենսապայմանների և հաղորդակցության միջոցների խափանում, փոխգործակցություն շինարարական աշխատուժի հետ, ճնշումը շրջակա միջավայրի բնական ռեսուրսների վրա, ինչպես օրինակ՝ էրոզիան	1. Նախապատվություն տալ գոյություն ունեցող քարհանքերին, բետոնի դոզավորման և ասֆալտի գործարաններին՝ նորերը բացելու փոխարեն: 2. Քարհանքերի, բացահանքերի, թափոնների կուտակման վայրերի, բետոնի դոզավորման և ասֆալտի գործարանների հիմնումն ու շահագործումն իրականացնել՝ ըստ Հավելված Ժ-ի պահանջների մշակված և Ինժեների կողմից հաստատված ՇԿՊ-ի: 3. Կապալառուի կողմից բետոնի դոզավորման և ասֆալտի նոր գործարաններ բացելու դեպքում դրանք հնարավորինս պետք է հեռու լինեն ՇԿՊ շրջանակում ռիսկի գնահատման հիման վրա	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ի ներքո մշակել ՇԿՊ, իրականացնել պահանջվող մեղմացնող միջոցառումները և կառավարումը <u>Վերահսկողության ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել պլանը, մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Ստուգել իրականացումը	Կապալառուի կողմից սույն ենթապլանի մշակման, իրականացման և կառավարման արժեքը ներառված է շինարարության ընդհանուր ծախսերում: Սույն ենթապլանի իրականացումը պետք է կառավարվի Կապալառուի ԱևԱ մասնագետի կողմից: Դրա արժեքը հաշվառված է

Նախնական գնահատման հայտ

	և նստվածքները, վնասված ճանապարհը, մարդկանց կողմից մատուցվող ծառայությունները	հայտնաբերված հնարավոր ընկալիչներից, այն է՝ բնակելի տարածքներից՝ տեղի բնակչությանը անհանգստություն չպատճառելու համար: 4. Խուսափել բետոնի դոզավորման և ասֆալտի գործարանները չխաթարված բնական լանդշաֆտում և բուսականությամբ ծածկված մակերևույթին տեղադրելուց: 5. Կիրառել վերը նշված բոլոր նախատեսված մեղմացող միջոցառումները՝ օդի, ջրի որակի, բուսական և կենդանական աշխարհների, ջրահեռացման և այլ հաղորդողիների, ինչպես նաև հարակից բնակելի վայրերի բնակչության վրա ազդեցությունը նվազեցնելու համար: 6. Մշակել երթևեկության կառավարման պլան մուտքի և մեքենամեխանիզմների շահագործման համար: 7. Մշակել թափոնների կառավարման պլան՝ թափոնների առաջացմանն առնչվող բոլոր հարցերին անդրադառնալու համար:		վերոնշյալ կետ 4-ում:

Նախնական գնահատման հայտ

10. Երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլան			
19. Փոխադրամիջոցների շարժն աշխատանքային տեղամասում և տեղամասից դուրս	Երթևեկության արգելափակում Երթևեկության հետ կապված վտանգներ և անվտանգության խնդիրներ Շինարարական ծանր սարքավորումների և մեքենաների կողմից ճանապարհների հասցված վնասը Փոշի, աղմուկ և թրթռում Դեպի հանրային ճանապարհները տարվող կեղտը և ցեխը	1. Փոխադրամիջոցների և սարքավորումների շարժն իրականացնել՝ հնարավորինս քիչ միջամտելով երթևեկության հոսքին: 2. Խուսափել հանրային ճանապարհները արգելափակելուց ԵԿՊ-ով չնախատեսված դեպքերում: 3. Ապահովել երթևեկության և հետիոտների համար ժամանակավոր շրջանցիկ ճանապարհներ: Պետական կազմակերպություններից և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից ստանալ հաստատումներ ԵԿՊ-ի համար, այդ թվում՝ ժամանակավոր շրջանցիկ ճանապարհների: 4. Շինհրապարակների մուտքերը և ելքերը տեղակայել այնպես, որ դրանք նվազագույնս խանգարեն ընդհանուր երթևեկությանը և չտուժի հանրային անվտանգությունը: 5. Տեղադրել բավարար քանկությամբ նշաններ, որոնք նախազգուշացնում են ընթացող շինարարական աշխատանքների մասին, ինչպես նաև ազդանշանային համակարգ, գծանշումներ, դեպի շինհրապարակ բոլոր հնարավոր	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ շրջանակում մշակել և իրականացնել, կառավարել ԵՊԿ-ն: <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել պլանը, մենիտորինգի ենթարկել իրականացումը և կառավարել <u>ԵՔՕԻԳ</u> Ստուգել իրականացումը Կապալառուի կողմից այս պլանի մշակման, իրականացման և կառավարման արժեքը ներառված է շինարարության ընդհանուր ծախսերի մեջ: Մույն պլանի իրականացումը պետք է կառավարվի Կապալառուի ԱևԱ մասնագետի կողմից:

Նախնական գնահատման հայտ

		մուտքերում երթևեկությունը կարգավորող դրոշակակիրներ համաձայն ԵԿՊ-ի: 6. Իրականացնել համապատասխան շինարարական ազդանշանային համակարգ, այդ թվում՝ ուղղություն ցույց տվող նշաններ, գծանշումներ, երթևեկության ազդանշաններ, լուսավորություն, հստակ տեսանելի ամուր արգելապատնեշներ երթևեկությունը հոսքավորելու համար, և շրջանցումների կարգավորումներ: 7. Հետիոտների համար ապահովել անվտանգ ցանկապատված այլընտրանքային անցուղիներ: 8. Ապահովել մարդկանց շուրջօրյա (24 ժամ) անխափան մուտքը դեպի տները, խանութները, աշխատավայրերը և այլն: 9. Խստացնել 20 կմ/ժ արագության սահմանափակումը աշխատանքային տարածքում՝ անվտանգության և փոշու վերահսկման նպատակով:		

Նախնական գնահատման հայտ

		10. Փոխադրամիջոցների շարժը կազմակերպել՝ ըստ ժամանակացույցի՝ պիկ ժամերից հնարավորինս խուսափելու համար: <i>Փոխադրամիջոցների կառավարումը շինհրապարակում և շինհրապարակից դուրս</i> 11. Վարորդների հետ կանոնավոր կերպով կազմակերպել վերապատրաստման դասընթացներ ԵԿՊ-ի և անվտանգության թեմաներով, սահմանել աշխատանքային ժամերը և արագության սահմանափակումները (20 կմ/ժ), խախտումների համար կիրառել տուգանային համակարգ: 12. Հատկացնել կայանատեղիների տարածքներ և տեղակայել դրանք միայն նախատեսված վայրերում: 13. Ապահովել, որ բոլոր փոխադրամիջոցներն (բեռնատարները և մասնավոր մեքենաները) ունենան կազմակերպության պատկերանշանը: 14. Միջոցներ ձեռնարկել, որպեսզի փոխադրամիջոցներն		

Նախնական գնահատման հայտ

		ապահովվեն ծածկոցներով՝ ավազի, հողի, ոչ պիտանի նյութի և թափոնների փոխադրման և շինհրապարակից դուրս գալու ժամանակ և շինհրապարակի՝ բնակելի տներին և ձեռնարկատիրական գործունեություններին մոտ գտնվող տարածքներում: 15. Ապահովել, որ փոխադրամիջոցներն ունենան ադմկակլանիչներ և իլացուցիչներ: 16. Բեռնատար մեքենաների նորոգման, վերալիցքավորման և տեխնիկական սպասարկման համար հատկացնել պատշաճ սարքավորումներով արհեստանոցային տարածք, և մեքենաների տեխնիկական սպասարկումն իրականացնել միայն այս տարածքում: 17. Ստուգել, որ փոխադրամիջոցները կանոնավոր կերպով տեխնիկապես սպասարկվեն՝ կանխելու վառելանյութի և յուղերի արտահոսքը: 18. Դադարեցնել արտահոսք ունեցող մեքենաների գործածումը և փոխարինել դրանք պատշաճ վիճակում գտնվողներով: 19. Ապահովել անվադողերի մաքրման համար միջոցներ		

Նախնական գնահատման հայտ

		(շինհրապարակում կոպճային մակերևույթների և մեքենաների լվացման հարմարանքներ՝ արտահոսքի կանխարգելման համակարգով) նախքան շինհրապարակից դուրս գալը՝ շինարարական կեղտի և ցեխի տարածումը կանխելու համար: 20. Պարբերաբար ստուգել շինհրապարակից եկող կեղտի և ցեխի կուտակումները հարակից ճանապարհների վրա: Անհրաժեշտության և անվտանգ լինելու դեպքում՝ ավել և մաքրել:		
11. Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլան				
20. Վտանգավոր նյութերի հետ և այլ արտակարգ իրավիճակների դեպքում (դժբախտ պատահարներ և այլն) ճիշտ վարվելը	Շինարարության հետ կապված աշխատանքային և հանրային անվտանգությանը սպառնացող հնարավոր վտանգները Դիզելի, յուղի կամ այլ թունավոր նյութերի արտահոսքի պատճառով նյութերի ներթափանցումը հողի, մակերևութային ջրերի և/կամ գրունտային ջրերի մեջ	<i>Վտանգավոր նյութերի հետ վարվելը</i> 1. Սշակել և իրականացնել վտանգավոր նյութերի հետ անվտանգ կերպով վարվելու և պահեստավորելու ընթացակարգեր: Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման ընթացակարգերի վերաբերյալ պաստառները փակցնել տեսանելի վայրերում, և անվտանգության վերաբերյալ տվյալների թերթիկները պետք է հասանելի լինեն ստուգման նպատակով: 2. Արտահոսքերի մաքրող գործիքները պետք է հասանելի լինեն աշխատանքային	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ի շրջանակում մշակել Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլան, իրականացնել անհրաժեշտ մեղմացող միջոցառումները և կառավարումը <u>ՎԻ</u> Դիտարկել և հաստատել պլանը, մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը և կառավարումը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Աջակցել ՇՄՆ-ի հետ փոխգործակցելիս Ստուգել իրականացումը	Կապալառուի կողմից այս ենթապլանի մշակման, իրականացման և կառավարման ծախսերը ներառված են ընդհանուր շինարարության արժեքի մեջ: Այս պլանի իրականացումը վերահսկվելու է Կապալառուի՝ շրջակա միջավայրի, առողջապահության

Նախնական գնահատման հայտ

		տեղամասում, և աշխատակիցներին սովորեցնել դրանց ճիշտ օգտագործման եղանակները: 3. Ներծծող նյութի միջոցով անմիջապես մաքրել այն տարածքը, որտեղ հոսք է տեղի ունեցել՝ հողի և գրունտային ջրերի հնարավոր թունավորումը կանխելու համար: 4. Օգտագործել միայն Մոբիլիզացիոն պլանում նշված քիմիական և վտանգավոր նյութերը և անհրաժեշտության դեպքում թարմացնել ցանկը: 5. Այդ նյութերը պետք պահվեն շինհրապարակում՝ ծածկված, անվտանգ և բնական ճանապարհով օդափոխվող տարածքում, որն ունի անանցանելի/անթափանցելի հատակ և թմբապատնեշ: Թմբապատնեշը պետք է ունենա ամենամեծ բաքի 150%-ի չափով տարողունակություն: 6. Պահեստային տարածքները տեղակայել ջրահեռացման համակարգերից հեռու և խստորեն սահմանափակել մուտքը (միայն լիազորված անձանց համար): 7. Բոլոր շինհրապարակներն ապահովել արտակարգ իրավիճակների դեպքում կիրառելի կոնտակտային	և և անվտանգության մասնագետի կողմից: Ծախսերն ընդգրկված են Գեռ 4-ում: Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման թիմի՝ 10 անդամների եռօրյա ուսուցման արժեքը՝ յուրաքանչյուր օրվա համար 50 ԱՄՆ դոլար արժողությամբ, գումարած ուսուցանողի՝ 3 օրվա վճարը՝ 75 ԱՄՆ դոլար, գնահատվում է՝ 1725 ԱՄՆ դոլար:

Նախնական գնահատման հայտ

		տվյալներով, պատասխանատու անձանց և անվտանգության աշխատակիցների անուններով, հեռախոսահամարներով և այլն: 8. Ապահովել, որ ER –ը և քիմիական և վտանգավոր նյութերի հետ առնչվող ողջ անձնակազմը ստանա վտանգների և ռիսկերի կառավարման վերաբերյալ ուսուցում: 9. Վերահսկողության ինժեներին տեղեկացնել ցանկացած մեծամասշտաբ արտահոսքի մասին, որը կարող է հանգեցնել հողի և ջրի աղտոտման: <i>Աշխատանքային և հանրային անվտանգությանը սպառնացող պատահարները</i> 10. Ինժեներին անմիջապես տեղեկացնել ցանկացած պատահարի մասին, որը տեղի է ունեցել շինհրապարակի տարածքում և մերձակայքում և ձեռնարկել առաջին օգնության միջոցառումները: 11. Ուսումնասիրել դեպքը՝ որոշելով պատճառները և զեկուցել պատահարի մասին՝ լրացնելով պատահարի հաշվետվության ձևը:		

Նախնական գնահատման հայտ

		12. Նախաձեռնել արդյունավետ միջոցներ հետազայում դրանց կրկնվելը կանխելու համար: <i>COVID-19 –ի դեմ ուղղված միջոցառումներ</i> 13. Պատասխանատու ER-ի և/կամ շինհրապարակի բուժաշխատողի որոշմամբ անմիջապես 14 օրով մեկուսացնել այն աշխատողին, որն ունի COVID-19-ի ախտանիշներ (ջերմություն, չոր հազ, հոգնածություն): 14. Անհրաժեշտության դեպքում կանխել հիվանդ անձնակազմի մուտքը գործունեության տարածք: 15. Անհրաժեշտության դեպքում կազմակերպել աշխատողին բժշկական հաստատություն տեղափոխելը և թեստավորումը: Եթե աշխատողի մոտ ախտորոշվել է վարակ (դրական պատասխան), ապա նա պետք է մնա մեկուսացված վիճակում, մինչև լիովին ապաքինվելը, այնուհետև նա կկարողանա վերադառնալ աշխատանքի: 16. Եթե անձնակազմի անդամներից որևէ մեկի մոտ հաստատվել է COVID-19 վարակը, ապա այցելուների		

Նախնական գնահատման հայտ

		մուտքը գործունեության տարածք պետք է սահմանափակվի, և անձնակազմի խմբերը հնարավորինս մեկուսացված լինեն միմյանցից: 17. Տեղեկացնել ՎԻ-ին անձնակազմի՝ յուրաքանչյուր վարակվածության դեպքի մասին ԿԲԿՊ-ում ներկայացված վթարի ձևանմուշի միջոցով: 18. Որոշել վարակված անձի հետ շփում ունեցած անձանց շրջանակը և անմիջապես մեկուսացնել նրան և կազմակերպել COVID-19-ի ստուգման թեստավորում: 19. Վերահսկել վարակված անձի կողմից 14-օրյա ինքնամեկուսացման ժամանակահատվածի պահպանումը: 20 Ձեռնարկել կանխարգելիչ միջոցառումներ և պահանջել, որ աշխատողը կատարի հետևյալը. ա. ձեռքերը՝ հաճախակի լվանալ օճառով՝ առնվազն 20 վայրկյան: Եթե օճառն ու հոսող ջուրն անհասանելի են, օգտագործել ալկոհել կամ ալկոհոլային հիմքով ձեռքի քսուք՝ առնվազն 60% ալկոհոլով: Միշտ լվանալ		

Նախնական գնահատման հայտ

		ձեռքերը, երբ դրանք տեսանելիորեն աղտոտված են հողով: բ. Ծածկել բերանը և քիթը կտորով՝ հազալիս կամ փռշտալիս: գ. Խուսափել այքերին, քթին կամ բերանին չլվացված ձեռքերով հպելուց: դ. Խուսափել ախտանիշներ ունեցող մարդկանց հետ սերտ շփումից: ե. Աշխատողներից պահանջվում է օգտագործել սննդի անձնական տարաներ ու ջրի շշեր: զ. Հիվանդ աշխատակիցները չպետք է վերադառնան աշխատանքի, քանի դեռ առողջապահության տեղական բաժանմունքից թույլտվությունը չի ստացվել:		
12. Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան				
21. Շինհրապարակի բոլոր աշխատանքները	Աղբի տեղավորումն անհամապատասխան վայրերում Ջրահեռացման համակարգ և/կամ ստորգետնյա ջրեր ներթափանցող թափոնների և նյութերի աղտոտիչներ	<i>Շինարարական նյութերի կառավարում</i> 1. Հատկացնել պահեստային տարածք՝ հագեցած համապատասխան ամեն տեսակի հարմարություններով շինարարության ընթացքում օգտագործվող բոլոր տեսակի նյութերի համար: 2. Խուսափել շինարարության տարածք ավելորդ	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ի շրջնակում մշակել Թափոնների կառավարման պլանը, իրականացնել և մոնիթորինգի ենթարկել <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել պլանը, մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը և կառավարումը: <u>ԵԲՕԻԳ</u>	Մույն ենթապլանի մշակման, իրականացման և կառավարման արժեքը ներառված է շինարարության ընդհանուր ծախսերի մեջ: Թափոնների հեռացման և տեղավորման գինը ներառված է

Նախնական գնահատման հայտ

	Շինարարական նյութերը, որոնք չեն մաքրվում շինհրապարակից, պոտենցիալ վտանգ են հանդիսանում	քանակությամբ նյութեր տեղափոխելուց և դրանց երկարաժամկետ կուտակումից: 3. Ծածկել սորուն նյութերի կույտերը՝ տարածումից և փոշուց խուսափելու համար: 4. Հատկացված պահեստային տարածքներում դասավորված պահել աշխատանքային գործիքները և օժանդակ սարքավորումները, ինչպիսիք են սանդուղքները, փայտամածը, եռակցման և կտրող սարքավորումները: 5. Վտանգավոր նյութերը պահել հատուկ հարմարություններում, որոնք ապահովված են անվտանգության սարքավորումներով, պիտակներով և վտանգի մասին նախազգուշացնող պիտակներով: Հարմարանքը ծածկելու է և անվտանգությունն ապահովվելու է՝ մուտքը սահմանափակելու համար, և ունենալու է ջրակայուն պատվածք, որը հոսքը կուղղի դեպի անվտանգ պահեստային տարածք: 6. Պարբերաբար ստուգել հեղուկ նյութերը պահելու համար նախատեսված	Աջակցել ԵԶ-ի և ՇՄՆ-ի հետ փոխգործակցելիս՝ թափոնների տեղադրան վայրերի թույլտվություններ ձեռք բերելիս:	Կապալառուի բյուջեում: Սույն ենթապլանի իրականացումը պետք է վերահսկվի Կապալառուի ԱնԱ մասնագետի կողմից: Ծախսերն ընդգրկված են Կետ 4-ում:

Նախնական գնահատման հայտ

		տարաների ամբողջականությունը՝ արտահոսքից խուսափելու համար: <i>Թափոնների կառավարում</i> 1. Դասակարգել ոչ պիտանի և այլ շինարարական թափոններն՝ ըստ տեսակների՝ պինդ, հեղուկ, վտանգավոր և վնասակար, ինչպես նաև վերամշակման ենթակա: 2. Շինհրապարակում պահել թափոնների գրանցամատյան՝ դրանց տեսակի և քանակի գրանցման համար, թարմացնել գրանցված տվյալները յուրաքանչյուր ամսվա սկզբում և ապահովել հասանելիությունը՝ ստուգման նպատակով: 3. Կապալառուի անձնակազմի համար կազմակերպել ուսուցողական ծրագիր թափոնների կառավարման վերաբերյալ և համոզվել, որ ողջ անձնակազմը վերապատրաստված է: 4. Կանոնավոր կերպով շինհրապարակից հեռացնել շինարարական թափոններն ու աղբը՝ փոշին և աղբի երկարատև կուտակումը կանխելու համար: Կապալառուն պետք է սահմանի թափոնների հեռացման		

Նախնական գնահատման հայտ

		հաճախականությունը ԿԲԿՊ-ում՝ որպես մոնիթորինգի սկիզբ: 5. Փոխադրումից և վերջնական տեղավորումից առաջ թափոններն ու նյութերը կանոնավոր կույտերով հավաքել ճանապարհի օտարման գոտում՝ ժամանակավոր կուտակավայրերում կամ հողամասի սեփականատիրոջ հետ համաձայնեցված տարածքներում: 6. Հավաքել նավթի, քսայուղերի և վառելանյութի ավելորդ քանակությունները՝ դրանց արտահոսքից և տարածումից խուսափելու համար: Տեղավորել դրանք հերմետիկ փակված տարաների մեջ՝ հատկացված կուտակավայրերում պատշաճ կերպով տեղավորելու համար: 7. Շինարարության ընթացքում հավաքել յուղի բոլոր թափոնները և վերաօգտագործել շինարարական աշխատանքներում կամ տեղափոխել յուղի թափոնների վերամշակման հարմարանք, հակառակ դեպքում հավաքել հատուկ տարաների մեջ և տեղափոխել հաստատված կուտակավայր:		

Նախնական գնահատման հայտ

		8. Կառուցել լվացման ջրերի ջրահեռացման համակարգ և ուղղել դեպի տեղական ջրահեռացման համակարգ կամ հավաքել և թափել ԵՔ-ի կողմից թույլատրված վայրերում: 9. Թափոնաջրերը հավաքել հատուկ ջրամբարներում և պատշաճ կերպով մաքրել դրանք նավթից և վառելիքից՝ նախքան կոյուղագիծ թափվելը: 10. Ձեռք բերել թափոնների տեղավորման բոլոր թույլտվությունները, և թափոնները տեղավորել միայն թույլատրված վայրերում: 11. Շինարարական աշխատանքների բոլոր հատվածներում տեղադրել հատուկ տարաներ աղբի հավաքման համար, որոնք անհրաժեշտ քանակությամբ կափարիչներ ունեն: Դրանք տեղադրել օգտագործման համար հարմարավետ հեռավորության վրա, ինչպես նաև Կապալառուի գրասենյակներում, դաշտային ճամբարներում և շարժական տներում: 12. Թափոնների հավաքման տարաները պետք է ունենան բավարար տարողունակություն՝		

Նախնական գնահատման հայտ

		կանխատեսվող թափոնները մինչև դրանց հաջորդ դատարկումը տեղավորելու համար: 13. Ժամանակին դատարկել շինարարական թափոնների հավաքման տարաները՝ խուսափելով ավելորդ կուտակումներից: Շինարարական թափոնները պետք է ամեն օր կամ նույնիսկ ավելի հաճախակի հեռացվեն շինհրապարակից հատկապես ամռան սեզոնին: 14. Խուսափել ծրագրի տարածքից դուրս կուտակումներից, որոնք կարող են խոչընդոտ հանդիսանալ երթևեկության և հանրության համար:		
13. Մշակութային ժառանգության կառավարման պլան				
22. Հնագիտական և պատմական վայրերի անմիջական հարևանությամբ շինարարական աշխատանքները նշված են Գլուխ Ե-ում և Հավելված Դ-ում	Հնագիտական, պատմական և մշակութային ռեսուրսներին հասցվող վնասը և կորուստները	1. Սահմանափակել աշխատանքները օտարման գոտում և բացառել որևէ գործողության իրականացում՝ առանց նախապես ՎԻ-ի հետ համաձայնեցնելու: 2. Հստակորեն ուրվագծել և նշել արժեքավոր մշակութային ընկալիչների գոտին, եթե այդպիսիք կան՝ օգտագործելով ցանկապատներ, նախագուշացնող պաստառներ և պահպանել բուֆերային գոտին ցանկացած	<u>Կապալառու</u> Վարձել հնագետի՝ հողային աշխատանքների վերահսկողությունն իրականացնելու համար ԿԲԿՊ-ում մշակել և իրականացնել մշակութային ժառանգության կառավարման պլան	<u>Կապալառու</u> Կոմիտասի անվան զբոսայգու ցանկապատի ապամոնտաժման և վերականգնման ծախսերը ներառված են շինարարության ընդհանուր ծախսերում

Նախնական գնահատման հայտ

	շինարարական գործունեություն իրականացնելիս: 3. Ներգրավել հնագետի և ապահովել նրա ներկայությունը շինհրապարակում նախքան հողային աշխատանքներն սկսելը, համոզվել, որ բոլոր աշխատողները վերապատրաստված են: 4. Աշխատանքների ընթացքում զերծ պահել մշակութային գոտին (եթե այդպիսիք կան) ցանկացած շինարարական գործունեությունից, ինչպես օրինակ՝ բեռնատարների և այլ ծանր սարքավորումների ու մեքենամեխանիզմների շարժը և/կամ կայանումը, թափոնների և աղբի տեղավորումը և այլն: 5. Արգելել շրջակա տարածքից հողի օգտագործումը և/կամ պահեստավորումը: 6. Ցանկապատել մուտքը և արգելել ու սահմանափակել աշխատողների և այլ անձնակազմի մուտքը ծրագրային տարածքից դուրս: 7. Հնագիտական գտածո հայտնաբերելու դեպքում Կապալառուն պետք է հետևի ստորև ընթացակարգին.	Անհրաժեշտության դեպքում հետևել գտածոների ընթացակարգին <u>Ինժեներ</u> Փոփոխություններ կատարել նախագծում՝ ներառելով հնագիտական/մշակութային հետազոտության արդյունքում ներկայացված առաջարկությունները, եթե առկա են: Դիտարկել և հաստատել Պլանի առաջարկությունները և մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը: <u>ԵՔՕԻԳ</u> Աջակցել համապատասխան մարմինների հետ համագործակցելիս Ստուգել իրականացումը	Հնագիտական գտածոների հայտնաբերման դեպքում, որոնք ներառված են ընդհանուր շինարարական ծախսերում, գնահատված է առավելագույնը 2%: <u>ԱԶԲ</u> Ներառված է ընդհանուր բնապահպանական պատշաճ կատարման ծախսերի մեջ

Նախնական գնահատման հայտ

		✓ անմիջապես պետք է դադարեցնի աշխատանքները, ✓ ծանուցի ՎԻ-ին, ԵՔԾԻԳ -ին; ✓ մեկուսացնի տեղավայրը, ✓ փաստաթղթավորի և լուսանկարի գտածոն և անմիջապես դրան շրջապատող տարածքը, ✓ տեղեկացնի ԿԳՄՄՆ-ին՝ խորհրդակցելով՝ ինչպես պետք է գտածոն պահպանվի, ✓ ԿԳՄՄՆ-ից ձեռք բերի թույլտվություն՝ շինարարական աշխատանքները շարունակելու համար:		
14. Տեղամասի վերականգնման, կանաչապատման և բուսականության վերականգնման պլան				
23. Շինարարական բոլոր տեղամասերի վերականգնում Բուսականության վերականգնում կանաչապատում	Շինարարական թափոնները և շինանյութերը հեռացված չեն և գտնվում են շինհրապարակում: Մաքրված բուսականությունը և ծառերը ամբողջությամբ չեն փոխհատուցվել բուսականության վերականգնման	1. Շինհրապարակից և հարակից տարածքներից հեռացնել շինարարության հետ կապված բոլոր նյութերը և սարքավորումները, ներառյալ՝ շարժական տները, թափոնները և չօգտագործված նյութերը: 2. Բոլոր մեքենամեխանիզմները, ներառյալ չսպասարկվող մեքենամեխանիզմները և	<u>Կապալառու</u> Իրականացնել պարբերություններ 1- 5-ում նշված միջաճառումները <u>Ինժեներ</u> Տրամադրել կանաչապատման նախագիծը: Դիտարկել պլանն ու մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը	Յուրաքանչյուր ծառի և թփի տնկման արժեքը 50 ԱՄՆ դոլար: Ծախսերը վերաբերում են միայն համայնքային ծառերին և թփերին:

Նախնական գնահատման հայտ

	աշխատանքների միջոցով: Շինհրապարակի գեղագիտական տեսքը բավարար չէ:	փոխադրամիջոցները, պետք է հեռացվեն շինհրապարակից: 3. Հեռացնել բոլոր ժամանակավոր հարմարությունները և ժամանակավոր ցանկապատերը, եթե շինհրապարակն ընդունող Պատվիրատուն այլ կերպ չի պահանջում: 4. Ձևավորվել շինհրապարակի լանդշաֆտը՝ ապահովելով տարածքի պատշաճ ջրահեռացումը: 5. Շինհրապարակը մաքրել աղբից և յուղային նյութերի և վառելանյութի արտահոսքի հետքերից, եթե կան այդպիսիք: Մանրակրկիտ զննել վառելիքի պահեստավորման բոլոր տարածքները, աղտոտված հողը հեռացնել և տեղափոխել թույլատրված տարածք: 6. Անհրաժեշտության դեպքում վերականգնել հողաշերտը և փխրեցնել ծանր մեքենաների կիրառման հետևանքով տուփանված հողը: 7. Կատարել բուսականության վերականգնման աշխատանքներ՝ ըստ կանաչապատման նախագծի և ծառերի կառավարման պլանի, որը ներառում է տնկումը, խնամքը և մոնիթորինգի	<u>ԵԶՕԻԳ</u> Մոնիթորինգի իրականացումը ենթարկել	Օրագրի հետևանքով ազդեցության ենթակա մասնավոր ծառերի, թփերի և մշակաբույսերի ծախսերը փոխհատուցվում են ՀՕՏՕ-ի շրջանակում:

Նախնական գնահատման հայտ

		իրականացումը՝ ծառերի, թփերի, սիզամարգերի և այլ բույսերի գոյատևման բարձր աստիճանն ու արագ աճն ապահովելու համար:		
ՀԵՏԵՐՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՒԼ				
24. Թերությունների շտկման ժամանակահատված	Շինարարության փուլում բացահայտված բոլոր ազդեցությունները	Շինարարության փուլում նախատեսված հատուկ մեղմացնող միջոցառումներ: Բնապահպանական աուդիտի իրականացում մինչև ԹՇԺ-ի ավարտը	<u>Կապալառու</u> Թերությունների շտկման ժամանակահատվածում Կապալառուն պետք է իրականացնի ԲԿՊ և ԿԲԿՊ, ինչպես նաև ապահովի շրջակա միջավայրի անվտանգության հաշվետվություններ: <u>Ինժեներ</u> Աշխատանքների իրականացման և թերությունների շտկման ժամանակահատվածում մոնիթորինգի ենթարկել ծառերի և այլ բույսերի գոյատևման գործընթացը և ԵՔՕԻԳ-ին ներկայացնել բնապահպանական անվտանգության վերաբերյալ հաշվետվություն: <u>ԵՔՕԻԳ</u> Իրականացնել հետշինարարական բնապահպանական աուդիտ, պատրաստել ստուգաթերթիկ և ներկայացնել ԱԶԲ-ին: <u>ԵՔ</u>	Կապալառուի կողմից երկարաժամկետ մոնիթորինգի իրականացման արժեքն այս պահին չի կարող գնահատվել:

Նախնական գնահատման հայտ

			Իրականացնել ճանապարհների շահագործման/սպասարկման աշխատանքներ՝ ապահովելով մաքրություն և անվտանգություն	
25. Շահագործում և սպասարկում/պահպանում	Բուսականությունը չի աճում, ինչպես ակնկալվում էր Տարածքը մաքրված չէ, Աղմուկի ազդեցությունը Կանաչապատումը գեղագիտական առումով վտանգված է	1. Իրականացնել ճանապարհների պահպանման աշխատանքները՝ ապահովելով մաքրությունն ու անվտանգությունը: 2. Ապահովել աղմկապաշտպան արգելապատնեշներ՝ տեղադրված ըստ աղմուկի հետազոտության արդյունքների և նախագծի: 3. Ներառել Ծրագրի համար նախատեսված բույսերը ԵՔ կանաչապատ տարածքների սպասարկման պլանում: Այն կներառի ծառերի, թփերի, սիզամարգերի և այլ բուսականության աճի ու առողջական վիճակի մոնիթորինգը, բույսերի մահացած, վնասված կամ անառողջ տեսակների փոխարինումը և ոչ ճիշտ աճած սիզամարգերի տարածքների նորից ցանումը:	Օպերատոր Մշակում և հաստատում է բնապահպանական սոցիալական կառավարման համակարգը ԵՔ Տարեկան հիմունքներով իրականացնել բնապահպանական աուդիտ	ԵՔ-ի կողմից իրականացվող երկարաժամկետ աուդիտի արժեքը ներառված է ԵՔ-ի բյուջեում:

Նախնական գնահատման հայտ

ԵՆԹԱՀԱՎԵԼՎԱԾ Ժ-2. Բնապահպանական կառավարման պլան. մոնիթորինգ

Աղյուսակ 2. Բնապահպանական կառավարման պլան. մոնիթորինգ						
Գործողությունները/ վայրը	Մոնիթորինգի ենթարկվող պարամետրերը	Մոնիթորինգի տեղանքը/ները	Միջոցները և մեթոդը	Բնապահպանական գործունեության իրականացման ցուցանիշ	Պատասխանատու մարմինները	Հաճախականությունը (պաշտոնական մոնիթորինգ)
1	2	3	4	5	6	7
ՆԱԽԱՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՒԼ (Մոբիլիզացիոն փուլ)						
1. Աշխատանքի հնարավորություններ տեղացի աշխատողների, ոչ հմուտ աշխատողների և կանանց համար	Աշխատանքի վերցնել տեղացի աշխատողների, փորձառու աշխատողների կանանց	Բոլոր շինարարական տեղամասերը՝ ներառյալ օտարման գոտին, բացահանքերը, թափոնների կուտակված ալյուրները, շինարարական ճամբարները	Կապալառուի փաստաթղթերի դիտարկում, ներառյալ աշխատանքի հայտարարությունների թիվը, որոնք նախատեսված են տեղացիների, ոչ փորձառու աշխատողների և կանանց համար	Ծրագրի շրջանակներում վարձված տեղացիների, անփորձ աշխատողների և կանանց թիվը	<u>Կապալառու</u> Մշակել և ԿԲԿՊ-ում ներառել ծրագիր՝ տեղացիներին, ոչ փորձառու աշխատողների և կանանց աշխատանքի ընդունելու համար: <u>Ինժեներ</u> Սոցիալական հարցերի մասնագետը դիտարկում է Կապալառուի աշխատողներ վարձելու ծրագիրը: Վերահսկողության արժեքը կներառվի Ինժեների բյուջեում: <u>Ե.ՔՕԻԳ</u> Վերահսկել Ինժեներին	Մեկ անգամ՝ մոբիլիզացիայի ժամանակ՝ Կապալառուի կողմից իր անձնակազմը հավաքագրելիս
2. Անվտանգության	Նշանակվում է բնապահպանական	Բոլոր շինարարական	Դիտարկել ինքնակենսագրա	Կապալառուի բնապահպանու	<u>Կապալառու</u>	Մեկ անգամ՝ մոբիլիզացիայի

Նախնական գնահատման հայտ

Երաշխիքների/մեխանիզմների կառավարման համակարգ	/ԱնԱ և սոցիալական երաշխիքների պատասխանատու անձնակազմ	ան տեղամասերը՝ ներառյալ օտարման գոտին, բացահանքերը, թափոնների կուտակավայրերը, շինարարական ճամբարները	կանները (CV) և թեկնածուների հետ անցկացնել հարցազրույցներ Դիտարկել ԿԲԿՊ-ն	թյան, ԱնԱ և սոցիալական հարցերի մասնագետի ինքնակենսագրականները, շինհրապարակի պատասխանատուների ցանկը Մշակել ԿԲԿՊ	Տրամադրել բնապահպանության մասնագետի, ԱնԱ մասնագետի, սոցիալական հարցերի մասնագետի ինքնակենսագրականները , շինհրապարակի պատասխանատուների ցանկը և վարձել նրանց Ինժեների հաստատումն ստանալուց հետո Մշակել և ներկայացնել ԿԲԿՊ <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել ինքնակենսագրականները և հաստատել անվտանգության երաշխիքների մասնագետներին, Դիտարկել և հաստատել Կապալառուի ԿԲԿՊ-ն <u>ԵԶՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը Դիտարկել Կապալառուի ԿԲԿՊ-ն	Ժամանակ և թարմացնել փոխարինման և նախագծային փոփոխությունների դեպքում
3. Ծրագրված աշխատանքների	Հանրության հետ հանդիպումների	Տարածքը, որի համար	Պատահարների, հրավերների	Կապալառուի պատահարները,	<u>Կապալառու</u>	Մեկ անգամ՝ մոբիլիզացիայի

Նախնական գնահատման հայտ

վերաբերյալ հանդիպումներ նախաշինարարական փուլում	կազմակերպում և իրականացում նախաշինարարական փուլում	տրվում է աշխատանքների մեկնարկի թույլտվություն	միջոցով հրապարակված տեղեկատվություն: Պատրաստել շնորհանդեսի նյութը Կազմակերպել հանդիպում Կազմել փաստաթղթերը	շնորհանդեսի նյութը, հանդիպումների արձանագրությունը	Պատրաստել շնորհանդեսի նյութը, կազմակերպել հանդիպում հանրության հետ, հրավիրել Բնժեներին, պատրաստել հանդիպման արձանագրություն <u>Ինժեներ</u> Տեղեկացնել ԵՔՕԻԳ-ին, մասնակցել հանդիպմանը և վերանայել Կապալառուի հանդիպման արձանագրությունը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Հրավիրել ԱԶԲ-ի ներկայացուցիչներին, մասնակցել հանդիպմանը և վերահսկել գործընթացը	Ժամանակ և աշխատանքների մեկնարկի նոր թույլտվություն ստանալիս
4. Կողմնորոշում, իրազեկման բարձրացում և բնապահպանական/ԱնԱ/ սոցիալական երաշխիքների վերաբերյալ ուսուցում	Դասընթացի կազմակերպում և իրականացում	Ողջ անձնակազմը	Կապալառուի՝ վերապատրաստման ծրագրի դիտարկում, ներառյալ՝ ուսումնական նյութը Կապալառուի կողմից կազմակերպված վերապատրաստման դասընթացներին	Դասընթացին հաճախող Կապալառուի և ենթակապալառուի ինժեներական, ղեկավար և բանվորական անձնակազմի քանակը	<u>Կապալառու</u> Իրականացնել վերապատրաստման/ուսուցման ծրագիրը, հրավիրել Բնժեներին և հաշվետվություն ներկայացնել <u>Ինժեներ</u> Տեղեկացնել ԵՔՕԻԳ-ին, մասնակցել դասընթացին և դիտարկել	Մեկ անգամ՝ մոբիլիզացիայի ժամանակ՝ ողջ անձնակազմի համար և նոր ենթակապալառու ներգրավելիս

Նախնական գնահատման հայտ

			մասնակցություն ը/հաճախումը		Կապալառուի հաշվետվությունը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Հրավիրել ԱԶԲ-ի ներկայացուցիչներին, մասնակցել հանդիպմանը և վերահսկել գործընթացը	
5. Շինհրապարակի մոբիլիզացիոն աշխատանքներ	Գծանշումների իրականացում, գլխավոր գրասենյակի և դաշտային ճամբարների հիմնում	Բոլոր շինարարակ ան տեղամասե րը, ներառյալ՝ օտարման գոտին, բացահանքե րը, թափոնների կուտակավ այրերը, շինարարակ ան ճամբարներ ը	Դիտարկել Կապալառուի Մոբիլիզացիոն պլանը Տեղամասային այցելությունների մոնիթորինգ	Մոբիլիզացիոն պլանով սահմանված բոլոր պահանջները	<u>Կապալառու</u> Մշակել և իրականացնել Մոբիլիզացիոն պլանը <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և հաստատել Կապալառուի Մոբիլիզացիոն պլանը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	Մեկ անգամ՝ մոբիլիզացիայի ժամանակ, այնուհետև, երբ նոր ճանապարհահ ատվածի շինարարական աշխատանքնե րի մեկնարկի նոր թույլտվություն է տրվում
6.1 Աշխատանքային անվտանգություն և առողջություն	Ողջ անձնակազմի համար համազգեստի և ԱՊՍ-ի ապահովում Շինարարական բոլոր տեղամասերում անվտանգության սարքավորումների տեղադրում և հիմնում	Բոլոր շինարարակ ան տեղամասե րը, ներառյալ՝ օտարման գոտին, բացահանքե րը	Աշխատանքային անվտանգության և առողջության պլանի դիտարկում Տեղամասային այցելությունների մոնիթորինգ	Աշխատանքայի ն անվտանգությա նն և առողջության պլանը մշակված է, ներառված է ԿԲԿՊ-ում և տրամադրվել է	<u>Կապալառու</u> Մշակել և իրականացնել Աշխատանքային անվտանգության և առողջության պլանը <u>Ինժեներ</u>	Մեկ անգամ՝ մոբիլիզացիայի ժամանակ, այնուհետև շինարարությա ն ընթացքում

Նախնական գնահատման հայտ

		րը, թափոնների կուտակավ այրերը, շինարարակ ան ճամբարներ ը		բոլոր շինարարական տեղամասերին Բոլոր շինարարական տեղամասերի ապահովումը անվտանգությա ն սարքավորումնե րով Ողջ անձնակազմի համար համազգեստի և ԱՊՍ-ի ապահովում	Դիտարկել և հաստատել Կապալառուի Աշխատանքային անվտանգության և առողջության պլանը <u>ԵԶՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՓՈՒԼ						
6.2 Կողմնորոշում և բնապահպանակ ան ուսուցում	Ողջ անձնակազմի համար համազգեստի և ԱՊՍ-ի ապահովում Շինարարական բոլոր տեղամասերում անվտանգության սարքավորումների տեղադրում և հիմնում	Բոլոր շինարարակ ան տեղամասե րը	Աշխատանքային անվտանգության և առողջության փաստաթղթերի ստուգում Շինարարական տեղամասերի ստուգում Դեպքերի ու պատահարների գրանցամատյանի ստուգում	Աշխատանքայի ն անվտանգությա ն և առողջության պլանի առկայությունը Անվտանգությա ն ցուցումների առկայությունը դաշտային գրասենյակում Ուսուցման	<u>Կապալառու</u> Իրականացնել և մոնիթորինգի ենթարկել Աշխատանքային անվտանգության և առողջության պլանը Ծախսերը ներառված են Կապալառուի բյուջեում <u>Ինժեներ</u>	Մոնիթորինգի կանոնավոր ժամանակացու յցի համաձայն

Նախնական գնահատման հայտ

				դասընթացի մասնակիցների ցուցակի առկայությունը Շինարարական տեղամասերի ստուգումների վերաբերյալ հաշվետվությունների առկայությունը Դեպքերն ու պատահարները նկարագրող հաշվետվությունների առկայությունը	Դիտարկել և մոնիթորինգի ենթարկել Կապալառուի Աշխատանքային անվտանգության և առողջության պլանը Վերահսկողության ծախսերը ներառված են Ինժեների բյուջեում <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	
7. Հանրային լուսմներ և հաղորդակցություն	ԱԵԱ-ների իրագրելվածությունը Ծրագրի Բողոքների լուծման մեխանիզմի վերաբերյալ	Բոլոր շինարարական տեղամասերը	Դժգոհությունների գրանցամատյանի դիտարկում	Հանրային լուսմների և հաղորդակցության պլանի առկայությունը Բողոքների լուծման մեխանիզմի իրականացումը	<u>Կապալառու</u> Իրականացնել Հանրային և հաղորդակցության պլանը <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և վերահսկել Հանրային լուսմների և հաղորդակցության պլանը Վերահսկողության արժեքը ներառված է Ինժեների բյուջեում <u>ԵՔՕԻԳ</u>	Կանոնավոր մոնիթորինգի պաշտոնական ժամանակացույցի համաձայն

Նախնական գնահատման հայտ

8. Մշակութային ժառանգության կառավարում Ճանապարհների և կամուրջների կառուցման աշխատանքներ հնագիտական և/կամ պատմական վայրերի անմիջական հարևանությամբ	Մշակութային ժառանգության կառավարման պլանում սահմանված մեղմացնող միջոցառումների իրականացում	Հավելված Դ-ում նշված հնագիտական և/կամ պատմական վայրերը	Ակնադիտական մոնիթորինգ տեղամասային այցելությունների միջոցով	Մշակութային ժառանգության կառավարման առկայությունը Հնագետի վարձումը, հնագիտական հաշվետվությունների տրամադրումը Հնագիտական գտածո հայտնաբերելու դեպքում ընթացակարգի վերաբերյալ ուսուցում	<u>Վերահսկել գործընթացը</u> <u>Կապալառու</u> Իրականացնել Մշակութային ժառանգության կառավարման պլան <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և վերահսկել Մշակութային ժառանգության կառավարման պլանը Վերահսկողության արժեքը ներառված է Ինժեների բյուջեում <u>ԵՔԾԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	Ծրագիրը պետք է մշակվի և հաստատվի նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը, այնուհետև նոր հայտնաբերումների դեպքում պարբերաբար թարմացվի՝ համապատասխանեցվելով կատարվող փոփոխություններին: Կանոնավոր կերպով իրականացվող մոնիթորինգ պաշտոնական մոնիթորինգի Ժամանակացույցի համաձայն, հնագիտական և/կամ պատմական վայրերի հարակից տարածքներում աշխատանքներ

Նախնական գնահատման հայտ

						րի իրականացման ընթացքում
9. Մակերևութային և ջրերի պահպանություն Ճանապարհի և կամրջի կառուցման աշխատանքներ Հրագրան գետի և ոռոգման ջրանցքի անմիջական հարևանությամբ	Մակերևութային ջրերի պահպանության պլանում սահմանված մեղմացնող միջոցառումների իրականացում	Հրագրան գետ և ոռոգման ջրանցք	Գործիքային չափումներ՝ համաձայն Փոշու, ջրի, աղմուկի և թրթռման գործիքային մոնիթորինգի պլանի	Գործիքային չափումների պլանը մշակվել և ներառվել է ԿԲԿՊ-ում Աղյուսակ Ե-1-ում սահմանված պարամետրերը Գործիքային չափումների և վերլուծության վերաբերյալ հաշվետվություններ	<u>Կապալառու</u> Իրականացնել Մակերևութային ջրերի պահպանության պլանը <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և վերահսկել Մակերևութային ջրերի պահպանության պլանը Վերահսկողության արժեքը ներառված է Ինժեների բյուջեում <u>Ե.ՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	Ջրի որակի պարամետրերի գործիքային չափումներ՝ առնվազն երկու շաբաթը մեկ և հեղեղումներից հետո
10. Ֆլորայի և ֆաունայի պահպանության և բուսականության մաքրման պլան	Բուսականության մաքրումը հնարավորինս նվազագույնի է հասցվում Շինհրապարակների մոտակայքում գտնվող բուսականությունը պահպանվում է:	Բոլոր շինհրապարակները	Ֆլորայի և ֆաունայի պահպանության և բուսականության մաքրման պլանի դիտարկում Տեղամասային այցելություններ մոնիթորինգի նպատակով Հատված ծառերի և թփերի	Ֆլորայի և ֆաունայի պահպանության և բուսականության մաքրման պլանի առկայությունը Մեղմացնող միջոցառումներ են ներառվում՝ Ֆլորայի կամ	<u>Կապալառու</u> Մշակել և մոնիթորինգի ենթարկել Ֆլորայի և ֆաունայի պահպանության և բուսականության մաքրման պլանը՝ որպես ԿԲԿՊ-ի բաղկացուցիչ մաս Մոնիթորինգի արժեքը ներառված է Կապալառուի բյուջեում	Կանոնավոր մոնիթորինգի պաշտոնական ժամանակացույցի համաձայն

Նախնական գնահատման հայտ

			գրանցամատյանի դիտարկում	Ֆաունայի տեսակների պահպանման համար Հատված ծառերի և թփերի գրանցամատյանի առկայությունը	<u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և վերահսկել Ֆլորայի և ֆաունայի պահպանության և բուսականության մաքրման պլանը Վերահսկողության արժեքը ներառված է Ինժեների բյուջեում <u>ԵԶՄԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	
11. Հաղորդողիների պահպանություն և տեղափոխում	Հաղորդողիների աշխատանքի խափանման դեպքեր, որոնք բացասաբար են ազդում սպառողների վրա Հաղորդողիների տեղափոխում՝ համաձայն նախագծի, նոր հայտնաբերվածները և դրանց տեղափոխումը	Բոլոր շինարարական տեղամասերը	Հաղորդողիների պահպանության և տեղափոխման պլանի դիտարկում Մոնիթորինգի նպատակով տեղամասային այցելություններ	Հաղորդողիների պահպանության և տեղափոխման պլանի առկայությունը Հաղորդողիների աշխատանքի խափանման դեպքերը, որոնք բացասաբար են ազդել սպառողների վրա, գրանցված և ուսումնասիրված են	<u>Կապալառու</u> Մշակում և մոնիթորինգի է ենթարկում հաղորդողիների պահպանության և տեղափոխման պլանը՝ որպես ԿԲԿՊ-ի բաղկացուցիչ մաս: Մոնիթորինգի ծախսերը ներառված են Կապալառուի բյուջեում <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և վերահսկել հաղորդողիների պահպանության և տեղափոխման պլանը	Համաձայն կանոնավոր մոնիթորինգի ժամանակացույցի

Նախնական գնահատման հայտ

					Վերահսկողության գործընթացի արժեքը ներառված է Ինժեների բյուջեում: <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	
12. Շրջակա միջավայրի պահպանություն	Հողերի էրոզիա և մոլախոտի տարածում Նստվածքների արտահոսք Ջրի աղտոտում և նստվածքներ Բուսահողի պահեստավորում Փոշու և օդի այլ աղտոտիչների արտանետումներ Աղմուկի և թրթռման մակարդակը	Բոլոր շինհրապարակները Օդի որակի զգայուն ընկալիչները Ջրի որակի զգայուն ընկալիչներ, որոնք գտնվում են շինարարական գործողությունների վայրից 50 մ հեռավորության վրա հոսանքն ի վեր և հոսանքն ի վար	Շինհրապարակների ակնադիտական մոնիթորինգ Բողոքների լուծման մեխանիզմում արձանագրված բողոքների դիտարկում Օդի որակի գործիքային չափումներ Աղմուկի գործիքային չափումներ Թրթռման գործիքային չափումներ Ջրի որակի գործիքային չափումներ	Շրջակա միջավայրի պահպանության պլանի առկայությունը Բողոքների լուծման մեխանիզմում արձանագրված բողոքների քանակը և ծանրության աստիճանը Այցելություններ էրոզիայի նկատմամբ զգայուն տեղամասեր, ջրահեռացման հետևանքով նստվածքագոյացման ենթակա տեղամասեր, ինչպես նաև բուսահողի	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ի շրջանակում մշակել և մոնիթորինգի ենթարկել շրջակա միջավայրի պահպանության պլանը Մոնիթորինգի արժեքը պետք է ներառվի Կապալառուի բյուջեում <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և վերահսկել Պլանը, մոնիթորինգի ենթարկել մեղմացնող միջոցառումների իրականացումը Արժեքը պետք է ներառվի Ինժեների բյուջեում <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	Ելակետային տվյալները կհավաքագրվեն և շինարական աշխատանքների մեկնարկից՝ 21 օր առաջ Պլանը պետք է մշակվի և հաստատվի Վերահսկողության ինժեների կողմից՝ նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը Օդի, ջրի, աղմուկի և թրթռման մոնիթորինգի պլանում սահմանված ժամանակացու

Նախնական գնահատման հայտ

		Շինարարական գործողությունների վայրից 50-100 մ հեռավորության վրա գտնվող գոտիներում տեղակայված աղմուկի և թրթռման նկատմամբ զգայուն ընկալիչները Մոնիթորինգի ենթակա կետերը նշված են օդի որակի, ջրի, աղմուկի և թրթռման ելակետային տվյալների և կանոնավոր մոնիթորինգի պլանում		կուտակվալարեր Օդի որակի չափումներ առավել զգայուն տարածքներում՝ շինարարական աշխատանքների տեղամասից մոտ 50 մ հեռավորության վրա: Աղմուկի և թրթռման չափումներ՝ շինարարական աշխատանքների տեղամասից մոտ 50 մ հեռավորության վրա: Օդի և ջրի որակի չափումների տվյալները, աղմուկի և թրթռման մակարդակները համապատասխանում են հայաստանյան նորմատիվների չափանիշներին և ՄՖԿ (IFC)	յցի համաձայն Օդի որակի չափումներ՝ նվազագույնը յուրաքանչյուր երկու շաբաթը մեկ և ավելի՝ հաճախակի՝ չոր եղանակային պայմաններում՝ կախված ԱԵԱ-ներից ստացված բողոքներից Աղմուկի և թրթռման չափումներ՝ նվազագույնը յուրաքանչյուր երկու շաբաթը մեկ, կամ ԱԵԱ-ներից ստացված բողոքների հիման վրա

Նախնական գնահատման հայտ

				ստանդարտներին:		
13. Շինարարական աշխատանքների ճամբարներ	Շինարարական աշխատանքների ճամբարների վայրը, հատակագիծը և աշխատանքային ճամբարների կառավարումը	Շինհրապարակում գլխավոր գրասենյակ և ճամբարներ	Դիտարկել Աշխատանքային ճամբարների պլանը և թարմացումները Հողի սեփականատիրոջ թույլտվությունների կրկնակի ստուգում	Շինարարական աշխատանքների ճամբարների պլանի առկայությունը Շինարարական աշխատանքների ճամբարի(ների) հատակագծի և տեղադիրքի համապատասխանությունը Պլանին: ԲԼՄ-ում արձանագրված բողոքների թիվը և ծանրության աստիճանը	<u>Կապալառու</u> Մոբիլիզացիոն պլանի շրջանակում մշակել Շինարարական աշխատանքների ճամբարների պլանը, իրականացնել, թարմացնել այն և մոնիթորինգի ենթարկել: Ծախսերը պետք է ներառվեն Կապալառուի բյուջեում: <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և վերահսկել Պլանը Վերահսկողության աշխատանքների արժեքը ներառվելու է Ինժեների բյուջեում: <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	Պլանը պետք է մշակվի և հաստատվի նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը, այնուհետև կանոնավոր կերպով թարմացվի՝ փոփոխություններին համապատասխանելու համար Կանոնավոր կերպով իրականացվող մոնիթորինգը ստպաշտոնական կանոնավոր մոնիթորինգի ժամանակացույցի
14. Աշխատանքային տեղամասի կառավարման	Քարհանքի, բացահանքերի, բետոնի դրզավորման և	Բացահանքեր, թափոնների կուտակավ	Աշխատանքային տեղամասերի կառավարման պլան	Աշխատանքային տեղամասերի կառավարման	<u>Կապալառու</u> Աշխատանքային տեղամասերի	Պլանը պետք է մշակվի և հաստատվի նախքան

Նախնական գնահատման հայտ

պլան (քարհանք, բացահանքեր, շինարարական աշխատանքների ճամբարներ, թափոնների կուտակավայրեր, բետոնի դոզավորման և ասֆալտի գործարաններ)	ասֆալտի գործարանների և թափոնների կուտակավայրերի տեղանքների հատակագիծը և կառավարումը Տեղացիներին պատճառված անհարմարությունը	այրեր, շինարարական աշխատանքների ճամբարներ, բետոնի դոզավորման, ասֆալտի գործարաններ		պլանների առկայությունը Օգտագործված տարածքների հատակագիծը, համապատասխանությունը Պլանի մասնագրերի պահանջներին Բողոքների լուծման մեխանիզմում բողոքների քանակի և ծանրության աստիճանի արձանագրումը	կառավարման պլանի մշակում և մոնիթորինգի իրականացում Մոնիթորինգի արժեքը պետք է ներառվի Կապալառուի բյուջեում <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և վերահսկել Պլանը Վերահսկողության աշխատանքների արժեքը ներառվելու է Ինժեների բյուջեում <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	շինարարական աշխատանքների մեկնարկը Կանոնավոր կերպով իրականացվող մոնիթորինգը ստ կանոնավոր մոնիթորինգի պաշտոնական ժամանակացույցի
15. Երթևեկության և մուտքերի կառավարում	Հանրային ճանապարհների և մուտքերի տեղադիրքերը Նյութերի և թափոնների տեղափոխման երթուղիները Տեղացիներին պատճառված անհարմարությունը և հանրային	Ճանապարհների օգտագործումը՝ սարքավորումների և նյութերի փոխադրման համար Մուտքեր դեպի	Երթևեկության և մուտքերի կառավարման դիտարկում Մոնիթորինգի նպատակով տեղամասային այցելություններ	Երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլանը հասանելի է դիտարկման համար և հաստատված է Ճանապարհային և ոստիկանության կողմից	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ի շրջանակում մշակել և մոնիթորինգի ենթարկել երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլանը, իրականացնել մոնիթորինգ Արժեքը պետք է ներառվի Կապալառուի բյուջեում <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և մոնիթորինգի ենթարկել Պլանը	Պլանը պետք է մշակվի և հաստատվի նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը Կանոնավոր կերպով իրականացվող մոնիթորինգը ստ

Նախնական գնահատման հայտ

	անվտանգության խնդիրները Ճանապարհին և ջրահեռացման համակարգին հասցված վնասները	շինհրապարակ		Երթուղիների և մուտքերի տեղադիրքերը և հատակագծերը համապատասխանում են պլանի մասնագրերին Բողոքների լուծման մեխանիզմում բողոքների քանակի և ծանրության աստիճանի արձանագրումը	Վերահսկողության արժեքը պետք է ներառվի Ինժեների բյուջեում <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	կանոնավոր մոնիթորինգի պաշտոնական ժամանակացույցի
16. Արտակարգ իրավիճակների արձագանքումը	Վտանգավոր նյութերի հետ աշխատանքը Առողջությանն ու անվտանգությանը սպառնացող վտանգավոր իրավիճակների կառավարում	Բոլոր շինհրապարակները	Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլանի դիտարկում Պատահարների վերաբերյալ հաշվետվությունների դիտարկում	Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլանի առկայությունը Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման թիմը նշանակվել է և վերապատրաստվել է Տեղի ունեցած բոլոր դեպքերը/պատահարները գրանցվել են և	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ի շրջանակում մշակել Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլան, իրականացնել և ենթարկել մոնիթորինգի Մոնիթորինգի ծախսերը պետք է ներառվեն Կապալառուի բյուջեում <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել և մոնիթորինգի ենթարկել իրականացումը	Պլանը պետք է մշակվի և հաստատվի նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը Կանոնավոր կերպով իրականացվող մոնիթորինգ ըստ կանոնավոր մոնիթորինգի պաշտոնական ժամանակացույցի

Նախնական գնահատման հայտ

				դրանց ընթացք է տրվել համաձայն Պլանի	Դիտարկել պատահարների վերաբերյալ հաշվետվությունը <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	Դեպքերի/պատահարների դեպքում դրանց վերաբերյալ հաշվետվության պատրաստում
17. Թափոններ և այլ նյութերի կառավարում	Շինարարության ընթացքում թափոնների և շինարարական նյութերի կառավարում	Բոլոր շինհրապարակները Թափոնների ժամանակավոր և մշտական կուտակավայրեր	Թափոնների և այլ նյութերի կառավարման պլանի դիտարկում Թափոնների վերաբերյալ արձանագրությունների դիտարկում	Թափոնների և նյութերի կառավարման պլանի առկայությունը Թափոնների դասակարգման և տեղավորման իրավական հիմքերի ձեռքբերումը և հասանելիությունը Թափոնների և նյութերի բոլոր տեսակները կառավարվում են՝ համաձայն Պլանի Թափոնների գրանցամատյանի վարում	<u>Կապալառու</u> ԿԲԿՊ-ի շրջանակում մշակել Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան Իրականացնել և մոնիթորինգի ենթարկել Մոնիթորինգի ծախսերը պետք է ներառվեն Կապալառուի բյուջեում <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել Պլանը և վերահսկել իրականացումը Վերահսկողության արժեքը պետք է ներառվի Ինժեների բյուջեում <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը	Պլանը պետք է մշակվի և հաստատվի նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը Համաձայն կանոնավոր մոնիթորինգի պաշտոնական ժամանակացույցի Թափոնների գրանցամատյանը և պլանը պետք է թարմացվեն յուրաքանչյուր ամսվա սկզբում
18. Շինհրապարակի	Շինհրապարակը մաքրված է, ոչ մի նյութ	Բոլոր	Տեղամասային ստուգումներ	Շինհրապարակ	<u>Կապալառու</u>	Պլանը պետք է մշակվի և

Նախնական գնահատման հայտ

վերականգնում, կանաչապատում և բուսականության վերականգնում	կամ թափոն, սարքավորում տեղամասում չկա Բոլոր մակերևույթների և բուսականության վերականգնումը (ներառյալ քարհանքերը և բացահանքերը), որոնք շինարարության ընթացքում օգտագործվել են ժամանակավորապես:	շինհրապարակները	ի վերականգնման , կանաչապատման և բուսականության վերականգնման պլանն առկա է: Բոլոր օգտագործված մակերևույթները վերականգնված են բերվելով իրենց սկզբնական վիճակին Տնկված թփերի և ծառերի տեղավայրերի և քանակի համապատասխանությունը կանաչապատման նախագծային փաստաթղթերի և Օտտերի և թփերի տնկիների 98%-ը գոյատևել է	ԿԲԿՊ-ի շրջանակում մշակել Շինհրապարակի վերականգնման, կանաչապատման և բուսականության վերականգնման պլանը, իրականացնել և մոնիթորինգի ենթարկել Պլանը Պահպանել/խնամել կանաչապատ տարածքները պայմանագրում նշված ժամանակահատվածում Մոնիթորինգի արժեքը պետք է ներառվի Կապալառուի բյուջեում <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել Շինհրապարակի վերականգնման, կանաչապատման և բուսականության վերականգնման պլանը և մոնիթորինգի ենթարկել Պլանի իրականացումը Վերահսկողության արժեքը պետք է ներառված լինի Ինժեների բյուջեում	հաստատվի նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը Մոնիթորինգի իրականացում համաձայն կանոնավոր մոնիթորինգի պաշտոնական ժամանակացույցի Բոլոր մակերևույթներ ի վերականգնումը պետք է ավարտված լինի նախքան ծրագիրը ԵՔ-ին հանձնելը: Թերություններ ի շտկման ժամանակահատվածում թփերի և ծառերի վիճակը և աճը պետք է ստուգվի

Նախնական գնահատման հայտ

				թերությունների շտկման ժամանակահատվածում	<u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել գործընթացը և իրականացնել ստուգայցեր	տարվա ընթացքում երկու անգամ՝ ուշ գարնանը և վաղ աշնանը
13. Արձանագրություններ և հաշվետվություններ	Աշխատանքային տեղամասի ստուգաթերթիկ, Հանդիպման արձանագրություններ, ԱԵԱ-ների հետ անցկացված հանրային լուսմների գրանցամատյաններ, Դասընթացների/վերապատրաստումների արձանագրություններ Դեպքերի/պատահարների վերաբերյալ հաշվետվություններ Շտկող միջոցառումների վերաբերյալ հաշվետվություններ	Ինժեներին ներկայացված հաշվետվությունները Շինհրապարակի գլխավոր գրասենյակում գրանցամատյանների առկայությունը	Արձանագրությունների/ հաշվետվությունների դիտարկում	Արձանագրությունները հասանելի/առկա են և ճիշտ լրացված Հետագա գրառումները/գրանցումները առկա են	<u>Կապալառու</u> Տրամադրել ՇՄՊ, պահել և վարել գրանցամատյաններ, հանրային լուսմների արձանագրությունները, դասընթացների/վերապատրաստումների արձանագրությունները և այլն <u>Ինժեներ</u> Դիտարկել Կապալառուի արձանագրությունները/հաշվետվությունները Հաշվետվություններ ներկայացնել ԵՔՕԻԳ-ին <u>ԵՔՕԻԳ</u> Դիտարկել Ինժեների հաշվետվությունները Հաշվետվություններ ներկայացնել ԱԶԲ-ին	Կապալառուն ներկայացնում է շաբաթական ՇՄՊ և ամսական առաջընթացի վերաբերյալ հաշվետվություն Ինժեները պետք է ներկայացնի շաբաթական մոնիթորինգի հաշվետվություն և ամսական առաջընթացի վերաբերյալ հաշվետվություն Պետք է ներկայացնի փուլի ավարտական հաշվետվություն

Նախնական գնահատման հայտ

						Պետք է ներկայացնի աուդիտի հաշվետվություն <u>ԵՔԾԻԳ</u> ԱԶԲ-ին պետք է ներկայացնի կիսամյակային հաշվետվություն
ՀԵՏՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՒԼ (Թերությունների շտկման ժամանակահատված)						
Գործողություն / Վայր	Մոնիթորինգի ենթարկվող պարամետրերը	Մոնիթորինգի տեղանք (ներ)ը	Միջոցները և մեթոդը	Բնապահպանական գործունեության իրականացման ցուցանիշ	Պատասխանատու մարմինները	Հաճախականությունը (պաշտոնական մոնիթորինգ)
14. Թերությունների վերացման բոլոր աշխատանքները	Ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա՝ ԲԿՊ-ին չհետևելու և անտեսելու պատճառով	Ծրագրի օտարման գոտին, Աշխատանքների իրականացման բոլոր վայրերը	Տեղամասային այցելություններ՝ ակնադիտական մոնիթորինգի նպատակով	ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ/ԿԲԿՊ-ի բոլոր պարբերությունները	<u>Կապալառու</u> <u>Իրականացնել ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ/ԿԲԿՊ-ն և մոնիթորինգի ենթարկել</u> <u>Ինժեներ</u> <u>Վերահսկել ՇՄՆՈՒ/ԲԿՊ/ԿԲԿՊ-ի իրականացումը</u> <u>ԵՔԾԻԳ</u>	<u>Կապալառու</u> Օրական <u>Ինժեներ</u> Ամենօրյա վերահսկողություն, տեղամասային այցելություններ՝ մոնիթորինգի նպատակով

Նախնական գնահատման հայտ

					<u>Իրականացնել տեղամասային այցելություն՝ աուդիտի նպատակով Հաշվետվություններ կայացնել ԱԶԲ-ին</u>	տարեկան երկու անգամ Հաշվետվություններ կայացնել ԵՔՕԻԳ-ին տարեկան մեկ անգամ
14. Երթևեկության շարժը	Աղմուկի ազդեցությունը Փոխադրամիջոցների արտանետումներից առաջացող օդի և ջրի աղտոտիչները Վթարային արտանետումներից ջրի աղտոտումը	Ծրագրի օտարման գոտին	Տեղամասային այցելություններ՝ ակնադիտական մոնիթորինգի նպատակով	Զգայուն ընկալիչներից ստացված բողոքների թիվը Աղմուկի և թրթռման մակարդակները, օդի և մակերևութային ջրերի որակի տվյալները համապատասխանում են ՀՀ և ՄՖԿ (IFC) ստանդարտներին:	<u>Կապալառու</u> Հավաքել և վերլուծության ենթարկել աղմուկի և թրթռման, օդի որակի տվյալները Մոնիթորինգի ենթարկել մոնիթորինգ իրականացնող մասնագիտացված ընկերությանը Մոնիթորինգի արժեքը ներառվելու է Կապալառուի բյուջեում <u>Ինժեներ</u> Վերահսկել ԵԿՊ-ի իրականացումը Տարեկան երկու անգամ մոնիթորինգի ենթարկել Կապալառուի գործողությունները Հաշվետվություններ կայացնել ԵՔՕԻԳ-ին <u>ԵՔՕԻԳ</u>	Աղմուկի և թրթռման մակարդակի, ջրի և օդի որակի չափումները նվազագույնը տարին մեկ անգամ, կամ ԱԵԱ-ներից ստացված բողոքների հիման վրա

Նախնական գնահատման հայտ

					Հաշվետվություններ կայացնել ԱԶԲ-ին	
15. Կանաչապատում	Ծառերի, թփերի և սիզամարգերի բնականոն աճ	Բոլոր մակերևույթները, որտեղ իրականացվել են կանաչապատման աշխատանքներ	Տեղամասային այցելություններ՝ ակնադիտական մոնիթորինգի նպատակով	Ծառերի, թփերի, սիզամարգերի աճը և սանիտարական վիճակը	<u>Կապալառու</u> Մոնիթորինգի ենթարկել կանաչապատման վիճակը և ապահովել բոլոր ծառերի և թփերի 98%-ի աճը Մոնիթորինգի արժեքը պետք է ներառվի Կապալառուի բյուջեում Հաշվետվություններ կայացնել ԵՔՕԻԳ-ին <u>Բնժեներ</u> Մոնիթորինգի ենթարկել կանաչապատման վիճակը և տնկված ծառերի և թփերի սանիտարական վիճակը տարեկան 2 անգամ Հաշվետվություն է ներկայացնում ԵՔՕԻԳ-ին <u>ԵՔՕԻԳ</u> Վերահսկել կանաչապատումը, ծառերի և թփերի սանիտարական վիճակը Հաշվետվություններ կայացնել ԱԶԲ-ին	Առնվազն տարեկան 2 անգամ և աշխատանքների վերջում՝ մինչև թերությունների շտկման թերթիկի ստորագրումը

Նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ի. ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԻ ՁԵՎԱԶԱՓ

Ա. Ներածություն. ՇԲԿՊ-ի նկարագրությունը, աշխարհագրական դիրքը, պիկետաժը, կից քարտեզը:

Բ. ՇԲԿՊ-ի նպատակը

Գ. Պատասխանատու մարմիններ և անձինք

Դ. Օրենսդրական շրջանակները

Ե. Թույլտվություններ և հաստատումներ

Զ. Տեղանքի նկարագրություն`

I. ներկա իրավիճակը, վայրի բնության, բուսահողի, աղտոտված գրունտի, կուտակված թափոնների, ծառերի և թփերի, փոշու, աղմուկի, ջրային մարմինների, այլ գործոնների առկայությունը, որոնք կարող են ազդել շինարարության վրա, կից լուսանկարներ,

II. ենթակառուցվածքների առկայությունը` մուտքեր, դաշտային ճանապարհներ, խողովակներ, էլեկտրականություն, ոռոգում, ջրահեռացում և այլն,

III. զգայուն ընկալիչների առկայությունը` բնակելի տներ, գրասենյակներ, ձեռնարկություններ և այլն, կից լուսանկարներ:

Է. Տեղամասային աշխատանքներ`

- i. այստեղ իրականացվելիք աշխատանքների ցանկ,
- ii. մեքենաներ և մեխանիզմներ,
- iii. շինհրապարակի անձնակազմ:

Ը. Ազդեցությունների և ռիսկերի գնահատում

Լրացնել աղյուսակը

N	Շինարարական աշխատանք	Դիտարկման ենթակա վտանգները	Հավանականություն (1-5)	Հետևանք (1-5)	Գնահատական	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը մեղմացնող միջոցառումներ

Թ. Բնապահպանական կառավարման պլաններ

I. Մեղմացնող միջոցառումներ

Նախնական գնահատման հայտ

1. Բնապահպանական և անվտանգության գծով վերապատրաստման դասընթացների ծրագիր,
2. Մասնագիտական առողջության և անվտանգության պլան,
3. Հանրային քննարկումների և խորհրդակցությունների անցկացման պլան,
4. Մշակութային ժառանգության կառավարման պլան,
5. Մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի պահպանության պլան,
6. Բուսական աշխարհի պահպանման և բուսականության մաքրման պլան, այդ թվում՝ ծառերի կառավարման պլան,
7. Հաղորդուղիների պահպանության և տեղափոխման պլան,
8. Շրջակա միջավայրի պահպանության պլան,
9. Շինարարական ճամբարների տեղակայման պլան (նկարագրել ճամբարները, կցել ճամբարների ՏԿՊ-ը),
10. Տեղամասի կառավարման պլան (հանք և բացահանք, լցակույտեր, բետոնի և ասֆալտի գործարաններ),
11. Երթևեկության և մուտքերի կառավարման պլան,
12. Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլան,
13. Թափոնների և նյութերի կառավարման պլան (նկարագրել նյութերի տեսակները և ստացման աղբյուրները՝ գոյություն ունեցող կամ նոր բացված, այս բաժնում կցել առաջացող թափոնների տեսակների և ծավալների մասով թույլտվությունները, նկարագրել ասֆալտից առաջացած թափոնների կառավարումը, գոյություն ունեցող կամ նոր բացված լցակույտերը, կցել թույլտվությունները),
14. Տեղամասի վերականգնման, կանաչապատման և բուսականության վերականգնման պլան: Նկարագրել տեղամասի տեսքը ծրագրի ավարտից հետո:

Մոնիթորինգ

- I. Բնապահպանական պարամետրեր՝ ջրի որակ, օդի աղտոտում, աղմուկ և թրթռում:
Նկարագրել չափումների կետերը և կցել քարտեզը:
- II. ՏԿՊ-ի համաձայն՝ տեղանքի կանոնավոր մոնիթորինգ:

Ժ. Հաշվետվություն

Նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Լ. ՏԵՂԱՄԱՍԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԻ ՁԵՎԱԶԱՓ

I. Ներածություն

II. Նպատակը և սահմանումները

III. Պատասխանատու անձնակազմ

IV. Կիրառելի օրենսդրությունը և կանոնակարգերը

V. Շինհրապարակի կազմակերպում

1. Նյութերի քանակը
2. Շահագործում
3. Շինհրապարակում օգտագործվող մեքենամեխանիզմները
4. Շինհրապարակի անձնակազմը
5. Աշխատողների և համայնքների առողջությունն ու անվտանգությունը
6. Երթևեկության կառավարման պլան (ԵԿՊ)
7. Անձնակազմի և համայնքի իրազեկման ծրագիր

VI. Աշխատանքային տեղամասի նկարագրությունը

1. Զբաղեցվող տարածքի տեղադիրքը
2. Շինհրապարակին բնորոշ առանձնահատկությունները
3. Հողակտորի կարգավիճակը
4. Արժեքավոր զգայուն ընկալիչներ

VI. Ռիսկի գնահատում

VII. Մեղմացնող միջոցառումներ

VIII. Մոնիթորինգ

IX. Շինհրապարակի փակում և վերականգնում

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

Թույլտվություններ և հաստատումներ

Շինհրապարակի հատակագիծ

Նախնական գնահատման հայտ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Խ. ՊԱՏԱՀԱՐԻ/ՄԻՋԱԴԵՊԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՆՄՈՒՇ

Ծրագիր _____

1.	Ամսաթիվ/ Ժամ	
2.	Ճանապարհահատված	
3.	Շինարարության Կապալառու/ Ենթակապալառու	
4.	Պատահարի/ Միջադեպի տեսակը	
5.	Ծանրությունը	Բարձր Միջին Ցածր
6.	Պատահարի/միջադեպի նկարագրությունը	
7.	Պատահարի/միջադեպի պատճառի նկարագրությունը	
8.	Կից նկար	
9.	Ձեռնարկված շտկող միջոցառումը	
10.	Շտկող միջոցառումը փաստող կից լուսանկար	
11.	Հետագայում ձեռնարկվելիք շտկող միջոցառումը	
12.	Կրկնվելը կանխարգելուն ուղղված ձեռնարկվելիք գործողությունը	
13.	Շտկող միջոցառումն իրականացնող անձը	
14.	Փակման ամսաթիվ	
15.	Ներգրավված անձինք	

Նախնական գնահատման հայտ

16.	Ներգրավված մեքենա-սարքավորումները	
17.	Երրորդ կողմի ներգրավում	
18.	Զեկուցման ամսաթիվ	
19.	Զեկույցը կազմեց	

Միայն Ինժեների օգտագործման համար

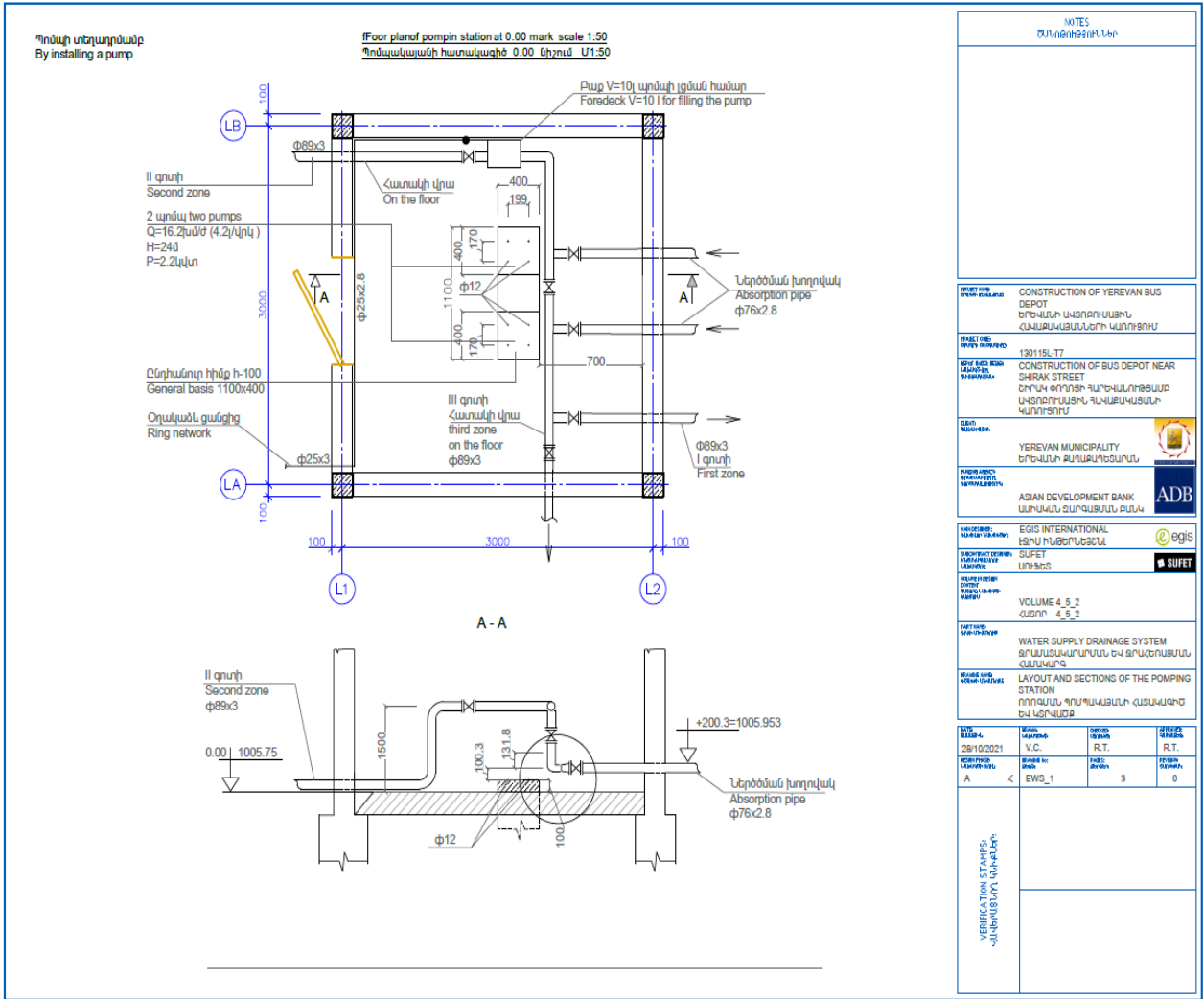
<i>Ամսաթիվ</i>	
<i>Ստացող</i>	
<i>Կայացված որոշում/ձեռնարկված գործողություն</i>	

Նախնական գնահատման հայտ

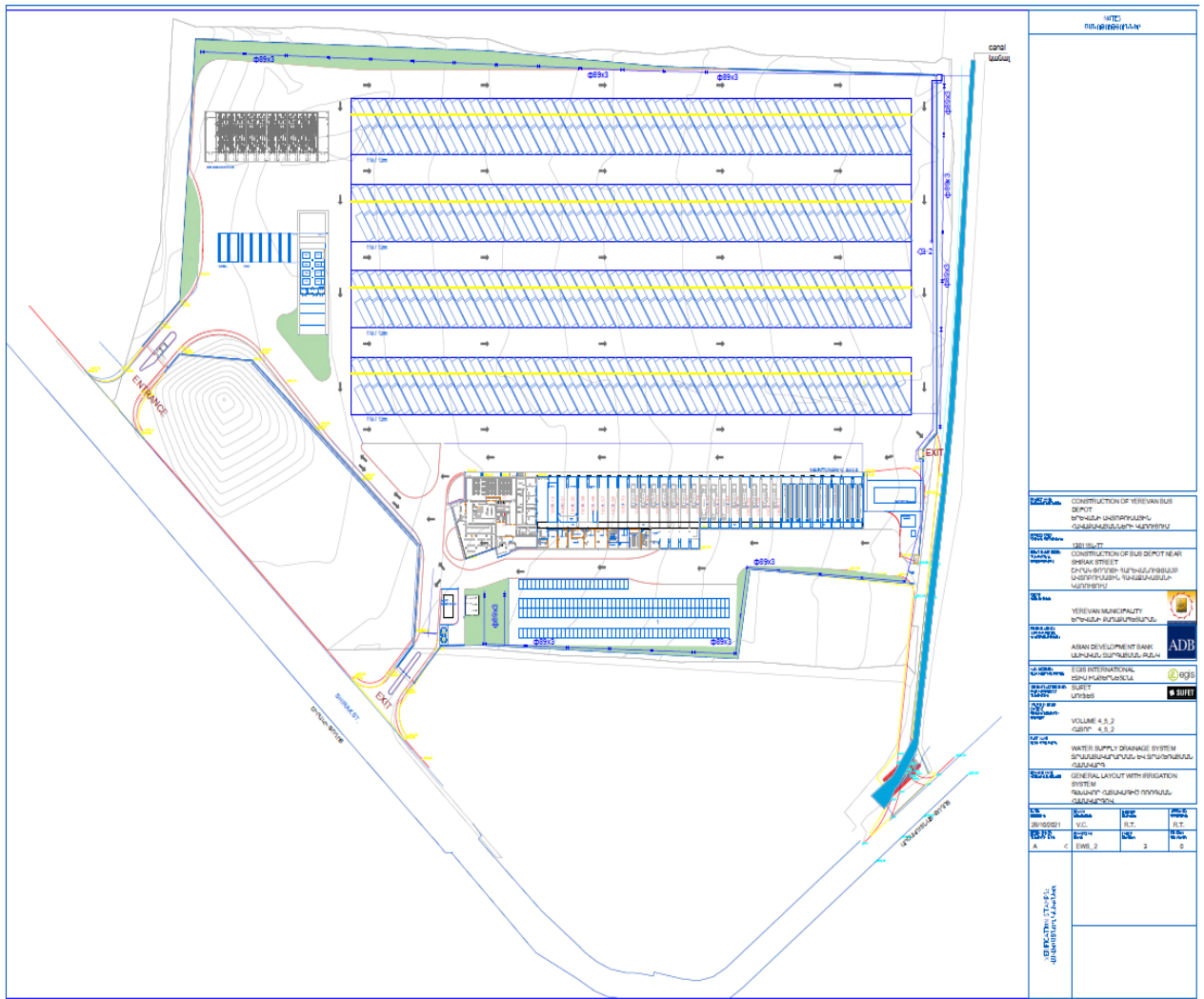
ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ծ. ԿԱՆԱԶԱՊԱՏՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ

Նախնական զնահատման հայտ

Նախնական գնահատման հայտ

ՊՐԵՍԵՆՏԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ CONSTRUCTION OF YEREVAN BUS DEPOT ՍՏՐԱՏՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՎՈՏԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏԱՆԻ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏՈՒՄ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ ՍՏՐԱՏՈՒՄ ՍՏՐԱՏՈՒՄ CONSTRUCTION OF BUS DEPOT NEAR SHIKAK STREET ՍՏՐԱՏՈՒՄ ԾՈՒԿԱՅԻՄԻՆ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏԱՆԻ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏՈՒՄ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ YEREVAN MUNICIPALITY ՍՏՐԱՏՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՆԱԿԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ ARAB DEVELOPMENT BANK ՍՏՐԱՏՈՒՄ ԱՐԱՅԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ EGB INTERNATIONAL ՍՏՐԱՏՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏԱՆԻ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏՈՒՄ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ ՍՏՐԱՏՈՒՄ ՍՏՐԱՏՈՒՄ ՍՏՐԱՏՈՒՄ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ VOLUME 4.5.2 ՍՏՐԱՏՈՒՄ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏՈՒՄ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ WATER SUPPLY DRAINAGE SYSTEM ՍՏՐԱՏՈՒՄ ՍՏՐԱՏՈՒՄ ԵՎ ՍՏՐԱՏՈՒՄ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ GENERAL LAYOUT WITH IRRIGATION SYSTEM ՍՏՐԱՏՈՒՄ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏՈՒՄ ԵՎ ՍՏՐԱՏՈՒՄ			
ՍՏՐԱՏՈՒՄ	ՍՏՐԱՏՈՒՄ	ՍՏՐԱՏՈՒՄ	ՍՏՐԱՏՈՒՄ
ՍՏՐԱՏՈՒՄ	ՍՏՐԱՏՈՒՄ	ՍՏՐԱՏՈՒՄ	ՍՏՐԱՏՈՒՄ
A	ԵՐԵՎԱՆ	3	Ծ
ՍՏՐԱՏՈՒՄ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏԱՆԻ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏՈՒՄ			

Նախնական գնահատման հայտ

